Kallelse till Vård- och omsorgsnämndens sammanträde

Datum och tid: **2026-05-20 kl. 16:00**
Plats: **Albert Sahlin, Stadshuset Eslöv**

Förhinder anmäls till Helena Nilsson, helena.nilsson2@eslov.se, 0413-62171

Ärenden

1	Val av justerare	
2	Ansökan om stadigvarande tillstånd för servering av alkohol - Hotell Stensson	2026/86
3	Yttrande över samråd avseende planprogram för del av Örtofta 21:1	2026/134
4	Kvalitetsberättelse 2025	2026/177
5	Vårprognos 2026 vård- och omsorgsnämnden	2026/176
6	Information från enheten Ekonomisk bistånd	
7	Revidering av Riktlinjer för ekonomiskt bistånd	2026/56
8	Yttrande över förslag till klimatanpassningsplan för Eslövs kommun	2026/145
9	Revidering av vård- och omsorgsnämndens upphandlings- och genomförandeplan för varor och tjänster 2026	2026/143
10	Förvaltningschefen informerar	
11	Redovisning av delegeringsbeslut	2026/42
12	Anmälningar för kännedom	2026/43

Ordförande
Tony Hansson (S)

2026-05-05
Otto Graudums
+4641362155
otto.graudums@eslov.se

Vård- och omsorgsnämnden

Tjänsteskrivelse; Ansökan om stadigvarande serveringstillstånd på Hotell Stensson

Förslag till beslut

Vård- och omsorgsnämnden beslutar att:

- Hotell Stensson AB (559158-9345) beviljas stadigvarande tillstånd att året runt till allmänheten servera starköl, vin, spritdrycker och andra jästa alkoholdrycker på Hotell Stensson, Stora Torg 12 i Eslöv.
- Serveringstiden är 11:00 – 01:00.
- Serveringsytan framgår av markerad ritning.

Ärendebeskrivning

Hotell Stensson AB har, såsom ansökan slutligen har formulerats, ansökt om stadigvarande tillstånd att året runt till allmänheten servera starköl, vin, spritdrycker och andra jästa alkoholdrycker på Hotell Stensson, Stora Torg 12 i Eslöv.

Beslutsunderlag

- Utredning; Ansökan om stadigvarande tillstånd för servering till allmänheten
- Ansökan om stadigvarande tillstånd för servering av alkohol
- Aktiebok
- Yttrande till tillståndsenheten
- Registreringsbevis Hotell Stensson AB
- Registreringsbevis Mariannelund Bed & Beer AB
- Aktieöverlåtelseavtal
- Provresultat 2026-05-05
- Uppgifter från Skatteverket
- Uppgifter från Skatteverket (Bilaga)
- Meny Hotel Stensson
- Tjänsteanteckning (justering av ansökan samt besök på driftstället)
- Hyreskontrakt
- Transaktionsinformation gällande köp av aktier
- Markerad ritning Hotel Stensson

- Tjänsteanteckning (Polisen)

Beredning
Enligt bifogad utredning gör ansvarig handläggare följande bedömning. Några omständigheter som, enligt alkohollagen, utgör hinder mot att bevilja det sökta tillståndet föreligger inte. Ansökan bör därför bifallas.

Beslutet skickas till
Sökanden
Polisen
Länsstyrelsen
Folkhälsomyndigheten

Otto Graudums	Ingrid Westerlund
Utredningssekreterare	Förvaltningschef

ESLÖVS KOMMUN

VOO 2026/134

2026-05-06
Otto Graudums
+4641362155
otto.graudums@eslov.se

Vård- och omsorgsnämnden

Tjänsteskrivelse. Yttrande över samråd avseende planprogram för del av Örtofta 21:1

Förslag till beslut
- Vård- och omsorgsnämnden lämnar samrådshandlingarna avseende förslag till planprogram för del av Örtofta 21:1 utan erinran.

Ärendebeskrivning
Kommunstyrelsens arbetsutskott har beslutat att planprogram för del av fastigheten Örtofta 21:1, Örtofta ska hållas tillgänglig för samråd.

Beslutsunderlag
- Tjänsteskrivelse. Yttrande över samråd avseende planprogram för del av Örtofta 21:1
- Kommunstyrelsens arbetsutskotts beslut § 20, 2026 Beslut om samråd, planprogram för del av Örtofta 21:1
- Information om samråd för förslag till planprogram
- Planprogram för del av Örtofta 21:1 – Samrådshandling
- Planprogram för del av Örtofta 2:11 Bilaga
- Kompletterande trafikutredning
- Trafikutredning Örtofta – Väggarp
- Bilaga till Naturvärdesinventering - Katalog över naturvärdesbiotoper
- Naturvärdesinventering Väggarp
- PM - Hantering av markavvattningsföretag
- Arkeologisk utredning Steg 1 och 2
- Översiktlig bullerutredning Örtofta
- Dagvatten- och skyfallsutredning Örtofta – Väggarp
- Markteknisk undersökningsrapport (MUR) / Geoteknik

Beredning
Syftet med planprogrammet är att möjliggöra uppförande av cirka 400 bostäder på ett område som idag utgörs av jordbruksmark. Genom uppförandet av bebyggelsen ska Örtofta knytas ihop med intilliggande byar.

Efter genomgång av planhandlingarna gör Vård och Omsorg följande bedömning. Planförslaget innefattar ingenting som kan antas inverka negativt på Vård och Omsorgs verksamhet. Förslaget bör därför lämnas utan erinran.

Beslutet skickas till
Kommunstyrelsens arbetsutskott

Otto Graudums	Ingrid Westerlund
Utredningssekretetare	Förvaltningschef

§ 20 **KS 2019/638**

Beslut om samråd, planprogram för del av Örtofta 21:1

Beslut
- Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutar att *planprogram för del av Örtofta 21:1*, Örtofta, Eslövs kommun ska hållas tillgänglig för samråd.
- Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutar att samrådsperioden ska avslutas senast den 31 maj 2026.

Ärendebeskrivning
Ansökan om planbesked inkom den 16 december 2019 i syfte att pröva lämpligheten av ett utbyggnadsområde med 80-100 radhus/kedjehus och villor samt förskola inom ett område på 10 hektar direkt söder om Väggarp.

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutade 2020-03-10, § 29 att ge sökande positivt planbesked samt att ge Kommunledningskontoret i uppdrag att upprätta detaljplan för del av Örtofta 21:1. Under arbetets gång med detaljplanen väcktes frågan om att planlägga ett större område.

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutade 2021-11-09, §149 att planområdet för detaljplan för Örtofta 21:1 utvidgas till att även omfatta hela fastigheten öster om Väggarpsvägen.

Beslutsunderlag
- Tjänsteskrivelse. Beslut om samråd, planprogram för del av Örtofta 21:1
- Planprogram (2026-01-22)
- Bilaga till planprogram (2026-01-22)
- Trafikutredning (2023-07-14)
- Kompletterande trafikutredning (2026-02-04)
- Översiktlig bullerutredning (2022-09-29)
- Dagvatten- och skyfallsutredning (2023-04-05)
- Markteknisk undersökningsrapport (2023-05-25)
- Naturvärdesinventering samt bilaga 1 (2024-06-23)
- Arkeologisk förundersökning (2021-09-29)
- PM - Hantering av markavvattningsföretag (2024-05-03)
- Undersökning om betydande miljöpåverkan (2026-01-22)
- Brev till Eslövs kommun från boende i Väggarp med omnejd angående samråd och planprogram för detaljplan för del av Örtofta 21:1

Beredning
Syftet med planprogrammet är att skapa ett beslutsunderlag för fortsatt detaljplanering genom att tidigt belysa övergripande frågor som markanvändning, trafik, riksintressen, struktur för bebyggelse och grönområden med mera.

Trillingbyarna har ett attraktivt läge i Skåne med närhet till regionala målpunkter, rekreationsområden, natur- och kulturmiljöer samt tågstation. De här kvaliteterna vill kommunen ta vara på och utveckla byarna med grönområden, service och bostäder. Men då utbyggnaden är stor innebär den också utmaningar och lokala konsekvenser.

Kommunens översiktsplan (Översiktsplan Eslöv 2035) beskriver en utveckling där byarna är sammankopplade med bebyggelse och gång- och cykelstråk. I slänten mellan Väggarp och Örtofta, nära natur och vatten, planeras därför ett bostadsområde med småskalig och blandad bebyggelse. Det ska knyta ihop Väggarp och Örtofta och bidra till att skapa en attraktiv stationsort med bostäder, service och gröna mötesplatser. Området har kopplingar till stationen, naturen och befintlig bebyggelse. I planförslaget finns ett brett naturområde mellan bebyggelsen och Bråån och stationen för att säkerställa en sammanhållen grönstruktur mellan byarna.

Planförslaget möjliggör cirka 400 bostäder av olika typer, med tonvikt på småhus såsom villor, radhus, kedjehus och parhus, kompletterat med inslag av flerbostadshus. Det planeras även för förskola och grundskola samt parker och grönstråk med varierat innehåll.

Planprogrammet visar delvis olika alternativ och avvägningar inför fortsatt planering. Vissa förutsättningar är ännu osäkra och kräver fortsatt utredning, bland annat framtida spårlägen, arkeologiska förhållanden och den övergripande VA-strukturen.

Samrådshandlingarna revideras redaktionellt med att lägga till slutsatser från senaste trafikutredningen.

Yrkanden
Catharina Malmborg (M) och Tony Hansson (S) yrkar bifall till förvaltningens förslag till beslut med ändringen att samrådsperioden ska avslutas senast den 31 maj 2026.

Beslutsgång
Ordförande ställer proposition på yrkandet och finner att kommunstyrelsens arbetsutskotts beslutar i enlighet med Catharina Malmborgs (M) och Tony Hanssons (S) yrkande.

Beslutet skickas till
Slättäng AB, Slättäng, 241 93 Eslöv

Information* om samråd för förslag till planprogram

Fastighetsägaren önskar utveckla ett nytt bostadsområde på del av fastigheten Örtofta 21:1 som ligger mellan Väggarp och Örtofta. Kommunen har tagit fram ett förslag till planprogram för att utreda förutsättningar, möjliga lösningar och konsekvenser.

Bild på planområdet österifrån, med Örtofta och tågstationen i förgrunden

Eslövs kommun har tagit fram ett förslag till planprogram gällande Trillingbyarna och planområdet mellan Väggarp och Örtofta. Förslaget visar hur planområdet kan utvecklas med grönområden, gator, gång- och cykelvägar, bostäder samt plats för olika typer av service. Kommunstyrelsens arbetsutskott har beslutat att planprogrammet ska samrådas och under samrådstiden finns möjlighet att lämna synpunkter på förslaget. Kommunen anordnar även olika samrådsmöten.

Samrådsmöten

Välkommen till samrådsmöten där du kan ta del av förslaget, ställa frågor och framföra åsikter.

Samrådsmöte: 14 april kl. 18-20, Matsalen, Nordic Sugar, Sockerbruksvägen 3
Drop-in-träffar: Tider och platser publiceras på kommunens webbplats

Anmälan: Anmälan krävs till samrådsmöte.
Se länk till anmälan på sista sidan.

OBS! Eventuella ändringar av plats eller tid meddelas via planprogrammets hemsida.

ESLÖVS KOMMUN

**Detta dokument är en underrättelse enligt plan- och bygglagen (PBL)*

Förslaget i korthet

Planprogrammets syfte är att föreslå en möjlig långsiktig utvecklingsriktning av Trillingbyarna och dess omgivning och skapa ett beslutsunderlag inför kommande detaljplanering. Det belyser övergripande frågor som markanvändning, trafik, riksintressen, bebyggelsestruktur och grönområden.

Enligt översiktsplanen ska Väggarp knytas samman med stationsområdet i Örtofta. Kommunen ser en möjlighet att utveckla Trillingbyarna genom att tillvarata deras attraktiva läge med närhet till natur, rekreation, kulturmiljöer och tågstation.

Därför föreslås ett nytt bostadsområde med småskalig och blandad bebyggelse, kompletterat med service och gröna mötesplatser. Ett naturområde föreslås mellan den nya bebyggelsen, Bråån och stationen för att bevara och utöka den sammanhängande grönstrukturen. Planförslaget möjliggör cirka 400 bostäder, främst småhus men även vissa flerbostadshus, samt en förskola, grundskola och olika parker och grönstråk.

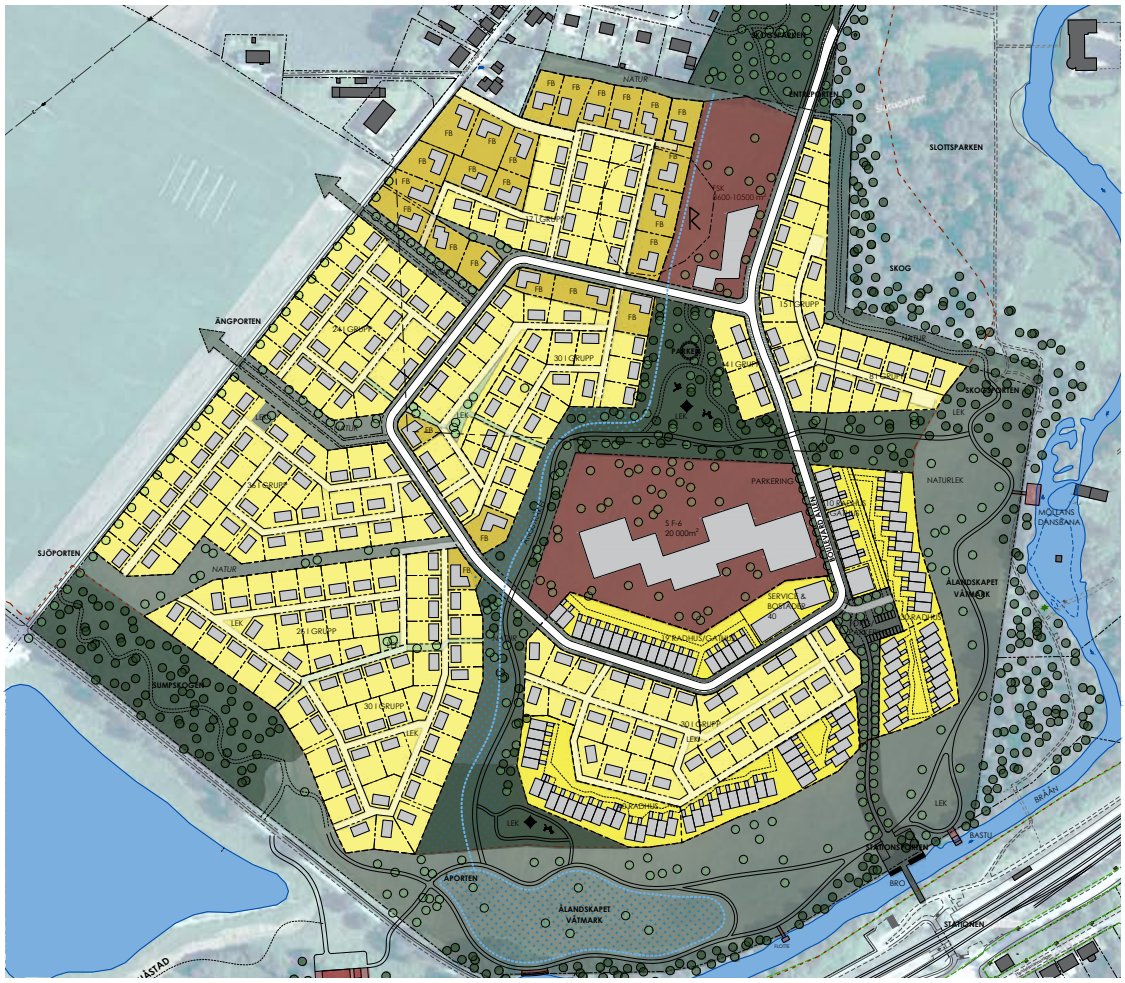

Utdrag från illustrationsplan som visar hur området kan se ut i framtiden

En utveckling av området innebär även utmaningar och konsekvenser. Programmet redogör för olika avvägningar, sammanställer potentiella konsekvenser och pekar ut frågor som behöver utredas vidare.

<u>OBS! Denna information är endast en sammanfattning av planförslaget. Mer information om var planförslaget i sin helhet finns står på sista sidan.</u>

Vad är ett planprogram?

Kommuner tar fram planprogram för att skapa ett beslutsunderlag för fortsatt detaljplanering genom att tidigt belysa övergripande frågor som markanvändning, trafik, riksintressen, struktur för bebyggelse och grönområden med mera.

Enligt 10 § plan- och bygglagen (PBL) kan en detaljplan grundas på ett planprogram om det underlättar planeringsarbetet. Planprogram är särskilt lämpliga vid större eller komplexa projekt, när flera intressen berörs, eller när detaljplanen saknar stöd i översiktsplanen. Programmet ska redovisa förutsättningar, mål och kommunens avsikter med planläggningen.

Programmet fungerar som en avsiktsförklaring från kommunen och ska genomgå en demokratisk process för insyn, möjlighet att påverka och förankring genom dialog med berörda samt politiska beslut.

Varför informerar kommunen om planprogrammet?

Förslaget kan beröra fastighetsägare, boende, innehavare av servitut, myndigheter, organisationer m.fl. Enligt PBL behöver de som berörs informeras om pågående planering och ges möjlighet att lämna synpunkter.

Kommunen uppmanar berörda fastighetsägare och bostadsrättsföreningar att informera eventuella övriga boende, hyresgäster, bostadsrättsinnehavare och arrendatorer om förslaget till detaljplan. Om din fastighet har övergått till ny ägare ber vi dig att informera kommunen om detta.

Hur ser processen för planprogram ut?

Processen att ta fram ett planprogram innebär att det kommer att finnas ett tillfälle att ta del av förslaget i form av samråd och då finns det möjlighet att lämna synpunkter. Därefter kan förslaget godkännas genom ett politiskt beslut. Planprogrammet är ett första steg och ska vara ett underlag vid fortsatt detaljplanering.

Var föreslås planprogrammet?

Planprogrammet berör både Trillingbyarna och planområdet som är beläget mellan Väggarp och Örtofta.

Planområdet avgränsas av Väggarpsvägen i väst, Väggarps by och slottsparken i norr, Bråån i öst och gång- och cykelväg i söder.

Karta över planområdets läge

Vad tycker du?

Under samrådstiden har du möjlighet att ge dina synpunkter på planprogrammet och det som kan byggas och utvecklas på platsen.

Dina åsikter är viktiga för att planprogrammet och den föreslagna utvecklingen inom planområdet ska bli så bra som möjligt. Var med och påverka Eslövs kommuns framtid!

Hur lämnar jag synpunkter?

Synpunkter ska skickas in under samrådstiden och ska skriftligen lämnas till Eslövs kommun **senast den 20 maj 2026**.

Planprogrammet är vägledande och inte juridiskt bindande, vilket innebär att ett beslut om att godkänna ett planprogram inte kan överklagas. Om planeringsarbetet fortsätter med kommande detaljplaner kommer fler möjligheter att lämna synpunkter.

Synpunkter kan lämnas på två olika sätt:

E-tjänst

E-tjänsten finns på kommunens webbplats via länk eller QR-kod nedan under ”Mer information”

Brev

Adress:
Kommunledningskontoret
Eslövs kommun
241 80 Eslöv

Märk ditt meddelande med diarienummer **”KS 2019/638”**

Mer information

Du kan ta del av planförslaget i sin helhet via kontakt-center i stadshuset, Eslövs bibliotek samt digitalt på kommunens webbplats via länk och QR-kod:

eslov.se/planprogram

Läs mer om kommunens utveckling på:

utveckla.eslov.se

Har du frågor?

Hör gärna av dig till

Andreas Ask, planarkitekt

0413-623 14

andreas.ask@eslov.se

PLANPROGRAM

för del av

Örtofta 21:1

Samrådshandling
22 januari 2026 (rev. 10 mars 2026)

KS 2019/638

ESLÖVS KOMMUN

Beställare
Slättäng AB

Projektledare
Andreas Ask, planarkitekt

Medverkande
Planprogrammet har tagits fram av kommunledningskontorets tillväxtavdelning med hjälp av medarbetare inom övriga förvaltningar.

Illustrationer och sektionsskisser
Kamikaze arkitekter
Eslövs kommun

Övriga kartor
Eslövs kommun

INNEHÅLL

1 **INLEDNING** **5**

SAMMANFATTNING 6
VAD ÄR ETT PLANPROGRAM? 7
VARFÖR SKA TRILLINGBYARNA UTVECKLAS? 10
FRÅGESTÄLLNINGAR OCH BEHOV 12
PLANFÖRSLAGETS STRUKTUR 14

2 **PLANFÖRSLAG** **17**

UTGÅNGSPUNKTER OCH VISION TRILLINGBYARNA 18
MÅL OCH STRATEGIER 20
STRUKTURBILD TRILLINGBYARNA 26
UTGÅNGSPUNKTER OCH VISION PLANOMRÅDET 28
PLANFÖRSLAG 30
PLANERINGS- OCH GESTALTNINGSMÅL 32
STRUKTURPRINCIPER 34
PLANFÖRSLAGETS DELAR 36
SKYFALL, DAGVATTEN OCH HÖGT VATTENSTÅND 46
TRAFIK 48
ETAPPER OCH SERVICE 50

3 **FÖRUTSÄTTNINGAR** **53**

RIKSINTRESSEN 54
REGIONAL PLANERING 60
KULTURMILJÖ 63
ÖVERSIKTSPLAN ESLÖV 2035 64
ÖVRIGA KOMMUNALA STYRDOKUMENT 68
MARK OCH VATTEN 70
TEKNISK INFRASTRUKTUR 75
TRAFIK 78
NATUR OCH EKOLOGI 82
MILJÖ, HÄLSA OCH SÄKERHET 88
ARKEOLOGI 92

4 **GENOMFÖRANDE** **93**

TRAFIK 94
TEKNISK INFRASTRUKTUR 95
DIKNINGSFÖRETAG 95
STRANDSKYDD 96
MARK- OCH FASTIGHETSFRÅGOR 96
HUVUDMANNASKAP 97
OFFENTLIGA INVESTERINGAR 97
BEHOV AV UTREDNINGAR 98
BEHOV AV KVALITETSFÖRDJUPNING 99

5 **KONSEKVENSER** **101**

RIKSINTRESSEN 102
NATUR OCH EKOLOGI 105
MILJÖ, HÄLSA OCH SÄKERHET 107
IDENTITET, KARAKTÄR OCH LANDSKAPSBILD 110
SOCIALA KONSEKVENSER 112
BETYDANDE MILJÖPÅVERKAN 114

BILAGA

HISTORIA
BESKRIVNING AV TRILLINGBYARNA
LOKALISERINGSÖVERVÄGANDE
TRAFIKALTERNATIV
FÖRDJUPAD BESKRIVNING AV RIKSINTRESSE FÖR NATURVÅRD

1 INLEDNING

Övergripande beskrivning om bakgrund, processen att ta fram planprogram, dess syfte samt motiv och ramar

SAMMANFATTNING	6
VAD ÄR ETT PLANPROGRAM?	7
VARFÖR SKA TRILLINGBYARNA UTVECKLAS?	10
FRÅGESTÄLLNINGAR OCH BEHOV	12
PLANFÖRSLAGETS STRUKTUR	14

SAMMANFATTNING

Syftet med planprogrammet är att skapa ett beslutsunderlag för fortsatt detaljplanering genom att tidigt belysa övergripande frågor som markanvändning, trafik, riksintressen, struktur för bebyggelse och grönområden med mera.

Trillingbyarna har ett attraktivt läge i Skåne med närhet till regionala målpunkter, rekreationsområden, natur- och kulturmiljöer samt tågstation. De här kvaliteterna vill kommunen ta vara på och utveckla byarna med grönområden, service och bostäder. Men då utbyggnaden är stor innebär den också utmaningar och lokala konsekvenser.

Kommunens översiktsplan (Översiktsplan Eslöv 2035) föreslår att Väggarp ska knytas ihop med stationsområdet i Örtofta. I slänten mellan Väggarp och Örtofta, nära natur och vatten, planeras därför ett bostadsområde med småskalig och blandad bebyggelse. Det ska knyta ihop byarna och skapa en attraktiv stationsort med bostäder, service och gröna mötesplatser. Området har kopplingar till stationen, naturen och befintlig bebyggelse. I planförslaget finns ett brett naturområde mellan bebyggelsen och Bråån och stationen för att säkerställa en sammanhållen grönstruktur mellan byarna.

Planförslaget möjliggör cirka 400 bostäder av olika typer, med tonvikt på småhus såsom villor, radhus, kedjehus och parhus, kompletterat med inslag av flerbostadshus. Det planeras även för förskola och grundskola samt parker och grönstråk med varierat innehåll.

Planprogrammet visar delvis olika alternativ och avvägningar inför fortsatt planering. Vissa förutsättningar är ännu osäkra och kräver fortsatt utredning, bland annat framtida spårlägen, arkeologiska förhållanden och den övergripande VA-strukturen.

VAD ÄR ETT PLANPROGRAM?

Inledning

Kommuner tar fram planprogram för att skapa ett beslutsunderlag för fortsatt detaljplanering genom att tidigt belysa övergripande frågor som markanvändning, trafik, riksintressen, struktur för bebyggelse och grönområden med mera.

Enligt 10 § plan- och bygglagen (PBL) kan en detaljplan grundas på ett planprogram om det underlättar planeringsarbetet. Planprogram är särskilt lämpliga vid större eller komplexa projekt, när flera intressen berörs, eller när detaljplanen saknar stöd i översiktsplanen. Programmet ska redovisa förutsättningar, mål och kommunens avsikter med planläggningen.

Programmet fungerar som en avsiktsförklaring från kommunen och ska genomgå en demokratisk process i form av dialog med berörda och förankras genom politiska beslut.

Planeringshistorik och bakgrund

Det har byggts få bostäder i Örtofta och Väggarp under det senaste halvseklet, vilket till stor del kan förklaras genom avsaknaden av detaljplaner.

I början av 1990-talet pågick ett arbete mellan Eslövs och Lunds kommuner om möjligheten att samordna planeringen över kommungränsen för en eventuell utbyggnad av området Örtofta–Håstad. Samarbetet ledde fram till ett förslag om en fördjupad översiktsplan, som visade ett exempel på potentialen att utveckla det stationsnära området med ytterligare bebyggelse. Planen blev dock aldrig antagen.

I översiktsplaner som sedan tagits fram för Eslövs kommun har mark intill Väggarp pekats ut för ny bebyggelse. Den gällande översiktsplanen Eslöv 2035 pekar ut mark för bebyggelse söder om Väggarp, vilket ledde fram till en ansökan om att planlägga området för ny bebyggelse.

Uppdrag och syfte

Kommunledningskontoret har fått i uppdrag av kommunstyrelsens arbetsutskott att ta fram ett planprogram för att inleda prövningen av lämpligheten för utbyggnad av området mellan Väggarp och Örtofta. Eftersom området ligger utanför den yta som omfattas av gällande översiktsplan, inleds arbetet med ett planprogram.

Syftet med planprogrammet är att skapa ett beslutsunderlag för fortsatt detaljplanering genom att belysa och analysera de frågeställningar som aktualiseras vid en utvidgning av planområdet och vilka konsekvenser som genomförandet får. Det innefattar bland annat frågor om användning av jordbruksmark, påverkan på riksintressen, trafikförhållanden, avgränsning, innehåll och möjlig etappindelning av en framtida utbyggnad.

90-talet
Förslag på mellankommunal fördjupad översiktsplan i syfte att utreda bebyggelseutveckling kring stationen. Dokumentet samråddes men antogs inte.

2001
Översiktsplan som pekar ut utbyggnadsområde väster om Väggarp.

2018-02-27
Baserat på lokaliseringsutredning för ny förskola tas beslut om att utreda lämpligheten av förskola inom planområdet.

2018-05-28
Översiktsplan som pekar ut ny bebyggelse söder och väster om Väggarp.

2019-12-16
Ansökan om att ta fram detaljplan för området i översiktsplanen.

2020-03-10
Beslut om positivt planbesked och planuppdrag för att ta fram detaljplan.

2021-11-09
Beslut om utökat planområde och att det ska prövas i ett planprogram.

Planprogrammet ska:

- Konkretisera och utveckla översiktsplanens ställningstaganden och inriktningar
- Beskriva områdets historia, identitet, karaktär, fysiska förutsättningar, kvaliteter och utmaningar
- Visa på utvecklingsstrategier och möjlig övergripande strukturbild för Trillingbyarna som blickar längre än gällande översiktsplanen. Dokumentet ska fungera som underlag till kommande översiktsplanering.
- Skapa en strukturplan och illustrationer för en hållbar och sammanhållen utveckling inom planområdet
- Vara ett strategiskt underlag i efterkommande arbete med detaljplaner, tillståndsprövningar och lovprövningar
- Redovisa genomförandefrågor och konsekvenser

Dokument som ingår:

- Planprogram
- Bilaga till planprogram
- Trafikutredning Örtofta - Väggarp
- Kompletterande trafikutredning Fasanvägen
- Översiktlig bullerutredning
- Arkeologisk förundersökning
- Dagvatten- och skyfallsutredning
- Naturvärdesinventering
- Markteknisk undersökning
- PM - Hantering av markavvattningsföretag
- Undersökning om betydande miljöpåverkan

Planprocessen

Framtagandet av ett planprogram innebär att ett samrådsförfarande genomförs, vilket ger berörda aktörer och allmänheten möjlighet till insyn och påverkan i ett tidigt skede. Samrådet för planprogrammet är det första skedet i planprocessen för området för att möjliggöra kommunicering och dialog av ett första förslag inför det fortsatta arbetet med området. Under kommande arbete kan förslaget bearbetas utifrån synpunkter och slutversionen kan skilja sig från samrådsförslaget.

Efter samrådet kan ett politiskt beslut fattas om att godkänna planprogrammet. Programmet är inte juridiskt bindande, men fungerar som ett strategiskt och vägledande dokument för den fortsatta planeringen.

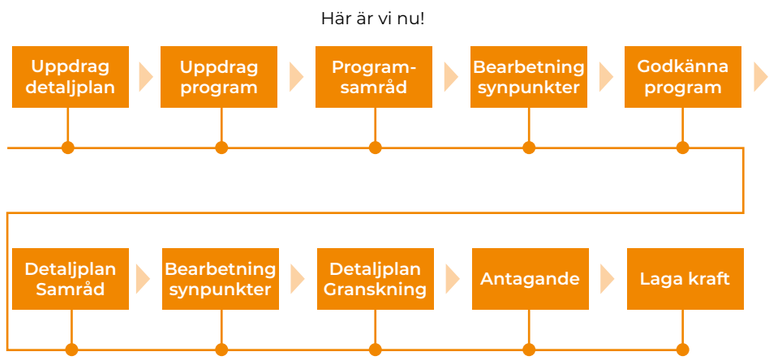

När detaljplaner senare tas fram med utgångspunkt i planprogrammet, blir dessa juridiskt bindande. I det skedet genomförs ytterligare dialoger i form av samråd och granskning, där förslagen konkretiseras och prövas mot lagstiftning, intressen och mål. Planprogrammet utgör därmed en viktig grund för att skapa transparens, förankring och långsiktig hållbarhet i planprocessen.

Geografisk avgränsning

Planprogrammet är uppdelat i två geografiska nivåer, en övergripande nivå och en planområdesnivå. De två nivåerna samverkar för att konkretisera relationen mellan strategiska ställningstaganden och den faktiska planeringen inom planområdet.

Den övergripande nivån omfattar Väggarp, Örtofta och Toftaholm – benämnda Trillingbyarna – och fokuserar på utvecklingsriktningar för byklustret och dess närmiljö, särskilt längs åarna och kring stationen. Den gemensamma benämningen används för att tydliggöra sammanhanget mellan byarna i planeringsarbetet.

Den andra nivån utgörs av det specifika planmområdet, benämns Väggarpsdalen, mellan Väggarp och Örtofta station, som är en del av fastigheten Örtofta 21:1.

Planområdet omfattar cirka 30 hektar, vilket är en utökning med cirka 20 hektar från tidigare planbesked. Det avgränsas av Väggarpsvägen i väst, Bråån i öst, gång- och cykelvägen längs gamla banvallen i söder samt bostadsfastigheter och Örtofta slottspark i norr.

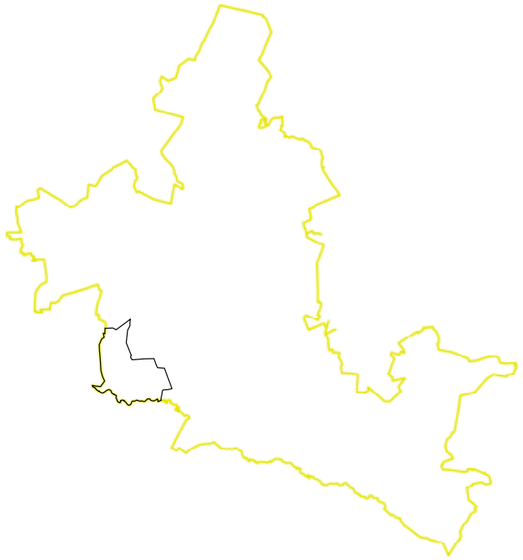

Örtofta sockens läge i Eslövs kommun.

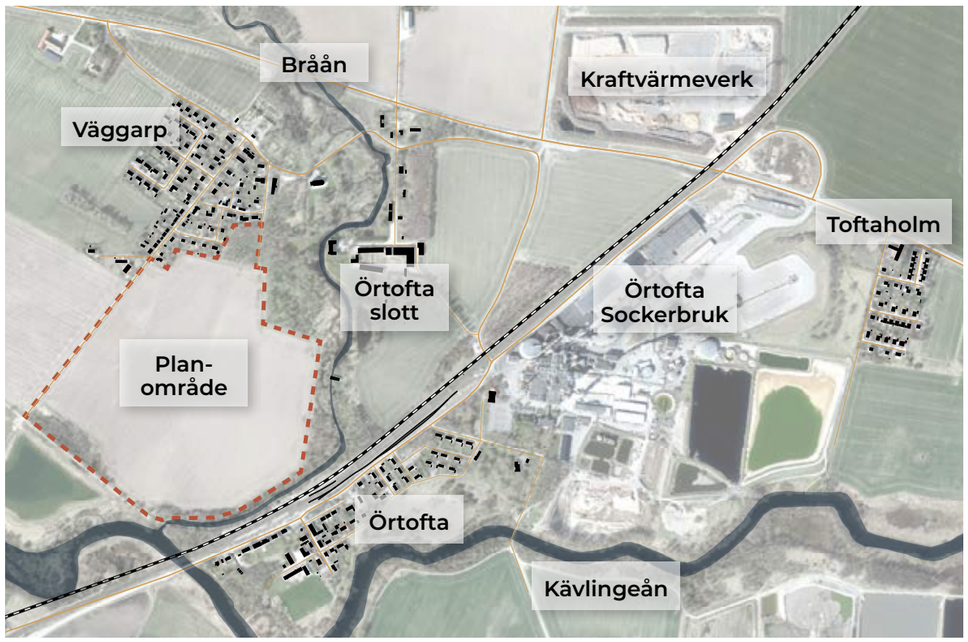

Orienteringsbild med Väggarp, Örtofta, Toftaholm samt planområdet.

VARFÖR SKA TRILLINGBYARNA UTVECKLAS?

Inledning

Kävlingeån, Örtofta slott, järnvägen och sockerbruket har alla historiskt påverkat utvecklingen av Väggarp, Örtofta och Toftaholm. De har skapat tillväxt och bidragit till att byarna vuxit, men sedan 1970-talet har denna utveckling avstannat. Det senaste samlade försöket att planera för Trillingbyarnas långsiktiga utveckling gjordes på 1990-talet genom ett förslag till fördjupad översiktsplan. Då den aldrig blev antagen finns inga långsiktiga inriktning om byarnas utveckling, utöver de i gällande Översiktsplan Eslöv 2035.

De utvecklingsinsatser som har genomförts nyligen eller pågår idag, exempelvis kraftvärmeverkets och sockerbrukets utbyggnad samt rekreationssatsningar i Örtofta, är betydelsefulla men har inte stor påverkan på byarnas byggda miljöer eller bostadsutveckling.

Kommunen vill bygga vidare på översiktsplanens ställningstaganden och tydliggöra en inriktning för Trillingbyarnas långsiktiga utveckling. Genom att planera ny bebyggelse väster om stationen, som tar avstamp i de befintliga värdena och kvaliteterna, är ambitionen att den föreslagna bebyggelsen i planförslaget ska upplevas som en utveckling av Väggarp. Ambitionen är att befintliga kvaliteter ska bevaras och utvecklas i så stor utsträckning som möjligt.

Motiv

Långsiktigt hållbar bostadsförsörjning

Eslövs kommun vill möjliggöra en befolkningsutveckling genom att skapa förutsättningar för att bygga attraktiva bostäder. Bostadsförsörjningen behöver planeras och genomföras i lägen som är långsiktigt mest lämpliga för bebyggelse.

Planprogrammet har en längre tidshorisont än den gällande översiktsplanen, Eslöv 2035, vilket möjliggör för ett längre strategiskt perspektiv på utvecklingen. Översiktsplanen planerar för cirka 10 år fram i tiden och planprogrammet för cirka 30 år framåt.

I kommunens bostadsförsörjningsstrategi finns ett mål om en ökad andel småhus, vilket området har särskilt goda förutsättningar för att tillgodose. Området kan även erbjuda en variation i boendeformer som gör det attraktivt för olika befolkningsgrupper — barnfamiljer, äldre, ensamhushåll — vilket kan ge social mångfald och flexibilitet över tid.

Bostäder i kommunens byar, med eller utan tågstation, bidrar också till en mer balanserad geografisk spridning av kommunens bostadsutbud. Detta ger fler möjlighet att bo nära naturen – samtidigt som god tillgänglighet till service och arbetsmarknad bibehålls.

Fördelaktigt läge

I arbetet med att bedöma hur bostäder ska fördelas inom kommunen ingår det att utreda var utbyggnad kan ske med störst sammanlagd samhällsnytta. Kommunen bedömer att planområdet är ett område som har goda förutsättningar för att växa hållbart. Sammanfattningsvis bedöms det utifrån:

- Läget i regionen med närheten till Malmö och Lund som har en stor arbetsmarknad, attraktiva målpunkter, pågående utveckling med forskningsanläggningar i Brunnshög.
- En utveckling av planområdet sammanfaller väl med regionala och kommunala ställningstaganden och mål om strategisk planering. Målen utgår i huvudsak från att utveckla ny bebyggelse i stationsnära lägen, möjligheter att stärka byar och stödja en utvecklad service, utveckling av regionala och lokala grönstråk för biologisk mångfald och friluftsliv och erbjuda ett varierat utbud av boendemiljöer.

Se ursprungligt planområde i ett större sammanhang

Utbyggnadsområdet i översiktsplanen låg till grund för kommunens planuppdrag 2019, men i det efterföljande arbetet blev det tydligt att utvecklingen bör ses över längre tid och över ett större område än i det ursprungliga uppdraget. Genom att omfatta ett större planområde kan kommunen utreda en sammanhängande struktur, goda anslutningar och trafikstråk sant strategisk placering av service och målpunkter för att ge bättre förutsättningar för en långsiktigt hållbar utveckling av området nära stationen.

FRÅGESTÄLLNINGAR OCH BEHOV

Frågeställningar

För att sätta ramarna för vad planprogrammet ska innehålla har kommunen formulerat ett antal generella frågeställningar som har varit till stöd och vägledande i framtagandet av planprogrammet

Vad kan Trillingbyarna vara i framtiden?

Vilket samhälle behöver byggas vid en större befolkningsutveckling?

Hur kan byarnas identitet bevaras och attraktivitet utvecklas?

Hur skapas attraktiva boendemiljöer med lokal förankring?

Hur kan den lokala servicen stärkas och utvecklas?

Vilka nyttor och kvaliteter kan kan befintliga byar få? Hur blir det bra för de som bor här?

Vad är viktigt att ta hänsyn till i utvecklingen av Trillingbyarna?

Hur tas befintliga kvaliteter tillvara och hur skapas nya?

Vilka mål, strategier och principer ska vara grundpelare för utvecklingen?

Vilka övergripande strukturer är viktiga att ta tillvara, förädla och utveckla?

Hur kan utvecklingen ta hänsyn till ny stambana?

Hur kan nya bebyggelseområden anslutas till befintliga?

Framtida behov

En långsiktig utveckling av Trillingbyarna, i enlighet med aktuellt planförslag, medför behov av nya funktioner. Närhet till offentliga miljöer såsom parker, naturområden, grönstråk med tillhörande mötesplatser samt social och kommersiell service är viktiga byggstenar i byar och för ett fungerande vardagsliv.

Idag har Trillingbyarna tillsammans 192 bostäder och cirka 540 invånare. Enbart i planområdet kan det uppskattningsvis tillkomma cirka 400 bostäder, beroende på exempelvis täthet och plats för andra funktioner. Det kan innebära en tredubbling av antalet invånare i Trillingbyarna, från dagens cirka 550 till uppskattningsvis cirka 1500 personer, som därmed blir en av de större stationsorterna i kommunen. Gemensamt för kommunens övriga orter som har ca 1000-1500 invånare är att det finns ett större utbud av service jämfört med Trillingsbyarna. Behov av service i form av exempelvis förskola, skola, idrottshall, bibliotek, livsmedelsbutik behöver tas med i planarbetet.

Nedan syns en jämförelse av offentlig och kommersiell service i andra byar och stationsorter inom Eslövs kommun i invånarantal mellan 900 - 1700 invånare. Jämförelsen visar ett möjligt framtida behov i Trillingbyarna och vad det behöver finnas en planberedskap för.

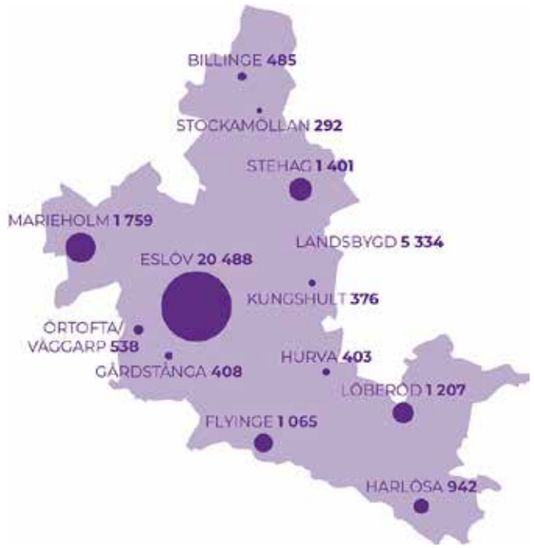

↑ Antal invånare i kommunens orter (2023)

→ Tabell över service i andra byar inom Eslövs kommun

Ort (invånare)	Offentlig service (antal elever)	Kommersiell service
Harlösa (900)	Förskola x 2 Skola F-6 (100) + Bibliotek, idrottshall	Livsmedelsbutik Restaurang x 2
Flyinge (1000)	Förskola x 2 Skola F-6 (200) + Bibliotek, idrottshall	Livsmedelsbutik Restaurang x 1
Löberöd (1200)	Förskola x 2 Skola F-9 (500) Bibliotek, idrottshall + Vård-/omsorgsboende	Livsmedelsbutik Vårdcentral Restaurang x 2
Stehag (1400)	Förskola x 3 Skola F-6 (300) + Bibliotek, idrottshall	Livsmedelsbutik Restaurang x1
Marieholm (1700)	Förskola x 2 Skola F-6 (200) + Bibliotek, idrottshall	Livsmedelsbutik Närbutik Restaurang Bensinstation

PLANFÖRSLAGETS STRUKTUR

UTGÅNGSPUNKTER OCH VISION TRILLINGBYARNA

I planförslagets första del sammanfattas Trillingbyarna kvaliteter och utmaningar. Kvaliteterna beskriver värden som gör området attraktivt. Utmaningarna beskriver knäckfrågor som behöver hanteras vid utveckling av byarna.

Visionen är en övergripande beskrivning av förslag på inriktning för Trillingbyarnas möjliga utveckling och sträcker sig längre än tidshorisont för översiktsplan Eslöv 2035.

MÅL OCH STRATEGIER TRILLINGBYARNA

Tre övergripande mål som bryter ner visionen och beskriver övergripande utgångspunkter och inriktningsfokus för Trillingbyarnas utveckling. Under varje mål finns tillhörande strategier med ett antal ställningstaganden och riktningar som ska vara vägledande för kommande planering och ställningstaganden.

STRUKTURBILD TRILLINGBYARNA

Strukturbilden visar en förenklad möjlig framtida fysisk struktur över Trillingbyarna och deras närmsta omgivning

UTGÅNGSPUNKTER OCH VISION PLANOMRÅDET

Efter att Trillingbyarnas möjliga utvecklingsriktning beskrivits fokuserar dokumentet på planområdet. Särskilda knäckfrågor som behöver fokuseras på och konsekvensbedömas samt vilka övergripande kvaliteter som finns i området sammanfattas.

Visionen är en övergripande beskrivning av planområdets inriktning som grund för områdets mål, principer och struktur.

PLANERINGS- OCH GESTALTNINGS-MÅL PLANOMRÅDET

Med utgångspunkt i vision, mål, strategier och strukturbild för Trillingbyarna redovisas planområdets möjliga utveckling genom principer, mål och ställningstaganden. Dessa konkretiseras genom ett antal nedslag av vikt för området och en övergripande strukturplan.

PLANFÖRSLAG PLANOMRÅDET

Övergripande principer för planområdets strukturförslag beskrivs. Förslag på planområdets helhetsstruktur och djupdykningar i förslagets bärande idéer redovisas.

FÖRUTSÄTTNINGAR

Relevanta förutsättningar på regional, kommunal och lokal nivå redovisas och beskrivs för att sätta planområdet i ett planeringssammanhang. Slutsatser från regional planering, styrande dokument sammanfatts och lokala förutsättingar såsom markens egenskaper, naturvärden och trafikalternativ beskrivs.

GENOMFÖRANDE

Apekter gällande genomförandet av planprogrammet redovisas.

KONSEKVENSER

Förslagets konsekvenser redovisas.

BILAGA

Utökade beskrivningar av övergripande förutsättningar, särskilda avvägningar och konsekvensbedömningar

2 PLANFÖRSLAG

Kapitlet beskriver förslaget från vision, strategier och mål för Trillingbyarna till hur planområdet kan utformas

UTGÅNGSPUNKTER OCH VISION TRILLINGBYARNA	18
MÅL OCH STRATEGIER	20
STRUKTURBILD TRILLINGBYARNA	26
UTGÅNGSPUNKTER OCH VISION PLANOMRÅDET	28
PLANFÖRSLAG	30
PLANERINGS- OCH GESTALTNINGSMÅL	32
STRUKTURPRINCIPER	34
PLANFÖRSLAGETS DELAR	36
SKYFALL, DAGVATTEN OCH HÖGT VATTENSTÅND	46
TRAFIK	48
ETAPPER OCH SERVICE	50

UTGÅNGSPUNKTER TRILLINGBYARNA

Kvaliteter

- Stationen som nod och porten till landskap, byar, småstad och stadsliv
- Attraktivt läge i sydvästra Skåne
- Stationsnära läge
- Närhet till skola (Håstad) och förskola
- Åarna och deras närområde är identitetsskapande
- Närhet till vattenmiljöer och natur som bjuder in till rekreation
- Starka gröna och ekologiska samband längs åarna
- Naturvärden som bidrar med ekosystemtjänster
- Gammal bygd med en rik historia
- Småskalig bykaraktär
- Gång- och cykelstråk längs med delar av åarna
- Cykelavstånd till Eslöv och Lund

Utmaningar

- Barriärer som skapar fysiska och mentala hinder
- Framtida järnväg - osäkert markanspråk och läge
- Omgivningspåverkande transport och industri
- Låg variation av bostadstyper och upplåtelseformer
- Delvis **uppdelad** grönstruktur
- Begränsad offentlig och kommersiell service
- Åtskilda byar
- Begränsad möjlighet till rörelse längs med delar av åarna

VISION TRILLINGBYARNA

Trillingbyarna ska utvecklas till en sammanhängande och hållbar stationsby där natur, byliv och regional tillgänglighet möts i en levande helhet vid porten till ålandskapet

Visionen är framtagen som en del av planprogrammet för att placera planområdet i ett framtida sammanhang

Trillingbyarna och dess närområde rymmer många av de värden som kännetecknar ett gott liv på landsbygden – närheten till naturen och landskapet, de småskaliga byarna, det levande bylivet och den starka lokala identiteten. Visionen tar avstamp i dessa kvaliteter och syftar till att väva samman de idag åtskiljda byarna till ett sammanhängande bysamhälle.

I mötet mellan Brååns och Kävlingeåns dalgångar ska en attraktiv och väl sammanlänkad stationsby fortsätta att utvecklas – en plats där människor kan leva, röra sig och mötas i vardagen. Stationsområdet ska bli en ny framsida för bygden, en nod där det lokala möter det regionala och skapar en välkomnande port till bygden och ålandskapet – en plats som binder samman byarna, invånare och öppnar landskapet för besökare.

Utvecklingen ska präglas av balans mellan bevarande och förnyelse, där nya strukturer ansluter varsamt till befintliga. De gröna åmiljöerna och de rika naturområdena ska både värnas och bli mer tillgängliga. Genom nya grönområden, gång- och cykelstråk, vistelseplatser och slingor längs åarna blir naturen en integrerad del av livet – en plats för rekreation, rörelse och stillhet. På så sätt stärks den ekologiska strukturen samtidigt som naturen fortsatt får en central roll i samhällsstrukturen.

Trillingbyarna ska knytas samman genom nya samband – både fysiska och sociala. Nya stråk, platser och bebyggelseområden ska uppmuntra till möten, avkoppling och rörelse. Varje del av bygden ska komplettera och bidra med sin särprägel, men samtidigt vara en del av något större – en helhet präglad av variation, närhet och gemenskap.

MÅL OCH STRATEGIER

Mål och strategier konkretiserar hur visionen för Trillingbyarna kan genomföras.

Mål 1 - Åarna skapar helhet

Nuläge

Kävlingeån tillsammans med Bråån sträcker sig genom Trillingbyarna och bildar en grundläggande struktur för området som skapar en naturlig koppling mellan byarna. Längs åarna finns värdefulla miljöer för naturvård, biologisk mångfald, ekosystemtjänster och friluftsliv. I anslutning till både Väggarp och Örtofta går det att röra sig längs delar av åarna. Riksintresset för friluftsliv betonar Kävlingeåns möjligheter att utvecklas till mer än en lokal rekreationsstruktur.

Ett vattendrag är dock inte enbart något som kan länka samman olika platser, det kan även vara en barriär som minskar tillgängligheten och rörligheten mellan byarna. Idag finns fyra broar över Bråån på Väggarpssidan och två över Kävlingeån i Örtofta. Det är angeläget att se över möjligheten att uppföra fler broar över åarna på strategiska platser.

Intill åarna finns även områden med höga naturvärden som bör bevaras utifrån både dess ekologiska och rekreativa funktion.

Strategier

1. Använd åarna som grundstruktur för att länka samman byarna

- Tillgängliggör fler delar av Kävlingeån och Bråån och använd dem som grund för att länka samman Trillingbyarna och närliggande byar. Det stärker både rekreativa värden och sociala samband och ökar åarna funktion som regionalt viktiga gröna stråk.
- Den viktigaste nya kopplingen är en bro över Bråån mellan Väggarp och Örtofta station. En bro bör också uppföras mot Lunds kommun söder om Väggarp för att stärka kopplingarna till Håstad och Vadmöllan. Även en ny koppling längs med eller över Kävlingeån bör ordnas för att möjliggöra en attraktiv passage mellan Toftaholm och Örtofta, förbi sockerbruket.
- Samordning över kommungränsen är viktig för att inte hindra framtida kopplingar över Kävlingeån. Planering och åtgärder som berör ån bör utformas långsiktigt så att möjligheten till strategiska passager bevaras, exempelvis för att kunna knyta framtida bebyggelse, grönstruktur eller infrastruktur i Lunds kommun till Örtofta station.

2. Säkerställ och utveckla naturvärden samt ekologisk och blå-grön infrastruktur längs med åarna

- Planera för en sammanhängande, variationsrikt, funktionell grönt nätverk när Trillingbyarna förtätas med ny bebyggelse. Åarna och dess närmiljö ska bevaras och bör utvecklas för att stödja ekosystemtjänster, biologisk mångfald, fungera som spridningskorridor och stärka både lokala och regionala ekologiska värden. Lokala åtgärder och anpassningar bör göras med hänsyn till djurlivet som bevarar, stärker eller skapar nya livsmiljöer.
- Integrera välutformad dagvatten- och skyfallshantering samt översvämningsrisker i planeringen och samordna dessa med grönområden för att skapa en robust blågrön infrastruktur.

3. Stärk sociala funktioner längs åarna och deras närmiljö

- Placera service och sociala funktioner så att de stärker ån som strukturbildande genom att lokalisera fler funktioner i anslutning till åarna och dess intilliggande naturområden.
- Utforma grönstrukturen med promenad- och cykelstråk, lekmiljöer, platser för vila och rekreativa mötesplatser som stärker Trillingbyarnas utemiljöer och sociala liv.

4. Stärk och utveckla möjligheter till friluftsliv och naturpedagogik längs med åarna

- Åarna utgör både lokala rekreationsmöjligheter och regional tillgång till ett naturstråk som har potential att tillgängliggöra det vidsträckta odlingslandskapet genom att utveckla fler gång- och cykelstråk parallellt med åarna. I samverkan med stat, region, närliggande kommuner, lokalsamhälle och markägare bör tillgänglighet och vattenkontakt längs Kävlingeån utvecklas genom rekreationsstråk, stigar, broar och spänger. En utvecklad koppling mellan Örtofta och Toftaholm ska om möjligt samordnas med längre regionala stråk för att bli en del av ett större nätverk.
- Tillgången till åmiljöerna och kunskapen om naturens värden kan öka genom att informera om kopplingar ut i landskapet och åarnas naturvärden i form av flora, fauna och ekologiska funktioner.

Mål 2 - Småskaliga, nära och kontrastrika byar

Nuläge

Väggarp, Örtofta och Toftaholm bildar tillsammans en enhet, men sambanden mellan dem varierar beroende på perspektiv. Platserna har flera historiska utgångspunkter som kyrkby, godsmiljö, bruksort och järnvägsknutpunkt.

Ett sätt att beskriva Trillingbyarna är genom Örtofta slott och kyrkan i Väggarp med rötter från 1100-talet, där Väggarp växt fram som en kyrkby. Ett annat är utifrån sockerbruket och järnvägen – Örtofta och Toftaholm har fortfarande karaktären av bruksorter, med spår som Folkets hus, Bruksvallen och tidigare brukskontor. Under 1900-talets början var Örtofta en järnvägsknutpunkt med både Södra stambanan och Kävlinge–Sjöbo Järnväg.

Järnvägen är också viktig för byarnas utveckling som boendeorter. Tjänstebostäderna i Örtofta och Toftaholm används idag som vanliga bostäder, och Väggarp kompletterades på 1970-talet med småhus som möjliggjorde inflyttning. Bebyggelsen i Örtofta och Väggarp ligger inom en kilometer från stationen. Trillingbyarnas läge i den skånska slättbygden ger vidsträckta utblickar men det finns en begränsad möjlighet till rörlighet ut i landskapet.

I Trillingbyarna är bostadsbeståndet relativt homogent med en övervikt på friliggande enfamiljshus och den lokala servicen är begränsad men viktig för byarnas attraktivitet.

Strategier

1. Framhäv det stationsnära läget och prioritera utveckling i öst-västlig riktning

- Utvecklingen ska utgå från det stationsnära läget och åarna.
- Nya områden bör i första hand tillkomma inom en kilometer från stationen för att skapa en samlad och levande bymiljö. En koncentration av bebyggelse, service och mötesplatser nära stationen stärker underlaget för kollektivtrafiken och främjar ett hållbart vardagsliv.
- Den långsiktiga utvecklingen bör främst ske i öst–västlig riktning längs åmiljön, där Örtofta station fungerar som navet som knyter samman Väggarp, Väggarpsdalen, Örtofta och Toftaholm. Nya bebyggelseområden, stråk och vistelseplatser ska förstärka detta samband och skapa en sammanhängande struktur.
- Natur- och rekreationsområden bör bli mer tillgängliga. Förbättrade kopplingar, gång- och cykelstråk samt allmänna platser längs ån kan stärka sambanden mellan byarna och ge fler möjligheter till vardagsrekreation.

2. Komplettera bostadsutbudet med kvalitativa bostäder

- En variation av bostadstyper och -former är önskvärt för att erbjuda olika typer av boendemöjligheter i Trillingbyarna. En bredd i bostadsutbudet ger plats för olika familjekonstellationer och levnadsförhållanden och ger möjlighet att bo i Trillingbyarna under livets olika skeden.
- Olika bostadstyper, skalor och uttryck skapar varierade och intressanta bymiljöer och möjligheter för nya kvarter med olika täthet, samtidigt som den småskaliga bykaraktären ska bestå.

3. Möjliggör för utökad service och platser som underlättar vardagslivet

- I framtiden kan Trillingbyarna ha vuxit från dagens cirka 540 till cirka 1 500 invånare genom utveckling inom det aktuella planområdet. En sådan ökning skapar förutsättningar för ett bredare utbud av både offentlig och kommersiell service, i nivå med andra byar i kommunen av liknande storlek.
- Trillingbyarna behöver rymma funktioner som förenklar vardagslivet och stärker gemenskapen. Nya mötesplatser och servicefunktioner ska placeras så att de blir tillgängliga för så många som möjligt, exempelvis förskola, skola, kommersiell service och pendlarparkering.
- Utvecklingen ska också ge plats för icke-kommersiella mötesplatser, såsom naturområden, parker, torg, aktivitetsytor och samlingslokaler, som bidrar till social samhörighet, trivsel och ett levande byliv året runt.

4. Bevara och framhäv byarnas karaktärer och komplettera med ny småskalig bebyggelse som har en lokal förankring

- Trillingbyarnas olika karaktärer ska tas hänsyn till i utvecklingen av befintliga och nya miljöer.
- Tillkommande bebyggelse ska ta avstamp i den lokala karaktären. Det innebär inte att nya områden måste efterlikna det befintliga – tvärtom kan ett eget uttryck vara en tillgång – men den ska förhålla sig till platsens struktur och identitet så att byarnas läsbarhet och särdrag bevaras.

Mål 3 - Underlätta för rörelse och möten

Nuläge

En effekt av att Trilingbyarna har vuxit fram vid åarna och längs stambanan, är att det finns barriärer som skiljer dem åt. För att både kunna nyttja de funktioner och miljöer som redan finns, och de som kommer att tillskapas, behöver planeringen lägga fokus på att underlätta rörligheten och överbrygga barriärer. Det behöver också finnas möjlighet att på ett enkelt sätt nå målpunkter utanför Trillingbyarna.

Även för resor med bil behöver det finnas en god tillgänglighet mellan byarna. Idag finns två olika sätt att ta sig mellan Väggarp och Örtofta, antingen via Kyrkvägen eller via väg 104. Kopplingen till Toftaholm sker via väg 104. Det är viktigt att dessa anslutningar, vid framtida bebyggelseutveckling eller andra åtgärder i den fysiska miljön, inte försämras.

Utbyggnaden av södra stambanan kan ge nya förutsättningar för alla typer av trafik och rörelse i och mellan Trillingbyarna.

Strategier

1. Samlande noder och kopplande stråk

- Nya bebyggelseområden ska knytas samman med befintliga genom tydliga stråk, mötesplatser och småskaliga gator som bygger vidare på byarnas karaktär.
- Stationsområdet ska utvecklas som en central nod med god orienterbarhet, trygghet och vistelsekvalitet. På så sätt framhävs Trillingbyarna som stationsort med stationen som en central mötesplats och sammanlänkande nod i bygden.

2. Finmaskig trafikstruktur med attraktiva, gena och rekreativa gång- och cykelstråk

- Trafikstrukturen ska ha en tydlig hierarki med gator för biltrafik kompletterade av finmaskiga gång- och cykelvägar och smitvägar mellan kvarter och ut till grönområden. Smitvägar mellan kvarter och till allmän plats är nödvändiga för att möjliggöra rörelse och barnvänliga vägar mellan bebyggelse och och grönområden.
- Väggarp, Örtofta och Toftaholm ska knytas ihop, framförallt med hjälp av nya kopplingar för cyklister och gående. Tågstationen i Örtofta har en central roll som knutpunkt och från stationen ska det vara lätt att nå såväl Väggarp som Toftaholm.
- Gatustrukturen ska vara välutbyggd och tillgänglig för alla. Att fokusera på hållbar mobilitet (gång- och cykel) bidrar till att blanda val av färdmedel och ökar tillgängligheten, attraktiviteten och livet mellan husen.
- Inom bystrukturen bör det finnas separerade gång- och cykelvägar längs med huvudstråk.
- Stigar för fotgängare och cyklister i grönområden kan ha en mer rekreativ karaktär.

3. Stärk tillgängligheten till service, arbete och fritid

- Noder och centrala stråk ska samla mötesplatser, service och centrumfunktioner för att vara tillgängliga för alla transportsätt och åldersgrupper. Viktiga målpunkter ska placeras strategiskt längs huvudstråk och i anslutning till grönstruktur.
- Möjligheten att förbättra kopplingen till det regionala vägnätet bör ingå i den fortsatta planeringen. Byarnas läge i kommunens södra del gör att det finns ett behov av välfungerande kopplingar såväl norrut mot Eslöv som söderut mot Malmö och Lund. Fungerande kopplingar till väg 104 avgörande för resande med bil och ska vid behov utvecklas i takt med bebyggelsetillskott.
- Kopplingarna till det regionala cykelvägnätet bör utvecklas för att länka samman och trafiksäkra för cyklister. Det kan ske genom att trafiksäkra längs Kyrkvägen och över väg 104 mot Eslöv från Väggarp och Örtofta, att säkerställa att befintliga antal passager under Södra stambanan finns kvar, att koppla samman Toftaholm med Örtofta längs med Kävlingeån samt att utveckla kopplingen till en möjlig ny gång- och cykelväg till Stångby och Lund.
- Planeringen ska vara flexibel för att möjliggöra framtida service som förskola, skola och dagligvaruhandel. Markberedskap och samordning mellan lokalförsörjning och fysisk planering är avgörande för långsiktig flexibilitet.

STRUKTURBILD TRILLINGBYARNA

Huvudsaklig samlad utvecklingsriktning för bebyggelse, stråk och platser

Sammanhängande grönstruktur längs åarna där naturvärden, rekreation och friluftsliv bevaras och utvecklas

Utvecklingsområden på medellång sikt (inom cirka 30 år) samt eventuella förtätningsmöjligheter

Eventuella möjliga utvecklingsomåden på längre sikt (efter ca 30 år)

Möjlighet till nya gång- och cykelvägar

Möjlighet till utvecklad tillgänglighet, naturmiljö och målpunkter i grönstråk

1 Alternativ för anslutning av Väggarp och / eller Örtofta till befintlig gång- och cykelväg till Eslöv

2 Anslutning med bro över Kävlingeån till Håstad och möjlig framtida gång- och cykelväg till Stångby / Lund

3 Utveckling av rekreations-, gång- och cykelstråk längs med Kävlingeån

4 Befintlig och möjlig utveckling av cykelstråk mot Brunnshög / Getinge / Gårdstånga

Avstånd från station, 500 meters intervall

Befintlig bebyggelse

Befintlig järnväg

Befintliga rekreationsstråk

Befintliga gång- och cykelvägar

Eventuell plats för ny järnväg

Trillingbyarna är åtskilda av järnväg, åmiljöer och industri, trots att det finns kopplingar mellan dem. Örtofta är den centrala byn tack vare läget intill stationen och serviceutbudet. Stationsområdet upplevs som anonymt, är slitet och är inte tillgänglighetsanpassat.

För att stärka kopplingen mellan byarna föreslås åtgärder som utvecklar nya och befintliga stråk och anslutningar till intilliggande regionala cykelvägar och åmiljöer. Stationsområdet ska bli en framträdande och välkomnande nod som knyter samman byarna och landskapet. Åmiljöer utvecklas för lokal rekreation, vandring och cykling. Ny bebyggelse etableras intill stationen med en möjlighet till ytterligare utbyggnad västerut samt österut vid Toftaholm. Genom ny bebyggelse och förstärkta stråk skapas en tydlig öst–västlig koppling med liten påverkan från befintliga barriärer.

Strukturbilden är konceptuell och fungerar som underlag för planområdet och kommande översiktlig planering, där strategier kan konkretiseras med tydligare ställningstaganden kring exempelvis markanvändning och stråk. Den visar ett scenario som betonar vikten av den öst–västliga sammankopplingen via åarna som binder samman byarna med varandra och naturen.

Utformningen inom planområdet behöver ta höjd för att framtida utbyggnadsområde kan bli aktuella västerut, genom att exempelvis lämna plats för väganslutningar, samt ta anslutningar över Kävlingeån till Håstad i beaktande.

UTGÅNGSPUNKTER VÄGGARPSDALEN

Kvaliteter

- Inramad av grönska och åmiljöer
- Det öppna landskapet skapar en känsla av rymd
- Nära tågstation
- Koppling västerut mot Lilla Harrie och Kävlinge
- Örtofta slott med parkanläggning, en välbevarad historisk miljö
- Läge i anslutning till vackra by- och åmiljöer
- Närhet till service, idrottsplats, rekreation

Utmaningar

- Trafikförsörjning till ny bebyggelse
- Hänsyn till befintlig bystruktur och skala
- Påverkan på befintliga boendemiljöer
- Behov av ny förskola
- Exploatering av jordbruksmark
- Hänsyn till riksintresse för naturvården och strandskyddsområde
- Säkerställa miljökvalitetsnormer för ytvatten
- Översvämningsrisker från vattendrag
- Stödja hållbara transporter och aktiv mobilitet
- Bristande kapacitet i befintlig VA-nät

VISION VÄGGARPSDALEN

Väggarpsdalens unika karaktär ska vara en varierande och harmonisk bymiljö med låg puls, enkelhet, frihet och trygghet byggd på gemenskap. Som en port till de storslagna vyerna ska Väggarpsdalen locka till sig människor som vill njuta av det stationsnära läget med porlande åar, vackra broar, natur, kultur och hjärtliga möten.

Visionen är framtagen som en del av planprogrammet som grund för utveckling av planområdet.

Visionen är att utbyggnaden av Väggarp ska ske successivt med en småskalig och hållbar bebyggelse som ta tillvara områdets naturmiljöer och det stationsnära läget. Här ska en attraktiv boendemiljö tillskapas, där närheten till kollektivtrafik kombineras med lugn, grönska och barnvänliga kvaliteter.

Utformningen inspireras delvis av befintliga Väggarp, som präglas av både rationalitet och brokighet, med en blandning av bland annat friliggande villor och gathus. Den nya strukturen ska bygga vidare på dessa kvaliteter men med en tätare och mer resurseffektiv bebyggelse som hushåller med mark och stärker kopplingen till stationen.

Området ska erbjuda mötesplatser, service och offentliga miljöer som planeras för att bli en tillgång för Trillingbyarna. Natur- och kulturmiljö integreras i planeringen och formar stråk, kvarter och platser som förstärker områdets karaktär och rekreativa värden.

Genom att skapa en sammanhängande väv av gång-, cykel- och rekreationsstråk skapas förutsättningar för ett enkelt och tryggt vardagsliv med sociala möten. Väggarpsdalen blir därmed en port till ålandskapet och regionen – en levande och hållbar bymiljö som förenar natur, kulturmiljö och modern livskvalitet.

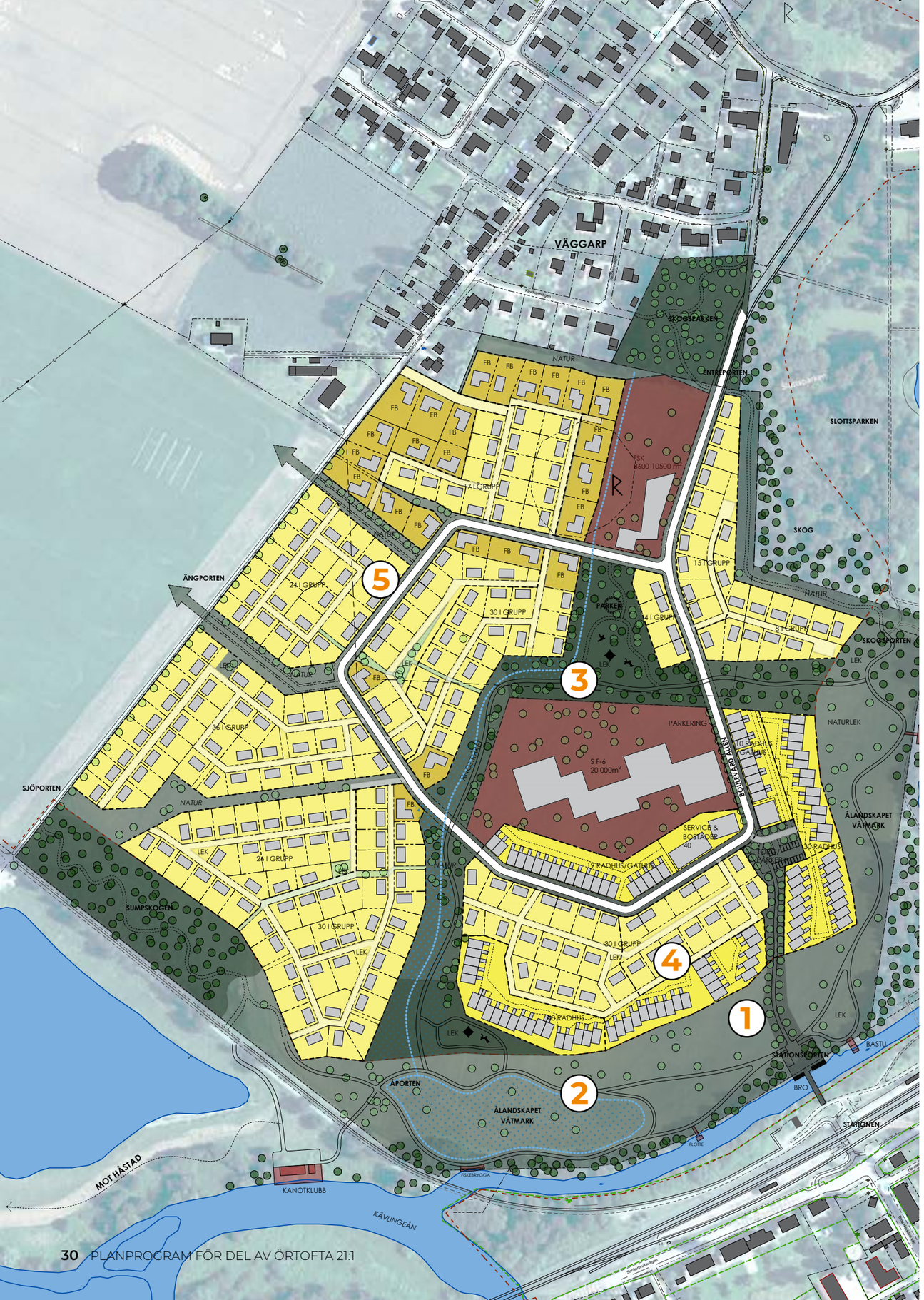

PLANFÖRSLAG

Sammanfattning av strukturförslag

Områdets strukturbildande element är grönstrukturen och huvudgatan.

Grönstrukturen förstärks längs Bråån Bråån, genom att åkermarken närmast omvandlas till naturytor, vilket skapar en framsida mot stationen med naturkaraktär som i planförslaget kallas ”ålandskapet”. Längs åstråket anläggs ett rekreativt gång- och cykelstråk som kopplar samman slottsparken och Kävlingeån och knyter an till närliggande grönområden. Det huvudsakliga grönstråket längs Bråån får varierade biotoper, aktivitetsytor och åtgärder för ökad vattenkontakt. Från ålandskapet görs två instick centralt i området med olika karaktär, vilket bidrar till att integrera området med omgivande grönstruktur.

Huvudgatan blir områdets primära trafikstråk och utformas som en slinga som ger tillgänglighet till kvarter och service. Den kantas delvis av träd och möjliggör gång- och cykeltrafik. En koppling från Väggarpsvägen fungerar som lokalgata till enstaka bostäder, med åtgärder som hindrar genomfartstrafik. I områdets västra delar skapas beredskap för eventuella behov av framtida kopplingar

Kvarteren planeras för blandad bebyggelse över tid, med småhus, marklägenheter och småskaliga flerbostadshus. Tätare bebyggelse placeras nära stationen. Totalt bedöms området kunna rymma cirka 400 bostäder, varav cirka 65 % friliggande småhus, 25 % radhus och 10 % lägenheter.

Nedslag

Förslaget består av ett antal huvuddrag som konkretiseras genom följande nedslag som beskrivs i avsnittet ”planförslagets delar”.

1. Byentré
2. Ålandskapet
3. Gröna länken
4. Å-kvarteren
5. Gaturum och kvarter

2

KORTFAKTA

Antal bostäder

Gruppbyggda friliggande hus: 220 st

Fribyggartomter: 25 st

Radhus: 99 st

Lägenheter: 40 st

Totalt: 384 st

Fördelning av ytor (m²)

Bostadskvarter: ca 170 800 (52 %)

Grönområden: ca 118 500 (36 %)

Huvudgata: ca 9000 (3 %)

Förskola: ca 10 000 (3 %)

Skola: ca 20 000 (6 %)

PLANERINGS- OCH GESTALTNINGSMÅL

Mål 1 - Sammanhängande, småskaligt och tillgängligt

Skapa ett område som hänger ihop - både fysiskt och socialt - där människor enkelt kan röra sig, mötas och ta del av gemensamma platser

- En huvudgata binder samman området internt och med stationen, service och Kyrkvägen mot väg 104.
- Gator och bebyggelse utformas småskaligt och bidrar till trygga, intima gaturum med tydliga gränser mellan privat och offentligt.
- Gång- och cykeltrafik ska stödjas genom gena och trygga gång- och cykelstråk som kopplar området med befintlig struktur. Smitvägar mellan kvarter och mot grönstråk skapar god tillgänglighet med finmaskig struktur.
- Åstråket fungerar som en grön ryggrad – en sammanhängande länk för rörelse, rekreation och naturvärden.

Mål 2 - Identitet och gestaltning med lokal förankring

Den nya bydelen ska utgå ifrån Väggarps karaktär

- Arkitekturen ska ta avstamp i byns formspråk – såsom småskaliga byggnader, sadeltak samt både brokiga och rationella uttryck på bebyggelse, fastighetsgränser och gatudragningar.
- Variation av hustyper och skalor som med en gemensam placering längs med gator och åstråk skapar en sammanhållen men varierande bebyggelsemiljö.
- Platsbildningar vid strategiska punkter (station, service, grönstråk) stärker identiteten och mötesmöjligheterna.
- Tätheten är högst vid stationen och avtar gradvis utåt – från enstaka inslag av småskaliga flerbostadshus till sammanbyggda och fristående småhus.
- Bebyggelsen ska möta stationen, Bråån och åstråket med en synlig front som blir områdets framsida och en karaktärsskapande utformning.

Mål 3 - Värdeskapande och presterande grönblå struktur

Väva samman bebyggelse, natur och rekreation för att stärka platsens ekologiska och sociala värden

- Grönstrukturen ska bidra till att sammanlänka området internt och med omgivningen.
- Grönstrukturen ska innehålla naturlika miljöer med varierade biotoper och bidra till ekosystemtjänster, dagvattenhantering och klimatanpassning som skapar värden för både människor och växt- och djurliv.
- Spridningssamband längs Bråån ska bevaras och stärkas genom närliggande natur- och parkmiljöer.

Mål 4 - Robust och framtidssäker bebyggelse

Skapa en långsiktigt hållbar och flexibel bebyggelsestruktur som kan anpassas över tid

- En sammanhängande kvartersstruktur ska möjliggöra successiv utbyggnad och anpassning efter framtida behov och efterfrågan. Flexibilitet i markanvändningen säkerställer att nya funktioner och service kan tillkomma i takt med utvecklingen.
- Goda förutsättningar för gång och cykel minimerar klimatpåverkan och grönblå infrastruktur stärker områdets motståndskraft mot skyfall, högt vattenstånd och värme.
- Lågt klimatavtryck, energi- och resurseffektivitet, energiproduktion och livscykelperspektiv ska eftersträvas vid utformning och byggnation av bebyggelse.

STRUKTURPRINCIPER

1 Koppla samman byar och natur

Ny struktur dockar an till omgivande natur, bebyggelse, stråk och målpunkter

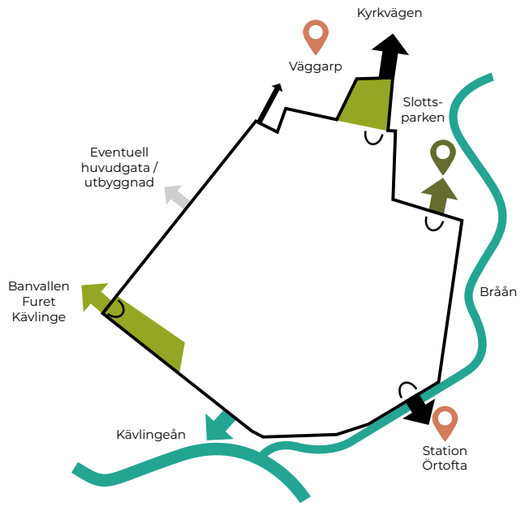

Sömlösa anslutningar

Runt planområdet finns befintliga stråk, målpunkter och områden som behöver knytas samman med planområdet och den planerade bebyggelsen. Genom anslutningar till omgivande natur och bymiljöer skapas sömlösa övergångar mellan planområdet och befintliga omgivningar. Det ger förutsättningar för goda länkar mellan nytt och befintligt.

Portar till omgivningen

Landskapet består av kontraster med både sluten vegetation och öppna fält. När man passerar mellan dessa två karaktärerna kan övergången ses som en port. Det kan den framtida utformningen ta till vara och utveckla för att bibehålla kontrasterna.

2 Expandera och integrera grönska

Ny grönstruktur utvecklar naturvärden och förlänger den gröna omgivningen in i bebyggelsestrukturen

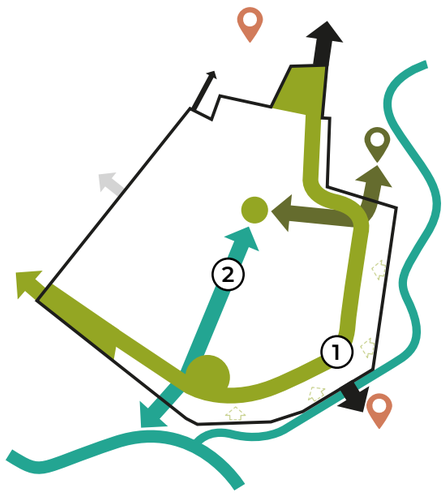

Ålandskapet

Längs med Bråån etableras ett grönstråk med naturkaraktär som länkar samman skogsdungen, slottsparken, Bråån, alsumspkogen och Kävlingeån. Detta utgör grunden i den nya grönstrukturen för Trillingbyarna och i dess södra del ges möjligheter till en grön parkbildning för att ge plats för olika typer av funktioner som aktiverar ålandskapet.

Gröna länken

Inom den nya bystrukturen etableras två interna grönstråk som kopplar området med slottsparken och Kävlingeån och sammanlänkas med en lokal park. Stråken får olika karaktär då det ena primärt hanterar dagvatten och det andra knyter an till slottsparken.

3 Tydliga rörelsestråk

Bystrukturen byggs upp kring ett primärt huvudstråk

Hierarki av stråk

Mellan Kyrkvägen och Örtofta station föreslås områdets huvudstråk som den primära länken mellan stationen, planområdet och Väggarp. Inom huvudstråket etableras planområdets huvudgata som centralt i området får en cirkulär form och fungerar som områdets uppsamlingsgata. Småskaliga gaturum håller samman bystrukturen och är tänkt att skapa en intim karaktär. Det primära rekreationsstråket etableras i ålandskapet.

Beredskap för framtida kopplingar

Längs med västra sidan av planområdet ska beredskap finnas för att koppla på huvudgata vid eventuella framtida behov på lång sikt.

4 Platser och funktioner som levandegör

Service och platsbildningar sammankopplas med huvudstråken

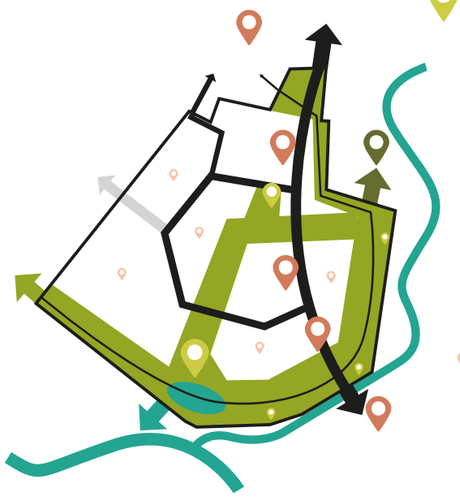

Strategisk placering av målpunkter

Viktiga platser och funktioner, såsom entrétorg, förskola, parker och skola, placeras i anslutning till områdets huvudgata och ålandskapet. Platser för lek, vila och vistelse integreras i grönstråken och möjligheter att öka vattenkontakten, som exempelvis bryggor, vid åarna bör övervägas. Inom ålandskapet kan en dagvattenpark utgöra den primära gröna noden. Målpunkternas placering utmed stråken bidrar till att hålla samman området.

Spridning av mindre lokala mötesplatser

Små platsbildningar inom kvarteren ger möjlighet till lokala platser för lek, vila och vistelse genom bostadsnära kvartersplatser.

PLANFÖRSLAGETS DELAR

1 - Byentré

Sammanhängande helhet

Den huvudsakliga entrén till byarna sker via stationen och ett huvudstråk ska etableras med utgångspunkt från stationsområdet, med syfte att koppla ihop planområdet, Väggarp och Örtofta. Stråket ska ansluta till målpunkterna som finns samlade intill Brita Nilssons väg och Kävlingeån.

Vid stationsområdet behövs åtgärder för att skapa en välutformad plats som ska ansluta till en bro för gående och cyklister över Bråån. Bron ska docka an till en gång- och cykelpassage som ska leda över ålandskapet och fram till en småskalig torgbildning som ska bli en entré till Väggarpsdalen. Härefter ska stråket fortsätta i form av huvudgatan i Väggarpsdalen som kopplar samman nya och befintliga målpunkter såsom förskola, skola med tillhörande funktioner, kyrka och scoutstuga i Väggarp.

På längre sikt kan även området kring Brita Nilssons väg, Lundavägen och anslutningen till stationen få en utformning som gör att båda sidor av järnvägen knyts samman gestaltningsmässigt.

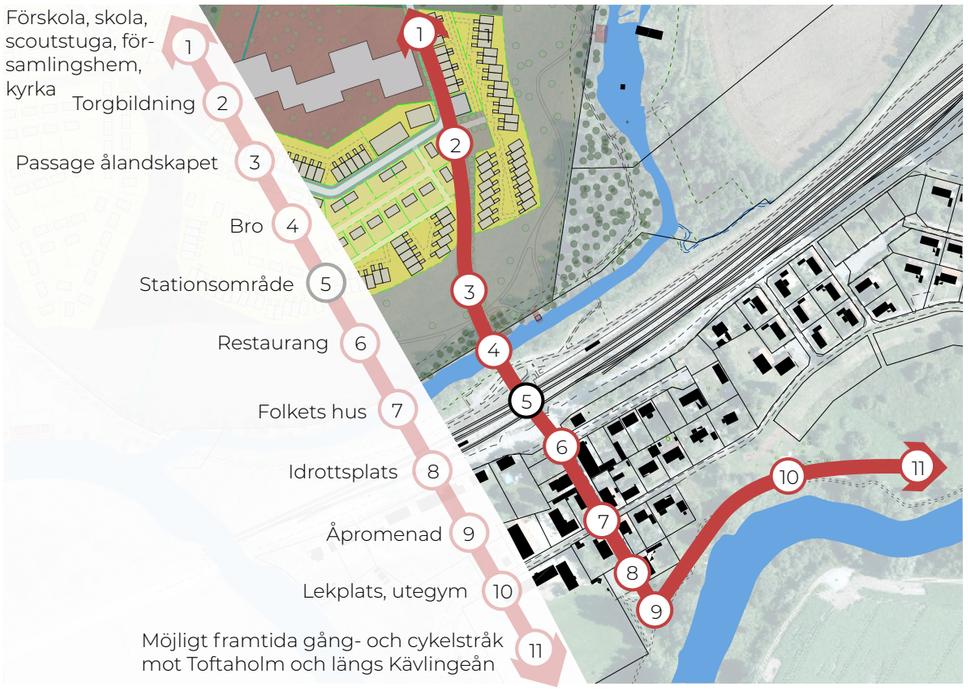

Det centrala stråket knyter samman byarna

Stationsområdet

Stationsområdet kan utvecklas på flera sätt, beroende på var två nya järnvägsspår mellan Hässleholm och Lund etableras. Oavsett dragning av nya spår utgår kommunen från att stationsområdet på sikt behöver rustas upp i takt med att Trillingbyarna växer. Ett välutformat stationsområde med gott om cykelparkeringar, skyddade sittplatser och vistelseytor skapar ett positivt första intryck för de som rör sig mot planområdet eller Örtofta från tågstationen.

Torgbildning

Ambitionen är att torgbildningen ska bestå av ett småskaligt och välgestaltat torg som i sin utformning, exempelvis materialval och möblemang, samspelar med kopplingen från stationen och bron. Torgbildningen ska vara tydligt rumsligt markerat, aktiverat med vistelsemöjligheter och möjlighet till lokaler för exempelvis offentlig eller kommersiell service.

Placeringen och formen på torgbildningen kan göras på olika sätt beroende på utformningen av etappen intill stationen.

Exempel på principer gällande placering av torgbildning:

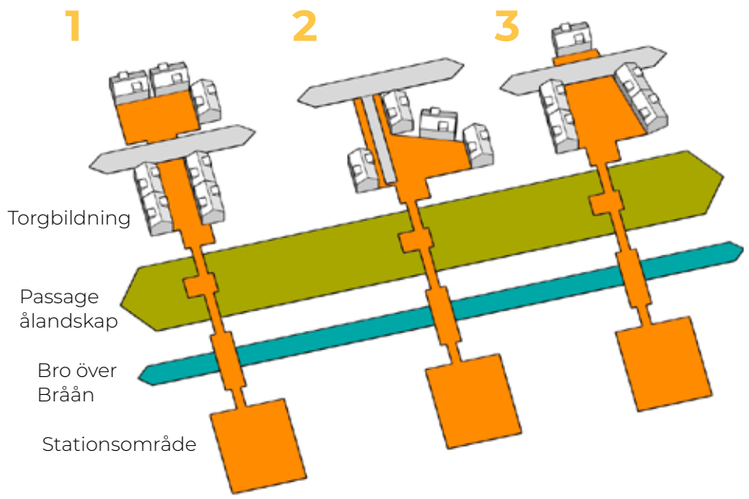

1. Torgbildning längre in i området i höjd med huvudgatan. Delen mellan ålandskapet och torget behöver omsorgsfull helhetsgestaltning för att det ska upplevas som en sammanhängande offentlig plats.

2. Direktanslutning av torget ut till åstråket med omslutande bebyggelse. Anslutning till huvudgatan för att skapa en av- och påstigningsplats.

3. Torgbildning som kopplas till bebyggelse på andra sidan huvudgatan. På- och avstigningsplats längs med huvudgatan.

Framtida utformning

Genomförandet av detta stråk eller delar av det kan behöva anpassas utifrån nya förutsättningar vid utbyggnaden av nya spår intill södra stambanan.

Om nya spår likaliseras intill befintlig stambana, behöver byentrén och etappen intill stationen anpassas utifrån hur nya spår dras. Fortsatt samordning om utformning krävs med Trafikverket.

2 - Ålandskapet

Exempel på enkla åtgärder för vattenkontakt, Zürich

En sammanhängande grön länk

Det nya ålandskapet ska bli en central rekreativ länk för Trillingbyarna och skapar en förbättrad koppling mellan Väggarp och Örtofta. Stråket ska utformas med naturkaraktär och ska stärka biologiska värden samt erbjuda attraktiva miljöer för vistelse och rörelse.

Bevarande och förstärkning av naturvärden

Utformningen av området närmast Bråån ska bidra till att förbättra livsmiljöerna för flora och fauna genom att skapa en buffertzon som bevarar befintliga och utvecklar nya naturvärden. Här kan våtmarker och dammar integreras som samlar upp dagvatten och skyfallsvatten, samtidigt som de ska bli viktiga livsmiljöer för arter som bor och födosöker i och kring vatten.

Rekreation, upplevelse och ekologiska värden i samspel

Å-landskapet ska erbjuda olika typer av ytor för umgänge, utevistelse och rekreation. Utformning av stråket ska ske i en helhet och kan exempelvis innehålla olika rumsliga sekvenser, olika karaktärsområden och möjlighet till vattenkontakt på olika punkter som ska ge stråket en rik rekreativ upplevelse.

Exempel på inslag:

- Gång- och cykelvägar nära Bråån
- Ängsmiljöer, vegetationsöar, mindre biotoper, pollinatörvänliga miljöer som förstärker landskapets karaktär.
- Platser för vattenkontakt som bryggor och mindre vistelseytor.
- Naturlek för barn

Stråket ska bli en plats för både biologisk mångfald och mänskliga möten – ett grönt band som förenar natur och vardagsliv.

Exempel på dagvattenpark, Landskrona

Exempel på grönstråk med varierad växtlighet, Tilburg

Ålandskapet med föreslagna indelningar i karaktärsområden

Förslag på karaktärsområden

1. Stråk under trädkronor intill slottsparken. Hänsynsavstånd skapas mellan skogsgräns och tomtmark med trädgårdar och byggnader.

2. Övergång från slottspark till glänta som innebär rymd, genom exempelvis ängar och mindre vegetationsdungar.

3. Möjligheter till att skapa en siktlinje mellan Örtofta slott och övergången vid stationen ska tas med i planeringen och gestaltningen av grönstrukturen.

4. Kring stationsområdet kan åstråket får en något mer parklik karaktär som har en koppling till utformningen av stråket för byentrén.

5. Dagvatten- och aktivitetspark som utformas för att möjliggöra många olika funktioner såsom vattenhantering, evenemang, lekplats och rörelse.

6. Passage genom alsumpskogen.

Framtida utformning

Vilken utformning som är lämplig och vilka funktioner som kan anläggas inom strandskyddsområde behöver fortsatt utredas och prövas i planeringsprocessen.

3 - Gröna länken

Förankra området med omgivande natur

Slottsparken och åarna är idag framträdande i närområdet. Två interna grönstråk ska anläggas för att koppla området till Kävlingeån i söder samt skogsmiljön och Bråån i öster. Grönstråken kallas i planförslaget för ”skogsstråket” och ”vattenstråket”. Stråken ska utformas utifrån deras sammanhang och funktion och ges olika karaktärer, vilket ska bidra till en varierad grön miljö mellan husen.

Vattenstråket

För att ta hand om skyfallsvatten, dela upp bebyggelseområden och möjliggöra ett internt rekreationsstråk, föreslås ett grönt stråk i nord-sydlig riktning. Här ska finnas ytor som vid stora nederbördsmängder kan fyllas med vatten, men som under normala förhållanden utgör ett rekreativt värde för området. Träd och växter som klarar översvämningar ska planteras här.

Den södra halvan av vattenstråket ska utgöra en del av den yta som vid extrema vattenflöden i Kävlingeån riskerar att översvämmas. För att möta denna utmaning ska vattenstråket öppna sig mot ålandskapet och skapa en naturlig buffertzon där vatten kan stå vid höga flöden i åarna. Utformningen bidrar därmed till ökad beredskap mot framtida översvämningsscenarier, samtidigt som den stärker områdets koppling till vattenmiljön.

I planförslaget är vattenstråket förskjutet något västerut jämfört med befintligt lågstråk (se s.47). Bedömning av placering av grönområden, riskbedömning av bebyggelse och eventuellt andra ställningstaganden kopplat till översvämningsrisk vid extrema flöden görs under fortsatt planprocess.

Skyfallsstråk i Mariastaden, Helsingborg. Foto: Lars-Erik Widarsson.

Planområdets interna grönstruktur och parkbildningar

Skogsstråket

I den öst-västliga delen av stråket ska grönstrukturen docka an till skogsområdet intill slottet. Denna del kan utformas i en mer lummig karaktär med trädplanteringar som speglar närheten till slottsparken.

Parkbildningar med allmänna funktioner

På strategiska platser, dels i anslutning till där skogsstråket och vattenstråket möts och dels där vattenstråket möter ålandskapet, ska grönstrukturen vidgas och skapa gröna parkbildningar. Den centrala parken ska anläggas i den första etappen med möjlighet till dagvattenhantering och enstaka funktioner såsom exempelvis lekplats. I södra änden av vattenstråket ska en grön huvudnod lokaliseras som ansluter till ålandskapet. Här kan flera olika funktioner placeras och bilda en sammanhängande parkmiljö tillsammans med dagvattenområdet i ålandskapet.

4 - Åkvarteren

Gränssnitt mellan bebyggelse och grönstråk

Kvarteren mot ålandskapet ska utgöra en spännande möte mellan by och landskap. Här ska natur och bebyggelse mötas på ett sätt som skapar identitet och attraktionskraft. Bebyggelsen utmed åstråket bör ha en framträdande gestaltning och gemensamt uttryck, då det kommer utgöra framsidan mot åstråket och blir ansiktet utåt för bebyggelsen i Väggarpsdalen. För området ska gestaltningsprinciper tas fram som gör att bebyggelsen harmonierar med miljön längs ålandskapet.

Exempel på utformningsprinciper:

- Bebyggelsen utformas med en sammanhängande struktur som skapar slutenhet mot grönstråket och därigenom bidrar till en framträdande gestaltningsgest.
- Sammanbyggda hus utgör även bullerskydd för insidan av kvarteren som både kan ha trädgårdar och gemensamma gårdar.
- Grunda trädgårdar placeras i direkt anslutning till ålandskapet för att stärka de höga rekreativa värdena.
- Helt exponerade fasader i fastighetsgräns med exempelvis större fönsterpartier direkt mot parkområdet kan också vara aktuellt.

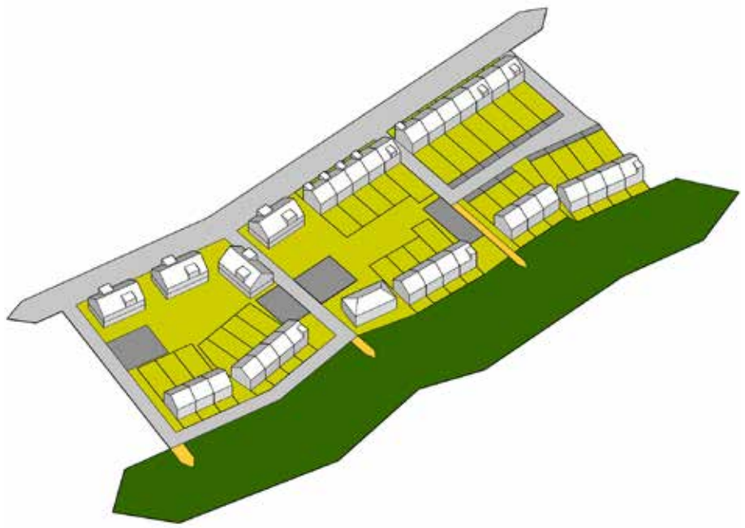

Exempel på olika gränssnitt för å-kvarteren i mötet med grönstråk och huvudgata. Bebyggelsefronter skapas mot allmän plats och parkering sker på insidan av kvarteret. ↑

Illustrationer av EFFEKT Arkitekter, HLA, Marianne Levinsen och Artelia, projektet Vinge, Frederikssund

Sjölundsparken, Hellebaek. Bild: Google maps.

Sjölundsparken, Hellebaek. Bild: sjoelundsparken.dk.

← ↑ Exempelbilder på möte mellan bebyggelse och grönstråk

4 - Gaturum och kvarter

Övergripande principer

Gaturummen består av både markbeläggning och bebyggelse, där alla beståndsdelar skapar en helhet. Utformningen av gaturummen ska som helhet bidra med småskalighet, intimitet och trygghet som uppnås genom medvetet innehåll, mått och proportioner på både gata och byggnader.

- Avstånden mellan fasaderna längs med gatan ska vara kort och zoner för plantering, gång- och cykel och körbana ska hållas smala för att inte gaturummet ska upplevas för brett.
- Bebyggelsens höjd ska hållas låg längs med både huvudgator och lokalgator, med vissa undantag, men tillåts att bli något högre kring stationen.
- Huvudentréer och fönster ska orienteras mot gatan för att den offentliga platsen ska bli en framsida och för att åstadkomma en kontakt mellan byggnaders insida och gatan.
- Förgårdsmarken ska vara grund och inte för djup för att bebyggelsen ska bli del av gaturummet, samtidigt som den ska vara möjligt att nyttja för vistelse och möblering.

Olika exempel
på småskaliga,
intima och gröna
gaturum med tydliga
bebyggelseframsidor
↓

Illustration av Brunnberg & Forshed, projektet Älgbostad, Nykvarn

Illustration av Kamikaze arkitekter, Feriegatan, Hjärup.

Källesjö, Ystad. Bild: Google maps.

Hantverksgatan, Lund. Bild: Google maps.

Huvudgata

Huvudgatan ska trafikförsörja hela området och ska därför ha en karaktär som motsvarar dess syfte. Trädalléer, planteringar, körbanor samt gång- och cykelbanor ska samsas längs gatan.

Bebyggelsen ramar in längs med hela huvudgatan genom att framsidor vetter mot gatan och ansluter med en grund förgårdsmark som samspelar med det offentliga rummet. Genom att parkering sker från baksidan, för bebyggelse intill huvudgatan, blir gaturummet mer sammanhållet eftersom byggnaderna kan placeras tätare intill varandra och gatan och i huvudsak bestå av friliggande eller sammanbyggda småhus.

Som huvudprincip ska bebyggelsen längs med huvudgatan ha 1,5-2 våningar. En stegrande täthetskaraktär, men fortfarande småskalig, ska uppnås ju närmre byentrén och tågstationen gatan är. Närmast stationen kan bebyggelsen delvis bestå av småskaliga flerbostadshus i 2-3,5 våningar.

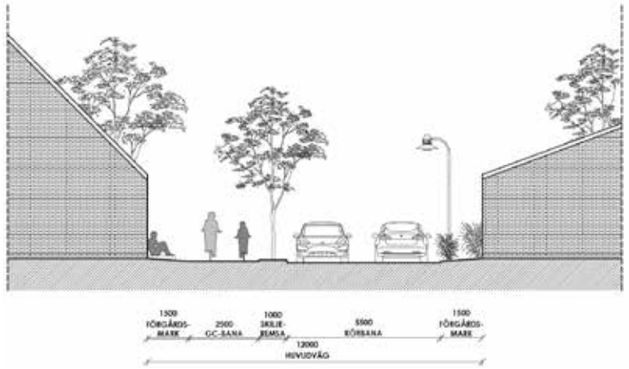

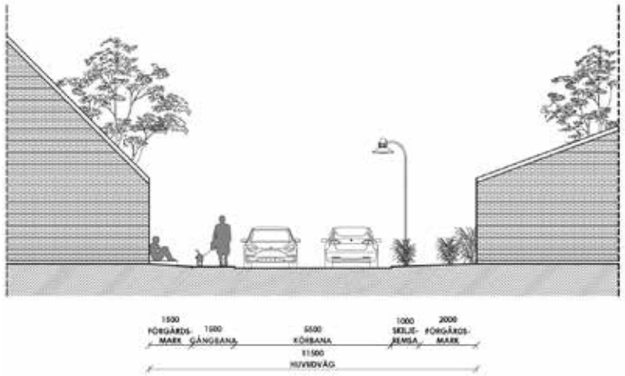

Exempel på huvudgata med separerade gång- och cykelvägar samt med eller utan trädplantering.
Illustration: Kamikaze arkitekter.

Lokalgator

Gatorna som ansluter till huvudgatan och som försörjer enskilda kvarter ska också vara av en småskalig karaktär. De inre delarna av kvarteren kan ha en högre andel friliggande småhus med en mindre sluten fasadlinje mot gatan jämfört med huvudgatan.

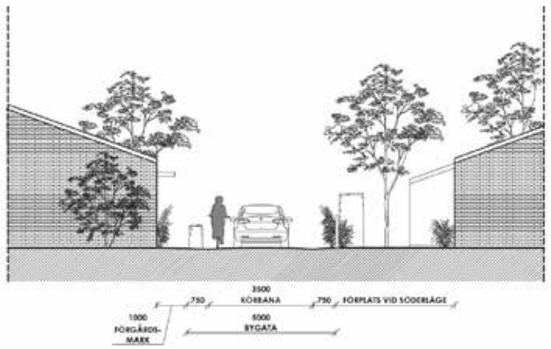

Exempel på lokalgata med delad trafikyta.
Illustration: Kamikaze arkitekter.

SKYFALL, DAGVATTEN OCH HÖGT VATTENSTÅND

Dagvatten- och skyfallshantering

Utgångspunkten för hantering av dag- och skyfallsvatten är att samla ytavledning av vatten i anslutning till befintligt lågstråk samt att förlägga fördröjning och rening i så få anläggningar som möjligt. Intentionen är att fördröjning av både dag- och skyfallsvatten för hela planområdet ska ske i en större samlad anläggning, exempelvis i form av en våtmark, i södra delen av planområdet. Det är en av de lägsta punkterna och ansluter till det befintliga lågstråket. Rening av dagvatten kan förläggas i en intilliggande damm.

Vid en första etapp, som är lokaliserad i närheten av Väggarp, kan lokal rening och fördröjning behövas om inte en större anläggning i södra delen av området är möjlig att genomföra initialt. Anläggningen för etapp 1 lokaliseras då i parken och kan leda ut vatten till Bråån via befintligt utlopp intill slottsparken.

Det bör studeras om dagvatten och skyfall från befintliga Väggarp kan omdirigeras till att passera genom Väggarp och ner till den nya fördröjnings- och reningsanläggningen för att kunna förbättra kvaliteten på dagvattnet som idag har utlopp till Bråån.

Vid hela områdets utbyggnad kan dagvattenavledning från kvartersmark föreslås kunna anordnas på två olika sätt:

1. Längs med gröna länken som är ett lågstråk i mitten av området kan dagvattenledningar från bostadsområdena ha ett utlopp för att sedan nå den samlade fördröjningen i söder.

2. Dagvattenledningar kan anslutas direkt till den samlande fördröjningsytan i söder.

Översvämningsrisk

Förslag på hänsyn till höga vattennivåer

Ny sammanhållen bebyggelse och samhällsviktig verksamhet bör lokaliseras till områden som inte hotas av översvämning. Enligt Boverkets allmänna råd bör bebyggelsen som grundregel placeras över nivån för beräknat högsta flöde (BHF) som representerar extrema händelser i vattendrag.

- Bebyggelsen är i planförslaget lokaliserad utanför 100- och 200-årsflöde och på en övergripande nivå placeras majoriteten av bebyggelsen utanför område för BHF.

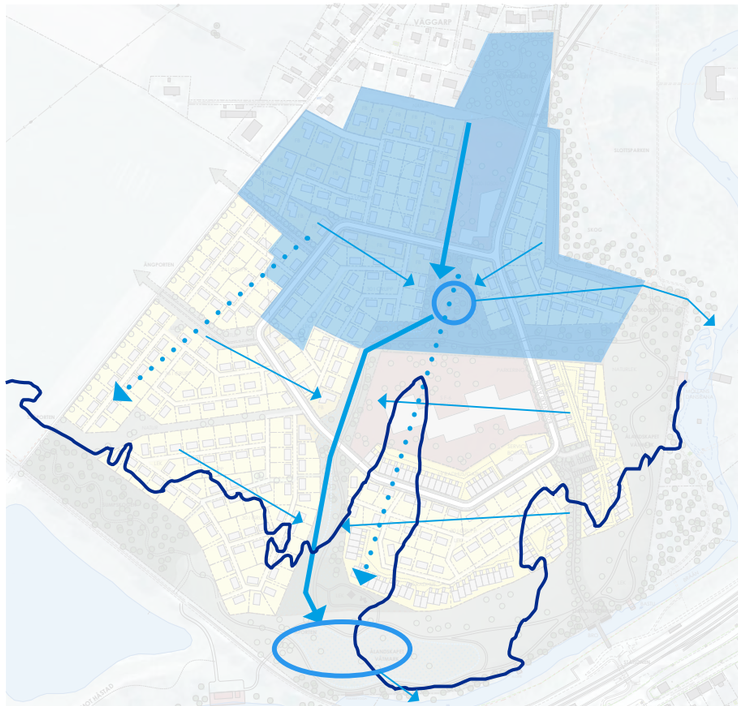

Huvudsaklig princip för hantering av dagvatten och skyfall. Möjlighet att fördröja dagvatten i parken för etapp 1 (transparent blåmarkering) som kopplas till befintligt utlopp till Bråån i öst. På lång sikt ska allt dagvatten ledas till och fördröjas i anläggning som förläggs i lågpunkt längst i söder. BHF-nivå redovisas med mörkblå linje. Befintliga lågstråk redovisas med blåprickad linje och nytt lågstråk för skyfall redovisas med ljusblå pil.

- Viss bebyggelse föreslås inom riskzon för BHF, vilket kan kräva skyddsåtgärder för att säkerställa lämplighet och undvika översvämningsskador. Här kan en riskanalys behövas för att bedöma om och vilka åtgärder som krävs.

- I områdets befintliga lågstråk beräknas vattendraget tränga in vid extremflöden. Ett grönstråk placeras intill denna zon för att styra vatten till grönstrukturen. I strukturen har lågstråket förflyttats västerut från befintlig placering.

Vatten och höjdsättning

Placeringen av grönområde med lågstråk och bebyggelse kan innebära ett behov av att flytta massor för att styra avrinning av vatten till lågstråket. Generellt är utgångspunkten att strukturen ska medföra ett så litet behov som möjligt av ändringar i markhöjd samt tillskott eller bortforsling av massor.

Utredning av massbalans, höjdsättning, rinnvägar, struktur för dagvattenledningar samt placering, ytbehov och utformning av renings- och fördröjningsanläggningar kommer att behövas i fortsatt planprocess.

TRAFIK

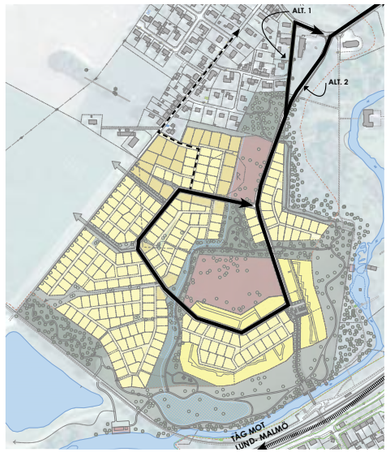

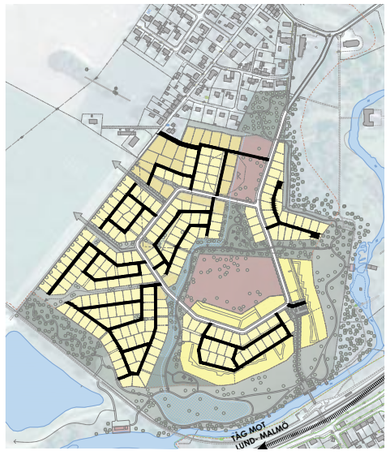

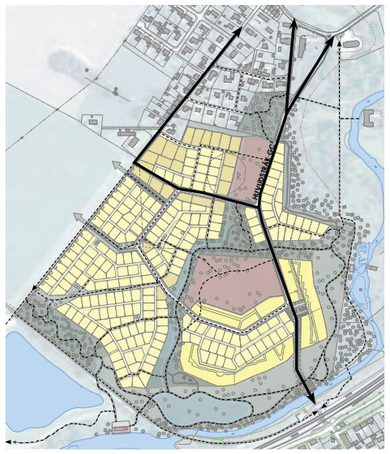

Huvudgata

Områdets primära gatuanslutning föreslås ske till Kyrkvägen där två olika alternativa anslutningar till området har bedömts vara de mest lämpliga. Huvudalternativet är att området nås via Fasanvägen där den huvudsakliga trafiken till och från området ska passera. Huvudgatan inom planområdet formas som en slinga som lokalgator kan anslutas till.

En sekundär anslutning föreslås till Väggarpsvägen för en begränsad andel trafikrörelser, främst till ett fåtal bostäder i etapp 1. Utformningen ska utföras så att gatan inte blir en smitväg för genomfartstrafik. Detta kan exempelvis ske genom blockerande åtgärder mot Väggarpsvägen eller något längre in på gatan, i syfte att bara tillåta gång- och cykeltrafik passera från och till Väggarpsvägen. Vidare utveckling av gatans funktion och utformning behövs. Anslutningen till Väggarpsvägen ska även minska sårbarheten för trafik in och ut från området i scenarion där Fasanvägen behöver stängas tillfälligt, vid till exempel ombyggnader.

Lokalgator

De olika kvarteren ansluts till huvudgatan genom ett antal lokalgator som ska tillgodose tillgänglighet till bostäderna.

Gång och cykel

Delar av huvudgatans sträckning mellan Väggarp och Örtofta station föreslås bli ett huvudstråk för gång och cykel med en separerad gång- och cykelväg. Detta ska bli en gen gång- och cykelkoppling till målpunkter i form av station, förskola och möjlig grundskola.

I resten av området ska en kombination av gång- och cykelmöjligheter i lokalgator och smitvägar att ansluta till grönstruktur och parker. Detta ger en annan finmaskig och slingrande karaktär av gång- och cykelkopplingar, men som medför en god tillgänglighet i hela området.

Illustratoner på huvudgata, lokalgator samt gång- och cykel

Fasanvägen

Baserat på trafikutredningar och kommunens bedömning av lämplig lokalisering av huvudgata, föreslås Fasanvägen användas som huvudgata för in- och utfart till planområdet. Olika alternativa utformningar av Fasanvägen har studerats och gatan föreslås byggas om i etapper i takt med att området byggs ut.

Vid första utbyggnadsetappen föreslås en mötesficka anläggas på befintlig del av Fasanvägen och i höjd med där grusvägen börjar byggs en ny väg med två körfält och separat gång- och cykelväg. I samband med efterföljande utbyggnadsetapper föreslås Fasanvägen breddas österut med två körfält och antingen en separat gångbana eller en kombinerad gång- och cykelbana.

Detaljer om utformning, till exempel hänsyn till befintliga förhållanden, bredd och korsningen med Kyrkvägen kommer att studeras vidare senare i processen.

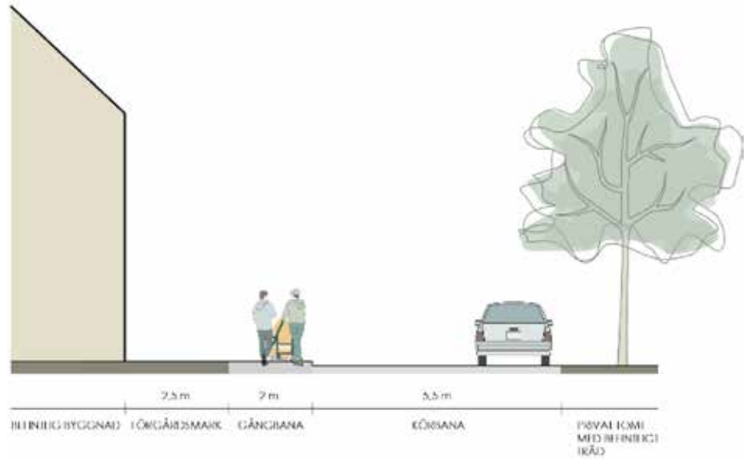

Exempel på hur Fasanvägen kan utformas

Möjlighet till kompletterande huvudgata

Enligt bedömningen i trafikutredningen är en huvudgata längs med Fasanvägen tillräckligt för att tillgodose trafik till hela planområdet. Om förutsättningarna, behoven eller ställningstaganden i framtiden ändras, när större delen av planområdet har byggts ut, bedömer kommunen att ett eventuellt behov av en ny anslutande huvudgata är mest lämpligt att anläggas väster om planområdet och Väggarp.

Korsningen Kyrkvägen och väg 104

Enligt bedömningen i trafikutredningen kommer det att finnas ett behov av att utveckla korsningen mellan Kyrkvägen och väg 104 genom en ny refug på Kyrkvägen samt ett nytt vänstersvängfält på väg 104.

ETAPPER OCH SERVICE

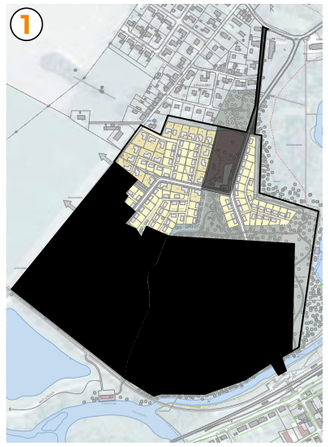

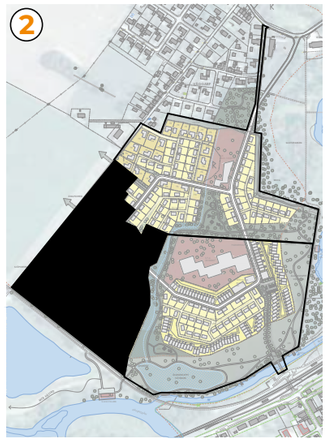

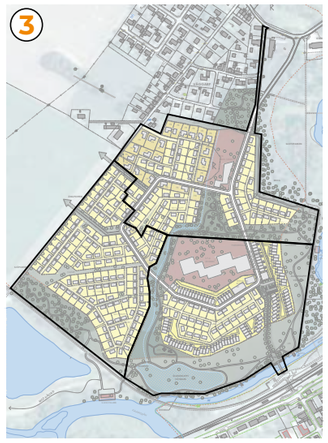

Principer för etappindelning

Utgångspunkten för etappindelningen är att området byggs ut successivt med början i de norra delarna, för att sedan fortsätta mot stationen och avslutas västerut. Det möjliggöra anpassning till fortsatt oklara förutsättningar gällande markanspråk för nya spår samt att detaljplanering och genomförande av etapp 1 kan ske enligt avgränsningen i översiktsplan Eslöv 2035.

Etapp 1

- Första etappen behöver kunna stå på egna ben. Detta kan ske genom att etablera grönområden tidigt samt utveckla kopplingen till stationen. En förbindelse från Väggarp till stationen via åstråket kan ske etappvis, där den befintliga bron används tills dess att en större omgestaltning av stationsområdet genomförs.

- Det finns möjlighet att uppföra en förskola oberoende av övriga planområdets genomförande. Det tillfälliga bygglovet för Sockertoppens förskola kan förlängas till senast februari 2033, vilket innebär att beredskap krävs för att planlägga och uppföra en förskola för Trillingbyarna även om hela planområdet inte byggs ut.

- En förskola kan placeras i brynet mellan slottsparken, skogsdungen och åkermarken, vilket förutsätter en förlängning av Fasanvägen söderut. Placeringen kan kräva åtgärder på Fasanvägen, såsom förlängning och eventuell breddning, för att säkerställa god tillgänglighet och trafiksäkerhet. Utredning pågår gällande möjligheter att göra begränsade justeringar på Fasanvägen i ett inledande skede för att eventuellt i ett senare skede göra en större ombyggnad till en huvudgata.

- Vidare studier behövs om avledning av dagvatten och skyfall till en gemensam anläggning i södra delen kan lösas redan i en första etapp.

Etapp 2-3

- Etapp 2 planeras att genomföras närmast Bråån för att färdigställa kopplingen till Örtofta station. Denna etapp kan ske under förutsättning att lokaliseringen av nya spår och vad de innebär för planområdet har tydliggjorts.

- Området som avsatts för grundskola i andra etappen kan behöva avvakta etapp 3 och kommunens framtida bedömning av etableringsmöjlighet för grundskola i Trillingbyarna.

Illustratoner på etappindelning

Kommunal service

Tillgång till förskola och grundskola är centralt för attraktiviteten i en by, då det underlättar för barnfamiljer och stärker lokalsamhället. Närheten till skola främjar hållbarhet genom minskade transporter och ökad trygghet genom att området befolkas under dagtid. Offentlig service skapar arbetstillfällen, kan stärka det lokala näringslivet och fungerar som en samlingspunkt för kultur och föreningsliv.

- Placering av förskola och eventuell grundskola ska ske i anslutning till huvudgatan för att skapa en god tillgänglighet med olika former av transportmedel.

- Hämtnings- och lämningsplatser kring förskola och eventuell grundskola ska utformas och placeras med hänsyn till trafiksäkerheten samt för att uppmuntra till gång- och cykeltransporter.

- Utemiljöer till skolor och förskolor ska vara varierade och ha plats för vila och lek samt pedagogiska verksamheter kring bland annat odling och ekosystemtjänster. Att säkerställa skuggade miljöer och minimera andelen hårdgjorda ytor är viktigt utifrån klimatanpassning och att uppnå en mer behaglig och skyddad utemiljö för barn.

Förskola

En befolkningsprognos har tagits fram baserat på ett uppskattat genomförande av planområdet på cirka 25 år. Utifrån prognosen bedömer kommunen att det finns ett behov av en förskola på mellan 6-8 avdelningar. Möjligheter att bygga ut förskolebyggnaden etappvis i takt med att området utvecklas bör övervägas, för att möjliggöra en anpassning utefter antalet barn över tid. En utomhusmiljö som är tillräcklig för 8 avdelningar reserveras i planområdets norra del. Föreslagen placering innebär direkt närhet till park, skogsdunge i norr och slottspark.

Grundskola

Markberedskap finns i förslaget för att uppföra en treparallellig grundskola i F-6 då det är en viktig samhällsservice i en växande by. En etablering och storlek av grundskola är inte beslutad och är beroende av Trillingbyarnas befolkningsutveckling och -sammansättning samt kommunens framtida bedömning av behov och beslut om skolor.

Kommersiell service

Beredskap behövs för möjligheten att tillföra olika former av kommersiell service. Det kan vara en mindre verksamhet i ett bottenplan, vilket bör ges möjlighet till i anslutning till det centrala torget. Eventuellt andra mer ytkrävande verksamheter ska lokaliseras längs med huvudgatan utifrån tillgänglighet och trafikförsörjning.

3 FÖRUTSÄTTNINGAR

Kapitlet sätter Trillingbyarna i ett större sammanhang och beskriver byarna samt planområdet

RIKSINTRESSEN	54
REGIONAL PLANERING	60
KULTURMILJÖ	63
ÖVERSIKTSPLAN ESLÖV 2035	64
ÖVRIGA KOMMUNALA STYRDOKUMENT	68
MARK OCH VATTEN	70
TEKNISK INFRASTRUKTUR	75
TRAFIK	78
NATUR OCH EKOLOGI	82
MILJÖ, HÄLSA OCH SÄKERHET	88
ARKEOLOGI	92

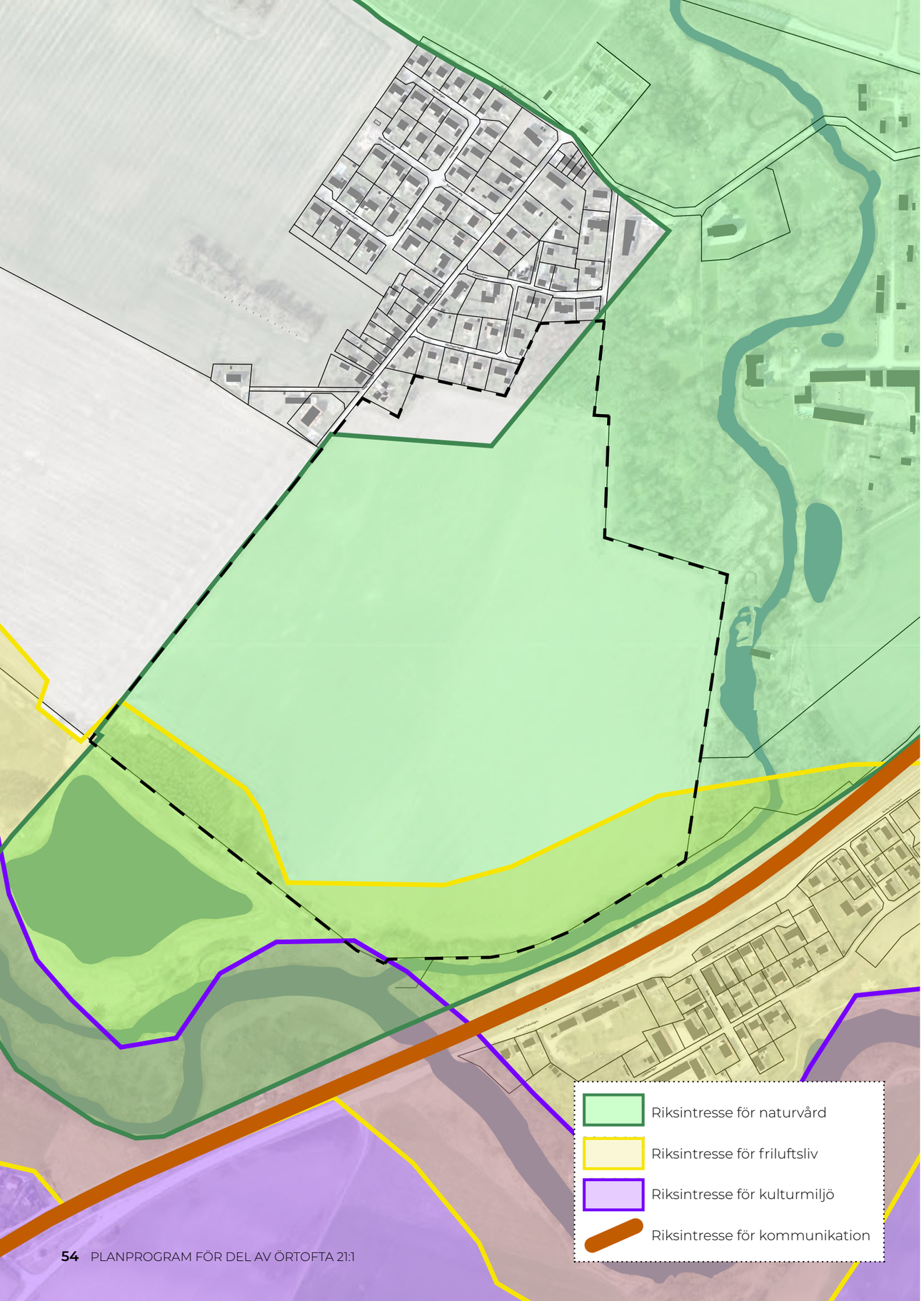

RIKSINTRESSEN

I detta avsnitt beskrivs de olika riksintresseområdena som berör planområdet. I huvudsak återges direkta utdrag från värdebeskrivningarna, med undantag för de stycken som rubriceras med ”kommunens sammanfattning”.

Riksintresse för kommunikationer

Övergripande beskrivning

Södra stambanan kategoriseras som ett TEN-T (Trans-European Transport Network) stomnät, järnväg som trafikeras av godstrafik och långväga persontrafik samt stationer utmed järnväg av riksintresse.

Kommunens sammanfattning av utveckling som kan innebära skador eller synergier

Funktionen hos riksintresseutpekade järnvägar kan skadas av:

- Markanvändning eller bebyggelse som begränsar järnvägens drift, säkerhet eller utvecklingsmöjligheter. Exempel är bullerkänslig bebyggelse nära spår, anläggningar som stör signal- och elsystem, byggnader inom riskområden för farligt gods eller områdesskydd som hindrar utbyggnad.
- Åtgärder som ökar antalet plankorsningar, påverkar markstabiliteten eller försvårar framtida järnvägsprojekt.

Positiva effekter kan uppstå vid åtgärder som:

- Förbättrar säkerheten, samordningen mellan transportslag, minskar flaskhalsar, stödjer hållbart resande genom utveckling i stationsnära lägen.

Kommunens sammanfattning av funktionsbeskrivning

TEN-T stomnät

Det transeuropeiska transportnätet (TEN-T) är ett EU-gemensamt nätverk som omfattar väg, järnväg, sjöfart och flyg. Syftet är att säkerställa fri rörlighet för personer och gods genom effektiva stomnätskorridorer som binder samman Europa. Nätet bygger på intermodalitet – att det mest lämpliga transportslaget används för varje del av resan. Försämrad tillgänglighet mellan transportslag kan skada riksintresset.

Järnväg som trafikeras av godstrafik

För godstrafik är det avgörande att transport av olika typer av gods, inklusive farligt gods, sker utan inskränkningar. God tillgänglighet till omlastningsmöjligheter mellan järnväg och väg är central. Exploatering som begränsar transporter, exempelvis bostadsbyggande eller tunnlar, kan försämra funktionen. Förbättrad anslutning till andra godsbanor skapar synergieffekter och stärker nätverket.

3

Riksintressen gäller inom geografiska områden som har utpekats av staten.

Områdena kan vara viktiga av olika skäl - till exempel för naturvård, kulturmiljö, friluftsliv, bebyggelseutveckling eller infrastruktur. Det kan exempelvis vara områden som innehåller natur- eller kulturvärden som är så ovanliga att de gör områdena unika för hela landet.

Riksintressen kan också vara områden som är viktiga för exploatering för till exempel vägar eller vindkraft.

Att ett område är riksintresse betyder inte att det är förbjudet att bygga eller förändra. Däremot måste kommunen och andra myndigheter alltid ta hänsyn till de värden som finns i området.

Syfte: Skydda värden som är viktiga för hela Sverige.

Krav: Planer och projekt får inte orsaka påtaglig skada på dessa värden.

Avvägning: Det kan göras åtgärder inom ett riksintresse om det finns behov, men då krävs att påverkan minimeras och att viktiga kvaliteter bevaras.

Riksintresseområden för naturvård och friluftsliv samt dess beskrivningar finns sammanställda på Naturvårdsverkets karttjänst:

Skyddad natur

Järnväg för långväga persontrafik

Banor för långväga persontrafik utgör ett viktigt nät som knyter samman orter och städer. Stationer är viktiga för persontrafiken och för de byar och städer de finns i. De fungerar också som bytespunkter till andra färdmedel och därmed säkerställer god tillgänglighet för resenärer.

Station utmed järnväg av riksintresse

Stationer längs järnvägar av riksintresse ingår i riksintresset. För att stationen ska fungera som en effektiv bytespunkt krävs funktioner utöver kärnfunktionen, såsom busshållplatser, cykelparkering och service. Markanvändning i stationens närhet påverkar tillgängligheten både positivt och negativt, vilket gör att stationens och järnvägens funktion måste beaktas vid fysisk planering. Dessutom behövs ytor för snabb, säker och enkel åtkomst till plattformarna samt hänsyn till säkerhet vid utbyggnad i närheten.

Riksintresse för kulturmiljö, Svenstorp - Hviderup - Flyinge - Västra Hoby

Motivering

Vidsträckt slottslandskap och odlingslandskap kring Kävlingeån, med förhistorisk bruknings- och bosättningskontinuitet, som sedan stormaktstiden präglats av godsförvaltningen vid slotten Svenstorp och Hviderup samt Flyinge kungsgård och de spår förvaltningen lämnat på såväl landskapets utformning som på bebyggelsens och kyrkornas utveckling inom området.

Uttryck för riksintresset

Bronsåldershögar i krönläge utmed Kävlingeån. Viderups tidigare befästa slott från 1620-talet, senast omgestaltat på 1920-talet med, omgivande park och rikt förgrenat allésystem, vallgravar, orangeri, ekonomi- och arbetarbebyggelse i tegel- och gråsten från 1800-talet samt mejeri och smedja. Gårdstånga medeltida kyrka som under 1600-talet kraftigt omgestaltas av Anna Brahe, monumentalt gravkor, prästgård från 1800-talet. Viderups välbevarade hospital från 1600-talet - ett av landets äldsta i sitt slag, plattgården Gårdstånga Nygård med bevarad och tidstypisk 1800-talsbebyggelse. (Miljön berör även Lunds kommun).

I området finns även andra kulturhistoriska värden som inte ingår i riksintresset:

Ruinerna efter Skeglinge medeltida kyrka som övergavs efter sammanläggningen med grannsocknen Borlunda på 1860-talet samt senare rest klockstapel.

Riksintresse för friluftsliv, Kävlingeån från Vombsjön till Bjärred

Kommunens sammanfattning av beskrivning av områdets värden

Kävlingeån, som längre ned kallas Lödde å, är en av Skånes största åar och rinner genom flera kommuner innan den mynnar i Öresund. Ån har till stor del rätats ut, men rester av den ursprungliga åfåran och korvsjöar finns kvar, och flera sträckor har restaurerats inom Kävlingeå-projektet. Projektet har bidragit till minskad övergödning, stärkt biologisk mångfald och förbättrad tillgång till natur.

Landskapet kring ån präglas av öppna jordbruksmarker, betesmarker och mindre skogspartier. I Eslöv dominerar ett flackt och storskaligt jordbrukslandskap med värdefulla torr- och fuktängar vid Flyinge. Området har ett rikt fågelliv och artrik fiskfauna, särskilt vid mynningen där gädda och abborre förekommer i stora bestånd.

Ån är viktig för friluftslivet och används som kanotled från Vombsjön till Öresund, med möjlighet till vandring, strövande, promenader, bad, kanot, naturupplevelser, kulturupplevelser, fritidsfiske, fågelskådning. Längs stränderna finns få hinder för rekreation och flera tillgängliga platser som Flyinge ängar och fågeltornet vid Löddeåns mynning. Trots god tillgänglighet via kollektivtrafik och tätortsnära läge saknas i stora delar anläggningar som rastplatser och sammanhängande leder.

Huvudkriterier

- Område med särskilt goda förutsättningar för berikande upplevelser i natur och kulturmiljöer
- Område med särskilt goda förutsättningar för vattenknutna friluftsaktiviteter och därmed berikande upplevelser

Stödkriterier

- Intresseväckande natur- och kulturvärden
- Tilltalande landskapsbild
- Artrikedom
- Förekomsten av sammanhängande gröna stråk
- Vattenanknutna friluftsaktiviteter
- Naturvärden som kan bestå även vid ökad besöksfrekvens

Förutsättningar för bevarande och utveckling av områdets värden

- Naturreservat inom området förvaltas enligt skötselplan. Den pågående reservatsbildningen vid Flyinge ängar slutförs. Strandskyddet respekteras och tillsyn utövas vid behov. Naturvärden och det öppna landskapet vårdas och består.
- Åtgärder, verksameter och andra intressen som påtagligt kan skada områdets värden är särskilt hindrande bebyggelse och anläggningar i strandområdet. Försämring av vattenkvaliteten kan skada värdena.
- Potential finns att utöka tillgängligheten genom att enklare leder och anläggningar för friluftslivet utvecklas.

Riksintresse för naturvård, Bråån

Kommunens sammanfattning av värdebeskrivning och huvuddrag

Riksintresseområdet vid Bråån sträcker sig från norr om Löberöd till sammanflödet med Kävlingeån vid Örtofta. Bråån rinner i sitt nedre lopp genom en flack slättdal i öst–västlig riktning och omges av ett öppet odlingslandskap med översvämningsmarker och betesmarker. Utanför en bård av fuktängar längs ån reser sig ibland lodräta skärningar i lerskiffern, men oftast möter man bokskogsklädda sluttningar. Längs ån finns flera gods, bland annat Skarhult, Ellinge och Örtofta, där äldre träd i parker och alléer utgör viktiga miljöer för hotade och sällsynta arter. Här har bland annat lavar som savlundlav, kraterorangelav och den rödlistade pälsticka påträffats, tillsammans med värdefulla svampar. Även sumpskogar förekommer längs ån.

Bråån är ett av Kävlingeåns största biflöden med ett avrinningsområde på cirka 170 km². Ån har en stor andel strömmande och forsande partier som är viktiga lek- och uppväxtmiljöer för laxfisk, medan lugnflytande sträckor är få. Den naturligt slingrande ån har varierande bottnar med sand, grus och block och i östra delen förekommer inslag av skiffer. Naturvårdsåtgärder som våtmarker och plantering har genomförts längs ån. I ån finns den starkt hotade tjockskaliga målarmusslan och även äkta målarmussla förekommer. Fisksamhället är artrikt med arter som öring, lax, nejonögon, elritsa och stensimpa, samt rödlistade arter som lake, ål och vimma. Utter och fåglar som kungsfiskare och forsärla är regelbundna besökare. Trots höga naturvärden uppnår ån inte god ekologisk status på grund av näringspåverkan.

Östra Strö fälad och Abullahagen är värdefulla naturbetesmarker med hävdgynnade arter som backtimjan, slåttergubbe och flera rödlistade vaxskivlingar. Abullahagen är dessutom geologiskt intressant med möte mellan olika moräntyper och hyser en mosaik av vegetationstyper, växter, svampar och rödlistade fjärilar. Centralt i området ligger Långakärr, en uppdämd sjö som tidigare var en viktig fågellokal.

Sammanfattningsvis utgör området en unik kombination av kulturhistoriskt värdefulla godsmiljöer och biologiskt rika naturmiljöer med högt skyddsvärde. Här finns en mångfald av livsmiljöer – från slingrande vattendrag och raviner till ädellövskogar, betesmarker och rikkärr – som hyser hotade arter av fisk, musslor, svampar och lavar.

Kommunens sammanfattning av förutsättningar för bevarande

- Fortsatt jordbruk och naturvårdsinriktad betesdrift.
- Restaurering och röjning av igenvuxna ängar och naturbetesmarker.
- Skötsel av landskapselement och bevarande av hydrologi, vattenkvalitet och vattenmiljö.
- Skydd mot sedimentering i åbottnar och bibehållande av ekologiskt funktionella skyddszoner.
- Hänsynsfullt skogsbruk.

Sammanfattning av hot mot områdets värden

- Exploatering för bebyggelse eller industri.
- Minskad eller upphörd jordbruks-/betesdrift och omföring av betesmarker till åkermark.
- Skogsplantering på jordbruksmark och intensivt skogsbruk nära ädellövskog.
- Avverkning av grova, senvuxna eller döda träd samt borttagning av död ved
- Igenväxning, gödsling, bekämpningsmedel och kemikalier.
- Lednings- och vägdragningar, täktverksamhet och förändrad hydrologi.
- Påslamning, temperaturhöjning i vatten, låga flöden och dagvattenpåverkan.
- Borttagande av skyddszoner och exploatering av strandnära områden.
- Försämrad vattenkemi, rensning, dikning, muddring och vandringshinder.
- Införsel av invasiva arter samt plockning av fridlysta och rödlistade växter.

Kommunens ställningstagande i översiktsplan Eslöv 2035

Åkermark inom riksintresset berörs av förslag för ny bostadsbebyggelse sydost om Väggarp. Kommunen ansåg att föreslagen bebyggelse inte skadar riksintresset eftersom åkermark inte ingår i riksintressets värdebeskrivning. Föreslagen bebyggelse ska planeras för god dagvatten- och skyfallshantering för att regn- och skyfallsvatten ska fördröjas och renas innan det når Bråån och Kävlingeån. Buffertzoner av parkmark kring bebyggelsen kan komma att behövas som skydd för naturmiljön kring ån.

Länsstyrelsens granskningsyttrande

Länsstyrelsen ansåg att översiktsplan Eslöv 2035 inte på ett tillfredsställande sätt redovisade påverkan på riksintresset för naturvården för utbyggnadsområdet i Väggarp.

REGIONAL PLANERING

Regionplan för Skåne 2022-2040

Region Skåne har sedan 2019 enligt plan- och bygglagen ett uppdrag att ta fram en regionplan för Skåne. Regionplanen ska vara vägledande för beslut i den efterföljande kommunala planeringen och den ska bland annat ange grunddragen för användning av mark- och vattenområden.

Skånes sammanhang med Köpenhamn och Öresundsregionen innebär att regionen utgör en europeisk storstadsregion med över fyra miljoner invånare. Skåne karaktäriseras av storstad, större städer och en ortsstruktur med många självständiga orter, vilket skapar en unik närhet mellan stad och landsbygd. Den flerkärniga strukturen, hög tätortstäthet, korta avstånd och ett varierat lanskap är en stor styrka för Skåne. Mångfalden av miljöer och orter ger ett brett utbud av arbetstillfällen, boendemiljöer, utbildningsmiljöer, naturupplevelser och fritidsaktiviteter.

I Regionplanen finns sex planeringsstrategier och en strukturkarta vilka utgör planens övergripande strategiska riktning.

Sex planeringsprinciper

1. Utveckla flerkärnighet och stärk samspelet mellan stad och landsbygd

Stärk Skånes flerkärniga struktur genom att bygga vidare på befintliga orter med tydligt sammanhållen bebyggelse. Utveckla bostäder, arbetsplatser och handel i kollektivtrafiknära lägen och inkludera både stad och landsbygd för att skapa en hållbar och livskraftig region. Skapa attraktiva livsmiljöer och konkurrenskraft i hela Skåne.

2. Stärka tillgängligheten och binda samman Skåne

Förbättra tillgängligheten till arbetsplatser, stadsmiljöer, kultur, natur och grönområden. Satsningar behövs på regionala stråk för personresor, godstransporter, kollektivtrafik och cykel för att binda samman det flerkärniga Skåne

3. Stärka mångfalden av attraktiva och hälsofrämjande livsmiljöer med tillgång till rekreation

Planeringen ska skapa miljöer som främjar fysisk aktivitet, sociala möten och återhämtning i natur- och kulturlandskapet. Närhet till grönområden av hög kvalitet och enkel tillgång till naturen genom hållbara resalternativ är avgörande för hälsa och livskvalitet.

4. Växa effektivt med en balanserad och hållbar mark- och vattenanvändning

Jordbruksmark kan behöva tas i anspråk men ska ske restriktivt och efter noggrann analys. Utveckling bör koncentreras till lägen med goda kommunikationer för att skapa en sammanhållen region, minska klimatpåverkan och effektivt utnyttja investeringar i infrastruktur och kollektivtrafik.

5. Planera för en god miljö och en hållbar resursanvändning

Leverans av välfungerande ekosystemtjänster, friska vattenområden och landskap, samt hot som miljö- och klimatpåverkan och konkurrens om mark gör det ett säkerställande av grönstruktur av tillräcklig kvalitet och kvantitet särskilt viktigt för hälsa, livskvalitet och en långsiktigt hållbar utveckling. Arbeta med utsläppsminskning och klimatanpassning.

6. Stärka Skånes relationer med omvärlden

Prioritera bebyggelse i kollektivtrafiknära lägen och utveckla kollektivtrafiknoder till attraktiva mötesplatser med service

Strukturkarta 2040

Syftet med strukturkartan är att synliggöra viktiga fysiska strukturer på regional nivå. Kartan visar orter i ett regionalt sammanhang, regional grönstruktur samt transportinfrastruktur för person- och godstransporter.

Örtofta pekas ut som en strategisk nod som är betydelsefull ur ett regionalt och funktionellt perspektiv. De strategiska noderna är väsentliga för en levande landsbygd, ett varierat utbud av attraktiva boende- och livsmiljöer och att utveckla Skånes flerkärnighet. Utveckling av strategiska noder kan ge ett bättre underlag för kollektivtrafik och service som stärker hållbart resande. Örtofta pekas även ut som kollektivtrafiknod för att framhäva särskild gynnsamhet för ökat hållbart resande vid bebyggelseutveckling och en mer effektiv kollektivtrafikförsörjning.

Regionen ser även Örtofta som en framtida nod för vandring och cykling samt en del av en planerad regional cykelturistled (Lomma - Kristianstad) och potentiellt framtida stråk för supercykelväg mellan Eslöv och Lund. Bråån och Kävlingeån pekas ut som regionala grönstråk med utvecklingspotential.

Utdrag från regionplanens strukturkarta 2040

Strukturplan för MalmöLundregionen

MalmöLundregionen är ett strategiskt mellankommunalt samarbete där kommunerna i sydvästra Skåne ingår (Burlöv, Eslöv, Höör, Kävlinge, Lomma, Lund, Malmö, Skurup, Staffanstorp, Svedala, Trelleborg, och Vellinge). År 2016 antogs ”Strukturplan för MalmöLundregionen – Gemensam målbild 2035”. Strukturplanen betonar att MalmöLundregionen är en storstadsregion med en flerkärnig ortstruktur och tillsammans med Köpenhamn utgör regionen Nordeuropas tillväxtmotor. Goda kommunikationer mellan stads- och ortskärnor är en betydande styrka.

Örtofta beskrivs år 2035 vara en mindre tätort i ett starkt kollektivtrafikstråk, med bostäder och service samt som en ”ort som har goda möjligheter att utvecklas hållbart med utgångspunkt i en högklassig kollektivtrafik. Viktig för att utveckla den finmaskiga flerkärniga ortsstrukturen.”

Utdrag från MalmöLundregionens strukturkarta 2035

KULTURMILJÖ

Trillingbyarna är beläget i ett sammanhang där det finns kulturmiljövärden. Länsstyrelsen i Skåne har pekat ut ett antal områden eller stråk i det regionala kunskapsunderlaget ”Kulturmiljöprogram för Skåne”. Underlaget redovisar vilka kulturhistoriska värden som kan bevaras, vårdas och utvecklas. Beskrivningarna är sammanfattade i detta avsnitt.

Särskilt värdefulla kulturmiljöer

Svenstorp - Örtofta - Ellinge - Skarhult - Gårdstånga

De låglänta sankare partierna längs med Bråån och Kävlingeån nyttjades tidigt för bete och den kalkhaltiga jorden utgjorde viktiga förutsättningar för tidigt åkerbruk. Traktens betydelse under förhistorisk tid framgår bland annat av de många gravhögarna, anlagda under bronsåldern. Norr om Örtofta, i närheten av Bråån, finns flera dominerande gravhögar. Jordmånen, ån och betesmarkerna har gynnat en tidig bosättning.

Örtofta gods är beläget intill Bråån, i ett sammanhang där de rika jordbruksmarkerna har varit gynnsamma för sockerbetsodling som bidragit till uppkomsten av Örtofta sockerbruk. Örtofta kyrka anlades under 1100-1200-talen och endast den nedre delen av tornet återstår av den medeltida kyrkan. Stenvalvsbron över Bråån uppfördes i två spann 1776 och kompletterades i söder med ett spann 1910.

Under medeltiden fanns en borg vid Örtofta gods vid platsen nära ån. Den nuvarande huvudbyggnaden, som härrör från senmedeltiden, har genomgått flera om- och tillbyggnader. I nära anslutning ligger ekonomibyggnader, med typisk tegel- och gråstensteknik från 1800-talet, mejeri och gårdsfolkets bostadshus. Alléer och vidsträckta åkerfält understryker traktens karaktär av slottslandskap.

Kulturmiljöstråk

Södra stambanan

År 1856 öppnade Skånes första järnväg mellan Malmö och Lund, vilket var första etappen på Södra Stambanan som sedan fortsatte norrut och nådde Smålandsgränsen 1862. Stambanorna skulle dras fram mellan glest befolkade trakter för att ”bryta bygd” och inte ligga kustnära för att inte blir så känsliga för militära angrepp. Olika privata banor anslöt senare till stambanan och vid knutpunkterna uppstod snabbt expanderande stationssamhällen. Stambanan var av stor betydelse för inrikes förbindelser och har fortfarande stor betydelse i den svenska infrastrukturen.

Kävlinge å (Kulturmiljöstråk)

Efter att inlandsisen dragit bort stabiliserades åns flöde. De första bosättningarna skedde längs kusten och spreds därefter utmed Kävlingeån. Under vikingatiden var Kävlingeån en av de viktigaste transportlederna från havet in i landet. Vid vadplatserna, som var naturliga färdstråk och mötesplatser, uppstod orter och ån unyttjades under lång tid för drift av kvarnar och industrier. Under 1600-talet fanns flera av Skånes mest betydande vattenkvarnar längs ån, såsom Kävlinge mölla, Vadmöllan, Mellanmöllan och Håstad mölla. Under 1800-talet byggdes flera av möllorna om till industrianläggningar och mindre samhällen växte fram. Håstad mölla var i drift fram till 1946 och används idag som arkiv där Skånes största vattenhjul i trä finns. Mellan 1938-1942 sänktes och rätades Kävlingeån från Vombsjön till Håstad.

Kävlingeåns sanka strandängar utnyttjades för bete under mycket lång tid, vilka är av stor bevarandevikt, som tillsammans med anläggningar som visar hur vattenkraften nyttjats har stor betydelse för upplevelsen och förståelsen av landskapet.

ÖVERSIKTSPLAN ESLÖV 2035

Eslövs översiktsplan antogs 2018 och anger hur kommunen vill utvecklas fram till år 2035, översiktsplanen kallas därför ”Eslöv 2035”. Planen betonar hållbara boendemiljöer, utveckling nära kollektivtrafik, bevarande av natur- och kulturmiljöer samt goda förutsättningar för näringsliv och rekreation.

Kommunens övergripande inriktning

Eslöv ska växa som en regional stjärna – en attraktiv, hållbar och handlingskraftig kommun med stark identitet, goda kommunikationer och levande byar och landsbygd. Kommunens centrala läge i regionen skapar goda förutsättningar för utveckling av både boende och näringsliv. Genom att ta tillvara sina styrkor – närheten till naturen, småstadens charm och landsbygdens värden – positionerar sig Eslöv som en tydlig och viktig aktör i Skånes tillväxt.

Utvecklingen ska ske i hållbara lägen, där nya bostäder och verksamheter lokaliseras nära kollektivtrafik och cykelstråk. Varje ort och by ska byggas vidare utifrån sin unika karaktär, med gröna och blå kvaliteter som en självklar del av samhällsstrukturen. En stark stad och livskraftiga byar kompletterar varandra och skapar en sammanhållen kommun där människor enkelt kan leva, resa och mötas.

Eslöv ska vara en plats där det är lätt att leva livet. Trygga och inkluderande miljöer, goda mötesplatser och tillgång till olika boendeformer stärker gemenskapen och möjliggör livskvalitet i alla skeden av livet. Planeringen utgår från barns behov av trygghet och rörelsefrihet och främjar delaktighet för alla åldrar.

De långsiktiga utvecklingsstrategierna fokuserar på att hushålla med natur- och jordbruksmark, förbättra vattenkvaliteten och stärka den biologiska mångfalden. Klimatanpassning, gång- och cykelvänliga stråk samt ett nära samarbete kring hållbart resande är centrala delar. Kulturmiljön ses som en resurs för identitet och attraktionskraft, och naturen tillgängliggörs för rekreation och hälsa.

Aktualitetsförklaring

Enligt kommunens planeringsstrategi, antagen av kommunfullmäktige den 27 maj 2024, bedöms översiktsplanen i huvudsak vara aktuell, men vissa delar behöver utvecklas och uppdateras. Främst behöver arbetet med klimatanpassning stärkas, särskilt vad gäller risker för översvämning, ras och erosion. Planen behöver också anpassas till nya regionala styrdokument, såsom Regionplan för Skåne 2022–2040 och den regionala transportinfrastrukturplanen. Vidare bör kommunen följa den pågående översynen av riksintresseområden och fördjupa samarbetet med grannkommuner kring frågor som energi, turism och järnvägsutbyggnad.

Övergripande beskrivning av Örtofta, Väggarp och Toftaholm

Byarna domineras av sockerbruket, kraftvärmeverket och järnvägen, vilket har lett till att byarna ligger åtskilda.

I beskrivningen av byarna lyfts tillgången till tätortsnära rekreation och höga naturvärden längs Bråån och Kävlingeån, goda kollektivtrafikförbindelser, cykelpendlingsavstånd till Eslöv, Lund/Brunnsög och Kävlinge, samt byarnas intimitet och småskalighet.

Örtofta, Väggarp och Toftaholm har ett utbyte med Håstad i Lunds kommun genom skola och förskola. Detta utbyte är viktigt och ger samtliga byar förbättrad tillgång till service. Befintlig gång och cykelväg från Örtofta och Håstad underlättar rörelsefriheten, inte minst för barn och föräldrar med barn som rör sig mellan byarna.

Den unga åldersstrukturen innebär att fler bostäder behövs om byarna ska kunna behålla och öka sitt invånarantal. En större variation av hustyper och upplåtelseformer behövs för att balansera bostadsutbudet och tillgodose unga och äldres behov.

Utvecklingsstrategier Trillingbyarna

I Eslöv 2035 anges utvecklingsstrategier för Eslöv och alla byar i kommunen och följande är framtagna för Örtofta:

- Byarna är stationsnära boendeorter, naturnära och med cykelavstånd till flera omkringliggande städer
- Stationsområdet med tillhörande pendlar- och cykelparkeringar är en trygg och attraktiv plats i vardagen och nås lätt via gång- och cykelstråk från Väggarp, Toftaholm och Håstad.
- Byarna är sammankopplade med bebyggelse och trygga gång- och cykelstråk.
- Vattnet är en förutsättning och en självklar del i och runtom byarna. Vattnet och naturstråken längs ån ger mervärden i form av attraktiva rekreationsstråk och översvämningsskydd.
- Det finns gott om rekreationsmöjligheter längs Bråån och Kävlingeån och vandringsmöjligheter öster- och västerut. Verksamheterna i byn gynnar besöksnäringen och byborna.
- Kulturmiljön ger Väggarp, Håstad och Toftaholm karaktär och tidsdjup. Värdefulla spår i bebyggelse, grönstruktur och stråk bevaras och utvecklas.

Översiktsplanen visar kommunens långsiktiga intention för mark- och vattenanvändning samt hur den byggda miljön ska utvecklas. Den är vägledande för beslut om detaljplaner, bygglov och annan planering – men är inte juridiskt bindande.

Alla kommuner ska ha en aktuell översiktsplan som omfattar hela kommunen. Planen ska ange hur nationella och regionala mål, planer och program beaktas i den lokala utvecklingen.

Arbetet med översiktsplanen sker i flera steg: samråd, granskning och antagande.

Under granskningen lämnar Länsstyrelsen ett granskningsyttrande där de bedömer hur planen hanterar statliga och mellankommunala intressen, miljö- och riskfrågor samt riksintressen.

Framtida utveckling Trillingbyarna

Det regionalt fördelaktiga och stationsnära läget, möjligheterna att knyta ihop byarna samt att bevara och utveckla natur- och rekreationsvärdena framhålls som särskilt grundläggande för trillingbyarnas utveckling.

Bostäder

- Ny bebyggelse bör främst planeras i området mellan Väggarp och stationsområdet för kollektivtrafiknära bebyggelse och för att binda samman byarna. Hänsyn krävs till riksintresse för naturvård.

Hållbart resande

- Stationsområdet kan bli mer tryggt, attraktivt och användarvänligt, med exempelvis tillgängliga gång- och cykelstråk från omkringliggande byar och ökade möjlighet till pendlingsparkering.

- En cykelförbindelse mellan Håstad och Stångby är planerad. En framtida cykelkoppling till Getinge och Gårdsstånga, vidare mot Lund/Brunnshög skulle öka tillgängligheten med cykel ytterligare.

Centrum, service och verksamheter

- Eslövs kommun ska verka för att stärka stationsområdet som mötesplats i Örtofta och som byarnas gemensamma mitt samt möjliggöra för utökad service.

Natur och rekreation

- Kommunen ska verka för att tillgängliggöra Kävlingeån både för byborna längs ån.

- Tillgänglighet för övriga regionen är viktig då Kävlingeån är utsedd som riksintresse för friluftsliv eftersom den har potential att bli ett regionalt område för friluftsliv. Med stationsläget i Örtofta finns möjligheten att nå dessa rekreationsstråk med kollektivtrafik från hela region en.

Social hållbarhet

- Förbättrade kopplingar från Toftaholm behövs

- Örtofta, Väggarp och Toftaholm är tre byar som hänger tätt samman och har ett gemensamt byalag. Ur ett socialt perspektiv finns det vinster med att fortsätta stärka sambandet och utbytet.

- Ett nytt Folkets hus i Örtofta invigdes 2017 och är en mötesplats att fortsätta stärka.

Länsstyrelsens granskningsyttrande

Länsstyrelsen ansåg att översiktsplanen inte på ett tillfredsställande sätt redovisade påverkan på riksintresset för naturvården för utbyggnadsområdet i Väggarp.

Vägledning för markanvändning

Övergripande hänsyn ska tas till lokala befintliga förutsättningar såsom vattenhantering, arkeologi, natur- och kulturvärden, grönstruktur och riksintressen.

1. Jordbruksmark planläggs för bostadsbebyggelse med varierande täthet och funktioner, möjlighet till odling.
2. Jordbruksmark bebyggs planläggs för bostadsbebyggelse med varierande täthet och funktioner.
3. Slottsområdet kring Örtofta slott. Varierande funktioner och bostäder. Höga natur- och kulturmiljövärden.
4. Bråån, rikintresse för naturvård. Natur och tätortsnära rekreation. Höga natur- och kulturmiljövärden.
5. Örtofta idrottsplats, gemensam för de tre byarna. Även viktig för vattenhantering.
6. Jordbruksmark bebyggs,Toftaholm. Planlagd för idrottsändamål och bostäder.
7. Örtofta. Grönområde. Mark planlagd för för bostäder inom delar av ytan, Örtofta.
8. Örtofta, kraftvärmeverket, planlagd störande verksamhet.
9. Örtofta, sockerbruket, planlagd störande verksamhet.
10. Kävlingeån. Höga natur- och kulturmiljövärden samt viktig mark för tätortsnära rekreation.

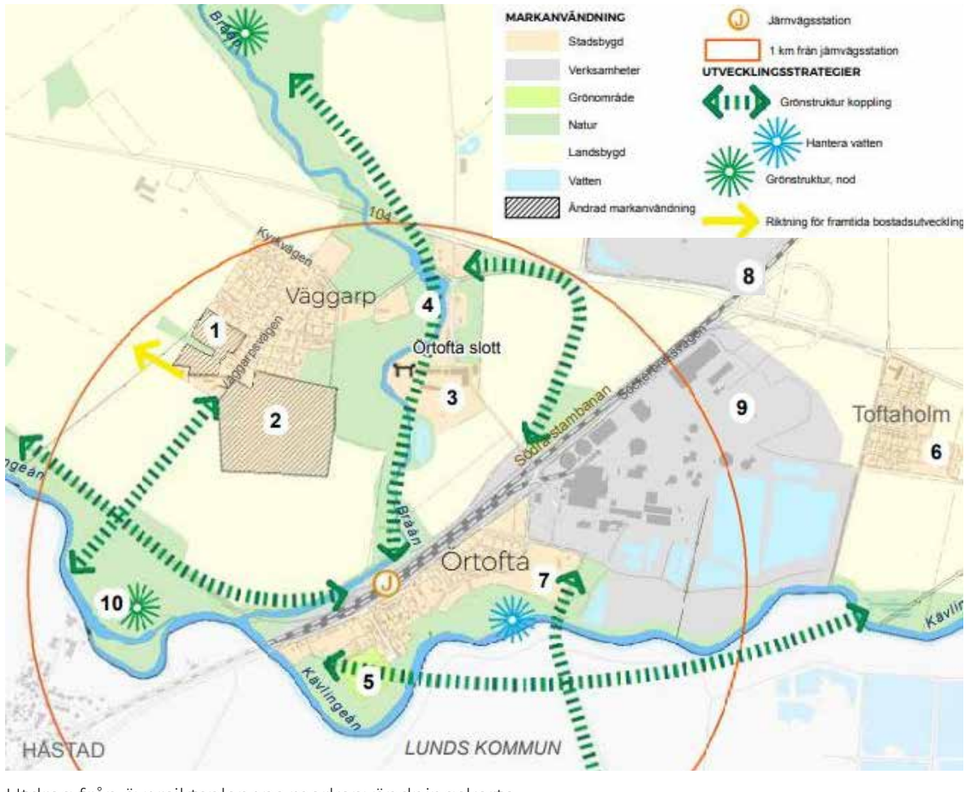

Utdrag från översiktsplanens markanvändningskarta

ÖVRIGA KOMMUNALA STYRDOKUMENT

Sammanfattning av kommunens styrdokument och deras innebörd som är relevant för planprogrammet.

Eslöv trafikstrategi 2035

Trafikstrategin definierar fyra övergripande mål för trafik och mobilitet i Eslöv.

- Lätt att resa hållbart — Det ska vara enkelt att resa med gång, cykel, kollektivtrafik, med god tillgång till hållplatser, bra turtäthet, cykel- och bilparkering etc.
- Framkomlighet till allt, för alla — Gatunätet ska ha en tydlig hierarki, trafikslagen ska samverka, och infrastrukturen stödja både rörlighet och näringsliv.
- Ett sammankopplat Eslöv — Landsbygd, byar och tätorter ska knytas samman, med ett fokus på hållbara färdmedel; även god regional koppling.
- Trygg, säker och tillgänglig trafikmiljö — Säkerhet och tillgänglighet för fotgängare och cyklister, med särskild hänsyn till barn, äldre och andra oskyddade trafikanter.

Bostadsförsörjningsstrategi 2021

Strategin är kommunens handlingsplan för bostadsförsörjning, antagen 2021, och ska revideras varje mandatperiod. Den är tänkt att säkerställa att invånare ska ha tillgång till bra bostäder, med analys av befolkningsutveckling, marknadsförutsättningar och bostadsbehov.

I bostadsförsörjningsstrategin finns nio övergripande mål, grupperade i tre teman.

Bostadsutbud

- I genomsnitt ska det byggas ca 200 nya bostäder per år i kommunen.
  Eslövs kommun
- Bostadsutbudet ska vara varierat — med särskilt fokus på att öka andelen småhus och bostadsrätter / äganderätter, för att erbjuda fler boendeformer.
- Fortsatt utveckling av kommunens centrum (staden) samt vissa delar som Östra Eslöv, med hänsyn till grönområden och rekreation.
- I de mindre orterna och byarna ska bostadsförsörjningen anpassas efter byarnas unika behov och identitet.

Befolkningstillväxt

- Kommunens befolkning ska öka med ungefär 1 % per år.
- Kommunen ska stärka sin roll i regionen, alltså vara attraktiv som bostadsort och bidra till regional utveckling genom att verka för att utveckla potentialen kring ESS och MAX IV samt dra nytta av Skånes flerkärniga ortsstruktur genom att planera för attraktiva boendemiljöer i kollektivtrafiknära lägen i centrum så väl som i tätorterna.

Särskilda grupper / socialt ansvar

- Öka tillgången till boende för äldre — med varierade boendeformer, för att ge äldre möjlighet till självständighet och trygghet.
- Underlätta för fler att få egna boendekontrakt — alltså stöd för att komma ur osäkra boendeformer.
- Säkerställa tillgängliga bostäder för personer med funktionsnedsättning — modernt och anpassat boende.

Arbete pågår i syfte att aktualisera bostadsförsörjningsstrategin.

Miljöstrategi för Eslöv

Miljöstrategin visar riktningen för miljöarbetet i Eslövs kommun för att bidra till de nationella miljömålen och de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030. Miljöstrategin har tre mål om rik natur, ren miljö och begränsad klimatpåverkan. Många av delmålen och indikatorerna berör främst kommunens organisation, men det finns några som är relevanta för planering och planområdet. Exempelvis:

- Andelen skyddad natur ska öka
- Biologisk mångfald ska bevaras och utvecklas
- God status ska uppnås i vattenförekomster
- Sprida information om och locka till vistelse i naturen
- Minska effekt- och energianvändningen
- Mer förnybar energiproduktion

Naturplan för Eslöv

Kommunen ska aktivt skydda, bevara och utveckla biologisk mångfald genom fysisk planering, skötsel, riktade naturvårdsåtgärder och förändrad förvaltning av grönområden. Fokus ligger på:

- Att naturvärden vägs in redan i detaljplaneringen
- Att stärka och skapa ekosystemtjänster
- Att utveckla mer pollinatörvänliga miljöer
- Att öka mängden träd, ängsmark, död ved och inhemska arter
- Öppna dagvattenlösningar ska prioriteras (koppling till dagvatten- och översvämningsplanen).
- Park och natur ska användas som verktyg för att säkra långsiktigt bevarande av viktiga naturmiljöer.

Grönplan för Eslöv

Befintlig situation

Örtofta, Väggarp och Toftaholm har god tillgång till nära rekreation och höga naturvärden vid Bråån och Kävlingeån. Längs delar av Kävlingeån finns ett sammanhängande gång- och cykelstråk och ån utgör ett viktigt ekologiskt grönstråk.

Utvecklingsmöjligheter

Kävlingeån är utpekad som riksintresse för friluftsliv och stråket längs ån ska bevaras och utvecklas. Kommunen vill göra ån mer tillgänglig både för bybor och för regionalt friluftsliv, även längs de delar som ligger öster om samhället. Stationsläget i Örtofta ger särskilt god tillgång till dessa värden.

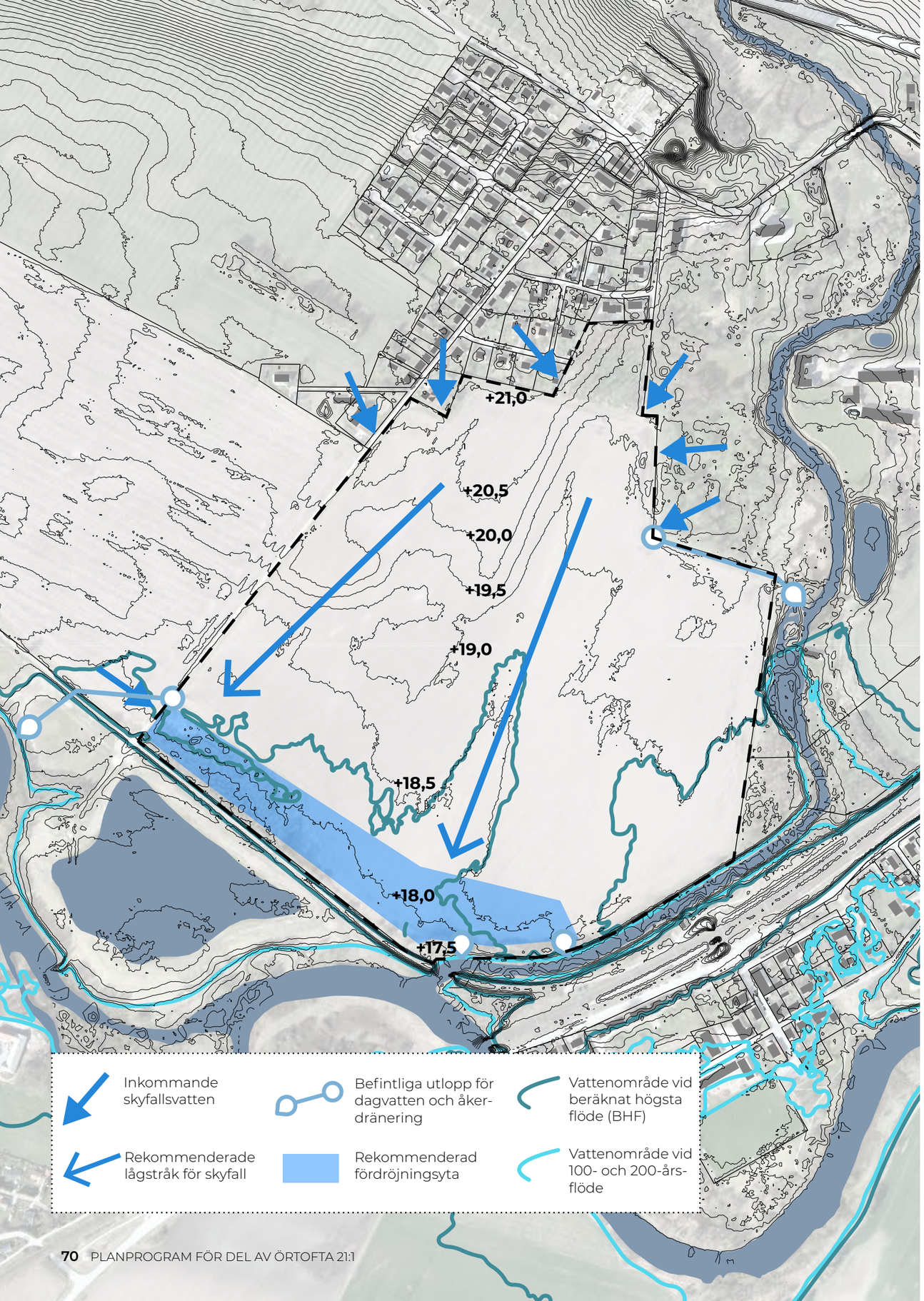

MARK OCH VATTEN

Vattendrag

Söder om planområdet rinner Kävlingeån som sträcker sig från Vombsjön i öster, längs Eslövs och Lunds kommungräns och vidare till Kävlinge kommun där den mynnar ut i Lommabukten. Öster om planområdet rinner Bråån, ett cirka 50 km långt biflöde till Kävlingeån. Ån har sin början i Hörby kommun och passerar genom Höörs och Eslövs kommuner innan den ansluter till Kävlingeån strax söder om planområdet vid Örtofta. Bråån passerar bland annat naturreservatet Rövarekulan samt orter som Hurva, Östra Strö och Skarhult, och fortsätter sedan söder om Eslöv mot sydväst.

Översvämningsrisk från vattendrag

Översvämningskartering Kävlingeån

År 2020 gjorde MSB en översvämningskartering för Kävlingeån som visar vilka områden som riskerar att översvämmas vid 100-årsflöde, 200-årsflöde och vid beräknat högsta flöde (BHF).

- 100- och 200-årsflöden bygger på statistik över vattennivåer
- BHF har beräknats med en hydrologisk modell eftersom det saknas tillräckligt långa mätserier. Modellen tar hänsyn till regn, snösmältning, markfuktighet, högt vattenstånd i sjöar och fyllnadsgrad i reglerade vattendrag. Återkomsttiden för BHF uppskattas till cirka 10 000 år.

En mätpunkt söder om planområdet, vid Brååns mynning till Kävlingeån, visar Kävlingeåns olika vattennivåer. För den punkten finns ett antal höjddata för respektive flöden mätt i meter över havet (i höjdsystem RH2000), se tabell nedan.

Normalnivå	ca +16,3 (enligt dagvatten- och skyfallsutredning)
100-årsnivå	+16,7
200-årsnivå	+16,8
BHF	+18,2

Del av Bråån intill planområdet ingår i karteringen, men karteringar av beräknade vattennivåer har inte gjorts för hela Bråån. Kommunen bedömer att det är osannolikt att Bråån kommer riskera att nå högre vattennivåer vid BHF än Kävlingeån, då Bråån ligger uppströms med en högre vattennivå samt att marknivån är ca +19 meter i planområdets östligaste gräns. Befintlig kartering bedöms därför vara tillräcklig.

Svämplansanalys

Länsstyrelsen i Skåne har tagit fram en svämplansanalys som ett regionalt planeringsunderlag. Analysen har utgått från utvalda vattendrags mittfåra och visar områden som blir översvämmade om vattendragens yta höjs med 1,5 respektive 2,5 meter.

Länsstyrelsen identifierar ett par osäkerhetsfaktorer:

- Vid vattendragssträckor med kraftig lutning och längs sträckor som har breddats kraftigt av människan kommer nivån inte att stiga så mycket som analysen visar beroende på fårans kapacitet att avleda vatten.
- Vattenfårans vattenstånd representerar ett mättillfälle, vilket kan innebära att det kan finnas mer eller mindre stora avvikelser från normalvattenstånd.
- Det förekommer ”öar” i svämplanen på de ytor som ligger en bit ifrån vattendraget men inom nivåintervallet, 1,5 eller 2,5 meter, men som inte är i direkt anslutning till vattendraget. Detta kan vara missvisande.

Kommunen bedömer att svämplansanalysen kan användas som stöd där översvämningskartering saknas, exempelvis för Bråån, eftersom MSB:s kartering endast täcker vissa delar nära planområdet. En analys av Brååns vattennivåer öster om planområdet visar en nivåskillnad på cirka 1–1,5 meter innan och efter ett fall intill den gamla kvarnen. Den del av Bråån som ligger norr om fallet tangerar den norra översvämningsytan enligt svämplanen. Vid högt vattenstånd i Kävlingeån (+18,2 meter enligt BHF) bedömer kommunen att vatten inte når in i den norra delen av planområdet, och inte heller vid högt flöde från Bråån, då fallet intill gamla kvarnen innebär en snabb avledning av vatten mot Kävlingeån samt att marknivåerna uppgår till ca +19 meter i planområdets östligaste gräns mot Bråån. Därmed bedömer kommunen att Länsstyrelsens svämplansanalys sannolikt inte ger en korrekt bild för norra delen av planområdet.

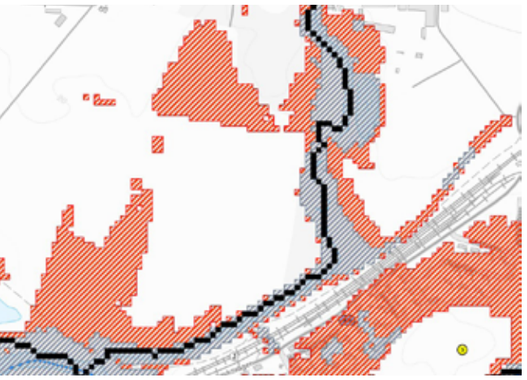

Utdrag från svämplansanalys

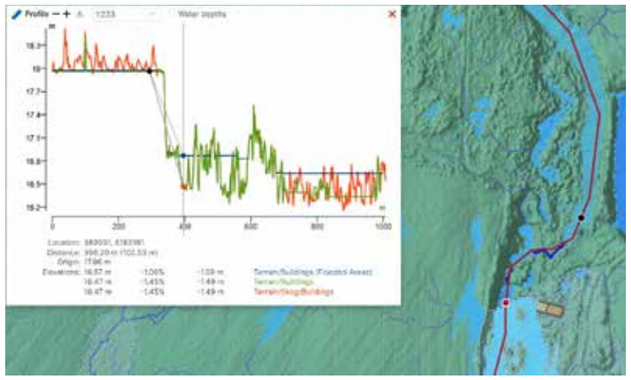

Utdrag från höjdanalys

Skyfall

Ytliga rinnvägar genom området är i huvudsak från norr till söder. Inom området finns idag ett antal lågpunkter där det idag samlas vatten vid skyfall som motsvarar 100-årsregn. I västra delen av området finns en större lågpunkt, vid ett område med alsumpskog, där vattendjupet bedöms bli över 50 cm. Inom norra delen av planområdet finns ett par lågpunkter där vattendjupet förväntas bli över 0,1 meter. Utspritt över området finns mindre lågpunkter där vattendjupet beräknas bli upp till 0,1 meter. Den totala volymen i lågpunkterna uppgår till ca 3300 m^2.

Planområdet är samtidigt en del av två mindre delavrinningsområden där det större sträcker sig utanför området och innebär att vatten vid skyfall riskerar att rinna in i området från norr och väst. Skyfallsvattnet bedöms sedan rinna söderut vid två befintliga lågstråk i nord-sydlig riktning. Eftersom områdets topografi gör att lutningen är något sydvästlig så innebär det att vattnet från området går via ytliga rinnvägar från norr till söder och sedan mynnar ut i en samlad ytligt avvattning till Bråån.

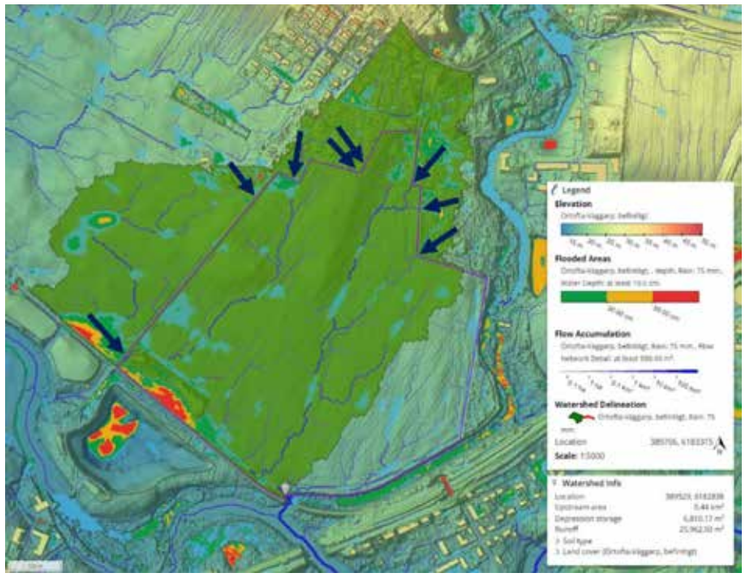

Avrinningsområde, vattendjup i lågpunkter vid skyfall samt avvattningspunkt till Bråån.

Recipienter

Bråån är formellt recipient enligt avrinningsområdena. Men dagvatten- och skyfallsutredningen visar att vattnet från planområdet rinner ut i Brååns nedre del, precis innan sammanflödet med Kävlingeån. Därför kommer eventuell påverkan från dagvatten främst att ske på Kävlingeån eftersom Bråån strax söder om planområdet övergår i Kävlingeån.

Kommunen bedömer att Kävlingeån är den huvudsakliga recipienten.

Topografi

Marknivåerna i planområdet varierar mellan cirka +17 och +21 meter över havet. De högsta nivåerna är i norra delen av området, nära befintlig bebyggelse, och de lägre nivåerna i söder intill sumpskogen.

Geologi och grundvatten

En översiktlig geoteknisk undersökning har gjorts för planområdet för att utreda förutsättningarna inför planarbete.

Jordarter

Den dominerande jordarten är lerig morän enligt data från SGU. Utifrån genomförd utredning bedöms jordarterna inte innebära något problem för grundläggning för ny bebyggelse.

Grundvatten

Vattenyta har vid skruvborrtagningar noterats på djup som varierar mellan 0,3 och 2,8 m men de flesta mätpunkter ligger mellan 1,1–1,8 meter. Den högsta vattennivån uppmättes vid områdets sydvästra del och den lägsta i den östra delen intill Bråån.

I den sydvästligaste delen av området stod grundvattnet delvis högt vid ett mättillfälle. Det berodde sannolikt på ett läckage från bevattningsdammen, vilket nu är åtgärdat. Ytterligare mätningar av grundvattnet kommer att krävas vid fortsatt planering.

Sammantaget bedöms inte områdets markegenskaper eller grundvattennivåer medföra några indikationer på att området inte går att bebygga.

Frågor gällande grundvattennivå kopplat till anläggande av ledningar kvarstår.

Dikningsföretag

Ett dikningsföretag (Kävlingeåns vattenavledningsföretag, upprättad år 1936, akt 12-LN-610) finns längs med Kävlingeån, från Vombsjön till Örtofta och fram till direkt söder om planområdet.

Dikningsföretag (blå linje) och planområdet (röd markering)

TEKNISK INFRASTRUKTUR

VA-nät

Dricksvatten

Det finns befintliga dricksvattenledningar inom och i nära anslutning till planområdet. Dessa är lokaliserade längs med Väggarpsvägen samt korsar området diagonalt, från Väggarp i nordväst till sydöstra delen, och ansluter till Örtofta under Bråån. Ledningar finns även i Väggarp längs Klockarevägen och den öst-västliga sträckningen av Fasanvägen.

- Delar av området kan försörjas med dricksvatten som kopplas på vid befintliga ledningar, antingen vid Väggarp eller i sydöst där en befintlig dricksvattenledning korsar Bråån.
- Utifrån teoretiska beräkningar uppskattas befintlig dricksvattenkapacitet göra det möjligt att ansluta ytterligare ca 100 bostäder, men då uppfylls inte kraven på tillräckligt trycksatta ledningar för brandvattenförsörjning.
- En förstärkning och därmed utbyggnad av dricksvattenledningar krävs vid en utbyggnad av hela planområdet. VA-huvudmannen, VA SYD, bedömer att en ytterligare reservledning behövs och planeras att kunna anslutas till området norrifrån, via Kyrkvägen och Fasanvägen, för att tillgodose både dricksvatten- och brandvattenförsörjning.
- Förstärkning av dricksvattenledningar är tänkt att genomföras i takt med att området utvecklas.

Spillvatten

Det finns en befintlig spillvattenledning som sträcker sig från Väggarpsvägen och korsar planområdet diagonalt, från Väggarp i nordväst till sydöstra delen, och ansluter till Örtofta under Bråån. Pumpstationen i Örtofta pumpar sedan vidare vattnet till Ellinge reningsverk. Eftersom området är flackt så har befintlig spillvattenledning ett litet fall, vilket skapar utmaningar för drift och gör det svårt att ändra ledningens dragning genom planområdet.

- Kapaciteten i spillvattenledningen är inte tillräcklig för att ansluta hela planområdet med självfall
- Utifrån teoretiska beräkningar uppskattas befintlig spillvattenkapacitet göra det möjligt att ansluta ytterligare ca ca 40 nya bostäder till befintlig spillvattenledning.

Dagvatten

Idag finns dagvattenledningar norr och väster om planområdet som avleder vatten från Väggarp i norr. Dessa har utlopp i väster till Kävlingeån samt i öster till Bråån.

Rekommendationer från dagvatten- och skyfallsutredning

En dagvatten- och skyfallsutredning har tagits fram som underlag till planprogrammet. Beräkningar av framtida dagvattenflöden visar att flödet och föroreningsmängderna, efter genomförande av planprogrammet, beräknas öka. Det föranleder ett behov av fördröjning och rening av dagvatten samt åtgärder för skyfallshantering. Möjligheterna till infiltration av dagvatten bedöms vara liten och lösningar föreslås därför som inte är beroende av infiltration i marken.

Dagvatten

Utredningen av fördröjnings- och reningsbehovet har resulterat i följande rekommendationer:

- Volymen dagvatten som beräknas alstras inom planområdet vid en utbyggnad har beräknats utifrån en återkomsttid av 2-årsregn respektive 20-årsregn, vilket ger behov av fördröjningsvolymer på 2785 m^3 respektive 4389 m^3.
- Öppen avledning bör ske via diken eller kanaler till samlad fördröjning och rening.
- Större samlade fördröjnings- och översvämningsytor lokaliseras inom lågpunktsområdet i södra delen av planområdet.
- De samlade fördröjnings- och reningsytorna kan utformas i två steg. Som första steg anläggs en mindre våt damm för fördrörjning och rening av 2-årsregn, den bedöms vara tillräckligt för att föroreningar ska kunna sedimentera. Den kompletteras med en yta som tillgodoser resterande fördröjningsvolym. Den kan vara utformad som en multifunktionell yta som går att utnyttja för andra ändamål när det inte är vatten i den.
- Övriga åtgärder som bidrar till den övergripande dagvattenhanteringen: Gröna tak som minst på komplementbyggnader och på huvudbyggnader där det är möjligt. Detta bidrar till biologisk mångfald, förbättrat klimat i byggnader samt minskar dagvattenmängder.
- För att hantera föroreningar ska reningsanläggningen fokusera på att reducera ämnen som fosfor, tungmetaller och benso(a)pyren, vilka annars riskerar att påverka miljökvalitetsnormerna negativt. Effektiv reduktion av de specifika föroreningarna och de flesta ämnena går att uppnå genom öppna dagvattenlösningar såsom dike, regnbäddar/biofilter och dammar. Reningseffekterna utifrån olika utformningar av anläggningen behöver beaktas vid projektering.

Skyfall

För att områdets ska säkras från översvämningsrisk kopplat till 100-årsregn rekommenderas följande åtgärder i utredningen:

- Grönområden ska planeras utifrån befintliga lågstråk och lågpunkter
- Inkommande skyfallsvatten ska avledas med hjälp av diken genom eller i utkanten av området.
- För att inte förvärra situationen nedströms vid skyfall behöver området som minst kunna fördröja samma volym skyfallsvatten som idag. Lågpunkterna i området rymmer idag cirka 3300 m^3. Volymen i framtida fördröjningsanläggningar för dagvatten (4389 m^3) bedöms vara tillräckligt för att tillgodose behovet för skyfallsfördröjning.

El

Elledningar finns intill planområdet längs med Väggarpsvägen, Klockarevägen och den öst-västliga delen av Fasanvägen.

Trillingbyarna är en del av ett större elområde väster om E22 som försörjs via nätstation från Södra Sandby. Kapaciteten för elområdet är i nått på grund av att Stångby växer, sockerbrukets stora förbrukning och den planerade utbyggnaden av kraftvärmeverket. Kraftringen planerar att bygga en ny nätstation, nordöst om Toftaholm, som är beräknad att vara klar sommaren 2027. Den kommer att innebära en kapacitetshöjning av elnätet som gör det möjligt försörja planområdet med el.

Ytterligare bebyggelseutveckling inom elområdet är inte aktuellt förrän preliminärt 2028.

Fjärrvärme

Huvudledning för fjärrvärme finns längs med den nord-sydliga sträckningen av Kyrkvägen intill södra stambanan.

Fiber

Fiberledning finns längs med den nord-sydliga sträckningen av Kyrkvägen intill södra stambanan.

TRAFIK

Övergripande trafiknät

Kommunikationsmöjligheterna till och från planområdet är goda. Det ligger nära tågstationen i Örtofta, inom cykelavstånd från Lund och Eslöv samt har goda kopplingar till det regionala och nationella vägnätet. Tågstationen på Södra stambanan förbinder byarna med exempelvis Eslöv, Kristianstad, Lund och Malmö. Nuvarande frekvens på avgångar är två gånger i timmen i båda riktningar. Det finns ingen busstrafikförsörjning.

Vägnät

Väg 104 går norr om Väggarp mellan Kävlinge och Gårdstånga, där den ansluter till E22. Kyrkvägen förbinder Väggarp med väg 104 i väster och Sockerbruksvägen i Örtofta i öster via en tunnel under järnvägen. Tunneln under södra stambanan är smal, vilket gör att bilar inte kan mötas, och har begränsad sikt. Fordon från västra sidan måste stanna för mötande trafik och dessutom finns en höjdbegränsning på 2,6 meter. Sockerbruksvägen fortsätter söderut in i Lunds kommun och ansluter i norr till väg 104.

Väggarpsvägen är huvudgatan för boende i Väggarp och ligger centralt i byn. Vägen smalnas av nära planområdet och används även för lek och parkering, söder om byn övergår den i en grusväg för lantbruksfordon. Mindre målpunkter såsom scoutstuga och församlingshem finns i Väggarp och kan generera viss trafik.

Fasanvägen är en sekundär gata till östra delen av byn men ansluter inte till planområdet. Vid gatans krökning finns en uppkörd skogsväg som leder till planområdet i norr och används främst av lantbruksfordon.

Gång- och cykelnät

Det finns inget gång- och cykelvägnät i Väggarp längs med befintliga vägar. Grusväg som utgör Väggarpsvägens förlängning leder till den gamla banvallen och de kan användas av gående och cyklister. Det finns en smal grusad stig utan belysning, längs Bråån, mellan Väggarp och Örtofta station. Över Bråån, något norr om Örtofta station, finns två träbroar för gående.

Längs med den gamla banvallen finns en gång- och cykelväg längs planområdets södra del. Den leder från Örtofta station och vidare västerut mot Kävlinge. Detta stråk kombinerar rekreativa kvaliteter, längs med Kävlingeån, med möjligheter att arbetspendla med cykel till Kävlinge.

Det finns en gång- och cykelbana längs med Sockerbruksvägen som förbinder Toftaholm, Örtofta, tågstationen och Håstad. Vid stationen finns en gång- och cykeltunnel som kopplar samman plattformarna samt möjliggör gång- och cykeltrafik mellan Örtofta och Väggarp.

3

Färdsätt och tidsåtgång för transport mellan Trillingbyarna och närliggande tätorter:

Lund / Brunnshög

Cykel	ca 35 min
Tåg	ca 8 min
Bil	ca 15 min

Eslöv

Cykel	ca 30 min
Tåg	ca 6 min
Bil	ca 15 min

Kävlinge

Cykel	ca 25 min
Tåg	ca 21 min
Bil	ca 12 min

Översiktlig trafikutredning

En trafikutredning har tagits fram för att utreda de trafikala konsekvenserna av en utbyggnad inom planområdet, hur trafikflöden kommer att fördelas med befintliga och nya kopplingar till planområdet och hur en god trafikmiljö kan skapas.

Utgångspunkter i utredningen

- Att påverka trafiken i Väggarp så lite som möjligt.
- Antagande om att området byggs med 500 bostäder med en blandning av villor, radhus, parhus och stadsvillor och att utbyggnaden kan delas upp i tre etapper. Utredningen har tagit höjd för att ytterligare 200 bostäder tillkommer, totalt 700, för att säkerställa att föreslagna åtgärder är tillräckligt robusta.
- Beräkningar på trafikalstring har gjorts, där 500 bostäder bedöms i genomsnitt generera 2548 st dagliga fordonsrörelser med boende, service och leveranser inräknat.
- Baserat på Regions Skånes resvaneundersökning från 2018 har en trafikfördelning av fordonsrörelser till och från planområdet uppskattats. Det uppskattas att 52 % av trafiken kör österut till/från E22 via väg 104, 31 % västerut till/från Kävlinge och 17 % på Sockerbruksvägen till/från Lund.
- Bevara karaktären på Väggarpsvägen som är en smal byväg med låga trafikflöden. Vägen används till parkering för boende men även till lek för barn i området. Av den anledningen föreslås inte Väggarpsvägen kopplas ihop med planområdet, utan Fasanvägen förlängs istället för att försörja etapp 1. Fasanvägen bedöms ha bättre förutsättningar att hantera ökade trafikmängder, dels på grund av bättre siktförhållanden vid Kyrkvägen och att inte lika många bostäder finns längs Fasanvägen.

Etappindelning

Utredningen utgår från att etapp 1 innebär cirka 200 nya bostäder i planområdet. För denna etapp rekommenderas att Fasanvägen förlängs söderut för att ansluta till samt bli en in- och utfart till planområdet. Fasanvägen beräknas trafikeras med 1050 fordon vid en utbyggnad av etapp 1 med 200 bostäder. En sådan trafikökning innebär att Fasanvägen behöver breddas och få en separat gångbana.

Etapp 2 och 3 motsvarar tillsammans cirka 300 bostäder och innebär en högre trafikbelastning på Fasanvägen. För de två efterföljande etapperna har utredningen identifierat olika alternativ till en ny in- och utfart. Oavsett alternativ rekommenderar utredarna åtgärder vid tunneln under stambanan redan idag för att öka säkerhet och framkomlighet. Vid alternativ 1 och 2 är dock åtgärder särskilt viktiga.

Sammantaget medför 500 nya bostäder cirka 2600 fordon/dygn. I trafikutredningen rekommenderas ytterligare in- och utfarter till planområdet.

Trafikmängder (antal fordon per dygn) enligt utredning

Befintliga trafikmängder:

Väg 104	3000
Sockerbruksv.	1300
Kyrkvägen (ö)	260
Väggarpsvägen	270
Fasanvägen	30

Trafikmängderna baseras på mätningar från 2016-2017, med undantag för Väggarpsvägen och Fasanvägen som är beräknade uppskattningar.

Beräknade trafikmängder vid olika antal nya bostäder:

Antal bostäder	Fordon / dygn
100	509
200	1019
300	1529
400	2039
500	2548
600	3058
700	3567

Alternativ 1: Väster om Väggarp

Ny infartsväg ansluter till planområdet från väster. Alternativet motiverar åtgärder i korsningen med väg 104 för att höja trafiksäkerheten och bibehålla god framkomlighet.

I detta alternativ beräknas trafiken fördelas lika på den nya västliga vägen och Fasanvägen, ca 1300 fordon / dygn på båda vägar.

Alternativ 2: Öst över Bråån

Ny infartsväg ansluter till planområdet från öster, eventuellt över en bro vid tunneln under järnvägen. Om detta förslag blir aktuellt föreslår utredarna även en anslutning till en cirkulationsplats vid väg 104.

I detta alternativ beräknas trafiken fördelas till 850 fordon/dygn på Fasanvägen och 1750 fordon/dygn på den nya östliga vägen.

Alternativ 3: Kombination väst och öst

Den östra kopplingen anläggs som i alternativ 2, med undantag att den endast når fram till tunneln under stambanan.

I detta alternativ beräknas trafiken fördelas till 600 fordon/dygn på Fasanvägen, 1100 fordon/dygn på den nya västliga vägen och 900 fordon/dygn på den nya östliga vägen.

Alternativ: Kapacitet på befintlig väg

Utredarna bedömer att trafikmängderna är hanterbara på de befintliga vägarna Fasanvägen, Kyrkvägen, Sockerbruksvägen och väg 104, tillsammans med alternativ väst, öst eller en kombination av de båda.

De föreslagna nya in- och utfarterna väster eller öster om Väggarp bedöms, enligt utredningen, inte vara nödvändiga av kapacitetsskäl men för att bibehålla Fasanvägens karaktär. Den tillkommande trafiken bedöms kapacitetsmässigt kunna rymmas på en omgestaltad Fasanväg.

Alternativ 1: ny väg väster om Väggarp

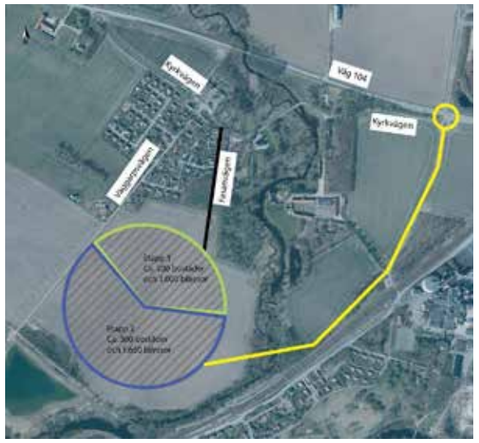

Alternativ 2: ny väg över Bråån samt rondell på väg 104

Alternativ 3: kombinerad östlig och västlig ny väg

Trafikutredning för Fasanvägen

Utifrån den övergripande bedömningen om att Fasanvägen är det föredragna valet för en huvudgata har en trafikutredning tagits fram. Utredningen studerar Fasanvägens förutsättningar när det gäller nuläge, trafikalstring, kapacitet i korsningen Fasanvägen/Kyrkvägen, körspår, sikt, trafiksäkerhet och möjliga åtgärder för byggtrafik.

Nuläge

Fasanvägen är idag en smal lokalgata med cirka 4,5 - 5 meters bredd. Den norra delen är asfalterad, medan dess förlängning söderut utanför Väggarp är en grusväg. På vägens västra sida finns fyra fastigheter där ett bostads är placerat i fastighetsgräns till gatan. Delar av vägfastigheten används av boende, vilket innebär att buskage, brevlådor, soptunnor och i ett fall även en källaringång finns placerade inom vägfastigheten. Mellan fastighetsgränser på västra och östra sidan av vägen är bredden 7 meter.

Trafikalstring

I utredningen har en bedömning gjorts av olika utbyggnadsscenarion.

- Vid första etappen, där en förskola och 90 bostäder ingår, beräknas det alstra cirka 750 fordon/dygn med cirka 75 fordon i maxtimmen
- Vid en utbyggnad av ca 400 bostäder beräknas det alstra ca 2000 fordon/dygn med ca 200 fordon i maxtimmen.

Korsningen Fasanvägen / Kyrkvägen

Korsningen kommer att få en belastningsgrad som är mycket lägre än riktvärdet och innebär mycket god framkomlighet även efter utbyggnad av området. Enligt körspårsanalysen är korsningen tillräcklig för att hantera tunga fordon för trafiken Fasanvägen – Kyrkovägen västerut, men inte österut. Korsningen har sammantaget god kapacitet för att klara den tillkommande trafikalstrringen och det är goda siktförhållanden.

Åtgärdsförslag

Åtgärder föreslås göras i etapper, i takt med att planområdet utvecklas.

1. Åtgärder utan fysiska ingrepp

Information till boende om byggtidens omfattning och trafiksituation
- Tidsstyrning av tunga transporter utanför morgon- och eftermiddagstopp.
- Tydlig skyltning vid infarten från Kyrkvägen
- Förutsägbar ruttplanering för entreprenörer
- Enkelriktning av Fasanvägens nord-sydliga sträckning
- Omledning av persontrafik till Väggarpsvägen via västra del av Fasanvägen
- Styrning av byggtrafik med vakt eller tillfällig signalanläggning

2. Åtgärder som innebär fysiska förändringar

Fasanvägen behöver breddas till minst 6,6 meter för att dubbelriktad trafik med lastbilar ska fungera.

På kort sikt kan en breddning längs med norra Fasanvägens västra sida, antingen längs med hela gatan eller med mötesplatser, vara möjlig på vissa sträckor genom att utnyttja den smala yta som finns mellan vägbanan och närliggande fastigheter. Hinder som utfarter och källarnedgångar gör att breddning inte kan genomföras längs hela vägen. Den cirka 260 meter långa sträckan mellan Kyrkvägen och planområdet rymmer minst en mötesplats, men för att hantera högre framtida flöden rekommenderas två mötesplatser på västra sidan av Fasanvägen.

På längre sikt behöver Fasanvägen byggas om mer omfattande för att klara den trafik som uppstår när hela området är utbyggt. Två körfält föreslås med antingen en separat gångbana eller en kombinerad gång- och cykelbana, med en bredd på 8 respektive 10,5 meter. Båda alternativen ger bättre framkomlighet och ökad trafiksäkerhet, men kräver markintrång på den östra sidan samt troligtvis påverkan på enstaka skyddsvärda träd. Alternativet med separat gång- och cykelbana ger den mest robusta och trafiksäkra lösningen på sikt, men innebär också störst breddökning.

Slutsats

Tillkommande trafik bedöms kunna hanteras på Fasanvägen och dess korsning med Kyrkvägen.

På kort sikt kan trafiken hanteras med informationsinsatser, styrning av byggtrafik och tillfälliga lösningar som enkelriktning eller vaktstyrning. För etapp 1 rekommenderas två mötesplatser, vilket möjliggör säkra möten mellan tunga fordon och ger tillräcklig framkomlighet utan större ingrepp.

På längre sikt, när området byggs ut i fler etapper, krävs en mer omfattande breddning av Fasanvägen. De studerade alternativen – två körfält med gångbana eller två körfält med gång- och cykelbana – innebär markintrång och påverkan på skyddsvärda träd, men ger den trafiksäkerhet och kapacitet som krävs för ett fullt utbyggt område.

Sammantaget bedöms mindre, etappvisa åtgärder vara tillräckliga inledningsvis, medan en framtida breddning är nödvändig för att skapa en långsiktigt trygg och robust trafiklösning.

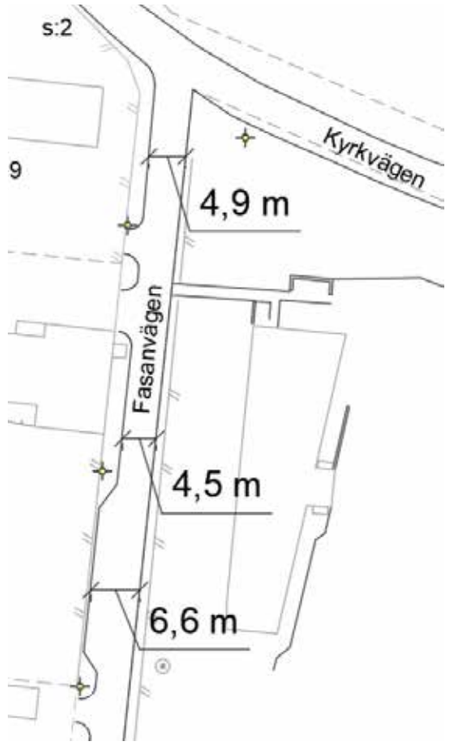

Exempel på placering av mötesficka

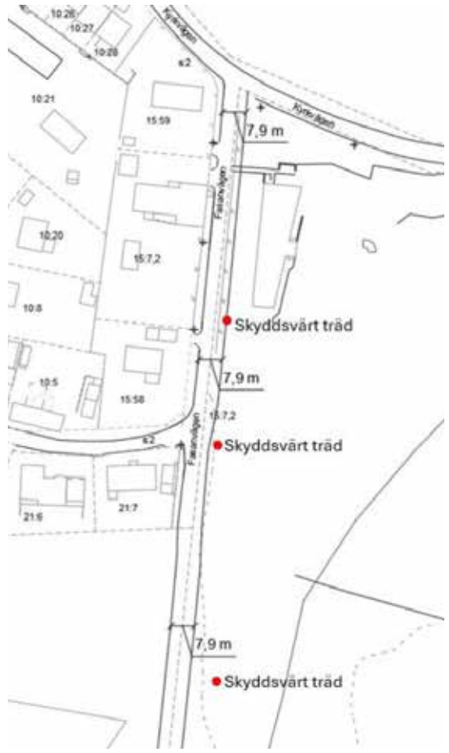

Exempel på breddning av Fasanvägen med 8 meter

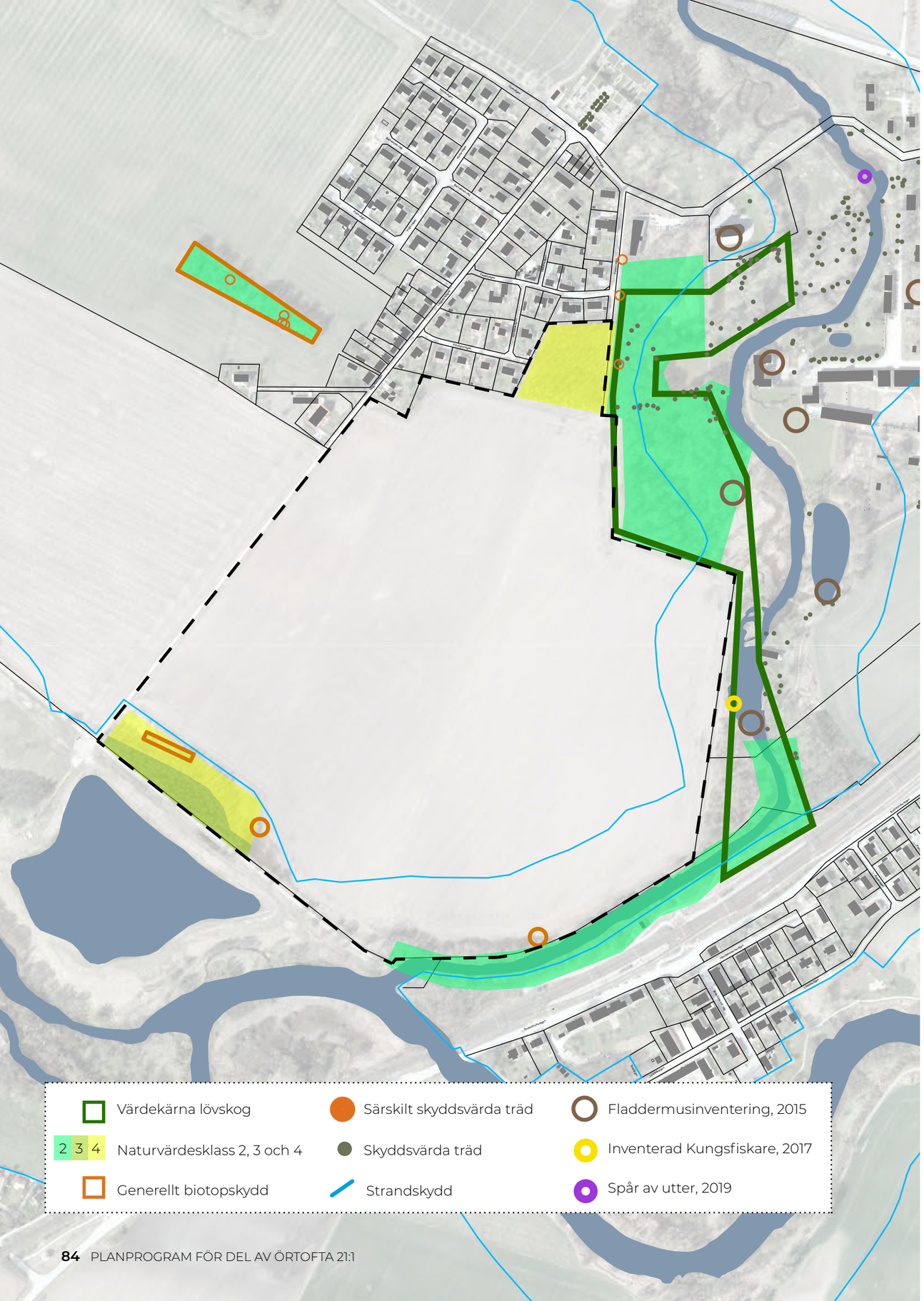

NATUR OCH EKOLOGI

Brååns dalgång

Planområdet ligger delvis inom Brååns dalgång. Bråån är ett viktigt stråk i landskapet för både växter och djurs spridningsmöjligheter och har höga ekologiska och rekreativa värden.

Värdekärna ädellövskog

Vid Örtofta slott finns en värdekärna för ädellövskog, som delvis utgörs av den gamla slottsparken, med gles och högvuxen ädellövskog av parkkaraktär. Parkanläggningarna övergår söderut till lövskog längs Bråån med ask, klibbal, björk och pil med bitvis tätvuxet buskskikt av druvfläder, fläder och björnbär. Denna skogstyp är sällsynt i kommunen varför den är av stort värde och har klass 2 (högt naturvärde) på naturvärdesskala 1-3.

I skogsområdet finns flera arter av fladdermöss som jagar utefter bryn och över vatten, de påverkas negativt av ljus från bebyggelse och belysning. Även utter och ett stort antal fågelarter har tidigare påträffats.

Naturområdet behöver utrymme för att kunna bibehålla sin nuvarande form. Den delen av befintlig åkermark som idag omfattas av strandskyddet kan omvandlas till naturmark och utgöra en buffertzon för att skydda naturvärdena och skapa förutsättningar för en utveckling.

En värdekärna är ett område med särskilt höga naturvärden, som fungerar som en "kärna" för biologisk mångfald. Här finns livsmiljöer som är extra viktiga för växter och djur, till exempel ädellövskog, våtmarker eller gamla trädmiljöer. Dessa områden är ofta prioriterade för bevarande och skötsel.

Jordbruksmark

Åkermarken brukas idag med konventionella metoder. Marken kännetecknas inte av en hög biologisk mångfald, men fungerar som spridningsväg samt livsmiljö och födosöksområde för olika arter.

Marken i området används idag för växelbruk. Jordarten är lätt och har låg fukthållande förmåga, vilket gör den nederbörds- och bevattningsberoende. Vattnet infiltrerar snabbt och rinner igenom, vilket begränsar produktionssäkerheten under torrare perioder.

Strandskydd

Den del av planområdet som ligger närmast Bråån omfattas av strandskydd. Strandskyddet formuleras i miljöbalken och syftar till att skydda förutsättningar för tillgång till strandområden inom allemansrätten, och att bevara goda livsvillkor för djur- och växtliv på land och vatten. Strandskyddet gäller miljön under vattnet samt 100 meter från strandkanten uppe på land. Det strandskyddade området inom planområdet utgörs idag av åkermark, trädridåer och strandnära växtlighet.

Strandskyddet gäller vid alla kuster, sjöar och vattendrag. Det skyddade området är normalt 100 meter från strandkanten, men vissa områden har ett utökat strandskydd med upp till 300 meter.

Ekosystemtjänster

Stödjande tjänster

Delar av planområdet och intilliggande större naturmiljöer och kantzoner innehåller värdefulla miljöer. Naturmiljöer i form av sammanhängande skogs- eller strandkantsområden längs med Bråån med särskilt skyddsvärda träd stödjer biologisk mångfald, ekologiska samspel mellan arter och livsmiljöer för fortplantning, födosök och spridning. Naturliga kretslopp stöds genom skogs- och kantzonsmiljöerna samt åkermarken möjliggör dagvattenreglering och grundvattenbildning genom fördröjning och infiltration. Kantzonen intill Bråån möjliggör viss upptagning av näringsämnen från åkermark.

Reglerande tjänster

Inom planområdet finns mindre skogsområden som bidrar till temperatutjämning, men domineras av åkermark som har sämre förmåga att reglera lokalklimat. Kantzonen med växtlighet intill Bråån skyddar marken från erosion och som kan reducera upplevelsen av buller från järnvägen. Området innehåller inte några viktiga miljöer för pollinerare.

Försörjande tjänster

Jordbruksmarken är en betydande försörjande tjänst som används för odling av grödor för matproduktion. Grundvattenförekomsten kan bidra till vattenförsörjning.

Kulturella tjänster

Grönska och natur gynnar fysisk aktivitet och naturområdena intill planområdet kan bidra till fysiskt och mentalt välbefinnande genom möjlighet till rekreation av att vistas och röra sig längs med åarna. De bidrar med ett varierat mikroklimat med läbildning, solläge och skugga som skapar vistelsekvaliteter. Naturen och befintliga informationsskyltar bidrar även med kunskap om ekosystemtjänsternas samband och betydelse. Idag finns inga tydliga mötesplatser i grönstrukturen för social interaktion, med undantag för vissa enstaka bänkar. Naturmiljöerna är identitetsskapande för området.

Ekosystemtjänster är de nyttor som naturen ger oss och som är avgörande för vår överlevnad och livskvalitet. De delas ofta in i fyra kategorier:

Stödjande tjänster
Grundläggande processer som fotosyntes, jordmånsbildning och näringscykler.

Reglerande tjänster
Funktioner som rening av luft och vatten, pollinering, klimatreglering och översvämningsskydd.

Kulturella tjänster
Rekreation, friluftsliv, estetiska värden och naturupplevelser.

Försörjande tjänster
Resurser som mat, vatten, trä och råvaror.

Ekosystemtjänster är centrala för hållbar utveckling eftersom de bidrar till hälsa, livskvalitet och klimatanpassning.

NATURVÄRDESINVENTERING

En naturvärdesinventering har genomförts inom och intill planområdet för att beskriva värden och för att bedöma hur intilliggande områden kan påverkas av till exempel nya vägdragningar. Även inventering av generellt biotopskydd och särskilt skyddsvärda träd har genomförts.

Höga naturvärden finns i Örtofta slottspark. Endast en liten del av skogen, en ca 10-15 m bred kantzon längs Fasanvägen, ingick i inventeringsområdet. Här finns dock särskilt skyddsvärda träd och känsliga epifyter (lavar, mossor och orkidéer) inom inventeringsområdet längs Fasanvägen. Väster om Fasanvägen finns en mindre lövskogsdunge med träd som är betydligt yngre än i slottsparken och naturvårdsarter saknas. Dungen bedöms dock ha ett visst naturvärde.

Vidare finns höga naturvärden på en åkerholme väster om Väggarp. Här finns flera grova och mycket grova träd samt rikligt med död ved. Särskilt skyddsvärda träd finns också på åkerholmen.

Höga naturvärden finns i kantzonen längs Bråån, där det finns flera grova träd och ett rikt insektsliv och fågelliv kopplat till vattnet. Endast en liten del av Brååns kantzoner ingick i inventeringsområdet varpå bedömningen är preliminär och grundar sig på förekommande biotopkvaliteter och sannolika artförekomster, exempelvis fladdermöss, groddjur och bottenfauna.

Naturvärdesinventeringen har resulterat i sju avgränsade naturvärdesbiotoper. Höga naturvärden har pekats ut i tre, påtagliga naturvärden i en samt visst värde i tre biotoper (se samlad karta på sida 82).

Beskrivning av landskapsområden

Tillsammans med omkringliggande åkerlandskap bildar planområdet ett större landskapsområde som utgörs av brukad åker. Åkermarken utgör dock i sig inte något värdelandskap.

Kävlingeån och Bråån med kantzoner utgör ett sammanhängande värdelandskap av värde för många arter, exempelvis fåglar, fladdermöss, groddjur och insekter.

Örtofta slottspark utgör ett värdelandskap för grova och gamla träd och är hemvist åt flera krävande naturvårdsarter.

Högt naturvärde (naturvärdesklass 2)

I inventeringsområdet har tre naturvärdesbiotoper med högt naturvärde avgränsats.

1. Örtofta slottspark

Örtofta slottspark utpekas som ett område med stor betydelse för biologisk mångfald genom dess samling av äldre träd. Öster om Fasanvägen har inventerats och här finns grova träd av skogsek, skogslönn, bok och ask. Här finns även mycket grov bok och mycket grov ask, samt två jätteträd av ask och ett jätteträd av skogslönn. Naturvårdsarter som skiftklotterlarv och platt fjädermossa noterades på jätteträdet av skogslönn som står ca 10 meter från grusvägen (Fasanvägen). Området bedöms ha ett högt naturvärde eftersom det finns både gamla träd och krävande naturvårdsarter inom naturvärdesområdets avgränsning.

2. Åkerholme

Väster om den sydligaste delen av Väggarp ligger en långsträckt åkerholme, vilken omfattas av generellt biotopskydd. Här finns flera skyddsvärda träd i form av grova och mycket grova träd. Särskilt skyddsvärda träd förekommer i form av ett dött jätteträd och tre mycket grova träd med stamhålighet. På grund av en korsande kraftledningsgata finns ett mindre släpp, en trädlös öppning, centralt i åkerholmen.

Naturvårdsarter
Naturvårdsarter är utpekade av myndigheter i olika inventeringar och sammanhang. De sammanfattas av SLU ArtDatabanken i rapporten "Naturvårdsarter" (Hallingbäck 2013). Exempel på naturvårdsarter är rödlistade arter, fridlysta arter, Skogsstyrelsens signalarter och typiska arter.

Landskapsområden
Landskapsområden är landskapsavsnitt med särskilda karaktärsdrag, såsom särskilda landformer, arter, naturtyper eller någon form av mänsklig påverkan. Landskapsområden kan även sträcka sig utanför inventeringsområdet.

Värdelandskap
Värdelandskap är ett landskapsområde med särskild betydelse för biologisk mångfald. De utgörs av naturvärdesbiotoper i en eller flera biotoptyper som tillsammans bildar ett sammanhängande landskap med större betydelse för biologisk mångfald.

3. Kantzon å

En längre sträcka längs med Bråån utgör en sammanhängande naturvärdesbiotop. Det mindre inventeringsområdet innehåller skyddsvärda trädstrukturer i form av ett dött mycket grovt träd och flera grova träd. Även träd med välutvecklade håligheter, högstubbar, torrträt och liggande död ved finns. Vid fältbesöket var området rikt på insekter, exempelvis trollsländor. Miljön är även lämplig för ett antal artgrupper som kräver fördjupade artinventeringar, exempelvis bottenfauna, groddjur, fladdermöss och fåglar.

Naturvärdesklassningen är preliminär och grundar sig i ett högt biotopvärde för flera krävande artgrupper.

Påtagligt naturvärde (naturvärdesklass 3)

I inventeringsområdet har en naturvärdesbiotop med påtagligt naturvärde avgränsats.

Alsumpskog

I sydvästra delen av planområdet finns en alsumpskog/alkärr som bitvis är översvämmad och stora ytor är för sanka att beträda. Klibbal dominerar med inslag av björk. De översvämmade parterna borde vara goda livsmiljöer för grodor och alsumpskogar är vanligtvis fågelrika, vilket inventeringen även visade. Översvämningen beror sannolikt på läckage från intilliggande bevattningsdamm och i normalfallet står inte ytan under vatten i någon stor omfattning.

Visst naturvärde (naturvärdesklass 4)

I inventeringsområdet har tre naturvärdesbiotoper med visst naturvärde avgränsats.

Värdearter
De arter som är relevanta att använda vid bedömningen av naturvärden kallas värdearter. Genom sin förekomst signalerar arten att det finns naturvärden i ett område och att det kan finnas fler sällsynta och/eller rödlistade arter. Många värdearter är också naturvårdsarter.

Värdearter

I området har 28 värdearter påträffats i samband med naturvärdesinventeringen eller är kända från databasen Artportalen (se tabell 3 i naturvärdesinventering). Dessa utgörs av sju kärlväxter, fem lavar, två vedsvampar, tre mossor, ett groddjur, två insekter (båda trollsländor) och åtta fåglar som är naturvårdsrelevanta arter och signalerar naturvärden på olika sätt.

Värdearterna inom lavar och mossor är nästan uteslutande knutna till gamla, grova träd. Fåglarna är mestadels knutna till trädklädda områden nära slottet samt längs Bråån, medan kärlväxterna hittades i många olika miljöer. Av de båda trollsländsarterna är blåbandad jungfruslända, som påträffades i stort antal i naturvärdesbiotop 7, helt knuten till rinnande vatten medan kilfläcksländan kan hittas vid olika typer av vatten.

Skyddade arter

I området förekommer arter som är skyddade enligt 4 § artskyddsförordningen. Inga av de arter som omfattas av skyddet i 4 a § artskyddsförordningen, vars livsmiljöer är skyddade, ingår i området. Det är dock förbjudet att avsiktligt störa vilda fåglar, särskilt under häcknings- och uppfödningsperiod. Baserat på nuvarande inventeringsunderlag är det inte möjligt att fastställa vilka fåglar som häckar i området. Det är inte heller möjligt att knyta fågelförekomster till en specifik naturvärdesbiotop, bortsett från forsärla som med säkerhet är hemmahörande längs Bråån. Utöver arterna i tabell 3 noterades vanligt förekommande fåglar vid fältbesöket.

Fridlysta arter enligt 6 § artskyddsförordningen i form av vanlig groda har inventerats under fältbesöket. Inga arter skyddade enligt 8 och 9 §§ har noterats.

Rödlistade arter

Utöver fåglar noterades fyra rödlistade arter från området vid inventeringen i form av skiftklotterlav, en vedsvampsart samt trädslagen ask och skogsalm.

Särskilt skyddsvärda träd

Inom inventeringsområdet förekommer sju träd som uppfyller definitionen av särskilt skyddsvärda träd. Fyra jätteträd varav ett dött, ett mycket grovt och två grova träd. Med skyddsvärda träd avses jätteträd, mycket gamla träd och grova hålträd. Åtgärder som riskerar att påverka ett särskilt skyddsvärt träd, exempelvis fällning, beskärning eller uppförande av byggnad eller väg i anslutning till trädet, kan innebära behov av samråd med länsstyrelsen enligt 12 kap. 6 § miljöbalken.

Inom de inventerade områdena förekommer också flertalet värdefulla träd som inte uppfyller Naturvårdsverkets kriterier för särskilt skyddsvärda träd, men som ändå har ett bevarandevärde. De utgör livsmiljöer för arter knutna till äldre skogs- och trädmiljöer och har därför stor betydelse för den biologiska mångfalden. Även hänsyn till förekomsten av uppvuxen ask och skogsalm bör tas.

Generellt biotopskydd

Inom inventeringsområdet förekommer fyra objekt som omfattas av generellt biotopskydd i form av två odlingsrösen i södra delen intill Bråån och alsumpskogen, ett dike intill alsumpskogen och en åkerholme väster om Väggarp.

Åkern och dess kantzoner

Åkerns kantzoner inventerades vid fältbesöket. Dessa är ytterst smala och några rödlistade arter eller ovanliga åkerogräs har inte inventerats. Tillsammans med den artfattiga åkern har dessa områden inte något naturvärde.

MILJÖ, HÄLSA OCH SÄKERHET

Markföroreningar

Banvallen som tillhör den tidigare järnvägssträckningen mellan Kävlinge-Sjöbo passerar mellan planområdet och Bråån på en sträcka på cirka 400 meter och österut ligger cirka 400 meter av banvallen på andra sidan Bråån. Banvallen är utpekat som förorenat område enligt kommunens kartläggning. Området är endast identifierat och är inte riskbedömt eller inventerat. Den verkliga utbredningen av potentiella föroreningar är inte känd och markföroreningar som idag inte är kända kan förekomma även i andra områden.

Kommunen bedömer att en buffertzon bör vara cirka 30-50 meter mellan ny bebyggelse och banvallens släntfot. För prövning av bebyggelse inom 50 meter från banvallen behöver en miljöteknisk markundersökning genomföras.

Kommunens utpekare områden med risk för markföroreningar

Buller

För av ge en indikation på hur bullersituationen ser ut för delar av planområdet som ligger i närheten av stambanan har en översiktlig bullerutredning gjorts. Den sammanvägda ekvivalentnivån från väg- och järnvägstrafik har beräknats genom en beräkningspunkt på ett teoretiskt hus i den planerade bebyggelsen. Beräkningspunkten placerades 180 meter från järnvägen och 10 meter från en ny teoretisk huvudgata. Huvudgatan har getts ett trafikflöde med 2300 fordon/dygn, vilket motsvarar trafik för cirka 500 bostäder.

Vid fasad beräknas ljudnivåerna från vägtrafik respektive tågtrafik uppgå till 56 respektive 58 dBA (ekv.) och 75 respektive 76 dBA (max). Den sammanvägda ekvivalentnivån från väg- och tågtrafik beräknas uppgå till 60 dBA vid fasad. Detta innebär att bebyggelse uppfyller riktvärden i trafikbullerförordningen för bostadsfasad vid ett avstånd på 180 meter.

Bedömningen för beräknade nivåer vid fasad innebär dock att det blir svårt att klara riktvärden för uteplatser som är placerade mot järnvägen. Uteplatser på motsatt sida av bebyggelsen kan utgöra en bullerskyddad sida där riktvärdena uppfylls.

Då gränsen för strandskyddet är beläget cirka 140 meter från stambanan, kan det medföra att bebyggelse planeras närmare järnvägen än det beräknade avståndet. Ytterligare bullerberäkningar behöver göras i det fortsatta arbetet med utformning och placering av bebyggelse.

Risker

Farligt gods

RIKTSAM anger att fysisk planering nära transportleder för farligt gods, som järnväg, ska utformas med hänsyn till risker för människors hälsa och säkerhet. Det finns inga nationella fasta skyddsavstånd, men rekommendationer används genom zonindelning: närzonen (0–30 meter) bör lämnas fri från bebyggelse, mellanzonen (30–150 meter) kräver begränsning av känslig markanvändning och riskreducerande åtgärder, medan ytterzonen (>150 meter) normalt inte kräver särskilda åtgärder.

För södra stambanan, som är en primär transportled för farligt gods, innebär detta att ny bebyggelse bör placeras utanför närzonen och att bostäder eller svårutrymda verksamheter inom mellanzonen ska föregås av riskutredning och kompletteras med skyddsåtgärder, exempelvis skyddsvallar, byggnadstekniska lösningar och planering av utrymningsvägar. Syftet är att minimera konsekvenser vid en olycka och säkerställa att markanvändningen är lämplig enligt miljöbalkens och plan och bygglagens krav.

Örtofta sockerbruk

Ca 550 meter öster om planområdet, nordöst om Örtofta by, ligger Örtofta sockerbruk. Till ytan är sockerbruket en stor anläggning och omfattar fabrikskomplex med tillhörande betsvämanläggning, tekniska byggnader, torrhus, magasin och silor. Även ett stickspår och ett större antal mindre byggnader finns i anslutning till fabriken. Utöver den omfattande bebyggelsen finns stora slam- och sedimenteringsdammar, både inne på bruksområdet samt söder om Kävlingeån. Sammantaget tar anläggningarna ca 120 hektar mark i anspråk, varav ca 50 hektar inom Eslövs kommun.

Verksamheten har bedrivits i enlighet med ett miljötillstånd från 2008, med ändringstillstånd 2012 och 2019. Tillståndet medger en årlig produktion av 375 000 ton socker exklusive produktion av biprodukter i form av olika typer av foder. En tillståndsprocess har nyligen genomgåtts som tillåter en minskning av produktionsmängden, men en flytt av förädlingssteg från Arlöv till Örtofta.

Sammanfattning av underlag som har tagits fram för att bedöma omgivningspåverkan:

- Totalhalten av kväveoxider och stoft (anläggningens bidrag plus bakgrundshalt) underskrider gällande miljökvalitetsnormer för samtliga medelvärdesperioder för Toftaholm, Örtofta och Väggarp. Konsekvenser till följd av utsläpp av stoft och kväveoxider bedöms som små.

- En luktutredning har genomförts som visar att luktutsläppen kan ge upphov till relativt höga luktkoncentrationer i närområdet. Det är dock ovanligt med luktklagomål från närboende. Att verksamheten funnits på platsen under mycket lång tid och att lukten är karakteristisk för sockerproduktionen bedöms bidra till att det är ovanligt med klagomål. Konsekvenserna till följd av utsläpp av luktande ämnen bedöms som små.

- Den senaste utredningen av verksamhetsbuller har utrett påverkan på närliggande bostäder mellan ca 150-300 meter från verksamheten. Utredningen visar att bullerriktvärden innehålls i samtliga beräkningspunkter för dag, kväll och natt både under betkampanj och övrig tid på året, även inräknat nytt planerat kyltorn. Natt under betkampanj tangeras riktvärdet på 50 dBA för den närmsta bostaden i Örtofta by. Effekten av påverkan från transportbuller bedöms vara begränsad.

- Utredning av risker i form av konsekvenser för människors liv och hälsa, miljö och infrastruktur visar flera genomförda förebyggande, begränsande åtgärder för vissa risker samt ger förslag på riskreducerande åtgärder. Anläggningens totala risknivå bedöms vara tolerabel, men att riskreducerande åtgärder ska implementeras om de är praktiskt möjliga och ekonomiskt försvarbara.

Utifrån underlaget i tillståndsansökan bedömer kommunen att planområdet inte är olämpligt för bostäder utifrån den omgivningspåverkan från buller, luftföroreningar, luktspridning eller andra risker som beskrivits.

Avstånd från strandskyddsområde till sockerbruk och kraftvärmeverk

Örtofta kraftvärmeverk

Ca 900 meter nordöst om planområdet ligger Örtofatverket som är ett kraftvärmeverk för produktion av både el och värme. Värme till motsvarande 25 000 villor produceras och försörjer bebyggelse i Lund, Eslöv och Lomma. Elproduktionen motsvarar hela Eslövs behov. Kraftvärmeverket planerar att fördubbla sin kapacitet genom en utbyggnad norr om befintlig anläggning.

Miljökvalitetsnormer

Miljökvalitetsnormer för luft

Kommunen har enligt Luftkvalitetsförordningen (2010:477) skyldighet att kontrollera och ha kunskap om utomhusluftens kvalitet för att minska hälsorisker kopplade till luftföroreningar. Bedömningen sker mot miljökvalitetsnormer (MKN), där EU i slutet av 2024 beslutade om nya gränsvärden som ska införas i svensk lag senast 2026 och börja gälla 2030. I Eslöv klarar kommunen de nya MKN för samtliga 11 kategorier av luftföroreningar, men överskrider ett av WHO:s riktvärde för en kategori partiklar (PM2.5).

Miljökvalitetsnormer för ytvatten

Miljökvalitetsnormer för ytvatten har bedömts för Bråån på sträckan Rolsberga till Kävlingeån samt för Kävlingeån på sträckan Bråån till havet.

Bråån bedöms ha en måttlig ekologisk status och uppnår ej god kemisk status. Kävlingeån bedöms ha otillfredsställande ekologisk status och uppnår ej god kemisk status.

Vattendragens ekologiska status påverkas främst på grund av övergödning, morfologiska förändringar och påverkan från särskilda förorenande ämnen och deras kemiska status främst på grund av höga halter bromerad difenyleter samt kvicksilver, som båda beror på atmosfärisk deposition.

Påverkanskällor för ytvattnet kopplat till dagvatten har ursprung i urban markanvändning respektive vägtrafik som riskerar sänkt status avseende fosfor, benso(a)pyren respektive fluoranten, benso(a)pyren, PAH och metaller.

Miljökvalitetsnormer för Bråån och Kävlingeån innebär att god ekologisk status ska uppnås 2033 samt god kemisk ytvattenstatus som inte är tidsbestämd.

Miljökvalitetsnormer för grundvatten

Planområdet är till stor del belägen ovan en grundvattenförekomst. Den aktuella förekomsten utgörs av sedimentärt berg. Strax öster om planområdet finns även en sand- och grusförekomst.

ARKEOLOGI

Kävlingeån och Brååns dalgångar är rika på fornlämningar som berättar om en lång historia av mänsklig närvaro. Vid två arkeologiska undersökningar, som gjorts under 2020 och 2021, har varierade fynd gjorts både inom och söder om planområdet. Rester av en stenåldersboplats (L1988:4293) hittades inom västra delen av aktuellt planområde. Inför anläggandet av en damm invid Kävlingeån undersöktes sammanlagt 10,3 hektar, varav en del av den undersökta marken tangerar planområdet. En härd påträffades på norra sidan av alsumpskogen inom planområdet.

I samband med att beslut togs om att starta planarbete för en del av planområdet utfördes en arkeologisk utredning del 1 och 2 för området som motsvarar markanspråken i Eslöv 2035. Utredningsområdet var ca 9,6 hektar stort och täckte mestadels åkermark samt ett mindre skogsparti. Inom utredningsområdet fanns två tidigare kända fornlämningsområden. I sydvästra delen av utredningsområdet låg stenåldersboplatsen (L1988:4293), vilken bedömdes ligga grunt och var skadat av jordbruk och förordas inte längre något bevarande eller antikvariska insatser. Delar av Väggarps historiska bytomt (L1988:3548) var belägen inom utredningsområdet och här påträffades inga arkeologiska spår.

En tidigare okänd boplats (L2021:1609), som upptar en yta kring 6000 kvm, påträffades i mitten av utredningsområdet och är beläget i norra delen av planområdet. Här hittades bland annat stolphål och gropar samt en mejsel i flinta som daterades till stenålder eller bronsålder. Denna boplats förordas bevarande eller arkeologisk förundersökning vid fortsatt prövning av bebyggelse inom boplatsområdet.

På storskifteskartan från år 1798 finns indikationer på att det eventuellt har funnits en tingsplats. Inga arkeologiska spår påträffades som direkt kan knytas till den eventuella tingsplatsen, men den bör tas i beaktande vid framtida arkeologiska insatser i området.

Översiktsbild på nuvarande arkeologiska kartläggningar inom planområdet.

4 GENOMFÖRANDE

Kapitlet beskriver kommande strategier, åtgärder, fortsatta utredningar med mera som behövs vid genomförande av planprogrammet

TRAFIK	94
TEKNISK INFRASTRUKTUR	95
DIKNINGSFÖRETAG	95
STRANDSKYDD	96
MARK- OCH FASTIGHETSFRÅGOR	96
HUVUDMANNASKAP	97
OFFENTLIGA INVESTERINGAR	97
BEHOV AV YTTERLIGARE UTREDNINGAR	98
BEHOV AV KVALITETSFÖRDJUPNING	99

TRAFIK

Ny stambana och stationsområde

En ny stambana kan komma att uppföras öster eller väster om planområdet, antingen intill befintlig stambana eller 500 meter väster om Väggarp. Kommunen behöver ta hänsyn till båda spårdragningar och gör det genom att gränsen för ny bebyggelse föreslås cirka 600 meter respektive cirka 100 meter från vad kommunen bedömer som troliga alternativ för var spåren som närmast bör kunna hamna.

Fortsatt samverkan mellan kommunen och Trafikverket kommer att behövas för att identifiera möjligheter, gränser och inriktning för utveckling av planområdet samt Örtofta stationsområde.

Kommunen har en pågående dialog med Trafikverket om upprustande åtgärder vid stationen. Den kortsiktiga prioriteringen inom planområdet bör vara att få till stånd en utvecklad koppling från Väggarp och Väggarpsdalen, som ansluter till befintlig bro över Bråån. Om förutsättningar bedöms finnas bör det utredas om det kan vara aktuellt att uppföra en ny bro som ansluter mer direkt till perrongen och trapporna till tunneln. Tillsammans med vissa kvalitetshöjande gestaltningsåtgärder vid stationsområdet kan det bidra till att göra tågresande mer attraktivt. Möjliga kortsiktiga åtgärder behöver utredas tillsammans med Trafikverket.

På längre sikt bör åtgärder för stationsområdet som helhet genomföras för att rusta upp, omgestalta och modernisera till en mer välkomnande plats.

Ny huvudgata

Fasanvägen föreslås att användas som huvudgata och kommer att behöva breddas och omgestaltas för att möta en ökad trafikmängd. Utifrån trafikutredningen är en breddning österut nödvändig. En kompletterande utredning som fokuserar på Fasanvägen håller på att tas fram med detaljer angående utformningen.

Kyrkvägen och väg 104

De ökade trafikmängderna på Fasanvägen och Kyrkvägen kan kräva åtgärder i deras korsningspunkt samt vid korsningen Kyrkvägen och väg 104 för att höja trafiksäkerheten och bibehålla god framkomligheten. Trafikutredningen föreslår åtgärder i form av ett nytt vänstersvängfält på väg 104 samt en ny refug på Kyrkvägen. Trafikverket är väghållare för både Kyrkvägen och väg 104 och har rådighet över utveckling av korsningen. Samordning mellan kommunen och Trafikverket kommer att behövas i takt med områdets utveckling för behov av att anpassa korsningspunkt.

För långsiktig rådighet över eventuella behov av åtgärder, för exempelvis trafiksäkerhet, kan ett kommunalt väghållaransvar av Kyrkvägen vara en fördel.

TEKNISK INFRASTRUKTUR

Elförsörjning

Inom planområdet kommer det att behövas nya transformatorstationer, helst centralt placerade för att undvika parallella kabelstråk. En station kan försörja cirka 100 villor, men skolkök kan öka behovet. Om området ansluts till fjärrvärme påverkar detta också antalet stationer.

VA

Utbyggnaden av området innebär att åtgärder krävs för att säkerställa tillräcklig kapacitet i VA-nätet.

Dricksvatten

Dricksvattenledningarna har idag en kapacitet att tillgodose cirka 100 nya bostäder. Dock innebär det att standardtryck för brandvatten inte uppnås. Dricksvattenledningar kommer att behöva utökas med en redundansledning nordöst om planområdet, på andra sida Bråån, som ansluter till planområdet i norr via Fasanvägen.

Om det ska föreslås en annan metod för brandvattenförsörjning behöver dialog ske med räddningstjänsten.

Spillvatten

Spillvattenledningar har i dagsläget en begränsad kapacitet och lutning mot Bråån, där den passerar ån med en underliggande dykarledning och leds vidare mot Ellingeverket via Örtofta. Möjligheterna att ansluta nya bostäder till befintligt system är begränsat till cirka 40 nya bostäder på grund av svårigheter att avleda spillvattnet med självfall.

Befintlig problematik med dykalerledningen under Bråån, som kräver återkommande driftinsatser, innebär att en pumpstation kan bli aktuellt.

Dagvatten

Dagvattenledningar kommer att behöva byggas ut och avledas till en gemensam renings- och fördröjningsyta i södra delen av området. Möjligheter för en reningsdamm för etapp 1 behöver utredas närmare.

Helhet

En övergripande struktur för VA-nätet behöver tas fram och samordnas med förslag på struktur och höjdsättning för bebyggelse, vägar och grönområden.

DIKNINGSFÖRETAG

Dagvattnet från området ska renas och fördröjas. Den totala vattenmängden kommer att öka men flödestoppar vid mindre regn (upp till 20-årshändelser) ska fördröjas. För att undvika påverkan på markavvattningsföretaget rekommenderas gradvis reglering av utflödet, där utsläppet anpassas efter regnets storlek (exempelvis 2-års utflöde vid 2-årshändelse och 5-års utflöde vid 5-årshändelse). Detta minskar risken för små översvämningar och problem med jordbrukets dränering. Dikets utformning behöver inte ändras eftersom flödet fördröjs till naturlig nivå.

Dikningsföretaget är flera kilometer långt (avståndet är ca 25 kilometer mellan Örtofta och Vombsjön) och endast de sista 500 meterna nyttjas genom utbyggnad inom planområdet. Flödet från planområdet, som är en liten del av totala avrinningsområdet, fördröjs och andel dagvatten i vattendraget blir därmed lågt.

Utifrån utredning av markavvattningsföretag bedöms exploateringsområdets andel av dikningsföretaget vara litet och en anslutning till dikningsföretaget som delägare utifrån avloppsintresse bedöms inte nödvändig. Då anslutningen inte sker direkt i dikningsföretagets anläggning, utan uppströms i Bråån, bedöms inte heller att något avtal krävas med dikningsföretaget. Avtal sluts med fastighetsägaren där anslutningen sker.

STRANDSKYDD

Intentionen är att å-stråket främst ska utgöra ett landskapsstråk, med möjlighet att till viss del programmeras med olika funktioner för exempelvis aktivitet, möten och vattenhantering. Dispens från strandskyddet behövs för att pröva funktionernas överensstämmelse med strandskyddets syfte. Om det förekommer särskilda skäl för att göra åtgärder som strider mot strandskyddet kan ett upphävande av strandskydd prövas.

Då dagvatten- och skyfallsanläggningen föreslås att ligga inom strandskyddat område, kommer det att krävas dispens för anläggningen då grävarbetena kan påverka strandskyddet enligt miljöbalken (MB). Åtgärder såsom skötsel av grönytor och rensning av dagvattendamm är inte förbjudna åtgärder enligt MB och behöver därför oftast inte dispens.

Påkopplingar från dagvattenanläggningar kan vara vattenverksamhet, om det riskerar grumling eller att sprida skadliga ämnen. Detta kan behöva samråd enligt 11 kap MB vid grävåtgärder intill vatten. Även avstämning med dikningsföretaget kan vara aktuellt.

Vilken myndighet som kommer att pröva dispensfrågan bedöms i ett senare skede om kommunen går vidare med planeringen av området.

MARK- OCH FASTIGHETSFRÅGOR

Tidiga anslutningar och kommunal service

Fasanvägen är en strategiskt viktig gata, både för att möjliggöra utveckling av området och för att möjliggöra en förskoleplacering inom planområdet. Beredskap behöver finnas för en tidig etablering av förskola och ett oberoende från resten av området, vilket kan innebära olika behov av åtgärder på Fasanvägen. Kommunen har ett behov av att färdigställa en ny förskola och inflyttning av verksamheten senast i februari 2033, oavsett om det tillkommer nya bostäder. För att det ska vara möjligt med en förskola på platsen behöver kommunen ta fram en detaljplan och genomföra markköp.

Stationsområde samt kopplingar till och över Bråån

Trafikverket äger idag fastigheten väster om Bråån, vilket är det område där kommunen föreslår en anslutande bro till stationen och eventuellt vill stärka de rekreativa kvaliteterna, genom att exempelvis tillgängliggöra delar av strandkanten.

Dialog gällande genomförande, framtida markägande samt samverkan för att uppnå intentionerna kommer att behövas framöver.

Fastighetsrättsliga konsekvenser

Om en breddning av Fasanvägen är nödvändig behöver delar av fastigheten öster om Fasanvägen överföras till vägfastigheten. Hur stor areal som är aktuellt kommer att behöva studeras i samband med att detaljutformningen av vägen tas fram. Uppskattningsvis behöver vägområdet breddas med cirka 2 meter enligt trafikutredning.

HUVUDMANNASKAP

I Trillingbyarna har allmän platsmark (gator och grönområden) enskilt huvudmannaskap. Det innebär att en samfällighetsförening hanterar de ytorna istället för kommunen. Under våren 2021 påbörjades ett uppdrag i kommunen för att utreda vägföreningarnas roll som väghållare inom tättbebyggt område. I juni 2025 beslutade kommunfullmäktige att kommunen ska utreda och arbeta för att införa kommunalt huvudmannaskap i de nio byar med vägföreningar om vägföreningarna efterfrågar det.

Något beslut om ett skifte till kommunalt huvudmannaskap i Trillingbyarna är ännu inte fattat och planprogrammet behöver förhålla sig flexibelt till frågan. Enligt 4 kap 7 § plan- och bygglagen (2010:900) är huvudreglen att kommunen ska vara huvudman för allmän plats. Särskilda skäl krävs för att införa enskilt huvudmannaskap.

Utifrån en praktisk synpunkt med exempelvis anläggande av VA-system och gator finns det fördelar med kommunalt huvudmannaskap. Områdets storlek och läge talar även för att kommunalt huvudmannaskap är lämpligt.

OFFENTLIGA INVESTERINGAR

Utifrån ett långsiktigt perspektiv är investeringar i offentlig service, lokaler och anläggningar avgörande för den framtida attraktiviteten och för att stödja det lokala bylivet. De möjliggör ett fungerande vardagsliv med barnomsorg, utbildning och fritidsverksamhet, samt bidrar till att utveckla föreningsliv och mötesplatser som kan nyttjas av medborgare för olika syften (förskola, skola, idrottshall, multilokaler, bibliotek, evenemang med mera).

Offentliga investeringar kan också fungera som katalysatorer för vidare utveckling, genom att skapa underlag för service, lokalt näringsliv och nya samarbetsformer. Genom att satsa på väl gestaltade och tillgängliga miljöer och byggnader kan platsens identitet, sociala sammanhållning och attraktivitet stärkas.

Ytterligare investeringar i allmän plats som kommer hela Trillingbyarna till gagn kan bli aktuella, exempelvis i form av parker, torg, gång- och cykelförbindelser eller aktivitetsytor. I dessa sammanhang kan samverkan mellan kommun, lokalt föreningsliv, intressegrupper och andra privata aktörer vara ett sätt att skapa fler värden.

BEHOV AV YTTERLIGARE UTREDNINGAR

VA-infrastruktur, dagvatten, höjdsättning och massbalans

Grovprojektering behövs för att säkerställa att VA-lösningar fungerar. Området ska planeras som en helhet med höjdsättning, massbalans, ledningar, avrinning och reningsytor. Grundvattennivåer måste mätas och frågor om ledningar och fördröjningsanläggningar utredas. Detta kan leda till behov av justeringar av strukturplanen.

Skede: Efter programsamråd

Trafik

Anslutningen av en huvudgata till Kyrkvägen behöver utredas mer i detalj och trafikberäkningar kan behöva uppdateras för att utreda hur föreslagen service i området påverkar det beräknade trafikflödet.

Skede: Pågår

Buller

Utredningar med bullernivåberäkningar och spridningskartor för buller kommer att behöva göras vid fortsatt planering. Hur befintlig bebyggelse kan komma att påverkas av bullernivåer behöver även studeras, beskrivas och eventuella skyddsåtgärder föreslås.

Skede: Efter programsamråd / i samband med detaljplanering

Markföroreningar

En övergripande riskbedömning eller utlåtande behövs för bedömning av potentiella hälsorisker. Den ska gälla för hela planområdet och ska exempelvis ta hänsyn till historisk markanvändning, hur marken har brukats samt resonemang om avstånden till banvall.

Skede: Under framtagande av respektive detaljplan

Artskydd (Fladdermöss, ev. groddjur)

En övergripande bedömning av planens påverkan på fladdermöss och groddjur kan behövas utifrån ett artskyddsperspektiv. Fladdermöss och vanlig groda är skyddade enligt artskyddsförordningen och har konstaterats kring Bråån, Örtofta slott och slottspark.

Skede: Efter programsamråd / vid detaljplanering intill slottsskogen och ån

Arkeologi

Det kan bli aktuellt med fler utredningar inom planområdet.

Om området med fornlämningen i norra delen av planområdet (L2021:1609 Boplats) ska användas för bebyggelse, måste ytterligare undersökningar göras. Ansökan om tillstånd för ingrepp i fornlämning har skickats till Länsstyrelsen under vintern 2025.

För de delar av planområdet som ännu inte har undersökts kan fler utredningar behövas. Förfrågan om fornlämning ska skickas till Länsstyrelsen. Om Länsstyrelsen bedömer att det kan finnas fler fornlämningar i området, kan en arkeologisk utredning bli aktuell för att klargöra om fornlämningar berörs.

Skede: I samband med detaljplan

Naturvärden

Beroende på hur stora förändringar som behövs på Fasanvägen kan ytterligare naturvärden behöva inventeras och konsekvensbedömas utifrån vägens påverkan.

Skede: Efter programsamråd / i samband med detaljplan

Omgivningspåverkan sockerbruket

Den intiala bedömningen som kommunen gör, utifrån nuvarande tillstånd och verksamhet, är att planområdet inte riskerar att påverkas negativt av sockerbrukets verksamhet utifrån ett miljö- och hälsoperspektiv. Luktpåverkan sker i sockerbrukets omgivning och sannolikt även i liknande omfattning inom planområdet.

Skede: Eventuellt vid bedömning av behov, i samband med detaljplan

BEHOV AV KVALITETSFÖRDJUPNING

Utformning av bebyggelse

Gestaltningsprinciperna för bebyggelsen bör tas fram tidigt, helst innan eller i samband med detaljplaneringen. Syftet är att skapa en identitet för området som tar avstamp i Väggarps befintliga karaktär. Detta kan innebära riktlinjer för byggnadshöjder, materialval, färgsättning och hur bebyggelsen samspelar med landskapet.

Utformning av byentré

En sammanhållen och välkomnande entré till byn är central för att stärka områdets identitet. En övergripande gestaltningsidé bör omfatta torgytor, gång- och cykelstråk över ålandskapet, bron över Bråån samt det framtida stationsområdet. Dessa element ska utformas med en enhetlig gestaltning som knyter ihop stråket och ger en genomtänkt helhet. Förslag på bro och stationsutformning behöver tas fram i dialog med Trafikverket för att säkerställa funktion och estetik.

Utformning av ålandskapet, gröna länken och parker

Ett gestaltningskoncept för ålandskapet och den gröna länken ska skapa en struktur och identitet för stråken. Konceptet bör definiera olika karaktärer för delsträckor och parker samt vilka funktioner som ska finnas. Utformning-

en ska ta hänsyn till platsens förutsättningar och bidra till att förstärka kopplingen mellan byarna och naturen.

Utformning av gator

Huvudgator och lokalgator behöver få en fastställd utformning i samband med kommande detaljplaner. Detta omfattar utvecklade sektioner för gång, cykel och biltrafik, materialval, belysning och grönstruktur. Målet är att skapa trygga, tillgängliga och estetiskt tilltalande gaturum som är en del av områdets gestaltningsidé.

5 KONSEKVENSER

Kapitlet beskriver kommunens bedömningar av vilka konsekvenser planprogrammets genomförande innebär för olika aspekter

RIKSINTRESSEN	102
NATUR OCH EKOLOGI	105
MILJÖ, HÄLSA OCH SÄKERHET	107
IDENTITET, KARAKTÄR OCH LANDSKAPSBILD	110
SOCIALA KONSEKVENSER	112
BETYDANDE MILJÖPÅVERKAN	114

RIKSINTRESSEN

Riksintresse för kommunikationer

Befintlig järnväg

Den planerade bebyggelsen placeras på ett avstånd som säkerställer att järnvägens funktion, drift och utvecklingsmöjligheter inte påverkas. Strandskyddet längs Bråån skapar en naturlig buffertzon med grönstruktur mellan järnvägen och den nya bebyggelsen. Närmaste bostadshus ligger cirka 140 meter från närmaste spårmitt. Avståndet bedöms vara tillräckligt för att hantera buller och vibrationer, enligt genomförd bullerutredning, samt för att undvika påverkan inom järnvägens säkerhetszoner. Detaljerade utredningar kan behöva göras i kommande skeden.

Framtida järnväg

För att långsiktigt säkra tillgänglighet i trafiksystemet planeras huvudgatan till planområdet att ansluta antingen via Fasanvägen till Kyrkvägen. En östlig dragning som föreslogs i trafikutredningen har kommunen bedömt som inte aktuell och i nuläget inte genomförbar på kort sikt, med hänsyn till pågående planering för nya stambanor. Planprogrammet skapar även förutsättningar för alternativ trafikkoppling väster om planområdet och Väggarp. Detta innebär att eventuella framtida behov av fler kopplingar kan tillgodoses och anpassas efter var nya järnvägsspår lokaliseras, då kommunen utgår från att de inte placeras direkt intill Väggarp.

Föreslagen markanvändning inom planområdet bedöms ta hänsyn till olika möjliga scenarier för framtida järnvägsdragning. Eftersom bebyggelsen i huvudsak följer det strandskyddade området bedöms ett tillräckligt utrymme lämnas för en ny järnväg intill befintlig stambana. för en ny järnväg väster om samhället. Utformningen av området ger viss flexibilitet för anpassning till framtida beslut om stambaneutbyggnad. Om ny järnväg skulle förläggas vid stambanan, men längre väster om dagens spår, finns möjlighet att vid behov justera planens övergripande struktur i senare planeringsskeden utan att påverka planprogrammets grundprinciper.

Utbyggnaden av området planeras ske etappvis, där första etappen lokaliseras i planområdets norra delar. Denna placering ligger längst från järnvägen och kan genomföras oberoende av framtida beslut om spårdragning.

Samlad bedömning

Förslaget i planprogrammet bedöms vara anpassat till befintliga och möjliga framtida förutsättningar för järnväg. Etappindelningen, avståndet till befintlig stambana och möjligheterna till framtida justeringar gör att planens genomförande inte bedöms påverka riksintresset för kommunikationer. Planområdets struktur bedöms kunna underlätta samordning med kommande infrastrukturbeslut på ett sätt som långsiktigt värnar riksintressets funktion och utvecklingsmöjligheter.

Riksintresse för natuvård

Omfattning och andel

Planområdet omfattar cirka 30 hektar jordbruksmark, varav omkring 7 hektar avsätts som naturzon längs Bråån. Området ligger i riksintressets sydligaste del, som redan är delvis påverkat av infrastruktur och bebyggelse. Den nya bebyggelsen placeras inom befintligt barriärområde och utgör cirka 0,9 % av riksintressets yta, vilket begränsar den samlade påverkan.

Ekologiska samband och livsmiljöer

Förlusten av jordbruksmark kompenseras genom en sammanhängande grönstruktur längs Bråån, cirka 100 meter bred, med naturlik vegetation och dagvattenanläggningar som skapar nya livsmiljöer. Sumpskog och befintliga träd vid ån bevaras, och skyddsvärda träd som eventuellt påverkas ersätts i närområdet. Lokala störningar från ökad mänsklig närvaro och buller mildras genom buffertzoner och anpassade konstruktioner på till exempel nya broar, vilket gör att utter och kungsfiskare fortsatt bedöms kunna röra sig längs vattendraget.

Vattenmiljö och dagvattenhantering

Planen inkluderar fördröjnings- och reningsåtgärder för dagvatten och skyfall, vilket minskar belastningen jämfört med dagens jordbruksmark. Risken för påverkan på Bråån bedöms som mycket liten, även vid extrema flöden. Vattenkvalitet och ekologisk funktion bibehålls, och miljökvalitetsnormer bedöms inte överskridas.

Landskap och konnektivitet

Området ligger vid skärningspunkten mellan Bråån och Kävlingeån, men är redan delvis avskuret av väg 104, Kyrkvägen och järnvägen. Den nya bebyggelsen kan innebära att barriäreffekten ökar, men den förstärkta grönstrukturen bidrar till att upprätthålla och förbättra spridningsmöjligheter intill Bråån. Landskapet förändras från storskalig åkermark till ett mer varierat grönstråk med exempelvis ängsvegetation och olika biotoper, vilket gynnar biologisk mångfald.

Samlad bedömning

Påverkan sker främst lokalt och består av förlust av jordbruksmark och viss störning för arters spridningsmöjligheter. Genom planerade åtgärder – buffertzoner, grönstruktur, dagvattenhantering och anpassade konstruktioner – minimeras påverkan och områdets ekologiska värden förstärks. Riksintressets helhet påverkas inte negativt, och Brååns funktion, vattenkvalitet och ekologiska korridorer bibehålls och stärks.

Riksintresse för friluftsliv

Huvudkriterier

Eftersom Kävlingeåstråket och dess tillgänglighet inte påverkas direkt av ny bebyggelse inom planområdet, bedöms de upplevelsevärden som riksintresset avser att bevara kvarstå. Nya grönområden och gångstråk längs Bråån kan stärka kopplingen till ålandskapet från planområdet. Detta bidrar till ökad tillgänglighet inom riksintresseområdet som även omfattar områden väster om Bråån, inom planområdet.

Planförslaget bedöms inte motverka huvudkriterier, det vill säga möjligheten till berikande upplevelser i natur och kulturmiljöer samt vattenanknutna friluftsaktiviteter.

Stödkriterier

De stödkriterier som rör naturvärden och sammanhängande gröna stråk bedöms inte påverkas negativt. Planområdet ligger utanför de mer orörda och oexploaterade delarna av ådalen och förändringarna förväntas inte medföra påtaglig påverkan på den visuella helheten eller på upplevelsen av det öppna landskapet längs med Kävlingeån. Ny bebyggelse inom planområdet påverkar utblickar från delar banvallen som ligger väster om Bråån. Lokalt kommer det att bli en påverkan på landskapsbilden, vilket kan innebära en lokal förändring av upplevelsen av en öppen och tilltalande landskapsbild.

Planförslagets intention att utveckla grönstruktur och dagvattenhantering intill Bråån bidrar till att stärka sammanhängande gröna stråk, ekologiska samband och därmed även artrikedomen.

Planförslaget bedöms inte motverka stödkriterier, men viss lokal påverkan sker på landskapsbilden.

Förutsättningar för bevarande och utveckling

Planen innehåller åtgärder som stödjer riksintressets bevarande- och utvecklingsmål, bland annat genom att:

- Hänsyn till strandskyddsområde och befintliga naturvärden genom att bebyggelse och anläggningar i huvudsak inte placeras i strandområdet. Pumpstation kan behövas inom strandskyddat område.
- Lösningar som säkerställer god vattenkvalitet.
- Möjliggöra nya rekreativa samband via gång- och cykelstråk som kopplar tätorten närmare åarna och utökar tillgängligheten.

Samlad bedömning

De värden som motiverar riksintresset bedöms kunna bestå. I vissa delar kan värdena stärkas genom planens genomförande, främst kopplat till tillgänglighet, artrikedom, sammanhängande grönstruktur, naturvärden och vattenkvalitet.

Kommunen bedömer att utvecklingen av området inte står i konflikt med riksintresset för friluftsliv som helhet, men en viss lokal påverkan på landskapsbilden kommer att ske.

NATUR OCH EKOLOGI

GRÖNSTRUKTUR

Sammanhängande gröna nätverk

Planprogrammet innehåller ett förslag till en fungerande grön infrastruktur som knyter samman befintliga naturområden med nya grönområden. Den föreslagna strukturen möjliggör större och mer sammanhängande grönområden, vilket stärker ekologiska samband och förbättrar tillgången till natur för boende och besökare. Ingen ökad uppdelning eller avskärning av grönstrukturen bedöms uppstå som följd av planförslaget.

Spridningsstråk för vilt kan påverkas av att området delvis skär av kopplingen mellan Örtofta slottspark och Kävlingeån. Det utökade grönstråket längs med Bråån kan möjliggöra spridning i viss utsträckning.

Värdekärna ädellövskog (Örtofta slottspark)

Intill den norra delen av planområdet, där värdefulla ädellövskogspartier finns, kan naturvärden i någon form komma att påverkas av anordnandet av huvudgata. Detta gäller både om Fasanvägen breddas eller om det upprättas en ny huvudgata väster om Örtofta kyrka.

Vid fortsatt planering och utredning av huvudgatans dragning bör särskild hänsyn tas till naturvärdena inom Örtofta slottspark. Konsekvenserna ska analyseras mer detaljerat och möjligheter till lindrande eller kompenserande åtgärder, såsom minimering av intrång, kompensationsplantering eller bevarande av kantzoner, ska utredas.

Särskilt värdefulla träd

Vid huvudgatans anslutning till Kyrkvägen kan det bli nödvändigt att fälla ett antal särskilt skyddsvärda träd, beroende på den slutliga vägdragningen och utformningen. Dessa träd bedöms dock utgöra en begränsad del av det totala beståndet i slottsparken och påverkan på parkmiljön som helhet bedöms som liten. Möjligheten att bevara träd genom justerad sektion eller alternativa dragningar bör dock undersökas vidare i fortsatt planering.

Generella biotopskydd

Inga biotopskyddade områden bedöms påverkas direkt av planförslaget. Inom föreslagen grönstruktur längs Bråån och intill sumpskogen förekommer odlingsrösen och diken som omfattas av generellt biotopskydd. Dessa ska bevaras och integreras i den framtida utformningen av grönområdena.

Vid en eventuell ny väg väster om Väggarp ska hänsyn tas till den befintliga åkerholmen. Vägens sträckning bör i första hand förläggas utanför åkerholmen för att undvika intrång.

ARTSKYDD

Fladdermöss

Området kring Örtofta slott har dokumenterat höga naturvärden kopplade till fladdermöss, med flera arter som nyttjar parkmiljöerna och lövskogen för jakt och boplatser. Utbyggnad av bostäder och ny infrastruktur kan innebära störningar i form av ökat ljus, buller och mänsklig närvaro.

Genom att förlägga ett grönstråk inom strandskyddsområdet och ett grönt släpp mot slottsparken skapas förutsättningar för gläntor och kantzoner som bland annat gynnar fladdermöss. Ytterligare åtgärder kan innefatta bevarande av habitat i form av buskar, träd och våtmarkspartier för att stärka födotillgång och biologisk mångfald.

En artskyddsutredning kan behöva tas fram för att bedöma konsekvenser och identifiera möjliga kompensationsåtgärder.

JORDBRUKSMARK

Planprogrammets genomförande innebär att cirka 29 hektar jordbruksmark tas ur produktion. Marken utgör en del av ett större, sammanhängande jordbrukslandskap men har i sig något begränsad produktionsförmåga. De lättare jordarna har låg fukthållande förmåga och är beroende av bevattning för att upprätthålla goda skördenivåer. Spannmålsodling ger generellt lägre avkastning, medan potatisodling kan vara lönsam vid intensiv bevattning.

Mot denna bakgrund bedöms marken ha måttlig till lägre produktionskvalitet i ett kommunalt och regionalt perspektiv. Samtidigt är platsen strategiskt belägen i direkt anslutning till befintlig infrastruktur, kollektivtrafik och samhällsservice. Att lokalisera ny bebyggelse här innebär därför att utbyggnad kan ske med effektivt resursutnyttjande och minskat behov av ny infrastruktur jämfört med andra delar av kommunen.

Avvägningen mellan bevarandeintresset och samhällsutvecklingsintresset bedöms därför som proportionerlig. Den totala påverkan på jordbruket bedöms som måttlig, med hänsyn till markens produktionsförmåga, möjligheten till fortsatt jordbruk i direkt anslutning till området samt samhällsnyttan av stationsnära utveckling.

EKOSYSTEMTJÄNSTER

Framförallt är det de försörjande tjänsterna i form av odling av grödor för matproduktion samt grundvattenbildning som påverkas negativt vid planprogrammets genomförande genom bebyggelse och hårdgjorda ytor.

Stödjande, reglerande och kulturella tjänster kan öka genom en ökad sammanlänkning av grönstruktur som bidrar med biologisk mångfald, samspel mellan arter och utökade livsmiljöer. Ny grönstruktur och dagvattenhantering bidrar med temperaturreglering och upptagning av näringsämnen samt ger möjlighet till fysiskt och mentalt välbefinnande med vistelse och aktiviteter i grönområden.

MILJÖ, HÄLSA OCH SÄKERHET

MILJÖKVALITETSNORMER

Ytvatten - Normal drift

Genom att föreslagna reningslösningar i form av svackdiken och dammar enligt utredningen bedöms rena föroreningar effektivt, med rätt utformning och underhåll, kommer det inte att påverka recipienternas status eller möjligheterna att på sikt nå miljökvalitetsnormer.

Ytvatten - Högt vattenstånd

Fördröjnings- och reningsanläggningar föreslås placeras utanför områden som riskerar att översvämmas vid högt vattenstånd i Kävlingeån vid 100- och 200-årsflöden. Vid ett beräknat högsta flöde (BHF) kan dock anläggningarna utsättas för inträngande vatten från ån.

Kommunen gör följande bedömning av riskerna för miljökvalitetsnormerna (MKN) i samband med BHF:

- En sådan extrem händelse kan ge en stor, men tillfällig, påverkan på vattendraget – oavsett om en dagvattenanläggning sköljs ur eller inte. De problem som uppstår vid ett BHF är betydligt större än den uppvirvling av sediment som kan ske från en dagvattendamm. Eftersom händelsen är mycket sällsynt bedöms den inte påverka MKN på lång sikt.
- För att minska risken för spridning av föroreningar vid extremt höga flöden rekommenderas en väl utformad drift- och skötselplan där anläggningen regelbundet töms på sediment. Kortare intervall mellan tömningarna minskar den potentiella spridningen, eftersom mängden sediment som kan röras upp blir mindre. Detta gäller även vid skyfall, men anläggningarna bör i första hand utformas så att risken för ursköljning vid skyfall undviks.

Sammanfattningsvis bedömer kommunen inte det aktuellt att utreda påverkan på MKN vid ursköljning av sediment från dagvattenanläggningar i planområdet vid BHF.

Grundvatten

Med hänsyn till att mängden vatten som infiltrerar inom planområdet till grundvattnet bedöms som liten, enligt bedömning i dagvatten- och skyfallsutredningen, antas att grundvattenförekomsten inte utgör en betydande recipient för dagvatten från området.

Luft

Kommunen bedömer att ett genomförande av planprogrammet inte bedöms medföra att miljökvalitetsnormer för luft överskrids.

ÖVERSVÄMNINGSRISK

Planområdet påverkas inte av hög vattennivå vid 100- och 200-årsflöde i intilliggande åar och majoriteten av bebyggelsen lokaliseras utanför nivå för beräknat högsta flöde (BHF). Delar av bebyggelsen i förslaget ligger nu inom befintlig gräns för BHF-nivå, med möjligheter att flytta lågstråket något västerut till ny grönstruktur för att förskjuta lågstråket och platsen där vatten kan stå vid BHF-nivå.

Kommunen bedömer generellt att det mest robusta sättet att förhålla sig till BHF är att placera all ny bebyggelse ovanför denna nivå. Detta skulle eliminera risken för skador vid översvämning även vid extremt ovanliga händelser. Samtidigt konstateras att BHF representerar ett teoretiskt scenario med mycket låg sannolikhet att inträffa. För att illustrera extremiteten kan nämnas att skillnaden mellan 100-årsnivån och 200-årsnivån är cirka 0,1 meter, medan skillnaden mellan 200-årsnivån och BHF är ytterligare cirka 1,4 meter. Detta visar att BHF är ett scenario med mycket låg sannolikhet och motsvarar en 10 000-årsnivå enligt MSB.

Mot denna bakgrund anser kommunen att det kan vara generellt motiverat att placera vissa samhällsviktiga funktioner ovanför BHF-nivå, eftersom konsekvenserna av översvämning för dessa funktioner skulle vara oacceptabla oavsett sannolikhet. Däremot är det inte självklart samhällsekonomiskt försvarbart att höja marken enbart för att samtliga bostäder ska hamna ovanför BHF. En ytterligare aspekt är det kollektivtrafiknära läget som bör utnyttjas i så stor utsträckning som möjligt för ny bebyggelse och att lokalisera all bebyggelse ovanför BHF-nivå bedöms inte önskbart. Föreslagen bebyggelse under BHF-nivå bör däremot föregås av en riskvärdering med kostnads-nyttoanalys, där alternativet att höja marken jämförs med konsekvensen (potentiella skador) och sannolikheten för att en översvämning inträffar.

Kommunen föreslår därför att planprogrammet inte utesluter placering av bostäder inom BHF, men att en riskvärdering med eventuella åtgärdsförslag behöver göras om sådan placering blir aktuell i kommande detaljplaner.

FARLIGT GODS

Planerad bebyggelse ligger i huvudsak utanför de avstånd som RIKTSAM rekommenderar för riskhantering vid transportleder för farligt gods. Avståndet till Bråån innebär att bebyggelsen även placeras utanför strandskyddat område. Närmaste möjliga byggnadsläge bedöms ligga cirka 140 meter från spårmitt. Skulle flerbostadshus komma att placeras inom 140 meters avstånd från järnvägen, innebär det ett avsteg från det rekommenderade riskavståndet. Exakt markanvändning prövas i kommande detaljplaner, och om bebyggelse föreslås inom riskområdet ska en särskild riskutredning genomföras och nödvändiga skyddsåtgärder föreslås.

Sammantaget bedöms bebyggelsen i stora drag inte ligga inom något riskområde för farligt gods enligt RIKTSAM. Om förutsättningarna förändras, exempelvis genom nya spårlokaliseringar, ska riskbedömningen uppdateras i den fortsatta planprocessen.

MARKFÖRORENINGAR

Majoriteten av föreslagna bostäder ligger utanför 50 meter från banvallen, med undantag för enstaka bostäder. Skulle bebyggelse i framtida detaljplaner fortsatt föreslås inom 50 meter från banvallen bedömer kommunen att en utredning behöver genomföras för att bedöma eventuell påverkan från möjliga markföroreningar intill banvallen.

I övrigt behöver eventuella markföroreningar inom området fortsatt utredas för respektive detaljplan genom bedömning av risk för förorening och vid behov undersökningar av markmiljö.

TRAFIK

Buller

Enligt översiktlig bullerutredning har gjorts där utgångspunkten för beräkningarna har varit en trafikering av en ny gata till planområdet med 2300 fordon/dygn och vägbullret har mätts med ett avstånd på 10 meter från fasad. Enligt utredningen bedöms den sammanvägda ekvivalentnivån från väg- och tågtrafik uppgå till 60 dBA vid fasad, vilket är det gränsvärde där bostäder kan vara lämpligt enligt trafikbullerförordningen.

Inga mätningar på befintliga byggnader och framtida placering av ny bebyggelse inom 10 meter har gjorts. Kompletterande bullerutredningar kan behövas i kommande planprocess.

Trafikalstring

Ett genomförande av planprogrammet i sin helhet medför en ökad trafikalstring på omkringliggande vägar och gator. Enligt trafikutredningen uppskattas majoriteten av trafiken, ca 83%, till och från planområdet att fördelas till väg 104 via Kyrkvägen och ca 17 % österut mot Sockerbruksvägen. Primärt kommer det därför att innebära en ökad trafik på vägarna intill Väggarp, dvs. Fasanvägen och Kyrkvägen västerut. En utbyggnad med 400 bostäder beräknas medföra 2039 trafikrörelser med bil in och ut från området via Fasanvägen. Detta är en betydande ökning i jämförelse med dagens uppskattade 30 trafikrörelser på Fasanvägen.

Utformningen av Fasanvägen och hela huvudgatan ska utgå ifrån att förbättra trafiksäkerheten för oskyddade trafikanter genom exempelvis separata gång- och cykelvägar.

ÖVRIGA STÖRNINGSRISKER

Utifrån genomförda utredningar i samband med tillståndsansökan för Örtofta sockerbruk medför verksamheten i huvudsak ingen omgivningspåverkan som innebär att riktvärden överskrids. Slutsatserna om riskerna för omgivningspåverkan samt avståndet till industrianläggningarna (550 meter respektive 900 meter mellan bebyggelse inom planområdet till sockerbruket respektive kraftvärmeverket) medför att kommunen bedömer att planområdet inte påverkas av närheten till sockerbruket eller kraftvärmeverket.

IDENTITET, KARAKTÄR OCH LANDSKAPSBILD

Trillingbyarnas identitet och karaktär

Övergång från åtskilda sammanhängande byar

Genomförandet av planprogrammet innebär att Väggarp och Örtofta gradvis växer samman från två separata bykluster till en mer sammanhållen bymiljö. Ny huvudgata och bebyggelse placeras i utkanten av Väggarp, vilket gör att bykaraktären inifrån i huvudsak bevaras. Samtidigt skapas nya kopplingar mellan Väggarp, planområdet och Örtofta.

Historisk utveckling

Byarna har olika ursprung och funktion och är idag tydligt åtskilda. Planförslaget innebär att de möts vid stationen, men ingen ny bebyggelse placeras inom befintliga byar. Därmed bedöms den historiska strukturen och läsbarheten inte påverkas i någon större utsträckning.

Lokal särprägel

Ny bebyggelse föreslås med småskalig karaktär och en brokig, intim gatustruktur och gaturum. Detta kan bidra till att området upplevs som en naturlig utveckling av byn snarare än ett främmande tillskott. Bebyggelsen blir tätare än dagens byskala, men ambitionen är att bygga vidare på Väggarps småskalighet. Anpassning av höjder, gaturum och vegetation är avgörande för att mildra övergången mellan befintlig och ny bebyggelse.

Landskapsbild

Rymd och utblickar till omgivande landskap

Planområdet präglas idag av långa siktlinjer mot ålandskapet och det öppna odlingslandskapet. Dessa utblickar minskar när ny bebyggelse tillkommer, särskilt från planområdets östra delar där vyerna mot väster försvinner. Visuell kontakt med odlingslandskapet bevaras via Väggarpsvägens förlängning.

Siktlinjer och grönstruktur

Grönstråk mot Kävlingeån och Bråån bibehåller visuella samband och ålandskapets närvaro. Utökade grönområden vid Bråån förstärker detta. Siktlinjen från söder mot Örtofta slott kan bevaras genom att hålla landskapet öppet mellan stationen och slottsparken. Befintliga växtridåer runt området behålls för att skapa en grön inramning.

Siluetter

Från gång- och cykelvägen söder och väster om planområdet kommer den nya bebyggelsen att framträda tydligt i landskapsbilden. Men de gröna inramande trädridåerna bedöms fortsatt på avstånd kunna synas som siluetter och överordnas den i huvudsak låga bebyggelsen.

Samlad konsekvens

Planprogrammet innebär tre tydliga förändringar:

- från fristående till mer sammanbyggda byar.
- Den nuvarande identiteten med stark kontakt till det öppna jordbrukslandskapet och känslan av rymd påverkas delvis.
- Antalet bostäder ökar från cirka 200 till omkring 600, vilket ger en ny skala i bebyggelsens utbredning.

Identiteten kan utvecklas i linje med platsens karaktär om följande principer beaktas – annars finns risk för att en lokal byprägel ersätts av en mer anonym småhusområdeskaraktär:

- Bevara öppenhet och gröna samband mot åarna
- Småskalig bebyggelse och varierad gatustruktur
- Omsorg om gaturummens helhet
- Sammanlänkande stråk och tillgängliga mötesplatser

Grönstruktur och siktlinjer bör utformas så att visuella samband mot landskapet kvarstår. Anpassning av bebyggelsehöjder, vegetation och grupperingar till terrängen kan mildra påverkan på landskapsbilden.

SOCIALA KONSEKVENSER

Hälsa

Den interna strukturen med smitvägar och mindre kvartersplatser ansluter till en ny grönstruktur. Denna grönstruktur kopplar samman området både internt och med den omgivande storskaliga naturmiljön, vilket skapar ett sammanhängande nätverk av grönstruktur, gång- och cykelvägar samt vistelseytor. Utöver de aktiva möjligheterna planeras även platser för mer passiv rekreation, exempelvis sittplatser i gröna miljöer, där människor kan vila, umgås eller bara vistas. Det gröna nätverket ger goda förutsättningar för fysisk aktivitet såsom promenader, lek, spontanidrott och motion men även för återhämtning och social samvaro.

Planprogrammet möjliggör funktionsblandning. Närheten till viktiga målpunkter som skola, förskola, kollektivtrafikstation och eventuell annan service främjar aktiv mobilitet, särskilt gång och cykel, vilket är positivt utifrån ett hälsomässigt perspektiv.

Trygghet

Planförslagets struktur medför sammanhängande stråk i form av gator och gång- och cykelvägar som knyter an till målpunkter samt en småskalig bebyggelse som ger möjlighet till god kontakt mellan bostäder och allmän plats. Denna utformning möjliggör överblickbarhet, rörelse och närvaro i det offentliga rummet, vilket är positivt för den informella sociala kontrollen och bidrar till upplevelsen av trygghet.

Platsbildningar i anslutning till personintensiva funktioner, såsom service, kollektivtrafik eller skolmiljöer, bidrar till att skapa liv och rörelse under större delar av dygnet. Detta minskar risken för otrygga miljöer och ökar känslan av säkerhet. Genom att planera för god belysning, tydliga entréer och aktiva bottenvåningar kan tryggheten ytterligare förstärkas.

Trygghetsperspektivet bör även inkludera tillgänglighet för alla, med särskild hänsyn till barn, äldre och personer med funktionsvariationer, för att skapa ett inkluderande och välkomnande stadsrum.

Gemenskap och tillit

Den fysiska miljön i planområdet utformas för att främja möten mellan människor, både spontana och planerade. Möjligheten att mötas som förbipasserande längs stråk eller att aktivt umgås på gemensamma ytor bidrar till att bygga social gemenskap och ömsesidig tillit mellan boende och besökare.

Icke-kommersiella mötesplatser i olika skala – från kvartersnära platser till större allmänna vistelseytor – skapar förutsättningar för ett inkluderande socialt liv. Eventuella framtida lokaler i anslutning till grundskola eller annan offentlig verksamhet kan fungera som nav för gemensamma aktiviteter, träffar och evenemang, vilket stärker den lokala sammanhållningen.

För byggande av socialt kapital i planeringen är bonding (relationsskapande i sin närmsta omgivning) och bridging (se och möta varandra ytligare på en större stadsdelsnivå) begrepp som återkommer. Bonding syftar till att stärka relationer inom den egna gruppen eller bostadskvarteret, vilket ger förutsättningar för lokal gemenskap och tillit, vilket också bidrar till trygghet och närhet. Bridging handlar om att bygga broar mellan olika grupper, exempelvis mellan boende från olika kvarter eller bakgrunder, vilket främjar öppenhet, förståelse och ett mer sammanhållet samhälle.

Genom att möjliggöra dessa typer av sociala kontakter i den byggda miljön kan planprogrammet bidra till ett område där människor känner tillhörighet, ansvar och tillit till varandra.

Jämlikhet och jämställdhet

Planprogrammet syftar till att skapa en inkluderande och rättvis livsmiljö där alla, oavsett kön, ålder, bakgrund eller funktionsvariation, ges likvärdiga möjligheter att bo, röra sig och delta i samhällslivet.

Området planeras med en småhusdominerad struktur, där fördelningen i planprogramsförslaget är cirka 8 % fribyggartomter, 60 % gruppbyggda småhus och 32 % radhus och lägenheter. Den relativt låga andelen lägenheter innebär en risk för social homogenitet, men inslaget av radhus och mindre bostäder skapar variation och möjlighet för olika hushållstyper att etablera sig. Den stegvisa utbyggnaden ger också flexibilitet att successivt anpassa och blanda bostadsutbudet utifrån framtida behov.

God tillgång till skola, förskola, kollektivtrafik och trygga gång- och cykelvägar stärker jämställdheten genom att underlätta vardagslogistik och minska bilberoende – särskilt för grupper med begränsad tillgång till bil. Universellt utformade stråk och mötesplatser ökar tillgängligheten och tryggheten för alla, medan icke-kommersiella mötesplatser och gröna ytor bidrar till jämlika förutsättningar för social samvaro.

Integrering med befintlig bystruktur och social blandning

Planområdet är utformat för att knyta an till den befintliga bystrukturen i genom ett sammanhängande gatunät och gröna stråk. Detta underlättar rörelser mellan nytt och befintliga områden. Kopplingen förstärks ytterligare genom anslutningen mot stationen i söder, vilket dockar området direkt till Örtofta och stationsområdet.

Delaktighet

Planprogrammet skapar förutsättningar för delaktighet genom att utforma ett område med offentliga rum och mötesplatser som kan användas för gemensamma aktiviteter. Närheten till skola och förskola ger möjlighet att utveckla lokaler och ytor som fungerar som nav för föreningsliv, kultur och sociala initiativ.

Under planens genomförande är det viktigt att involvera boende och intressenter i dialoger kring utformning av exempelvis grönytor, lekplatser och mötesplatser för att säkerställa att miljön svarar mot olika behov och önskemål.

BETYDANDE MILJÖPÅVERKAN

Inom ramen för ett samråd om ett planprogram ska kommunen undersöka om genomförandet av detaljplanen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Kommunen bedömer att genomförandet av planprogrammet inte antas medföra betydande miljöpåverkan enligt 6 kap. miljöbalken. Bedömningen grundas på en samlad analys av kulturvärden, naturvärden, sociala värden, materiella värden samt risker för människors hälsa och miljö.

Kulturvärden

Planområdet ligger i anslutning till värdefulla landskapsavsnitt kring Örtofta slott, men inte inom riksintresseområdet för kulturmiljö. Slottsmiljöns primära exponering mot öster påverkas inte av föreslagen utbyggnad. Genom nya gång- och cykelstråk och grönstruktur kan upplevelsen av kulturmiljön stärkas. Påverkan på det öppna odlingslandskapet bedöms vara begränsad och inte betydande.

Naturvärden

Planområdet omfattar jordbruksmark och ligger delvis inom riksintresse för naturvård längs Bråån. Påverkan bedöms främst bli lokal och består i förlust av jordbruksmark samt viss risk för störningar för arter genom försämrade spridningsmöjligheter. Genom planerade åtgärder – buffertzoner, sammanhängande grönstruktur, dagvattenhantering och anpassade konstruktioner – minimeras påverkan och ekologiska värden förstärks. Riksintressets helhet påverkas inte negativt.

Sociala värden

Planen stärker rekreativa samband genom nya gång- och cykelstråk och förbättrad tillgänglighet till Bråån. Riksintresset för friluftsliv påverkas inte negativt; tvärtom kan värden förstärkas genom ökad tillgänglighet och naturkontakt. Sammantaget bedöms ingen betydande negativ påverkan uppstå.

Materiella värden

Exploatering av brukningsvärd jordbruksmark är den mest känsliga frågan. Enligt 3 kap. 4 § miljöbalken får sådan mark endast tas i anspråk om det är nödvändigt för att tillgodose ett väsentligt samhällsintresse och om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt. Kommunen har gjort en lokaliseringsutredning som visar att alternativa markval är otillräckliga för långsiktig bostadsförsörjning i hållbara lägen. Läget vid Örtofta station bedöms innebära goda förutsättningar för stationsnära byutveckling, stärkt kollektivtrafik och regionala samband, vilket utgör ett väsentligt samhällsintresse. Utvecklingen bidrar till strategiska mål om hållbar mobilitet och effektiv markanvändning.

Risker för människors hälsa och miljö

Risker kopplade till buller, farligt gods och översvämning hanteras i kommande detaljplanering genom utredningar och hänsynsavstånd. Planen bedöms inte medföra betydande risker för hälsa eller miljö.

Samlad slutsats

Kommunen bedömer att planprogrammet innebär en rimlig avvägning mellan exploatering av jordbruksmark och behovet av långsiktigt hållbar samhällsutveckling. Utvecklingen har potential att skapa attraktiva boendemiljöer, stärka regionala och lokala samband, utveckla grönstruktur och bidra till strategiska mål om kollektivtrafiknära lägen och byutveckling. Genom dessa intresseavvägningar och föreslagna åtgärder inom planområdet bedöms planprogrammets genomförande inte medföra betydande miljöpåverkan.

ESLÖVS KOMMUN

Adress: Eslövs kommun, 241 80 Eslöv | Telefon: 0413-620 00
E-post: kommunen@eslov.se | Webb: eslov.se

BILAGA

Övergripande förutsättningar, avvägningar och fördjupade konsekvensbeskrivningar

22 januari 2026

KS 2019/638

ESLÖVS KOMMUN

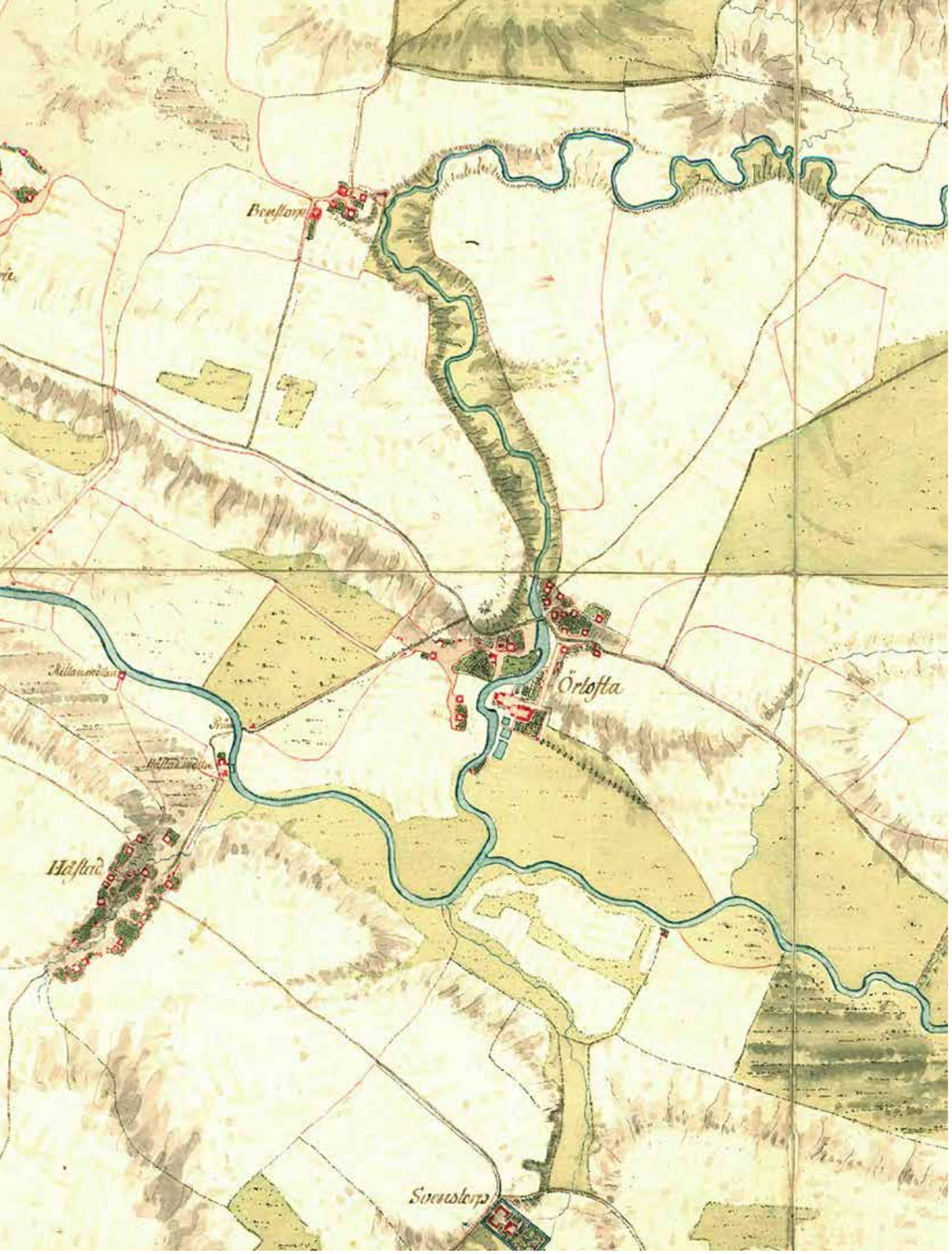

HISTORIA

Förhistorisk tid

Sedan 7 000 år finns människans existens säkert belagd inom gränserna för det som idag utgör Eslövs kommun. Byarna Örtofta och Väggarp är belägna i anslutning till dalgångarna kring Kävlingeån och Bråån. Här gav tillgången på vatten, en bördig jordmån och goda betesmarker förutsättningar för en tidig bosättning efter inlandsisens tillbakadragande.

Flera stenåldersboplatser har påträffats i närområdet.

Under järnåldern uppstod helt fasta bosättningar när brukandet av jorden blev mer intensivt. Landskapet förändrades när den tidigare urskogen röjdes till odlingsytor och halvöppna betesmarker. Under vikingatiden skedde en befolkningsexpansion och kring 1000-talet började många byar ta form på den skånska slättbygden.

Medeltiden

Örtofta socken har haft tre medeltida byar: Örtofta, Benstorp och Väggarp. Den sistnämnda var socknens kyrkby.

Väggarps kyrka, en romansk stenkyrka, uppfördes under 1100- och 1200-talen. Denna revs 1862 och ersattes på samma plats av den nuvarande kyrkan som idag heter Örtofta kyrka. Av den medeltida kyrkan återstår delar av tornet.

Örtofta sätesgårds historia sträcker sig tillbaka till medeltiden. En större gård fanns sannolikt redan på 1000-talet. Ägare som kan knytas till platsen mellan 1100-talet och 1350-talet var höga ämbetsmän inom kyrkan.

På godsets mark ska ha funnits ett medeltida kapell som rivits på 1500-talet. Platsen är upptagen som fornlämning.

Av socknens medeltida byar är Örtofta by helt borta. Väggarp har kvar sin bystruktur och har varit kontinuerligt bebyggd sedan medeltiden men alla gårdar är sedan länge utflyttade från den gamla bytomten.

← Utsnitt ur karta daterad 1774 ”Charta öfver Tracten omkring Örtofta Ellinge och Widarp”

1500- och 1600-tal

Efter Roskildefreden 1658 bokfördes alla tillgångar som vunnits i kriget. Jordrevningsprotokollet från 1671 inleds med beskrivning av de respektive byarna. I Örtofta by fanns 12 hemman och 2 gatuhus och i Väggarp 5 hemman och 2 gatuhus. De gatuhus som idag finns bevarade ligger längs Väggarpsvägen med långsidan mot bygatan.

På 1600-talet fanns i trakten flera av de mest betydelsefulla kvarnarna i Skåne. Håstads mölla, Mellanmöllan, Fladevadsmöllan (Vadmöllan) och Bösemöllan. Alla belägna söder om Kävlingeån. Örtofta kvarn vid Bråån finns belagd i historiska källor 1662 då den utgjorde en mindre gård.

1700-talet

I 1700-talets kulturlandskap låg byarnas gårdar och hus samlade på bytomter omgärdade av åkervångar och gemensam fäladsmark. Vägarna som knöt samman byarna bildade mjuka linjer i landskapet liksom de slingrande åarna.

I samband med Gustav III:s skånska manöver år 1774 ritades en karta som ger en översiktlig bild av traktens landskap. Åkermark, ängsmark och betesmark är markerade i kartan som även redovisar landsvägar, mindre vägar samt hägnader. Gårdarna i byarna Väggarp och Örtofta samt Pråmhuset är också inritade på kartan.

Av vägarna som finns inritade är det några som ännu idag har kvar samma sträckning. Landsvägen norr om Kävlingeån har kvar den gamla sträckningen förbi Örtofta kyrka (Kyrkvägen) söder om den nya vägen (väg 104). Stenvalvsbron över Bråån byggdes 1776 och förlängdes med ett spann i början av 1900-talet. Den nuvarande Väggarpsvägen ledde ner till färjan vid Pråmhuset.

Bevarade sträckor i vägnätet ger förståelse för det historiska landskapet. Vissa sträckor sammanfaller även med sockengränser.

Myndigheternas intensiva kampanj för trädplantering i Skåne under 1700-talets senare del lade grund till den landskapsbild som växer fram i början av 1800-talet. Bönderna uppmanades att hägna sina åkrar med pilevallar. Godsägarna planterade alléer av ädlare lövträd som lind, alm och kastanj. Vid slutet av 1700-talet fanns omfattande allésystem vid de flesta skånska gods. De alléer som vi ser spår av i dagens landskap kring Örtofta har troligen anlagts efter 1810-talet.

1800-talet

Vid enskiftet förändrades bilden av odlings- och bebyggelsemönstret kraftigt. Gårdarna är numera utspridda enheter omgivna av pilevallar och fruktträd i strama formationer. Fram till de utflyttade gårdarna leder nya vägar i form av långa raksträckor avlösta av tvära kurvor där de dragits längs gränserna mellan de nyskapade skiftena. I 1800-talets kulturlandskap fick lövträden stor betydelse som miljöskapande element. Tidens nya ideal förespråkade att herrgårdar skulle omges av parker och planteringar. Nyttoaspekten för godsägarna var väl så viktig som trädens estetiska roll.

Utsnitt ur karta över Gustav III:s skånska manöver år 1774
↓

Jordbruket har alltsedan medeltiden varit den ekonomiska basen för de skånska godsens utveckling och välstånd. Landskapsbilden förändrades ytterligare i takt med den agrara revolutionen. Nya grödor, redskap och produktionshöjande metoder som täckdikning och märgling satte spår i odlingslandskapet.

Vid sidan om den agrara utvecklingen växte industrialismen fram i takt med utbyggnaden av Södra Stambanan, som kom att medföra stora förändringar för bygden.

Brååns utlopp i Kävlingeån flyttades för att begränsa brobyggandet till att omfatta endast en järnvägsbro. Sydost om banan intill bangården anlades järnvägsstation och godsmagasin. Den 4 oktober 1858 stannade de första tågen i byn som fick namnet Örtofta.

I det snabbt växande stationssamhället bosatte sig nya befolkningsgrupper. Hantverkare och andra yrkesverksamma bosatte sig i bygden. En stor del av den tillkommande bebyggelsen kring stationen utgjordes av SJ:s tjänstebostäder.

Det skånska järnvägsnätets tillväxt var starkt förknippat med sockerindustrins produktion. Samtliga bruk från och med 1860-talet anlades främst i anslutning till befintliga järnvägar.

Örtofta sockerbruksaktiebolag bildades 1889. Betodlingen var etablerad i trakten före fabrikens tillkomst men betorna levererades till bruken i Staffanstorp och Arlöv. Platsen för det nya betbruket valdes med hänsyn till de goda förutsättningarna för betodling, läget vid södra stambanan och riklig tillgång till vatten från den närbelägna ån.

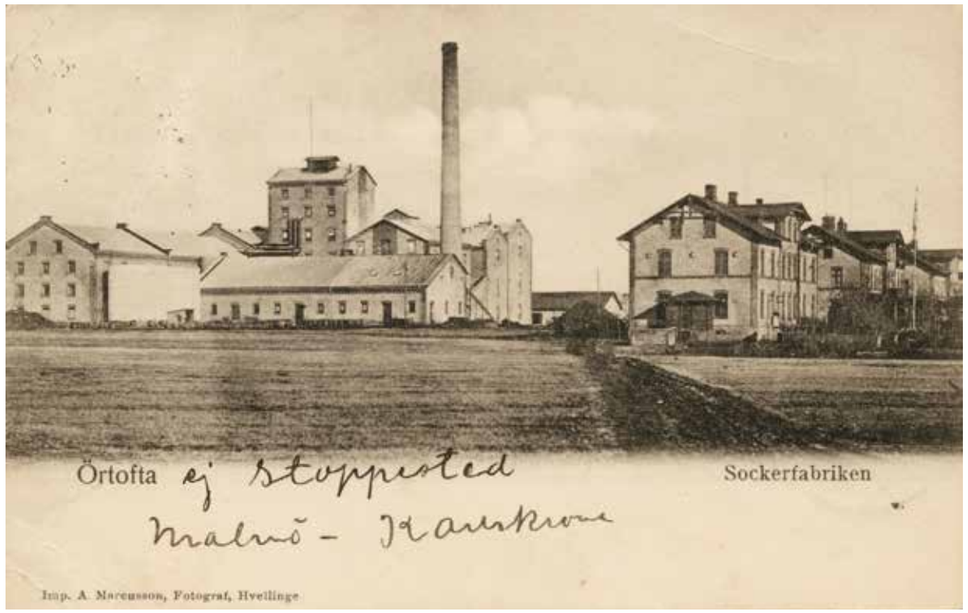

I september 1890 stod den nya betsockerfabriken i Örtofta klar. I direkt anslutning till bruket byggdes flera arbetar- och tjänstebostäder.

Landsbygdsindustrierna tvingades att skapa egna boendemiljöer och samhällsstrukturer. På detta sätt uppstod stationssamhällen och brukssamhällen.

1900-talet

1906 tillkom ytterligare en järnvägsförbindelse, Kävlinge-Sjöbo järnväg, och Örtofta blev en järnvägsknut. 1914 drabbades Väggarp av en brand som ödelade stora delar av byn. Största delen av bebyggelsen i Väggarp är uppförd efter branden. Väggarp hade vid tillfället två skolbyggnader som klarade sig i branden. Även fattighuset från 1897 klarade sig.

På Väggarps gamla bytomt finns idag bebyggelse med en jämn spridning i tiden från 1914 och framåt samt de hus som klarade sig i branden. Längs Klockarevägen uppfördes efter andra världskriget några barnrikehus. I slutet av 1970-talet byggdes Väggarp ut med ett renodlat villaområde väster om den gamla byn.

Vid betbruken bestod länge den största andelen av arbetskraften av säsongsanställd personal. Kring sekelskiftet 1900 krävdes cirka 400 kampan-

↑ Örtofta station 1971

← Sockerfabrik i Örtofta. - Järnvägsmuseet / DigitaltMuseum Fotografering - 1899 Fotograf: Marcusson, A

jearbetare. De första arbetarbostäderna bestod därför av en särskild typ av arbetarkaserner, s.k. kampanjehem med sovsalar och matrum. Vid samma tid bestod den fasta arbetsstyrkan av ett 75-tal anställda. Parallellt med kampanjehemmen uppfördes flerfamiljshus med mindre lägenheter för förmän och annan fast anställd personal.

Större delen av brukens bostäder uppfördes samtidigt med fabriken. Därefter dröjde det fram till 1940-talet innan nya arbetar- och tjänstebostäder började uppföras. I olika vågor, under 1940-, 50- och 60-talen, anlades egnahemsbostäder i form av villor och radhus på planlagda områden utanför bruksområdet, oftast på bolagets mark.

Under tidigt 1960-tal uppfördes ett stort antal arbetarbostäder i Örtofta och Toftaholm i form av främst villor och kedjehus. Sockerbruket har efterhand sålt av dessa bostäder. Det återstår inte mycket av den tidiga bruksbebyggelsen.

Örtofta var under 1900-talets första hälft en blomstrande ort med livsmedelsaffär, skola, ålderdomshem och inte minst idrottsplats.

Reportage i Arbetet 1950
Fotograf: Firma Hagblom-
↑ Foto De första villorna i
Toftaholm

Flygbild från 1938
→ AB Flygtrafik, Dals Långed /
Järnvägsmuseet

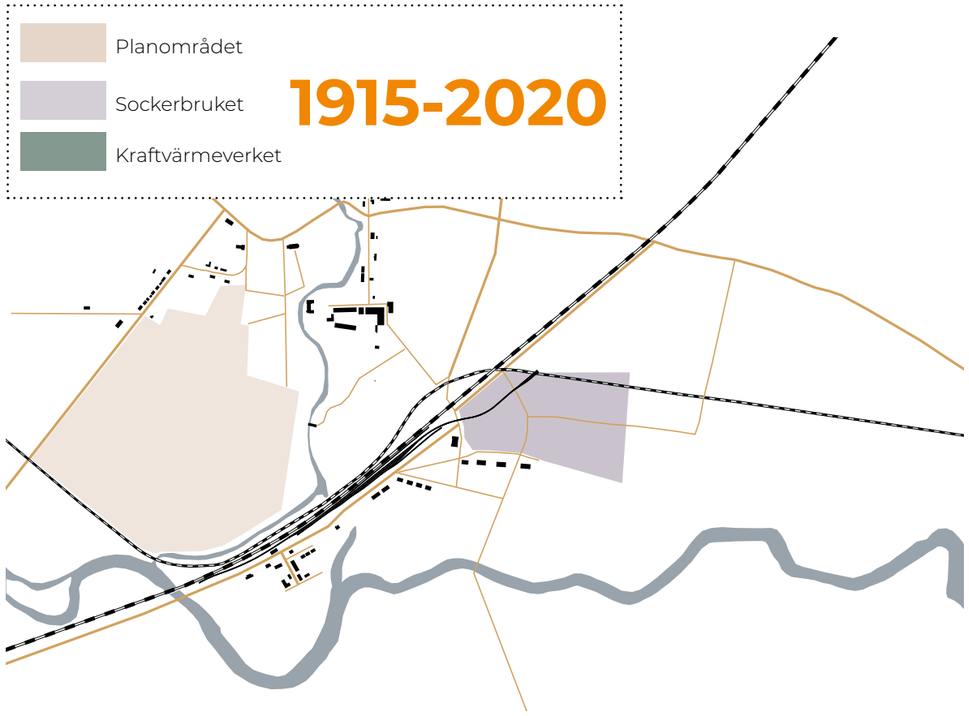

1915 har sockerbruket etablerats i Örtofta. Det lilla stationssamhället börjar utvecklas till en bruksort. I närheten av stationen fanns SJ:s tjänstebostäder och intill sockerbruket fanns arbetarbostäder.

1957 har ytterligare bebyggelse tillkommit nere i stationssamhället och i öster växer villaområdet Toftaholm fram. Här syns ett kampanjehem och villor för anställda vid sockerbruket.

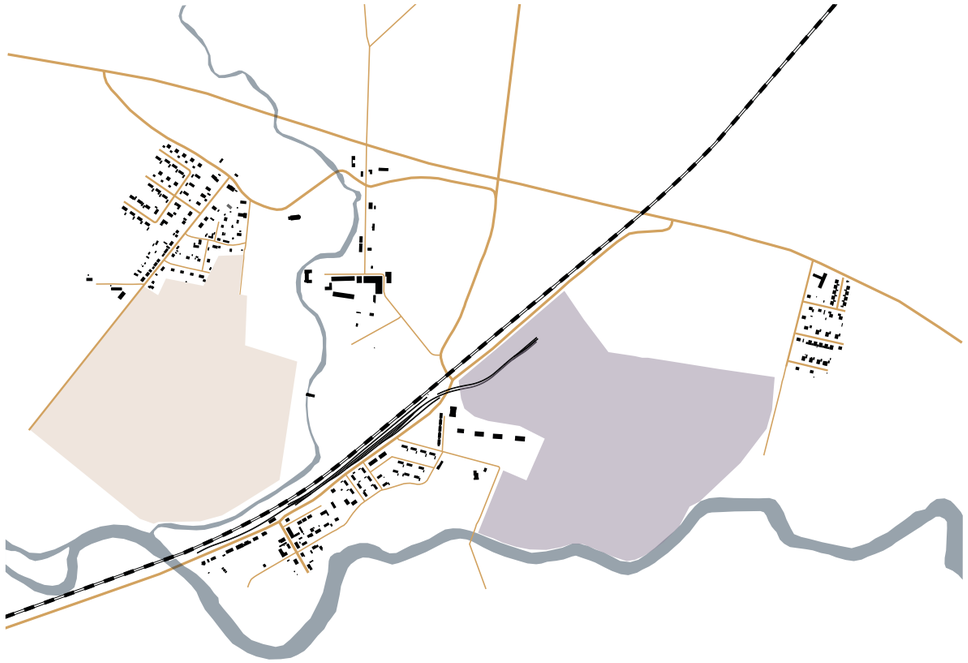

1978 har byarna växt ut till den omfattning vi ser idag. I slutet av 1970-talet tillkom ett nytt villaområde väster om Väggarps gamla bytomt. Väg 104 har fått en ny sträckning norr om den gamla landsvägen.

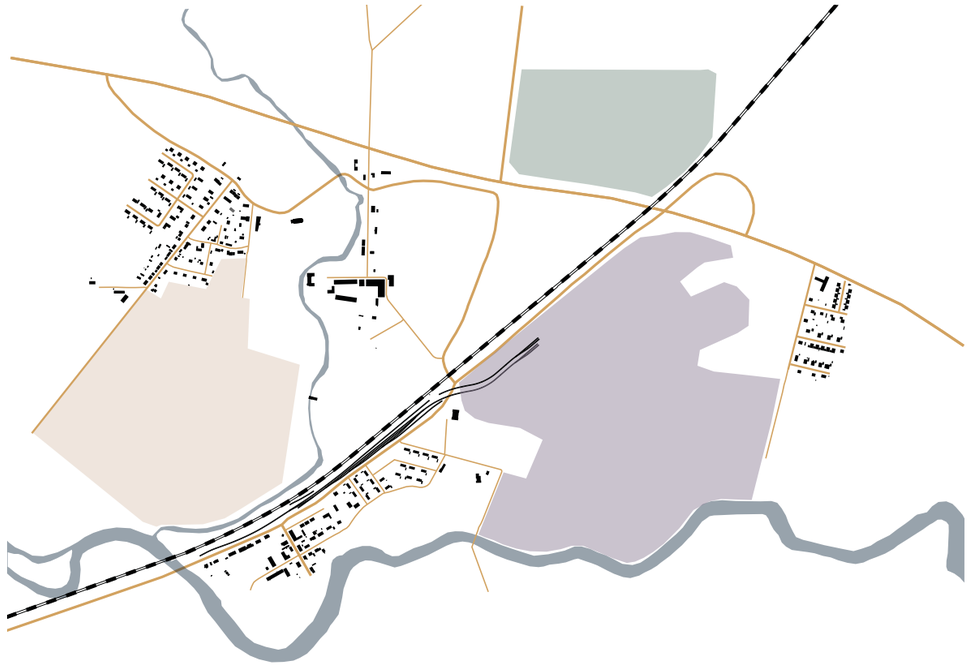

2020. Sedan slutet på 1970-talet har det inte tillkommit mer än enstaka villor. De gamla arbetarbostäderna från 1900-talets början är rivna. Stationsbyggnaden revs 1979. Väg 104 har rätats ytterligare och en ny infart till sockerbruket har tillkommit.

HISTORISK ÖVERSIKT

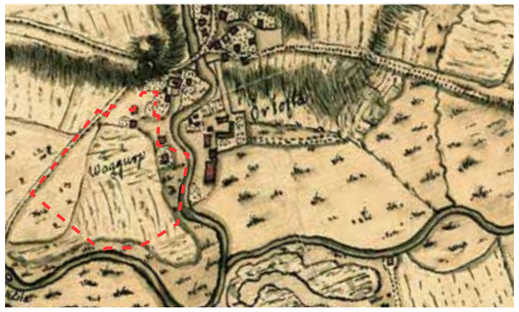

Utsnitt ur karta över Gustav III:s skånska manöver år 1774

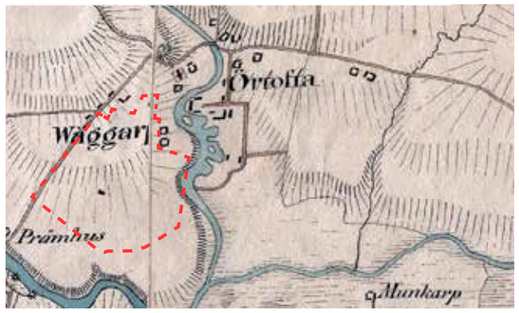

Utsnitt ur rekognoseringskartan från 1815

Utsnitt ur häradsekonomiska kartan från 1910-15

Utsnitt ur ekonomiska kartan från 1971-74

5000 år f.v.t

0

Järnålder
Belägg för fasta bostättningar i området

1774
Gustav III:s Skånska manöver

1858
De första tågen på Södra Stambanan stannar på Örtofta station

1889
Örtofta sockerbruks-aktiebolag bildas

1050-1800-TAL

1900

1906
Ny järnvägsförbindelse Kävlinge-Sjöbo

1953
Persontrafiken på Kävlinge-Sjöbo järnväg läggs ner

1970-talet
- Örtofta stationshus rivs
- Väggarp byggs ut västerut

1960-90-talen
Kraftig expansion av sockerbruket

2000

2014
Örtofta kraft-värmeverk står klart

2028
Utbyggnad av kraftvärmeverk tas i drift

STENÅLDER | BRONSÅLDER | JÄRNÅLDER | MEDELTID | TIDIGMODERN TID | MODERN TID

Stenålder
Mänsklig existens belagd i trakten

1000-tal
- Befolkningsexpansion - byar tar form på den skånska slätten
- Örtofta slott har anor från denna tid

11-1200-tal
Väggarps kyrka byggs

1862
Väggarps kyrka rivs och nuvarande Örtofta kyrka uppförs

1890
Örtofta betsockerfabrik med intilliggande tjänstebostäder står klar

1914
Storbrand i Väggarp

1940-60-talen
Stort antal egnahemsbostäder uppförs i Örtofta

1960-talet
Toftaholm byggs ut

1983
Ny hållplats för Pågatåg anläggs i Örtofta

2024
Sockerbruket får nytt miljötillstånd

Målpunkter	1 Örtofta station	8 Örtofta slott	15 Örtofta kvarn
Barriärer	2 Restaurang	9 Örtofta kyrka	16 Sockerbruk
Stråk	3 Lekplats, utegym	10 Församlingsgård	17 Kraftvärmeverk
Landmärken	4 Folkets hus	11 Scoutstuga	18 Slambäddar
Planområde	5 Förskola	12 Kyrkogård	19 Furet rekreationsområde
	6 Idrottsplats	13 Lekplats	
	7 Anlagt rekreationsstråk med brygga	14 Bevattningsdamm	

BESKRIVNING AV TRILLINGBYARNA

Landskap och grönstruktur

Landskapet i närområdet präglas av ett öppet och storskaligt odlingslandskap där Kävlingeån ligger nedskuren i en dalgång. Ovanför dalgången är utblickarna delvis milsvida, men nere i dalgången är landskapsrummen små och intima, med liten eller ingen överblick över omgivningarna.

Örtofta gods har satt sin tydliga prägel på miljön genom kontraster mellan park och vidsträckta fält som genomkorsas av alléer intill gårdarna Slättäng, Sveaborg och Toftaholm som tidigare tillhörde godset.

Sockerbrukets anläggning utgör ett betydande och synligt inslag i landskapsbilden och kan ses på långt håll. Verksamheten är starkt förknippad med Örtofta och ger platsen en tydlig profil. Sockerbruket är ett tydligt landmärke, tillsammans med Örtofta slott och kyrka som inte är lika framträdande i landskapsbilden.

Kävlingeån är ett av Skånes större vattendrag och avvattnar stora delar av Sydskåne genom ett avrinningsområde om 1220 km^2. Tillsamman med biflödet Bråån finns det stora värden för naturvård och friluftsliv. Åarnas strandbrinkar utgöra viktiga gröna oaser i odlingslandskapet med partier av ädellövskog, hagar och kulturminnesmärken.

Kävlingeån och Bråån har stora natur-, kultur- och rekreationsvärden. De är till dock stor del svårtillgängliga och saknar vattennära stigar, med undantag för promenadslingan i Örtofta.

Huvudstrukturer och trafikmönster

I sammanhanget finns fyra bebyggelseområden i form av Örtofta, Toftaholms, Väggarps och Håstads. Örtofta är centrala byn som de andra ansluter till på grund av järnvägsstationen. Håstads by har en mer självständig roll genom läget på andra sidan Kävlingeån och i en annan kommun.

Trafikinfrastrukturen domineras av Södra stambanan och väg 104, som passerar genom respektive norr om Örtofta.

De historiska strukturerna går att läsa av i landskapet genom den gamla landsvägen som passerar slottet, kyrkan, stenvalvsbron över Bråån och Väggarps bygata, som var en väg ner till pråmhuset och kopplingen över Kävlingeån.

Omgivningen präglas av många hinder för att röra sig mellan byarna i form av Bråån, Kävlingeån, sockerbruksområdet med dess tillhörande dammar och järnvägen. Tre passager finns under järnvägen, längs vägen till Väggarp, vägen till Håstad samt vid stationsområdet. Sockerbruksområdet är en barriär mellan Örtofta och Toftaholm. Tydliga och gena gång- och cykelvägar saknas mellan Väggarp och Örtofta, men det finns en stig längs Bråån och gång- och cykelbana på den gamla banvallen. Ingen förbindelse finns över Kävlingeån mellan Håstad och Väggarp. Detta gör sammantaget att Örtofta har en begränsad funktion som lokal knutpunkt, trots den trafikerade stationen, samt att övrig bebyggelse i byarna kan upplevas som isolerade öar.

Funktioner och folkliv

Bygdens omvandling från autonom med lokal sysselsättning i jordbruk och industri till bostadsorter med arbetspendling återspeglas genom en avsaknad av en mer komplett offentlig och kommersiell lokal service.

Detta innebär att invånarna till stor del är beroende av att åka till Eslöv eller Lund för att utföra vardagsaktiviteter. Grundskola finns i viss utsträckning i Håstad skola (F-3), alternativt anordnas skolbuss till Eslöv eller Lund.

I Örtofta finns idag en tillfällig förskola, restaurang, Folkets hus, en fotbollsplan, lekplats och utegym. I Väggarp finns lekplats, församlingshem och scoutstuga. Toftaholm är ett renodlat bostadsområde.

Bebyggelse

Väggarp består till största del av friliggande bostäder med ett mindre inslag av radhus i dess norra del. Väggarpsvägen är byns huvudgata, vilket är synligt utifrån gatans bredd och att i sammanhanget stora äldre villor i 1,5 plan med stora tomter finns belägna. Längre söderut mot Väggarps utkanter och Fasanvägen skiftar karaktären och en fallande skala till en mer småskalig villabebyggelse och mer sammanbyggda gathus i 1-1,5 plan. I Väggarps västra delar syns en tydligare rationell och homogen karaktär på bebyggelsen med likartade villor i 1,5 plan.

I Örtofta syns en tydlig täthetsgradient med gathus och flerbostadshus på mellan 1,5-3 våningar längs med Centralgatan och västra delen av Sockerbruksvägen. Detta övergår österut till villabebyggelse i 1,5 plan.

Toftaholm har en relativt homogen bebyggelsekaraktär med kedjehus och friliggande villor i 1-1,4 plan.

Statistik för Örtofta, Väggarp, Toftaholm (2024)

Bostäder

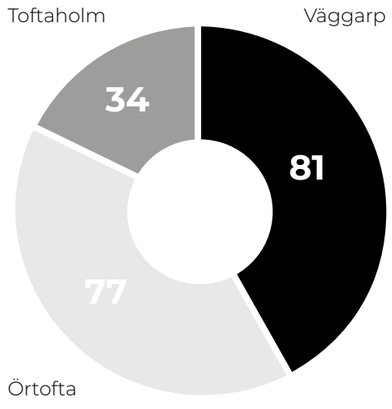

Totalt antal bostäder: 192

Bostadstyp

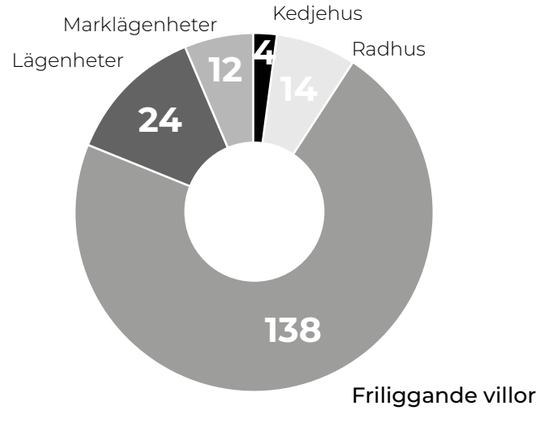

Befolkning

Könsfördelning

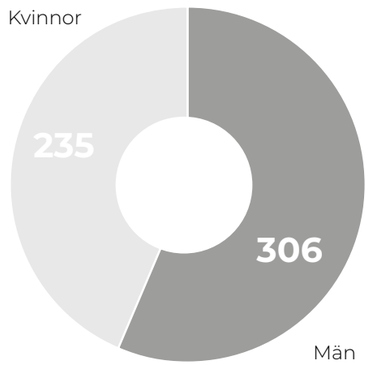

Totalt antal invånare: 541

Åldersfördelning
Män / Kvinnor

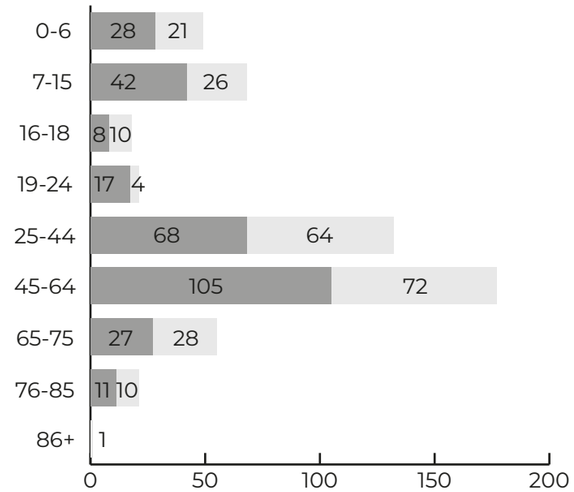

Folkets hus

Bro över Bråån

Vy mot landskapet väster om planområdet

Sockerbruket och järnvägen

Stenvalvsbron vid Örtofta kyrka

Örtofta slott

Örtofta åpromenad

LOKALISERINGSÖVERVÄGANDE

Inledning

Översiktsplanen pekar ut en utbyggnad om ca 10 hektar som motsvarar ett tillskott på 70 bostäder fram till 2035. Intentionen med planprogrammet är att utreda möjligheterna till ett utökat område som blir mer av en hel bystruktur än ett begränsat tillägg till befintlig struktur. Detta innebär att mer mark behövs för att tillgodose intentionerna. En utbyggnad förutsätter att ca 30 hektar jordbruksmark behöver tas i anspråk.

Eftersom planprogrammet inte följer översiktsplanen när det gäller markanspråket, är en utökad bedömning om utbyggnadsriktning och markens lämplighet aktuellt att utreda och beskriva i planprogrammet för att framhäva nyttorna och konsekvenserna av ett utökat markanspråk i olika relevanta alternativ. Bedömningen utgår från fyra olika perspektiv:

- Regionalt, kommunalt och lokalt perspektiv
- Jordbruksmark
- Väsentligt samhällsintresse
- Tidsperspektiv

Regionalt perspektiv

Den flerkärniga ortsstrukturen är en grundläggande förutsättning för hur Skåne är tänkt att utvecklas. Såväl transportinfrastruktur och kollektivtrafik som grönstruktur och rekreation bygger på flerkärnigheten och de möjligheter den kan ge. I ett regionalt perspektiv är det viktigt att bygga vidare på befintliga strukturer och att koppla samman tätorter för att skapa goda förutsättningar för hållbar mobilitet. Det är också viktigt att erbjuda varierade boendemiljöer med serviceutbud och med gröna värden.

Malmö och Lund (tillsammans med Helsingborg) är utpekade som tillväxtmotorer i Skåne enligt regionplanen. De ska driva utvecklingen och exempelvis förse regionens invånare med arbetstillfällen och ett kunskapsintensivt näringsliv, högre utbildning, specialistsjukvård och ett brett handels- och kulturutbud. Att koppla Skånes tätorter till tillväxtmotorerna är viktigt för att effekterna av utvecklingen ska spridas till hela Skåne.

Just närheten till kollektivtrafik i allmänhet och tågtrafik i synnerhet har under det de senaste decennierna varit en grundförutsättning för bebyggelseutvecklingen och att aktivt satsa på stadsutveckling i stationsnära lägen är något som uppmuntrats både regionalt och nationellt. Såväl Region Skåne som Länsstyrelsen och Boverket har drivit på i frågan.

I regionplanen står bland annat att ”de kollektivtrafiknära lägena behöver tillvaratas och utvecklas så att kollektivtrafiksystemets nytta kan maximeras”. Detta för att skapa ett sammanhållet Skåne och för att en resurseffektiv markanvändning kan bidra till att minska klimatpåverkan och till att tillvarata gjorda investeringar i transportinfrastruktur och kollektivtrafik.

Vidare beskriver planen att effekten av att bygga i kollektivtrafiknära lägen kan vara att brukningsvärd jordbruksmark behöver tas i anspråk och att det då är viktigt att det sker efter noggrant övervägande och analys av effekterna av exploateringen.

Kommunens bedömning

- Örtofta erbjuder en möjlighet att tillgodose regionala intressen med samplanering av ny och befintlig transportinfrastruktur, kollektivtrafik, grönstruktur och teknisk infrastruktur.
- Det är möjligt att utveckla ett attraktivt, stationsnära och grönt område med ett läge och en identitet som kompletterar befintliga tätorter i sydvästra Skåne och ger ett mer varierat boendeutbud i regionen.
- Örtofta är ett exempel på hur den flerkärniga ortsstrukturen som Region Skåne eftersträvar kan realiseras och stärka den regionala balansen mellan stad och landsbygd. God tillgänglighet till regionala målpunkter skapas som drar nytta av flerkärnigheten genom att bygga kollektivtrafiknära. Detta maximerar nyttan av kollektivtrafiksystemet och stärker möjligheten till hållbar mobilitet och markanvändning samt bidrar till regionens mål om klimatneutralitet.
- Rapporten ”Stationsnära läge” (2008) definierar stationsnära som inom 1 km från stationen – vilket planområdet uppfyller. Örtofta är en av de orterna som har lägst andel mark med byggnadsyta inom 1 km från station och är en av de stationer som vid rapportens framtagande hade flest antal av- och påstigande per dag i förhållande till ortens storlek. Oavsett om detta fortsatt stämmer i dagsläget så tyder detta på att det både är en ort som är beroende av pendling, samt att det finns ett omland som drar nytta av stationens läge.

Vad som utgör ett stationsnära läge handlar inte bara om fysiska avstånd, utan att det är tillgängligheten som avgör.

Ett stationsnära läge definieras som ett område som har
eller planeras ha god åtkomst till en kollektivtrafiknod med attraktiv kollektivtrafik, spårburen eller inte, där utformning av bebyggelsen och ortsstrukturen främjar nyttjandet av denna. Olika stationer och orter har olika
förutsättningar beroende på stationens funktion och upplevelsen av stationen som nära, tillgänglig och attraktiv.

En stations upptagningsområde är bland annat beroende av: ortsstruktur och storlek, stationens tillgänglighet, cykelkopplingar och lokal infrastruktur, parkeringsmöjligheter och kollektivtrafikutbud.

- Stationsnära läge 2.0

Kommunalt perspektiv

I gällande översiktsplan Eslöv 2035 presenteras tre målbilder för kommunens utveckling.

- Regional stjärna
- Hållbara lägen
- Lätt att leva livet

Målbilderna grundar sig på de styrkor och utmaningar som Eslövs kommun har och står inför. De har också kopplingar till en Skånenivå.

Med utgångspunkt i de övergripande målbilderna finns i översiktsplanen utvecklingsstrategier som ligger till grund för hur kommunen arbetar med tätorter, byar och landsbygd. De handlar bland annat om att byarna ska utvecklas och vara livskraftiga för att stärkas som attraktiva boendeorter, att kommunen ska växa i hållbara lägen i anslutning till kollektivtrafik med täta och varierade stads- och bymiljöer, att det ska vara lätt att nå målpunkter inom en tätort eller by samt att värna och utveckla gröna och blå värden och strukturer.

Eslövs kommun har de senaste åren systematiskt vuxit genom förtätning och exploatering i hållbara lägen. Den övergripande prioriteringen i översiktsplanen är att Eslöv och byarna i första hand ska växa genom förtätning i kollektivtrafiknära lägen och att man värnar om jordbruksmarken. Denna strategi har kommunen arbetat med konsekvent för stationsorter och utvecklingsstrategin bygger på regionala ställningstaganden om en hållbar markanvändning i Skåne.

Följande orter har förutsättningar för stationsnära utveckling:

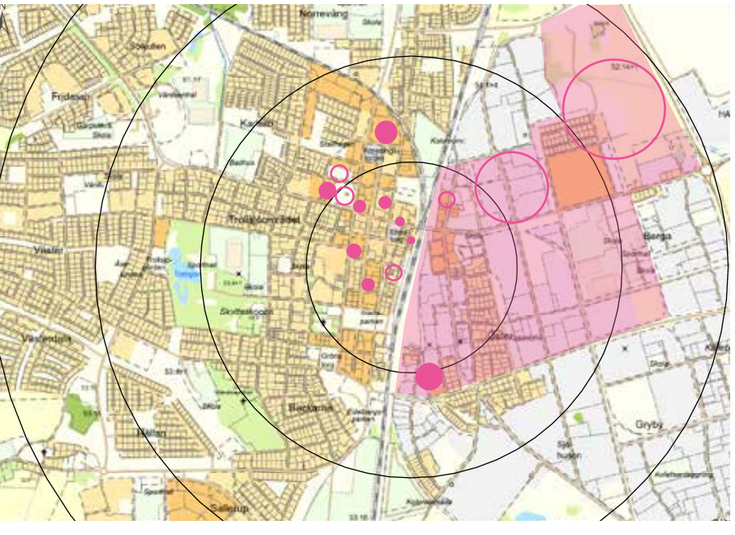

Eslöv

Förtätning har genomförts, pågår och planeras inom stationsnära läge i Eslövs tätort. Främst har ny bebyggelse planerats och uppförts väster om stationen.

Utveckling pågår av östra Eslöv genom omvandling av verksamhets- och industriområde till blandstad inom 1,5 km från stationen.

Avstånd från station, 500 m intervall

Pågående eller genomfört planarbete

Pågående eller genomförda bostadsprojekt

Marieholm

I Marieholm planeras bostadsbebyggelse mellan 200-500 meter från stationen. Den mest stationsnära marken som har potential till en större bebyggelseutveckling ligger ca 350 meter söder eller norr om stationen efter att pågående planerad bostadsbebyggelse har genomförts. Potentiellt byggbar mark för en större stadsdel inom 1 km från stationen är beläget på jordbruksmark klass 9. Andra värdefulla natur- och rekreationsområden närmare stationen bedöms inte vara lämpliga att peka ut för större bebyggelseutveckling.

Stehag

I Stehag planeras bostadsbebyggelse mellan 350-700 meter från stationen. Den mest stationsnära marken som har potential till en större bebyggelseutveckling ligger ca 450 meter öster om stationen. Potentiellt byggbar mark för en större stadsdel inom 1 km från stationen är relativt jämt fördelat mellan jordbruksmark klass 6 och 7. Andra värdefulla natur- och rekreationsområden närmare stationen bedöms inte vara lämpliga att peka ut för större bebyggelseutveckling.

Kommunens bedömning

- Inom 1 km från Örtofta station är den jordbruksmark främst av klass 6, vilket är en lägre klassificering än jämförbara alternativ i kommunen. Klassificeringen är dock inte ensamt representativt för jordbruksmarkens brukningsvärde.
- Den långsiktiga bostadsförsörjningen är ett väsentligt samhällsintresse och i förhållande till andra lägen bedömer kommunen inte att detta kan tillgodoses på en annan likvärdig plats som är stationsnära, utöver de planeringsprojekt i Eslöv, Marieholm och Stehag som är pågående men som bedöms ha ett kortare genomförandeperspektiv.
- Örtofta har en möjlighet att tillgodose många kommunala strategiska planeringsmål (stärka byarna, växa i hållbara lägen, nära målpunkter och utveckla gröna och blå värden) genom en mer omfattande utveckling jämfört med vad översiktsplanen pekar ut.
- Örtofta ligger i direkt anslutning till stambanan och nära den regionala tillväxtmotorn Lund och Malmö. Därför är Örtofta det stationssamhälle som är bäst lämpat att utveckla utifrån ett järnvägsperspektiv.
- Planområdet kan tillsammans med befintliga värden, såsom naturvärden och föreningsliv bidra till att förstärka attraktiviteten med nya allmänna platser, tillgängliggörande av naturmiljöer och å-stråk, högre underlag för service och föreningsliv samt komplettera bostadsutbudet.

Lokalt perspektiv

Kommunen har gjort en övergripande kartering och bedömning av alternativa lokaliseringar. Fyra alternativ har bedömts inom Trillingbyarnas närområde. Lokaliseringsalternativen lämplighet och potential har bedömts utifrån:

- Avstånd och anslutning till station
- Anslutning till befintlig bystruktur
- Utvecklingspotential
- Boendemiljö och rekreation
- Synergieffekter
- Jordbruksmark

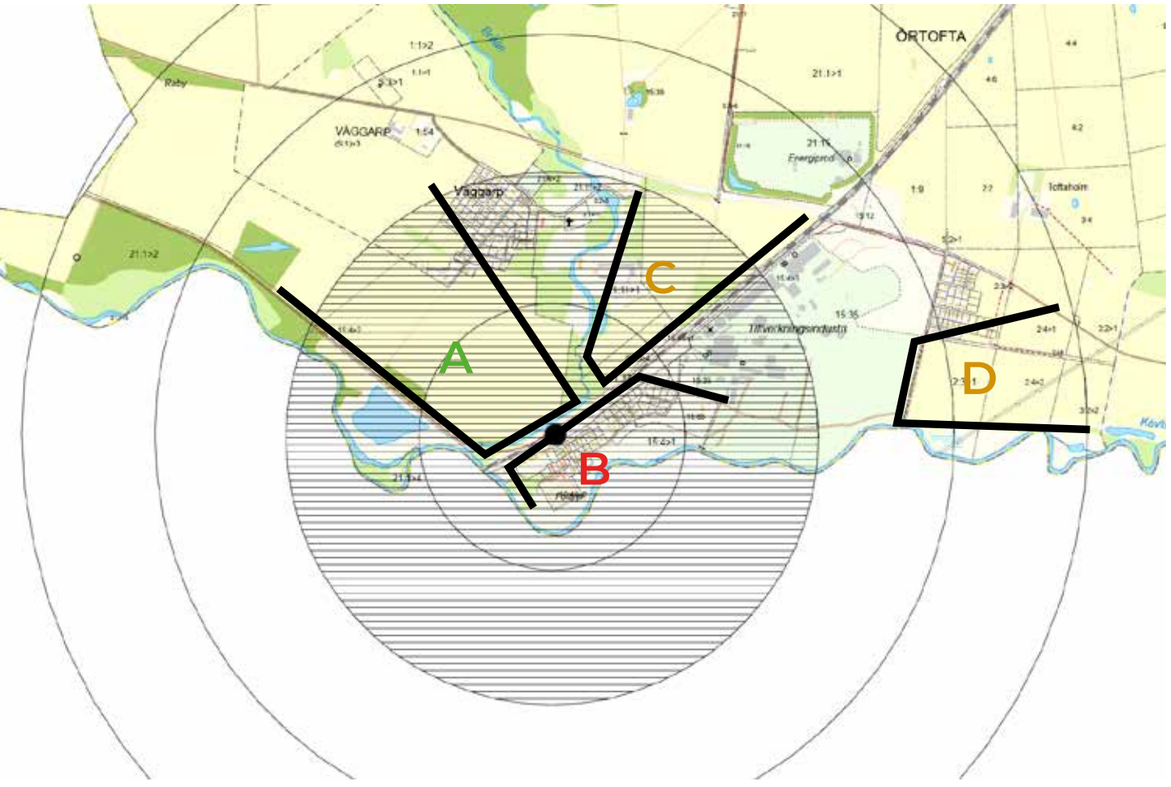

Kommunens bedömning

På nästa uppslag görs en redogörelse av de olika alternativen utifrån uppställda kriterier. Nedan följer kommunens sammanfattning av lokaliseringsalternativ för ny bebyggelse i ett lokalt perspektiv.

A. Väggarpsdalen och västerut

Det mest lämpliga alternativet med god tillgänglighet till stationen, kort- och långsiktig utvecklingspotential, möjlighet till att utveckla service och rekreation.

B. Örtofta - Idrottsplats och grönområde

Begränsad utvecklingspotential med tanke på tillgänglig yta, men god befintlig boendemiljö.

C. Mellan Örtofta slott och stambanan

Viss potential till boendekvalitter, men begränsad lämplighet på grund av barriärer och begränsad anslutning till befintliga byar.

D. Toftaholm, öster om sockerbruket

Perifert och begränsat alternativ med svag koppling till stationsområdet och annan bystruktur.

Primärt bedömer kommunen att en västlig utveckling från stationen är den mest lämpliga riktningen på grund av dess sammantagna nyttor jämfört med andra alternativ. Området ligger närmast stationsområdet, har störst möjlighet att tydligare binda ihop bystrukturen (främst Väggarp och Örtofta), har störst potential till en sammanhängande ny bebyggelsestruktur med allmänna platser och servicefunktioner som är tillgängliga för en större andel av befintliga närboende samt närhet till en omfattande och tillgänglig grönblå struktur. Jordbruksmark kommer att tas i anspråk, vilket även är fallet med de jämförbara alternativa utvecklingsriktningarna, men med en något lägre klassificering i planområdet.

Sockerbruket utgör i dagsläget en barriär för Toftaholm. En genare koppling med gång- och cykelväg utmed Kävlingeån enligt en av kommunens utvecklingsstrategier i planprogrammet, antingen på norra eller södra sidan, skulle på sikt stärka Toftaholms attraktivitet och potential för utveckling och en mer attraktiv koppling till Örtofta och stationen. Dock finns i dagsläget inga konkreta planer på en sådan utbyggnad. Det är därför inte lämpligt att som första etapp utöka bebyggelse vid Toftaholm ytterligare utan att en tydligare sydlig koppling längs med Kävlingeån och in mot Örtofta station upprättats.

Utvärdering av lokaliseringsalternativ

Alternativ / Bedömningskriterier	Avstånd och anslutning till station	Anslutning till befintlig bystruktur	Utvecklingspotential	Boendemiljö och rekreation	Synergieffekter	Jordbruksmark	Bedömning
A. Västlig utveckling - Väggarpsdalen	- ca 100+ meter - Befintlig och utvecklingsbar direktkoppling till stationsområdet över Bråån.	Möjlighet att få en utökad och tätare bebyggelse i direkt anslutning till både Väggarp och Örtofta station och bidra med att underlätta för hållbara transporter. Närhet och koppling till Örtoftas och Väggarps målpunkter samt västerut mot Kävlinge..	Arealen och de öppna ytorna möjliggör en större sammanhängande och samordnad bostadsutveckling. Inga tydliga barriärer, ligger inom riksintressområde för natuvård.	Läget intill Bråån, Kävlingeån, Örtofta slott och stationen skapar goda möjligheter för en attraktiv och grön boendemiljö.	Kopplingen till Väggarp och stationsområdet möjliggör en förstärkning av tillgängligheten och en mer sammanhängande och gen koppling mellan stationen, Örtofta och Väggarp. Ytorna möjliggör en utökning av allmän plats och tillgängliga områden för grönstruktur och rekreation kring trillingbyarnas mittpunkt.	Jordbruksmark Klass 6 Ligger i utkanten av ett större sammanhängande jordbruksblock.	Mest lämpligt och långsiktig helhetsnytta
B. Örtofta - Idrottsplats och grönområde	- ca 100-500 meter - Befintlig direktkoppling till stationsområdet via Brita Nilssons väg.	Direktanslutning till stationen genom infrastruktur som kopplar samman byn med kollektivtrafiken.	Viss potential till förtätning inom Örtoftas befintliga struktur, men större utbyggnad begränsas av Kävlingeån och sockerbruket. Idrottsplatsen och det angränsande grönområdet ligger i en översvämningszon och vid ett 100-årsflöde riskerar området upp till Löddeåvägen att översvämmas. Planläggning av idrottsplatsen återaktiverar strandskyddet.	Är idag en attraktiv boendemiljö i och med anslutning till station, Kävlingeån, grönområden, lokal service, idrotts- och lekplats.	Den begränsade utvecklingsmöjligheten för sammanhängande bebyggelse medför mycket små synergieffekter för byarna.	Ingen jordbruksmark	Begränsad yta och utvecklingsmöjlighet, attraktiv boendemiljö
C. Mellan Örtofta slott och stambanan	- ca 300-1100 meter - Eventuellt möjligt med koppling parallellt med järnvägen, men ont om utrymme mellan Bråån och spårområdet	Utmaning att ansluta direkt till stationsområdet på grund av grönstruktur och å-område på västra sidan om stambanan, samt befintlig smal tunnel som kan koppla området något norr om Örtofta på östra sidan stambanan.	Potential finns ytmässigt för en större bebyggelseutveckling, men begränsas potentiellt på grund av närheten till stambanan, väg 104, strandskydd och sockehbruket, vilket riskerar att minska disponibel yta för en ny bystruktur.	Närhet till Bråån och slottsparken. Läget karktäriseras av att vara en kil mellan stambanan, sockerbruket, väg 104 och kraftvärmeverket, vilket kan påverka områdets attraktivitet negativt och lämplighet för bostadsbebyggelse.	Möjligheten att binda samman bystrukturerna bedöms som begränsade, då det inte befinner sig i ett naturligt stråk som ansluter till stationen och kopplar byarnas befintliga huvudstruktur. Viss sammanlänkande funktion kan ske via utveckling av stråk längs med Bråån. Viss utökning av allmän plats och grönstruktur kan möjliggöras, men något avsides lokaliserat i förhållande till befintliga stråk och bystrukturer.	Jordbruksmark klass 6 och 8 Inte en del av ett större sammanhängande jordbruksblock	Viss potential, begränsande infrastruktur, mindre lämpligt
D. Toftaholm, öster om sockerbruket	- ca 1500-2000 meter - Avskuret från Örtofta på grund av sockerbruket, möjligtvis kan koppling längs Kävlingeån på sikt stärka anslutning	Det finns i dagsläget endast en koppling till stationen, via Sockerbruksvägen och väg 104 norr och väster om sockerbruket. På samma sträcka finns en gång/cykelbana, med varierad standard, bredd och trafiksäkerhet. Toftaholms placering har därför vissa brister i tillgänglighet och möjligheten för barn att röra sig självständigt, tryggt och säkert mellan målpunkter.	Ytmässigt finns möjligheter att utveckla en större sammanhållen bebyggelse. Det finns en befintlig detaljplan för bostäder. Läget i sammanhanget med avståndet från stationen och sockerbruksområdet som en barriär riskerar att skapa mindre incitament till en större bebyggelseutveckling. Även eventuell intressekonflikt och störningsrisk från sockerbruket kan vara begränsande. Väg 104, strandskydd, ledningsstråk samt översvämningsrisk utifrån beräknat högsta flöde medför en begränsning i tillgänglig yta.	Potential till en attraktiv boendemiljö i och med anslutning till Kävlingeån. Denna del av Kävlingeån brister i tillgänglighet i form av exempelvis gång- och cykelstråk.	Potentiell ny service och möjlighet till sammankopplingar av övriga befintliga byar bedöms ge en relativt låg effekt utifrån områdets perifera läge och avstånd från Väggarp och Örtofta. Ytorna möjliggör en utökning av allmän plats och tillgängliga områden för grönstruktur och rekreation i trillingbyarnas periferi. För Toftaholm kan det medföra ett tillskott av boendemiljöer och en attraktivitetshöjning, men med svagare koppling till Väggarp och Örtofta.	Jordbruksmark klass 8 och 9	Perifert läge, ej lämpligt som första etapp

Tidsperspektiv

Den gällande översiktsplanen planerar för en befolkningsökning och ett markanspråk motsvarande cirka 70 nya bostäder fram till 2035. Planprogrammet har en längre tidshorisont och syftar till att möjliggöra cirka 400 bostäder. Av dessa uppskattas 50–100 bostäder kunna byggas före 2035 i det område som pekats ut i översiktsplanen, medan resterande bostäder tillkommer därefter.

Kommunen prövar med planprogramsförslaget att öka ytan för bebyggelse från den som har pekats ut i ÖP 2035, det görs bland annat för att underlätta att genomföra översiktsplanens intentioner; att binda samman byarna och skapa mer stationsnära bebyggelse. Inför kommande arbete med ny översiktsplan kan detta resonemang ligga till grund för att peka ut ett markanspråk med en längre tidshorisont än gällande översiktsplan.

Jordbruksmark

Enligt miljöbalken 3 kap. 1 och 4 §§ ska mark- och vattenområden användas för de ändamål som är mest lämpade med hänsyn till läge, beskaffenhet och behov. Jordbruksmark är av nationell betydelse och brukningsvärd jordbruksmark får endast tas i anspråk för bebyggelse om:

- det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen, och
- detta behov inte kan tillgodoses på annan mark på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt.

Kommunen ska därför pröva om exploateringen av brukningsvärd jordbruksmark vägs upp av ett starkare samhällsintresse och om det i så fall saknas likvärdiga alternativa lokaliseringar.

För delar av aktuell jordbruksmark har kommunen i gällande översiktsplan tagit ställning till att exploatering är motiverat enligt 3 kap 4 § MB.

Värdering av jordbruksmark

Med brukningsvärd jordbruksmark avses mark som, med hänsyn till läge, beskaffenhet och övriga förutsättningar, är lämpad för jordbruksproduktion. Jordbruksmarken bedöms vara brukningsvärd genom att:

- Jordbruksmarken inom planområdet är i bruk
- Planområdet utgör idag jordbruksmark med klass 6 i Lantbruksstyrelsens 10-gradiga åkerklassificering. Även om detta inte är den högsta klassen har marken goda produktionsförutsättningar.
- Marken är en del av ett större sammanhängande jordbruksblock som används aktivt för jordbruksproduktion.

Konsekvenser av exploatering

En exploatering av hela planområdet innebär att cirka 30 hektar jordbruksmark tas ur produktion. Eftersom området ligger i utkanten av ett större jordbruksblock bedöms ett genomförande av planprogrammet inte orsaka fragmentering av jordbruksmarken.

Väsentligt samhällsintresse

För att bedöma om det förekommer ett väsentligt samhällsintresse av att utveckla en ny bystruktur inom planområdet utgår kommunen från följande kriterier:

1. Samhällsnyttan är betydande genom att utvecklingen kan tillgodose viktiga samhällsintressen, till exempel:

- Bostadsförsörjning på ett sätt som är strategiskt viktigt för orten eller regionen.
- Effektivt nyttjande av befintlig infrastruktur och kollektivtrafikläge.
- Etablering av service eller annan samhällsnytta som inte kan lösas på annan plats.

2. Alternativ mark saknas genom att behovet kan inte tillgodoses på annan mark som är lika lämplig ur ett samhällsperspektiv.

3. Avvägning mot markens värde – även om marken är brukningsvärd jordbruksmark kan samhällsintresset väga tyngre om nyttan med bebyggelseutveckling är långsiktigt betydande.

Kommunens bedömning

Utifrån ovanstående kriterier gör kommunen följande bedömning:

- Strategisk betydelse
  Utvecklingen i Örtofta/Väggarp ligger i linje med regionala och kommunala strategier för hållbar utveckling. Området har potential att skapa stora nyttor i ett lokalt och regionalt sammanhang och bedöms på sikt vara en viktig plats för ny bebyggelse.
- Bostadsförsörjning som samhällsintresse
  Bostadsförsörjning är ett väsentligt samhällsintresse på regional, kommunal och lokal nivå. I detta fall bedöms behovet kunna tillgodoses på ett resurseffektivt och nyttomaximerande sätt inom planområdet.
- Avsaknad av likvärdiga alternativ
  En likvärdig eller relevant jämförbar plats inom kommunen bedöms inte finnas. Kommunen känner inte heller till någon likvärdig plats i närheten av Malmö och Lund, utanför Eslövs kommun.

Sammantaget bedömer kommunen att en bebyggelseutveckling inom området utgör ett väsentligt samhällsintresse, då den:

- bidrar till strategisk beredskap för långsiktig bostadsförsörjning,
- nyttjar befintlig infrastruktur,
- saknar realistiska alternativ,
- ger möjlighet till regionala nyttor

Slutsats

En samlad bedömning av Trillingbyarnas framtida utvecklingsmöjligheter har genomförts. Alla alternativ som möjliggör en större byutveckling innebär att brukningsvärd jordbruksmark tas i anspråk. Kommunen bedömer att det föreligger ett väsentligt samhällsintresse på regional nivå för att utveckla en befintlig stationsort för långsiktig bostadsförsörjning, vilket motiverar ett anspråkstagande av jordbruksmarken.

Potentialen för positiva effekter är stor, och utvecklingen av det stationsnära läget ger betydande nytta på regional, kommunal och lokal nivå. Regionala och kommunala planeringsstrategier om att utveckla kollektivtrafiknära lägen bedöms bäst kunna förverkligas vid Örtofta station jämfört med andra alternativ. Det strategiskt placerade läget vid stambanan mellan Lund och Eslöv bidrar till ökad tillgänglighet till arbetsmarknaden i Skåne via tåg, cykel och bil.

Planområdet erbjuder möjligheter till attraktiva boendemiljöer i naturnära läge samt potential att utvecklas till en servicenod med förskola, skola och kommersiell service. Befintlig och möjlig utveckling av Kävlingeåns grönstruktur samt kopplingar till regionala frilufts- och cykelstråk förstärker områdets värde för omland och region.

Den mest lämpliga utvecklingsriktningen grundar sig på möjligheten att skapa attraktiva boendemiljöer med hänsyn till:

- befintliga barriärer och verksamheter
- närhet till natur- och åmiljöer
- befintliga gång- och cykelkopplingar
- kollektivtrafik
- sammankoppling av befintlig bystruktur

Trots att planområdet ligger på jordbruksmark bedöms det som ett väsentligt samhällsintresse att säkra och tillgodose en långsiktig bostadsförsörjning genom att ta till vara och utveckla det stationsnära läget. Detta gäller både:

- Regionalt perspektiv - läget vid stambanan, ett nationellt viktigt kollektivtrafikstråk med koppling till Malmö–Lund-regionens arbetsmarknad.
- Lokalt perspektiv - möjlighet att tillhandahålla bostäder och service nära Örtofta station, jämfört med andra stationsorter i sydvästra Skåne.

Sammanfattningsvis motiverar dessa faktorer att stationssamhället är lämpligt att utvecklas, vilket inkluderar att ta jordbruksmark i anspråk, med tydliga fördelar ur ett regionalt, kommunalt och lokalt perspektiv.

Bild på planområdet västerifrån mot Örtofta sockerbruk

TRAFIKALTERNATIV

Planområdet saknar idag en naturlig anslutningspunkt för trafik. Enligt trafikutredning rekommenderas Fasanvägen som en anslutning till den första bebyggelsen i planområdet, men det finns flera alternativa långsiktiga lösningar för ny angöring och huvudgata. Oavsett vilket alternativ som väljs kommer det att medföra påverkan på omgivningen. Kommunen har därför jämfört och bedömt alternativen utifrån följande sju kriterier:

- **Resursanvändning**
- **Påverkan på befintlig bebyggelse**
- **Påverkan på natur- och kulturvärden**
- **Sammankopplande och långsiktig funktion**
- **Utrymme och praktiska möjligheter**
- **Anslutningspunkter och investeringsbehov**
- **Kapacitet**

Efter genomgång av dessa kriterier presenteras en slutsats om det mest lämpliga alternativet.

Resursanvändning och markanspråk

Alternativ som nyttjar befintliga vägar, såsom Fasanvägen (B1) och Väggarpsvägen (B2), innebär att ingen ny oexploaterad mark tas i anspråk, förutom eventuell breddning av Fasanvägen. Dessa alternativ undviker även att jordbruksmark tas i anspråk.

Alternativ väster om kyrkan (B3) innebär intrång i naturmark som är en del av slottsparken och en värdekärna för lövskog. Externa vägdragningar (A1, A2, C1, C2) har låg nyttjandegrad eftersom de är långa sträckor som inte effektivt ansluter till befintlig eller ny bebyggelse. Dessa bedöms därför inte vara samhällsekonomiskt motiverade.

Sammanfattning: Alternativ B1 och B2 innebär lägst resursanvändning och markanspråk.

Befintlig bebyggelse

Externa vägar (A1, B3, C1, C2) bedöms innebära en generellt låg påverkan på befintliga bostäder, men viss bullerökning och upplevda störningar kan uppstå i utkanten av Väggarp vid A1 och B3.

Alternativ som passerar genom eller nära Väggarp (A2, A3, B1, B2) innebär större påverkan, särskilt B1 och A3 som går genom centrala eller västra delar av byn. A2 och B2 bedöms ha något mindre påverkan då de går i utkanten.

Sammanfattning: Alternativ A1, B2, B3 och C innebär lägst påverkan på befintlig bebyggelse.

Natur- och kulturvärden

Naturvärdesinventeringen visar höga naturvärden i anslutning till Bråån och dess kantzoner, som är en del av ett sammanhängande värdelandskap med arter som fåglar, fladdermöss, utter, groddjur och insekter. Området omfattas av strandskydd och är utpekat som riksintresse för naturvård, vilket gör intrång särskilt känsligt. Östliga alternativ (C1 och C2) som korsar å-området riskerar att fragmentera livsmiljöer och påverka ekologiska samband negativt.

Åkerholmen väster om Väggarp är en mindre men värdefull biotop med generellt biotopskydd. Här finns skyddsvärda och särskilt skyddsvärda träd, inklusive ett mycket grovt träd och ett dött jätteträd. Alternativ A2, som passerar genom åkerholmen, bedöms ha stor negativ påverkan på dessa naturvärden.

Längs östra sidan av Fasanvägen finns höga naturvärden som är en del av Örtofta slottspark som är en värdekärna för ädellövskog. Här finns flera större träd, inklusive tre särskilt skyddsvärda jätteträd nära vägkanten. Även en mindre skogsdunge väster om grusvägen i Fasanvägens södra ände har visst naturvärde. En breddning av Fasanvägen mot slottsparken kan främst påverka befintliga och skyddsvärda träd och värdekärnan, men intrånget bedöms vara bedöms vara mindre känsligt än påverkan på åkerholmen eftersom slottsparken är en större helhet.

Alternativ B3 och de östliga alternativen (C) ligger i anslutning till Örtofta slott och dess omgivande miljö, som är en kulturhistoriskt värdefull miljö. Nya vägdragningar här riskerar att påverka landskapsbilden och naturvärden, vilket är en viktig del av områdets kulturmiljövärde.

Sammanfattning: Alternativ A1, B1 och B2 har lägst påverkan på natur- och kulturvärden.

Sammankopplande funktion och framtida utveckling

En ny huvudgata till planområdet har inte bara en lokal funktion för angöring, utan kan även få en strategisk roll i att knyta samman byarna och stödja framtida utvecklingsscenarier.

Koppling mellan byar och till stationsområdet

Alternativet där Väggarpsvägen blir huvudgata bedöms ha goda möjligheter till att skapa ett stråk som knyter samman målpunkter i planområdet samt i Väggarp och Örtofta genom en centralt placerad huvudgata. Fasanvägen (B2) och alternativet intill kyrkan (B3) bedöms ha en viss sammankopplande funktion då de är lokaliserade i Väggarps utkant.

Det östliga alternativ (C2) med bro för alla trafikslag skulle ge god tillgänglighet för alla trafikslag till stationsområdets västra sida och både C1 och C2 skapar en tydligare sammankoppling med befintliga vägar i Örtofta genom tunneln under stambanan.

Utifrån ett sammanlänkande perspektiv bedömer kommunen att huvudgata längs Väggarpsvägen (A3) och de östliga alternativen (C1-2) generellt har goda förutsättningar att knyta ihop byarna på olika sätt. Kommunen bedömer samtidigt att den mest betydelsefulla länken blir den nordvästliga/sydöstliga kopplingen från planområdet via stationsområdet och vidare mot Brita Nilssons väg i Örtofta. Denna sträckning har potential att bli ett sammanhängande gång- och cykelstråk som stärker integrationen mellan byarna och främjar hållbara resval.

Långsiktigt utveckling

Trafikutredningen har inte beaktat eventuell uppkomst av större trafikalstrande funktioner som grundskola (utredning pågår) eller annan omfattande service. Om sådana funktioner tillkommer kan trafikbelastningen öka, vilket gör att externa vägdragningar, exempelvis A1 och C1-2, kan behöva övervägas i senare skeden av planområdet utveckling. Därför är det viktigt att kommunen kontinuerligt följer trafikutvecklingen och håller öppet för behov av alternativa vägar.

Ett framtidsscenario för Trillingbyarna kan innebära expansion västerut. För att inte hindra en sådan utveckling bör en västlig huvudgata (A1) kunna anslutas till planområdet för att koppla samman bebyggelseområden. Den är mest motiverad om den betjänar bebyggelse på båda sidor, vilket ger högre nyttjandegrad och bättre samhällsekonomi. Utan västlig expansion är A1 endast motiverad om Fasanvägen behöver avlastas på grund av för hög trafikbelastning. Övriga alternativ innebär begränsade möjligheter att ansluta till framtida bebyggelseexpansion, då de antingen dras genom befintlig bebyggelse (A2-B3) eller över mark som inte bedöms vara aktuell för ny bebyggelse (C1-2).

Sammanfattning: Alternativ B och C har olika sammankopplande möjligheter och A1 har god förutsättning för långsiktig bebyggelseutveckling.

Utrymme och praktiska möjligheter

Alternativen väster om Väggarp, Fasanvägen, intill Kyrkan och intill spåren bedöms ha utrymmesmässigt störst flexibilitet för en ny huvudgata.

De östra C-alternativen försvåras dock av begränsningarna som finns vid tunneln under stambanan och de begränsade ytorna mellan servicevägen och Bråån. En lösning enligt C2 riskerar att försvåra utvecklingen av ett attraktivt stationsområde med fokus på oskyddade trafikanter. Åmiljön innebär även att en ny vägbro behövs. Detta innebär att kommunen bedömer att C1-2 inte är lämpliga utifrån nuvarande förutsättningar. Om nya spår innebära stora lokala förändringar och nya förutsättningar intill stationsområdet kan en östlig vägdragning vara gynnsam för bysammankopplingen och aktuellt att studeras vidare i ett senare skede.

Väggarpsvägen har en begränsad bredd, nyttjas för boendeparkering i dess södra del, har ett högt antal bostäder med utfarter anslutna vilket begränsar möjligheterna att anpassa gatans innehåll och bredd för att använda den som huvudgata.

Sammanfattning: Alternativ A1, A2, B2 och B3 har utrymmesmässigt och praktiskt störst möjligheter för ny huvudgata.

Anslutnings- och korsningspunkter

Åtgärder i västra eller östra korsningen av Kyrkvägen och väg 104 rekommenderas enligt trafikutredningen oavsett val av anslutningspunkt. Utan cirkulationsplats har de östliga alternativen (C1 och C2) en begränsad nytta då trafiken västerut, från och till planområdet och väg 104, istället riskerar att gena genom Väggarp. En cirkulationsplats har diskuterats i samband med kraftvärmeverkets utbyggnad, men har visat sig inte behövas.

Tunneln under stambanan och dess närområde bör åtgärdas, oavsett planprogrammets genomförande eller inte, för att minska risken för olyckor. Möjligheterna att genomföra detta i närtid är begränsade och försvåras av dess läge under spåren, vilket talar emot de östliga kopplingarna som kan ge en högre trafik till tunneln och dess anslutande vägar.

Korsningen mot väg 104 väster om Väggarp bedöms därför vara den mest lämpliga och mindre krävande åtgärden genom att ett nytt vänstersvängfält skapas på väg 104 mot Kyrkvägen i jämförelse med en ny cirkulationsplats vid kraftvärmeverket.

Av dessa anledningar bedömer kommunen att anslutningar genom, i utkanten av eller väster om Väggarp (A-B) inte innebär lika omfattande investeringsbehov på omkringliggande väginfrastruktur i jämförelse med de östra alternativen (C) som behöver en cirkulationsplats.

Åtgärder kan behövas i korsningen Fasanvägen och Kyrkvägen för att öka trafiksäkerhet och skapa utrymme för större fordon att svänga i korsningen.

Sammanfattning: Kommunen bedömer att alternativ A1-B3 har minst behov av investeringar i anslutnings- och korsningspunkter

Kapacitet

Alla alternativa vägar förutom Väggarpsvägen (B1) och genom västra Väggarp (A3) har bedöms ha tillräcklig kapacitet för att hantera en ökad trafikmängd.

Enligt trafikutredningen bedöms nya externa infarter inte behövas av kapacitetsskäl, utan nya externa vägar rekommenderas främst för att bibehålla karaktären, småskaligheten och att begränsa trafikökningen längs med Fasanvägen och Väggarpsvägen. I trafikutredningen görs slutsatsen att Fasanvägen, med en ombyggnation, kan hantera den uppskattade trafikökningen. Uppskattningsvis kommer en utbyggnad med 400 bostäder genererar cirka 2000 fordonsrörelser.

Att Fasanvägen vid en ombyggnad bedöms ha tillräcklig kapacitet anser kommunen har en stor inverkan på avvägningen mellan alternativen att nyttja sträckor med befintliga gator och sträckor med nya och långa tillfartsvägar på obebyggd mark.

Sammanfattning: Kommunen bedömer att alla alternativ, förutom B1 och A3, är tillräckliga utifrån kapacitet.

Slutsats

Samtliga alternativ innebär någon form av påverkan på befintliga värden eller boendemiljöer. Kommunens målsättning är att välja ett alternativ som ger minst sammantagen helhetspåverkan och samtidigt uppfyller funktionella krav för angöring och framtida utveckling.

Efter en samlad bedömning av kriterierna bedömer kommunen att Fasanvägen (B2) framstår som det mest lämpliga alternativet för en ny huvudgata. Fördjupade utredningar om utformning och eventuell omgivningspåverkan kommer behöva att tas fram i kommande process. Fasanvägen som alternativ för huvudgata innebär:

- Andelen befintlig bebyggelse som påverkas av ny gata är lägst i jämförelse med andra alternativ genom Väggarp, samtidigt som trafiken kommer att öka avsevärt där gatan idag har karaktären av en småskalig lokalgata.
- Minsta markanspråk och utnyttjar befintlig struktur, vilket är resurseffektivt och samhällsekonomiskt fördelaktigt.
- Lägre påverkan på naturvärden jämfört med de flesta externa alternativen, även om viss påverkan på träd längs Fasanvägen kan uppstå. Denna påverkan bedöms proportionerligt mindre än intrång i känsliga biotoper eller över Bråån.
- God praktisk genomförbarhet och möjlighet att omgestalta gatan till en huvudgata.

Alternativ väster om Väggarp (A1, A2) eller östliga alternativ (C1, C2) kan inte motiveras i nuläget. De innebär större intrång i natur- och kulturmiljöer, högre investeringsbehov och lägre nyttjandegrad eftersom de inte ansluter till befintlig eller ny bebyggelse. Östliga alternativ försvåras dessutom av tekniska begränsningar vid tunneln och mellan järnvägsspåren och Bråån, vilket gör dem mindre lämpliga utifrån nuvarande förutsättningar.

Gator och bebyggelsekvarter inom planområdet bör dock utformas flexibelt för att möjliggöra om det uppstår ett framtida behov av kompletterande vägar. Detta är viktigt eftersom förutsättningarna kan förändras över tid, exempelvis genom:

- Etablering av fler trafikalstrande funktioner som kan ge förändrade trafikmängder som kräver avlastning av Fasanvägen.
- Eventuella nya spår och ombyggnader vid stambanan som skapar nya möjligheter för östliga kopplingar.
- Eventuellt nya utbyggnadsområden på lång sikt i anslutning till planområdet

Jämförelsetabell av alternativ för huvudgata

Alternativ / Bedömnings-kriterier	Resursanvändning	Befintlig bebyggelse	Natur- och kulturvärden	Sammankopplande funktion / framtida utveckling	Utrymme och prak-tiska möjligheter	Behov av anslutning-ar i omkringliggande vägnät	Kapacitet	Bedömning
A1: Väster om Väggarp, ut-anför byn	- Stort nytt markan-språk - Låg nyttjandegrad - Jordbruksmark som delas upp	+ Låg påverkan, utanför byn	- Gränsar till bio-topskyddad åker-holme	- Ingen sammankopp-lande funktion + God potential för fort-satt bebyggelseutveck-ling	+ God flexibilitet	+ God koppling till väg 104 och Kyrkvägen - Behov av åtgärd i kors-ningen till väg 104	+ Klarar kapacitet	Låg påverkan på naturvärden och bostäder, omfattande mar-kanspråk, jordbruksmark
A2: Väster om Väggarp, gränsar till byn	- Stort nytt markan-språk - Låg nyttjandegrad - Jordbruksmark	- Viss påverkan, fåtal bostäder, ut-kanten av byn	- Hög påverkan på biotopskyddad åkerholme	- Ingen sammankopp-lande funktion - Begränsad potential för ytterligare bebyggelse-utveckling	+ God flexibilitet	+ God koppling till väg 104 och Kyrkvägen - Behov av åtgärd i kors-ningen till väg 104	+ Klarar kapacitet	Hög påverkan på naturvärden, viss påverkan på bostäder, omfattande markanspråk, jord-bruksmark
A3: Västra Väggarp, inom byn	- Visst markanspråk + Fragmenterar inte jordbruksmark i större omfattning	- Hög påverkan, många bostäder, genom byn	+ Ingen påverkan	- Låg sammankopplan-de funktion - Ingen potential för yt-terligare bebyggelseut-veckling	- Begränsad flexbilitet	+ God koppling till väg 104 och Kyrkvägen - Behov av åtgärd i kors-ningen till väg 104	- Begränsad fram-komlighet	Ingen påverkan på naturvärden, begränsad framkomlighet och hög påverkan på bostäder
B1. Genom Väggarp, Väg-garpsvägen	+ Inget nytt markan-språk + Utnyttjar befintlig väg	- Hög påverkan, många bostäder, genom byn	+ Ingen påverkan	+ Hög sammankopplan-de funktion - Ingen potential för fortsatt bebyggelseut-veckling	- Begränsad möjlighet, svår omgestaltning	+ God koppling till väg 104 och Kyrkvägen - Behov av åtgärd i kors-ningen till väg 104	- Begränsad fram-komlighet - Delvis smal körbana och boendeparkering	Utnyttjar befintlig väg och kan få en hög sammankopplande funktion, begränsat utrymme och högt antal bostäder som påverkas
B2: Intill Väg-garp, Fasan-vägen	+ Begränsat nytt mar-kanspråk + Utnyttjar befintlig väg	- Viss påverkan, fåtal bostäder, ut-kanten av byn	- Risk för påverkan på skyddsvärda träd	+ Viss sammankopplan-de funktion - Ingen potential för yt-terligare bebyggelseut-veckling	+ God flexibilitet, möj-lig omgestaltning	+ God koppling till väg 104 och Kyrkvägen - Behov av åtgärd i kors-ningen till väg 104	+ Klarar kapacitet	Utnyttjar befintlig väg, relativt lågt antal bostäder som påver-kas, risk för påverkan på träd men ingen helhetspåverkan på natur
B3: Intill Väg-garp, väster om kyrkan	- Visst nytt markan-språk	+ Låg påverkan, utkanten av byn	- Korsar slottspar-ken	+ Viss sammankopplan-de funktion - Ingen potential för yt-terligare bebyggelseut-veckling	+ Viss flexbilitet	+ God koppling till väg 104 och Kyrkvägen - Behov av åtgärd i kors-ningen till väg 104	+ Klarar kapacitet	Visst markanspråk, påverkan på natur- och kulturmiljö i slotts-parken
C1: Över Brå-ån, vid möllan	- Stort nytt markan-språk - Låg nyttjandegrad - Jordbruksmark som delas upp	+ Låg påverkan, utanför byn	- Risk för påverkan på Bråån, riksin-tresse och strand-skydd	+ Viss sammankopplan-de funktion - Ingen potential för yt-terligare bebyggelseut-veckling	+ Viss flexbilitet - Svår genomförbarhet att korsa Bråån	+ God koppling till väg 104 och Kyrkvägen - Behov av cirkulations-plats i korsningen till väg 104	+ Klarar kapacitet	Stort markanspråk och påver-kan på naturmiljö intill Bråån, ingen påverkan på bebyggelse
C2: Över Brå-ån, vid statio-nen	- Stort nytt markan-språk - Låg nyttjandegrad - Delvis jordbruk-smark	+ Låg påverkan, utanför byn	- Risk för påverkan på Bråån, riksin-tresse och strand-skydd	+ Viss sammankopplan-de funktion - Ingen potential för yt-terligare bebyggelseut-veckling	- Begränsad flexbilitet - Svår genomförbarhet att korsa Bråån samt begänsad yta mellan spår och Bråån	+ God koppling till väg 104 och Kyrkvägen - Behov av cirkulations-plats i korsningen till väg 104	+ Klarar kapacitet	Stort markanspråk och påver-kan på naturmiljö intill Bråån, ingen påverkan på bebyggelse, praktiska utmaningar och ut-rymmesbrist

FÖRDJUPAD BESKRIVNING AV RIKSINTRESSE FÖR NATURVÅRD

Kommunen har nedan gjort en sammanfattning av de aspekter som är listade i rikintressets ursprungliga beskrivning och som bedöms vara relevanta för planområdet.

Förutsättningar för bevarande

Kommunen bedömer att 4 av 8 listade aspekter i värdebeskrivningen är relevanta risker att bedöma konsekvenserna av vid planens genomförande:

- Fortsatt jordbruk med åkerbruk och naturvårdsinriktad betesdrift.
- Ingen negativ påverkan på hydrologi, vattenkvalitet eller vattenmiljö.
- Att åbottnar inte slammar igen av sediment.
- Att tillräckliga ekologiskt funktionella skyddszoner finns.

Områdets värden kan påverkas negativt såväl inom som utanför riksintresseområdet av

Kommunen bedömer att 13 av 26 listade aspekter i värdebeskrivningen är relevanta risker att bedöma konsekvenser av vid planens genomförande:

- Exploatering för bebyggelse och industri
- Minskad eller upphörd jordbruks-/betesdrift
- Avverkning av grova träd, senvuxna träd, socklar, hålträd, döda eller döende träd inom området eller i omkringliggande områden
- Brist på ersättningsträd
- Avverkning av sumpskogar, trädridåer och i kantzoner
- Gödsling eller annan tillförsel av näringsämnen
- Användning av bekämpningsmedel och kemikalier inom området och i de närliggande åkrarna
- Lednings- och vägdragningar
- Förändringar i områdets hydrologi från både inom och utanför området genom till exempel markavvattning
- Påslamning, dvs tillförsel av partiklar från omgivande marker, dagvatten etc.
- Dagvatten
- Borttagande av ekologiskt funktionella skyddszoner och uppodling eller exploatering av det strandnära området/skyddszonen
- Försämring av vattenkemi och vattenkvalité

Kommunens bedömning av relevanta påverkansaspekter

Utifrån listade bevarandeförutsättningar och värden som riskerar att påverkas sammanfattar kommunen detta i två bedömningskriterier. Ytterligare tre bedömningsaspekter tas med som kommunen bedömer relevanta.

1. Påverkan på livsmiljöer och spridningsvägar

a. Förlust av jordbruksmark

Kommunens bedömning från översiktsplanen kvarstår om att det inte är klargjort i värdebeskrivningen vilken roll åkermarken har för bibehållandet av värdena eller hur minskat jordbruksdrift påverkar riksintresset.

Kommunen gör nu bedömningen att åkermark kan ha ett värde genom stödjande funktioner till riksintressets centrala värdemiljöer. Genom att åkermark håller landskapet öppet intill Bråån och dess växtbeklädda kanter och närområden bidrar det till både spridning längs med och över vattendraget samt generell marktillgång. Tillgången till åkermark bidrar även till födoresurs för olika arter, livsmiljöer för mindre däggdjur och insekter. Detta kan vara av särskilt värde vid småbruten åkermark med busk- och trädridåer som bidrar till ytterligare spridningsmöjligheter. Att jordbruksmark växer igen eller tas i anspråk för annat ändamål kan innebära att möjligheter för spridning samt tillgång till livsmiljöer påverkas negativt.

b. Uppodling av strandnära läge

En av riskfaktorerna som också listas i värdebeskrivningen är att uppodling av det strandnära området / skyddszonen riskerar att påverka riksintresset negativt.

c. Påverkan på sumpskog

Inom planområdet finns ett området med sumpskog.

d. Påverkan på träd- eller buskridåer

Vid delar av planområdet som gränsar till Bråån finns träd- och buskridåer

e. Påverkan på skyddsvärda träd och tillgång till ersättningsträd

Vid delar av planområdet som gränsar till Örtofta slottspark finns både skyddsvärda och särskilt skyddsvärda träd.

f. Påverkan på djurliv genom störningar

Ett uppförande av sammanhållen bebyggelse och infrastruktur intill Bråån kan innebära en lokal risk för omgivningspåverkan som kan störa vissa arter, såsom utter och kungsfiskare som är listade i värdebeskrivningen. Enligt artportalen har spår av utter konstaterats intill bron norr om Örtofta slott och kungsfiskare intill Bråån sydöst om planområdet.

2. Påverkan på vattenkvalitet och -miljö

a. Påverkan från skadliga ämnen och partiklar

Med bebyggelsestruktur tillkommer hårdgjorda ytor som vid nederbörd riskerar att generera utsläpp av skadliga ämnen eller partiklar samt utökade grönområden med en högre koncentration av människor. Aktiviteter såsom trädgårdsskötsel, bygg- och renoveringsarbeten, annat mekaniskt arbete och drift kan medför att det alstras en högre koncentration av till exempel bekämpningsmedel, lösningsmedel, partiklar, allmän förorening och nedskräpning. Därmed finns risk för en högre andel föroreningar jämfört med jordbruksmark som med konventionell odling alstrar och släpper ut bekämpningsmedel och näringsämnen från gödsling till vattendrag.

Kommunen bedömer att markanvändningen, oavsett om det är jordbruksmark, bebyggelse eller annat, kan innebära en risk för vattenkvaliteten om inte utsläpp hanteras och risker förebyggs. I förlängningen finns det en risk för negativ påverkan på ekosystemet och därmed arternas livsmiljö.

b. Ökad markavvattning

Ökad markavvattning kan påverka vattenflödena och föroreningsnivån i ån.

c. Påverkan av bräddning vid höga flöden

Risk för bräddning och spridning av vatten och föroreningar från dagvatten- och skyfallsanläggningar kan finnas vid högt vattenstånd i åarna.

d. Påverkan på vandringsvägar för vattenlevande arter

Åtgärder intill vattendraget kan påverka livsmiljön för vattenlevande arter.

e. Påverkan på översvämningsmarker

Åtgärder intill vattendraget kan påverka närområdets möjlighet att utgöra översvämningsmarker såsom fuktängar eller liknande.

3. Beskrivning av riskaspekter för historisk påverkan eller kumulativa effekter

Historiska markanvändningsförändringar kan ha påverkat riksintresset. Genomförandet av planprogramet kan åtföljas av ytterligare fysiska förändringar som påverkar riksintresset.

4. Andel och läge

Risken för påverkan har ett samband med storleksomfattning och/eller lokalisering av exploateringen. Särskild risk kan finnas vid sårbara punkter med högre koncentration av kvaliteter enligt värdebeskrivningen.

5. Översiktsplanens rekommendationer

Bedömning om planförslaget följer översiktsplanens rekommendationer

Konsekvensbedömning av relevanta påverkansaspekter

1. Konsekvenser för livsmiljöer och spridningsvägar

a. Förlust av jordbruksmark

Planområdet utgörs huvudsakligen av jordbruksmark, vilket innebär att spridningsmöjligheter, födosöksområden och livsmiljöer påverkas. Den tillgängliga jordbruksmarken minskar med cirka 30 hektar.

För att säkerställa ekologiska samband planeras en cirka 100 meter bred zon längs Bråån. Zonen omfattar omkring 5 hektar och utformas som naturlik grönstruktur med syfte att stärka livsmiljöer, ekologiska värden och spridningsmöjligheter även efter genomförandet.

Den mark som tas i anspråk för bebyggelse kompenseras genom att kvarvarande ytor tillförs grönstruktur med högre naturvärde än den tidigare jordbruksmarken. Dagvatten- och skyfallsanläggningar kan dessutom skapa vattenmiljöer som gynnar insekter och därmed tillför nya livsmiljöer och födosöksområden.

b. Uppodling av strandnära läge

I dag finns odlingsmark inom ett avstånd på 15–25 meter från Bråån längs en cirka 350 meter lång sträcka vid planområdets södra gräns. Detta innebär att vattenmiljön är utsatt för påverkan genom minskat skyddsavstånd, vilket kan leda till näringsläckage och begränsade spridningsmöjligheter.

Genom planförslaget avsätts denna sträcka som en del av en bredare grönzon längs Bråån. Odlingsmarken ersätts därmed av naturlik vegetation och en förstärkt grönstruktur, vilket förbättrar skyddet för vattendraget, stärker ekologiska samband och minskar risken för negativ påverkan.

c. Påverkan på sumpskog

Sumpskogen inom planområdet bevaras och integreras i den föreslagna grönstrukturen. Detta säkerställer att befintliga naturvärden bibehålls och bidrar till ekologiska samband, livsmiljöer för arter och den övergripande biologiska mångfalden i området.

d. Påverkan på träd- eller buskridåer

Inga befintliga träd- eller buskridåer påverkas av planförslaget, och miljön längs strandkanten intill Bråån föreslås förbli oförändrad. Detta innebär att befintliga livsmiljöer vid vattendraget bevaras, vilket bidrar till stabilitet i de ekologiska sambanden längs ån.

e. Påverkan på skyddsvärda träd och tillgång till ersättningsträd

Vid huvudgatans anslutning till Kyrkvägen kan det bli nödvändigt att fälla ett fåtal skyddsvärda träd, beroende på den slutliga vägdragningen. Dessa träd utgör endast en liten del av det totala beståndet i slottsparken och närliggande områden, som redan har många värdefulla träd och en rik helhetsmiljö.

I närområdet, exempelvis i skogsdungen söder om Väggarp, finns ett stort bestånd av potentiella ersättningsträd i varierad ålder, vilket möjliggör att långsiktig livsmiljö kan säkerställas. Detaljerade konsekvenser för exempelvis lavar och annan känslig flora och fauna behöver belysas i ett senare skede när den slutgiltiga vägdragningen prövas.

f. Påverkan på djurliv genom störningar

Tillgänglig mark inom planområdet minskar och ersätts av bebyggelse, vilket kan medföra ökad störning för arter i omkringliggande naturområden. Exploatering kan innebära ökad mänsklig närvaro och buller, vilket kan göra att vissa individer temporärt flyttar eller är mindre aktiva i närheten av planområdet. Särskilt relevanta arter som lyfts i värdebeskrivningen är utter och kungsfiskare, som lever intill vattendraget.

De utpekade arterna bedöms dock inte använda befintlig åkermark intill planområdet, utan är beroende av obrutna och sammanhängande miljöer längs vattendraget. Skyddszoner med naturlik grönstruktur intill Bråån bidrar till att buller och andra störningar från planområdet inte påverkar vattendraget. Konstruktioner till broar kan anpassas för att fortsatt möjliggöra spridning direkt intill och längs med ån.

2. Konsekvenser för vattenkvalitet och -miljö

a. Påverkan från skadliga ämnen och partiklar

Planområdet ligger i utkanten av riksintresseområdet och längst nedströms Bråån. Markens lutning mot söder innebär att dagvatten och skyfall i huvudsak inte rinner mot Bråån i öster, vilket gör risken för påverkan på ån mycket liten, även vid oväntade utsläpp av näringsämnen eller partiklar. Utsläpp av renat dagvatten från området bedöms inte påverka vattenkvaliteten i Bråån, och risken för negativa effekter på utpekade fiskarter och musslor bedöms därmed mycket låg.

Planområdet inkluderar anläggningar för fördröjning och rening av dagvatten och skyfall, vilket minskar närings- och bekämpningsmedelbelastning från jordbruksmarken och stärker vattenmiljön. Den utökade gröna buffertzonen intill vattendraget säkerställer fortsatt god vattenkvalitet och hög ekologisk standard. Detta skapar bättre förutsättningar för vattenmiljön generellt och säkerställer att miljökvalitetsnormer inte överskrids. Naturvärdena bedöms inte minska med minskat näringstillskott från jordbruksmark.

Ingrepp i eller intill vattendraget, som kan påverka vattenkvalitet, strandkanter eller hydrologi, bedöms inte nödvändiga utöver en ny gång- och cykelbro vid stationen och eventuella dagvattenutlopp. Påverkan från andra åtgärder vid strandkanten, till exempel för tillgänglighet, hanteras i samband med prövning av strandskyddsdispens.

b. Ökande markavvattning

Jordbruksmarken absorberar idag mycket vatten. Den planerade bebyggelsen medför fler hårdgjorda ytor och ökad avrinning, men med fördröjningsåtgärder säkerställs att volymen vatten som når Bråån inte ökar.

c. Påverkan av bräddning vid höga flöden

Risken för påverkan på Bråån vid bräddning från planområdet vid högt vattenstånd bedöms som mycket liten. Dagvatten- och skyfallshantering är planerad utanför riskområden för 100- och 200-årsflöden enligt MSB:s kartering. Vid ett extremt scenario, ett 10 000-årsregn (BHF-nivå), kan utsläpp ske i Brååns sista del, men påverkan på vattenkvaliteten i vattendraget som helhet bedöms då som obetydlig.

d. Påverkan på vandringsvägar för vattenlevande arter

Planens genomförande bedöms inte påverka vandringsvägar för vattenlevande arter, eftersom inga föreslagna åtgärder förändrar vattenflödet eller strandkanten. Den nya bron intill stationen samt eventuella trappsteg eller plattformar utformas för att minimera påverkan på vattenmiljön. I det större sammanhanget bedöms konnektiviteten i vattendraget inte påverkas.

e. Påverkan på översvämningsmarker

Planområdet fungerar idag inte som en kontinuerlig buffert för översvämningar och påverkas i huvudsak endast vid mycket höga vattennivåer i Bråån och Kävlingeån.

3. Historisk påverkan eller kumulativa effekter

En mindre del inom västra delen av planområdet, som idag ingår i riksintresseområdet, har tidigare varit bevuxen betesmark som har övergått till åkermark.

Kommunen har inte kännedom om historiska större ingrepp eller lokala åtgärder som påverkat riksintresset negativt sedan dess införande. Som nämnt har historiskt lokal exploatering påverkat konnektiviteten.

Kumulativa effekter kan uppstå om planprogrammets genomförande bidrar till ytterligare långsiktig bebyggelseutveckling i närområdet. Eftersom planområdet ligger i en begränsad del av riksintresset, direkt anslutet till befintliga tätorter och trafikinfrastruktur, bedöms utbyggnaden inte medföra någon betydande påverkan på riksintressets helhet.

Eventuell fortsatt utbyggnad sker inom samma begränsade område i riksintressets ände och inte direkt intill vattendraget eller andra kärnvärden. Eventuella efterföljande utbyggnadsriktningar kan ligga långt fram i tiden och exakt läge kan inte förutses. Varje utbyggnad behöver prövas separat med avseende på påverkan på riksintresset.

4. Andel och läge

Andel mark och lokalisering

Planens genomförande innebär att 30 hektar jordbruksmark tas i anspråk, varav cirka 7 hektar reserveras som natur intill Bråån. Planområdet omfattar cirka 0,9 procent av riksintresseområdet, varav knappt 0,07 procent utgörs av bebyggelse och vägar. Området är beläget vid riksintresseområdets sydligaste del och bedöms ha en lägre känslighet för ändrad markanvändning än de mer opåverkade, sammanhängande delarna längre uppströms.

Landskap och barriärer

Planområdet ligger i skärningspunkten mellan Bråån och Kävlingeån, vilket potentiellt utgör en viktig spridningslänk mellan de två blågröna stråken. Samtidigt är områdets vattenmiljö delvis avskuren av landsvägar, järnväg och annan bebyggelse. Norr om Väggarp korsas Bråån av väg 104 och Kyrkvägen, med en gång- och cykelbro samt södra stambanan i närheten. Infrastruktur och samlad bebyggelse utgör barriärer som minskar konnektiviteten i grönstrukturen. Landskapet i närområdet har därför inte samma sömlösa övergång mellan naturmiljöer som stora delar av resten av riksintresseområdet. Området kan därför idag ha vissa svårigheter att tillgodose spridning på grund av barriärer, vilket kan innebära att det inte är det mest nyttjade området för spridning mellan vattendragen.

En utbyggnad i området kan försvåra spridningen ytterligare, även om den nya bebyggelsen placeras inom befintligt barriärområde och inte ökar utbredningen av barriärområdet. Samtidigt bedöms en sammanhängande och utökad grönstruktur kring Bråån kunna bidra till att upprätthålla spridningsmöjligheten.

Jordbrukslandskapets karaktär

Landskapet längs Bråån varierar från storskalig åkermark till ett mer uppbrutet mosaiklandskap med busk- och trädridåer. Mosaikstrukturen är särskilt tydlig i östra delarna kring Rolsberga och Högreröd, där även Rövarekulans naturreservat ligger. Dessa varierade landskap ger bättre förutsättningar för ekologiska samband och spridning av arter, jämfört med de mer homogena jordbruksytorna västerut mellan Rolsberga och Kävlingeån där planområdet är lokaliserat.

Tillgänglig åkermark och naturområden intill Bråån som inte påverkas av barriärer finns inom större delen av riksintresseområdet och stödjer fortsatt spridning över och mellan vattendragen via kopplingar runt om Trillingbyarna.

Översiktsplanens rekommendationer

Förslaget följer översiktsplanens riktlinjer och rekommendationer i form av buffertzon, dagvattenrening samt ökad tillgänglighet till grönstråket längs med Bråån.

Samlad bedömning

Planområdet omfattar en mindre del av riksintresseområdet och ligger i ett redan delvis påverkat landskap med befintlig bebyggelse och infrastruktur. Genomförandet av planförslaget innebär att cirka 30 hektar jordbruksmark tas i anspråk, varav omkring 7 hektar avsätts för natur intill Bråån. Den nya bebyggelsen omfattar endast cirka 0,7 % av riksintressets yta och lokaliseras i den mest påverkade delen av riksintresseområdet, vilket begränsar den samlade påverkan på riksintressets helhet. Kommunen bedömer därför att eventuella effekter främst blir lokala och att de grundläggande värdena i riksintresset inte påverkas negativt.

Landskap och ekologisk konnektivitet

Planområdet ligger vid skärningspunkten mellan Bråån och Kävlingeån och kan utgöra en viktig spridningslänk. Området är dock delvis avskuret av väg 104, Kyrkvägen, järnväg och annan bebyggelse, vilket redan idag begränsar ekologisk konnektivitet. Den nya bebyggelsen hålls inom befintliga barriärområden, vilket innebär att spridningsmöjligheter inte försämras ytterligare, även om viss lokal påverkan kan ske. Genom skapande av sammanhängande och utökad grönstruktur intill Bråån kan spridning ändå säkerställas, och områdets ekologiska värden kan till och med förstärkas.

Landskapet kring Bråån varierar från storskalig åkermark till mosaiklandskap med busk- och trädridåer, särskilt kring Rolsberga, Högreröd och Rövarekulans naturreservat. Dessa strukturer underlättar spridning av arter och fungerar som ekologiska korridorer. Tillgängliga naturområden och åkermark kring Trillingbyarna och utanför planområdet bidrar till att spridning mellan åarna kan bibehållas.

Naturvärden och vattenmiljö

Naturvärdena på platsen är i första hand knutna till Bråån. Träden intill ån bevaras, vattenmiljön påverkas inte och en randzon med ängsvegetation tillförs, vilket gynnar biologisk mångfald jämfört med dagens monokultur på jordbruksmarken. Dagvatten- och skyfallsanläggningar planeras med inslag av stillastående vatten som kan skapa nya livsmiljöer för insekter och andra smådjur. Den utökade buffertzonen intill ån samt åtgärder för fördröjning och rening av dagvatten säkerställer god vattenkvalitet och en väl fungerande vattenmiljö. Lokalt kan viss påverkan uppstå, exempelvis på markbundna arter, men inga betydande effekter på riksintressets kärnvärden bedöms ske. Utter och kungsfiskare kan fortsatt röra sig längs ån, och vattendragets ekologiska funktion och kvalitet bevaras.

Störningar och lokal påverkan

Den tillkommande bebyggelsen ersätter jordbruksmark med bostäder, parkytor och grönytor. Detta kan medföra ökad närvaro av människor och visst buller, men påverkan på arter som är beroende av obrutna miljöer intill vattendraget bedöms bli begränsad. Anpassningar av konstruktioner, såsom broar, kan göras för att bibehålla vandringsvägar för småvilt. Genom att införa våtmarker, naturlika stråk och ängspartier kan den lokala påverkan mildras ytterligare och områdets biologiska mångfald stärkas jämfört med dagens jordbruksmark.

Sammanfattning

Sammanfattningsvis bedömer kommunen att:

- Påverkan sker främst lokalt inom planområdet och består främst i förlust av jordbruksmark och lokala störningar för arter.
- Planerade åtgärder, såsom buffertzoner, grönstruktur, dagvattenhantering och anpassade konstruktioner, minimerar den lokala påverkan och förstärker områdets ekologiska värden.
- Helheten för riksintresset påverkas inte negativt, då området utgör en liten del av riksintressets yta, placeras i redan påverkade delar och inga betydande kärnvärden berörs.
- Åns funktion, vattenkvalitet och ekologiska korridorer bibehålls och arter som utter kan fortsatt röra sig fritt längs vattendraget.

ESLÖVS KOMMUN

Adress: Eslövs kommun, 241 80 Eslöv | Telefon: 0413-620 00
E-post: kommunen@eslov.se | Webb: eslov.se

RAPPORT

ÖRTOFTA – VÄGGARP TRAFIKUTRENING

SLUTRAPPORT
2023-07-14

UPPDRAG	325590, Trafikutredning Väggarp
Titel på rapport:	Trafikutredning Örtofta - Väggarp
Status:	Slutrapport
Datum:	2023-07-14

MEDVERKANDE

Beställare:	Slättäng AB
Kontaktperson:	Jacob Bennet
Konsult:	Tyréns Sverige AB
Uppdragsansvarig:	Viktor Edensand
Handläggare:	Cassandra Sellfrid
Kvalitetsgranskare:	Sophia Hammarberg

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1 BAKGRUND OCH SYFTE 5
2 FÖRUTSÄTTNINGAR 6
2.1 BEFINTLIG BEBYGGELSE 6
2.2 MÅLPUNKTER 6
2.3 GÅNG OCH CYKEL 6
2.4 KOLLEKTIVTRAFIK 6
2.5 GATUNÄT 7
2.6 TRAFIKMÄTNINGAR 8
2.7 UPPSKATTADE TRAFIKMÄNGDER 8
2.8 TRAFIKVERKET 8
3 PLANERAD BEBYGGELSE 9
3.1 ETAPP 1 10
3.2 ETAPP 2 10
4 PARKERINGSUTREDNING 11
4.1 BIL 11
4.2 CYKEL 11
5 TRAFIKUTREDNING 12
5.1 TRAFIKALSTRING 12
5.2 TRAFIKFÖRDELNING 12
5.2.1 ETAPP 1 14
5.2.2 ALTERNATIV FÖR ETAPP 2 15
5.2.3 ALTERNATIV VÄST 15
5.2.4 ALTERNATIV ÖST 16
5.2.5 KOMBINERAT ALTERNATIV AV VÄST OCH ÖST 20
5.2.6 KÖRVÄGAR OCH TRAFIKPROGNOS ALTERNATIV VÄST 20
5.2.7 KÖRVGAR OCH TAFIKFPROGNOS ALTERNATIV ÖST 21
5.2.8 KÖRVGAR OCH TAFIKFPROGNOS FÖR KOMBINERAT ALTERNATIV 23
5.2.9 SAMMANFATTNING TRAFIKPROGNOS 23
5.3 KAPACITETBERÄKNINGAR 24
6 KONSEKVENSER 27
6.1 FRAMKOMLIGHET 27
6.2 TRAFIKSÄKERHET 27
7 SAMMANFATTANDE SLUTSATS 28

1 BAKGRUND OCH SYFTE

Strax söder om Väggarp, som ligger nordväst om Örtofta i Eslövs kommun äger Slättäng AB en jordbruksfastighet som är ca. 300 000 m². Slättäng avser att bebygga fastigheten med bostäder och ett positivt planbesked har erhållits från Eslövs kommun gällande ungefär en tredjedel av fastigheten. Det stationsnära läget vid Örtofta station tillsammans med omgivande natur skulle erbjuda en attraktiv boendemiljö. Dessutom ligger E22 endast några kilometer österut och förbindelserna till såväl Lund/Malmö som Kristianstad är därmed goda.

Eslövs kommun avser att ta fram ett planprogram för området mellan Örtofta station och Väggarp för att på så sätt ta ett helhetsgrepp kring Slättängs utbyggnadsplaner. Utbyggnaden skulle innebära flera nya bostäder i stationsnära läge och på sikt koppla ihop Örtofta med Väggarp.

Figur 1. Planområdet väster om Örtofta station.

Planen för området är att bebygga med villor, radhus och större stadsvillor. Syftet med trafikutredningen är att utreda de trafikala konsekvenserna för olika nivåer av utbyggnad, dvs vad händer med befintliga trafikförhållandena när planområdet byggs ut med 500 nya bostäder och hur kan god trafikmiljö säkerställas med de ökade trafikmängderna.

I utredningen har parkeringsberäkningar, trafikalstringsberäkningar samt trafikfördelning utförts för tillkommande bebyggelse. Det har även genomförts kapacitetsanalyser av anslutningarna till väg 104 samt utformats förslag för olika trafiklösningar.

2 FÖRUTSÄTTNINGAR

2.1 BEFINTLIG BEBYGGELSE

Fasigheten är idag en jordbruksfastighet som inte omfattar några byggnader. Däremot ligger byn Väggarp precis intill fastigheten. Väggarp består av friliggande villor och en kyrka. Öster om Väggarp ligger Örtofta slott med tillhörande byggnader.

2.2 MÅLPUNKTER

Förutom bostäderna är kyrkan tillsammans med naturen de primära målpunkterna i byn. På andra sidan järnvägen ligger Örtofta med målpunkter i form av tågstation, arbetsplatserna Nordic Sugar och Kraftringen kraftvärmeverk, förskola, fotbollsplan, pizzeria samt rekreationsområde.

2.3 GÅNG OCH CYKEL

Gång- och cykelvägnätet är inte utbyggt i Väggarp på så sätt att det ligger i anslutning till befintliga vägar. Det finns gång- och cykelstigar i form av grusvägar som leder, via naturområden, till Örtofta. Söder om planområdet finns en cykelväg som leder till Kävlinge.

I Örtofta finns en gångbana längs med Sockerbruksvägen, förbi stationsområdet. Vid stationen finns även en gång- och cykeltunnel som utgör länk mellan plattformarna på stationen och förbinder Örtofta med Väggarp.

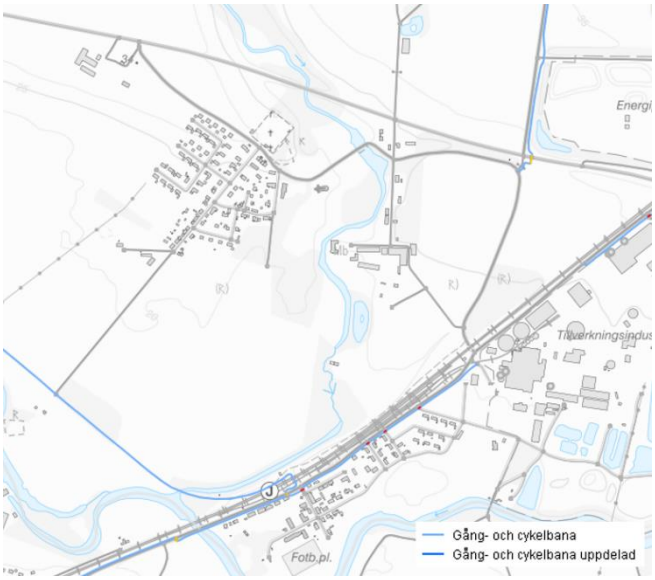

Figur 2. Gång- och cykelnät i Örtofta, enligt Nationell vägdatabas.

2.4 KOLLEKTIVTRAFIK

Väggarp har ingen utbyggd kollektivtrafik i form av bussar. Kollektivtrafiken består av tågtrafik på Södra stambanan som går genom Eslöv, Örtofta, Stångby och vidare till Lund och Malmö. Det går tåg två gånger i timmen från Örtofta Station mot Lund/Malmö och Eslöv.

Figur 3. Södra stambanan genom Örtofta.

2.5 GATUNÄT

Norr om Väggarp går väg 104 i öst-västlig riktning mellan Kävlinge och Gårdstånga, hastighetsbegränsning är i huvudsak 80 km/h, med lokala hastighetssänkningar ner till 70 km/h.

Norr om planområdet och genom Väggarp går Kyrkvägen från väg 104 nordväst om Väggarp till en tunnel under järnvägen norr om Örtofta station. Vid stationen ansluter Kyrkvägen till Sockerbruksvägen i Örtofta. Hastighetbegräsning är 70 km/h utanför Väggarp och inom Väggarp görs en hastighetssänkning först ner till 50 km/h och sedan vidare ner till 30 km/h.

Tunneln under järnvägen vid stationen är väldigt smal och har begränsade siktförhållanden. Bilar kan inte mötas utan bilar som kommer från den västra sidan av järnvägen behöver stanna och släppa fram eventuellt mötande bilar. Tunneln har även en höjdbegränsning till 2,6m höga fordon.

Sockerbruksvägen övergår till Svenshögsvägen söder om Örtofta när den fortsätter i Lunds kommun. Norrut ansluter Sockerbruksvägen till väg 104.

I Väggarp går Väggarpsvägen från Kyrkvägen ner mot planområdet genom ett bostadsområde där hastighetsbegränsningen är 30 km/h. Vägen är smal och används till såväl lek som parkering.

Figur 4. Vägnätet i och kring Väggarp, från Nationell vägdatabas.

2.6 TRAFIKMÄTNINGAR

Det finns trafikmätningar på väg 104, Sockerbruksvägen samt för Kyrkvägen. Trafikmätningarna redovisas i tabell 1 med ÅDT, antal fordon per dygn. Figur 5 visar placering av mätpunkterna, och de aktuella punkterna för utredningen är markerade med en cirkel. Mätningarna på Kyrkvägen och Sockerbruksvägen är från 2016 medan mätningen för väg 104 är från 2017.

Vägnamn	ÅDT (fordon/dygn)
Väg 104	3000
Sockerbruksvägen	1300
Kyrkvägen	260

Tabell 1. Trafikmätningar enligt Vägtrafikflödeskartan.

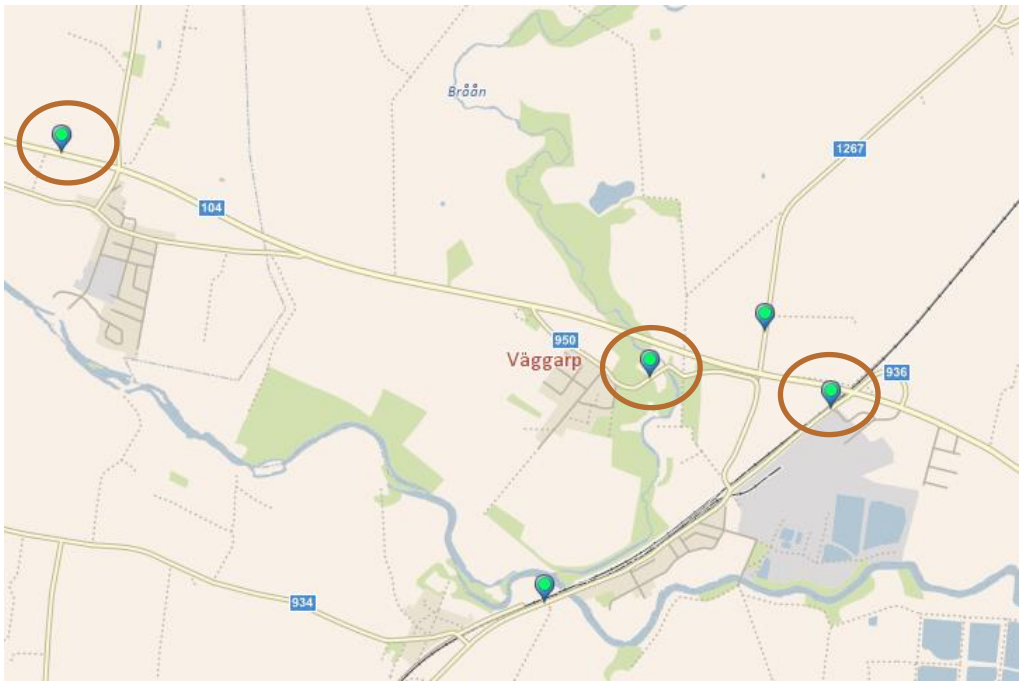

Figur 5. Mätpunkterna, hämtade från Trafikverkets Vägtrafikflödeskarta.

2.7 UPPSKATTADE TRAFIKMÄNGDER

För två av de aktuella vägarna i planområdet, Väggarpsvägen och Fasanvägen, har befintliga trafikmängder uppskattats, se tabell 2.

Uppskattade befintliga trafikmängder (fordon/dygn)	
Väggarpsvägen	270
Fasanvägen	30

Tabell 2. Uppskattade trafikmängder

2.8 TRAFIKVERKET

Trafikverket är väghållare för väg 104, Kyrkvägen samt Sockerbruksvägen. Det är inte möjligt att exploatera området utan att det statliga vägnätet påverkas i någon form. Detta medför att Trafikverket har en betydande roll vid förändringar i det befintliga vägnätet. Trafikverket äger även järnvägen och passagerna under järnvägen.

3 PLANERAD BEBYGGELSE

Slättäng planerar att bygga villor, radhus, parhus och större stadsvillor inom fastigheten. I detta skede, planprogram, görs bedömningar av trafiken utifrån tre utbyggnadsetapper som tillsammans omfattar ca. 500 bostäder.

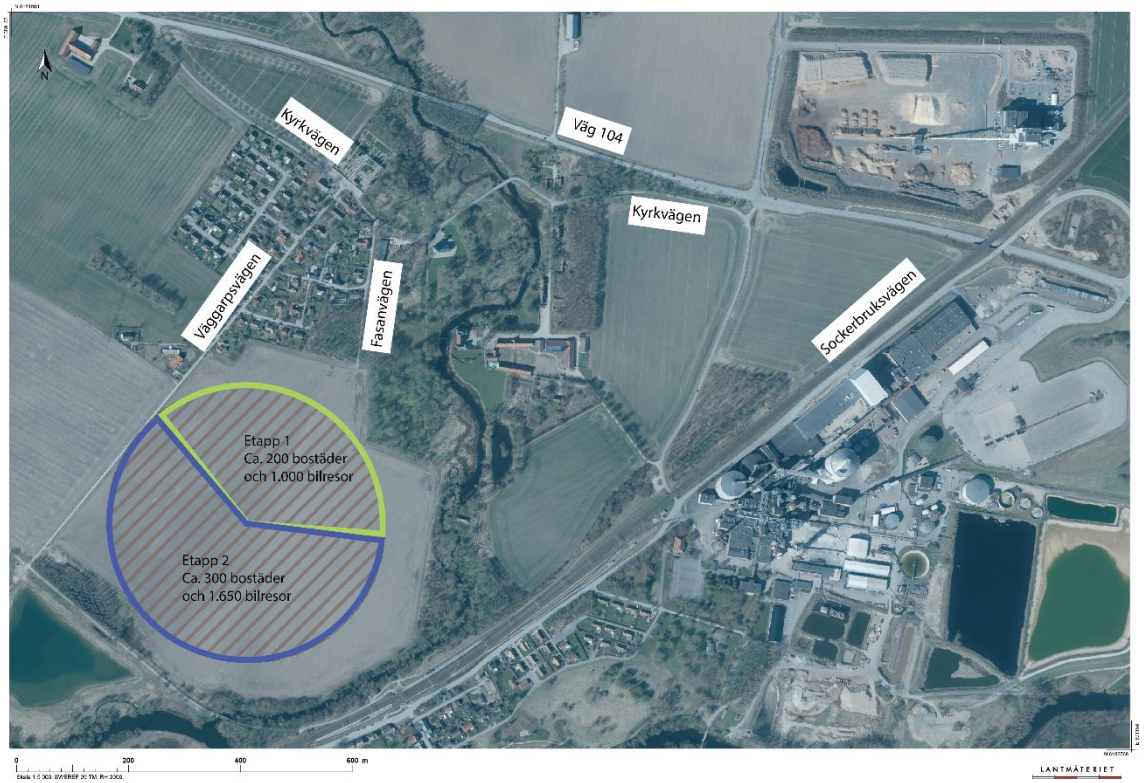

Figur 6. Planerad etappindelning

Etapp 1, grön tårtbit i figur 6, innehåller ca. 200 nya bostäder och etapp 2, blå tårtbit, innehåller ca. 300 bostäder. Fördelningen mellan bostadstyperna är grovt räknat 75 % radhus, 9 % villor och 16 % lägenheter i större stadsvillor.

I ett tidigt planeringsskede är tanken med exploateringen en trädgårdsstad. I området planeras villorna i väst och norr mot Väggarp, de större stadsvillorna mot järnvägen och Örtofta. Mellan villorna och stadsvillorna planeras radhusen. Exakt fördelning och placering av bebyggelse fastställs i kommande detaljplanearbete.

3.1 ETAPP 1

Etapp 1 innehåller ca 200 nya bostäder närmast Väggarp. Denna etapp är den som idag fått ett positivt planbesked. I samband med utbyggnad av etapp 1 behöver Fasanvägen förlängas söderut för att ansluta till planområdet. Genom att förlänga Fasanvägen blir den in- och utfart till planområdet. Några villor skulle kunna förlänga den befintliga villastrukturen längs med Väggarpsvägen men i övrigt styrs trafiken till/från planområdet via Fasanvägen.

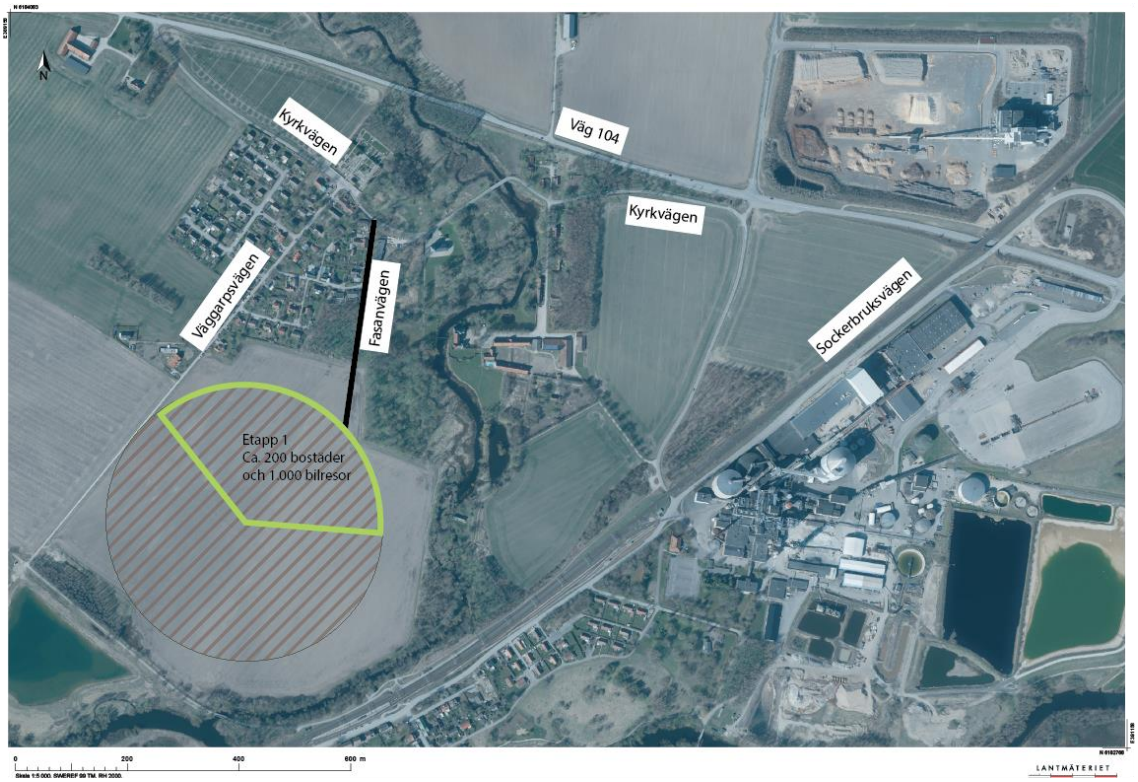

Figur 7. I samband med etapp förlängs Fasanvägen enligt svart linje.

3.2 ETAPP 2

Etapp 2 innehåller ca 300 nya bostäder i områdets södra del vilket motsvarar ca. 60% av exploateringen.

Tillskottet av bostäder i etapp 2 innebär högre trafikbelastning på Fasanvägen och det föreslås därför ytterligare in- och utfart till planområdet, se kapitel 5.2.3, 5.2.4 och 5.2.5.

4 PARKERINGSUTREDNING

En parkeringsberäkning är genomförd utifrån Eslövs kommuns parkeringsnorm. Bilinnehavet i Väggarp/Örtofta har studerats för att få en bild av hur bilinnehavet kan tänkas bli i det nya området.

4.1 BIL

I utredningen har det tagits fram ett medelvärde på antal bilparkeringsplatser per hushåll. Beräkningen av medelvärdet baseras på parkeringsnormen för Eslövs kommun. Medelvärde används för att beräkna det totala parkeringsbehovet för bil för respektive utbyggnadsetapp.

Utbyggnadsetapp	bpl/hushåll	Totalt bpl
1 (200 bostäder)	1,79	358
2 (300 bostäder)	1,62	487
Totalt		845

Tabell 3. Parkeringsbehov för respektive etapp enligt Eslövs kommuns parkeringsnorm.

Dagens bilinnehav i Väggarp/Örtofta är 1,66 bilar per hushåll, vilket alltså är lite lägre än behovet enligt parkeringsnormen.

Slättängs ambition är ett erbjuda 2 parkeringsplatser per hushåll, vilket innebär 1.000 parkeringsplatser till 500 bostäder. Parkeringsplatserna planeras att lösas på varje enskild fastighet.

4.2 CYKEL

Cykelparkering ska lösas på kvartersmark, vilket innebär på den egna fastigheten för villorna och radhusen. Stadsvillorna kan räknas som flerbostadshus och behöver därmed ca. 140 cykelparkeringsplatser enligt parkeringsnormen.

5 TRAFIKUTREDNING

5.1 TRAFIKALSTRING

Den planerade exploateringen genererar ökade trafikmängder, en trafikalstringsberäkning har därför genomförts med hjälp av Trafikverkets trafikalstringsverktyg. Trafikalstringsberäkningarna är genomförda i 7 olika nivåer 100 – 700 bostäder, se tabell 4.

Den planerade exploateringen innehåller ca. 500 bostäder, men alstringsberäkningar är även genomförda för scenarion där 600 och 700 bostäder byggs. Anledningen är att trafikalstringsverktyget och trafikprognoserna har en viss felmarginal och det är därför intressant att se vad som händer om det skulle byggas ännu mer är planerat. På så sätt säkerställs att föreslagna åtgärder är robusta.

Planområdets trafikalstring är beräknad med hjälp av Trafikverkets trafikalstringsverktyg med antal bostäder enligt tabell 4 samt bostadstyp enligt kapitel 3. Resultat är inte 100% tillförlitligt men ger ändå en god bild av hur mycket trafik som området kommer att generera. Planområdet genererar även en del trafik i form av service och leveranser, dessa resor benämns som nyttotrafik och är inkluderade i trafikalstringen i tabell 4.

Antal bostäder	ÅDT inkl. nyttotrafik
100	509
200	1.019
300	1.529
400	2.039
500	2.548
600	3.058
700	3.567

Tabell 4. Trafikalstring i olika utbyggnadsnivåer.

5.2 TRAFIKFÖRDELNING

Trafikalstringen som planområdet ger upphov till kommer att fördela sig på det befintliga gatunätet och det är därför relevant att veta åt vilka riktningar biltrafiken kommer köra mot. För att få svar på det har Region Skånes resvaneundersökning från 2018 använts. Resvaneundersökningen anger bland annat vilka målpunkter (tätorter) som boende i Väggarp/Örtofta hade vid enkätundersökningen från 2018. För att göra det mer överskådligt har målpunkter med samma körväg adderats till en körriktning. Till exempel har bilresor till Malmö, Sjöbo och Kristianstad alla hamnat i körriktning ”väg 104 österut mot E22” eftersom körvägen till målpunkterna går via väg 104 och E22. Resor till Lund fördelar sig mellan väg 104 österut och Sockerbruksvägen beroende på vilken del av Lund resan går till.

För planområdet har tre körriktningar använts:

- Väg 104 västerut mot Kävlinge
- Väg 104 österut mot E22
- Sockerbuksvägen söderut mot Lund

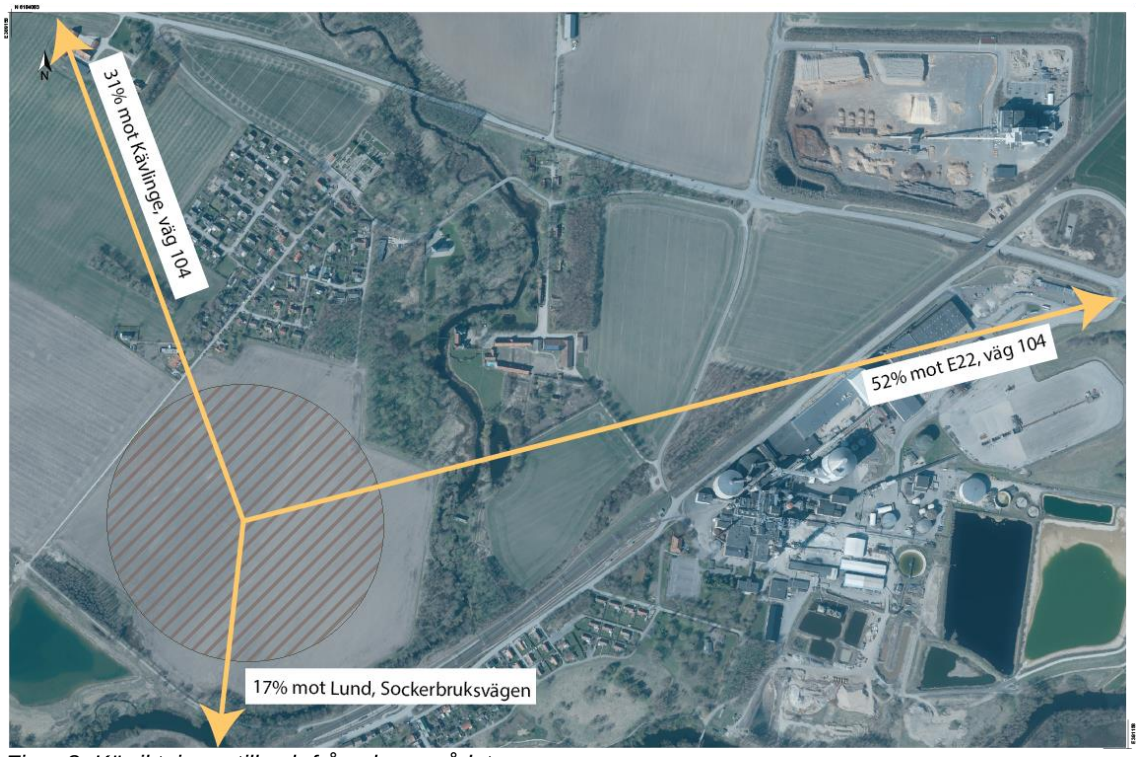

Figur 8. Körriktningar till och från planområdet.

Utifrån resvaneundersökningen kommer ca 52% av bilresorna till och från planområdet att trafikera väg 104 österut, ca 31% väg 104 västerut och 17% Sockerbruksvägen söderut.

Hur trafiken fördelar sig till väg 104 och Sockerbruksvägen beror på var bilresan startar, alltså var parkeringsplatsen finns, vilka körvägar som är möjliga och hur framkomliga de olika körvägarna är. Utöver det finns personliga preferenser och uppfattningar om restider med mera som också påverkar vilken körväg som väljs.

En viktig utgångspunkt för alla förslag har varit att bevara karaktären på Väggarpsvägen som är en smal byväg med låga trafikflöden. Vägen används som parkering för de boende längs med vägen men även till lek för barnen i området. Av den anledningen kopplas inte Väggarpsvägen ihop med planområdet utan Fasanvägen förlängs istället och blir en in- och utfart till planområdet. Fasanvägen har dessutom bättre förutsättningar för att hantera tillkommande trafik eftersom siktförhållanden i anslutningen till Kyrkvägen är bättre på Fasanvägen än Väggarpsvägen. Fasanvägen passerar inte heller lika många bostäder som Väggarpsvägen och har inte samma karaktär med lekande barn. Väggarpsvägens karaktär med lekande barn och parkerade bilar gör den mindre lämplig för ökade trafikmängder. Fasanvägen bedöms ha bättre förutsättningar att hantera ökade trafikmängder.

5.2.1 ETAPP 1

I samband med etapp 1 förlängs Fasanvägen och utgör in- och utfart till planområdet. I detta scenario kommer all trafik till och från planområdet använda Fasanvägen och Kyrkvägen. Figur 9 visar körvägarna till väg 104 västerut, väg 104 österut och Sockerbruksvägen. För att köra till väg 104 används Fasanvägen (svart linje) och därefter Kyrkvägen (gul linje) oavsett om bilresan ska västerut eller österut på väg 104. I korsningen Kyrkvägen och väg 104 fördelar sig trafiken, orange pil för bilresor västerut och röd linje för bilresor österut. Bilresor mot Lund via Sockerbruksvägen kör på Fasanvägen och därefter enligt blå linje, Kyrkvägen och Sockerbruksvägen.

Figur 9. Körvägar för bilar för den första etappen.

För att anpassa Fasanvägen till större trafikmängder föreslås att den byggs om så att en gångbana byggs. Fasanvägen skulle kunna utformas enligt sektionen i figur 10. Föreslagen sektion liknar utformningen av Viks Skolväg på Värmdö. Viks skolväg har 2 meter gångbana och 5,5 meter körbana och trafikeras av ca. 1400 fordon i jämförelse med 1050 fordon som beräknas trafikera Fasanvägen. Detta förslag innebär ett intrång på ca. 1,8 meter på fastigheten öster om Fasanvägen.

Figur 10. Förslag på sektion för Fasanvägen och exempel från Värmdö

5.2.2 ALTERNATIV FÖR ETAPP 2

När etapp 2 byggs ökar trafiken relativt mycket till och från planområdet och det är därför en stark rekommendation att planområdet kompletteras med ytterligare en körväg. Tre möjliga vägar har identifierats och studerats på översiktlig nivå. Utgångspunkten har varit att inte påverka Väggarp utan att leda biltrafiken runt Väggarp.

5.2.3 ALTERNATIV VÄST

Det första alternativet, väst, innebär en ny väg (gul linje i Figur 11nedan) som går väster om Väggarp. Vägen går mellan Kyrkvägen och planområdet utan anslutning till Väggarpsvägen för att undvika ökad trafikmängd på Väggarpsvägen. De ökade trafikmängderna på Kyrkvägen motiverar åtgärder i korsningen med väg 104 för att höja trafiksäkerheten och bibehålla god framkomligheten.

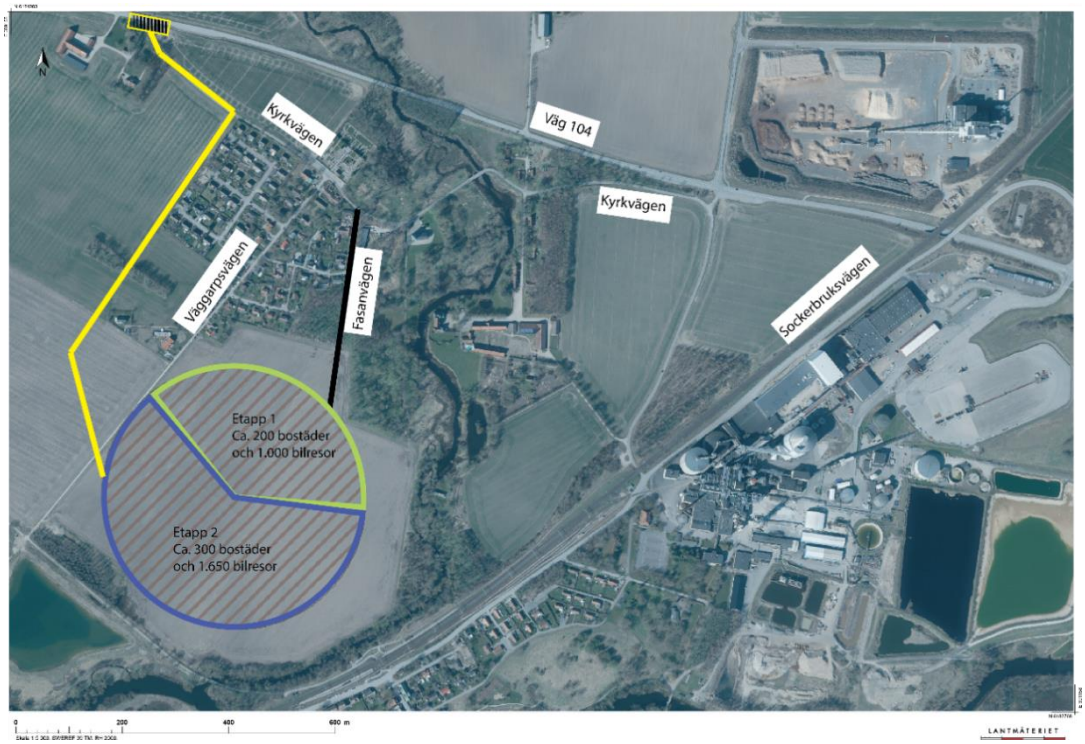

Figur 11. Alternativ väst, ny väg (gul linje) väster om Väggarp.

Figur 12 är ett skiss- och åtgärdsförslag som rekommenderas för att säkerställa hög säkerhet och god framkomlighet. Förslaget innebär ett nytt vänstersvängfält på väg 104 samt en ny refug på Kyrkvägen.

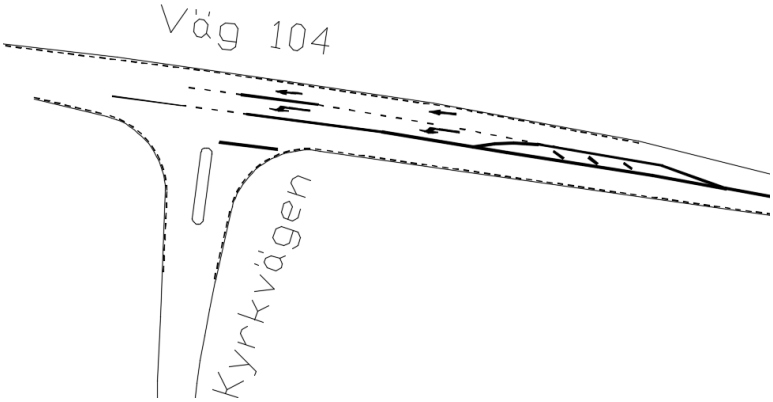

Figur 12. Förslag på åtgärder för att förbättra korsningen Kyrkvägen/Väg 104.

5.2.4 ALTERNATIV ÖST

Det andra alternativet, öst, innebär en ny väg (gul linje i Figur 13 nedan) som går öster om Väggarp parallellt med järnvägen. Vägen går mellan Kyrkvägen och planområdet där en bro anläggs över Bråån. Alternativ öst innebär även att Kyrkvägen ansluts direkt till väg 104 och därför föreslås en cirkulationsplats för att höja trafiksäkerheten och bibehålla god framkomlighet. I detta alternativ kommer även trafikmängderna på Sockerbruksvägen öka och det är därför nödvändigt att se över utformningen av korsningen Kyrkvägen / Sockerbruksvägen vid tunneln under järnvägen.

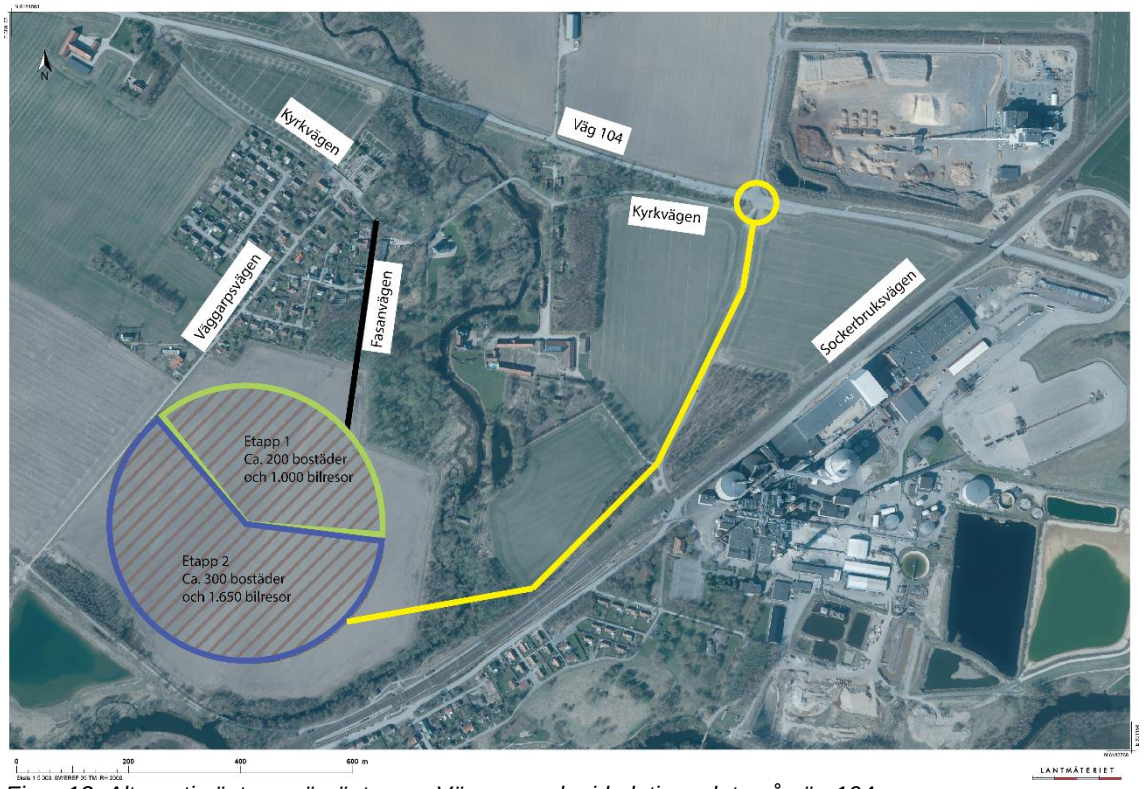

Figur 13. Alternativ öst, ny väg öster om Väggarp och cirkulationsplats på väg 104.

För att minimera intrång vid ån anläggs en träbro över Bråån. Bron är i trä och liknar exemplet i figur 19 från Vitemölla.

Figur 14. Exempel med bro från VItemölla

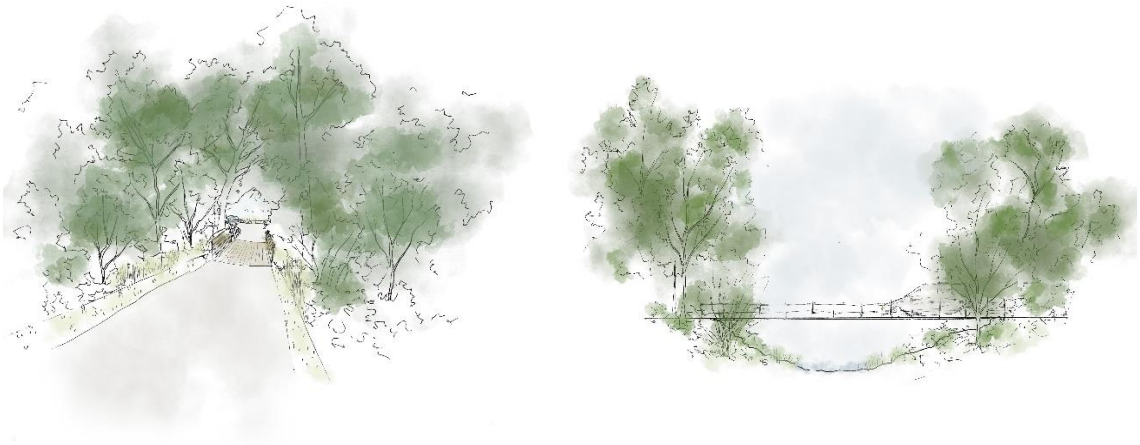

Figur 15. Illustration av bron över Bråån

Om Kyrkvägen ska ansluta till väg 104 bedöms en ny cirkulationsplats vara nödvändig för att säkerställa hög trafiksäkerhet och samtidigt bibehålla en god framkomlighet. I 16 nedan illustreras hur en cirkulationsplats hade kunnat se ut för att fortsatt vara framkomlig för 24m lastbilar till Kraftvärmeverket. Det har beslutats att kraftvärmeverkets kapacitet ska utökas och därmed kommer leveranserna till kraftvärmeverket att bli fler vilket också talar för en cirkulationsplats. De turkosa linjerna är befintliga väglinjer och de röda är nya väglinjer.

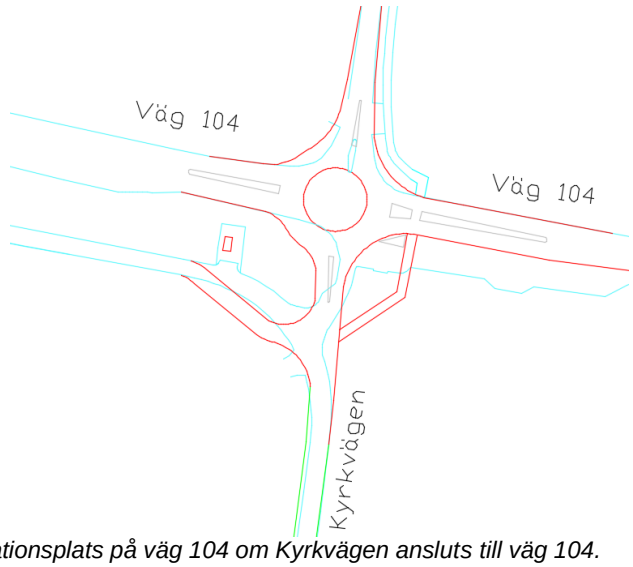

Figur 16. Förslag på utformning av en ny cirkulationsplats på väg 104 om Kyrkvägen ansluts till väg 104.

Längre ner på Kyrkvägen går vägen i en smal tunnel under järnvägen där siktförhållandena är väldigt begränsade. Två personbilar kan inte mötas i tunneln utan möte sker på ömse sidor om tunneln, ytorna för möte är relativt små och det saknas yta för bilar att stå och vänta på. Oavsett om alternativ öst genomförs eller inte bör denna plats åtgärdas för att höja säkerheten och minska risken för olyckor. Motivet att genomföra åtgärder på platsen ökar om alternativ öst blir aktuellt eftersom trafikmängderna då kommer att öka.

Förslaget som redovisas i 17 nedan innebär nya separata svängfält på Sockerbruksvägen, både för de som kommer norrifrån och de som kommer söderifrån. Svängfälten skapar en plats för bilar att stå och vänta tills det är fritt i tunneln samtidigt som de väntande bilarna inte stoppar upp trafiken på Sockerbruksvägen.

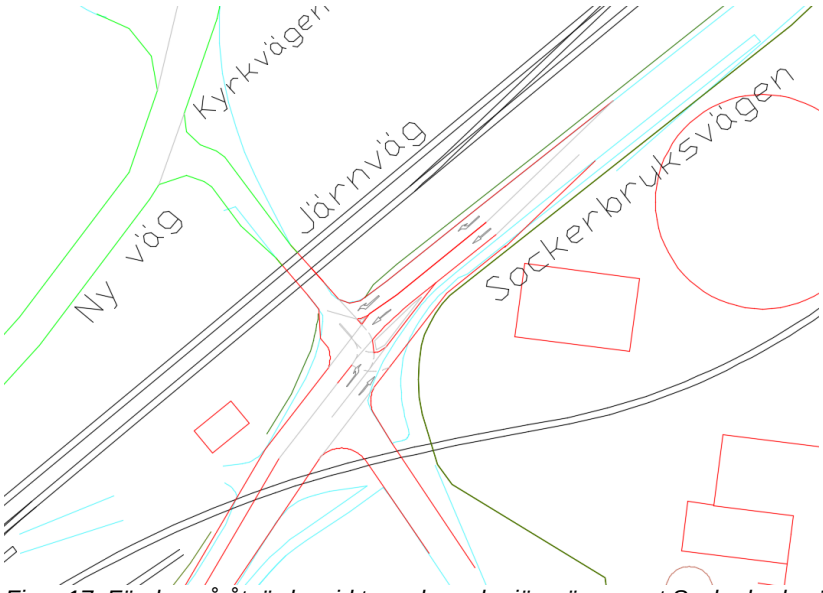

Figur 17. Förslag på åtgärder vid tunneln under järnvägen mot Sockerbruksvägen.

5.2.5 KOMBINERAT ALTERNATIV AV VÄST OCH ÖST

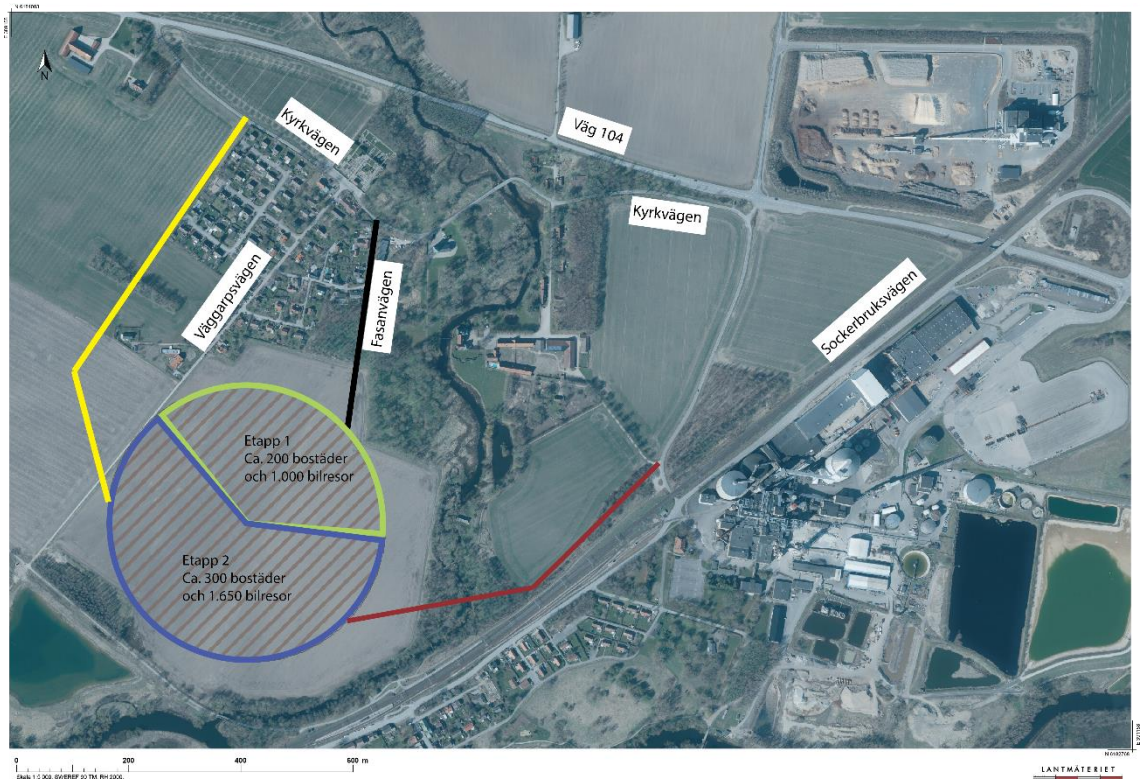

Figur 18. Alternativ med ny väg i väster och en ny väg med bro i öster.,

För att knyta samma det nya området söder om Väggarp med Örtofta har ytterligare ett alternativ tagits fram. Detta alternativ är en kombination av de västra och östra alternativen. Alternativet i väst och öst behålls i sin helhet utöver att cirkulationsplatsen från det östra alternativet tas bort. Vägen i öst anläggs fortfarande med en bro över Bråån likt illustrationen i alternativ öst (figur 15) och ansluter till Kyrkvägen i norr och Sockerbruksvägen under järnvägstunneln i öst.

5.2.6 KÖRVÄGAR OCH TRAFIKPROGNOS ALTERNATIV VÄST

I scenariot där etapp 2 genomförs tillsammans med Alternativ väst ökar trafikmängderna i området och det huvudsakliga tillskottet hamnar på den nya vägen väster om Väggarp, gul linje i Figur 19 nedan, eftersom den kommer vara genare, snabbare och enklare att använda än Fasanvägen.

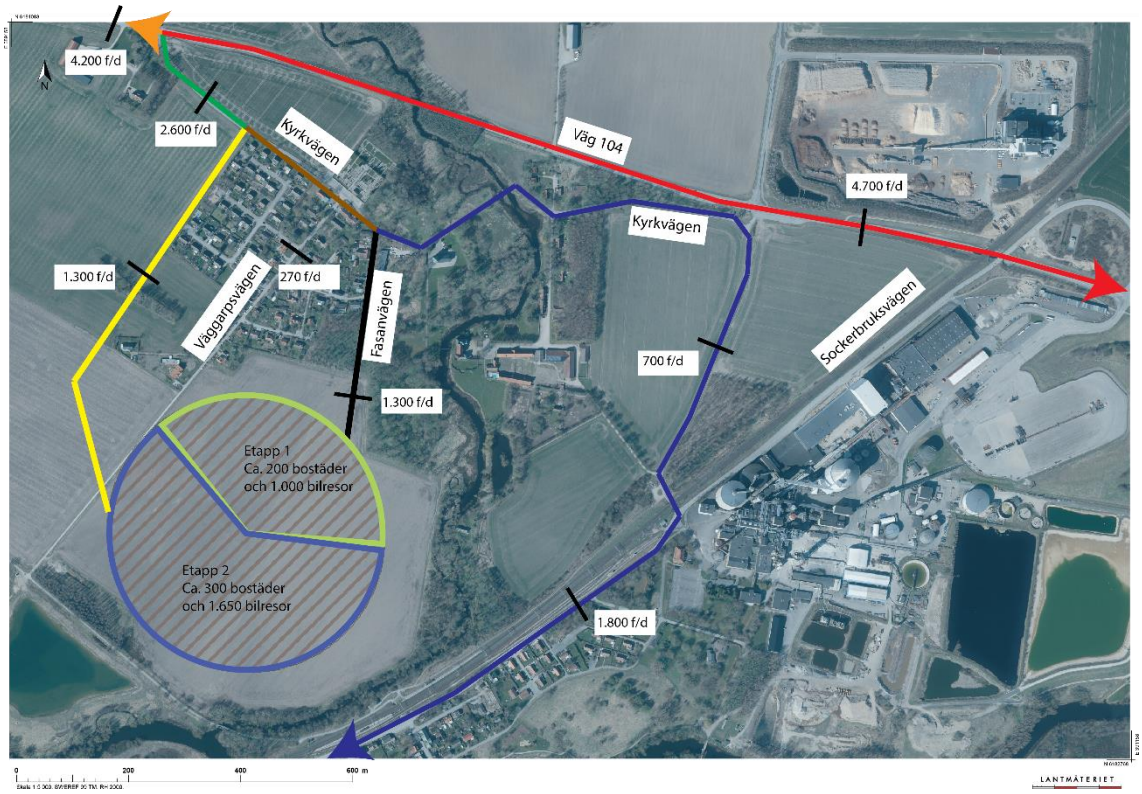

Figur 19. Körvägar och trafikprognos för Alternativ väst.

Med två alternativa vägar till/från planområdet ökar robustheten i trafiksystemet. I Figur 19 nedan visas körvägar till E22, Kävlinge och Lund (via Sockerbruksvägen) samt en trafikprognos för hur stora trafikflödena är i ett antal vägsnitt efter att planområdet är fullt utbyggt. För att köra till E22, som är den huvudsakliga körriktningen enligt resvaneundersökningen, kommer den nya vägen (gul linje) användas, därefter Kyrkvägen (grön linje) och sedan väg 104 (röd linje). Att en del av Kyrkvägen är grön i figuren beror på att den även utgör körväg för de bilar som kör via Fasanvägen mot Kävlinge.

Det är möjligt att köra på Sockerbruksvägen norrut till väg 104 men den körvägen bedöms som oattraktiv för alla med startpunkt i planområdet eftersom tunneln under järnvägen är svår samtidigt som den nya vägen är snabbare och smidigare.

5.2.7 KÖRVGAR OCH TAFIKFPROGNOS ALTERNATIV ÖST

Även i scenariot där etapp 2 genomförs tillsammans med Alternativ öst ökar trafikmängderna i området och det huvudsakliga tillskottet hamnar på den nya vägen öster om Väggarp, brun och rosa linje i Figur 20 nedan, eftersom den kommer vara genare, snabbare och enklare att använda än Fasanvägen.

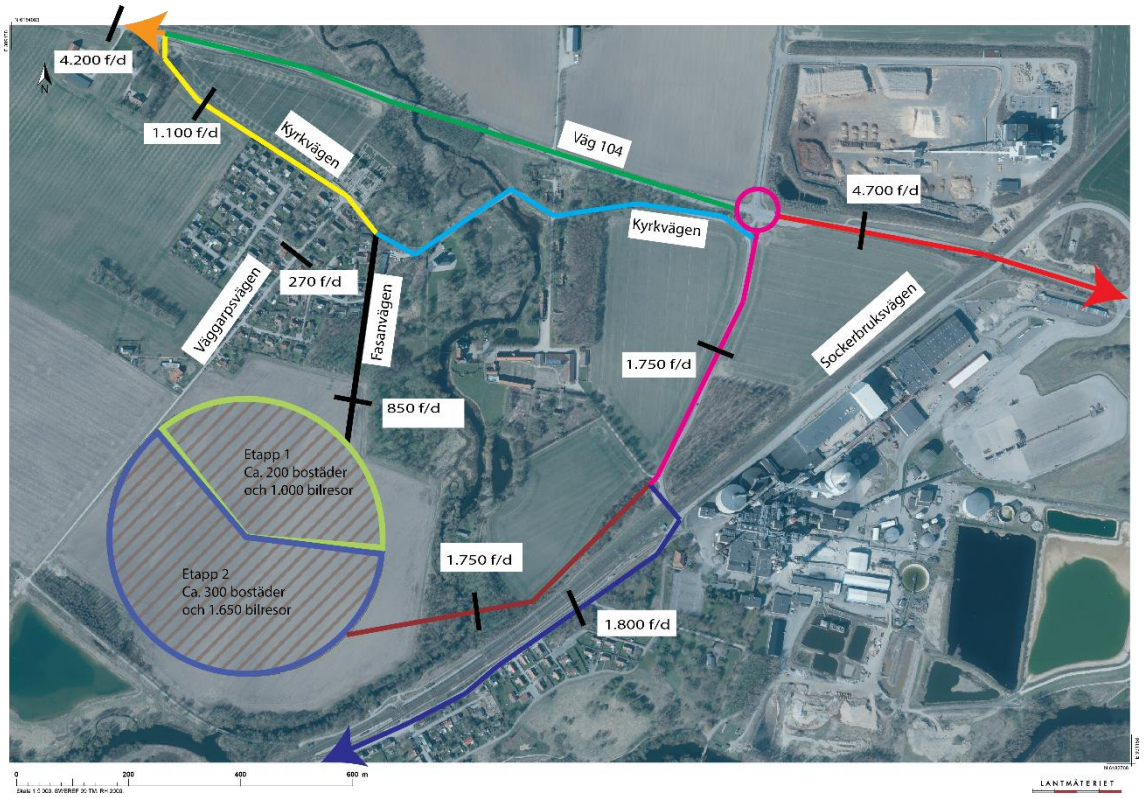

Figur 20. Körvägar och trafikprognos Alternativ öst.

Precis som i västalternativet ökar robustheten i trafiksystemet i det östra alternativet eftersom det finns två olika körvägar till/från planområdet. I figuren nedan visas körvägar till E22, Kävlinge och Lund (via Sockerbruksvägen) samt en trafikprognos för hur stora trafikflödena är i ett antal vägsnitt efter att planområdet är fullt utbyggt. För att köra till E22, som är den huvudsakliga körriktningen enligt resvaneundersökningen, kommer den nya vägen (brun linje) användas, därefter Kyrkvägen (rosa linje) och sedan väg 104 (röd linje).

I detta scenario gäller samma sak som i västalternativet att det är möjligt att köra på Sockerbruksvägen norrut till väg 104 men den körvägen bedöms som oattraktiv för alla med startpunkt i planområdet eftersom tunneln under järnvägen är svår samtidigt som den nya vägen är snabbare och smidigare.

5.2.8 KÖRVGAR OCH TAFIKFPROGNOS FÖR KOMBINERAT ALTERNATIV

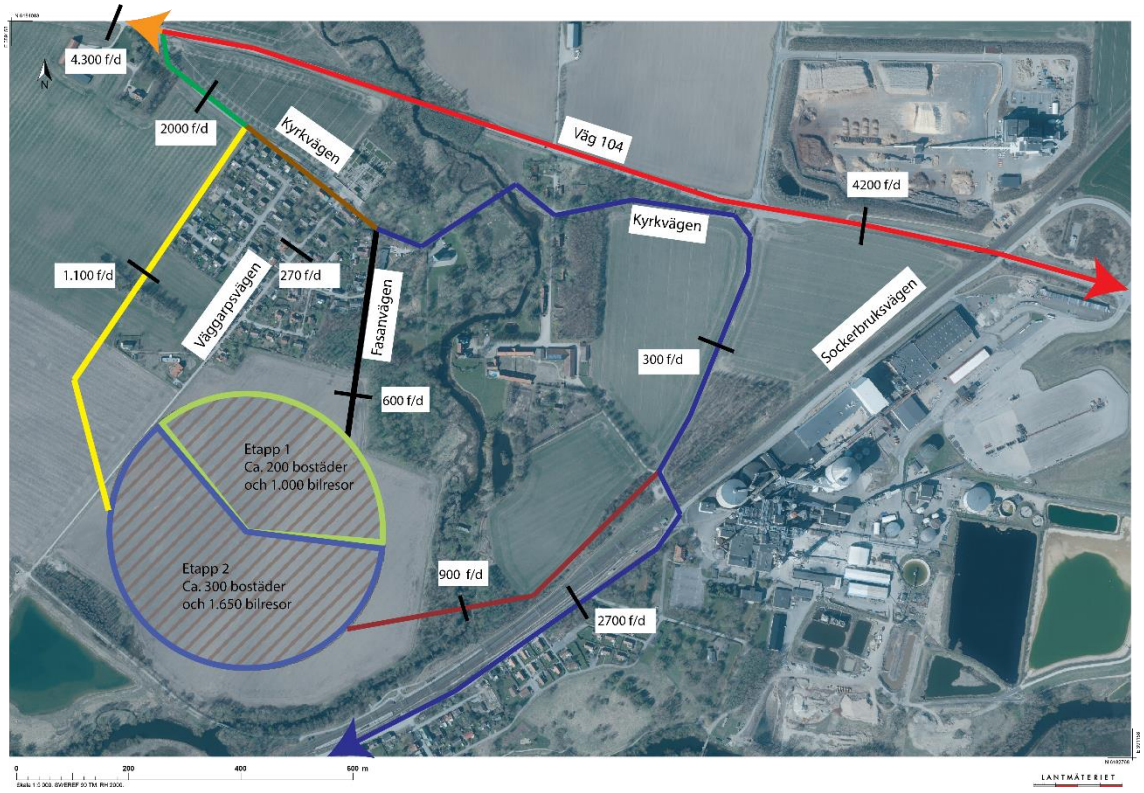

Figur 21. Körvägar och trafikprognos för det kombinerade alternativet

I detta alternativ är den västra vägen fortsatt mest attraktiv men i jämförelse med det östra alternativet kommer fler välja vägen under järnvägstunneln och ut på sockerbruksvägen istället för att köra norrut på Kyrkvägen. Detta ställer högre krav på järnvägstunneln för att säkerställa god sikt och säkra mötesplatser i form utav en yta för väntande bilar innan tunneln. I dagsläget är det inte möjligt för bilar att mötas i tunneln och det finns begränsat utrymme för cyklister att möta en bil. På grund av den ökade trafikmängden genom tunneln och på Sockerbruksvägen bör åtgärder för att öka trafiksäkerheten ses över. Vid en utbyggnad enligt etapp 2 kan trafiken genom järnvägstunneln och på Sockerbruksvägen öka ytterligare för att sedan köra norrut till väg 104.

5.2.9 SAMMANFATTNING TRAFIKPROGNOS

I tabellerna nedan redovisas trafikflödena på vägarna runt Väggarp efter att etapp 1 är utbyggt, tabell 5, samt för fullt utbyggt planområde med alternativ väst, tabell 6, alternativ öst, tabell 7 och alternativ väst + bro, tabell 8.

Etapp 1

Gatusnitt	Befintlig trafik	Tillskott vid 200 nya bostäder	Totalt
Väggarpsvägen	270	0	270
Fasanvägen	30	1.020	1.050
Kyrkvägen norra	300	1.020	1.320

Kyrkvägen östra	300	170	470
Väg 104 väster	3.400	320	3.720
Väg 104 öster	3.400	530	3.930
Sockerbruksvägen	1.400	170	1.570

Tabell 5. Trafikprognos för vägarna runt Väggarp vid utbyggd etapp 1.

Västalternativet

Gatusnitt	Befintlig trafik	Tillskott vid 500 nya bostäder	Totalt
Väggarpsvägen	270	0	270
Fasanvägen	30	1.250	1.280
Kyrkvägen norra	300	2.340	2.640
Kyrkvägen östra	300	430	730
Väg 104 väster	3.400	800	4.200
Väg 104 öster	3.400	1.320	4.720
Sockerbruksvägen	1.400	430	1.830
Nya vägen	0	1.300	1.300

Tabell 6. Trafikprognos för vägarna runt Väggarp vid fullt utbyggt planområde och alternativ väst.

Östalternativet

Gatusnitt	Befintlig trafik	Tillskott vid 500 nya bostäder	Totalt
Väggarpsvägen	270	0	270
Fasanvägen	30	800	830
Kyrkvägen norra	300	800	1.100
Kyrkvägen östra	300	1.470	1.770
Väg 104 väster	3.400	800	4.200
Väg 104 öster	3.400	1.320	4.720
Sockerbruksvägen	1.400	430	1.830
Nya vägen	0	1.740	1.740

Tabell 7. Trafikprognos för vägarna runt Väggarp vid fullt utbyggt planområde och alternativ öst.

Alternativ väst + bro

Gatusnitt	Befintlig trafik	Tillskott vid 500 nya bostäder	Totalt
Väggarpsvägen	270	0	270
Fasanvägen	30	550	600
Kyrkvägen norra	300	1.700	2.000
Kyrkvägen östra	300	0	300
Väg 104 väster	3.400	900	4.300
Väg 104 öster	3.400	800	4.200
Sockerbruksvägen	1.400	1.300	2.700
Nya vägen v. om området	0	1.100	1.100
Nya vägen över Bråån	0	900	900

Tabell 8. Trafikprognos för vägarna runt Väggarp vid fullt utbyggt planområde och alternativ väst + bro och väg mot järnvägstunnel

5.3 KAPACITETBERÄKNINGAR

Trafikalstringsverktyget ger ett trafiktillskott på ca. 2.550 fordonsrörelser till och från planområdet när allt är utbyggt med 500 bostäder. Dessa fordonsrörelser fördelar sig

på Fasanvägen och den nya vägen väster om Väggarp i alternativ väst eller Fasanvägen och den nya vägen öster om Väggarp i alternativ öst. Samtliga vägar ut från planområdet ansluter till någon del av Kyrkvägen. Kyrkvägen har idag låga trafikflöden och det kommer därför inte vara något problem att trafikmängderna ökar där. I nästa steg när Kyrkvägen ansluter till väg 104 är situationen annorlunda eftersom väg 104 har större trafikflöden. Det har därför gjort en kapacitetberäkning för framkomligheten i två korsningar:

- Kyrkvägen (västra delen) / väg 104 i alternativ väst
- Kyrkvägen (östra delen) / väg 104 i alternativ öst

Kapacitetsberäkningen har utförts i beräkningsprogrammet Capcal, trafikflödena på väg 104 är uppräknade till prognosår 2040 och beräkningarna utgår från maxtimmen – den timmen på dygnet då trafikflödet är som störst. Capcal ger resultat i form av belastningsgrader där ett värde under 0,6 är önskvärt för att framkomligheten ska vara god.

Utformning	Belastningsgrad
Befintlig utformning	0,42
Ny utformning med vänstersvängfält	0,44

Tabell 9. Resultat av kapacitetberäkning för korsningen Kyrkvägen / väg 104.

Tabell 9 visar att belastningsgraden ökar marginellt med den nya utformningen vilket beror på att bilar som kommer från Kyrkvägen och ska svänga vänster mot Kävlinge behöver korsa tre filer istället för två. Nyttan med svängfältet är desto större ur ett trafiksäkerhetsperspektiv samt att tryggheten ökar när det finns ett separat svängfält att vänta i.

Längre österut på väg 104 har kapaciteten testats för alternativ öst med två olika utformningsförslag, fyrvägskorsning och cirkulationsplats.

Utformning	Belastningsgrad
Fyrvägskorsning	0,44
Cirkulationsplats	0,28

Tabell 10. Resultat av kapacitetberäkning för korsningen Kyrkvägen / väg 104.

Tabell 10 visar att belastningsgraden blir lägre med cirkulationsplatsen men precis som för den andra korsningen är den största nyttan den ökade trafiksäkerheten som cirkulationsplatsen medför.

6 KONSEKVENSER

6.1 FRAMKOMLIGHET

Trafikmängderna är relativt låga på det befintliga vägnätet kring Väggarp vilket gör att trafiktillskottet från planområdet inte kommer påverka framkomligheten nämnvärt. Det gäller såväl Kyrkvägen, Sockerbruksvägen och korsningarna med väg 104. Fasanvägen är den väg som får ändrad användning men nivåerna är ändå så låga att upplevelsen av en bygata kvarstår.

Korsningarna med väg 104 har kontrollerats i beräkningsprogrammet Capcal och de låga belastningsgraderna tyder på att framkomligheten är god och kommer förbli god i både alternativ väst och öst.

Det finns dock en punkt i Väggarp / Örtofta där framkomligheten är låg och det är tunneln under järnvägen. Två personbilar kan inte mötas och en cyklist undviker helst att möta en personbil av trygghetsskäl. Oavsett utbyggnad av planområdet eller inte rekommenderas åtgärder i denna punkts för att öka säkerheten och framkomligheten. Åtgärder för denna punkt är extra viktigt vid alternativ öst och det kombinerade alternativet. Trafikmängden genom järnvägstunneln och på Sockerbruksvägen kommer att öka vid val av dessa alternativ vilket ställer högre krav på framkomlighet och trafiksäkerhet genom tunneln.

6.2 TRAFIKSÄKERHET

De befintliga vägarna är på vissa ställen smala och ganska krokiga vilket håller nere hastigheten vilket är bra för trafiksäkerheten. Siktförhållandena är bra vid Fasanvägen och Kyrkvägen.

I samband med exploateringen av planområdet bör ändå trafiksäkerhetshöjande åtgärder vidtas i korsningen Kyrkvägen / väg 104 i både alternativ väst och öst. I västalternativet bedöms ett vänstersvängfält och ny refug vara tillräckligt men i östalternativet bör en cirkulationsplats övervägas.

Det saknas idag gång- och cykelbanor intill vägarna i området, det finns å andra sidan alternativa gång- och cykelvägar. Men vägarna kommer upplevas som mindre attraktiva för gående och cyklister när biltrafiken ökar. I alternativ öst föreslås att en gång- och cykelbana byggs längs med Kyrkvägen mellan tunneln under järnvägen och cirkulationsplatsen på väg 104.

Vid fullt utbyggt planområde kommer trafiken öka i tunneln under järnvägen och det blir därför mindre attraktivt att passera som gående, cyklist och bilist eftersom säkerheten minskar med ökade trafikflöden. Tunneln skulle behöva åtgärdas redan idag men behovet blir större med ökade trafikmängder.

7 SAMMANFATTANDE SLUTSATS

Planområdet planeras att byggas ut med ca. 500 bostäder i form av villor, radhus och flerbostadshus. Utifrån planerad utbyggnad har en trafikalstringsberäkning genomförts med Trafikverkets trafikalstringsverktyg. Det har även gjorts en trafikfördelning över hur trafikrörelserna kommer att se ut till och från området i olika etapper och med tre olika alternativ. Trafikfördelningen grundar sig i Region Skånes Resvaneundersökning. Därefter har en trafikprognos för vägarna i och kring Väggarp tagits fram som underlag till kapacitetsberäkningar i beräkningsprogrammet Capcal och bullerutredning.

Trafikalstringen, trafikfördelningen och trafikprognosen visar trafikflöden som är rimliga för en exploatering innehållande 500 bostäder. Trafiktillskottet är fullt hanterbart på de befintliga vägarna Fasanvägen, Kyrkvägen, Sockerbruksvägen och väg 104 tillsammans med alternativ väst, öst eller en kombinationen av de båda. De tre alternativen är möjligen inte nödvändiga av kapacitetsskäl men Fasanvägens karaktär och upplevelse förändras mycket om den utgör enda in- och utfart till planområdet.

Utifrån att den huvudsakliga körriktningen är väg 104 österut och den befintliga östra delen av Kyrkvägen nästan ansluter till väg 104 förefaller alternativ öst vara det naturliga förstahandsvalet. Däremot innebär det sannolikt en större kostnad än alternativ väst eftersom det behöver byggas en bro över ån samt att en cirkulationsplats behöver byggas. Ett mellanting kan därför vara alternativet med bro över Bråån vilket är en kombination av alternativ väst och öst. Den nya vägen i väst och en ny väg i öst med bro över Bråån anläggs men cirkulationsplatsen från österlaternativet uteblir.

Slättäng AB

Trafikutredning Örtofta

Väggarp

Uppdragsnr.: 1095521 Revision: 2.0 Datum: 2026-02-04

Norconsult

Uppdragsgivare:	Slättäng AB
Uppdragsgivarens kontaktperson:	Jacob Bennet
Konsult:	Norconsult Sverige AB
Uppdragsledare:	Viktor Edensand
Teknikansvarig:	Charlotte Lindskog
Handläggare:	Märta Larsson

Revision	Datum	Beskrivning	Upprättat	Granskat	Godkänt
1.0	2026-01-14	Granskningshandling	M. Larsson	E. Ståhl	V. Edensand
2.0	2026-02-04	Slutleverans	M. Larsson	V. Edensand	V. Edensand

Detta dokument är framtaget av Norconsult som del av det uppdrag dokumentet gäller. Upphovsrätten tillhör Norconsult Sverige. Beställaren har, om inte annat avtalats, endast rätt att använda och kopiera redovisat uppdragsresultat för uppdragets avsedda ändamål.

Summering

Detta PM är en komplettering till tidigare genomförd utredning *Trafikutredning Örtofta – Väggarp (2023)*. Denna utredning syftar till att belysa Fasanvägens funktion och framtida behov. En genomgång av hur Fasanvägen fungerar idag samt en bedömning av när en ombyggnation kan bli aktuell redovisas. Vidare analyseras vägens kapacitet att hantera byggtrafik och vilka mindre åtgärder som kan genomföras, eventuellt etappvis, för att förbättra den befintliga vägen. Förslagen illustreras med skisser i plan och sektion. Utredningen omfattar även beräkningar av trafikalstring för den planerade bebyggelsen med förskola och skola, samt en analys av trafikfördelning och kapacitetskontroll i korsningen Fasanvägen/Kyrkvägen. Körspårskontroll och siktutredning för samma korsning har genomförts. Det har även genomförts en bedömning av trafiksäkerheten för samtliga trafikslag.

Utredningen visar att den planerade exploateringen i etapp 1, med förskola och 90 bostäder, beräknas alstra cirka 750 fordon/dygn, motsvarande 75 fordon i maxtimmen. Kapacitetsberäkningar visar att den befintliga korsningen Fasanvägen/Kyrkvägen har en belastningsgrad på 0,08 även efter exploateringen, vilket innebär mycket god servicenivå då det är lägre än Trafikverkets riktvärde på 0,6. Även siktförhållandena är goda. Trafikfördelningen innebär att majoriteten av trafiken svänger västerut mot väg 104, vilket ställer krav på god framkomlighet i denna riktning. Körspårsanalyser visar att tunga fordon kan trafikera korsningen, men att vissa svängar kräver utrymme utanför befintlig körbana, vilket medför risk för intrång på fastigheter.

Vilka åtgärder som krävs för Fasanvägen beror på det förväntade trafikflödet, både under byggtiden och efter färdigställandet av framtida etapper. Åtgärderna föreslås genomföras etappvis enligt fyrstegsprincipen, det vill säga att först tänka om och se om det går att påverka transportbehovet genom påverkansåtgärder, därefter optimera det befintliga systemet, sedan bygga om befintlig infrastruktur och som sista steg, om inget annat räcker, bygga nytt.

På kort sikt rekommenderas påverkansåtgärder såsom information och planering av byggtrafik, samt tillfälliga lösningar som enkelriktning eller styrning med vakt eller signal. För att hantera trafiken under byggtiden föreslås även att mötesplatser anläggs längs Fasanvägen; två mötesplatser bedöms vara tillräckliga för etapp 1. På längre sikt, i takt med att området byggs ut, rekommenderas en mer omfattande ombyggnad av Fasanvägen med två körfält och gångbana eller en kombinerad gång- och cykelbana för att säkerställa trafiksäkerhet och framkomlighet för samtliga trafikslag. Gång- och cykeltrafik bör omledas under byggtid och separeras från motortrafik i den slutliga lösningen.

Sammanfattningsvis kan den planerade exploateringen hanteras med mindre åtgärder initialt, men en framtida breddning av Fasanvägen är nödvändig för att möta ökade trafikflöden och skapa en trygg miljö för oskyddade trafikanter.

Innehåll

1 Inledning 5
1.1 Bakgrund och syfte 5
2 Nulägesbeskrivning 6
2.1 Fasanvägen 6
2.2 Gång och cykel 9
3 Trafikalstring 10
3.1 Förutsättningar och antaganden 10
3.2 Resultat 10
3.2.1 Scenario 1 10
3.2.2 Scenario 2 10
3.2.3 Känslighetsanalys 11
4 Trafikfördelning 13
4.1 Förutsättningar och antaganden 13
4.2 Resultat 14
4.2.1 Scenario 1 14
4.2.2 Scenario 2 15
5 Korsning Fasanvägen/Kyrkvägen 17
5.1.1 Trafikalstring befintliga bostäder 17
5.1.2 Uppräkning av befintlig trafik 17
5.1.3 Kapacitetsberäkning 17
5.1.4 Körspårsanalys och sikt 19
6 Åtgärdsförslag 24
6.1 Fasanvägen 24
6.1.1 Påverkansåtgärder: Information och planering av byggtrafik 24
6.1.2 Enkelriktning av trafik under byggtid 25
6.1.3 Styrning av byggtrafik med vakt eller tillfällig signalanläggning 27
6.1.4 Längsgående breddning på västra sidan av Fasanvägen 27
6.1.5 Breddning av befintlig väg med mötesplatser 29
6.1.6 Breddning av Fasanvägen till två körfält och gångbana 34
6.1.7 Breddning av Fasanvägen till två körfält och kombinerad gång- och cykelbana 36
6.2 Gång och cykel 38
7 Slutsatser och rekommendation om fortsatt arbete 40
8 Referenser 42

1 Inledning

1.1 Bakgrund och syfte

Slättäng AB, i samarbete med Eslövs kommun, planerar att utveckla området mellan Väggarp och Örtofta station med cirka 400 bostäder, varav 90 i etapp 1, samt en förskola och eventuellt även en skola. Området består av en jordbruksfastighet på cirka 300 000 m² och erbjuder ett stationsnära läge med närhet till naturen och goda kommunikationer via E22, vilket skapar attraktiva boendemöjligheter. En trafikutredning behöver tas fram som kompletterar tidigare genomförd utredning (Tyréns, 2023) då förutsättningarna för tillfartsvägar till området har förändrats. Den tidigare framtagna utredningen har utgått från att flera vägar skulle ansluta till det planerade området medan denna utredning utgår från att det endast kommer finnas en befintlig tillfartsväg, Fasanvägen, till området.

Utredningen ska fungera som beslutsunderlag för vilka åtgärder som krävs, både på kort och lång sikt, för att säkerställa en välfungerande trafiklösning för det planerade området. Trafiken till och från området är tänkt att ledas via Fasanvägen. Utredningen omfattar en analys av Fasanvägens nuvarande funktion, dess kapacitet att hantera byggtrafik under exploateringsfasen samt förslag på mindre, etappvisa åtgärder för att förbättra vägstandarden. Vidare ingår beräkning av trafikalstring för den nya bebyggelsen samt kapacitets- och fördelningsanalys för korsningen Fasanvägen/Kyrkvägen. För samma korsning har körspårskontroll och siktutredning genomförts för att säkerställa framkomlighet och trafiksäkerhet. Uppdraget omfattar även en trafiksäkerhetsanalys med fokus på gång- och cykeltrafik.

2 Nulägesbeskrivning

Området för den planerade bebyggelsen ligger i Väggarp, nordväst om Örtofta station, se Figur 1. Trafiken till och från det planerade området är tänkt att ledas norrut via Fasanvägen som idag utgörs av en smal lokalgata som mynnar ut i en grusväg fram till det planerade området. I norr ansluter Fasanvägen till Kyrkvägen, som i sin tur ansluter till väg 104. Väg 104 leder till Kävlinge i väst och mot E22 och Flyinge i öst. Öster om Fasanvägen och nordöst om det planerade området ligger Örtofta slott och kyrka. På västra sidan om Fasanvägen finns bostäder i form av småhusbebyggelse.

Figur 1. Planerad bebyggelse i omgivning. Karta: Lantmäteriet.

2.1 Fasanvägen

Fasanvägen är en enskild väg med skyltad hastighet 30 km/tim på den norra delen och bashastighet 70 km/tim på den södra delen som utgörs av en grusväg idag, se Figur 2. Vägens bredd varierar mellan 3–5 meter, se Figur 3. I den norra delen, närmast Kyrkvägen, är vägbredden 5 meter för att sedan smalna av till cirka 3 meter i söder för grusvägen. Där Fasanvägen delar sig i en trebenskorsning är vägen något bredare, knappt 6,5 meter. Gång och cykel hänvisas idag till blandtrafik längs vägen.

På vägens västra sida återfinns fyra fastigheter där tre av bostadshusen är placerade nära vägen. Flera av tomterna sträcker sig något utanför fastighetsgränserna, vilket innebär att buskage,

brevlådor, soptunnor och i ett fall även en källaringång finns placerade utanför fastighetsgräns. Från fastighetsgräns på västra till fastighetsgräns på östra sidan av Fasanvägen är bredden 7 meter. Längs Fasanvägens östra sida finns en fastighet med ett staket placerat längs delar av sträckan. Avståndet mellan staketet och asfalterad väg uppskattas som mest vara cirka 1 meter.

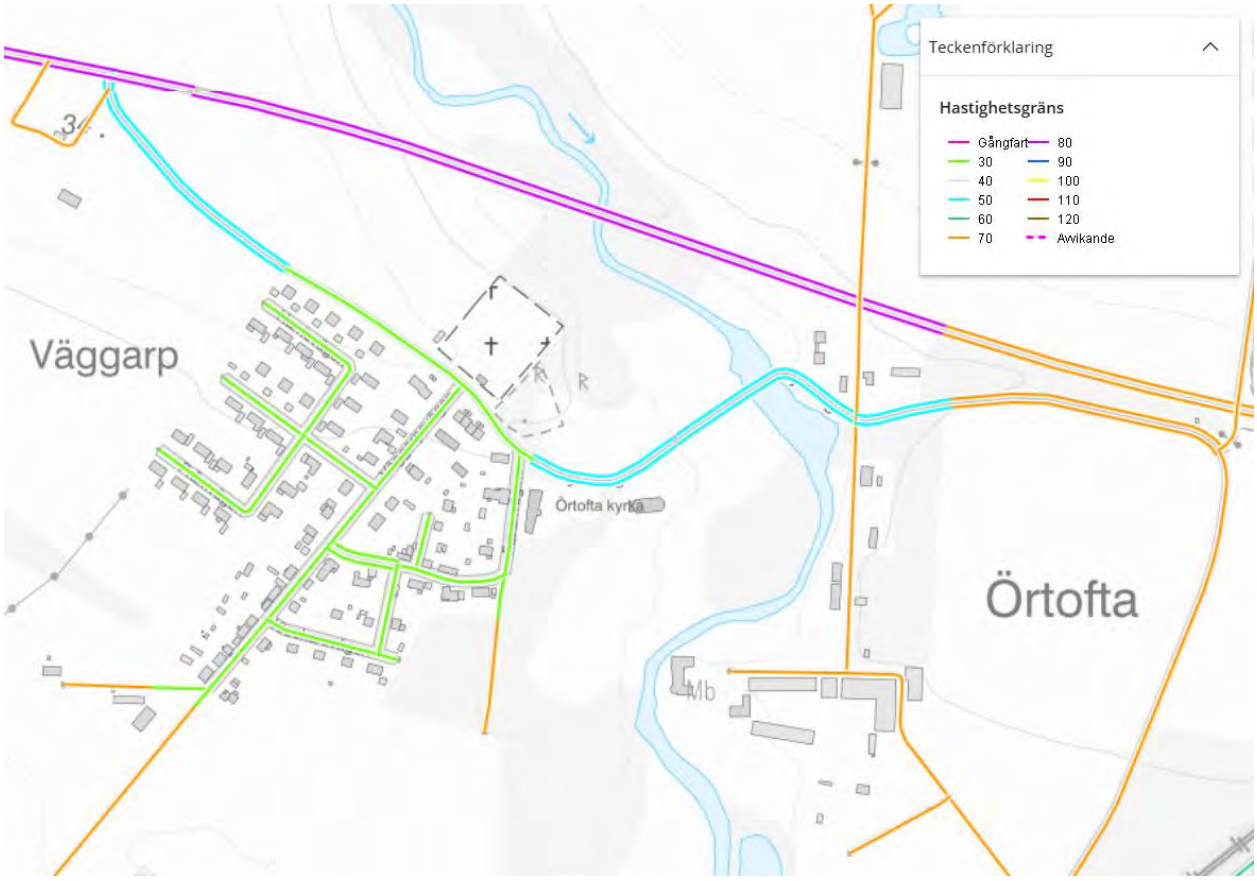

Figur 2. Skyltad hastighet på områdets vägar. Källa: Karta från NVDB (Trafikverket, 2026).

Figur 3. Fasanvägens lokalisering i Väggarp samt befintliga vägbredder längs vägen.

2.2 Gång och cykel

Befintligt gång- och cykelvägnät i Väggarp består idag främst av smalare gångbanor i områdets västra delar tillsammans med grusstigar genom naturområden som leder mot Örtofta och Örtofta station, se Figur 4. I anslutning till planområdets södra delar finns en cykelväg mot Kävlinge. I övriga nätet hänvisas gång och cykel till blandtrafik. Det finns en gång- och cykeltunnel vid Örtofta station som förbinder plattformarna och utgör länk mellan Örtofta och Väggarp. I Örtofta finns även en gångbana längs Sockerbruksvägen förbi stationsområdet.

I samband med exploatering av området behöver såväl framkomligheten som trafiksäkerheten för gång och cykel säkerställas.

Figur 4. Terrängkarta över Örtofta där cykelstigar är markerade i svart. Karta: Google maps.

3 Trafikalstring

En trafikalstring har genomförts för områdets tillkommande bebyggelse i etapp 1 som innefattar 90 bostäder och en förskola med fem avdelningar. En känslighetsanalys har genomförts för att identifiera när trafikflödet i maxtimmen överstiger nyckelvärden gällande utformningskrav enligt VGU, *Vägars och gators utformning* (Trafikverket, 2024a).

3.1 Förutsättningar och antaganden

Då området planeras byggas ut etappvis genomförs två scenarion för trafikalstring.

- Scenario 1: Förskola med fem avdelningar.
- Scenario 2: Förskola med fem avdelningar inklusive 90 bostäder

För att beräkna trafikalstringen används Trafikverkets trafikalstringsverktyg. Verktyget beräknar uppskattat antal fordon per dygn och kan baseras på ett flertal olika variabler. I denna utredning baseras trafikalstringen på bebyggelsens storlek (antal bostäder) och antal elever på förskolan, då kvadratmeter BTA inte är fastställt för vare sig bostäder eller förskola. För förskolan antas det finnas 20 barn per avdelning, vilket innebär 100 barn totalt.

Maxtimmen antas vara 10% av den beräknade årsdygnstrafiken (ÅDT), inklusive nyttotrafik.

3.2 Resultat

Resultatet från trafikalstringsberäkningarna visar att den planerade bebyggelsen i scenario 1, som endast innehåller förskola, ger upphov till 380 fordon/dygn, se Tabell 1. I maxtimmen alstrar planerad bebyggelse 38 fordon. Scenario 2, som innefattar förskola och bostäder, ger upphov till 750 fordon/dygn, vilket motsvarar 75 fordon i maxtimmen, se Tabell 3.

3.2.1 Scenario 1

Trafikalstringen för motorfordon beräknas enligt Tabell 1. För gång- och cykeltrafik beräknas alstringen bli enligt
Tabell 2.

Tabell 1. Trafikalstring gällande motortrafik för den planerade förskolan.

Markanvändning	Indata	Uppskattat ÅDT (fordon/dygn)		Trafikflöde i maxtimme (f/h)
		Exkl. nyttotrafik	Inkl. nyttotrafik	Inkl. nyttotrafik
Förskola	5 avdelningar á 20 elever	360	380	38

Tabell 2. Trafikalstring gällande gång och cykel för den planerade förskolan.

	Gång	Cykel
Förskola	103	32

3.2.2 Scenario 2

Trafikalstringen för motorfordon beräknas enligt Tabell 3. För gång- och cykeltrafik beräknas alstringen bli enligt Tabell 4.

Tabell 3. Trafikalstring gällande motortrafik för den planerade förskolan samt bostäder.

Markanvändning	Indata	Uppskattat ÅDT (fordon/dygn)		Trafikflöde i maxtimme (f/h)
		Exkl. nyttotrafik	Inkl. nyttotrafik	Inkl. nyttotrafik
Förskola	5 avdelningar á 20 elever	360	380	38
Bostäder	90 småhus	320	370	37
Totalt		680	750	75

Tabell 4. Trafikalstring gällande gång- och cykel för den planerade förskolan samt bostäder.

	Gång	Cykel
Förskola	103	32
Bostäder	67	25
Totalt	170	57

3.2.3 Känslighetsanalys

Tidigare trafikutredning (2023) visade att trafikmängderna på det befintliga vägnätet kring Väggarp är relativt låga, och att tillskottet från planområdet inte nämnvärt påverkar framkomligheten på det omkringliggande vägnätet. Den tidigare utredningens trafikalstring beräknades för upp till 700 bostäder och utan förskola, vilket är ett betydligt större antal bostäder än vad som ingår i scenario 2 som innefattar en förskola och 90 småhus. Trafikalstringen för 700 bostäder ger upphov till ett flöde på 3570 fordon/dygn, medan scenario 2 ger upphov till 750 fordon/dygn. Trafikalstringen i den tidigare utredningen uppskattades till betydligt högre flöden än vad resultatet i denna utredning visar.

En känslighetsanalys har utförts för att identifiera när trafikflödet i maxtimmen överstiger 200 respektive 300 fordon, då det påverkar hur vägen utformas baserat på de krav som finns i VGU (Trafikverket, 2024a). Kraven för avstånd mellan mötesplatser på vägar med enfältig körbana baseras på trafikflöde och vägens hastighet enligt Tabell 5. Som mest får trafikflödet vara 300 fordon/timme i maxtimmen för att mötesplatser ska vara ett alternativ för utformning på Fasanvägen.

Tabell 5. Maximal längd mellan mötesfickor på enfältig gata med trafik i båda riktningar (Trafikverket, 2024a).

Förväntad hastighet	Trafikmängd		
	100 f/h	200 f/h	300 f/h
30 km/h	300 m	150 m	100 m

I ett scenario då flödet i maxtimmen är 200 fordon är ÅDT 2000 fordon/dygn, baserat på att maxtimmen är 10% av ÅDT. Om det antas att förskolan förblir av samma storlek, det vill säga att den alstrar 380 fordon per dygn, skulle det innebära att övriga 1620 fordon/dygn alstras av bostadsbebyggelse. För att uppnå denna trafikmängd skulle cirka 400 bostäder behöva byggas, se Tabell 6. Samma beräkning för ett maxtimmesflöde på 300 fordon ger att cirka 640 bostäder skulle behöva byggas.

Tabell 6. Trafikalstring samt antal bostäder vid maxtimmesflöde på 200 respektive 300 fordon.

Maxtimme (f/h)	ÅDT inkl. nyttotrafik (f/d)	ÅDT bostäder inkl. nyttotrafik (f/d)	Antal bostäder
200	2000	1620	394
300	3000	2620	637

Teoretiskt skulle upp till cirka 640 bostäder kunna byggas innan utformning med mötesplatser inte är ett möjligt alternativ för att hantera det tillkommande trafikflödet på Fasanvägen. Det ökade antalet bostäder medför emellertid även ett större flöde av gående och cyklister, vilket kräver hänsyn både till framkomlighet och trafiksäkerhet. Eftersom dessa trafikanter är oskyddade är det viktigt att separera dem från motorfordon vid höga flöden, exempelvis genom anläggande av separata gång- och cykelbanor.

4 Trafikfördelning

4.1 Förutsättningar och antaganden

Alla fordon kör ut från det nya området via Fasanvägen. Den tidigare utredningen har utifrån resvaneundersökningar antagit att cirka 31% från Väggarp kör mot Kävlinge via väg 104, cirka 17% kör mot Lund via Sockerbruksvägen och cirka 52% kör mot E22 via väg 104 (Tyréns, 2023). Denna trafikfördelning används även i beräkningarna i denna rapport. Körvägarna visas i Figur 5 och fördelningen sammanställs i Tabell 7 nedan.

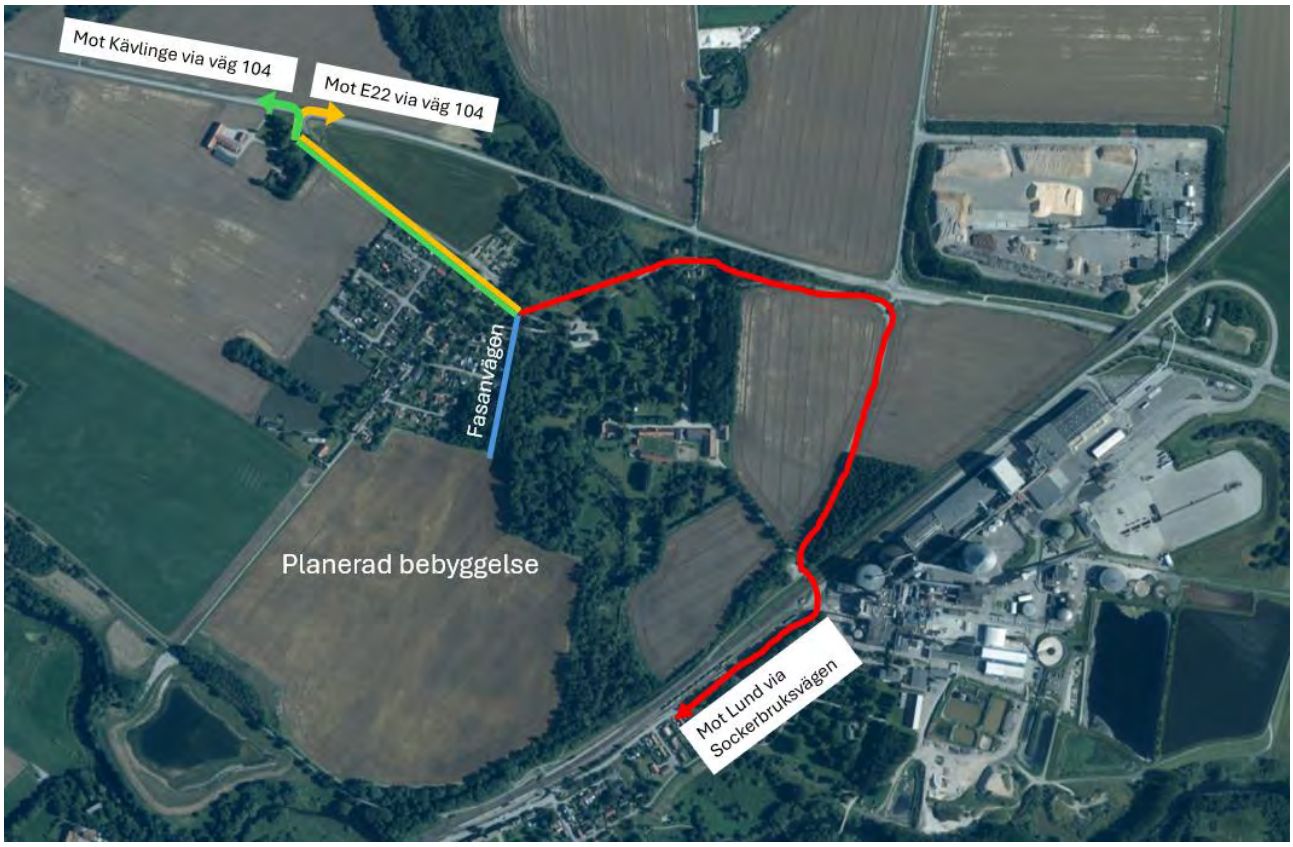

Figur 5. Trafikfördelning från det nya området via Fasanvägen. Karta: Lantmäteriet.

Tabell 7. Trafikfördelning från Fasanvägen i scenario 2.

Körväg	Andel trafik	Antal fordon i maxtimme
Mot Kävlinge via väg 104	31%	23
Mot E22 via väg 104	52%	39
Mot Lund via Sockerbruksvägen	17%	13

Både fordon som ska mot Kävlinge och fordon som ska mot E22 kommer att svänga västerut på Kyrkvägen, då de ska mot väg 104. Fordon som ska mot Sockerbruksvägen svänger österut. Det innebär att totalt 83% av den alstrade trafiken kommer att svänga västerut på Kyrkvägen medan resterande 17% svänger österut, se Figur 6.

Figur 6. Svängandelar i korsningen Fasanvägen-Kyrkvägen. Karta: Lantmäteriet.

4.2 Resultat

Hur många fordon som svänger väster respektive österut redovisas för scenario 1 och scenario 2 nedan. Svängandelarna antas vara desamma i båda scenarion, enligt Figur 6 ovan.

4.2.1 Scenario 1

Enligt Tabell 1 kör 38 fordon på Fasanvägen under den timme på dygnet då flödet är som högst. Det innebär att 32 fordon svänger västerut på Kyrkvägen medan 6 fordon svänger österut, se Figur 5.

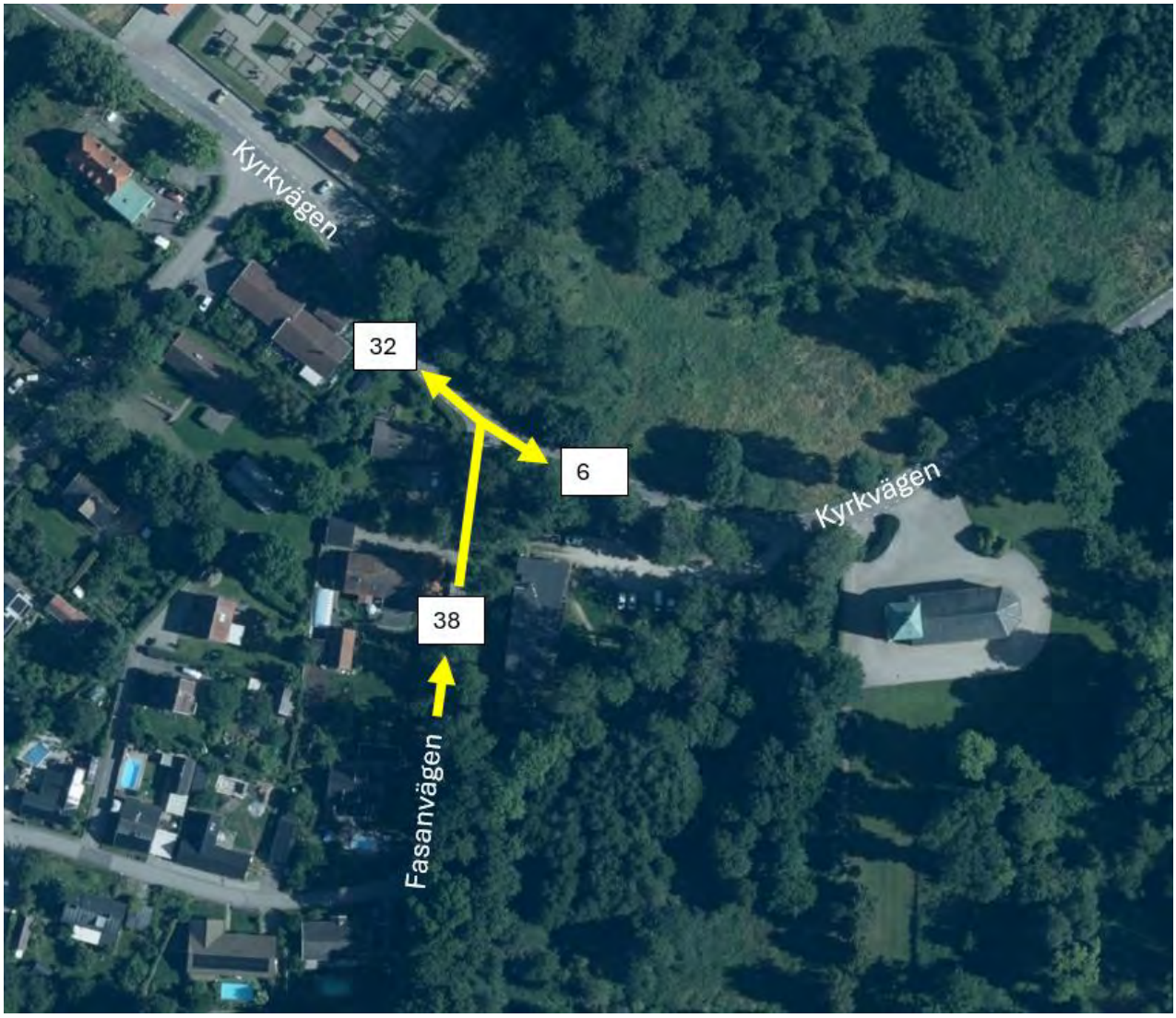

Figur 7. Fördelning av antal fordon från Fasanvägen i scenario 1. Karta: Lantmäteriet.

4.2.2 Scenario 2

Enligt Tabell 3 är det totalt 75 fordon som kör på Fasanvägen under den timme på dygnet då flödet är som högst. Det innebär att 62 fordon svänger västerut på Kyrkvägen medan 13 fordon svänger österut, se Figur 8.

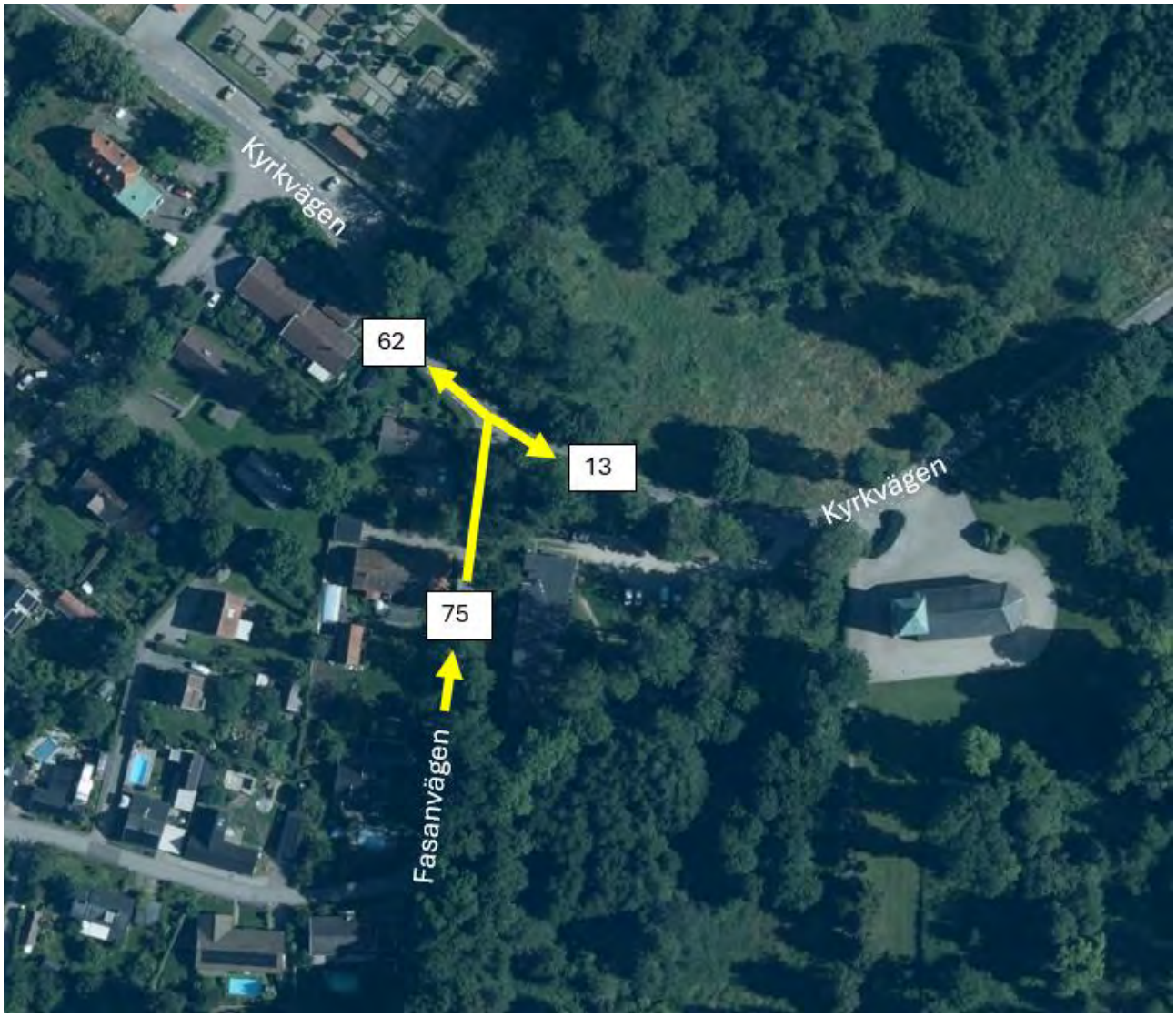

Figur 8. Fördelning av antal fordon från Fasanvägen i scenario 2. Karta: Lantmäteriet.

5 Korsning Fasanvägen/Kyrkvägen

För att undersöka hur befintligt vägnät påverkas av den ökade trafiken har kapacitetsberäkningar genomförts för korsningen Fasanvägen/Kyrkvägen. Dessa visar på servicegraden i korsningen. Korsningen i denna analys är av typ A (Trafikverket, 2024b), vilket innebär att god servicenivå uppnås om belastningsgraden är lika med eller mindre än 0,6.

Vidare har körspårs- och siktanalys genomförts för att säkerställa framkomligheten och att fordon kan svänga på ett trafiksäkert sätt.

5.1.1 Trafikalstring befintliga bostäder

Kapacitetsberäkningarna baseras på antal fordon som trafikerar korsningen i maxtimmen. Utöver den tillkommande bebyggelsen i scenario 1 eller scenario 2 finns i nuläget befintliga bostäder längs Fasanvägen. Även trafiken från dessa befintliga bostäder belastar korsningen Fasanvägen/Kyrkvägen, och behöver tas hänsyn till i analysen. Antalet befintliga bostäder som belastar korsningen från Fasanvägen uppskattas vara 10 stycken. Med hjälp av trafikalstringsverktyget beräknas gång- och cykeltrafik, årsdygnstrafiken för motorfordon samt flödet i maxtimmen som alstras från dessa bostäder, se Tabell 8.

Tabell 8. Alstrad trafik från befintliga bostäder längs Fasanvägen.

Antal bostäder	Gång	Cykel	ÅDT inkl. nyttotrafik (f/d)	Maxtimme (f/h)
10	7	3	40	4

5.1.2 Uppräkning av befintlig trafik

Trafikmätningar visar att flödet på Kyrkvägen år 2016 var cirka 260 fordon/dygn (Trafikverket, 2023). Detta flöde räknas med hjälp av Trafikverkets basprognos och uppräkningstal upp till målår 2040, se Tabell 9 och Tabell 10.

Tabell 9. Utvecklingstal för respektive fordonstyp (Trafikverket, 2025).

Fordonstyp	Utvecklingstal (% per år)
Lastbil	1,33
Personbil	1,13

Tabell 10. Uppräknat trafikflöde samt flöde i maxtimme på Kyrkvägen år 2040.

År	Tung trafik	Personbil	Fordon/dygn	Maxtimme (f/h)
2016	13	251	264	26
2040	18	329	347	35

Enligt beräkningarna kommer trafikflödet på Kyrkvägen att vara 35 fordon i maxtimmen.

5.1.3 Kapacitetsberäkning

Kapacitetsberäkningen har genomförts i programmet Capcal. Beräkningar har endast genomförts för scenario 2, då detta scenario alstrar högst trafikflöde och därmed även kommer att orsaka den största belastningen i korsningen. Av det uppräknade trafikflödet på Kyrkvägen antas hälften av

fordonen köra västerut och hälften köra österut. Svängandelarna i korsningen antas enligt Figur 9. Fördelningen på Fasanvägen antas utifrån resvaneundersökningar i den tidigare gjorda utredningen (Tyréns, 2023). Det antas att 75% av fordonen som kommer till korsningen på Kyrkvägen svänger till Fasanvägen, då Kyrkvägen österut sällan används för pendling eller för att ta sig till andra målpunkter. De som bor väster om Fasanvägen antas i stor utsträckning köra västerut på Kyrkvägen för att komma till väg 104.

Figur 9. Svängandelar i korsningen Fasanvägen/Kyrkvägen. Karta: Lantmäteriet.

Antalet svängande fordon i respektive tillfart har använts för att utföra en kapacitetsberäkning i Capcal. Resultat för kapacitet och belastningsgrad redovisas i Tabell 11.

Tabell 11. Kapacitet och belastningsgrad för korsningen Fasanvägen /Kyrkvägen.

Tillfart	Kapacitet (f/h)	Belastningsgrad
Kyrkvägen V	1668	0,01
Kyrkvägen Ö	1221	0,01
Fasanvägen	1019	0,08

Belastningsgraden är högst i tillfarten Fasanvägen, där den uppgår till 0,08. Då detta är mindre än 0,6, innebär det att korsningen har mycket god servicenivå.

Korsningen är utformad med högerregel, men då det inte är en möjlig korsningstyp i Capcal har beräkningarna genomförts för en korsning med väjningsplikt på Fasanvägen. Detta innebär att belastningsgraden på Fasanvägen i verkligheten möjligen är lägre än vad beräkningarna visar, då fordon på Fasanvägen kommer att ha än lättare att svänga ut på Kyrkvägen än vad som antas i programmet.

5.1.4 Körspårsanalys och sikt

En körspårs- och siktanalys av korsningen genomförs med följande förutsättningar: körspårskontroll har genomförts i AutoTurn med en 12 meter lång lastbil där hastigheten är 5 km/h.

Analysen visar att det är möjligt för tunga fordon att göra en högersväng från Kyrkvägen till Fasanvägen. Vidare är det även möjligt att svänga vänster från Fasanvägen till Kyrkvägen, se Figur 10. I båda fall behöver svängen tas ut något så att fordonet nyttjar hela ytan i korsningen. Då fordonet även tar motsatt körbana i anspråk vid sväng finns inte möjlighet för två fordon att mötas i korsningen.

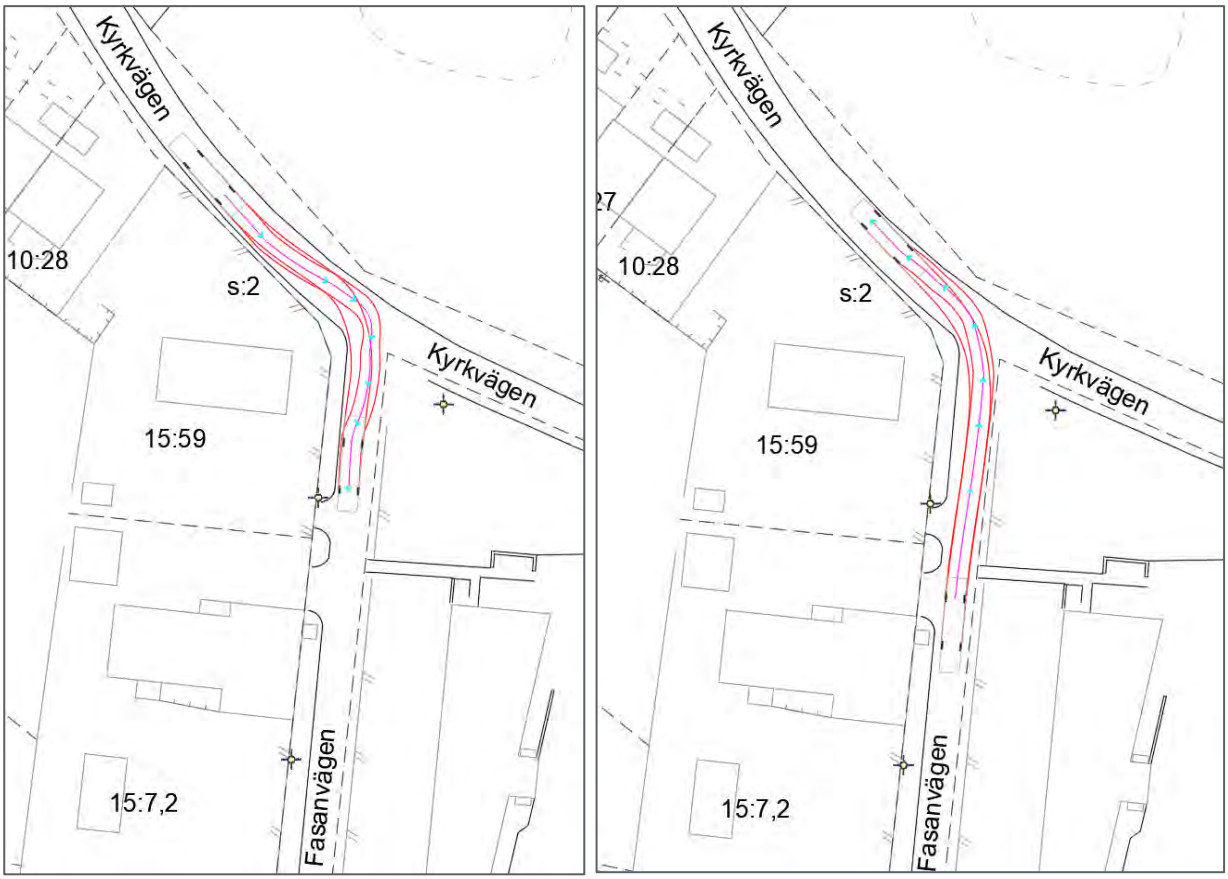

Figur 10. Körspår vid högersväng från Kyrkvägen till Fasanvägen samt vid vänstersväng från Fasanvägen till Kyrkvägen.

Vid högersväng från Fasanvägen till Kyrkvägen är det tillgängliga utrymmet i korsningen för litet för att fordon ska kunna genomföra svängen på befintlig körbana. För att kunna genomföra en högersväng krävs antingen att bakhjulen sneddar över fastighetsgränsen (och gräset) i det östra hörnet på Fasanvägen, se Figur 11. Alternativt att fordonen kör utanför vägbanan på Fasanvägen samt på norra sidan av Kyrkvägen, för att undvika det östra hörnet i korsningen, se Figur 11.

Figur 11. Högersväng från Fasanvägen till Kyrkvägen, där fordon sneddar över fastighetsgränsen i östra hörnet alternativt kör utanför vägbanan på både Fasanvägen och Kyrkvägen.

Vid vänstersväng från Kyrkvägen till Fasanvägen uppstår samma problem som vid högersväng från Fasanvägen till Kyrkvägen, se Figur 12. Fordonen behöver antingen köra ut med framhjulen utanför vägbanan på Fasanvägen, eller nyttja utrymme norr om korsningspunkten för att ta ut svängen mer än vad vägbanan i dagsläget tillåter. I båda fallen kör bakhjulen över fastighetsgränsen i den sydöstra hörnet på Fasanvägen.

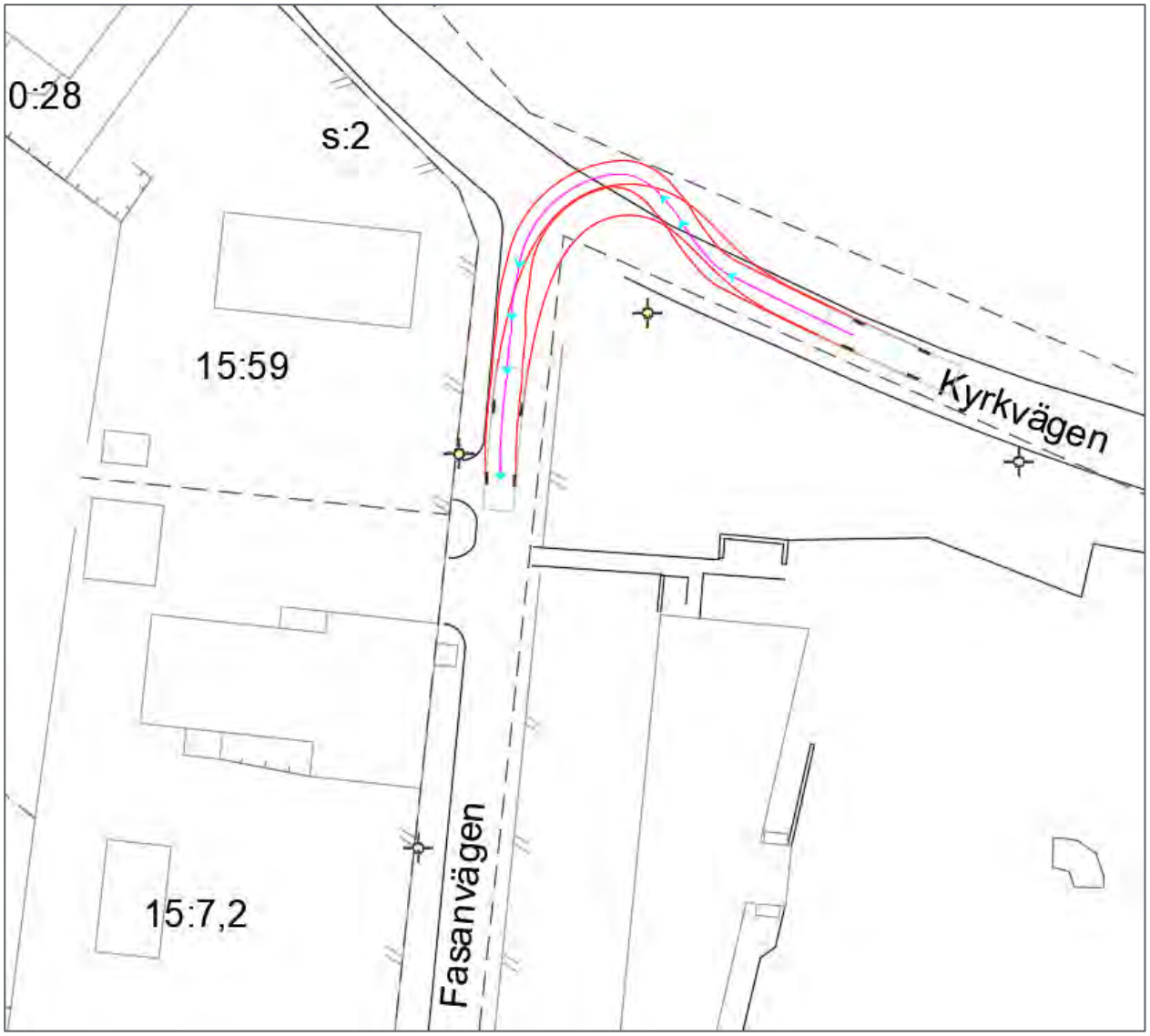

Figur 12. Körspår vid vänstersväng från Kyrkvägen till Fasanvägen. Där fordonet till vänster kör utanför vägbanan på Fasanvägen medan det till höger kör utanför vägbanan på Kyrkvägen.

Sammanfattningsvis går det att dra slutsatsen att tunga fordon kan trafikera korsningen i relationen Fasanvägen – Kyrkovägen västerut, medan det inte är möjligt för tunga fordon att trafikera korsningen österut inom befintlig vägbana.

Den tidigare trafikutredningen visade att siktförhållandena i korsningen är goda (Tyréns, 2023). I denna utredning har sikttrianglar för korsningen tagits fram, vilka styrker tidigare bedömning om att sikten i korsningen är god, se Figur 13.

Siktanalysen är gjord utifrån förutsättningarna om att den tillåtna hastigheten i korsningen är 30 km/h, och att det då ska vara fri sikt minst 10 meter åt vardera håll (Malmö stad, 2025). Växtlighet,

staket eller andra föremål som kan skymma sikten får inte vara högre än 80 centimeter inom denna yta.

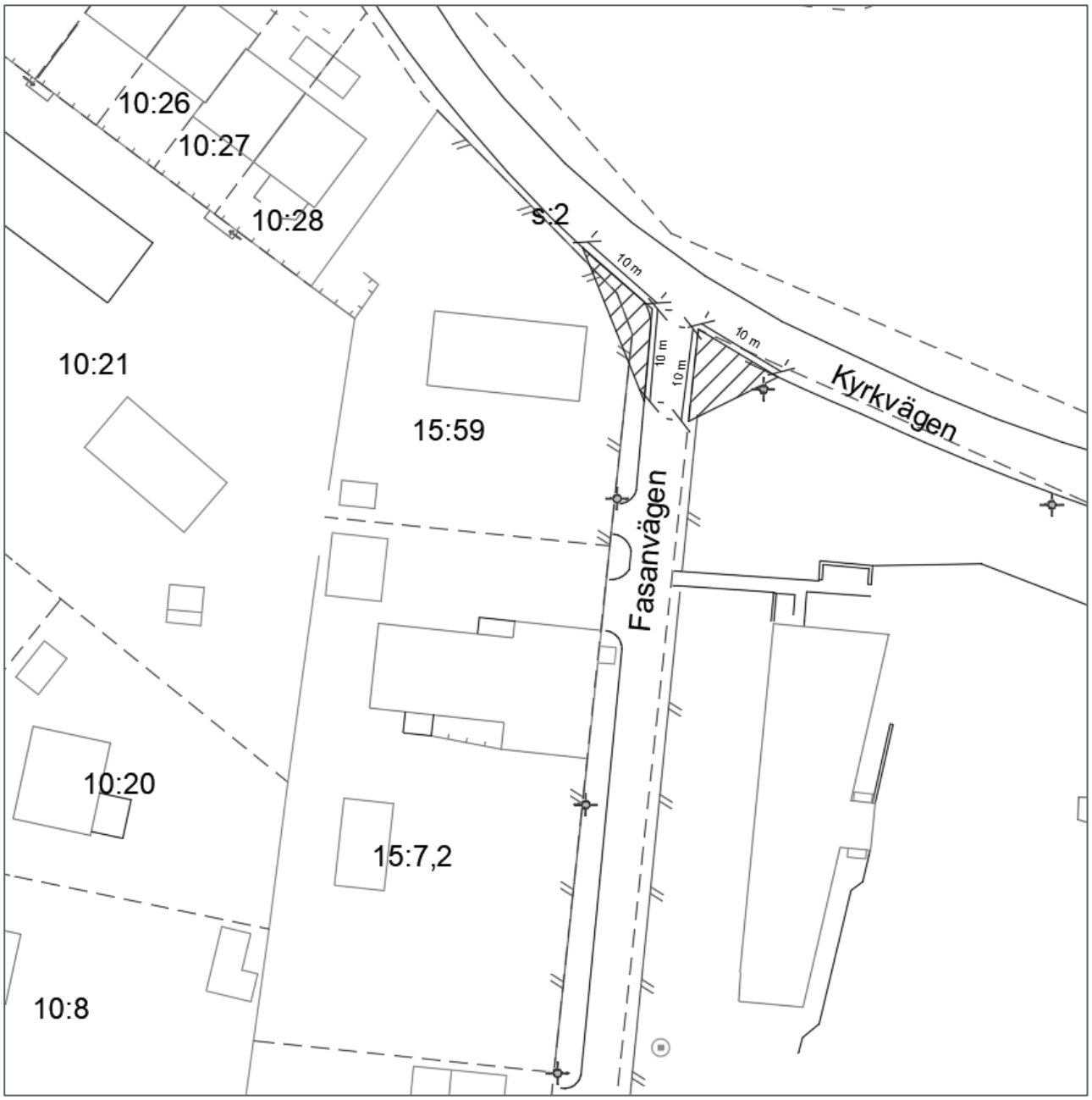

Figur 13. Sikttrianglar i korsningen Fasanvägen/Kyrkvägen.

6 Åtgärdsförslag

Åtgärdsförslag har tagits fram för såväl Fasanvägen som för gång- och cykeltrafik. Det finns möjlighet att arbeta med olika typer av åtgärder enligt Trafikverkets fyrstegsprincip som innebär ett stegvis förfarande. Principen bygger på att först tänka om och se om det går att påverka transportbehovet genom påverkansåtgärder, därefter optimera det befintliga systemet, sedan bygga om befintlig infrastruktur och som sista steg, om inget annat räcker, bygga nytt. Denna princip skulle kunna användas på Fasanvägen i takt med att det nya området byggs ut etappvis enligt scenario 1 och scenario 2.

Den beräknade trafikalstringen och kapaciteten har utgått från en normalsituation med trafik till och från förskola och bostäder. Byggtrafik till och från ett bygge består ofta av tunga fordon, vilka är större än personbilar, och byggtrafikens maxtimme överensstämmer sannolikt inte med antagen maxtimme för exploateringens beräknade trafikalstring. Detta innebär att olika åtgärder kan vara fördelaktiga beroende på om de syftar till att förbättra trafiksituationen endast på kort sikt, under byggtiden, eller på längre sikt, då etapp 1 och framtida tillkommande etapper är färdigbyggda.

6.1 Fasanvägen

För att möjliggöra en utbyggnad av det nya området krävs att det på sikt genomförs mer omfattande åtgärder längs Fasanvägen för att inrymma såväl motorfordonstrafik som gående och cyklister samtidigt som samtliga trafikanter erhåller god trafiksäkerhet och framkomlighet. Förslagsvis genomförs mindre åtgärder initialt för att möjliggöra en etappvis exploatering av området. Nedan redovisas åtgärdsförslag:

- Påverkansåtgärder: Information och planering av byggtrafik
- Enkelriktning av trafik under byggtid
- Styrning av byggtrafik med vakt eller signal
- Längsgående breddning på östra sidan av Fasanvägen
- Breddning av befintlig väg med mötesfickor
- Breddning av Fasanvägen till två körfält och gångbana (togs fram i ett tidigare skede)
- Breddning av Fasanvägen till två körfält och kombinerad gång- och cykelbana (togs fram i ett tidigare skede)

6.1.1 Påverkansåtgärder: Information och planering av byggtrafik

För att säkerställa en fungerande trafiklösning och minska risken för negativ inställning bland boende krävs tydlig information till de boende om gällande tider för när byggnation av det nya området pågår samt när byggtrafiken förväntas vara som mest intensiv. För att begränsa byggtrafikens påverkan föreslås tidsstyrning av leveranser, exempelvis genom att planera transporter utanför maxtimmarna för att undvika morgon- och eftermiddagstrafik då boende reser till och från arbete. Dessutom bör förklarande skyltning placeras vid infarten i korsningen Kyrkvägen/Fasanvägen för att tydliggöra eventuell reglering av byggtrafik.

6.1.2 Enkelriktning av trafik under byggtid

En alternativ lösning för att minska antalet möten med tunga fordon på Fasanvägen under byggtiden är att enkelrikta den norra delen av vägen, se Figur 14. Fordon som ska köra ut från exploateringsområdet skulle då tvingas svänga vänster i trebenskorsningen på Fasanvägen, för att köra till Väggarpsvägen. Detta innebär att det endast är på den södra delen av Fasanvägen som fordon tillåts köra i båda färdriktningar, vilket är en sträcka på cirka 135 meter. Även de boende på Fasanvägen behöver följa enkelriktningen under byggtiden, vilket uppskattas påverka cirka 10 hushåll.

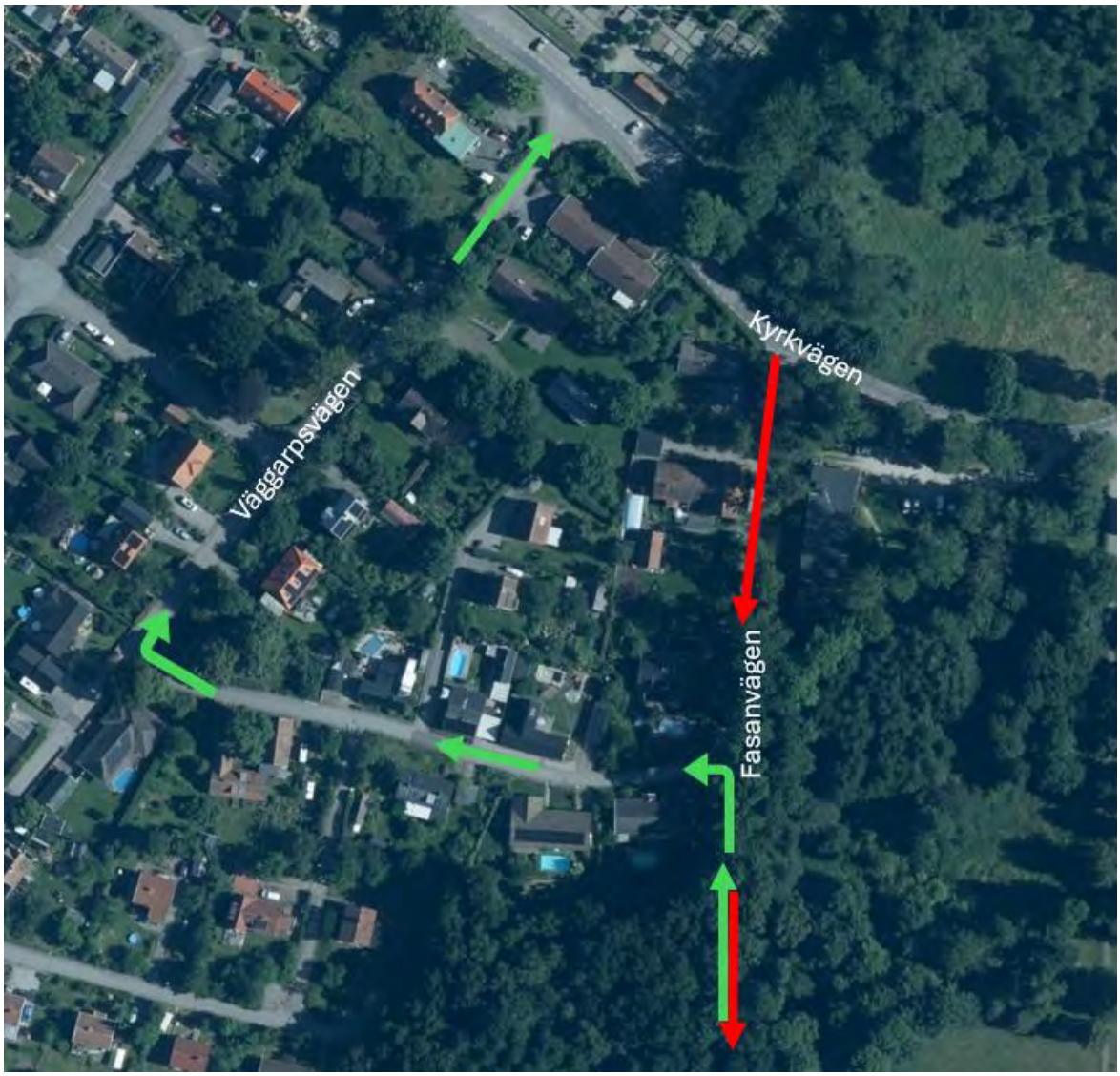

Figur 14. Ledning av trafiken vid enkelriktning av delar av Fasanvägen. Karta: Lantmäteriet.

För att denna lösning ska vara möjlig att genomföra behöver tunga fordon kunna svänga i både trebenskorsningen på Fasanvägen och korsningen Fasanvägen/Väggarpsvägen. En körspårsanalys visar att det är möjligt för tunga fordon att svänga i båda korsningarna. Det går

emellertid att utläsa att det framför allt i trebenskorsningen på Fasanvägen finns risk att fordonen behöver köra utanför vägbanan och/eller kör innanför fastighetsgränser, och då till exempel riskerar att köra emot buskage, se Figur 15. I hörnet mot korsningen på fastighet 21:7 står även en lyktstolpe, vilket utgör ett svårt hinder för fordonen att svänga runt.

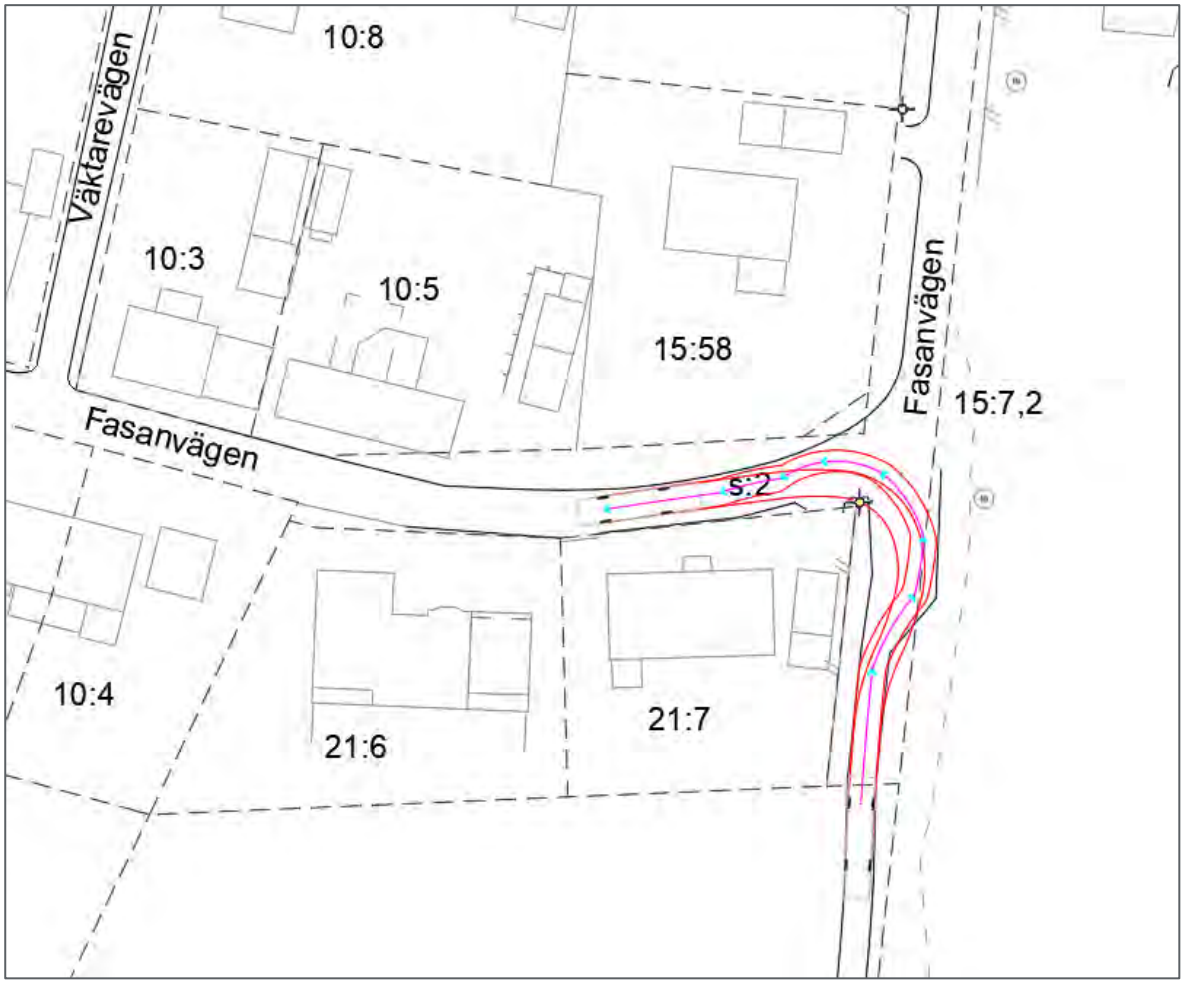

Figur 15. Körspår vid vänstersväng i trebenskorsningen på Fasanvägen.

Fotgängare och cyklister är fortsatt hänvisade till blandtrafik. Detta innebär att de kommer att samsas om tillgänglig yta med motortrafiken till och från exploateringsområdet, vilket under byggnadstiden även innebär tunga fordon. Under byggtiden bör gående och cyklister som inte har Fasanvägen som målpunkt hänvisas till omkringliggande vägnät då det inte finns tillräcklig bredd att mötas längs befintlig väg längs hela vägen.

Denna lösning skulle innebära att fordon slipper mötas längs Fasanvägen, men gör istället att trafikflödet på Väggarpsvägen temporärt ökar under byggtiden, vilket skulle kunna komma att minska säkerheten för oskyddade trafikanter som ofta rör sig på gatan. Idag nyttjas gatan även till lek för barnen i området, vilka skulle komma att påverkas under byggtiden. Byggtrafiken antas framför allt bestå av tunga fordon, vilket även innebär ökat buller. Eftersom detta skulle vara en

tillfällig lösning skulle däremot inte karaktären på Väggarpsvägen komma att förändras efter att exploateringsområdet är färdigutbyggt.

6.1.3 Styrning av byggtrafik med vakt eller tillfällig signalanläggning

För att styra trafiken under byggtiden och samtidigt undvika fysiska åtgärder finns möjlighet att ha en vakt som dirigerar trafiken eller en tillfällig signalanläggning. På så vis är det möjligt att ha enkelriktad trafik på sträckan under kortare perioder. Fasanvägen behöver då breddas på södra delen av dagens befintliga sträckning, delen som idag har grusbeläggning, för att uppfylla kravet på 4,5 meter bredd (Trafikverket, 2024a). Däremot behöver det finnas plats för fordon att stå och vänta vid Fasanvägens norra och södra delar. Då det troligtvis handlar om tunga fordon kan väntytor bli platskrävande, speciellt om flera fordon ska kunna stå och vänta samtidigt.

6.1.4 Längsgående breddning på västra sidan av Fasanvägen

En längsgående breddning är möjlig genom att arbeta med den yta som finns tillgänglig idag. En mindre breddning kan åstadkommas på delar av sträckan genom att ta den mark som ligger utanför fastighetsgränserna i anspråk. Idag är det cirka 7 meter mellan fastighetsgränserna på respektive sida vägen.

Det skulle kunna vara möjligt att jämna till och grusa ytan mellan vägen och de befintliga fastigheterna på västra sidan om Fasanvägen. Då det finns hinder i form av källarnedgångar och utfarter längs sträckan finns inte tillräckligt utrymme för en breddning längs hela Fasanvägen. Vidare finns idag en kantsten längs Fasanvägens västra sida, som vid genomförande av denna åtgärd skulle behöva tas bort.

För att två lastbilar ska kunna mötas behöver vägbanebredden vara 6,6 meter för att uppfylla kraven för utrymmesklass A, se Tabell 12 (Trafikverket, 2024a).

Tabell 12. Sidoavståndsmått vid möte med två lastbilar (Trafikverket, 2024a).

	Klass A	Klass B	Klass C
Staket - fordon	0,5	0,5	0,5
Lastbil (2 st)	2,6	2,6	2,6
Möte lastbil - lastbil	0,7	0,5	0,4
Fordon - vägkant	0,2	0,2	0,2
Totalt	6,6	6,4	6,3

Åtgärdsförslaget visualiseras i en skiss i Figur 16. Körspårsanalys visar att tunga fordon skulle kunna mötas på några punkter längs norra delen av Fasanvägen, men att utfarter försvårar möjligheten då placeringarna av dessa är sådana att fickorna för det södergående körfältet blir relativt korta, som längst cirka 27 meter, vilket innebär att fordonen kan få svårt att svänga in och ut i dem.

Den tillkommande ytan blir mellan cirka 2,2 och 2,8 meter bred. Åtgärden skulle kunna ge gående och cyklister mer utrymme på delar av sträckan.

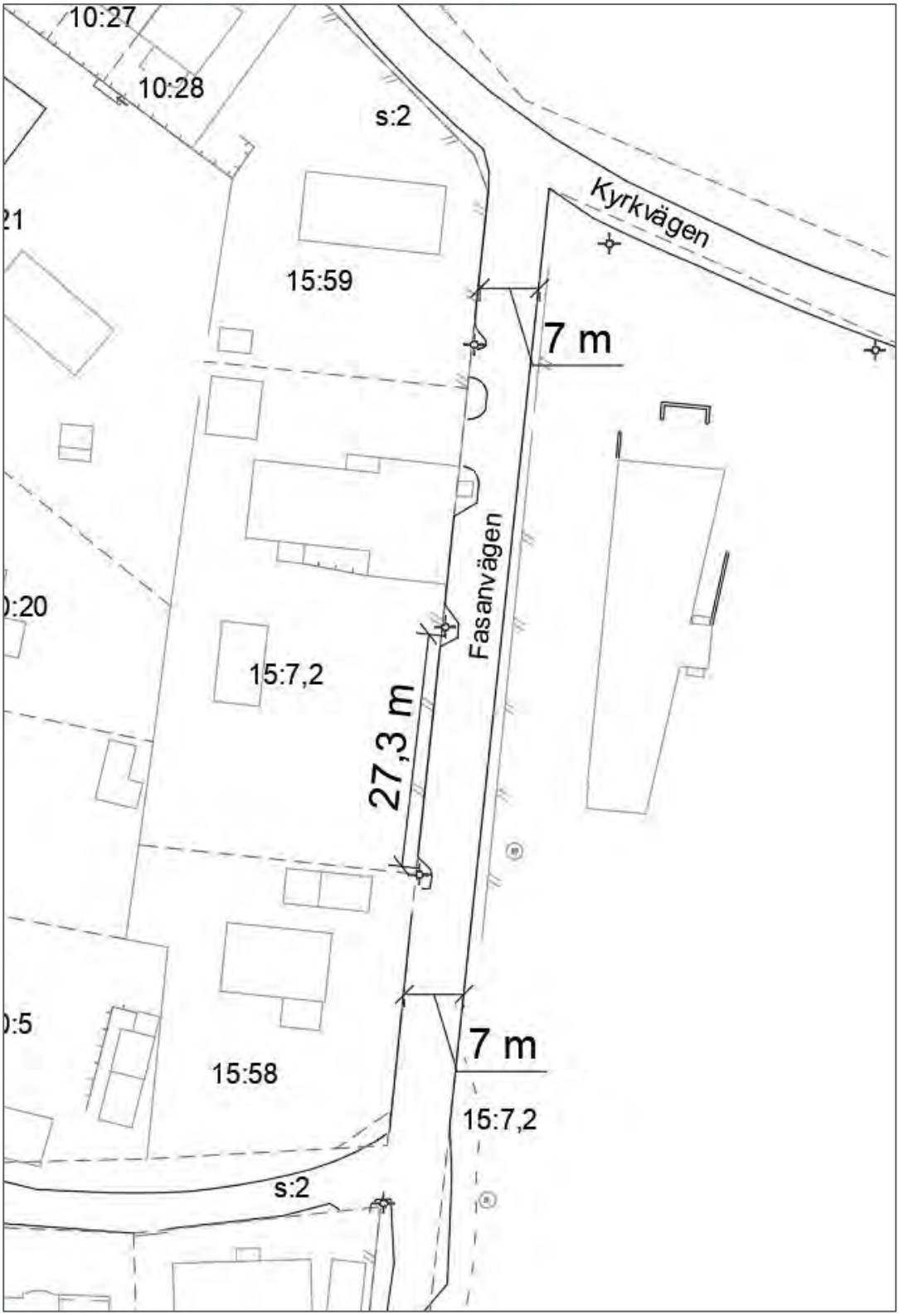

Figur 16. Längsgående breddning av Fasanvägen på västra sidan.

6.1.5 Breddning av befintlig väg med mötesplatser

Fasanvägens bredd varierar mellan 3-5 meter och sträckan från korsningen vid Kyrkvägen till början av exploateringsområdet är cirka 260 meter. Skyltad hastighet är 30 km/h, vilket det förutsätts vara även i framtiden. Enligt VGU (Trafikverket, 2024a) finns det krav och riktlinjer för dimensionerande trafiksituation och hur bred en väg behöver vara för att trafikanter ska kunna mötas. Då en väg med dubbelriktad trafik är smalare än 5 meter ska den förläggas med mötesplatser för att möjliggöra möten mellan fordon. Det maximala tillåtna avståndet mellan två mötesplatser på en enfältig väg beror dels på hastigheten på vägen, dels på trafikmängden i maxtimmen, se Tabell 13.

Tabell 13. Maximal längd mellan mötesfickor på enfältig gata med trafik i båda riktningar (Trafikverket, 2024a).

Förväntad hastighet	Trafikmängd		
	100 f/h	200 f/h	300 f/h
30 km/h	300 m	150 m	100 m

I detta fall är flödet under maxtimmen mindre än 100 fordon per timme oavsett studerat scenario (scenario 2 ger ett maxtimmesflöde på 79 fordon), vilket innebär att avståndet mellan mötesfickorna på Fasanvägen får vara högst 300 meter. Tidigare känslighetsanalys (avsnitt 3.2.3) visar att upp till 640 bostäder skulle kunna byggas innan trafikflödet i maxtimmen blir för stort för att enfältig körbana med mötesplatser är tillåtet. Vid större flöde än 300 fordon i maxtimmen och/eller högre tillåten hastighet än 30 km/h bör två körfält anläggas.

Då sträckan från korsningen vid Kyrkvägen till början av exploateringsområdet är cirka 260 meter bedöms det ändå rimligt att anlägga en mötesficka på sträckan. Mötesfickan placeras förslagsvis på västra sidan i höjd med fastighet 15:7,2, se Figur 17 nedan. Om trafikflödet skulle öka till 200 f/h i maxtimmen är däremot inte denna mötesficka tillräcklig för att möta kraven, då avståndet från fickan till exploateringsområdet är cirka 170 meter. Med två mötesplatser skulle ett maxtimmesflöde upp till 300 fordon kunna hanteras på Fasanvägen. En andra mötesplats rekommenderas därför att placeras på västra sidan om Fasanvägen strax söder om fastighet 21:7, se Figur 18 nedan.

Ungefär mitt på Fasanvägen finns en trebenskorsning där Fasanvägen delar sig; ena benet leder västerut mot Väggarpsvägen och det andra benet fortsätter söderut mot exploateringsområdet. Här är vägbredden något bredare än på den övriga vägsträckningen, vilket innebär att personbilar möjligen skulle kunna mötas i korsningen. Körspårsanalys visar däremot att korsningen inte är stor nog för tunga fordon att mötas.

Vidare bör det vara fri sikt mellan två mötesplatser. Den minsta siktsträckan som krävs för att ett fordon ska hinna stanna vid ett hinder beror på den tillåtna hastigheten. För hastigheter mellan 30-40 km/h är siktsträckan cirka 25-40 meter, oberoende av längslutning.

Längden på mötesfickor ska vara 15-25 meter (Trafikverket, 2024a). I detta fall bedöms en längd i övre delen av intervallet vara rimligt då Fasanvägen kommer att trafikeras av tunga fordon under byggtiden. Beroende på utrymmesklass bör vägen inklusive mötesplats vara 6,3-6,6 meter bred för att två lastbilar ska kunna mötas, se Tabell 14. I detta fall utformas mötesplatserna så att den totala vägbredden blir minst 6,6 meter och därmed uppfyller kraven för klass A.

Tabell 14. Sidoavståndsmått vid möte med två lastbilar (Trafikverket, 2024a).

	Klass A	Klass B	Klass C
Staket - fordon	0,5	0,5	0,5
Lastbil (2 st)	2,6	2,6	2,6
Möte lastbil - lastbil	0,7	0,5	0,4
Fordon - vägkant	0,2	0,2	0,2
Totalt	6,6	6,4	6,3

På de sträckor av Fasanvägen där tunga fordon inte kan mötas bör vägens bredd vara tillräcklig för att tillåta möten mellan tunga fordon och oskyddade trafikanter. För att säkerställa trafiksäkerhet för oskyddade trafikanter vid möte med motorfordon bör vägens bredd vara 4,55 meter vid utrymmesklass A, se Tabell 15 (Trafikverket, 2024a).

Tabell 15. Sidoavståndsmått vid endast ett körfält och möte med cykel (Trafikverket, 2024a).

	Klass A	Klass B	Klass C
Staket - fordon	0,5	0,5	0,5
Lastbil	2,6	2,6	2,6
Cykel	0,85	0,85	0,85
Möte lastbil - cykel	0,4	0,2	0,2
Fordon - vägkant	0,2	0,2	0,2
Totalt	4,55	4,35	4,35

Den norra mötesfickan föreslås placeras i höjd med fastighet 15:7,2, se Figur 17. Avståndet är cirka 54 meter till korsningen Fasanvägen/Kyrkvägen och cirka 28 meter till trebenskorsningen där Fasanvägen delar sig, se Figur 19. Mötesfickan är cirka 2 meter bred vilket gör att bredden tillsammans med körfält blir cirka 6,6 meter. Längden på mötesfickan är cirka 25 meter.

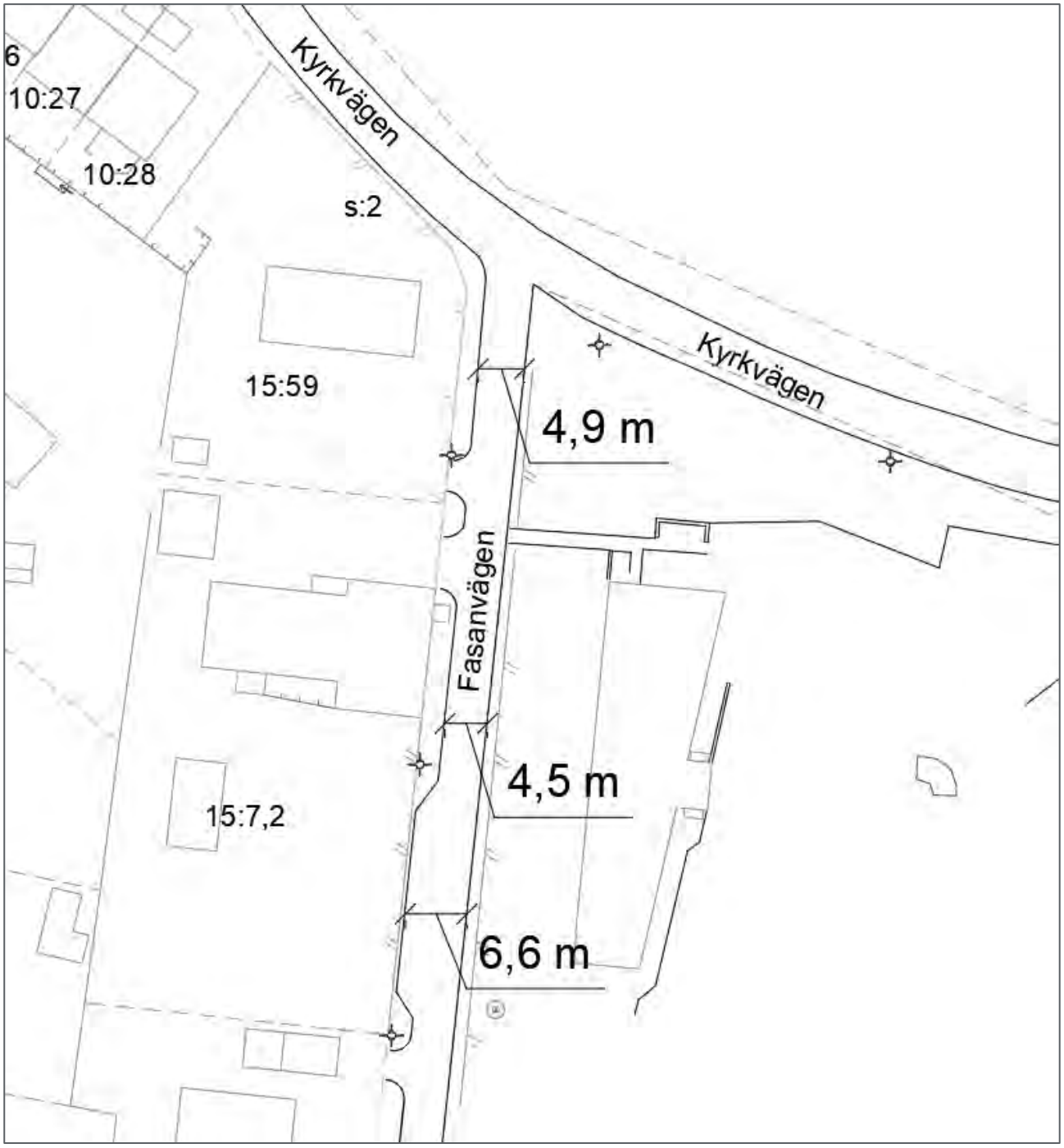

Figur 17. Norra mötesplatsen.

Den södra mötesfickan föreslås placeras strax söder om fastighet 21:7, se Figur 18. Avståndet är cirka 30 meter till trebenskorsningen där Fasanvägen delar sig och cirka 64 meter till exploateringsområdet, se Figur 19. Mötesfickan är cirka 2 meter bred vilket gör att den totala vägbredden blir cirka 6,7 meter. Längden på mötesfickan är cirka 27 meter.

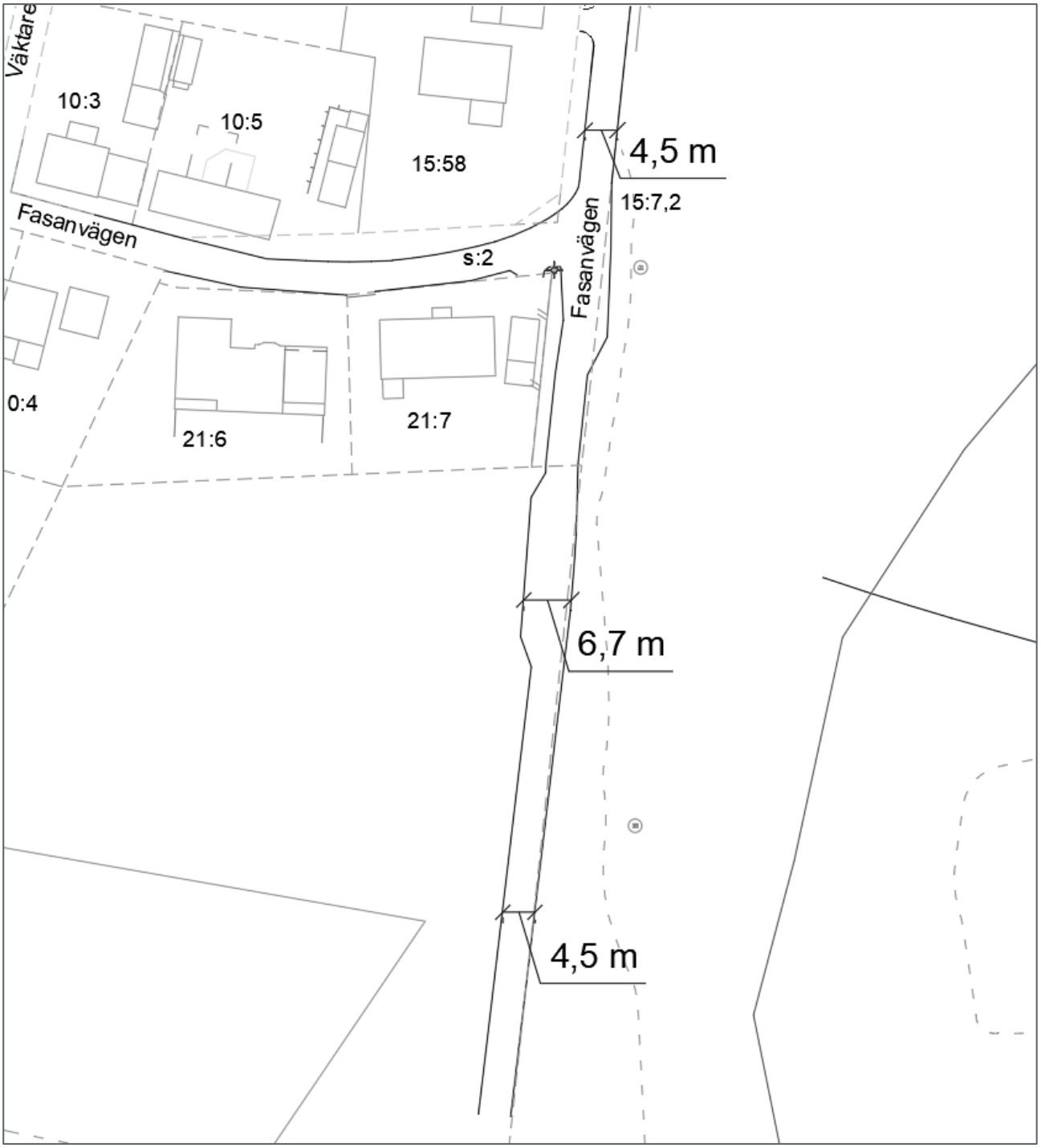

Figur 18. Södra mötesplatsen samt trebenskorsningen på Fasanvägen.

Figur 19. Mått mellan korsningar och mötesplatser på Fasanvägen. Vänstra bilden visar Fasanvägens norra del, högra bilder visar Fasanvägens södra del.

Åtgärden i form av en mötesficka längs sträckan är förhållandevis liten och enkel att genomföra, samtidigt som den möjliggör att fordon kan mötas längs sträckan. Eftersom trafikmängderna kommer att öka, till stor del till följd av byggtrafiken, bör åtgärden även kompletteras med de påverkansåtgärder som har beskrivits i avsnitt 6.1.1. Om byggtrafiken skulle komma att bestå av fordon med extra bred last är det möjligt att mötesfickor inte ger tillräckligt med utrymme för fordon att mötas. Detta skulle kunna innebära att någon form av vakt eller signalreglering behövs.

Gående och cyklister är i detta åtgärdsförslag fortsatt hänvisade till blandtrafik och kommer att samsas om tillgänglig yta med trafiken till och från exploateringsområdet. Gående och cyklister

som inte har målpunkt Fasanvägen bör hänvisas till omkringliggande vägar under byggtiden. Även boende kommer att påverkas av byggtrafiken och eventuellt ökat buller då bostäderna ligger tätt intill vägen.

6.1.6 Breddning av Fasanvägen till två körfält och gångbana

Ett mindre platskrävande alternativ skulle kunna innebära två körfält för motorfordon och en gångbana för fotgängare. Fasanvägen blir då totalt 8 meter bred, se Figur 20. Cyklister skulle nyttja körbanan och röra sig i blandtrafik. Två körfält med utrymme för möte mellan olika typer av fordon behöver vara cirka 6,5 meter bred för att säkerställa trafiksäkerheten. Gångbanan bör vara minst 1,5 meter bred för att fotgängare ska kunna mötas och för att den ska vara tillgänglig för till exempel rullstolsburna.

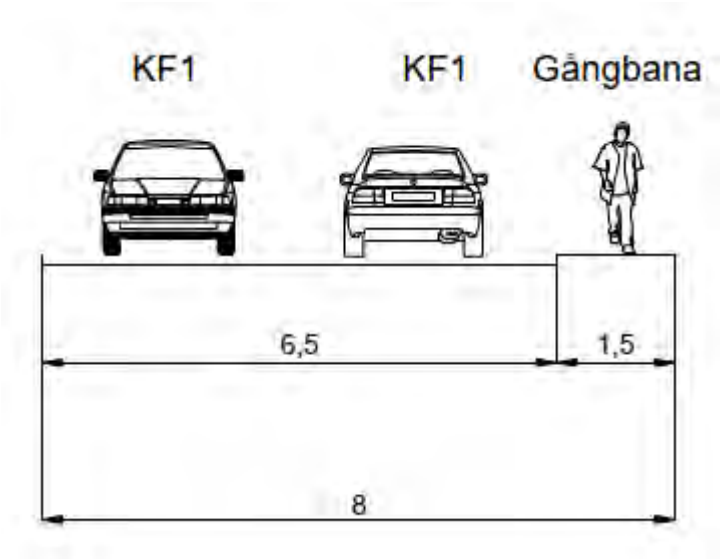

Figur 20. Sektionsskiss för utformning med två körfält samt gångbana, framtagen i ett tidigare skede.

Med denna åtgärd skulle Fasanvägens bredd utökas med minst 3 meter jämfört med nuläget. Det innebär att staketet som löper längsmed Fasanvägen på den östra sidan skulle behöva tas bort. Vidare skulle mark från fastigheten på östra sidan om vägen behöva tas i anspråk; cirka 3,7 meter. Åtgärden innebär att vägen skulle bli så pass bred att det norra skyddsvärda trädet skulle behöva fällas och att vägen löper mycket nära det skyddsvärda trädet vid trevägskorsningen i mitten av Fasanvägen. Beroende på trädgrenars höjd är det möjligt att även detta träd skulle påverkas. Figur 21 visar hur mycket plats åtgärden skulle ta i anspråk.

Denna åtgärd är även möjlig att som ett första steg anlägga på endast den södra delen av Fasanvägen, från trevägskorsningen söderut mot planområdet. Det skulle innebära att endast den norra mötesplatsen behöver anläggas, för att kunna hantera mötande fordon på den norra delen av Fasanvägen.

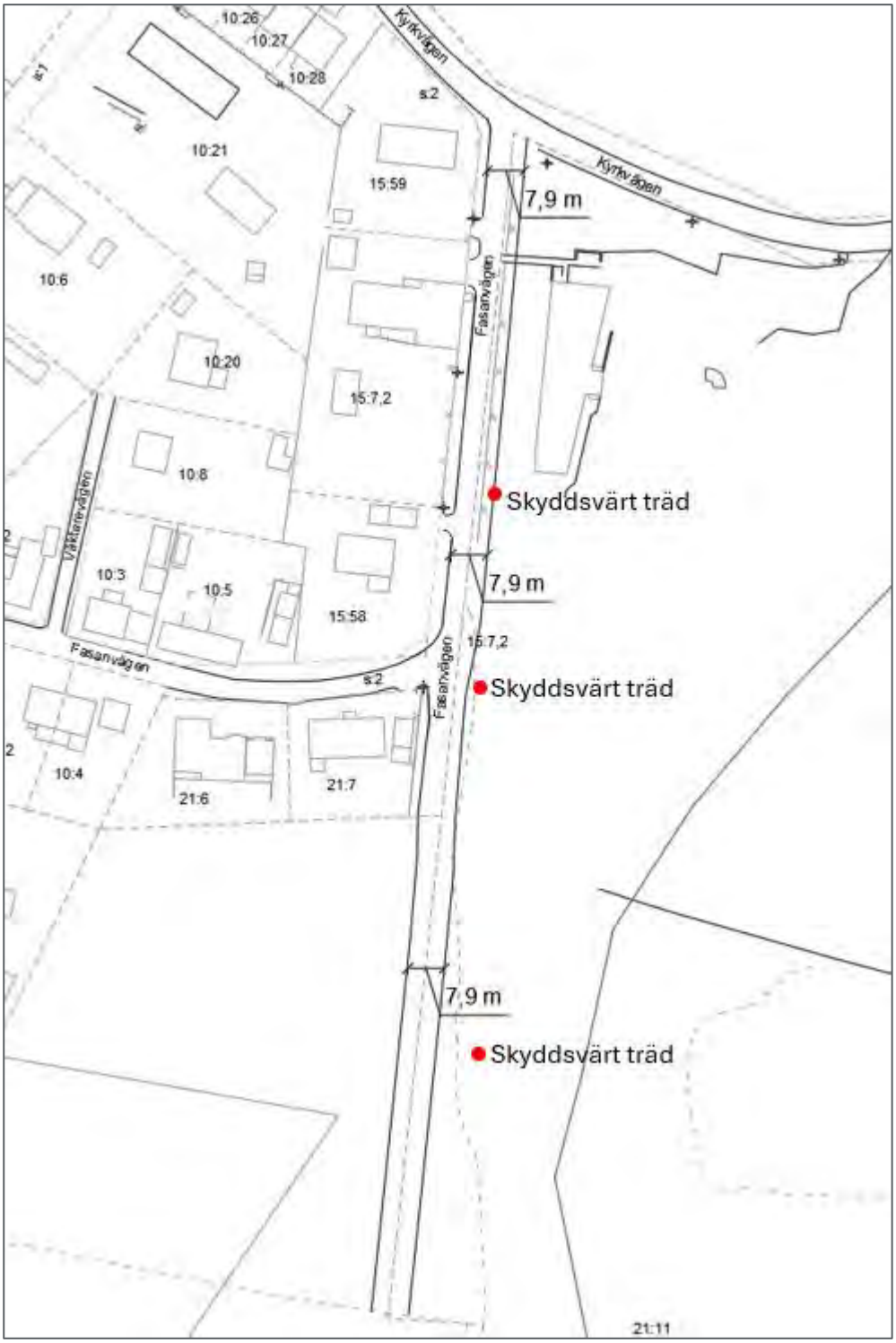

Figur 21. Två körfält och gångbana. Skyddsvärda träd är utmarkerade.

6.1.7 Breddning av Fasanvägen till två körfält och kombinerad gång- och cykelbana

På längre sikt då området är fullt utbyggt föreslås en ombyggnation av Fasanvägen för att inrymma såväl motorfordonstrafik som gående och cyklister. En alternativ utformning för ökad framkomlighet skulle vara ett körfält i vardera riktningen, samt en kombinerad gång- och cykelbana. Fasanvägen blir då totalt cirka 10,5 meter bred, jämfört med 3-5 meter idag, se Figur 22. Enligt VGU (Trafikverket, 2024a) ska en kombinerad gång- och cykelbana ska vara minst 3 meter bred. De två körfälten kräver lika mycket plats som i det tidigare alternativet, 6,5 meter. Två körfält med utrymme för möte mellan olika typer av fordon behöver vara cirka 6,5 meter bred för att säkerställa trafiksäkerheten. För att separera motorfordon från oskyddade trafikanter föreslås en stödremsa på 1 meter.

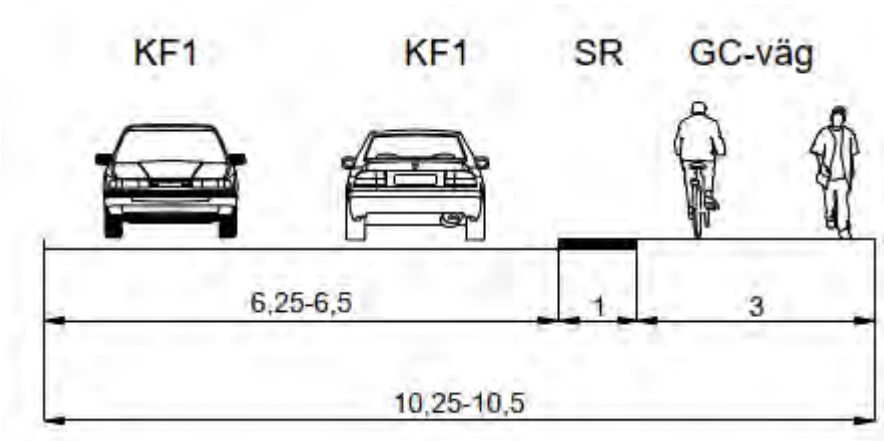

Figur 22. Sektionsskiss för utformning med två körfält samt kombinerad gång- och cykelbana, framtagen i ett tidigare skede.

Denna åtgärd skulle innebära att Fasanvägen breddas; vägens bredd skulle öka med 5,5-7,5 meter. Detta innebär att staketet längs Fasanvägens östra sida skulle behöva tas bort samt att intrång skulle göras på fastigheten öster om vägen; ca 5,7 meter. Både det norra och det mittersta skyddsvärda trädet skulle behöva fällas. Figur 23 visar hur mycket plats åtgärden skulle ta i anspråk.

Även denna åtgärd är möjlig att som ett första steg anlägga på endast den södra delen av Fasanvägen, från trevägskorsningen söderut mot planområdet. Det skulle innebära att endast den norra mötesplatsen behöver anläggas, för att kunna hantera mötande fordon på den norra delen av Fasanvägen.

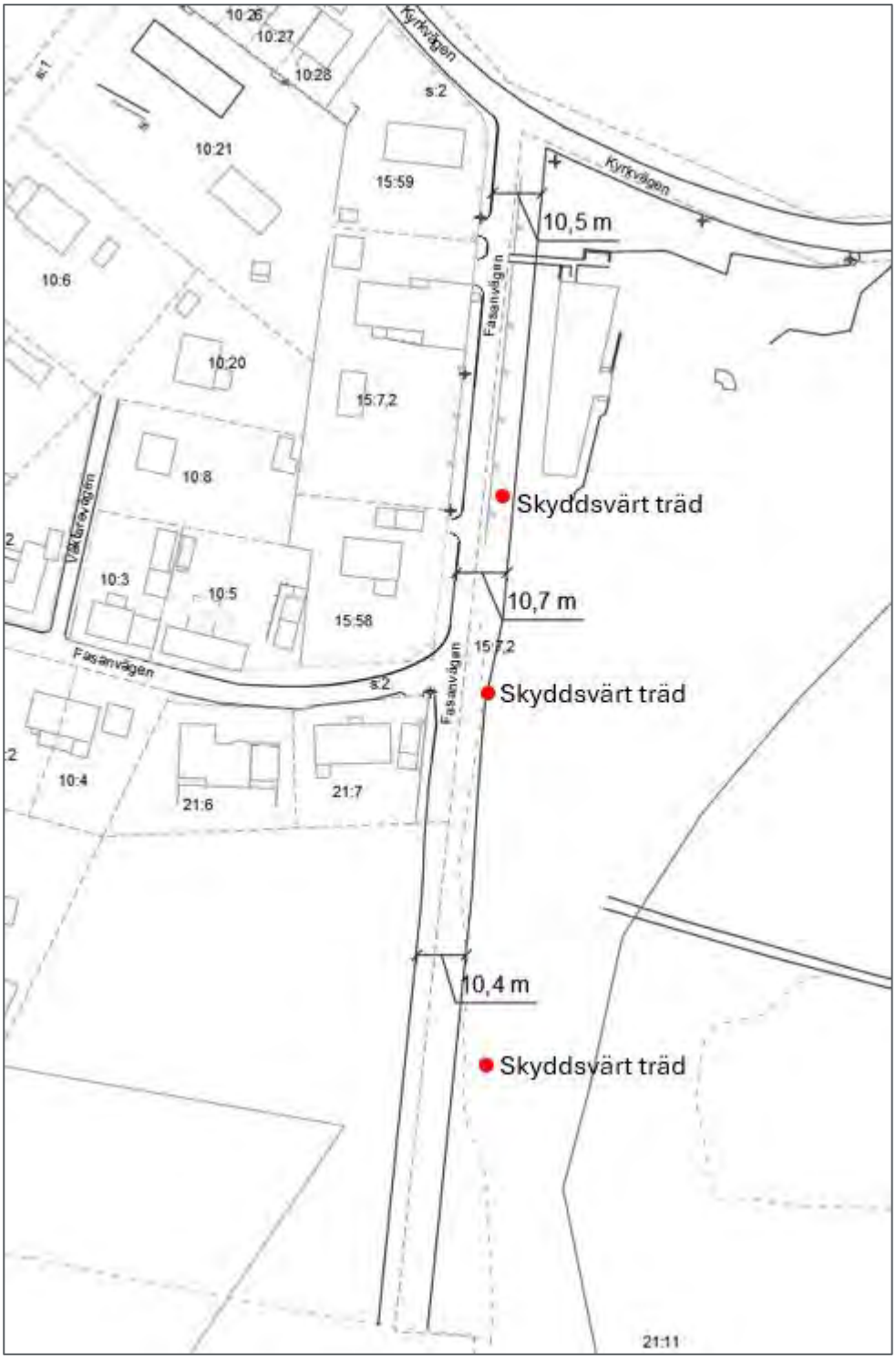

Figur 23. Två körfält och kombinerad gång- och cykelbana. Skyddsvärda träd är utmarkerade.

6.2 Gång och cykel

Gång och cykeltrafikanterna kommer att påverkas under byggtiden och kan med fördel hänvisas till omkringliggande vägnät. De gående och cyklande som ska ta sig från Väggarp till Örtofta station bör hänvisas västerut längs Väggarpsvägen och cykelbana sydöst mot stationen, se Figur 24. Gående och cyklister som kommer till Fasanvägen söderifrån via stigen kan möjligen ledas om västerut mot Väggarpsvägen via Klockarevägen. För boende längs Fasanvägen måste det finnas möjlighet att ta sig fram.

Figur 24. Förslag på hänvisning och omledning av cyklister och fotgängare. Cykelstigar är markerade i svart. Gröna pilar visar hänvisning för trafikanter som kommer norrifrån. Röda pilar visar omledning av trafikanter som kommer på cykelstigen söderifrån. Karta: Google maps.

På sikt, i samband med att det nya området byggs ut i fler etapper, bör det anordnas en gångbana längs Fasanvägen, alternativt en kombinerad gång- och cykelbana. Detta för att säkerställa såväl trafiksäkerhet som framkomlighet längs Fasanvägen för de oskyddade trafikanterna. Se förslag till breddning av Fasanvägen.

7 Slutsatser och rekommendation om fortsatt arbete

Förskolan och de 90 planerade bostäderna i etapp 1 scenario 2 beräknas alstra ett trafikflöde på som mest 75 fordon i maxtimmen. Efter fördelning av denna trafik samt uppräkning av befintlig trafik till målår 2040 har en kapacitetskontroll av korsningen Fasanvägen/Kyrkvägen genomförts, vilken visar att belastningsgraden i korsningen fortsatt blir mycket låg (0,08) efter byggnation av etapp 1, och att god servicenivå uppnås. Korsningen har god kapacitet att klara den tillkommande exploateringen och det är goda siktförhållanden.

Vilka åtgärder som krävs för Fasanvägen beror på det förväntade trafikflödet, både under byggtiden och efter färdigställandet av framtida etapper. Åtgärderna för Fasanvägen föreslås genomföras etappvis i enlighet med fyrstegsprincipen. Inledningsvis bör påverkansåtgärder vidtas, såsom information och planering av byggtrafik för att minimera konflikter mellan trafikslag. Andra åtgärder som inte heller innebär fysiska åtgärder, men som skulle kunna underlätta framkomligheten under byggtid är åtgärder som enkelriktning av trafiken längs Fasanvägen och styrning av byggtrafik med vakt eller tillfällig signalanläggning. Trafikflödet under byggtiden kommer sannolikt att vara större och periodvis mer intensivt än trafikflödet per dygn från det planerade området då det är färdigbyggt. En möjlig tillfällig lösning är omledning av trafiken via Väggarpsvägen. I den mån det är möjligt rekommenderas även omledning av gående och cyklister, så länge de inte har målpunkt längs Fasanvägens östra delar. Det är inte att rekommendera att gående och cyklister samsas med byggtrafiken på Fasanvägen under längre perioder om vägen behålls i dagens utformning.

I dagsläget uppnås inte den bredd som enligt VGU (Trafikverket, 2024a) krävs för att säkerställa trafiksäkerhet för oskyddade trafikanter vid möte med motorfordon längs hela Fasanvägen, se Figur 3 samt Tabell 11. Bredden som krävs är som minst 4,35 meter och rekommenderas att uppfyllas.

Förslagsvis genomförs mindre åtgärder genom att anlägga mötesplatser längs Fasanvägen. Så länge flödet i maxtimmen understiger 100 fordon kan trafiken hanteras med en mötesplats längs vägen. Uppgår flödet till mer än 200 fordon/timme i maxtimmen, behöver två mötesplatser anläggas. Med två mötesplatser skulle även så stora trafikflöden som 300 fordon/timme i maxtimmen kunna hanteras. För att säkerställa kapacitet vid byggnation av etapp 1 rekommenderas två mötesplatser: en cirka 55 meter söder om korsningen Fasanvägen/Kyrkvägen och en cirka 30 meter söder om trebenskorsningen där Fasanvägen delar sig. En känslighetsanalys visar att denna lösning kan hantera trafik motsvarande cirka 640 bostäder. Detta är en teoretisk bedömning baserad på kraven i VGU (Trafikverket, 2024a) (se avsnitt 3.2.3).

Vid fortsatt byggnation av kommande etapper av området, med totalt 400 bostäder, rekommenderas dock en mer omfattande lösning för att tillgodose samtliga trafikanters trafiksäkerhet och framkomlighet. På längre sikt rekommenderas en breddning av Fasanvägen till

två körfält med gångbana eller en kombinerad gång- och cykelbana, vilket möjliggör en långsiktig och säker lösning för samtliga trafikslag, samtidigt som högre trafikflöden kan hanteras. Vidare kan det ur säkerhetssynpunkt vara bra att överväga att se över möjligheten för en ytterligare väg som leder in till och ut från planområdet. Skulle Fasanvägen komma att behövas stängas av, till exempel för underhåll eller andra arbeten i nära anslutning till vägen, eller om det skulle ske en olycka, skulle de boende inte kunna ta sig in till och ut från området så som vägnätet ser ut i dagsläget.

Om rekommenderade åtgärder under byggtid uteblir ökar risken för konflikter mellan byggtrafik och oskyddade trafikanter, försämrad framkomlighet och negativ påverkan på boendemiljön i form av buller. Mindre åtgärder såsom mötesplatser, skyltning och trafikplanering är kostnadseffektiva och kan genomföras snabbt, medan större ombyggnader som breddning till två körfält och separerad gång- och cykelbana kräver ytterligare projektering, budgetering och etappvis genomförande. För att främja hållbara resor bör gång- och cykeltrafik ges hög prioritet i den långsiktiga lösningen. Separering mellan motorfordon och oskyddade trafikanter rekommenderas när flödena ökar, för att säkerställa både trafiksäkerhet och attraktivitet för vardagsresor.

Inför kommande etapper rekommenderas fortsatt utredning av intrång och markåtkomst (inklusive hantering av skyddsvärda träd och befintliga installationer), detaljprojektering av sektioner och korsningspunkter samt samråd med berörda fastighetsägare. Samordning med berörda parter bör ske tidigt för att säkerställa att genomförande, trafikreglering och etappindelning integreras med övriga planerings- och tillståndsprocesser.

8 Referenser

Malmö stad, 2025. *Gatusektioner.* [Online]
Available at: https://malmo.se/Teknisk-handbok/Gatubyggnad/Gatusektioner.html
[Använd 12 01 2026].

Trafikverket, 2023. *Vägtrafikflödeskartan.* [Online]
Available at: https://vtf.trafikverket.se/SeTrafikinformation

Trafikverket, 2024a. *KRAV med RÅDSTEXT Vägars och gators utformning,* u.o.: u.n.

Trafikverket, 2024b. *Handbok Vägutformning - val av standard,* u.o.: u.n.

Trafikverket, 2025. *Basprognoser.* [Online]
Available at: https://bransch.trafikverket.se/for-dig-i-branschen/Planera-och-utreda/Samhallsekonomisk-analys-och-trafikanalys/trafikprognoser-och-trafikanalyser/Kort-om-trafikprognoser/

Trafikverket, 2026. *NVDB på karta.* [Online]
Available at: https://nvdbpakarta.trafikverket.se/map
[Använd 12 01 2026].

Tyréns, 2023. *Örtofta - Väggarp Trafikutredning,* u.o.: u.n.

NATURVÄRDESINVENTERING VÄGGARP

Naturvärdesinventering (NVI) enligt SIS 199000:2023

23 juni 2024
Slutversion

EKOLOGI GRUPPEN

Om rapporten

BESTÄLLARE
Slättäng AB (organisationsnummer: 556621-9555)
Eslövs kommun (organisationsnummer: 212000-1173)
Beställarens kontaktperson: Jacob Bennet
Adress: Jacob@slattang.se

UTFÖRANDE ORGANISATION
Ekologigruppen AB (organisationsnummer: 556342-2285)
Ekologigruppens kontaktperson: Nellie Linander
Adress huvudkontor: Åsögatan 121, 116 24 Stockholm
Telefon: 08-525 201 00
www.ekologigruppen.se

UPPDRAGET
Titel: Naturvärdesinventering Väggarp
Slutversion: 23 juni 2024
Rapporten bör citeras: Ekologigruppen 2024. Naturvärdesinventering Väggarp.
Uppdragsansvarig: Nellie Linander
Fältinventering: Ola Elleström och Nellie Linander
Rapport: Ola Elleström och Nellie Linander
GIS och kartor: Nellie Linander
Intern granskning av rapport: Lars Salomon 2024-06-11
Foton (om inget annat anges): © Nellie Linander
Internt projektnummer: 10837
Bild på framsidan från Fasanvägen, till vänster fortsätter Örtofta slottspark.

EKOLOGI
GRUPPEN

Innehåll

Sammanfattning **2**

Bakgrund och syfte **3**

Omfattning och avgränsningar 3

Metod **5**

NVI – grundutförande 5

Fördjupad inventering av skyddsvärda träd 5

Fördjupad inventering av generellt biotopskydd 5

Allmän områdesbeskrivning **6**

Vattensystem 6

Landskapsområden 7

Naturvårdsstatus och övriga utpekanden 7

Naturvärdesbiotoper **8**

Högt naturvärde – naturvärdesklass 2 10

Påtagligt naturvärde – naturvärdesklass 3 12

Visst naturvärde – naturvärdesklass 4 13

Värdearter **14**

Skyddade arter 16

Rödlistade arter 17

Övriga intressanta värdearter 17

Främmande invasiva arter **18**

Naturvärdesträd Fel! Bokmärket är inte definierat.

Generellt biotopskydd **21**

Resonemang kring ny vägdragning **22**

Referenser **23**

Bilaga 1 - Katalog över naturvärdesbiotoper

Bilaga 2 - Metod för naturvärdesinventering

Sammanfattning

Ekologigruppen har på uppdrag av Slättäng AB och Eslövs kommun genomfört en naturvärdesinventering (NVI), där naturvärdesklass 1-4 har ingått, samt tilläggen generellt biotopskydd och inventering av särskilt skyddsvärda träd. Utredningen syftar till att ta fram ett underlag för att kunna beakta ekologiska aspekter vid valet av ny vägdragning in till ett framtida planområde.

Naturvärdesinventeringen har genomförts i fyra geografiskt skilda inventeringsområden som omgärdar planområdet i Väggarp, Eslövs kommun. De fyra inventeringsområdena är tilltänkta eventuella områden för dragningen av en ny infartsväg.

Naturvärden och särskilt skyddsvärda träd

Höga naturvärden finns i Örtofta slottspark. Endast en liten del av parken, en ca 10-15 m bred kantzon längs Fasanvägen, ingick i inventeringsområdet. Här finns dock särskilt skyddsvärda träd och krävande epifyter längs Fasanvägens östra vägkant. Väster om Fasanvägen finns en mindre lövskogsdunge som bedöms ha ett visst naturvärde, träden här är betydligt yngre än i slottsparken och krävande naturvårdsarter saknas.

Vidare finns höga naturvärden på en åkerholme väster om samhället Väggarp. Här finns flera grova och mycket grova träd samt rikligt med död ved. Särskilt skyddsvärda träd finns också på åkerholmen.

Höga naturvärden finns även i kantzonen längs Bråån, där det finns flera grova träd och ett rikt insektsliv och fågelliv kopplat till vattnet. Endast en liten del av Brååns kantzoner ingick i inventeringsområdet varpå bedömningen är preliminär och grundar sig på förekommande biotopkvaliteter och sannolika artförekomster bland artgrupper som kräver fördjupad inventering, exempelvis fladdermöss, groddjur och bottenfauna.

Generella biotopskydd

Området som helhet hyser generella biotopskydd i form av en åkerholme med omgivande stenmur, ett dike och två odlingsrösen.

Bakgrund och syfte

Ekologigruppen har på uppdrag av Slättäng AB och Eslövs kommun genomfört en naturvärdesinventering (NVI), där naturvärdesklass 1-4 har ingått, samt tilläggen generellt biotopskydd och inventering av särskilt skyddsvärda träd.

Kartläggningsområdet ligger i Väggarp och delar av inventeringsområdet löper längs Bråån söder om Väggarp, nära Örtofta i Eslövs kommun. Inventeringsområdets avgränsning framgår av Figur 1.

Resultatet från naturvärdesinventeringen utgör ett underlag för att kunna beakta ekologiska aspekter då man planerar för en ny vägdragning in i planområdet.

Omfattning och avgränsningar

I en naturvärdesinventering (NVI) enligt SIS-standard ingår endast kartläggning av områden med värde för biologisk mångfald. Bedömningen beskriver endast det aktuella naturvärdet, historiskt eller potentiellt framtida naturvärde bedöms inte. Inventeringen redovisar och beskriver naturvärdesbiotoper (avgränsade områden) som har naturvärdesklass 1–4 utifrån en standardiserad skala. Områden med lägre naturvärde redovisas inte närmare.

Detta uppdrag omfattar en naturvärdesinventering (NVI) på fältnivå, i enlighet med SIS-standard (SS 199000:2023). I uppdraget ingick även fördjupad inventering av särskilt skyddsvärda träd samt generellt skyddade biotopskyddsområden. Fördjupade inventeringar presenteras som separata avsnitt sist i denna rapport. Omfattningen av detta uppdrag redovisas i Tabell 1. Kartläggningsområde framgår i Figur 1.

Tabell 1. Omfattning och geografisk avgränsning av detta uppdrag.

Kategori	Ambitionsnivå och tillägg	Geografisk avgränsning
Nivå	Fält	Inventeringsområdet, Figur 1
Omfattning	Naturvärdesklass 1-4	Inventeringsområdet, Figur 1
Detaljeringsgrad	Medel - minsta karterbara enhet 0,1 hektar	Inventeringsområdet, Figur 1
	Generellt biotopskydd	Inventeringsområdet, Figur 1
	Särskilt skyddsvärda träd	Inventeringsområdet, Figur 1

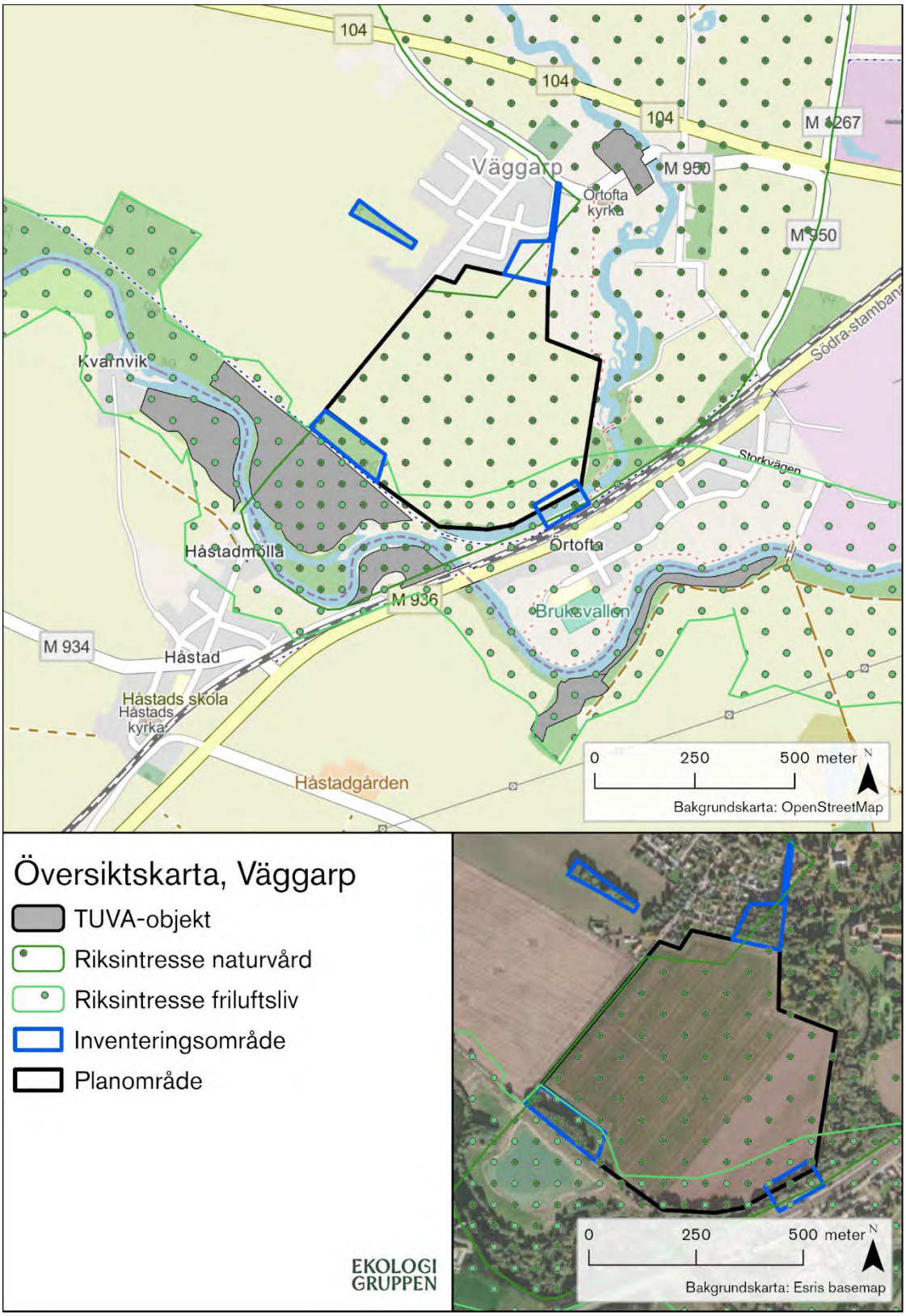

Figur 1. Kartläggningsområdets läge och relation till kända områdesskydd och naturvårdsavtal av betydelse för biologisk mångfald. Blå polygoner visar inventeringsområdets avgränsing. Artutdrag från Artportalen gjordes inom en 200 m buffertzon kring inventeringsområdet. Artfynd och strandskydd redovisas inte i kartan.

Metod

NVI – grundutförande

I detta avsnitt sammanfattas metod för naturvärdesbedömning enligt SIS. Ekologigruppens tillämpning av metoden beskrivs mer ingående i Bilaga 3 och i detalj i standardens Krav och vägledningsdokument, samt tekniska specifikation (SIS 2023 och SIS TS 2023).

I en naturvärdesinventering avgränsas och värderas områden avseende deras betydelse för biologisk mångfald. Dessa avgränsade områden kallas naturvärdesbiotoper. Varje naturvärdesbiotop tilldelas en naturvärdesklass och bedömningen utgår från ett områdes biotopkvaliteter (biotopvärde) och vilka naturvårdsarter som utnyttjar det (artvärde).

Fältinventeringen utfördes av Ola Elleström och Nellie Linander 24 maj 2024.

Osäkerhet i bedömningen

Inventeringsområdet fältbesöktes i slutet av maj. Artvärden är framför allt bedömda från förekomster av mossor, lavar, kärlväxter, sjungande fåglar och födosökande insekter. Naturvärdesinventeringen har genomförts med god säkerhet för alla urskilda naturvärdesbiotoper utom naturvärdesbiotop 7. God säkerhet innebär att ytterligare inventering eller kompletterande fördjupade inventeringar sannolikt inte leder till att naturvärdesbedömningen kommer att ändras.

Preliminär bedömning

Naturvärdesbiotop 7 (kantzon längs Bråån) har fått en preliminär bedömning då endast en liten del av hela naturvärdesbiotopen ingick i inventeringsområdet. Bråån längs med planområdet är en fin biotop med lugnflytande vatten och välutvecklade kantzoner. Detta är en fin livsmiljö för bland annat fåglar och groddjur och här kan troligtvis finnas en intressant bottenfauna. Insektsproduktionen gör att detta område sannolikt är en födosöksmiljö för fladdermöss och hålträd finns inom den lilla yta som utgör inventeringsområdet.

Fördjupad inventering av skyddsvärda träd

Inventeringen omfattar tillägget *20.3 Särskilt skyddsvärda träd enligt SIS-standard.* Värdebedömningen för särskilt skyddsvärda träd följer helt klassificering enligt Naturvårdsverkets riktlinjer (Naturvårdsverket 2012). Förekomst av särskilt skyddsvärda träd är markerade på karta (Figur 9).

Fördjupad inventering av generellt biotopskydd

Inventeringen omfattar tillägget *20.5 Generellt skyddade biotopskyddsområden* enligt SIS-standard. Mark- eller vattenområden som anges i Förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. omfattas av generellt biotopskydd enligt första stycket 7 kap. 11 § MB.

I samband med besöket för naturvärdesinventeringen eftersöktes generella biotopskydd. Hela inventeringsområdet har noggrant genomsöks i fält och med stöd av ortofoton. Förekomst av generellt skyddade biotopskyddsområden är markerade på karta (Figur 10).

Allmän områdesbeskrivning

Inventeringsområdet består av fyra olika delområden tilltänkta för en eventuell ny vägdragning in till planområdet som utgörs av en brukad åker. Den brukade åkern (själva planområdet) har inget naturvärde. Åkerns kantzoner är ytterst smala och hyser inte några rödlistade eller ovanliga åkerogräs och bedöms därför inte heller ha något naturvärde.

Vattensystem

I Figur 2 nedan redovisas vilka vattensystem som förekommer inom området. Planområdet och de två södra inventeringsområdena gränsar mot Kävlingeån och Bråån. Kävlingeån bedöms ha otillfredställande status, och Bråån bedöms ha måttligt status enligt Vattenkartan (VISS 2024). Vattensystemen uppströms och nedströms inventeringsområdet visas inte i sin helhet, men dess koppling till inventeringsområdet framgår av kartan.

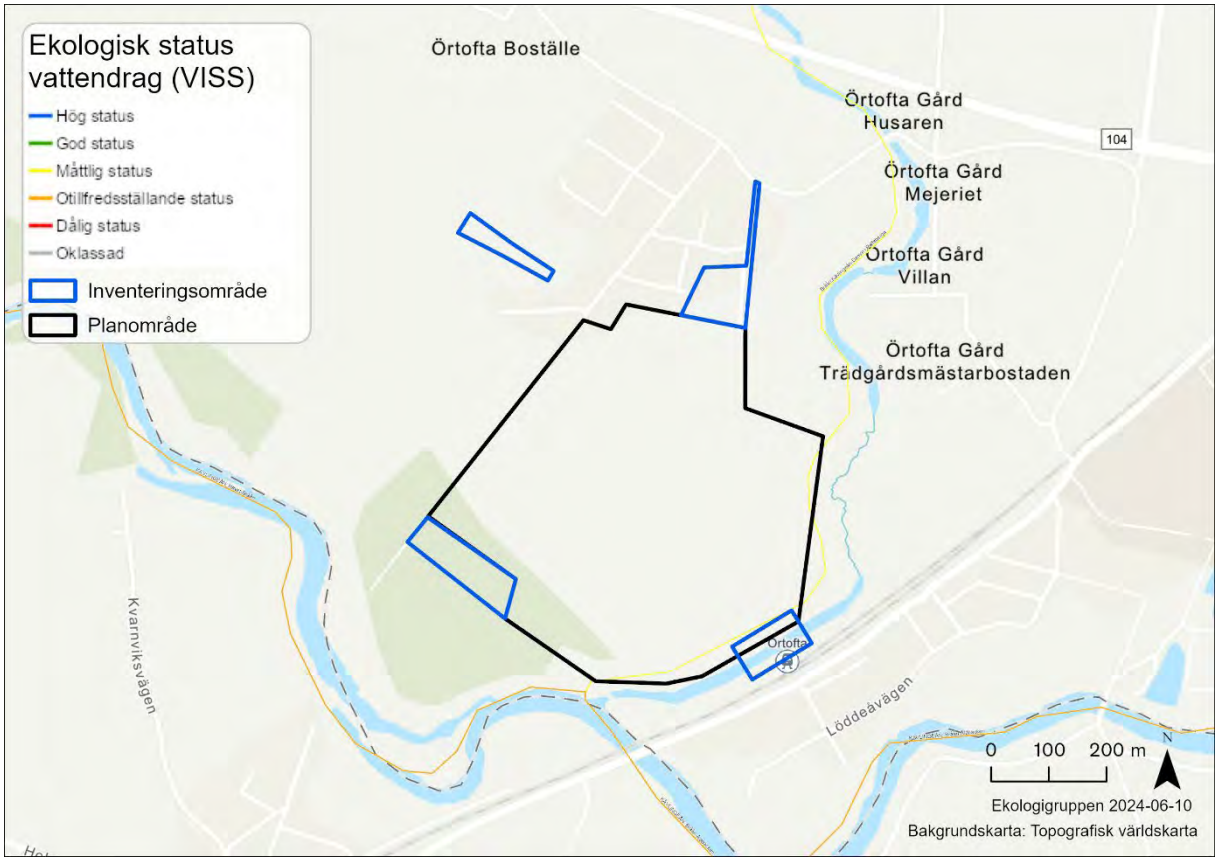

Figur 2. I kartan redovisas kända vattensystem samt senaste klassificeringen av ekologisk status från VISS, inom inventeringsområdet och strax utanför.

Landskapsområden

Tillsammans med omkringliggande åkerlandskap bildar planområdet ett större landskapsområde som utgörs av brukad åker. Åkermarken utgör dock inte något värdelandskap.

Kävlingeån och Bråån med kantzoner utgör däremot ett sammanhängande värdelandskap av värde för många arter bland annat fåglar, fladdermöss, groddjur och insekter. Ett av inventeringsområdena (naturvärdesbiotop 7) ingår i detta värdelandskap. Örtofta slottspark utgör också ett värdelandskap där förekomst av grova och gamla träd är hemvist åt flera krävande epifyter. En liten del av detta värdelandskap sträcker sig in i inventeringsområdet (naturvärdesbiotop 3).

Lanskapsområden och värdelandskap

Landskapsområden är landskapsavsnitt med särskilda karaktärsdrag, såsom särskilda landformer, arter, naturtyper eller någon form av mänsklig påverkan. Landskapsområden kan sträcka sig även utanför inventeringsområdet.

Värdelandskap är ett landskapsområde med särskild betydelse för biologisk mångfald. De utgörs av naturvärdesbiotoper i en eller flera biotoptyper som tillsammans bildar ett sammanhängande landskap med större betydelse för biologisk mångfald.

Naturvårdsstatus och övriga utpekanden

Skydd enligt miljöbalken

Nedan redovisas områden med skydd enligt miljöbalken. Områdena är även markerade i Figur 1 (översiktskartan).

Hela området, liksom i största delen av södra Sverige, gäller ett generellt förbud mot markavvattning enligt 4 § Förordning (1998:1388) om vattenverksamhet med mera.

Strandskydd

Strandskyddet gäller vid alla kuster, sjöar och vattendrag. Det skyddade området är normalt 100 meter från strandkanten, men vissa områden har ett utökat strandskydd med upp till 300 meter. Kävlingeån och Bråån omfattas av strandskydd.

Riksintresse för naturvård och friluftsliv

Planområdet och tre av de fyra inventeringsområdena omfattas av riksintresse för naturvård (Bråån NRO 12 055). De två nedre inventeringsområdena omfattas även av riksintresse för friluftsliv (FM 09 Kävlingeån från Vombsjön till Bjärred).

Övriga naturvårdsutpekanden

Värdekärna

Örtofta slottspark utgör en värdekärna enligt Eslövs kommuns kommunala grönprogram (muntl. komm. Eslövs kommun). Här finns många mycket gamla och särskilt skyddsvärda träd samt flera krävande naturvårdsarter (Artportalen 2024).

Naturvärdesbiotoper

Naturvärdesinventeringen har resulterat i sju avgränsade naturvärdesbiotoper, vilka sammanfattas nedan. I Bilaga 1 redovisas respektive naturvärdesbiotop i detalj och med representativa bilder.

Tre naturvärdesbiotoper med högt naturvärde, en naturvärdesbiotop med påtagligt naturvärde och tre naturvärdesbiotoper med visst naturvärde har urskilts (Figur 3, Tabell 2).

Mer om naturvärdesbiotoper

Naturvärdesbiotoper har inget direkt lagligt skydd men i miljöbalkens inledande paragraf (1 kap. 1 §) anges att lagen ska tillämpas så att värdefulla naturmiljöer skyddas och vårdas samt att den biologiska mångfalden bevaras. Miljöbalkens hushållningsbestämmelser (3 kap. 3 §) anger dessutom att mark- och vattenområden som är särskilt känsliga från ekologisk synpunkt skall så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som kan skada naturmiljön. Naturvärdesbiotoper med naturvärdesklass 1 och 2 är särskilt känsliga från ekologisk synpunkt.

Tabell 2. Avgränsade naturvärdesbiotoper med objektnummer, naturvärdesklass, biotoptyp och säkerhet i bedömning (god säkerhet eller preliminär bedömning).

ID	Naturvärdesklass	Biotoptyp	Bedömning
1	Klass 4 – Visst naturvärde	Lövträdsbård	God säkerhet
2	Klass 4 – Visst naturvärde	Skogsdunge	God säkerhet
3	Klass 2 – Högt naturvärde	Del av slottsparken, park med ädellöv	God säkerhet
4	Klass 2 – Högt naturvärde	Åkerholme	God säkerhet
5	Klass 4 – Visst naturvärde	Gräskulle med dike	God säkerhet
6	Klass 3 – Påtagligt naturvärde	Alsumpskog/Alkärr	God säkerhet
7	Klass 2 – Högt naturvärde	Kantzon å	Preliminär bedömning

Figur 3. Naturvärdesbiotopernas läge och fördelning inom inventeringsområdet. Naturvärdesbiotop 7 har preliminär bedömning då enbart en mycket liten del av biotopen ingick i inventeringsområdet. Detaljerad beskrivning av alla naturvärdesbiotoper finns i Bilaga 1.

Högt naturvärde – naturvärdesklass 2

I inventeringsområdet har tre naturvärdesbiotoper med högt naturvärde avgränsats (Figur 5). Nedan sammanfattas naturvärdesbiotopernas huvuddrag. Naturvärdesbiotoperna redovisas i detalj och med bild i Bilaga 1.

Mer om naturvärdesklass 2 - Högt naturvärde

Denna klass omfattas av områden med stor särskild betydelse för biologisk mångfald, och som har har väsentliga kvaliteter typiska för naturliga ekosystem. Här finns goda livsmiljöer för naturvårdsarter och ofta förekommer rödlistade och hotade arter. Områden med högt naturvärde är värdekärnor för biologisk mångfald i en nationell och regional grön infrastruktur. Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå (SIS 2023).

Objekt 3 – Del av Slottsparken

Örtofta slottspark hyser flera äldre träd med stor betydelse för biologisk mångfald. Endast en liten del av parken, en ca 10 meter bred remsa närmast Fasanvägen, ingår i inventeringsområdet. Inom inventeringsområdets avgränsning finns grova träd av skogsek, skogslönn, bok och ask. Här finns även mycket grov bok och mycket grov ask, samt två jätteträd av ask och ett jätteträd av skogslönn. Naturvårdsarter som stiftklotterlav (NT) och platt fjädermossa noterades på jätteträdet av skogslönn som står ca 10 meter från grusvägen (Figur 4). Området bedöms ha ett högt naturvärde då här finns både gamla träd och krävande naturvårdsarter inom inventeringsområdets avgränsning.

Figur 4. Längs Fasanvägens östra vägkant står flera mycket grova träd. I bild syns ett jätteträd av skogslönn i förgrunden och i bakgrunden står en mycket grov bok

Objekt 4 – Åkerholme

Väster om den sydligaste delen av byn Väggarp ligger en långsträckt åkerholme, vilken som sådan omfattas av generellt biotopskydd. Här finns flera skyddsvärda träd i form av grova och mycket grova träd av ask, även enstaka grova och mycket grova träd av ek, pil, klibbal, bok, skogslönn och oxel. Särskilt skyddsvärda träd förekommer i form av ett dött jätteträd av bok samt tre mycket grova träd av ask med välutvecklad stamhålighet med mulmförekomst (Figur 5).

På grund av en korsande kraftledningsgata finns ett mindre släpp, en trädlös öppning, centralt i åkerholmen (Figur 5).

Figur 5. På åkerholmen förekommer särskilt skyddsvärda träd i form av bland annat grova träd av ask med välutvecklad stamhålighet med mulmförekomst (bilden till vänster). Bilden till höger visar den centrala delen av åkerholmen där en kraftledningsgata skapar ett mindre glapp i trädskiktet.

Objekt 7 – Kantzon å

Denna naturvärdesbiotop utgörs av en fin kantzon längs Bråån, på båda sidor om ån. Endast en mycket liten del av denna långa biotop ingår i inventeringsområdet. Inom den yta som utgör inventeringsområdet finns skyddsvärda trädstrukturer i form av ett dött och mycket grovt träd av ask, samt flera grova träd av klibbal och pil. Här finns även träd med välutvecklade håligheter, samt högstubbar, torrträd, och även sparsamt med liggande död ved. Området hyser också svämplan med svämsediment.

Området var vid fältbesöket påtagligt rikt på insekter, inte minst trollsländor av vilka flera arter noterades, bland annat kilfläcksslända, tidig mosaikslända och stora mängder av blåbandad jungfruslända. Miljön är även lämplig för ett antal artgrupper som kräver fördjupade artinventeringar som exempelvis bottenfauna, groddjur, fladdermöss och fåglar. Kungsfiskare och forsärla har noterats i närheten och bör rimligen nyttja området regelbundet, men att se dem vid ett enskilt besök kräver tur då deras eventuella revir är betydligt större än inventeringsområdets storlek. Likaså är miljön lämplig för fladdermöss, vilka måste inventeras nattetid. *Naturvärdesklassningen är därför preliminär* och grundar sig på ett högt biotopvärde och det faktum att området utgör en lämplig livsmiljö för fler krävande artgrupper.

Figur 6. Objekt 7 omfattar en mycket liten del av en större naturvärdesbiotop som utgörs av Bråån och dess kantzoner. Här finns fina biotopkvaliteter i form av grova träd, hålträd, död ved och svämplan.

Påtagligt naturvärde – naturvärdesklass 3

I inventeringsområdet har en naturvärdesbiotop med påtagligt naturvärde avgränsats (Figur 3). Nedan sammanfattas naturvärdesbiotopens huvuddrag. Naturvärdesbiotopen redovisas i detalj och med bild i Bilaga 1.

Mer om naturvärdesklass 3 - Påtagligt naturvärde

Denna klass omfattas av områden med påtaglig särskild betydelse för biologisk mångfald. Dessa områden har kvaliteter som är typiska för naturliga ekosystem men saknar lång kontinuitet eller den naturlighet som präglar naturvärdesklass 1 eller 2. Områden med påtagligt naturvärde innehåller oftast livsmiljöer för naturvårdsarter och bidrar till en nationell och regional grön infrastruktur för biologisk mångfald. Den totala arealen av dessa områden har särskild betydelse för att bevara biologisk mångfald i Sverige. Enskilda områden kan lokalt ha stor särskild betydelse för biologisk mångfald där landskapet i övrigt är påverkat och har brist på biologisk mångfald (SIS 2023).

Objekt 6 – Alsumpskog

I sydvästra delen av planområdet finns en alsumpskog/alkärr som bitvis är rejält översvämmad och stora ytor är för sanka att beträda. Klibbal dominerar men här finns även björk. Merparten av träden är uppskattningsvis kring 50-70 år. Här finns sparsamt med torrträd och enstaka lågor finns på torrare partier. De översvämmade partierna borde vara utmärkta för groddjur och alsumpskogar är vanligen även fågelrika, vilket även inventeringen visade med sjungande näktergal och flera arter sångare.

Figur 7. Objekt 6 utgörs av en översvämmad alsumpskog som bedöms ha ett påtagligt naturvärde.

Visst naturvärde – naturvärdesklass 4

I inventeringsområdet har tre naturvärdesbiotoper med visst naturvärde avgränsats (Figur 3). I naturvärdesklassen ingår en lövträdbård längs Fasanvägen (naturvärdesbiotop 1), en yngre lövskogsdunge där träden är kring 40-70 år (naturvärdesbiotop 2) och en gräskulle/upphöjd vall med viss blomrikedom (naturvärdesbiotop 5). Dessa områden har viss ekologisk funktion och är av värde för vanligt förekommande arter bland exempelvis fåglar och insekter. Här förekommer dock inga krävande naturvårdsarter.

Naturvärdesbiotoperna redovisas i detalj och med bild i Bilaga 1.

Mer om naturvärdesklass 4 - Visst naturvärde

Denna klass omfatts av områden med viss särskild betydelse för biologisk mångfald, och som har vissa biotopkvaliteter av betydelse för biologisk mångfald. Här kan finnas livsmiljöer för naturvårdsarter, och dessa områden bidrar till grön infrastruktur för biologisk mångfald åtminstone på lokal nivå. Den totala arealen av dessa områden har viss särskild betydelse för att bevara biologisk mångfald i Sverige. Enskilda områden kan lokalt ha särskild betydelse för biologisk mångfald där landskapet i övrigt är påverkat och har brist på biologisk mångfald (SIS 2023).

Värdearter

En värdeart är en art med specifika krav på sin miljö. Begreppet naturvårdsarter är något bredare och innefattar även andra arter som ofta omnämns i naturvårdssammanhang, såsom rödlistade arter som inte har specifika krav på sin livsmiljö (se vidare information i faktarutan nedan).

I området har 28 värdearter påträffats i samband med naturvärdesinventeringen eller är kända från databasen Artportalen. Från Artportalen har endast artfynd som bedömts som rimliga inkluderats.

Förekomster av alla värdearter, inkluderande rödlistade arter med lägre signalvärde, finns listade i Tabell 3.

Mer om naturvårdsarter och värdearter

Naturvårdsarter är utpekade av myndigheter i olika inventeringar och sammanhang. De sammanfattas av SLU ArtDatabanken i rapporten ”Naturvårdsarter” (Hallingbäck 2013). Exempel på naturvårdsarter är rödlistade arter, fridlysta arter, Skogsstyrelsens signalarter och typiska arter.

De arter som är relevanta att använda vid bedömningen av naturvärden kallas **värdearter**. Genom sin förekomst signalerar arten att det finns naturvärden i ett område och att det kan finnas fler sällsynta och/eller rödlistade arter. Många värdearter är också naturvårdsarter, men kan även vara Jordbruksverkets ängs- och betesmarksarter och Ekologigruppens egna värdearter (exempelvis regionalt sällsynta arter och nyckelarter som formar livsmiljöer). Värdearterna delas in i fyra olika kategorier utifrån deras signalvärde (mycket högt, högt, påtagligt och visst) vilket baseras på artens miljökrav och sällsynthet. Signalvärdet är en glidande skala som också varierar geografiskt.

Tabell 3. Noterade värdearter i området. ’Skydd’ anger vilka paragrafer i artskyddsförordningen (ASF) som skyddar arten och ’R.K’ anger rödlistningskategori enligt följande: NT - nära hotad, VU - sårbar, EN - starkt hotad, CR - akut hotad, DD - kunskapsbrist. Tabellen är sorterad efter arternas signalvärde.

Svenskt namn	Skydd ASF /R.K	Signalvärde	Förekommer i naturvärdesbiotop	Källa
Stiftklotterlav	NT	Högt	3	Ekologigruppen 2024
Hypoxylon petriniae	NT	Påtagligt	4	Ekologigruppen 2024
Kilfläckslända	-	Påtagligt	7	Ekologigruppen 2024
Kungsfiskare	4 § / VU	Påtagligt	7	Artportalen 2017
Pilmossa	-	Påtagligt	7	Ekologigruppen 2024
Platt fjädermossa	-	Påtagligt	3	Ekologigruppen 2024
Skogslök	-	Påtagligt	2, 4	Ekologigruppen 2024

Svenskt namn	Skydd ASF /R.K	Signalvärde	Förekommer i naturvärdesbiotop	Källa
Spillkråka	4 § / NT	Påtagligt	7	Artportalen 2024
Blodplättslav	-	Visst	3, 4	Ekologigruppen 2024
Blåbandad jungfruslända	-	Visst	4, 7	Ekologigruppen 2024
Entita	4 § / NT	Visst	7	Artportalen 2019
Glansfläck	-	Visst	2, 3. 4	Ekologigruppen 2024
Gulsippa	-	Visst	3	Artportalen 2024
Gök	4 §	Visst	2. 4	Ekologigruppen 2024
Härmsångare	4 §	Visst	2, 4	Ekologigruppen 2024
Jättestarr	-	Visst	6	Ekologigruppen 2024
Klotterlav	-	Visst	3	Ekologigruppen 2024
Kornskruvmossa	-	Visst	7	Ekologigruppen 2024
Kärrviol	-	Visst	6	Ekologigruppen 2024
Näktergal	4 §	Visst	2, 6, 7	Ekologigruppen 2024
Rörhöna	4 §	Visst	7	Ekologigruppen 2024
Smågrynig knopplav	-	Visst	4	Ekologigruppen 2024
Stare	4 § / VU	Visst	2	Ekologigruppen 2024
Sumpmåra	-	Visst	6	Ekologigruppen 2024
Svarta vinbär	-	Visst	6	Ekologigruppen 2024
Svavelticka	-	Visst	4	Ekologigruppen 2024
Vanlig groda	6 §	Visst	2, 7	Ekologigruppen 2024
Ängsbräsma	-	Visst	6	Ekologigruppen 2024

Skyddade arter

I området förekommer arter som är skyddade enligt svensk lag (SFS 2007:845, se faktaruta nedan).

Artskyddsförordningen

Artskyddsförordningen är en svensk lagstiftning som bland annat innebär fridlysning av arter, däribland alla vilda fågelarter, alla grod- och kräldjursarter, alla fladdermöss och ett antal andra djur och växter. Olika arter har olika skydd beroende på vilken paragraf i artskyddsförordningen som reglerar respektive art. Förenklat kan man säga att alla de listade arterna är fridlysta, det vill säga att det inte är tillåtet att samla in, skada eller döda de listade arterna.
Dispens från förbuden för vilda fåglar, samt andra djur och växter uppräknade i bilaga 1, kan endast erhållas om projektet eller planen är av allt överskuggande allmänintresse. Därför är det i de flesta fall alltid nödvändigt att genomföra skyddsåtgärder för att undvika dispensprövning. Dispenskraven för arter listade i bilaga 2 är inte lika stränga.

Skyddade fågelarter enligt 4 § artskyddsförordningen

Alla vilda fåglar i Sverige är skyddade enligt 4 §, men till skillnad mot de arter som omfattas av skyddet i 4 a § artskyddsförordningen, är inte fåglarnas livsmiljöer skyddade i sig. Dock är det förbjudet att avsiktligt störa vilda fåglar, särskilt under deras häcknings- och uppfödningsperiod, om detta riskerar att den lokala populationen inte kan bibehållas på en tillfredställande nivå.

I denna rapport har endast fågelarter inkluderats i de fall dessa utgör sådana arter där hänsyn behöver tas för att bibehålla populationen av fågelarten på en tillfredställande nivå. Dessa kallas här för naturvårdsrelevanta arter och omfattar arter som är rödlistade (se faktaruta), arter som är listade med N i artskyddsförordningen samt sådana arter som uppvisar en starkt negativ trend lokalt eller nationellt.

Baserat på nuvarande inventeringsunderlag (samt rapporter på Artportalen) är det inte möjligt att fastställa vilka fåglar som häckar i området. Det är inte heller möjligt att knyta fågelförekomsterna till en specifik naturvärdesbiotop, bortsett från kungsfiskare och forsärla som med säkerhet är hemmahörande längs Bråån.

Utöver arterna listade i Tabell 3 noterades flera vanliga fåglar vid fältbesöket, bland annat talgoxe, gransångare, blåmes, svarthätta, lövsångare, koltrast, trädkrypare, rödstjärt med flera.

Skyddade arter enligt 6, 8 och 9 §§ artskyddsförordningen

I artskyddsförordningens Bilaga 2 listas fridlysta arter som är skyddade enligt 6, 8 och 9 §§. Arterna skyddas på olika sätt från att dödas, skadas eller störas. Skyddet rör endast arterna och i mindre utsträckning deras livsmiljö.

En art, vanlig groda, som är skyddad enligt 6 § har noterats inom inventeringsområdet (Tabell 3). Inga arter skyddade enligt 8 och 9 §§ har noterats.

Rödlistade arter

Utöver fåglar noterades fyra rödlistade arter från området vid denna inventering. Dessa är **stiftklotterlav** (nära hotad – NT) och vedsvampen ***Hypoxylon petriniae*** (nära hotad – NT) (Tabell 3). Även de hotade trädslagen ask (EN) och skogsalm (CR) förekommer i området. För mer information om rödlistan, se faktarutan nedan.

Ask *(Fraxinus excelsior)* är kraftigt drabbad av den vindspridda askskottsjukan, vilket resulterat i en snabb populationsminsking och trädslaget ask är numer rödlistad som starkt hotad (EN). **Skogsalm** *(Ulmus glabra)* är kraftigt påverkad av almsjukan och idag är större delen av det svenska beståndet drabbat och arten är därmed rödlistad som akut hotad (CR). Man bör därmed ta särskild hänsyn till förekomster av uppväxta träd av ask och skogsalm.

Rödlistan

Den svenska rödlistan utarbetas av ArtDatabanken. Rödlistan uppdateras vart femte år och den senaste rödlistan gavs ut 2020 (SLU ArtDatabanken 2020). Rödlistan i sig innebär inget skydd utan anger olika arters risk att dö ut från Sverige. Arterna listas i olika rödlistkategorier beroende på artens status. Det finns sex rödlistningskategorier: (RE) nationellt utdöd, (CR) akut hotad, (EN) starkt hotad, (VU) sårbar, (NT) nära hotad och (DD) kunskapsbrist. För arter i kategrierna CR, EN och VU används samligsbreppet hotade arter.
Arter utan känd minskning eller negativ påverkan och med tillräckligt stor population klassas som livskraftiga (LC).

Övriga intressanta värdearter

I samband med inventeringen påträffades totalt **28** värdearter med visst, påtagligt eller högt signalvärde. Dessa utgjordes av sju kärlväxter, fem lavar, två vedsvampar, tre mossor, ett groddjur, två insekter (båda trollsländor) och åtta fåglar som är naturvårdrelevanta arter och signalerar naturvärden på olika sätt.

Värdearterna inom lavar och mossor är nästan uteslutande knutna till gamla, grova träd. Fåglarna är mestadels knutna till trädklädda områden nära slottet samt längs Bråån, medan kärlväxterna hittades i många olika miljöer. Av de båda trollsländorna är blåbandad jungfruslända (Figur 8), som påträffades i stort antal i naturvärdesbiotop 7, helt knuten till rinnande vatten medan kilfläcksländan kan hittas vid olika typer av vatten.

Figur 8. Blåbandad jungfruslända noterades i rikliga mängder i naturvärdesbiotop 7, längs Bråån.

Främmande invasiva arter

Inom inventeringsområdet har tre invasiva främmande arter noterats i samband med fältinventeringen. Arterna finns registrerade för respektive naturvärdesbiotop och redovisas i Bilaga 1, samt i Tabell 4 nedan. Registrerade arter innefattar invasiva arter enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1143/201 samt invasiva främmande arter som finns med på Naturvårdsverkets och Hav- och vattenmyndighetens (HaV) förslag på nationell lista (Naturvårdsverket 2023 och Havs- och vattenmyndigheten 2023). Vidare har arter som riskklassats i kategorin ”mycket hög risk för invasivitet” enligt ArtDatabankens risklista (Strand m.fl. 2018) noterats.

Tabell 4. Invasiva arter noterade inom inventeringsområdet i samband med naturvärdesinventeringen.

Svenskt namn	Förteckning	Förekommer i naturvärdesbiotop
Jätteloka	EU	6
Jättebalsamin	EU	7
Blekbalsamin	ArtDatabankens risklista	6, 7

Särskilt skyddsvärda träd

Med särskilt skyddsvärda träd avses (Naturvårdsverket 2012):

- Jätteträd; träd grövre än 1 meter i diameter på det smalaste stället under brösthöjd.
- Mycket gamla träd; Gran, tall, ek och bok äldre än 200 år. Övriga trädslag äldre än 140 år.
- Grova hålträd; träd grövre än 40 cm i diameter i brösthöjd med utvecklad hålighet i huvudstam.

Särskilt skyddsvärda träd definieras här med utgångspunkt från egenskaper hos det enskilda trädet och värdebedömning utgår från det högsta uppnådda kriteriet enligt ovan. Både levande och döda träd ingår i definitionen. Åtgärder som riskerar påverka ett särskilt skyddsvärt träd, exempelvis fällning, beskärning eller uppförande av byggnad eller väg i anslutning till trädet, kan innebära behov av samråd med länsstyrelsen enligt 12 kap. 6 § miljöbalken (Naturvårdsverket 2024).

Inom inventeringsområdet förekommer träd som uppfyller definitionen för särskilt skyddsvärda träd (Figur 9).

Figur 9. Särskilt skyddsvärda träd inom inventeringsområdet.

Tabell 4. Resultattabell, särskilt skyddsvärda träd inom inventeringsområdet.

ID	Träd	Diameter	Beskrivning
1	Ask	144 cm	Jätteträd med grova torrgrenar, grov bark
2	Ask	117 cm	Jätteträd med grova torrgrenar, grov bark
3	Skogslönn	100 cm	Jätteträd med grova torrgrenar, grov bark. Förekomst av stiftklotterlav (NT) och platt fjädermossa
4	Ask	93 cm	Mycket grovt träd med välutvecklad stamhålighet vid basen (ingångshål > 30 cm i diameter)
5	Bok	> 100 cm	Dött jätteträd av bok med insektsgnag
6	Ask	> 60 cm	Grovt träd med välutvecklad stamhålighet vid basen (ingångshål > 30 cm i diameter), riklig mulmförekomst
7	Ask	> 60 cm	Grovt träd med välutvecklad stamhålighet vid basen (ingångshål > 30 cm i diameter), riklig mulmförekomst

Inom de inventerade ytorna förekommer också flertalet *värdefulla träd* som inte uppfyller Naturvårdsverkets kriterier för särskilt skyddsvärda träd, men som ändå har ett bevarandevärde. De utgör livsmiljöer för arter knutna till äldre skogs- och trädmiljöer och har därför stor betydelse för den biologiska mångfalden. Vidare bör man ta särskild hänsyn till förekomster av uppväxta träd av ask och skogsalm.

Generellt biotopskydd

Mark- eller vattenområden som anges i Förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken omfattas av generellt biotopskydd enligt första stycket 7 kap. 11 § MB. Länsstyrelsen prövar frågor om dispens och får besluta om de åtgärder som behövs för att vårda områdena. Inventeringsområdet hyser generella biotopskydd (Figur 10) i form av en åkerholme med omgivande stenmur, ett dike och två odlingsrösen.

Figur 10. Generella biotopskydd inom inventeringsområdet.

Resonemang kring ny vägdragning

Naturvärdesinventeringen har utförts i syfte att utreda lämpligheten för en ny vägdragning in till planområdet. Områden som utretts är den nuvarande Fasanvägen, där en eventuell vägbreddning diskuterats. Alternativa vägdragningar som diskuterats är genom åkerholmen väster om Väggarps by, eller över Bråån i höjd med Örtofta tågstation.

Ekologigruppen anser att det inte är lämpligt att dra en väg genom åkerholmen (naturvärdesbiotop 4). Det finns ett mindre trädlöst glapp i åkerholmen, men på vardera sidan om detta glapp finns mycket grova träd av ask. Det är inte rekommenderat att dra en väg genom åkerholmen, med risk för att skada trädens rotsystem. En väg innebär också en påverkan på naturmiljön i åkerholmen, vilket strider mot biotopskyddsbestämmelserna.

Ekologigruppen anser inte heller att det är lämpligt att dra en väg över Bråån. Bråån längs med planområdet är en fin biotop med lugnflytande vatten och välutvecklade kantzoner samt ett rikt växt- och djurliv.

Den lämpligaste infartsvägen till planområdet skulle vara via den befintliga Fasanvägen som avslutas i en grusväg som leder ner mot den öppna åkern. Vägen bör dock inte breddas in mot slottsparken, och man bör vara mycket försiktig vid eventuella planer på asfaltering. Trädens rotsystem är mycket stora och sträcker sig långt utanför trädkronorna.

Figur 11. Fasanvägen leder ner mot den öppna åkern (planområdet). Till vänster i bild ansluter Örtofta slotspark. Denna sida vägen hyser särskilt skyddsvärda träd. Till höger i bild syns del av naturvärdesbiotop 2 där träden är betydligt yngre. Längs denna sidan av vägen finns inga skyddsvärda träd.

Referenser

Tryckta källor:

(EU) nr 1143/2014. Europaparlamentets och rådets förordning om förebyggande och hantering av introduktion och spridning av invasiva främmande arter.

Hallingbäck, T. (red.) 2013. Naturvårdsarter. ArtDatabanken SLU. Uppsala.

Naturvårdsverket. 2009. Handbok 2009:2. Handbok för artskyddsförordningen. Del 1 – fridlysning och dispenser. Naturvårdsverket.

Naturvårdsverket. 2012. Rapport 6496. Åtgärdsprogram för särskilt skyddsvärda träd - mål och åtgärder 2012–2016. Naturvårdsverket, Stockholm.

Naturvårdsverket. 2021. Inventering av skyddsvärda träd i kulturlandskapet. Version 3.0 2021-10-12.

Naturvårdsverket. 2021. NV-04616-2. Uppdaterad åtgärdstabell 2021-2025 för Åtgärdsprogram för särskilt skyddsvärda träd. Naturvårdsverket, Stockholm.

Nitare, J. 2019. Skyddsvärd skog – Naturvårdsarter och andra kriterier för naturvärdesbedömning. Skogsstyrelsen, Jänköping.

SFS 2007:845. Artskyddsförordning.

SFS 1998:1252. Förordning om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Svenska Institutet för Standarder (SIS). 2023. Naturvärdesinventering (NVI) – Kartläggning och värdering av biologisk mångfald – Krav och vägledning. SS 199000:2023. Svenska Institutet för Standarder.

Svenska Institutet för Standarder. 2023:1. SIS Teknisk specifikation 2023. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Kartläggning och värdering av biologisk mångfald – Dataproduktspecifikation och listor med biotopbeteckningar. SS/TS 199002:2023. Svenska Institutet för Standarder.

SLU ArtDatabanken. 2020. Rödlistade arter i Sverige 2020. SLU, Uppsala.

Digitala källor:

Artportalen 2024, rapportsystem för arter. http://www.artportalen.se/

HaV 2024. Förordningar och regelverk om invasiva främmande arter. https://www.havochvatten.se/arter-och-livsmiljoer/invasiva-frammande-arter/stod-for-dig-som-arbetar-med-invasiva-frammande-arter/forordningar-och-handlingsplan/forordningar-och-regelverk-om-invasiva-frammande-arter.html#h-Nationellforteckning

Jordbruksverket. Databasen TUVA, resultat av ängs- och betesmarksinventeringen. https://jordbruksverket.se/e-tjanster-databaser-och-appar/e-tjanster-och-databaser-stod/tuva

Lantmäteriet. Historiska kartor, digitalt kartarkiv. https://www.lantmateriet.se/sv/Kartor-och-geografisk-information/Historiska-kartor/

Naturvårdsverket 2023. Nationell lista invasiva främmande arter. https://www.naturvardsverket.se/om-oss/aktuellt/nyheter-och-pressmeddelanden/2023/juni/forslag-pa-nationell-forteckning-over-invasiva-frammande-arterny-sida/

Naturvårdsverket 2024. Skyddad natur, databas över skyddade områden. https://skyddadnatur.naturvardsverket.se/

Naturvårdsverket 2024. Samråd om åtgärder på särskilt skyddsvärda träd. http://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledningar/Samhallsplanering/Samrad-vid-andring-av-naturmiljon/sarskilt-skyddsvarda-trad/

SGU. Sveriges Geologiska Undersökning, kartvisaren. https://apps.sgu.se/kartvisare

SLU ArtDatabanken Fynddata 2024. Webverktyg för sökning av fynddata av artobservationer. https://fynddata.artdatabanken.se/

SLU ArtDatabanken. Artfakta. Webverktyg för sökning om fakta om arter. https://artfakta.se/artbestamning/

Bilaga 1. Katalog över naturvärdesbiotoper

I denna katalog beskrivs de enskilda naturvärdesbiotoper som avgränsats vid naturvärdes-inventeringen. Beskrivningen uppfyller de krav på dokumentation som ställs enligt SIS-standard SS 199000:2023 för naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI). Karta som visar inventeringsområdets och naturvärdesbiotopernas läge och utbredning finns i huvudrapporten och i det GIS-underlag som vi levererar till beställaren.

Läsinstruktion

Varje naturvärdesbiotop beskrivs i ett objektsblad på 1–3 sidor. Naturvärdesbiotoperna är sorterade i stigande nummerordning. I beskrivningen ingår kartläggningsinformation, ett fotografi som ger en upplevelse av naturmiljön, en sammanfattande beskrivning, viktiga biotopstrukturer och element, en motivering till vald naturvärdesklass, samt en tabell över påträffade och kända värdearter, skyddade arter och rödlistade arter.

Naturvärdesklass

För varje naturvärdesbiotop har en samlad bedömning av naturvärde gjorts baserat på bedömningsgrunderna för artvärde och biotopvärde (se beskrivning i Bilaga 3, Metod för naturvärdesbedömning). Grund för både art- och biotopvärde redovisas i objektsbladet.

Följande naturvärdeklasser ingår i SIS standard:

- Högsta naturvärde (klass 1). Områden med mycket stor särskild betydelse för biologisk mångfald
- Högt naturvärde (klass 2). Områden med stor särskild betydelse för biologisk mångfald
- Påtagligt naturvärde (klass 3). Områden med påtaglig särskild betydelse för biologisk mångfald

Vid detaljeringsgrad detalj, eller som tillägg, ingår också följande naturvärdesklass:

- Visst naturvärde (klass 4). Områden med viss särskild betydelse för biologisk mångfald

Termer och begrepp följer SIS standard. För mer information om metodik se Bilaga 3 (Metod för naturvärdesbedömning) samt SIS-standard SS 199000:2023 och kompletterande teknisk specifikation SIS/TS 199002:2023.

Natura 2000-naturtyper

En bedömning görs i fall objektet uppfyller kvalitetskrav på att klassas som Natura 2000-naturtyp eller ej. Detta görs oavsett om inventeringsområdet ligger inom eller utanför ett utpekat Natura 2000-område. Varje enskild naturvärdesbiotop kan överensstämma med en eller flera olika Natura 2000-naturtyper.

Värdearter

För varje naturvärdesbiotop presenteras en tabell över de värdearter som noterats. Tabellen är sorterad så att arter med mycket högt signalvärde listas först och arter med visst signalvärde listas sist. Inom respektive signalartskategori så listas arterna i alfabetisk ordning efter svenskt namn.

1. Lövträdsbård

Naturvärdesklass: Visst naturvärde - naturvärdesklass 4

Naturtyp: Skog och Buskmark

Biotopen fortsätter utanför inventeringsområdet: Nej

Del av värdelandskap: Nej

Skyddsstatus: Ingen

Skyddade arter: Ingen känd förekomst

Inventerad av: Nellie Linander den 24 maj 2024

Områdesbeskrivning

Natur och biotoptyp: *Skog och Buskmark:* *Lövridå* (100 %)

Beskrivning: En smal trädbård som sträcker sig längs den östra sidan av en asfalterad körväg. Naturmiljön beskrivs bäst som en parkliknande miljö med träd av ek, skogslönn och bok. Här finns ett grovt träd av bok som får anses vara skyddsvärt. Fältskiktet är trivialt och näringspåverkat med arter som hundäxing, timotej och rikliga mängder åkertistel, även nejlikrot och penningblad finns.

Beskrivning av art- och biotopvärden: Området bedöms ha ett obetydligt artvärde och visst biotopvärde.

Motiv: Uppväxta lövträd av visst värde för biologisk mångfald. Blommande skogslönn är också ett värdefullt träd för insekter. Eventuellt omfattas träden av det generella biotopskyddet allé då de utgörs av mer än fem vuxna lövträd i rad längs en väg. Träden är dock inte planterade i syfte att utgöra en allé utan är rester av ett tidigare större skogsområde.

Naturvårdsarter

Art	*Frekvens*	*Signalvärde*	*Naturvårdsartstyper*	*Referens*

Invasiva arter, negativa indikatorarter och övriga arter

Ej noterat i objektet

2. Skogsdunge

Naturvärdesklass: Visst naturvärde - naturvärdesklass 4

Naturtyp: Skog och Buskmark

Biotopen fortsätter utanför inventeringsområdet: Nej

Del av värdelandskap: Nej

Skyddsstatus: Ingen

Skyddade arter: Förekommer §

Inventerad av: Nellie Linander den 24 maj 2024

Områdesbeskrivning

Natur och biotoptyp: *Skog och Buskmark:* *Ekskog* (60 %) *Triviallövskog* (40 %)

Beskrivning: Mindre skogsdunge med ett mosaikartat trädskikt. Vissa ytor domineras av ek med inslag av bok. På andra ytor dominerar klibbal och ett parti närmast åkern domineras av asp. Trädåldern är kring 40-70 år. Historiska ortofoton visar att området inte var trädklätt år 1960, och här fanns endast tillstymmelse till träd år 1975.

I buskskiktet finns lövuppslag samt även en hel del fläder, hagtorn, björnbär, vinbär och olvon. Enstaka grov fläder finns. Fältskiktet domineras av täta bestånd med kirskål och nejlikrot vilket inte lämnar mycket utrymme för andra kärlväxter. I vissa partier finns rikligt med brännäslor. Trädgårdsutkast och därmed flera trädgårdsrymlingar finns i den norra och västra delen av skogen, de ytor som gränsar mot trädgårdar. Här finns bland annat vinbär, rodgersia, strutbräken, valnöt, ramslök, hybridklockhyacint, vildvin, strålöga, jättelök med mera. En del av dessa arter har ett signalvärde då det påträffas vilt, som exempelvis strutbräken och ramslök, men som trädgårdskultivarer räknas de inte som värdearter.

Marken har hög bonitet och trots låg ålder finns enstaka medelgrova träd av bok med torrgrenar och savflöden. Här finns även en grov spärrgrening ek på gränsen in mot trädgårdar, detta träd är äldre än skogsdungen i övrigt. Död ved saknas däremot helt. Grenar, sly, och stammar har samlats i en hög vid grusvägen som leder ut på åkern.

Området är fågelrikt, vid fältbesöket sjöng svarthätta, näktergal, lövsångare, gransångare, gök, stare, koltrast, härmsångare och trädkrypare.

Beskrivning av art- och biotopvärden: Området bedöms ha ett visst artvärde och visst biotopvärde.

Motiv: Uppvuxen lövskog men vissa biotopkvaliteter av värde för vanligt förekommande arter. Blommande och bärande buskage av värde för insekter och fåglar finns. Området är fågelrikt, med det går inte baserat på ett fältbesök att avgöra om fåglar häckar i skogsdungen.

Kontinuitet: Begränsad trädkontinuitet (<100 år)

Naturlighet: Naturligt föryngrat

Påverkan: Första generationen skog, Plockhugget, Död ved bortrensad

Beståndsålder: 40-70 år

Resonemang kring eventuell vägdragning

Här finns idag redan en grusväg längs skogsdungens östra gräns. Längs denna grusväg växer ek och klibbal i åldern 40-70 år, dessa träd utgör inte några skyddsvärda träd. Den östra sidan av grusvägen hyser dock betydligt grövre och äldre träd (se beskrivning för naturvärdesbiotop 3). Dessa träd kan ta skada av en vägbreddning.

Naturvårdsarter

Art	*Frekvens*	*Signalvärde*	*Naturvårdsartstyper*	*Referens*
Skogslök (Allium scorodoprasum)	Sparsam förekomst	Påtagligt	Ekologigruppens signalart	Nellie Linander
Glansfläck (Arthonia spadicea)	God förekomst	Visst	Skogsstyrelsens signalart, Typisk art	Nellie Linander
Gök (Cuculus canorus)		Visst	Ekologigruppens signalart	Nellie Linander
Härmsångare (Hippolais icterina)		Visst	Ekologigruppens signalart	Nellie Linander

Näktergal (Luscinia luscinia)		Visst	Ekologigruppens signalart §	Nellie Linander
Stare (Sturnus vulgaris)		Visst	Skyddad art: AFS § 4 (rödlistad fågelart), Rödlistad art: Sårbar (VU) §	Nellie Linander
Vanlig groda (Rana temporaria)		Visst	Skyddad art: AFS § 6 §	Nellie Linander
Fläderänderot (Valeriana sambucifolia)	God förekomst	Obetydligt	Ekologigruppens signalart, Typisk art	Nellie Linander

Invasiva arter, negativa indikatorarter och övriga arter

Ej noterat i objektet

3. Del av slottsparken

Naturvärdesklass: Högt naturvärde - naturvärdesklass 2

Naturtyp: Skog och Buskmark

Biotopen fortsätter utanför inventeringsområdet: Ja

Del av värdelandskap: Ja

Skyddsstatus: Ingen

Skyddade arter: Ingen känd förekomst

Inventerad av: Nellie Linander den 24 maj 2024

Områdesbeskrivning

Natur och biotoptyp: *Skog och Buskmark:* *Ädellövskog* (100 %)

Beskrivning: En mycket liten del av slottsparken ingår i inventeringsområdet, merparten av biotopen sträcker sig utanför inventeringsområdet. Ytan utgör en ca 10 m bred zon öster om den grusväg som leder ner mot åkern. Inom inventeringsområdets avgränsning finns grova träd av skogsek, skogslönn, bok och ask. Här finns även mycket grov bok och mycket grov ask, samt två jätteträd av ask och ett jätteträd av skogslönn.

I övrigt hyser slottsparken som helhet flera skyddsvärda och särskilt skyddsvärda träd av hästkastanj, lind, skogslönn, bok och ek. I slottsparken, i nära anslutning till grusvägen, finns rapporter på Artportalen om stiftklotterlav (NT), almkrämskinn (NT), kragjordstjärna, schalakansvårskål, guldlockmossa och platt fjädermossa. Stiftklotterlav och platt fjädermossa noterades på jätteträdet av skogslönn som står ca 10-15 meter från grusvägen.

Beskrivning av art- och biotopvärden: Området bedöms ha ett påtagligt artvärde och högt biotopvärde.

Motiv: Inom inventeringsområdets avgränsning finns gamla och mycket grova lövträd varav tre stycken är jätteträd. Merparten av träden längs grusvägen är skyddsvärda eller särskilt skyddsvärda. Här finns en välutvecklad epifytflora.

Kontinuitet: Lång obruten trädkontinuitet (100-300 år)

Naturlighet: Naturligt föryngrat, olikåldrigt

Beståndsålder: 150-250 år

Resonemang kring eventuell vägdragning

Här finns idag redan en grusväg som löper ner mot åkern. Vägen bör dock inte breddas in mot slottsparken, och man bör vara mycket försiktig vid eventuella planer på asfaltering. Trädens rotsystem är mycket stora och sträcker sig långt utanför trädkronorna.

Naturvårdsarter

Art	*Frekvens*	*Signalvärde*	*Naturvårdsartstyper*	*Referens*
Stiftklotterlav (Opegrapha vermicellifera)	Sparsam förekomst	Högt	Rödlistad art: Nära hotad (NT), Skogsstyrelsens signalart, Typisk art	Nellie Linander
Platt fjädermossa (Neckera complanata)	Sparsam förekomst	Påtagligt	Skogsstyrelsens signalart, Typisk art	Nellie Linander
Glansfläck (Arthonia spadicea)	God förekomst	Visst	Skogsstyrelsens signalart, Typisk art	Nellie Linander
Klotterlav (Alyxoria varia)	God förekomst	Visst	Ekologigruppens signalart	Nellie Linander
Gulsippa (Anemone ranunculoides)		Visst	Skogsstyrelsens signalart, Typisk art	Artportalen 2024
Blodplättslav (Haematomma ochroleucum)	God förekomst	Visst	Ekologigruppens signalart	Nellie Linander

Invasiva arter, negativa indikatorarter och övriga arter

Ej noterat i objektet

4. Åkerholme

Naturvärdesklass: Högt naturvärde - naturvärdesklass 2

Naturtyp: Skog och Buskmark

Biotopen fortsätter utanför inventeringsområdet: Nej

Del av värdelandskap: Nej

Skyddsstatus: Generellt biotopskydd (Odlingsröse, Stenmur, Åkerholme)

Skyddade arter: Förekommer §

Inventerad av: Nellie Linander den 24 maj 2024

Områdesbeskrivning

Natur och biotoptyp: *Skog och Buskmark:* *Lövdunge* (100 %)

Beskrivning: Denna trädklädda yta ute på en åker är näst intill exakt 0,5 hektar stor vilket gör att den omfattas av det generella biotopskyddet åkerholme. Åkerholmen omges också i sin helhet av en stenmur och stenrösen finns, speciellt i den västra delen

Här finns flera skyddsvärda träd i form av grova och mycket grova träd av ask, även enstaka grova och mycket grova träd av ek, pil, klibbal, bok, skogslönn och oxel, en del med savflöden. Särskilt skyddsvärda träd förekommer i form av ett dött jätteträd av bok samt tre mycket grova träd av ask med välutvecklad stamhålighet med mulmförekomst. Andra värdefulla träd är flera uppväxta träd av skogsalm, uppskattningsvis kring 40-50 år. Här finns även grov hagtorn och grov fläder. Andra förekommande trädslag är rönn och asp.

I området finns rikligt med död ved i form av barklösa torrträd, även vindfällen och liggande träd av ask, ek och pil. Mycket grova lågor finns av pil och björk, dessa hyser både vedsvamp och spår av insektsgnag.

Åkerholmen har en välutvecklad brynmiljö med blommande hagtorn, hägg, rosor och krusbär av värde för fåglar och insekter. Fältskiktet utgörs främst av nejlikrot och kirskål men även lundgröe och stinknäva med mera.

Beskrivning av art- och biotopvärden: Området bedöms ha ett påtagligt artvärde och högt biotopvärde.

Motiv: Lång obruten trädkontinuitet och förekomst av många fina grova träd samt rikligt med död ved. Särskilt skyddsvärda träd finns. Området är fågelrikt och är en viktig miljö för insekter, både pollinatörer och vedlevande insekter.

Kontinuitet: Lång obruten trädkontinuitet (100-300 år)

Beståndsålder: 100-120 år

Naturlighet: Naturligt föryngrat, Luckigt trädskikt, Olikåldrigt, Flerskiktat, Lågaföryngring, Självgallrat

Eventuell vägdragning genom åkerholmen rekommenderas inte

På grund av en korsande kraftledningsgata finns ett mindre släpp i åkerholmen. Dock finns mycket grova träd av ask på båda sidor om detta släpp. Det är inte rekommenderat att dra en väg genom åkerholmen, med risk för att skada trädens rotsystem. En väg innebär också en påverkan på naturmiljön i åkerholmen.

Naturvårdsarter

Art	*Frekvens*	*Signalvärde*	*Naturvårdsartstyper*	*Referens*
(Hypoxylon petriniae)		Påtagligt	Rödlistad art: Nära hotad (NT)	Nellie Linander
Skogslök (Allium scorodoprasum)		Påtagligt	Ekologigruppens signalart	Nellie Linander
Smågrynig knopplav (biatora efflorescens)		Visst	Ekologigruppens signalart	Nellie Linander
Härmsångare (Hippolais icterina)		Visst	Ekologigruppens signalart	Nellie Linander
Svavelticka (Laetiporus sulphureus)		Visst	Typisk art	Nellie Linander
Glansfläck (Arthonia spadicea)		Visst	Skogsstyrelsens signalart, Typisk art	Nellie Linander

Gök (Cuculus canorus)		Visst	Ekologigruppens signalart	Nellie Linander
Blåbandad jungfruslända (Calopteryx splendens)		Visst	Ekologigruppens signalart	Nellie Linander
Blodplättslav (Haematomma ochroleucum)		Visst	Ekologigruppens signalart	Nellie Linander
Porlav (Pertusaria pertusa)		Obetydligt	Ekologigruppens signalart	Nellie Linander
Törnsångare (Sylvia communis)		Obetydligt	Ekologigruppens signalart	Nellie Linander

Invasiva arter, negativa indikatorarter och övriga arter

Ej noterat i objektet

5. Gräskulle med dike

Naturvärdesklass: Visst naturvärde - naturvärdesklass 4

Naturtyp: Antropogen terrester miljö

Biotopen fortsätter utanför inventeringsområdet: Nej

Del av värdelandskap: Nej

Skyddsstatus: Strandskyddsområde, Generellt biotopskydd (Småvatten och våtmark i jordbruksmark)

Skyddade arter: Ingen känd förekomst

Inventerad av: Ola Elleström den 24 maj 2024

Områdesbeskrivning

Natur och biotoptyp: *Antropogen terrester miljö:* *Kultiverad gräsmark* (100 %)

Beskrivning: Naturvärdesbiotopen utgörs huvudsakligen av en gräskulle. I norra delen går även ett dike mellan två utlöpare från gräskullen. Fältskiktet på kullen är näringsrikt och frodigt, med höga gräs och örter som dominerande inslag. Enstaka lågvuxna örter hittas i de blottade partierna. Den nordligaste delen är inte lika igenväxt och där är fältskiktet betydligt mer artrikt, om än huvudsakligen trivialt. Kullen hyser gott om fjärilar och andra insekter.

Beskrivning av art- och biotopvärden: Området bedöms ha ett obetydligt artvärde och visst biotopvärde.

Motiv: Gräsmark med viss blomrikedom utgör livsmiljö för insekter. Området bedöms ha viss ekologisk funktion.

Naturvårdsarter

Art	*Frekvens*	*Signalvärde*	*Naturvårdsartstyper*	*Referens*

Invasiva arter, negativa indikatorarter och övriga arter

Ej noterat i objektet

6. Alsumpskog

Naturvärdesklass: Påtagligt naturvärde - naturvärdesklass 3

Naturtyp: Skog och Buskmark

Biotopen fortsätter utanför inventeringsområdet: Nej

Del av värdelandskap: Nej

Skyddsstatus: Strandskyddsområde

Skyddade arter: Förekommer §

Inventerad av: Nellie Linander den 24 maj 2024

Områdesbeskrivning

Natur och biotoptyp: *Skog och Buskmark: Alsumpskog* (100 %)

Beskrivning: Alsumpskog som bitvis är rejält översvämmad och stora ytor är för sanka att beträda. Stora ytor med vattenspegel finns.

Klibbal dominerar men här finns även björk. Merparten av träden är uppskattningsvis kring 40-70 år. Här finns sparsamt med torrträd och enstaka lågor finns på torrare partier. En del stubbar närmast åkern finns.

I buskskiktet växer främst svarta och röda vinbär, samt ett rikligt uppslag av ask. I fältskiktet finns för naturtypen karakteristiska arter som strandlysing, strandklo, besksöta, ängsbräsma, kärrviol och revsmörblomma. Bitvis finns tyvärr gott om jätteloka och blekbalsamin.

Beskrivning av art- och biotopvärden: Området bedöms ha ett visst artvärde och visst biotopvärde.

Motiv: Sannolikt finns här en permanent vattenspegel och området utgör därmed en fin groddjursmiljö. Området är också fågelrikt.

Kontinuitet: Begränsad trädkontinuitet (<100 år)

Beståndsålder: 40-70 år

Påverkan: Första generationen skog, Gallrat

Man bör planera framtida bebyggelse och vägar så att inte detta område dräneras.

Naturvårdsarter

Art	*Frekvens*	*Signalvärde*	*Naturvårdsartstyper*	*Referens*
Svarta vinbär (Ribes nigrum)	God förekomst	Visst	Skogsstyrelsens signalart, Typisk art	Nellie Linander
Ängsbräsma (Cardamine pratensis)	Mycket god förekomst	Visst	ängs- och betesart, Typisk art	Nellie Linander
Kärrviol (Viola palustris)	God förekomst	Visst	Typisk art	Nellie Linander
Sumpmåra (Galium uliginosum)	God förekomst	Visst	ängs- och betesart, Typisk art	Nellie Linander
Jättestarr (Carex riparia)	Sparsam förekomst	Visst	Ekologigruppens signalart	Nellie Linander
Näktergal (Luscinia luscinia)		Visst	Ekologigruppens signalart §	Nellie Linander

Invasiva arter, negativa indikatorarter och övriga arter

Art	*Frekvens*	*Indikatorvärde*	*Arttyp*	*Referens*
Jätteloka	God förekomst	Starkt negativ	Invasiv art: EU	Nellie Linander
blekbalsamin	God förekomst	Starkt negativ	Invasiv art: ArtDatabankens risklista	Nellie Linander

7. Kantzon å

Naturvärdesklass: Högt naturvärde - naturvärdesklass 2

Naturtyp: Vattendrag, Skog och Buskmark

Biotopen fortsätter utanför inventeringsområdet: Ja

Del av värdelandskap: Ja

Skyddsstatus: Strandskyddsområde

Skyddade arter: Förekommer §

Inventerad av: Nellie Linander den 24 maj 2024

Områdesbeskrivning

Natur och biotoptyp: *Vattendrag:* *Å* (50 %) *Skog och Buskmark:* *Strandskog* (50 %)

Beskrivning: Fin kantzon längs Bråån på båda sidor om ån. Endast en mycket liten del av denna långa biotop ingår i inventeringsområdet. Inom inventeringsområdet finns grova träd av klibbal och pil samt någon enstaka grov ask. Här finns även yngre men uppväxta träd av ask och skogsalm samt inslag av körsbär och tysklönn. I buskskiktet finns uppslag av tysklönn samt rikligt med hagtorn och rosor längs åkerkanten och i brynmiljön mot järnvägen

I fältskiktet finns brännässla, kärrgröe, lundgröe, vänderot, strandlysing, älggräs, skogssäv, besksöta, vitblära, frossört med mera.

Skyddsvärda trädstrukturer inom inventeringsområdet är ett dött mycket grovt träd av ask, flera grova träd av klibbal, flera grova träd av pil varav en del har fallit över vattnet och fortsätter växa i liggande läge. Träd med välutvecklade håligheter. Högstubbar, torrträd, och även sparsamt med liggande död ved (främst klibbal och pil).

Området hyser en hög artdiversitet bland trollsländor, inom det lilla område som utgör inventeringsområdet noterades under kort tid 5 arter trollsländor (blåbandad jungfruslända, tidig mosaikslända, kilfläcksslända, mörk lyrfläckslända och guldtrollslända) här finns även rikligt med snäckor.

Beskrivning av art- och biotopvärden: Området bedöms ha ett högt artvärde och högt biotopvärde.

Motiv: Bråån längs med planområdet är en fin biotop med lugnflytande vatten och välutvecklade kantzoner. Här är fågelrikt och strax uppströms inventeringsområdets avgränsning har flera arter fågel noterats bland annat kungsfiskare, göktyta, spillkråka och entita.

Bråån och dess kantzoner utgör en fin livsmiljö för bland annat trollsländor, snäckor och groddjur och här kan säkert finnas en intressant bottenfauna. Insektsproduktionen gör att detta område sannolikt är en födosöksmiljö för fladdermöss och hålträd finns inom den lilla yta som utgör inventeringsområdet (flera arter fladdermöss har noterats vid Örtofta slott). Området hyser med andra ord organismsamhällen som indikerar hög grad av naturlighet och som är typiska för biotoper med stor särskild betydelse för biologisk mångfald.

Kontinuitet: Lång obruten trädkontinuitet (100-300 år)

Beståndsålder: olikåldrigt, äldsta träden kring 100-120 år

Naturlighet: Naturligt föryngrat, Olikåldrigt, Flerskiktat, Lågaföryngring, Självgallrat

Preliminär bedömning: Ja
Förklaring till preliminär värdeklass: Värdeklassen är preliminär då bara en liten del av hela naturvärdesbiotopen är inventerad. Här förekommer sannolikt fler värdearter inom artgrupper som kräver fördjupad artinventering (exempelvis fladdermöss, groddjur och bottenfauna).

Resonemang kring eventuell vägdragning
Ekologigruppen rekommenderar inte en vägdragning över Bråån.

Naturvårdsarter

Art	*Frekvens*	*Signalvärde*	*Naturvårdsartstyper*	*Referens*
Kungsfiskare (Alcedo atthis)		Mycket högt	Skyddad art: AFS § 4 (Mark. N), Rödlistad art: Sårbar (VU) §	Artportalen 2017
Kilfläckslända (Aeshna isoceles)		Påtagligt	tidigare rödlistad art (-2010)	Nellie Linander
Pilmossa (Leskea polycarpa Hedw.)	God förekomst	Påtagligt	Ekologigruppens signalart	Nellie Linander
Spillkråka (Dryocopus martius)		Påtagligt	Skyddad art: AFS § 4 (Mark. N), Rödlistad art: Nära hotad (NT) §	Artportalen 2024

Entita (Poecile palustris)		Påtagligt	Skyddad art: AFS § 4 (rödlistad fågelart), Rödlistad art: Nära hotad (NT), Typisk art §	Artportalen 2019
Blåbandad jungfruslända (Calopteryx splendens)	Mycket god förekomst	Visst	Ekologigruppens signalart	Nellie Linander
Kornskruvmossa (Syntrichia papillosa)	God förekomst	Visst	Ekologigruppens signalart	Nellie Linander
Rörhöna (Gallinula chloropus)		Visst	Ekologigruppens signalart	Nellie Linander
Näktergal (Luscinia luscinia)		Visst	Ekologigruppens signalart §	Nellie Linander
Vanlig groda (Rana temporaria)		Visst	Skyddad art: AFS § 6 §	Nellie Linander
Törnsångare (Sylvia communis)		Obetydligt	Ekologigruppens signalart	Nellie Linander

Invasiva arter, negativa indikatorarter och övriga arter

Art	*Frekvens*	*Indikatorvärde*	*Arttyp*	*Referens*
Jättebalsamin	Sparsam förekomst	Starkt negativ	Invasiv art: EU	Nellie Linander
blekbalsamin		Starkt negativ	Invasiv art: ArtDatabankens risklista	Nellie Linander

PM

VÄGGARP - HANTERING AV MARKAVVATTNINGSFÖRETAG

Slutrapport

2024-05-03

Magdalena Nyström och Daniel Kangas

1 Bakgrund

Eslövs kommun arbetar med ett planprogram för bostadsbebyggelse i anslutning till orterna Väggarp och Örtofta. Tyréns har tidigare tagit fram en dagvattenutredning för planområdet, daterad 2023-04-05. I utredningen rekommenderades kontakt med Kävlingeåns vattenråd för att diskutera påverkan på Kävlingeån och markavvattningsföretaget som omfattar ån vid platsen. Efter genomförd utredning har Eslövs kommun kontaktat Kävlingeåns vattenråd, som svarat att de inte företräder markavvattningsföretaget. Därför har exploatören och Eslövs kommun efterfrågat en bedömning från Tyréns om hur markavvattningsföretaget bör hanteras i den fortsatta planprocessen.

2 Bedömning av anslutning och hantering av nedströmsliggande markavvattningsföretag

Dagvatten från exploateringsområdet vid Väggarp planeras rinna ut i nedströms vattendrag, Bråån, som en kortare sträcka nedströms ansluter till ett dikningsföretag (Kävlingeåns vattenavledningsföretag av år 1936, akt 12-LN-610, se Figur 1). Dagvattnet rinner samman med markavvattningsföretaget i nedströms del av dess dike och nyttjar en liten del av totala dikessträckan.

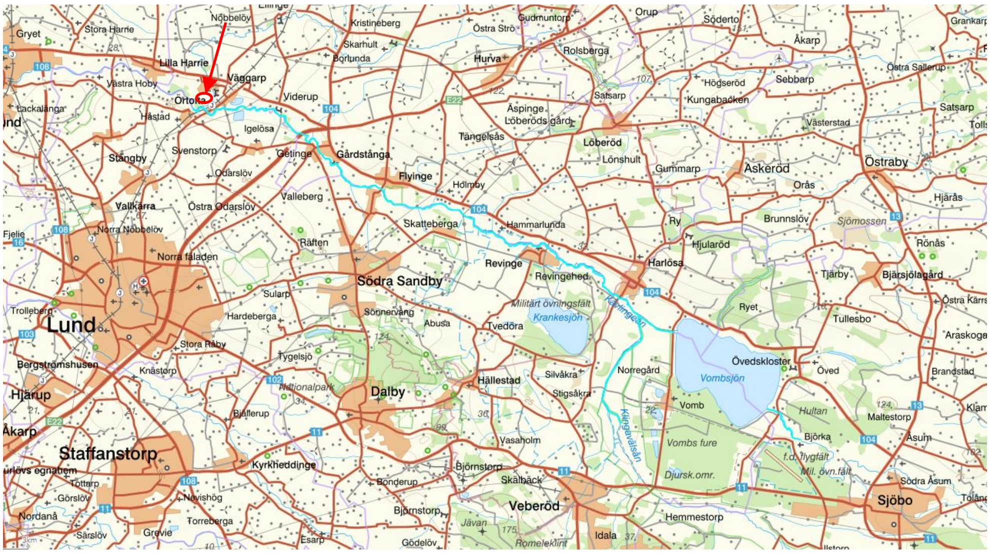

Figur 1. Planområdet berör endast en liten del av markavvattningsföretagets utbredning. Flödesriktningen i Kävlingeån är västerut, mot vänster i bilden. Bildkälla: Länsstyrelsens WebbGIS.

Dagvattnet från exploateringsområdet planeras att renas och fördröjas. Vattenmängden bedöms öka totalt, men flödestopparna för mindre flöden, upptill 20 års händelse, planerar fördröjas. För att minimera påverkan på markavvattningsföretaget, rekommenderas att flödet fördröjs så att gradvis strypning av utflödet nyttjas. Det innebär att utsläppet från fördröjningen inte är samma oavsett flödeshändelse utan vid en 2-årshändelse släpps motsvarande 2-årsflöde och vid en 5-årshändelse motsvarande en 5-årsflöde. Detta för att inte öka frekvensen av små översvämningar eller flöden som riskerar att dämma jordbrukets dränering. Ingen förändring av dikets utseende bedöms krävas då flödet fördröjs ner till naturligt flöde.

Dikningsföretaget är flera kilometer långt och endast de sista ca 500 metrarna nyttjas. Flödet från exploateringsområdet, som är en liten del av totala avrinningsområdet, fördröjs och andel dagvatten i diket blir därmed lågt. I och med det bedöms exploateringsområdets andel av dikningsföretaget vara lågt och en anslutning till dikningsföretaget som delägare utifrån avloppsintresse bedöms inte erforderlig. Då anslutningen heller inte sker direkt i dikningsföretagets anläggning utan uppströms bedöms heller inte avtal krävas med dikningsföretaget. Avtal sluts med fastighetsägare för marken där anslutningen sker.

Det finns dock en liten risk att dikningsföretaget insisterar på avtal eller på att området kopplas in som delägare. Om det sker, så rekommenderas att anslutning sker till en rimlig andel utifrån beräkningar grundade i ovan angivna premisser.

Boplatser och bytomt vid Väggarp
– där Kävlingeån möter Braån

Rapport 2021:123
Arkeologisk utredning steg 1 och 2

Skåne, Eslövs kommun,
Örtofta socken, fastighet Örtofta 21:1,
fornlämning L1988:3548, L19884293 och L2021:1609

Krister Kàm Tayanin
med bidrag av Annika Knarrström

Arkeologerna

Den uppdragsarkeologiska processen

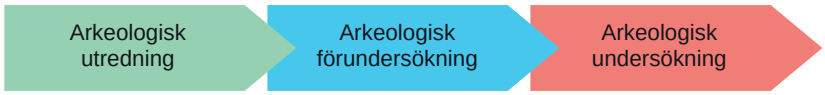

Arkeologiska undersökningar brukar bestå av tre etapper: utredning, förundersökning och undersökning. Processen syftar i första hand till att bevara fornlämningarna, vilket är grundtanken i kulturmiljölagen (KML). Arkeologisk utredning kan göras i två steg: steg 1 (AU1) innebär att tillgänglig kunskap i form av inventeringar och äldre undersökningar sammanställs och att en inventering görs i fält, i syfte att lokalisera fornlämningar. Steg 2 utgör den särskilda utredningen (AU2) där sökschaktsgrävning utförs. Om det då konstateras förekomst av dolda fornlämningar så är en arkeologisk förundersökning (FU) nästa steg i processen.

Om fornlämningen efter förundersökning bedöms vara välbevarad och ha vetenskaplig potential görs en arkeologisk undersökning. De första etapperna, arkeologisk utredning (AU) och förundersökning (FU) utgör ett beslutsunderlag till länsstyrelsen inför prövning av tillstånd till ingrepp i fornlämning i form av en arkeologisk undersökning.

Mer information om den uppdragsarkeologiska processen finns på Riksantikvarieämbetets hemsida:
(http://www.raa.se/kulturarvet/arkeologi-fornlamningar-och-fynd/den-uppdragsarkeologiska-processen/).

Uppdragsarkeologin regleras av 2 kap. 10–14§§ i Kulturmiljölagen (KML) och av föreskrifter.

Boplatser och bytomt vid Väggarp
– där Kävlingeån möter Braån

Rapport 2021:123
Arkeologisk utredning steg 1 och 2

Skåne, Eslövs kommun, Örtofta socken, fastighet Örtofta 21:1, fornlämning L1988:3548, L19884293 och L2021:1609

Dnr 511-01257-2020

Krister Kàm Tayanin
med bidrag av Annika Knarrström

Arkeologerna
Statens historiska museer

Arkeologerna
Statens historiska museer

Våra kontor
Linköping
Lund
Mölndal
Stockholm
Uppsala

Kontakt
010-480 80 00
info@arkeologerna.com
fornamn.efternamn@arkeologerna.com
www.arkeologerna.com

Arkeologerna
Statens historiska museer
Rapport 2021:123

Upphovsrätt, om inget annat anges, enligt Creative Commons licens CC BY
Villkor finns tillgängliga på http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.sv

Bildredigering: Henrik Pihl
Layout: Henrik Pihl
Omslag framsida: Tät dimma över utredningsområdet. Foto: Krister Kàm Tayanin, Arkeologerna

Innehåll

Sammanfattning 5

Inledning 5

Bevarandeintressen, topografisk och antikvarisk bakgrund 5
- Bevarandeintressen, regionalt kulturmiljöområde och kulturmiljöstråk 5
- Topografi 7
- Antikvariska förutsättningar 7
- Registrerade forn- och kulturlämningar 8
- Tidigare arkeologiska undersökningar 9
- Väggarp och Örtofta i historisk tid 10
- I de historiska kartorna 11

Syfte och metod 17

Resultat 19
- Byråinventering 19
- Sökschaktning 19
- Metalldetektering 21
- Boplats L1988:4293 21
- Boplats L2021:1609 23
- Väggarps historiska bytomt L1988:3548 23
- Tolkning 23

Måluppfyllelse och åtgärdsförslag 27

Referenser 28

Administrativa uppgifter 29

Bilagor 30
- Bilaga 1. Anläggningstabell 30
- Bilaga 2. Fyndtabell 31

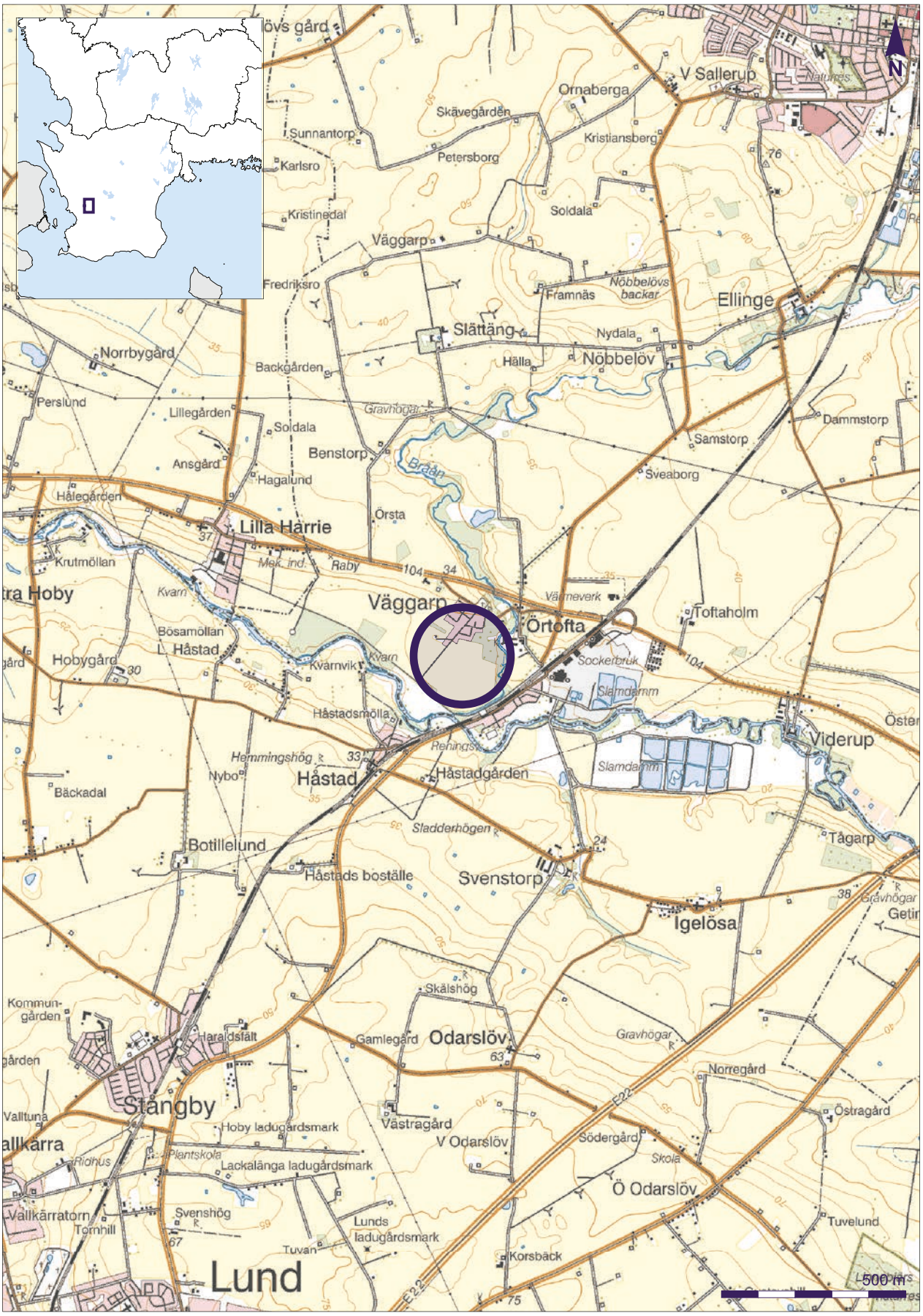

Figur 1. Läget för undersökningen markerat på utsnitt ur GSD-Terrängkartan, skala 1:50 000, och GSD-Översiktskartan. Lantmäteriet (CC0).

Sammanfattning

Inför planerad nybyggnation av bostadsområde vid tätorten Väggarps södra utkant, i Eslövs kommun, Skåne län, har Arkeologerna vid Statens historiska museer, på uppdrag av Länsstyrelsen i Skåne utfört en arkeologisk utredning.

Sammantaget var utredningsområdet cirka 9,6 hektar stort och bestod av åkermark med ett mindre skogsparti. Totalt schaktades 1150 löpmeter med en 1,80 meter bred skopa, fördelat på 46 sökschakt. Den schaktade ytan uppgick till cirka 2200 kvadratmeter vilket utgjorde cirka 2,3 procent av utredningsytan.

Arkivstudier visade att delar av den sedan tidigare kända boplatsen L1988:4293 och delar av Väggarps historiska bytomt(L1988:3548) låg belägna inom utredningsytan. I schakten påträffades en tidigare okänd boplats (L2021:1609), som beräknas uppta en yta kring 6000 kvadratmeter. Endast boplatsen L2021:1609 förordas bevarande eller fortsatta antikvariska insatser. De delar av boplatsen L1988:4293, som fanns inom utredningsytan låg grunt och var skadade av jordbruk. I sökschakten inom området för Väggarps historiska bytomt påträffades inga arkeologiska spår.

Inledning

Slättäng AB har för avsikt att bygga cirka 80 bostäder med infrastruktur och övriga behövliga faciliteter i tätorten Väggarps södra utkant, på fastigheten Örtofta 21.1 i Örtofta socken, Eslövs kommun Skåne län. På uppdrag av Länsstyrelsen Skåne har Arkeologerna vid statens historiska museer därför utfört en arkeologisk utredning bestående av en översiktlig byråinventering samt sökschaktning.

Sammanlagt berörs en yta på cirka 9,6 hektar varav cirka 8,6 hektar består av svagt böljande stubbåker och resterande yta av en högvuxen lövskogsdunge.

Utredningen genomfördes våren 2021, kort efter att tjälen släppt. Krister Kàm Tayanin tog över rollen som projektledare från Tyra Ericson som gjorde undersökningsplanen. Annika Knarrström sammanställde den översiktliga byråinventeringen.

Bevarandeintressen, topografisk och antikvarisk bakgrund

Bevarandeintressen, regionalt kulturmiljöområde och kulturmiljöstråk

Utredningsområdet ingår inte i något riksintresse för kulturmiljövård, däremot i ett regionalt kulturmiljöområde och ett dito kulturmiljöstråk, som definierats av Länsstyrelsen i Skåne. Kulturmiljöområdet Svenstorp-Örtofta-Ellinge-Skarhult-Gårdstånga karaktäriseras som ett godslandskap, vartill de vidsträckta fälten och alléerna bidrar till bilden (Länsstyrelsens hemsida: https://www.lansstyrelsen.se/skane/besoksmal/kulturmiljoprogram/omraden/svenstorp-ortofta-ellinge-skarhult-gardstanga.html, datauttag 2021-02-10).

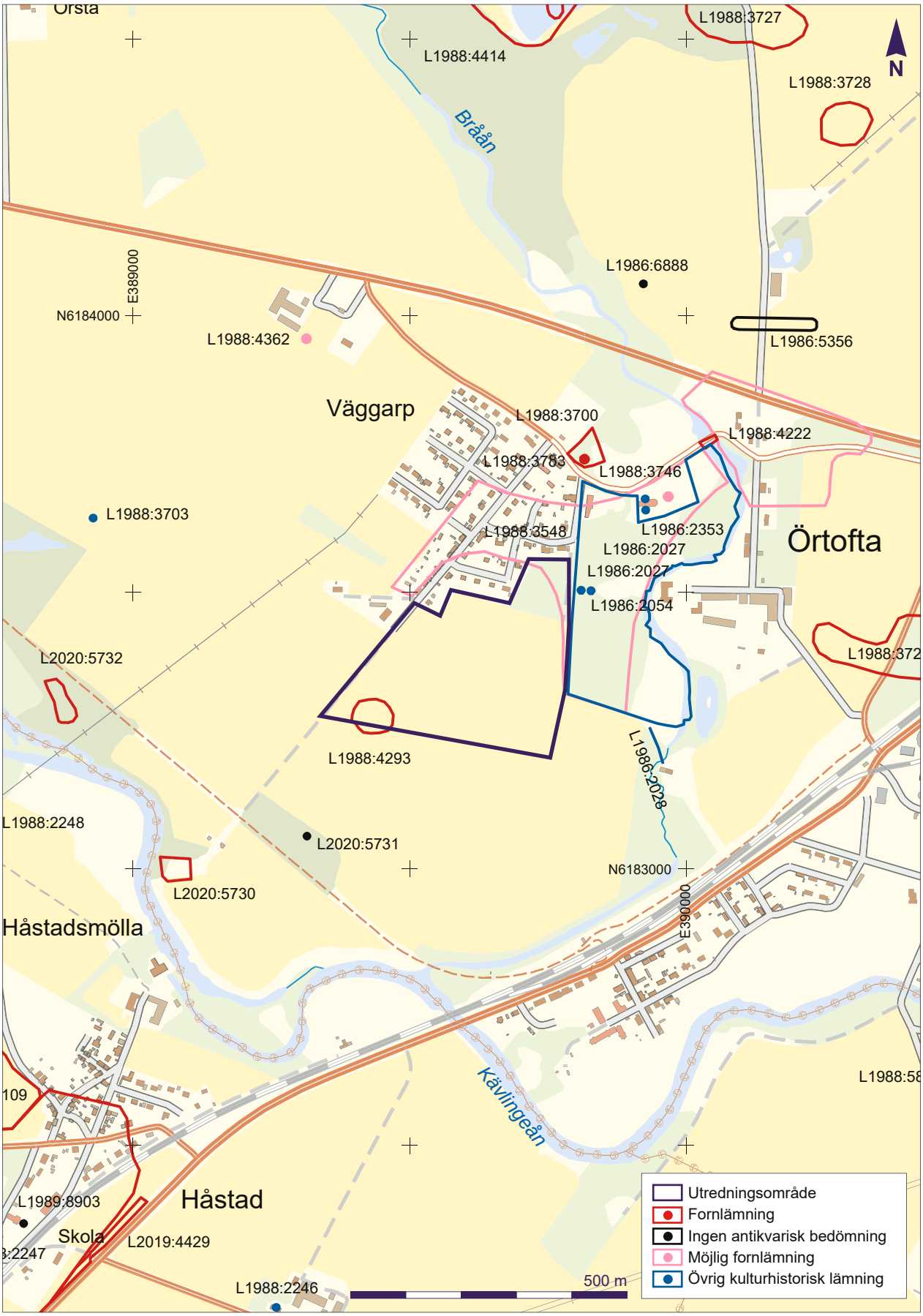

Figur 2. Utredningsområdet (lila markering) och närbelägna fornlämningar (enligt KMR) markerat på utsnitt ur GSD-Fastighetskartan. Skala 1:10 000. © Lantmäteriet.

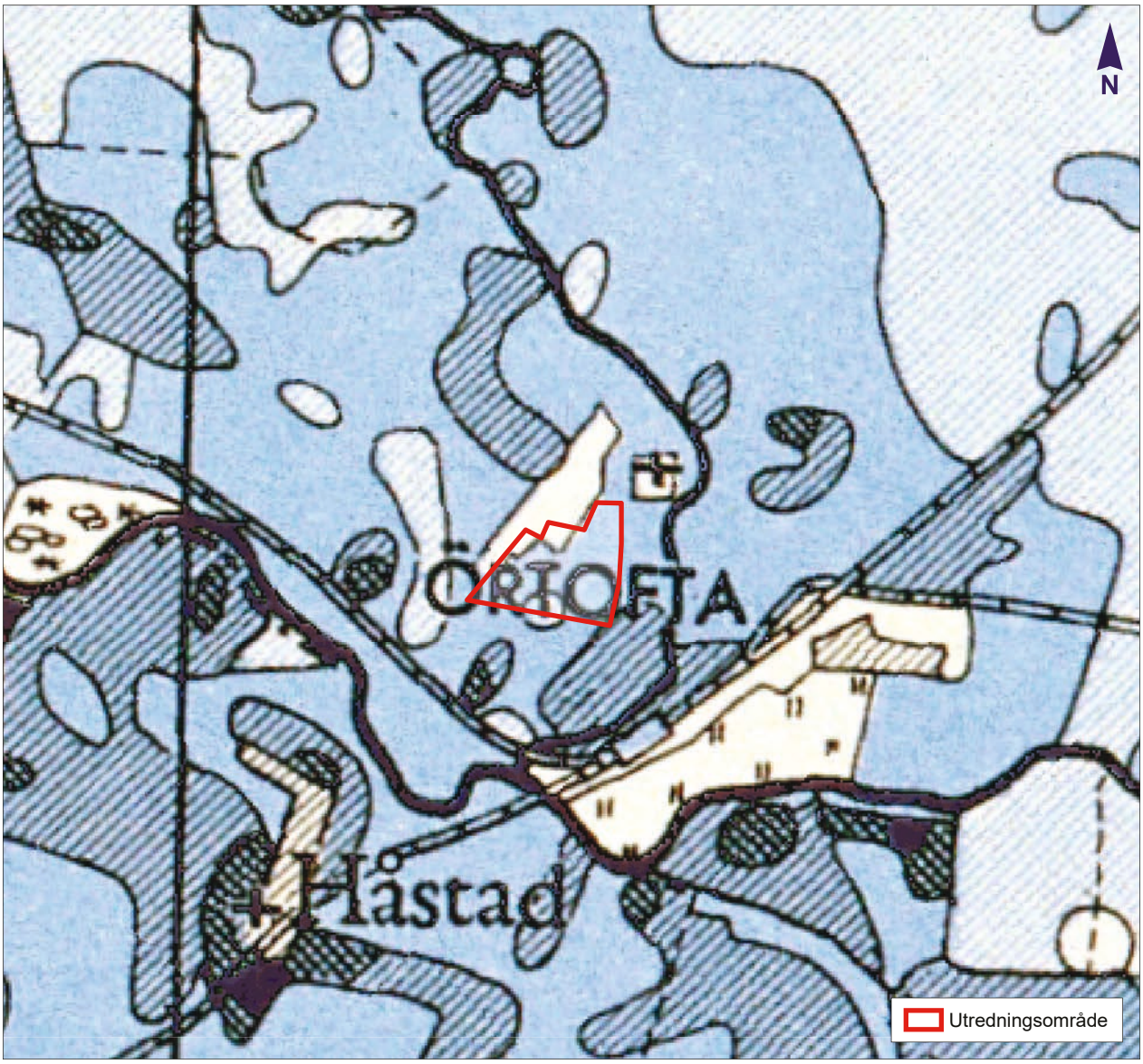

Figur 3. Utredningsområdet markerat på utsnitt ur Arrhenius fosfatkarta. Fosfatvärdena är något förhöjda inom utredningsområdet dock utan koncentrationer. Skala 1:20 000.

1000 m

Topografi

Utredningsområdet gränsar mot tätorten Väggarps södra utkant och består till största delen av svagt böljande åkermark och en liten högvuxen lövskogsdunge. Cirka 150 meter öster om utredningsytan flyter Braån söderut förbi Örtofta slott, och ansluter cirka 420 meter söderut med Kävlingeån som meandrar mot den skånska västkusten cirka 15 kilometer västerut.

Undergrunden består av lerig sandig-moig morän och nivåerna ligger på cirka 15–20 meter över havet. Fosfatvärdena är något förhöjda i utredningsområdet men inga koncentrationer förekommer. Se figur 3 för fosfatkarta och figur 4 för fotografi av miljön.

Antikvariska förutsättningar

Kävlingeåns dalgång är mycket rik på fornlämningar som representerar en bosättnings- och brukningshistoria under stora delar av förhistorisk samt historisk tid. Vissa sträckor längs ån har ett

Figur 4. Vy över utredningsområdet. Träden närmast till vänster hör till parkanläggningen, träden längre bak till höger i bild kantar Braån. Foto från nordväst: Krister Kàm Tayanin

fornlämningsbestånd som är betydligt mer omfattande än andra, ju längre västerut desto tätare och rikare. Spridningsbilden speglar representationen, men också graden exploatering och därtill kopplade arkeologiska uppdrag. Kring utredningsområdet är frekvensen lägre, men alltjämt relativt tät.

Registrerade forn- och kulturlämningar

Utredningsområdet berör de södra delarna av Väggarps historiska bytomt (L1988:3548), registrerad som möjlig fornlämning, där utbredningen är digitaliserad utifrån 1827 års enskifteskarta. I öster tangeras nätt och jämnt en park- och trädgårdsanläggning (L1986:2027), som tillika avgränsats utifrån enskifteskartan 1827, under den antikvariska bedömningen ”Övrig kulturhistorisk lämning”. Parken, i form av ett system av gångar, var kopplad till Örtofta gård på andra sidan Braån. Värt att notera är en högliknande lämning, 13 meter i diameter, 1,4 meter hög och med avplanad yta, som noterades i västra delen och som bedömts som ett fundament till ett lusthus. Parkområdet sträcker sig ut över läget för tidigare gårdar i Väggarps by. I sydväst inbegriper utredningsområdet merparten av en boplats (L1988:4293) med måttliga mängder bearbetad flinta på markytan.

En kontroll i Fornsök visar att ett förhållandevis stort antal kultur- och fornlämningar är registrerade inom drygt en kilometer från utredningsområdet. Det rör sig i första hand om boplatser som identifierats vid ytinventering och där bearbetad flinta framkommit (L1988:4293, L1988:4344, L1988:3729, L1988:2248, L1988:2109, L1988:2867,

L1988:4345 och L1989:8290) men också om fyndplatser för olika former av stenredskap (L1986:2054, L1989:8959, L1988:2246). Ett antal högar är också registrerade, de flesta söder om Kävlingeån men även en norr om Väggarps bytomt (L1988:5736, L1988:3701, L1989:8285 och L1988:3700). Väggarps bytomt ligger väster om Braån (L1988:3548) och Örtofta bytomt öster om densamma (L1988:4222). Enstaka registrerade lämningar i form av exempelvis en runristning på dopfunt (L1988:3746), en uppgift om kloster (1988:4362), en valvbro (L1988:4275), en dammvall (L1986:2028), ett runstensfragment (L1989:8916) och en skans (L1988:3783) bör också nämnas. Däremot är inte platsen för Örtofta gård/slott markerad i Fornsök. Se figur 2 för fornlämningar i närområdet.

Tidigare arkeologiska undersökningar

Endast ett fåtal arkeologiska undersökningar har utförts i utredningsområdets närhet. En sträcka mellan Örtofta och Landskrona undersöktes 2014 i samband med utbyggnad av en fjärrvärmeledning (Bolander m. fl. 2016). Inom en distans av 800 meter, i ett 5–7 meter brett schakt, påträffades en stor mängd lämningar. De mest framträdande kunde knytas till perioden vendeltid – vikingatid, med flera långhuslämningar (varav en av dimensioner som tyder på en hallbyggnad), grophus samt föremål såsom treflikigt spänne, förgyllt rembeslag av karolingisk typ, torshammare, köttgaffel och likarmat spänne. Sammantaget tyder lämningarna på att det har rört sig om en aristokratisk miljö. I den angränsande byn Lilla Harrie finns en runsten, högar, marknamn som indikerar en tingsplats, samt fynd i kyrkan som tyder på att det funnits en storgård på platsen. Sammanhangen har vidarebearbetats i en vetenskaplig artikel (Bolander & Söderberg 2015). Boplatsen ligger cirka 1,3 kilometer nordväst om det här aktuella utredningsområdet, och överlappar gränsen mellan Lilla Harrie och Örtofta socknar. Inom nämnda undersökningsområde påträffades emellertid även enstaka lämningar från yngre bronsålder samt neolitikum, bland annat i form av gropar med depositioner av föremål.

I samband med undersökningarna för samma fjärrvärmeledningsutbyggnad som ovan nämnts påträffades en kokgrop (L1986:6888) respektive spridda boplatslämningar (L1986:5356). Kokgropen ^{14}C-daterades till övergången mellan yngre och äldre bronsålder och antas kunna knytas till ett boplatsområde, förslagsvis norr om (Bolander m.fl. 2016). Boplatslämningarna antogs härröra från äldre järnåldern. De två lokalerna ligger norr, respektive nordnordost om utredningsområdet, på ett avstånd av cirka 500 meter.

Vid en arkeologisk utredning inför anläggande av ny gång- och cykelväg mellan Stångby och Håstad påträffades boplatslämningar cirka en kilometer söder om det aktuella utredningsområdet, tillika söder om Kävlingeån (Ericson & Miaris Sundberg 2019). Dessa ansluter till lämningar inom Håstad bytomt. Längre söderut påträffades under samma utredning fynd kopplade till slaget vid Lund. Drygt två kilometer västerut upptäcktes stora mängder människoben vid muddringsarbeten i ån (L1990:8744). Fyndplatsen ligger i nära anslutning till kända reträttvägar efter slaget vid Lund, då danskarna enligt uppgift ska ha jagats från valplatsen och över Kävlingeån, mellan Lilla Harrie och Hoby (Knarrström m.fl. 2006).

I månadsskiftet maj–juni 2020 genomfördes en arkeologisk utredning strax sydväst om det här aktuella utredningsområdet,

vilken omfattade markerna närmare Kävlingeån (Ericson 2020). Vid ån lokaliserades läget för en historisk bebyggelse, kallad Pråmhuset, i form av syllstenar, mur och gårdsplan (L2020:5730), med möjlig datering till 1600-talet. Resterna av en enstaka härd påträffades mellan Pråmhuset och Väggarp (L2020:5731). Längre västerut hittades ett par gropar och härdar, vilka registrerats som boplatsområde (L2020:5732). Pråmhuset och boplatsområdet har föreslagits för bevarande alternativt arkeologisk förundersökning.

Även en kulturhistorisk konsekvensutredning har gjorts rörande närområdet (Gunnarsson Wallin & Persson 2006). Utredningen föranleddes av planeringen inför ett kraftvärmeverk cirka en kilometer västnordväst om det här aktuella utredningsområdet. Vidare har en kulturhistorisk utredning gjorts avseende Örtofta slott, i samband med ett våtmarksprojekt (Nilén 2010). Här lyftes inte minst park- och trädgårdsanläggningarna fram.

Väggarp och Örtofta i historisk tid

Det tidigaste skriftliga belägget för Örtofta härrör från 1100-talet, under skrivningen Ertiftæ (Hallberg 1979: 142 f). Förleden är ordet ör, i betydelsen grusjord, och slutleden -toft(a) syftar på enskild mark, hustomt. Det tidigaste belägget för Väggarp daterar till 1283, under stavningen Wygethorp (Hallberg 1979: 141). Ortnamnsforskare menar att förleden är en form av tillnamnet Wægge, men även betydelsen väg har föreslagits (jfr Ödman 2018: 77). Slutleden -torp ska förstås i betydelsen nybygge (Hallberg 1979:141. Byarna ligger i Örtofta socken, som emellertid från 1100-talet och fram till åtminstone 1570 betecknades som Väggarps socken (Hallberg 1979: 139).

Det som idag är känt som Örtofta kyrka ligger i själva verket i Väggarps gamla by och har tidigare kallats Väggarps kyrka. Den romanska kyrkobyggnaden från 1100-talet revs och den nuvarande, större kyrkan uppfördes 1862 (Ödman 2018: 40ff).

Ett skiftebrev från 1499 avseende Örtofta socken tyder på att 17 gårdar tillhörde adelgodset, vilket antas vara en betydande andel av socknens gårdar (Gunnarsson Wallin & Persson 2006). I Lund stifts Landebok från 1569 uppges att Veggerup soggn hade 25 tiondegivare (Ljunggren & Ejder 1950: 92 ff). I Decimantboken från 1651, åter en förteckning över tiondegivare, noterades under rubriken Örtofta socken sammanlagt 15 hela och 5 halva gårdar samt 1 bol i de tre byarna (där Örtofta har flest), samtliga som ”adelns tjänare” under herren till Örtofta gård (Skansjö & Tuvstrand 2007: 519). Kort senare, vid tiden för jordrevningarna 1671, noteras 12 hemman och 3 gatehus i Örtofta by samt 5 hemman och 2 gatuhus i Väggarp (Ödman 2018: 98). Byarna bröts upp vid enskiftet 1827 och vid 1800-talets mitt anlades plattgårdar, med anslutande bostadskaserner.

Örtofta gård (det är först från 1800-talets mitt som det kallas slott) har en historia som går tillbaka i medeltiden. Forskaren Anders Ödman har ägnat Örtofta särskild uppmärksamhet och menar att en kombination av indicier tyder på en större gård i Örtofta redan på 1000-talet (Ödman 2019). De tidiga ägare som mellan 1100- och 1350-talet kan knytas till platsen utgjordes av höga ämbetsmän inom kyrkan (Ödman 2019: 13 ff). Från 1372 kom Örtofta i adliga händer, där den förste kände ägaren var Trugot Has. Kring 1420 uppfördes ett så kallat bostadstorn/tornhus, vilket runt år 1500 byggdes om till ett fast hus. En vallgrav kompletterade prestigebygget. Under

1700- och 1800-talet gjordes flera om- och tillbyggnader, vallgraven fylldes igen och en park planerades och anlades på västra sidan av Braåån (sistnämnda över ett par förutvarande gårdslägen i Väggarps by). Den gestaltning slottet har idag är resultatet av ombyggnader på 1860-talet.

I de historiska kartorna

Ett antal kartor har ingått i analysen av utredningsområdet och dess närmaste landskap. Storskifteskartan från 1798 - 99 visar en del av de förändringar som redan är planerade, för parkanläggningen väster om Braån. Bebyggelsen i Örtofta by är heller inte utritad, däremot gårdar i Väggarp. Littera 34 och 35 ligger inom södra vången, Väggarps by. Littera 12 ligger under Örtofta säteri och betecknas som klockarebolets åkerskift. Littera 39 betecknas som fäladsmark till Väggarps by. Littera 55 motsvarar Väggarps hustomter med gatemark. En väg verkar sträcka i nordnordostlig – sydsydvästlig riktning tvärs över utredningsområdet. Gränserna för Väggarps bytomt tangeras, liksom gränser mellan olika markslag/brukardelar (figur 5).

Skånska rekognosceringskartan visar inom utredningsområdets norra del en oförklarlig markering (figur 6). Liknande markeringar norr och väster om kan vara den enklare bebyggelse som kopplas till proletariatet kring Örtofta gård. Men denna avviker något i utritningen och kan vara någon vall eller grav, såsom en stridsställning eller en materialtäkt.

Enskifteskartan från 1827 kommer i två versioner (figur 7–8), där konceptkartan innehåller mer information. Här är gårdarna i Väggarp och Örtofta utritade, om än nedtonade, vilket ger en bild av bebyggelsen inför enskiftet. Men även de planerade förändringarna är inritade, vilket ger flera skikt av information. Ovan nämnda väg över utredningsområdet är inte med, däremot alltjämt gränser för bytomten och markslag.

Den renritade enskifteskartan från 1827 ger bilden av den avskalade omstöpningen av Väggarp och Örtofta, med genomgripande förändringar (figur 8).

Tabell 1. Använt kartmaterial.

Socken	By/gård	Arkiv	Akt/beteckning blad	Åtgärd	År
Örtofta	Örtofta/Väggarp	LMS		Storskifte	1798
Örtofta	Örtofta/Väggarp	LMS		Enskifte	1827
Örtofta	Örtofta/Väggarp	LMM		Enskifte	1827
UO		Riksarkivet	Krigsarkivet	Skånska rekognoceringskartan	1812–1820
UO		RAK	Örtofta J112-1-34	Häradsekonomiska kartan	1910–15
UO		RAK	Lund J243-5-1	Generalstabskartan	1865
UO		SGU	Stångby	Arrhenius fosfatkarta	1929–1934
UO		SGU		Jordartskartan	
UO		Lantmäteriet	2C7h-490	Historiskt ortofoto	1940-tal
UO		Lantmäteriet	VMS	Historiskt ortofoto	1960
UO		Lantmäteriet	VMS	Historiskt ortofoto	1975
UO		Lantmäteriet	618_38_2575	Ortofoto	2020

LMS: Lantmäteristyrelsens arkiv
LMM: Lantmäterimyndighetens arkiv
RAK: Rikets allmän kartverks arkiv
SGU: Sveriges geologiska undersökningar
VMS: Web map service

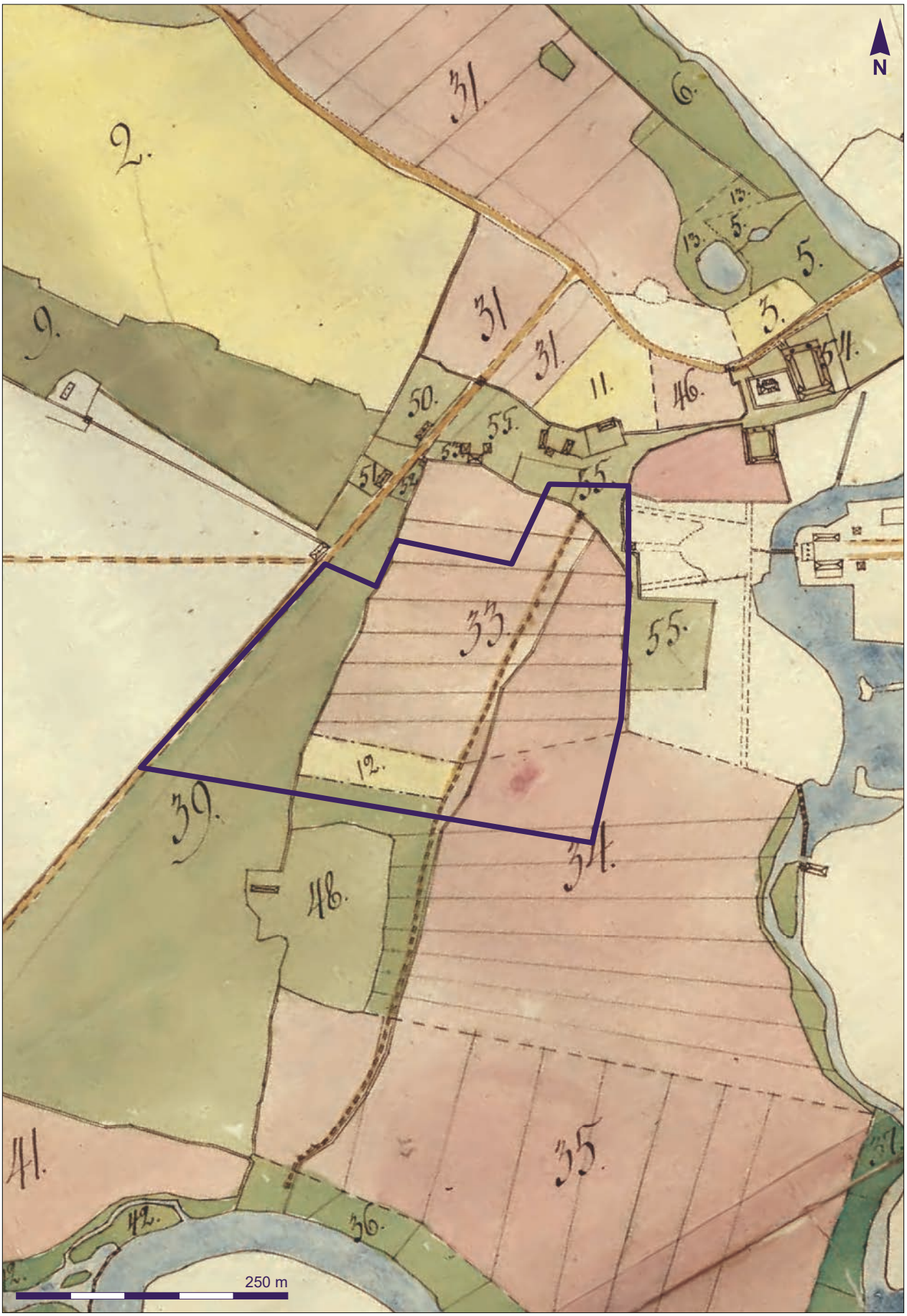

Figur 5. Utredningsområdet markerat på utsnitt ur storskifteskartan från 1798. Skala 1:5000..

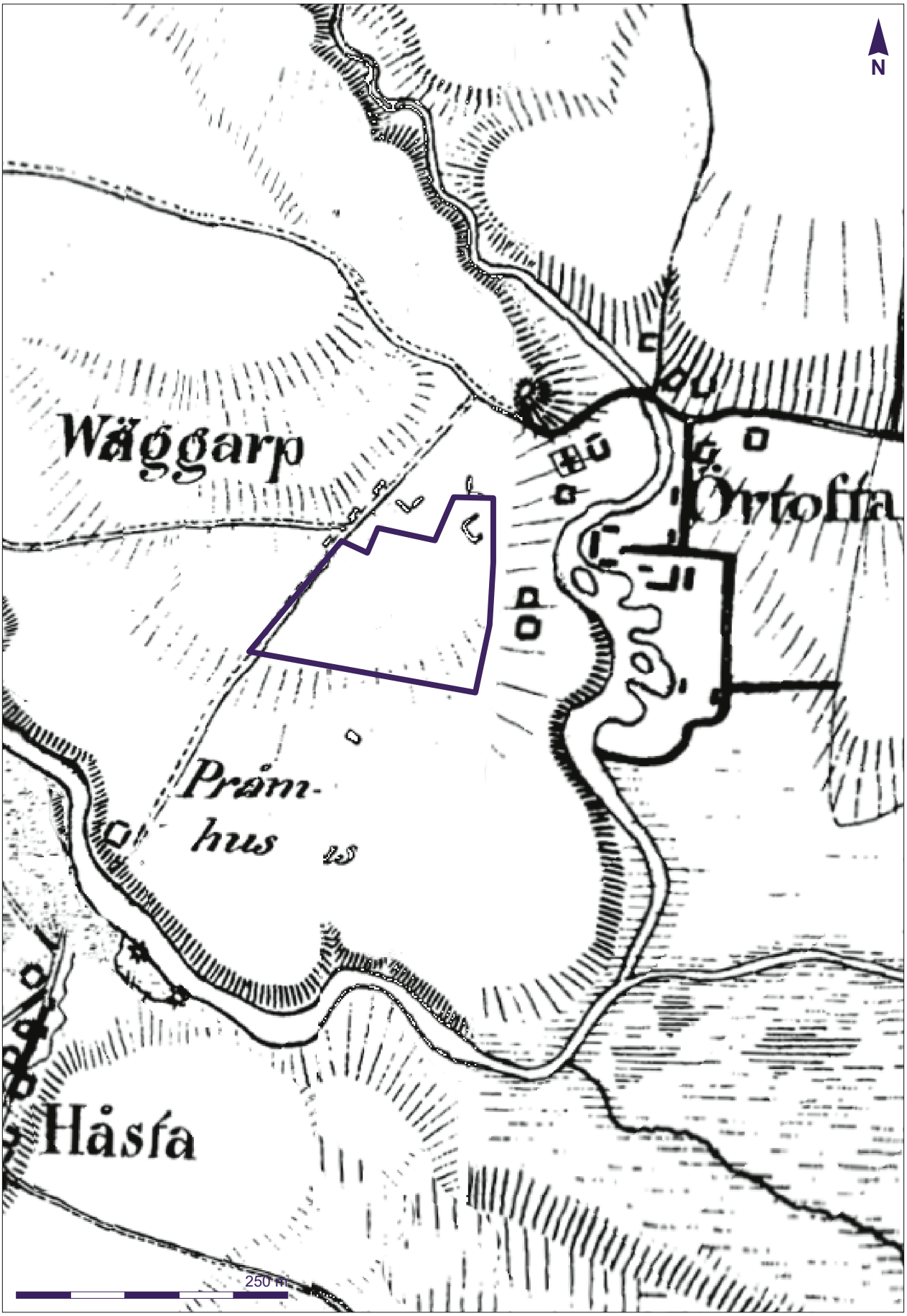

Figur 6. Utredningsområdet markerat på utsnitt av Skånska rekognosceringskartan 1812–1820. Skala 1:10 000.

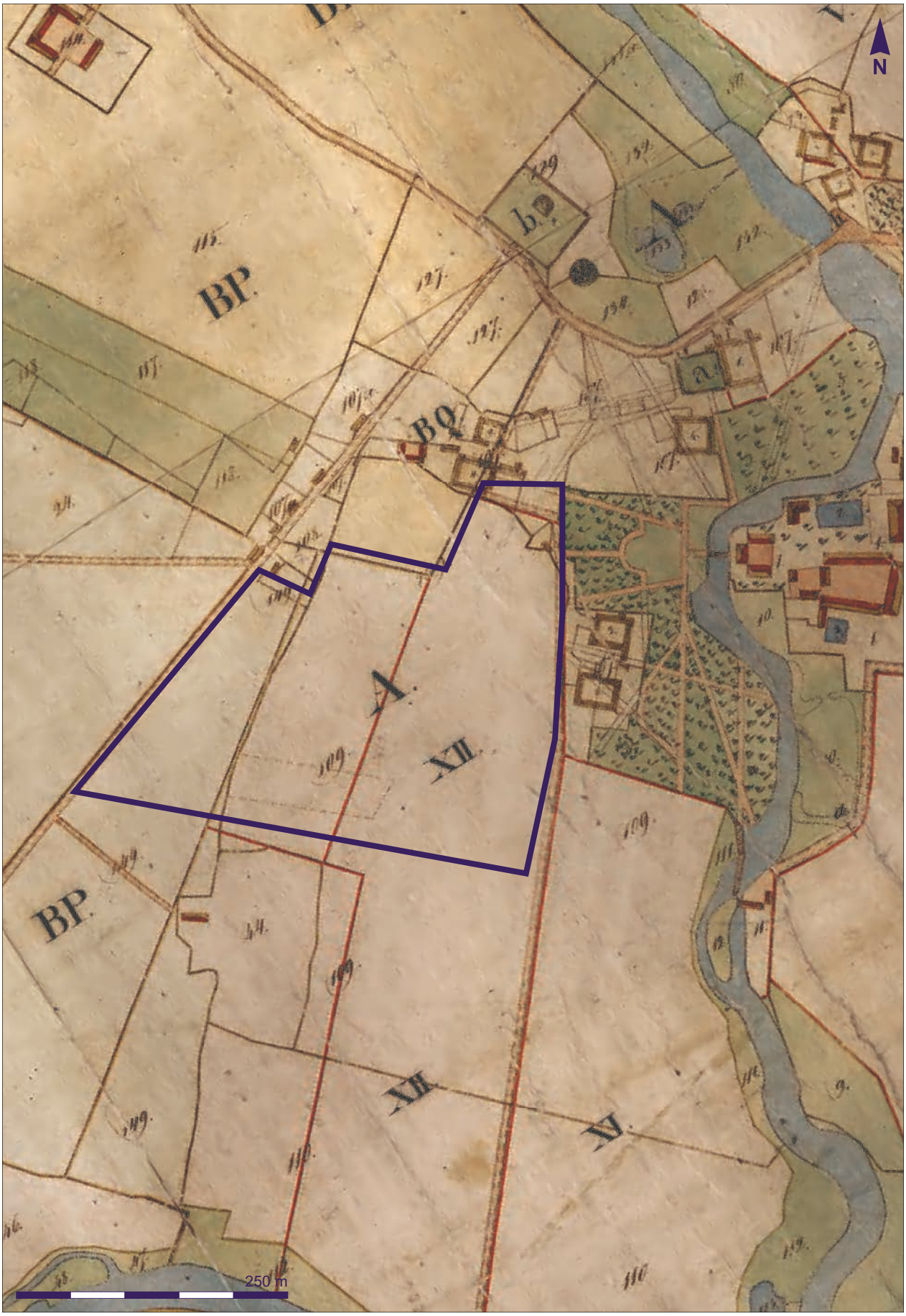

Figur 7. Utredningsområdet markerat på utsnitt av enskifteskartan 1827. LMM Lantmäterimyndighetens arkiv. Skala 1:5000.

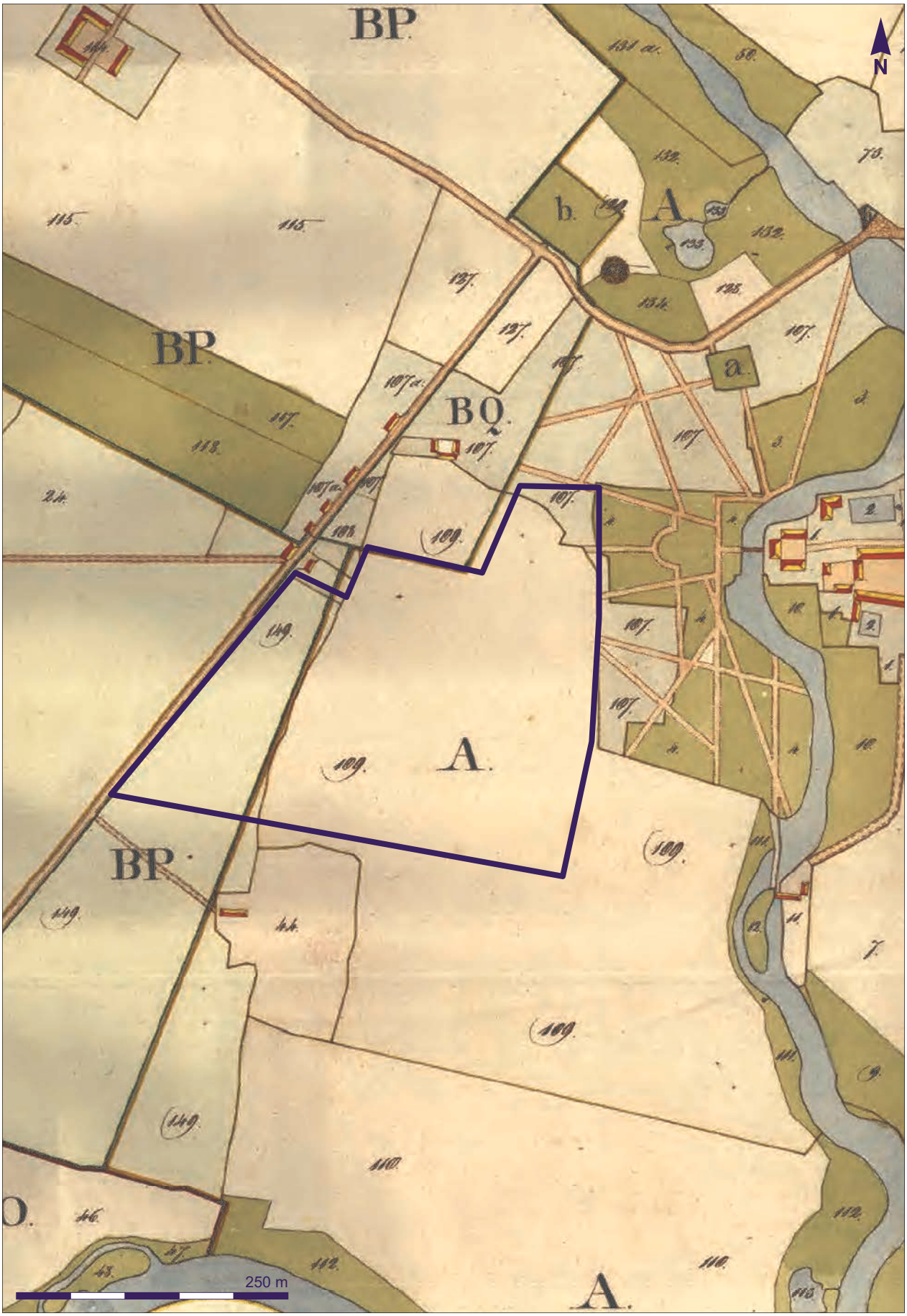

Figur 8. Utredningsområdet markerat på utsnitt av enskifteskartan 1827. LMS Lantmäteristyrelsens arkiv. Skala 1:5000.

Örtofta birk och tingsplatserna

Örtofta gård har haft stor betydelse i socknen. Ägandet går mellan kyrkliga högre ämbetsmän till aristokratin, huvudbyggnaden förändras från storgård till tornhus till fast hus till slott. Mandatet över bebyggelsen i de tre byarna är tydlig långt tillbaka i tid, i fråga om innehav, markdisposition och så småningom byarnas upplösning och bebyggelsens relokalisering och art. Sockennamnet förändras, liksom beteckningen på kyrkan, för att understryka Örtofta snarare än Väggarp. Till detta hör att Örtofta under medeltiden ska ha varit birk, ett ord som betecknar fredsrätt och som innebar rätten att hålla ting (Ödman 2018: 79 ff). Frågan om hur långt tillbaka birkerätten sträcker sig är öppen, eftersom det rör sig om tillbakablickande andrahandsuppgifter. Från en period mellan 1655 och 1670 finns emellertid bevarade birketingsböcker (Svensson 2015: 191 ff). Ödman pekar ut markstycken på Storskifteskartan 1798 som läget för Birkevången (i väster) respektive Galgevången (i öster: Ödman 2019: 52). Idag är delar av de utpekade markstyckena bebyggda med ett värmekraftverk. Birkerätten kan ha inneburit att bönder och husmän inom Örtofta var i hög grad frikopplade från danska kronan, med makten koncentrerad till godsägaren (Gunnarsson Wallin & Persson 2006). Ola Svensson påpekar i sin avhandling om ortnamn, landskap och rättsutövning i Skåne att ”…den autonoma rättsstatusen är äldre än så [1655–1670] visar Tingshöy engenn, en äng nämnd i Lunds stifts landebok från 1569”, ett platsnamn som kopplas till södra vången, Väggarp (Svensson 2015: 192 ff). Detta är en väsentlig uppgift för det här aktuella uppdraget eftersom utredningsområdet delvis sammanfaller med södra vången till Väggarp. I ytterligare perspektiv är uppgiften om birkerätt, tingsplatser och galgevång intressanta, eftersom tingsplatsen inom Harjager härad anses ha varit placerad strax väster om Stora Harrie, cirka 7 kilometer västnordväst om Örtofta/Väggarp (Svensson 2015: 190 ff; Ödman 2018: 82 ff). Men ytterligare ett par platser har diskuterats som tingsplatser, öster om Stora Harrie respektive öster om Lilla Harrie (Bolander & Söderberg 2015).

Starka indikationer i landskap och källor

Flera forskare har lyft fram relationen mellan Lilla Harrie och Örtofta och pekat på en komplex bild av indikationer, som har relevans för det här aktuella utredningsområdet (Bolander & Söderberg 2015; Svensson 2015; Ödman 2018;). Ödman lyfter fram ett nord-sydligt vägstråk, som korsade Kävlingeån mellan Lilla Harrie och Väggarp/Örtofta (Ödman 2013; 146 ff; Ödman 2018: 71ff). Platsen för åpassagen sammanfaller med Vadmöllan, i äldre källor betecknad Fladmannebroe, vilket Ödman menar kan tyda på flottning men också en bro, som kan ha nyttjats vid transporterna av sten till uppförandet av Lunds domkyrka.

Bolander och Söderberg lyfter fram den påträffade boplatsen på sockengränsen (L1986:5340), med dess omfattning, rika fynd och aristokratiska prägel, i relation till läget för en runsten, nämnda nord-sydliga väg, den möjliga tingsplatsen samt läget längs vad som under historisk tid är en öst-västlig väg mellan Stora Harrie, Lilla Harrie och Örtofta (som samtliga under 1300-talet har huvudgårdar) och vidare till Gårdstånga, ett kungalev under tidigmedeltid. Ödman påpekar att fosfathalterna vid Väggarp och Örtofta är så pass låga att bebyggelserna inte har haft djupa rötter i historien, kopplar det till

ortnamnstolkningen Väggarp – nybygget vid vägen – och resonerar kring att byarna kan vara resultatet av en avsiktlig, styrd relokalisering (Ödman 2019: 10 ff). Han sätter också vägstråket i samband med uppgifterna om ett kapell som ska ha funnits inom Kapellvången/Kapellyckan, väster om Väggarp (registrerat i Fornsök som kloster: L1988:4362; Ödman 2018: 69 f). Han föreslår att de tidiga örtoftaherrarna kan ha haft ansvar för den nordsydliga vägen, bron och kapellet (Ödman 2019: 13). Ytterligare aspekter som vägs in är kvarnar längs Kävlingeån och Braån, en gravsten med tempelriddarkors vid Örtofta och passagen (stenbron härrör från 1776) vid Örtofta/Väggarp för den öst-västliga vägen (Ödman 2018).

Tingshöy

Frågan om relationen mellan Örtofta och Lilla Harrie, liksom mellan de två synnerligen näraliggande byarna Örtofta och Väggarp, liksom vidare de olika indikationerna på tingsplatser i Harjagers härad är långt ifrån avgjord. Den här aktuella utredningen berör möjligen en av de indikationer som ligger i vågskålen, nämligen en tingsplats känd som Tingshöy engenn i södra vången, Väggarp. Södra vången sträcker sig enligt Storskifteskartan från 1798 längre öster- och söderut utanför det avgränsade utredningsområdet. I söder har rentav vången skurits av i modern tid av järnvägar och delar ligger under dagens Örtofta stationssamhälle. Det exakta läget för en Tingshöy – om höy ska tolkas bokstavligen som en hög – är oklar, då det idag inte finns några synliga högar inom berörda markstycken. Men platsen sticker ut topografiskt, där södra vången legat omgärdad av Väggarps by i norr, Kävlingeån i söder och Braån i öster, nära läget Örtofta gård men avskild från denna av sistnämnda vattendrag.

I Skåne har inga utpekade tingsplatser undersökts arkeologiskt (representationen av tingsplatser i Fornsök är för övrigt långt ifrån komplett). Det är oklart vilka typer av under mark dolda lämningar som skulle kunna förekomma, men gravar, härdar och kokgropar, möjligen finare metallföremål, för förhistorisk tid/tidig historisk tid troligen inte bebyggelselämningar, möjligen för senare historisk tid (Bengt Söderberg, muntlig information). Den ensamliggande härden som påträffades vid utredningen 2019 skulle i så fall kunna ses i nytt ljus (L2020:5731; Ericson 2019).

Syfte och metod

Syftet med den arkeologiska utredningen var att fastställa huruvida fornlämningar berörs av den planerade exploateringen, samt att avgränsa redan kända och eventuella nya fornlämningar inom utredningsområdet. Resultatet ska kunna användas vid Länsstyrelsens fortsatta tillståndsprövning och utgöra underlag inför eventuella kommande arkeologiska åtgärder. Resultatet ska även kunna användas som underlag i företagarens planering.

Utredningen innefattande en översiktlig byråinventering av skriftligt källmaterial och en genomgång av historiska kartor, därefter genomfördes sökschaktsgrävning.

Inför sökschaktsgrävningen gjordes en fältbesiktning där projektledaren i samråd med Länsstyrelsen och exploatören fastslog att även inkludera skogsdungen som låg belägen i utredningsområdets norra

Figur 9. Fyndfoto på mejseln, Fnr 9. Foto: Krister Kàm Tayanin.

del. Skogsdungen låg inom utredningområdet, men planerades att utredas vid senare tillfälle, då den befarades vara för tätvuxen.

Matjorden inom sökschakten genomgick en översiktlig metalldetektering. Arkeologiska anläggningar som framkom vid schaktningen beskrevs med hänsyn till storlek och karaktär. Schakt, anläggningar, metalldetekterade ytor och detektorfynd mättes digitalt med en Arrow GPS som var kopplad till en surfplatta med appen Mapit. Kompletterande dokumentation gjordes med digitalkamera. Bearbetad flinta i matjorden noterades, men togs inte tillvara, förutom en atypisk bifacial mejsel (figur 9). All dokumentation lagrades och bearbetades i Intrasis.

Vid den digitala inmätningen fluktuerade precisionen i Arrow GPS:en stundtals mellan 0,23–40,00 meter. Detta kan bero på den täta dimma som rådde under de två inledande dagarna av fältarbetet (figur 10), eller på den radioskugga som enligt lokalbefolkningen vilar över Väggarp. Arrow GPS:en användes därför endast under fältarbetets två första dagar. Därefter användes den inbyggda GPS:en i surfplattan och precisionen låg därefter kring 1,50–3,00 meter. Detta är en källkritisk aspekt som bör beaktas vid eventuell förundersökning.

Figur 10. Schakt O204 i tät dimma, sett från norr. Foto: Krister Kàm Tayanin.

Resultat

Byråinventering

Den översiktliga byråinventeringen visade på en rik kulturhistoria i trakten kring Väggarp och utfördes av Annika Knarrström. Material som studerades utgjordes av ortnamn, jordartskartor, toppografisk litteratur, arkeologiska rapporter, fornsök samt digitalt tillgängliga historiska kartor. Härvid uppmärksammades Väggarps historiska bytomt, den förhistoriska boplatsen L1988:4293 samt en möjlig tingsplats, se ovan.

Sökschaktning

Utredningsytan uppgick till cirka 9,6 hektar, varav 8,6 hektar utgjordes av stubbåker och resterande 1 hektar av högvuxen skog. I stubbåkern fördelades schakten jämnt över ytan, förutom i områdets sydvästra del, där schakten tog hänsyn till boplatsen L1988:4293. I dungen styrdes schaktens placering av tillgänglighet och läget för Väggarps historiska bytomt.

Totalt schaktades cirka 1150 löpmeter med en 1,80 meter bred skopa fördelat på 46 sökschakt (figur 11–12). Ytan som schaktades uppgick till cirka 2200 kvadratmeter vilket utgjorde cirka 2,3 procent av utredningsytan.

Sammanlagt dokumenterades 32 anläggningar av förhistorisk karaktär varav 19 utgjorde gropar, 1 lager och 12 stolphål. Se bilaga 1 för anläggningstabell.

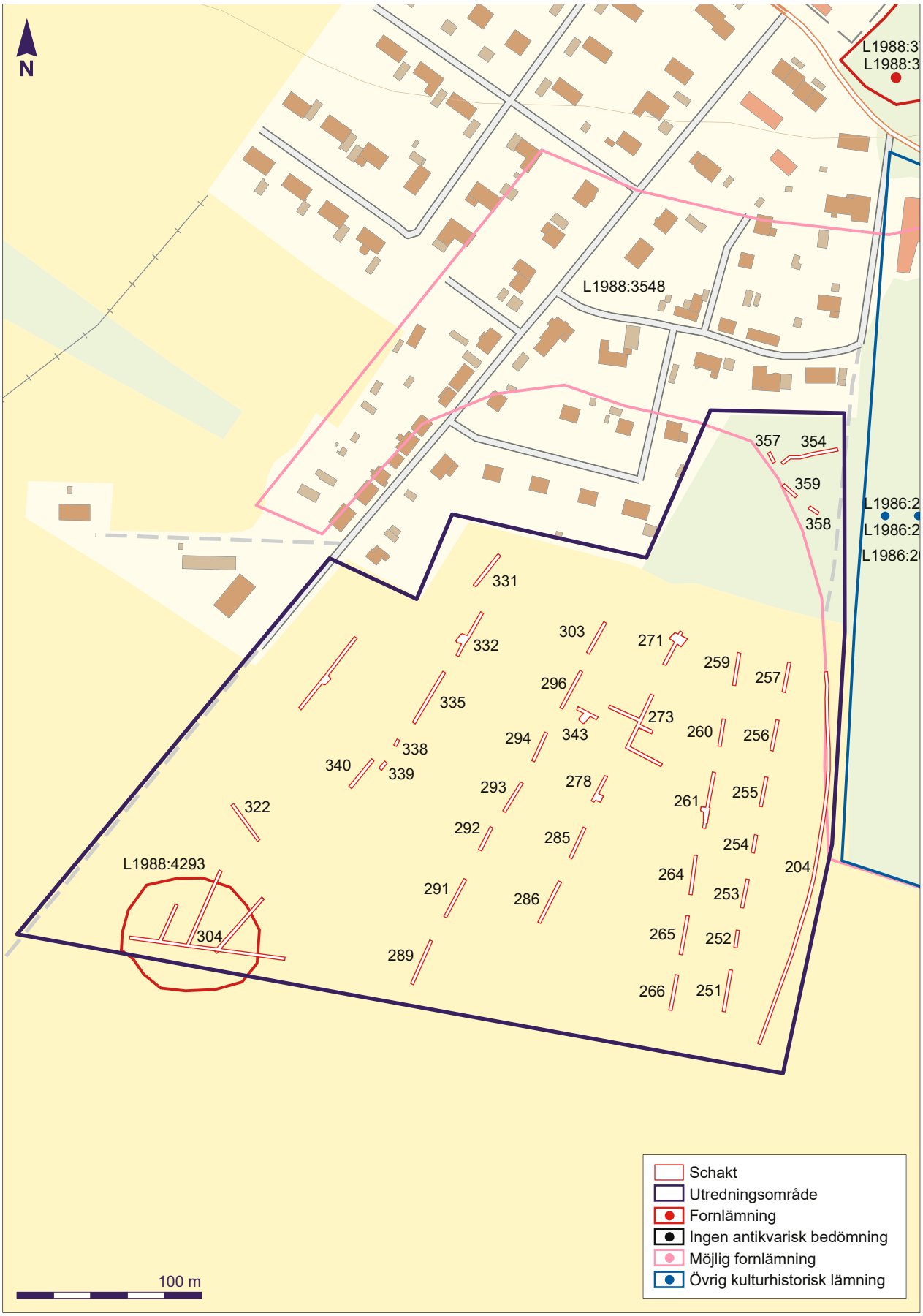

Figur 11. Plan över undersökta schakt markerade på utsnitt ur GSD-Fastighetskartan. Skala 1:3000.
© Lantmäteriet.

Figur 12. I schakt OS 285 med två för området vanligt förekommande dräneringar. Från norr. Foto: Krister Kàm Tayanin.

Metalldetektering

Metalldetekteringen gjordes med en detektor av märket XP Deus och totalt detekterades en yta på cirka 1960 kvadratmeter. Mestadels påträffades recent metallskrot, dock tillvaratogs 9 föremål med historisk datering (figur 13). Majoriteten av detektorfynden gjordes i utredningsområdets östra del. Se bilaga 2 för fyndtabell.

Boplats L1988:4293

Boplatsen är sedan tidigare känd och ligger belägen på en svag förhöjning i utredningsområdets sydvästra del. På markytan kring boplatsen noterades vid översiktlig okulär besiktning ett tiotal flintavslag, inga av dem tillvaratogs. Den del av boplatsen som låg inom utredningsområdet avgränsades till en yta på cirka 1430 kvadratmeter. I övrigt fortsätter boplatsen cirka 13 meter utanför utredningsområdets södra avgränsning.

I sökschakten framkom ett fåtal stolphål, gropar, två sönderplöjda kokgropar och ett stort antal stenlyft. Matjorden var grund och hade en mäktighet kring 0,20–0,35 meter. Undergrunden utgjordes av sand och innehöll en större mängd sten och block. Boplatsen uppvisade i övrigt flera skador orsakade av jordbruk (figur 14–15).

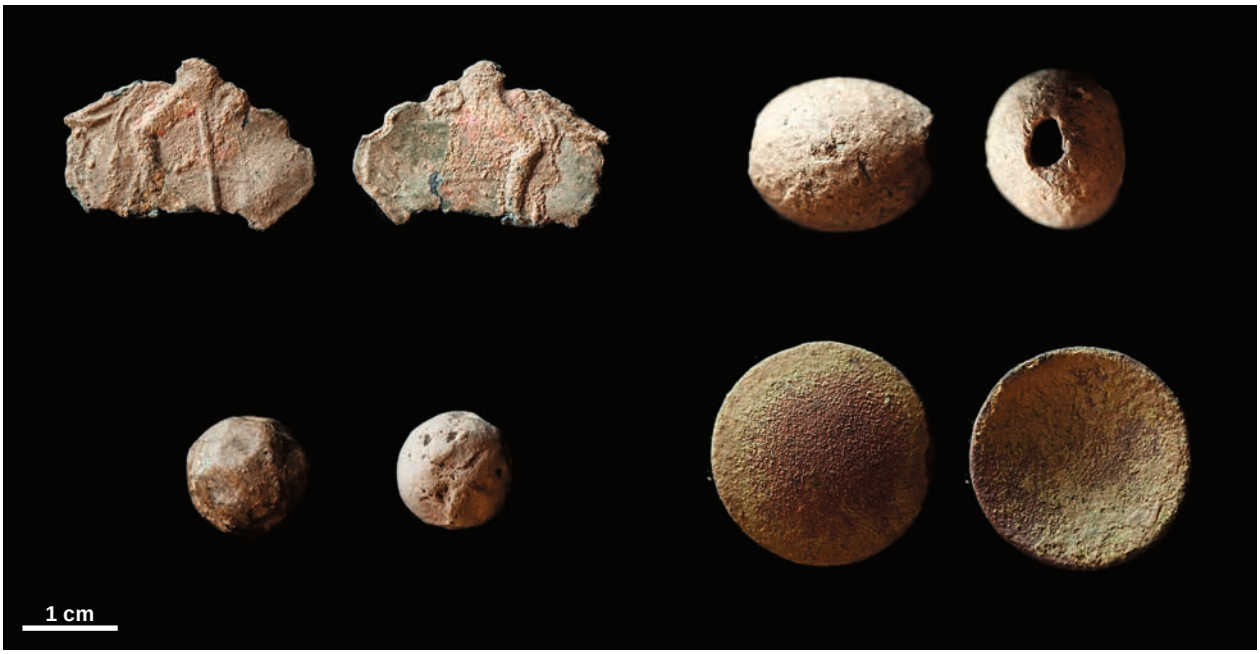

Figur 13. Metalldetektorfynd. Foto: Krister Kàm Tayanin.

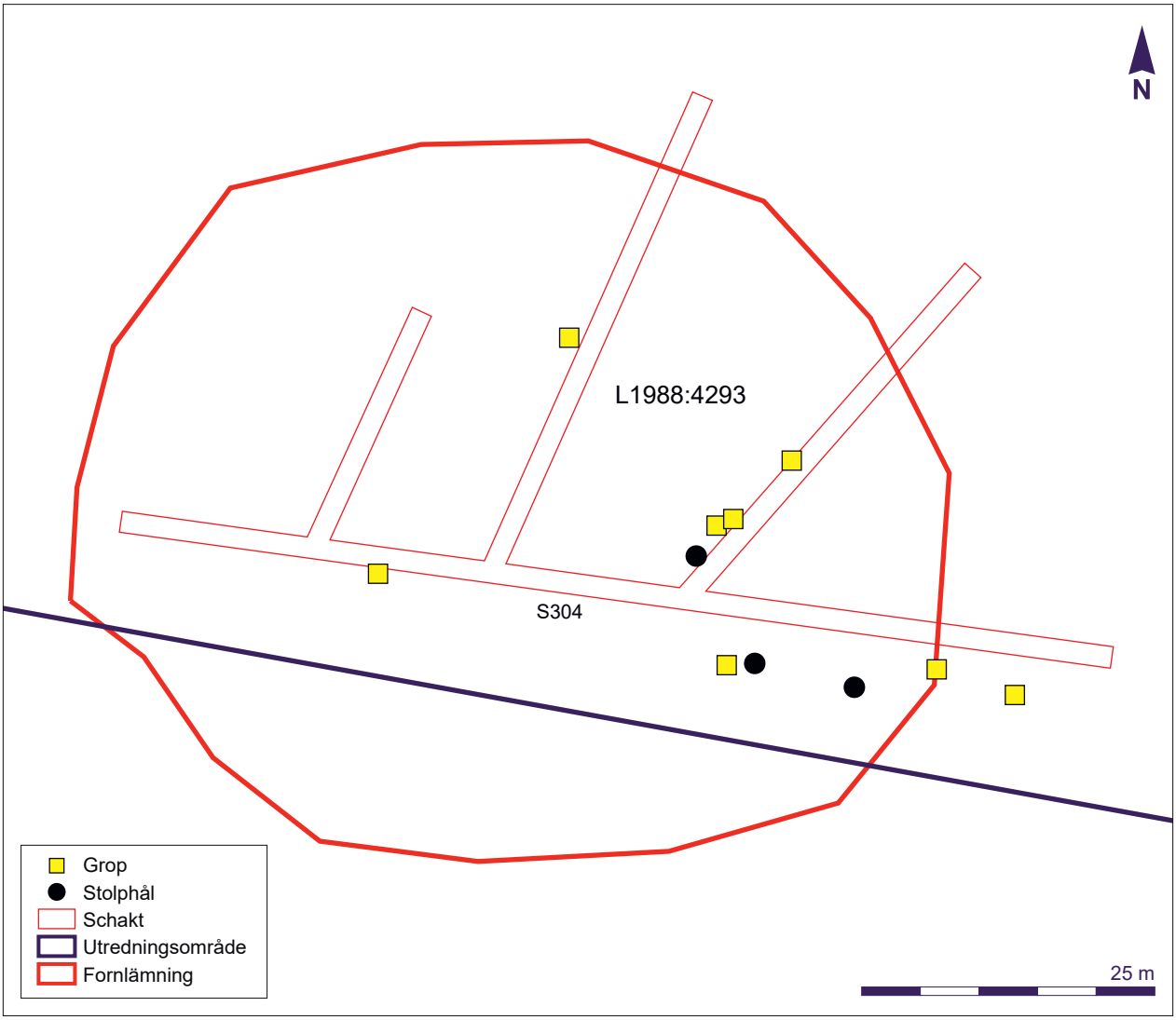

Figur 14. Schaktplan över boplats L1988:4293. Skala 1:600.

Figur 15. Den äldre markhorisonten A275 i schakt O273. Från väster. Foto: Krister Kàm Tayanin.

Boplats L2021:1609

Centralt beläget på utredningsytan påträffades en tidigare okänd boplats. Boplatsen beräknas vara cirka 6000 kvadratmeter stor och ligger på en svag förhöjning som sluttar något söderut och österut. På markytan kring boplatsen hittades en atypisk, omarbetad, bifacial mejsel, daterad till neolitisk stenålder eller bronsålder (figur 9).

Under matjorden påträffades ett cirka 0,20 meter tjockt lager som låg direkt på undergrunden. Lagret var mörkare till färgen, innehöll en stor mängd sten och träkol, och tolkas vara en äldre markhorisont med stor kulturpåverkan. Under den äldre markhorisonten framkom gropar, stolphål och konstruktioner i form av stolphålsrader (figur 16–17).

Väggarps historiska bytomt L1988:3548

I utredningsområdets norra och östra delar tangeras Väggarps historiska bytomt. Vid den östra kanten av utredningsytan påträffades majoriteten av detektorfynden, vidare framkom endast en grop.

Schakten i norr placerades inom den historiska bytomten, men inga anläggningar eller andra tecken på Förhistorisk eller historisk arkeologi påträffades. Matjorden hade en mäktighet på cirka 1,10 meter och innehöll sentida avfall. Schakten blev snabbt våta av framträngande vatten, vilket tyder på att marken troligtvis utgjort en fuktig svacka i landskapet som utjämnats under senare tid (figur 19–20).

Tolkning

Knutpunkten mellan Kävlingeån och Braån har varit en bidragande faktor till att området varit attraktiv under förhistorisk till historisk tid. I avsnittet om topografisk och antikvarisk bakgrund belyses trak-

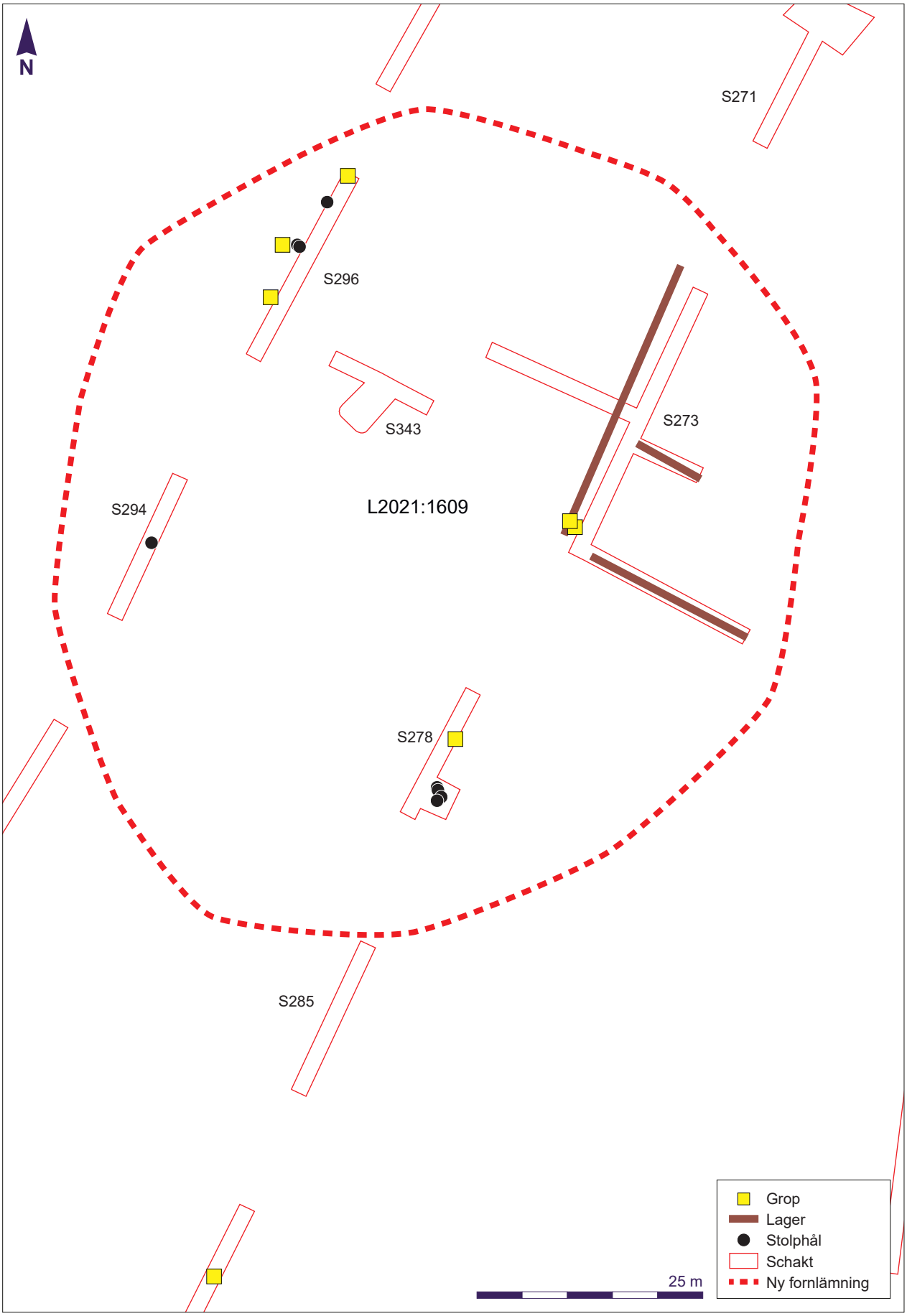

Figur 16. Schaktplan boplats L2021:1609. Skala 1:600.

Figur 17. Stolphål i boplatsen L2021:1609 (AS280, 281, 282 och 283). Från väst. Foto: Krister Kàm Tayanin.

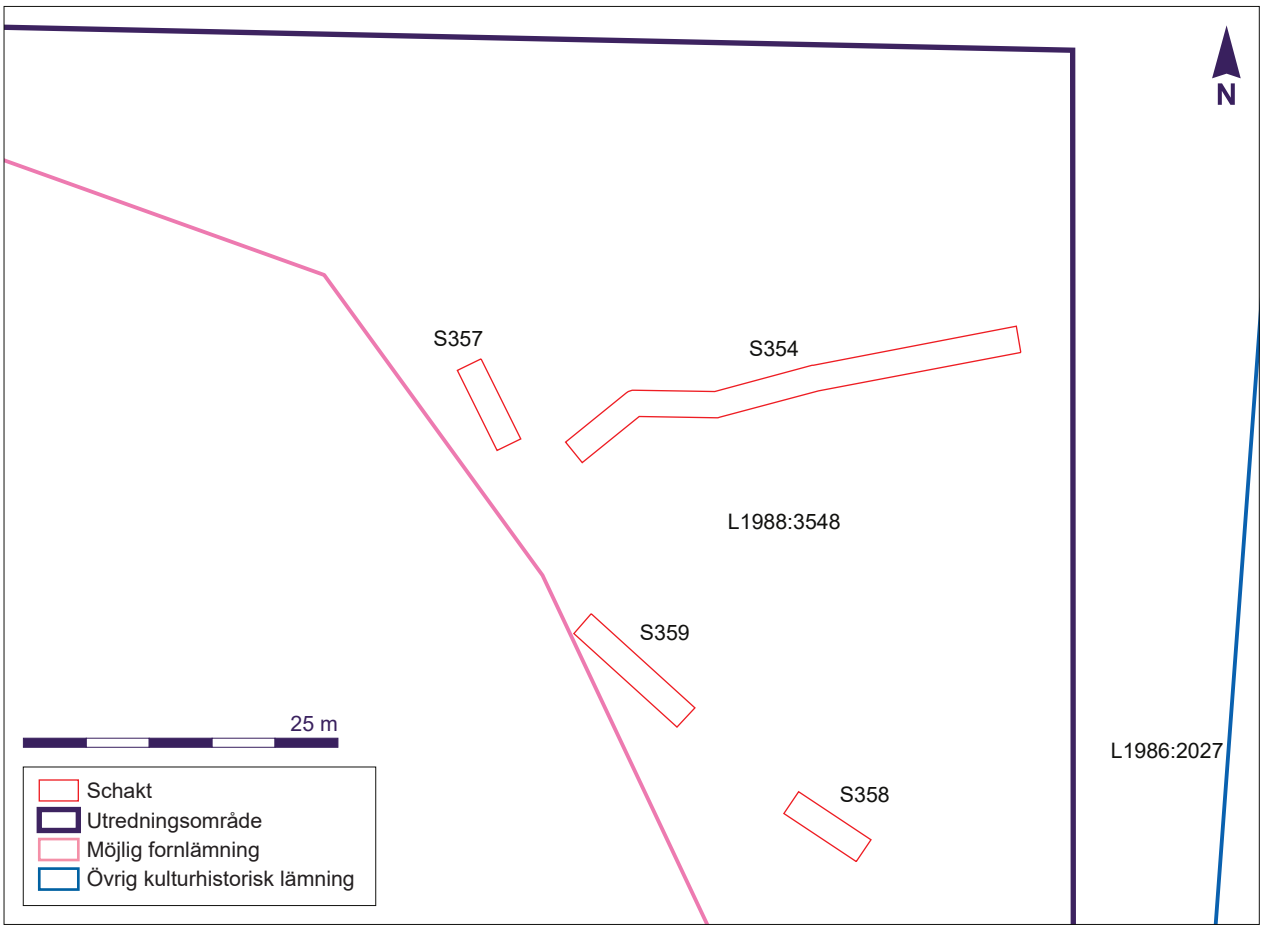

Figur 18. Schaktplan Väggarps historiska bytomt L1988:3548. Skala 1:600.

Figur 19. Schakten i dungen blev djupa och fuktiga. På bilden syns schakt O354 sett från öst. Foto: Krister Kàm Tayanin.

tens rika kulturhistoria. Väggarp och Örtofta har haft en betydande roll i dåtidens sociohierarkiska system.

I anknytning till Braån och Kävlingeån, finns att stort antal förhistoriska boplatser av liknande karaktär som boplatserna L1988:4293 och L2021:1609. Närheten till åarna som transportväg, resurs och som en fast punkt i landskapet, kan tänkas ha varit en faktor för dåtidens invånare.

Boplats L1988:4293 ligger beläget på en svag förhöjning med enstaka flintavslag på markytan. Inom boplatsområdet påträffades stolphål, gropar, härdar och kokgropar. Dessa var dock avsevärt skadade av sentida jordbruk, vilket försvårar tolkning och datering av boplatsen. Flintavslagen som påträffades på markytan indikerar dock en grov datering till stenålder.

Vid en svag höjd påträffades en tidigare okänd, förhistorisk boplats (L2021:1609). På markytan påträffades en atypisk, bifacial mejsel, daterad till neolitisk stenålder – bronsålder. Flertalet anläggningar framkom i sökschakten, varav några som kan ha ingått i huskonstruktioner.

Väggarps historiska bytomt (L1988:3548) berördes i utredningsområdets östra kant samt i en lövskogsdunge i norr. I utredningsområdets östra schakt framkom endast en grop, dock påträffades majoriteten av detektorfynden där. Området för dungen har troligtvis utgjorts av en fuktsänka som jämnats ut under senare tid. och inte brukats på så sätt att det lämnat arkeologiska spår i marken.

På storskifteskartan från år 1798 påträffades vid byråinventering indikationer på en eventuell tingsplats. Inga arkeologiska spår påträffades som direkt kan knytas till den eventuella tingsplatsen, men den bör tas i beaktande vid framtida arkeologiska insatser i området.

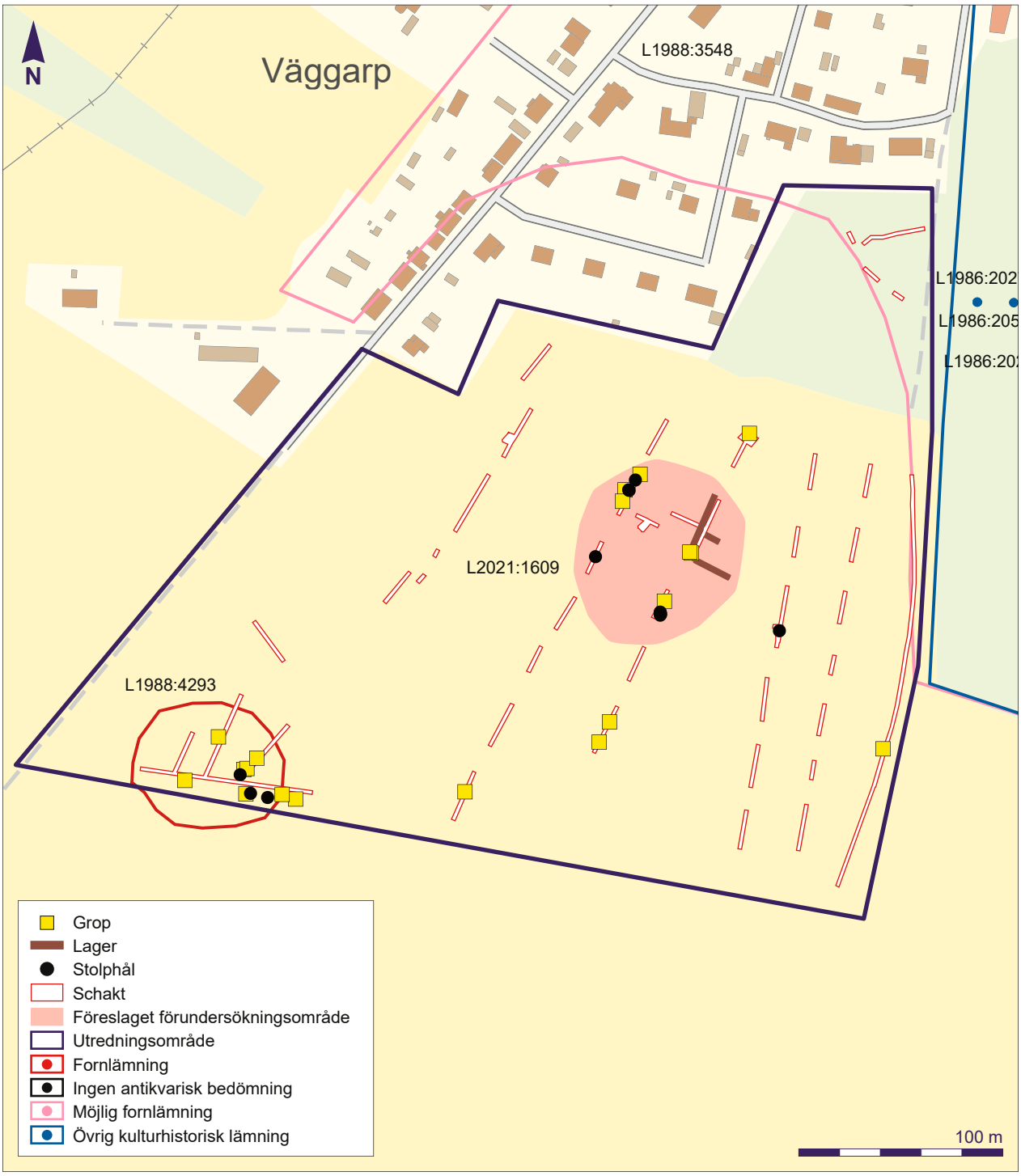

Figur 20. Områden som föreslås bevarande eller förundersökning markerade på utsnitt ur Fastighetskartan. Skala 1:3000. © Lantmäteriet.

Måluppfyllelse och åtgärdsförslag

Utredningen genomfördes inom fastställd tid och till av länsstyrelsen beslutad kostnad.

För lämningarna inom boplats L2021:1609, föreslås bevarande eller arkeologisk förundersökning (figur 21). I övrigt föreslås inga fortsatta antikvariska insatser.

Referenser

Bolander. A., Magnell, O., Stark, K. & Söderberg, B. 2016. Fjärrvärmeledning mellan Örtofta och Landskrona. Arkeologisk förundersökning och undersökning 2014. Arkeologerna, Statens historiska museer. Rapport 2016:33. Stockholm.

Bolander, A. & Söderberg, B. 2015. Boplats, tingsplats, härad. Om nyupptäckt bebyggelse vid Lilla Harrie. Tidskriften Ale nr 4 2015. Lund.

Ericson, T. 2020. Förhistoriska boplatslämningar och historisk bebyggelse vid Örtofta. Arkeologisk utredning. Arkeologerna, Statens historiska museer. Rapport 2020:121. Stockholm

Ericson, T. & Miaris Sundberg, M. 2019. Gång- och cykelväg Stångby-Håstad boplatslämningar och bytomt. Arkeologisk utredning. Arkeologerna, Statens historiska museer. Rapport 2019:138. Stockholm.

Gunnarsson Wallin, P. & Persson, L. 2006. Örtofta och Håstad: kulturhistorisk konsekvensutredning inför planerat kraftvärmeverk. Utredning. Malmö Kulturmiljö. Enheten för kulturmiljövård. Rapport 2006:021. Malmö.

Hallberg, G. 1979. Skånes ortnamn Serie A Bebyggelsenamn, D. 7 Harjagers härad och Eslövs stad. Lund.

Knarrström, B., Knarrström A. & Svensson, H. 2006. Danska fältlägret. Slaget vid Lund 1676. Arkeologisk undersökning. Riksantikvarieämbetet. UV Syd, rapport 2006:5. Stockholm.

Ljunggren, K. G. & Ejder, B. 1950. Lund stifts Landebok. D. 1, Nuvarande Malmöhus län. Skånsk senmedeltid och renässans 4. Lund.

Nilén, K. 2010. Örtofta slott vid Braån. Kulturhistorisk utredning i samband med våtmarksprojekt 2010. Regionmuseet Kristianstad/ Landsantikvarien i Skåne. Rapport 2010:21. Kristianstad.

Skansjö, S. & Tuvstrand, B. 2007. Decimantboken 1651 för Skåne, Blekinge och Bornholm. Skånsk senmedeltid och renässans, 21/ Landsarkivets i Lund skriftserie, 13. Lund.

Svensson, O. 2015. Nämnda ting men glömda. Ortnamn, landskap och rättsutövning. Växjö.

Ödman, A. 2013. Från byggnadsträl till järnskattebonde – arbetskraftsrekrytering och produktionslokalisering i det medeltida Skåne. I: Pettersson Jensen, I-M., Berg Nilsson, L. & Karlson, C. (red.). Berättelser från markerna. En antologi om järn, skog och kulturarv. En vänbok till Gert Magnusson. Skrifter från Bergslagens medeltidsmuseum 1. Norberg.

Ödman, A. 2018. Lilla Harrie och stora Örtofta, dynamik och divergens. Två byar i Harjager. Harjager härads Fornminnes- och Hembygdsförening. Kävlinge/Malmö.

Ödman, A. & Ödman, C. 2019. Örtofta – borgen, slottet, gården. En upptäcktsfärd genom 1000 år. Örtofta.

Administrativa uppgifter

KMR uppdragsnr: 202100082.
Lst dnr: 431-38897-2020, beslutsdatum: 2021-01-08
Fornlämning: L1988:3548, L19884293 och L20211609
SHM dnr: 511-01257-2020
SHM projektnr: 740614643
Företagare: Slättäng AB
Intrasisprojekt: A2020_200
Undersökningstid: 02–08 mars 2021
Projektgrupp: Tyra Ericson, Annika Knarrström och Krister Kàm Tayanin.
Underkonsulter: Sydschakt (grävmaskin), Lambertssons (arbetsbod), Hertz (hyrbil).
Exploateringsyta: 96 000 kvadratmeter
Undersökt yta: 2 200 kvadratmeter
Läge: Fastighetskartan, blad 61DNO
Koordinatsystem: Sweref 99 TM
Höjdsystem: RH 2000
Dokumentationshandlingar: Digitala dokumentationshandlingar lagras tillsammans med Intrasisdatabasen.
Fynd: F1–F10 förvaras hos Arkeologerna, Statens historiska museer, Lund, i väntan på fyndfördelningsbeslut.

Bilagor

Bilaga 1. Anläggningstabell

IntrasisId	Anl. typ	Beskrivning
205	Grop	Grop Cirkulär 1,20 x 1,20 m Går in i västra schaktväggen. Fyllning: Brun sandig humus
263	Stolphål	Stolphål 0,30 x 0,30 m Fyllning: Gråbrun sandig humus
272	Grop	Grop 0,80 x 0,70 m Fyllning: Gråbrun, homogen, humös sand, 3 st stenar i kanten.
274	Lager	Äldre markhorisont Tjocklek: 0,15 - 0,23 m Syns i schaktets västra och östra väggar, men tydligast i den östra. Lagret ligger i östra slänten till en svag höjd. Mörkbrun, homogen, sandig humus, med fläckvis stort inslag av sten och block. Innehåller medelmycket träkol. Samma som AL 361 och 362 (1000002 och 1000003)
275	Grop	Grop Oregelbundet, åttaformad i plan. 0,50 x 0,30 m Går in i östra schaktväggen. Fyllning: Mörkbrun, homogen, sandig humus, inslag av sten och träkol.
276	Grop	Grop Oval i plan 0,50 x 0,40 m Går in i östra schaktväggen. Fyllning: Mörkbrun, homogen, sandig humus, inslag av sten och träkol.
280	Stolphål	Stolphål Cirkulärt i plan 0,50 x 0,50 m Fyllning: Mörkbrun, något melerad med UG, enstaka träkol och enstaka knytnävsstora stenar. I södra kanten sitter stolphålet ihop med AS 281.
281	Stolphål	Stolphål 0,35 m Fyllning: Mörkbrun, något melerad med UG, enstaka träkol och enstaka knytnävsstora stenar. Sitter ihop med AS 280
282	Stolphål	Stolphål 0,50 m Fyllning: Mörkbrun, något melerad med UG, enstaka träkol
283	Stolphål	Stolphål 0,30 m Fyllning: Mörkbrun, något melerad med UG, enstaka träkol kan vara stenskodd.
284	Grop	Grop Oregelbundet format 2,40 x 0,80 m Fyllning: Gråbrun mumös sand, enstaka sten, homogen. Gropen fortsätter in i östra schaktväggen.
287	Grop	Grop 2,70 x 0,85 m Fyllning: Gråbrun, humös sand, stort inslag av block och sten. I schaktet finns också mycket block och sten i UG. Fortsätter in i östra schaktväggen.
288	Grop	Grop 1,30 x 0,65 m Fyllning: Gråbrun, humös sand, stort inslag av block och sten. I schaktet finns också mycket block och sten i UG. Fortsätter in i östra schaktväggen.
290	Grop	Grop Oregelbundet oval i plan 0,80 x 0,60 m Fyllning: Gråbrun, homogen, humös sand. medelstort inslag av småsten.
295	Stolphål	Stolphål Oval i plan 0,33 x 0,20 m Fyllning: Brun, sandig humus med mycket träkol.
297	Grop	Grop 0,80 x 0,60 m Fyllning: Gråbrun sandig humus, småsten Fortsätter in i östra schaktväggen.
298	Stolphål	Stolphål 0,50 m Fyllning: Gråbrun sandig, grusig humus med inslag av småsten. I NV-kanten sitter två större stenar som kan vara rester av stenskoning.
299	Grop	Grop Oval i plan 0,80 x 0,60 m Fyllning: Gråbrun sandig, grusig humus med inslag av småsten. Går in i V-schaktväggen.
300	Stolphål	Stolphål 0,30 m Fyllning: Homogen gråbrun humös sand.
301	Stolphål	Stolphål 0,30 m Fyllning: Homogen gråbrun humös sand.
302	Grop	Grop Oval i plan 1,20 x 0,90 m Fyllning: Gråbrun, humös sand. Inslag av sten och block. I stenlyft i gropens fyllning syns att djupet är minst 0,20 m.
307	Grop	Grop Oregelbundet formad i plan 1,50 x 0,80 m Ö-V Fyllning: Homogen, gråbrun, humös sand, inslag av sten. Går in i N-schaktväggen. Anläggningen ligger inom boplats L1988:4293, som ligger på en svag höjd, där matjorden är tunn och UG innehåller en större mängd markfasta stenar och block.
308	Grop	Grop Rund i plan 2,00 x 2,00 m Fortsätter ut i N och S- schaktväggen. Fyllning: Gråbrun, homogen, humös silt. Medelstort inslag av småsten och knytnävsstor sten. I toppen av fyllningen påträffades en skärva yngre rödgods. Skärvan kan vara från matjorden eller så är det en recent grop. Anläggningen ligger inom boplats L1988:4293, som ligger på en svag höjd, där matjorden är tunn och UG innehåller en större mängd markfasta stenar och block.
309	Stolphål	Stolphål Rund i plan 0,55 m Fyllning: Gråbrun, humös sand, inslag av grus och en större sten i mitten. Kan vara stenskodd. Anläggningen ligger inom boplats L1988:4293, som ligger på en svag höjd, där matjorden är tunn och UG innehåller en större mängd markfasta stenar och block.
310	Stolphål	Stolphål Oregelbundet rund i plan 0,40 m Fyllning: Mörkbrun, homogen, humös sand. knytnävsstora stenar i södra kanten kan vara rester av stenskoning. Anläggningen ligger inom boplats L1988:4293, som ligger på en svag höjd, där matjorden är tunn och UG innehåller en större mängd markfasta stenar och block.
311	Grop	Grop Något fyrkantig i plan 0,90 x 0,60 m Fyllning: Mörkbrun, homogen, humös sand. Anläggningen ligger inom boplats L1988:4293, som ligger på en svag höjd, där matjorden är tunn och UG innehåller en större mängd markfasta stenar och block.
313	Grop	Grop Rektangulär i plan 1,40 x 0,70 m NÖ - SV Fyllning: Homogen, brungrå, sandig silt. Kan vara recent dräneringsränna. Anläggningen ligger inom boplats L1988:4293, som ligger på en svag höjd, där matjorden är tunn och UG innehåller en större mängd markfasta stenar och block.
314	Grop	Grop Oval i plan 2,50 x1,10 m går in i V-schaktväggen. Fyllning: Gråbrun, homogen, humös silt med inslag av sand och enstaka sten.
315	Stolphål	Stolphål 0,20 m Fyllning: Brun humös sand stort inslag av grus. Anläggningen ligger inom boplats L1988:4293, som ligger på en svag höjd, där matjorden är tunn och UG innehåller en större mängd markfasta stenar och block.
316	Grop	Grop/sönderplöjd kokgrop 1,30 x 1,20 m Fyllning: brungrå silt med stort inslag av skörbränd sten och enstaka träkol. Anläggningen ligger inom boplats L1988:4293, som ligger på en svag höjd, där matjorden är tunn och UG innehåller en större mängd markfasta stenar och block.

IntrasisId	Anl. typ	Beskrivning
317	Grop	Grop/sönderplöjd kokgrop 1,50 x 1,30 m Fyllning: brungrå silt med stort inslag av skörbränd sten och enstaka träkol. Anläggningen ligger inom boplats L1988:4293, som ligger på en svag höjd, där matjorden är tunn och UG innehåller en större mängd markfasta stenar och block.
318	Grop	Grop 1,20 x 0,50 m går in i Ö-schaktväggen Fyllning: Gråbrun, humös sand. Anläggningen ligger inom boplats L1988:4293, som ligger på en svag höjd, där matjorden är tunn och UG innehåller en större mängd markfasta stenar och block.
1000002	Lager	Äldre markhorisont, sammas som AL 274 och 1000003 (362)
1000003	Lager	Äldre markhorisont, samma som AL 274 och 1000002 (361)

Bilaga 2. Fyndtabell

Fyndnr	Material	Sakord	Antal	Vikt (g)	Fragmenteringsgrad
1	CU-leg	Ten	1	2	Fragment
2	Bly	Ammunition	1	10	Intakt
3	Bly	Vikt	1	20	Intakt
4	Bly	Plombering	1	14	Intakt
5	Brons	Slagg	1	2	Fragment
6	Brons	Knapp	1	2	Intakt
7	Brons	Handtag	1	36	Fragment
8	Bly	Ammunition	1	8	Intakt
9	Flinta	Mejsel	1	54	Intakt
10	Brons	Liemynt	1	4	Intakt

Boplatser och bytomt vid Väggarp
– där Kävlingeån möter Braån

Under våren 2021 genomförde Arkeologerna vid Statens historiska museer (Lund) en arkeologisk utredning av en yta med två förhistoriska boplatser samt en historisk bytomt, strax söder om tätorten Väggarp. Resultatet visar att området med dess närhet till Braån och Kävlingeån varit attraktivt att bo på under förhistorisk tid fram till nutid.

Arkeologerna
Statens historiska museer

RAPPORT

ÖRTOFTA-VÄGGARP
ÖVERSIKTLIG BULLERUTREDNING

2022-09-29

UPPDRAG	325590, Slättäng - Väggarp
Titel på rapport:	Örtofta-Väggarp Översiktlig bullerutredning
Status:	Rapport
Datum:	2022-09-29

MEDVERKANDE

Beställare:	Slättäng AB
Kontaktperson:	Jacob Bennet
Konsult:	Tyréns AB
Uppdragsansvarig:	Viktor Edensand
Handläggare:	Anna-Karin Nyberg

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1 VÄGGARP TRAFIKBULLER 4
1.1 FÖRUTSÄTTNINGAR 4
1.1.1 TRAFIKERING 4
1.1.2 RIKTVÄRDEN 4
1.2 RESULTAT OCH UTVÄRDERING 5

1 VÄGGARP TRAFIKBULLER

1.1 FÖRUTSÄTTNINGAR

Översiktliga trafikbullerberäkningar har genomförts med hjälp av beräkningsprogrammen Buller Tåg samt Buller Väg II. Beräkningsprogrammen är tillämpningar av de nordiska beräkningsmodellerna för tåg- respektive vägtrafikbuller.

Beräkningarna har gjorts för prognosåret 2040 med fullt utbyggt planområde för den fastighet som enligt illustrationen ligger närmast järnväg och väg.

För tågbullret är beräkningarna gjorda för ett mottagaravstånd på 180 m och för vägbullret 10 m från fasad. Den senare avser ny väg ut från det nya området mot Kyrkvägen. Avstånden är uppmätta för en beräkningspunkt, ett hus, i den planerade bebyggelsen.

1.1.1 TRAFIKERING

Trafikeringen för vägtrafiken har erhållits från projektet, 2300 fordon/dygn. Andelen tung trafik har antagits till 2-3%, hastighetsbegränsningen till 40 km/tim.

Trafikeringen för järnvägen, Södra Stambanan Höör-Lund, har hämtats från Trafikverkets hemsida, basprognos 2040.

Trafikuppgifter prognos 2040							
Årsdygnstrafik (ÅDT) enligt prognos 2040 per linjedel och fordonskategori NMT96.							
Linjedel	Tågtyp prognos	Fordonskategori NMT96	ÅDT prognos	Tåglängd medel-värde (m)	Tåglängd maxvärde (m)	Tåglängd medel-värde (m) x ÅDT	STH, km/tim
Höör - Lund	Godståg	Gods	48	588	730	28 218	100
Höör - Lund	X31K	X31/32	40,3	160	240	6 453	180
Höör - Lund	X61	X60	101,7	150	150	15 255	160
Höör - Lund	Totalt	Totalt	198,8	261	730	51 784	

1.1.2 RIKTVÄRDEN

Beräkningsresultatet utvärderas mot Trafikbullerförordningens riktvärden: för ny bostadsbebyggelse och BBRs grundkrav för trafikbuller inomhus.

Riktvärdena i trafikbullerförordningen som trädde i kraft den 1 juli 2017 är följande:

Trafikbuller	Ekvivalentnivå	Maximalnivå
Utomhus (frifältsvärden)		
Vid fasad	60 dBA	
På uteplats*	50 dBA	70 dBA**

* Om en sådan ska anordnas i anslutning till byggnaden.

** Om 70 dBA maximal ljudnivå ändå överskrids bör nivån dock inte överskridas med mer än 10 dBA maximal ljudnivå fem gånger per timme mellan kl. 06.00 och 22.00.

I trafikbullerförordningen anges också en höjning av det ekvivalenta riktvärdet vid fasad för bostäder om högst 35 kvm från 60 dBA till 65 dBA ekvivalent ljudnivå.

Om riktvärdet i tabellen ovan, 60 dBA ekvivalentnivå, vid fasad ändå överskrids bör minst hälften av bostadsrummen i en bostad vara vända mot sida där 55 dBA ekvivalentnivå samt 70 dBA maximalnivå nattetid 22–06 klaras.

För maximalnivån utomhus vid fasad finns inget riktvärde i utgångsläget, kopplat till riktvärdet 60 dBA ekvivalentnivå. Dock finns krav på den ljuddämpade sidan samt grundkrav för maximalnivån inomhus, vilket innebär att även om en bostad klarar riktvärdena utomhus måste fönster och fasad dimensioneras så att grundkraven eller kraven för vald ljudklass inomhus uppfylls.

Boverkets byggregler, BBR, utgör de krav som samhället kräver att nya byggnader minst måste uppfylla. Det handlar om bland annat barnsäkerhet, tillgänglighet, brandskydd, bärförmåga och en god inomhusmiljö. Dessa krav ska uppfyllas för alla nya byggnader.

Enligt Boverkets byggregler, BBR, gäller följande grundkrav för trafikbuller inomhus i bostäder, ljudklass C.

Trafikbuller	Ekvivalentnivå	Maximalnivå nattetid
Inomhus		
I utrymme för sömn, vila och daglig samvaro	30 dBA	45 dBA*
I utrymme för matlagning eller personlig hygien	35 dBA	--

* Den maximala ljudnivån inomhus i klass C, 45 dBA, får överskridas högst fem gånger per natt och aldrig med mer än 10 dBA mellan kl. 22 och kl. 06.

1.2 RESULTAT OCH UTVÄRDERING

Beräkningarna ger följande resultat:

Trafikslag	Ekvivalentnivå, dBA	Maximalnivå, dBA
Vägtrafik	56	75
Tågtrafik	58	76
Sammanvägd nivå	60	-
Riktvärde	60	*70**

* Utvärderingsnivå för att bedöma eventuellt behov av fasadnära åtgärder för att klara BBRs grundkrav för inomhusnivån ljudklass C.

Den sammanvägda ekvivalentnivån från väg- och tågtrafik beräknas uppgå till 60 dBA vid fasad, vilket innebär att man precis klarar trafikbullerförordningens riktvärde.

Såväl ekvivalentnivå som maximalnivåerna är emellertid något höga. För att uppfylla BBRs grundkrav för ljudklass C ska fönster, vid en fönsterandel på högst 25% av fasadarean i varje rum, alltid ha en minsta dämpning på Rw 34 dB och Rw+Ctr 29 dB, båda talen ska vara uppfyllda. Fasad och ventiler ska ha en dämpning som är 10 dB högre än fönstren. Där ekvivalenta trafikbullernivåer vid fasad överstiger 55 dBA eller maximala ljudnivåer vid fasad nattetid överstigande 70 dBA kommer det att behövas fönster och fasad med högre ljudkrav. Detsamma gäller om man önskar uppfylla t ex ljudklass B inomhus avseende trafikbuller.

Utifrån beräknade nivåer vid fasad kan konstateras att det är svårt att klara riktvärdena för uteplats på en uteplats placerad mot järnvägen. Med tillgång till en uteplats där riktvärdena klaras, förslagsvis på insidan av bebyggelsen, kan ytterligare uteplatser utgöra komplement till en sådan uteplats.

Vilka åtgärder som kan krävas studeras i det fortsatta arbetet med utformning och placering av den planerade bebyggelsen.

Rapport

ÖRTOFTA-VÄGGARP - DAGVATTEN- OCH SKYFALLSUTREDNING

Slutrapport

2023-04-05

Uppdrag:	325590 Slättäng - Väggarp
Titel på rapport:	Slättäng-Väggarp - Dagvatten- och skyfallsutredning
Status:	Slutrapport
Datum:	2023-04-05

Medverkande

Beställare:	Slättäng AB
Kontaktperson:	Jacob Bennet
Konsult:	Daniel Kangas
Uppdragsansvarig:	Viktor Edensand
Kvalitetsgranskare:	Caroline Dahl

Sammanfattning

Tyréns har fått i uppdrag att utföra en översiktlig dagvatten- och skyfallsutredning för ett planerat exploateringsområde mellan Väggarp och Örtofta i västra Skåne. Inom området planeras exploatering av befintlig jordbruksmark för att skapa ca 500 bostäder i nära läge till tågstationen i Örtofta. Utredningen syftar till att utreda behov av hantering av dagvatten och skyfall och ska utgöra underlag för pågående arbete med ett planprogram för området. Metoder använda i utredningen följer Svenskt vattens publikationer P110, P104 och P105.

Möjligheter till infiltration av dagvatten bedöms vara begränsade. Därför rekommenderas lösningar för dagvattenhantering som inte förlitar sig på infiltration i marken.

Utredningsområdets huvudsakliga recipient är Kävlingeån. Recipienten är påverkad av övergödning och det finns risk för försämrad status med avseende på bland annat metaller och benso(a)pyren. Föroreningsberäkningar antyder att rening krävs för att inte riskera att påverka recipientens status. Föreslagna lösningar i form av svackdiken och dammar kan effektivt rena aktuella föroreningar. Med rätt utformning och underhåll av dagvattenanläggningarna bedöms att planerad förändring av markanvändning är möjlig utan att påverka recipientens status.

Flödesberäkningar visar att fördröjning av dagvatten krävs. Beräknad fördröjningsvolym uppgår till cirka 4 400 m^3 vid dimensionering för 20 års statistisk återkomsttid. Fördröjningsvolymen bedöms vara tillräcklig även för hantering av skyfall och föreslås hanteras genom flera anläggningar bestående av dammar och översvämningsytor. Dammar som används för rening och fördröjning bör dimensioneras för återkomsttider om minst 1 år. Översvämningsytorna kan med fördel vara multifunktionella ytor som har annan primär användning, men som tillåts översvämmas vid extrema regn.

Utförd skyfallsanalys visar att den största lågpunkten inom utredningsområdet finns i västra delen, i skogsmark som ska bevaras. Där kan vatten bli stående till nivåer över 50 cm vid skyfall. Skyfallsanalysen visar också ett par större rinnvägar i riktning från norr till syd/syd-väst. Dessa rinnvägar föreslås vara vägledande för föreslagna lågstråk genom bebyggelsen. Inom lågstråken bör ytorna till stor del vara grönytor som inrymmer svackdiken, dammar och översvämningsytor. Hänsyn behöver också tas till potentiellt inkommande skyfallsvatten till utredningsområdet från områden norr om och väster om området.

Innehållsförteckning

1 Bakgrund och syfte 6

2 Metodik och avgränsning 6
2.1 Avgränsningar och förutsättningar 6
2.2 Underlag 7
2.3 Koordinat- och höjdsystem 7
2.4 Flödesberäkningar 7
2.5 Beräkning av fördröjningsvolym 8
2.6 Beräkningsprogram 8
2.6.1 Scalgo Live 8
2.6.2 StormTac 9

3 Områdesbeskrivning (befintliga förhållanden) 9
3.1 Orientering och närområde 9
3.2 Markanvändning 11
3.3 Topografi 12
3.4 Geologi och grundvatten 12
3.5 Recipienter och miljökvalitetsnormer 14
3.5.1 Befintligt avvattningssystem och ytvattenrecipient 14
3.5.2 Grundvattenförekomster 16
3.5.3 Miljökvalitetsnormer 17
3.6 Översvämningsrisker 18
3.7 Skyddad natur 20
3.8 Reningskrav 20
3.9 Markavvattningsföretag 20
3.10 Befintliga ledningar 21

4 Planerade förhållanden 22

5 Flödesberäkningar 23
5.1 Befintliga förhållanden 23
5.2 Planerade förhållanden 24
5.2.1 Öppen avledning i dike 24
5.2.2 Konventionell avledning i ledning 25
5.3 Behov av fördröjning 26
5.3.1 2-årsregn 26
5.3.2 20-årsregn 27

6 Föroreningsberäkningar 27

7 Skyfallsanalys 29
7.1 Befintliga förhållanden 30
7.2 Planerade förhållanden 31

8 Föreslagen dagvatten- och skyfallshantering 32
8.1 Principlösningar för dagvatten 32
8.1.1 Dimensionering av anläggningar 34
8.2 Utformning 34
8.3 Beskrivning av föreslagna åtgärder 38
8.3.1 Vegetationsklädda tak 38
8.3.2 Diken och svackdiken 38
8.3.3 Ytvattenrännor 39
8.3.4 Dammar 40
8.3.5 Översvämningsytor 41

9 Höjdsättning 42

10 Recipientpåverkan 43

11 Slutsatser 43

12 Rekommendationer om fortsatt arbete 44

13 Bilagor 45

14 Referenser 45

1 Bakgrund och syfte

Mellan Väggarp och Örtofta i västra Skåne planeras exploatering av befintlig jordbruksmark för att skapa ca 500 bostäder i nära läge till tågstationen i Örtofta. Området ligger strax norr om Bråån och Kävlingeån. Planerade bostäder utgörs av en blandning mellan radhus, enplansvillor och stadsvillor. Denna utredning syftar till att utreda behov av hantering av dagvatten och skyfall och ska utgöra underlag för pågående arbete med ett planprogram för området.

Tyréns har även fått i uppdrag att utföra en trafikutredning, som utförs parallellt med dagvatten- och skyfallsutredningen.

2 Metodik och avgränsning

Beräkning av dimensionerande flöden och utjämningsvolymer har gjorts i enlighet med rekommendationer i Svenskt Vattens publikation P110.

Skyfallsanalys har gjorts i Scalgo Live.

Föroreningsberäkningar har gjorts i StormTac. Nuvarande och framtida föroreningsmängder antas genom schablonvärden. Reningslösningar föreslås med utgångspunkt i framtida föroreningar och med hänsyn till vad som bedöms kunna påverka berörda vattenförekomster.

2.1 Avgränsningar och förutsättningar

Till och från exploateringsområdet kommer eventuellt en ny anslutningsväg norrut ordnas. Denna utredning tar inte hänsyn till en eventuell ny anslutningsväg, eftersom det vid denna utrednings framtagande är oklart huruvida en ny väg kommer byggas eller inte och det finns olika lokaliseringsalternativ.

Dagvatten- och skyfallsutredningen omfattar:

- Beskrivning av befintliga och planerade förhållanden i utredningsområdet
- Översiktlig beräkning av dimensionerande dagvattenflöden och behov av fördröjning
- Översiktlig föroreningsanalys
- Skyfallsanalys
- Förslag på principlösningar för dagvatten och skyfall

Dagvattenutredningen följer riktlinjer enligt Svenskt Vattens publikationer P110, P104 och P105.

2.2 Underlag

Följande underlag har använts under utredningen:

- Eslövs kommuns dagvatten- och översvämningsplan, antagen 2020-10-26
- Baskarta och fastighetskarta i dwg-format erhållen från Eslövs kommun 2022-09-15
- Referensmaterial från Lloyd´s arkitektkontor, daterat 2021-05-28
- Karta över befintliga ledningar i dwg-format erhållet via Ledningskollen under perioden 2022-07-05 till 2022-07-21
- Ritningar över åkerdränering (daterade 2020-01-13) och damm nära utredningsområdet (daterad 2021-10-07) erhållna från beställaren
- Höjddata från Lantmäteriet
- Öppen data från SGU, Länsstyrelsen, MSB och VISS

2.3 Koordinat- och höjdsystem

Koordinatsystem som används är SWEREF 99 13 30. Höjdsystemet är RH 2000.

2.4 Flödesberäkningar

Rationella metoden enligt Svenskt Vatten P110 har använts för att beräkna dimensionerande flöden, se ekvation 1:

$$q_{dag\ dim} = A * \varphi * i(t_r) * kf \qquad (1)$$

där

$q_{dag\ dim}$ = Dimensionerande flöde, [l/s]

A = Avrinningsområdets area, [ha]

φ = Avrinningskoefficient [-]

$i(t_r)$ = Dimensionerande nederbördsintensitet, [l/s*ha]

t_r = Regnets varaktighet

kf = Klimatfaktor [-]

Avrinningskoefficienter för olika ytor anges i P110. Intensiteten är en funktion av både återkomsttid och varaktighet. Dimensionerade flöde har beräknats för 5- och 20-årsregn enligt rekommendationer i P110 för ”tät bostadsbebyggelse”. Regnets varaktighet i flödesberäkningarna antas motsvara koncentrationstiden, dvs. rinntiden från den mest avlägsna punkten avrinningsområdet. Rinntiden uppskattas utifrån avstånd som mäts i kartor och rinnhastigheter enligt P110 (tabell 4.5). Intensiteten beräknas enligt Dahlströms formel i Svenskt Vatten P104, se ekvation 2:

$$i(t_r) = 190 * \sqrt[3]{T} * \frac{\ln(t_r)}{t_r^{0,98}} + 2 \qquad (2)$$

där

$i(t_r)$ = Regnintensitet, [l/s*ha]

t_r = Regnvaraktighet, [minuter]

T = Återkomsttid [månader]

För framtida scenarier multipliceras intensiteten med en klimatfaktor för att ta höjd för ökad nederbörd i samband med framtida klimatförändringar. Denna har valts till 1,25 enligt riktlinjer i P110.

2.5 Beräkning av fördröjningsvolym

För beräkning av fördröjningsvolymer används rationella metoden. Framtida flöden räknas utifrån 20-årsregn med klimatfaktor, i enlighet med rekommendationer i Svenskt Vatten P110 för tät bostadsbebyggelse. Beräkningarna utförs för flera regnvaraktigheter för att hitta den varaktighet som ger upphov till störst fördröjningsvolym. Utflöden från framtida fördröjningsmagasin antas motsvara dimensionerande flöden under befintliga förhållanden.

2.6 Beräkningsprogram

2.6.1 Scalgo Live

Scalgo Live är ett webbaserat verktyg för att bedöma översvämningsrisker och flödesvägar vid olika nederbördsmängder. Verktyget utgår från höjder hämtade från Lantmäteriet med en upplösning på 1x1 m för aktuellt område. Lantmäteriets höjddata på platsen är insamlad under perioden november 2018 – januari 2019. Byggnader är hämtade från GSD-fastighetskartan vilken uppdateras kontinuerligt.

Skyfallsanalysen i Scalgo Live syftar endast till att ge en indikation om vilka områden som löper störst risk att översvämmas vid kraftiga regn. Analysen har en del begränsningar som är viktiga att känna till vid tolkning av resultatet:

- Alla ytor antas vara helt täta, dvs. allt vatten som faller på en yta kommer avrinna ytledes. Underjordiska ledningar och infiltration tas ingen hänsyn till, vilket kan vara betydande framförallt vid mindre regnmängder. Dock innebär större regnmängder generellt att olika ytor beter sig mer och mer lika. Allt eftersom marken blir vattenmättad ökar andelen som avrinner ytledes.
- Ingen hänsyn tas till rinntid. Analysen visar resultatet när allt vatten runnit färdigt och stannat. Det kan bli särskilt missvisande för stora avrinningsområden, där rinntiden kan vara lång.
- Modellen innehåller data som har inhämtats under flera år. I de fall det har gjorts förändringar i marknivåer de senaste åren, finns risk att de ändringarna inte syns i analysen när nationell höjddata används.

2.6.2 StormTac

StormTac är ett webbaserat verktyg för att bedöma föroreningsbelastning från olika typer av områden och kan även användas för att bedöma reningseffekt i olika typer av dagvattenanläggningar. Beräkningarna utgår från schablonvärden och skall därför endast tolkas som en indikation på vilka halter och mängder som riskerar att transporteras med dagvatten från ett visst område och inte som exakta värden.

3 Områdesbeskrivning (befintliga förhållanden)

3.1 Orientering och närområde

Planerat exploateringsområde ligger mellan Örtofta och Väggarp i västra Skåne, cirka 9 km nordöst om centrala Lund (se Figur 1). Precis norr om utredningsområdet finns småskalig bostadsbebyggelse. Öster om området rinner Bråån. Söder om området finns Örtofta station och Kävlingeån. Åt väster finns åkermark som används för odling.

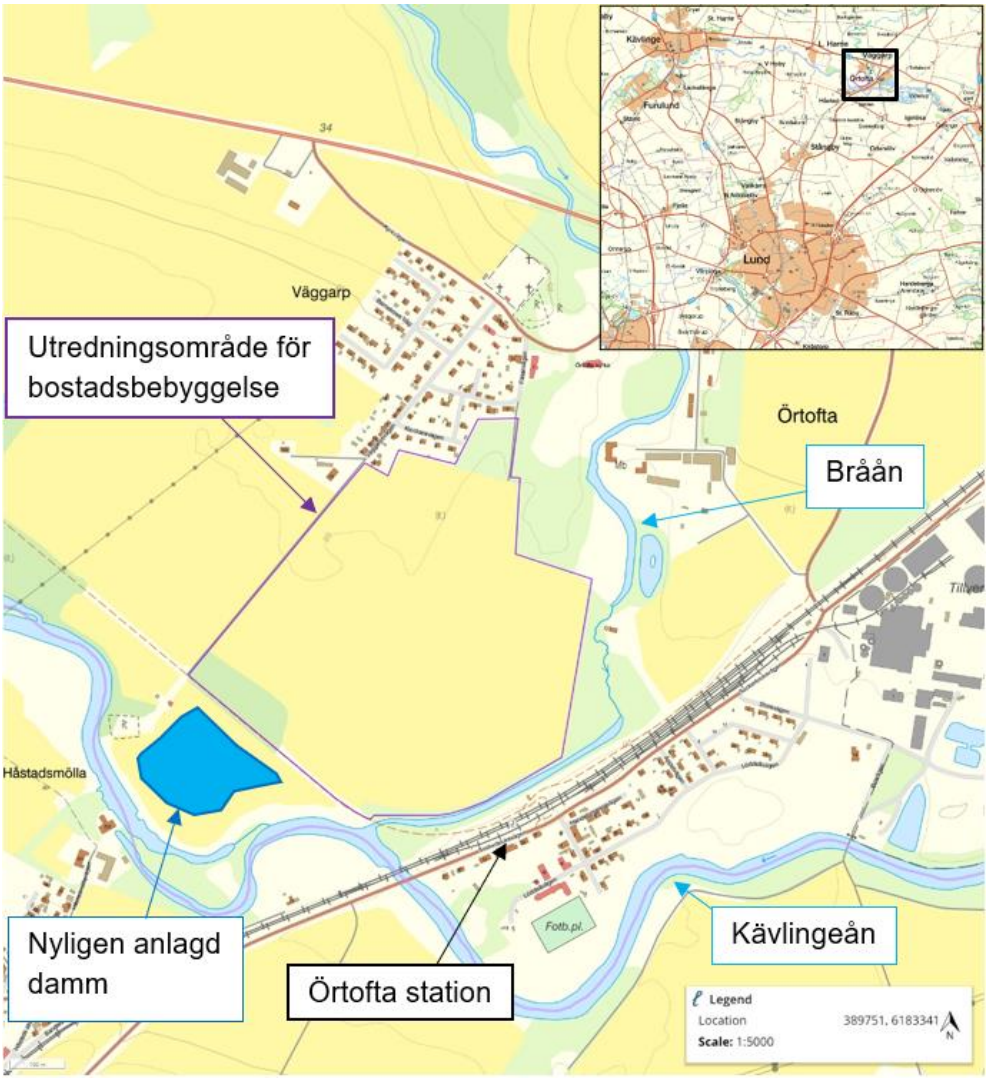

Figur 1. Dagvattenutredningens utredningsområde är placerat mellan Örtofta och Väggarp. (Scalgo ApS, 2022). Utredningsområdet visas med lila linje.

Som framgår av Figur 1 finns en damm sydväst om området. Denna är nyligen anlagd och har flera syften. Dammen ska bidra till minskad övergödning i närliggande vattendrag samt ökad biologisk mångfald i området. Dessutom används vattnet för bevattning av åkermarken. Vatten pumpas till dammen från Brååns mynning i Kävlingeån.

3.2 Markanvändning

Marken inom utredningsområdet används till största del som åkermark, med vissa inslag av trädbeväxta partier i norra och västra delarna av området (se Figur 2).

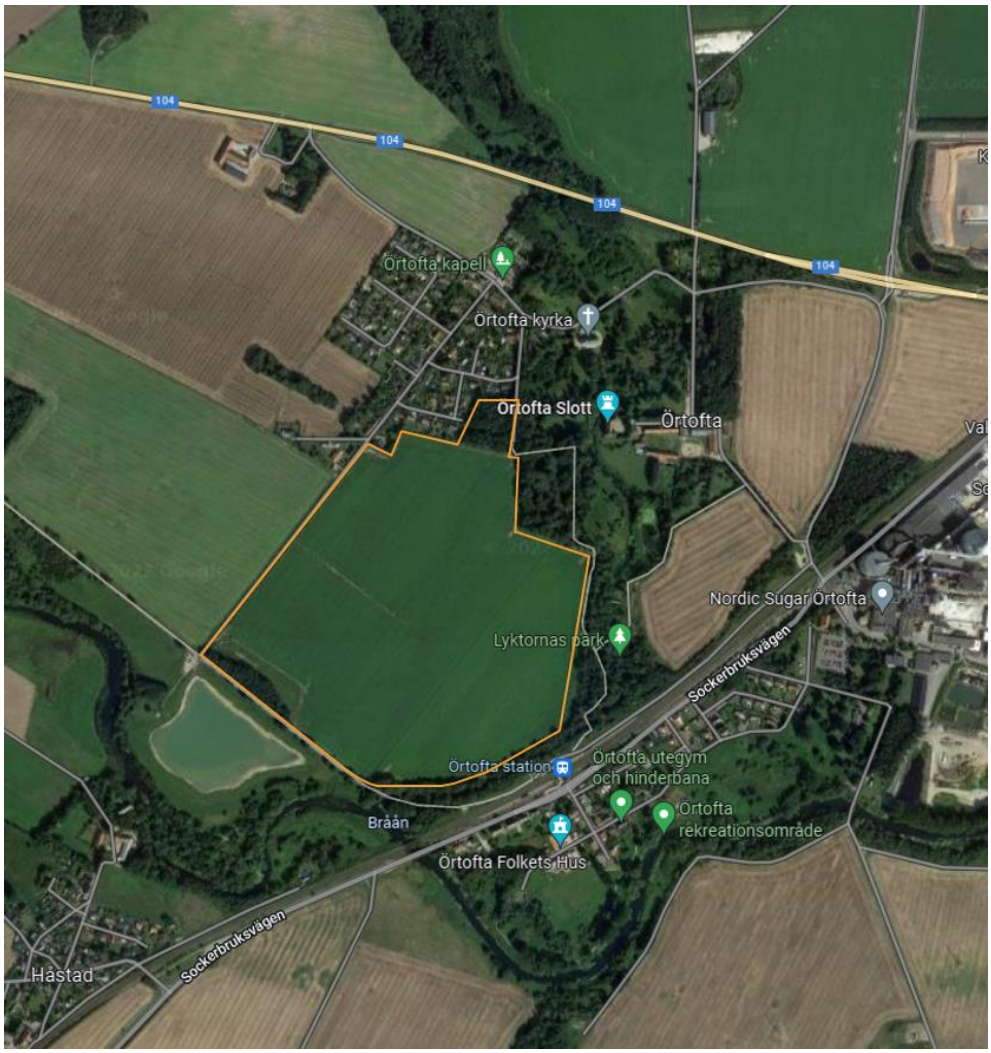

Figur 2. Ortofoto visar att markanvädningen är i huvudsak åkermark (Google, 2022). I norra delen och i västra delen finns trädbeväxta partier.

Antagen markanvändning under befintliga förhållanden visas i Tabell 1.

Tabell 1. Befintlig markanvändning inom utredningsområdet

Markanvändning	Area (ha)
Jordbruksmark	30,3
Skog	2,3
Totalt	**32,8**

3.3 Topografi

Nivåerna i utredningsområdet varierar mellan cirka +17 och +21, se Figur 3. De högsta nivåerna är i norra delen av området, nära befintlig bebyggelse. Nivåerna i sydvästra delen av området och sydväst om området har modifierats utifrån erhållet ritningsunderlag för anlagd damm. Schaktmassor från anläggande av dammen har använts för att konstruera kullar norr om dammen.

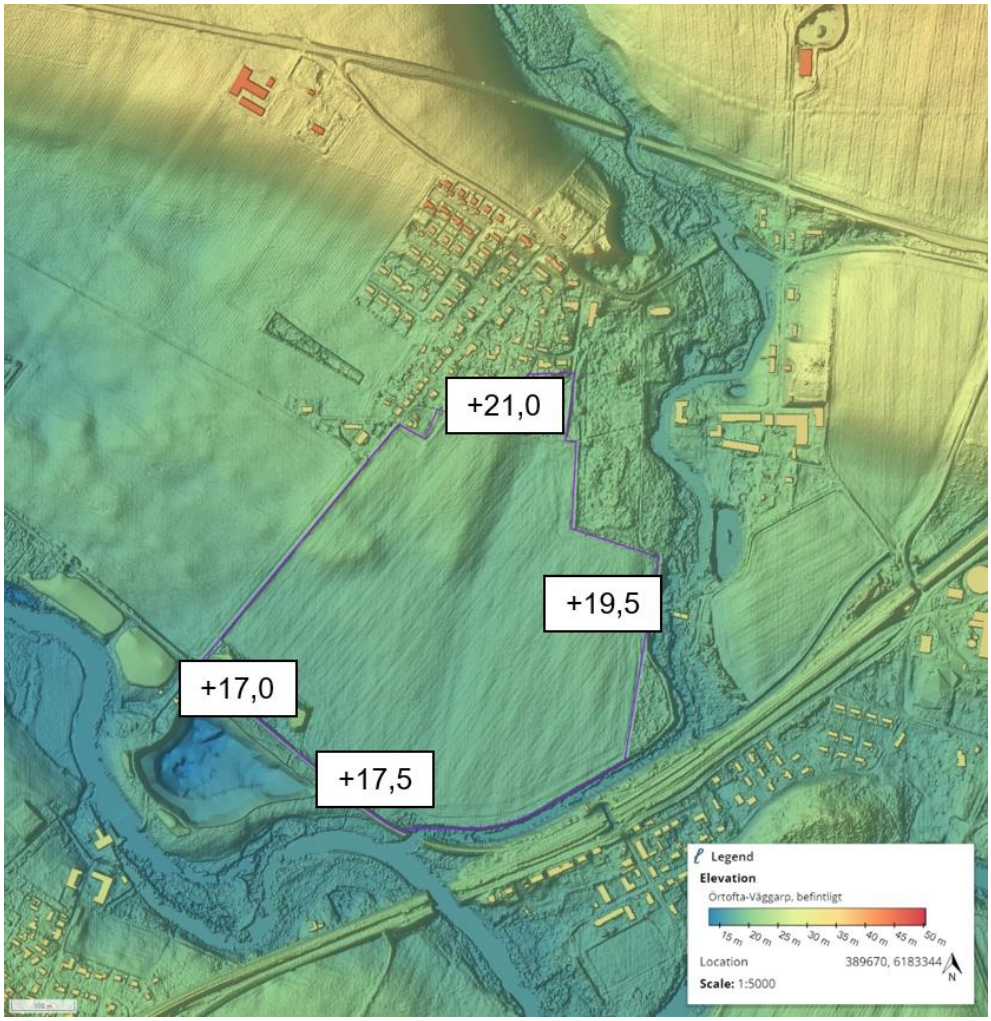

Figur 3. Befintlig topografi i utredningsområdet (Scalgo ApS, 2022).

3.4 Geologi och grundvatten

Den dominerande jordarten i utredningsområdet är lerig morän, enligt data från SGU (SGU, 2022). Figur 4 visar SGUs jordartskarta. Nära östra och södra delen av området misstänks finnas sand. Jorddjupet till berg i området förväntas vara minst 10 meter enligt data från SGU.

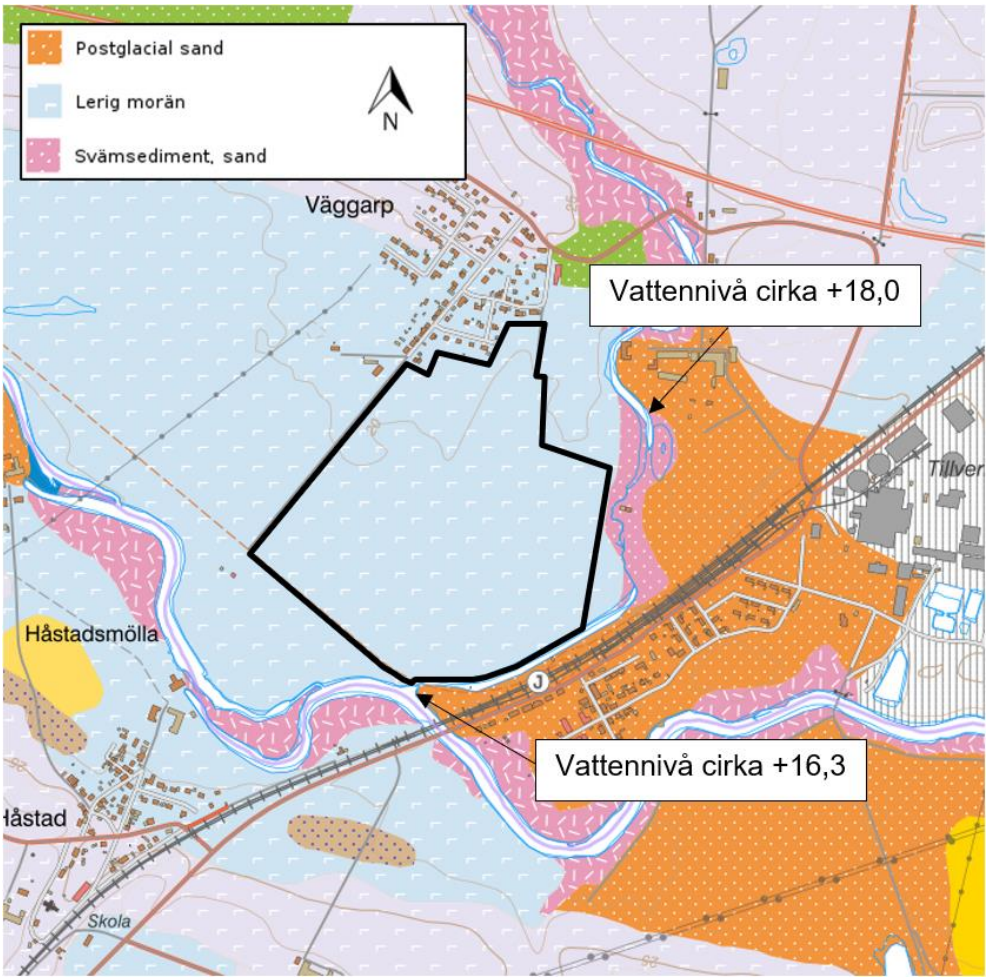

Figur 4. Jordarter i och kring utredningsområdet (SGU, 2022). Utredningsområdet visas med svart linje. Vattennivåer i Bråån har hämtats från höjddata i Scalgo Live.

Inga grundvattenmätningar har gjorts i närområdet. En indikation om grundvattennivån kan fås genom nivåerna på närliggande vattendrag. Bråån längs östra delen av utredningsområdet har nivå cirka +18,0 till +16,3 vid mynningen i Kävlingeån (se Figur 4). Vid jämförelse med marknivåer inom utredningsområdet och antagande om att strömningsriktningen för grundvattnet följer marklutningen, konstateras att grundvattennivån i området kan förväntas vara så hög som 1,2-1,5 meter under markytan.

Sammantaget bedöms att marken inom utredningsområdet medger begränsad möjlighet till infiltration av dagvatten, eftersom den dominerande jordarten har relativt låg genomsläpplighet och att grundvattenytan kan förväntas vara högt belägen. Grundvattennivån är viktig att ta hänsyn till vid utformning av anläggningar och påverkan på grundvattennivåer kan utgöra tillståndspliktig vattenverksamhet. För att få mer utförlig information kring

grundvattennivåer, rekommenderas grundvattenmätningar. Mätning av grundvattennivån bör göras över minst 12 månader, för att inkludera säsongsvariationer.

3.5 Recipienter och miljökvalitetsnormer

3.5.1 Befintligt avvattningssystem och ytvattenrecipient

Utredningsområdet avrinner naturligt till Bråån och Kävlingeån, se Figur 5. De västra delarna av området förväntas avrinna till Kävlingeån och de östra till Bråån.

Figur 5. Naturliga recipienter (VISS, 2022). Pilar visar flödesriktningar i Bråån och Kävlingeån.

Inom och i nära anslutning till utredningsområdet finns befintliga dagvattenledningar och åkerdränering som utgör tekniska avvattningssystem. Figur 6 visar ungefärliga tekniska avrinningsområden till respektive utlopp i recipienterna. Av figuren framgår att marken inom utredningsområdet i huvudsak avvattnas söderut. Eftersom Bråån precis söder om utredningsområdet övergår i Kävlingeån, betraktas Kävlingeån som den huvudsakliga recipienten för aktuellt område.

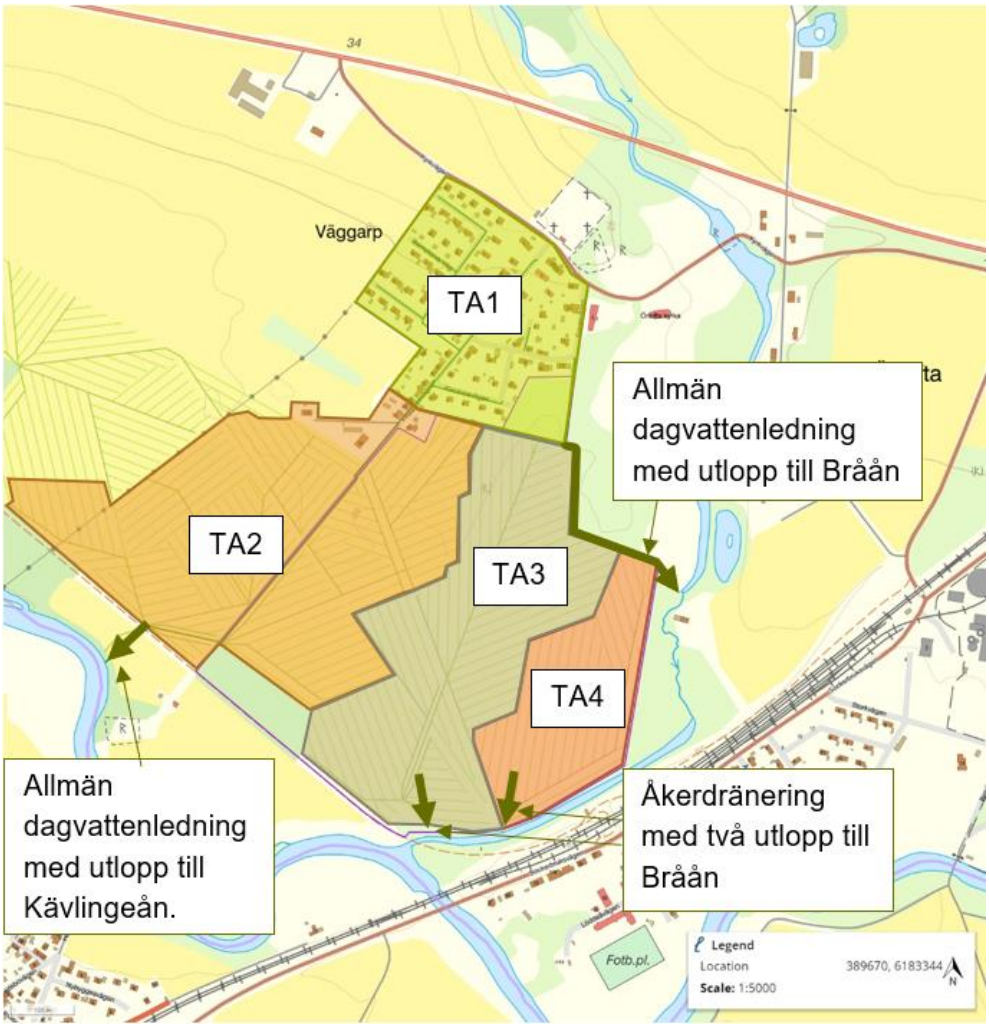

Figur 6. Tekniska avrinningsområden (Scalgo ApS, 2022). Kartan har kompletterats med underlag avseende befintligt ledningsnät från VA SYD och markägare. Gröna pilar visar ungefärliga lägen för utlopp till recipienter. Utredningsområdet visas med lila linje.

3.5.2 Grundvattenförekomster

Utredningsområdet är till viss del belägen ovan en grundvattenförekomst, se Figur 7. Den aktuella förekomsten utgörs av sedimentärt berg. Strax öster om utredningsområdet finns även en sand- och grusförekomst.

Med hänsyn till att mängden vatten som inom utredningsområdet infiltrerar till grundvattnet bedöms som liten, antas att grundvattenförekomsten inte kommer utgöra en betydande recipient för dagvatten från området.

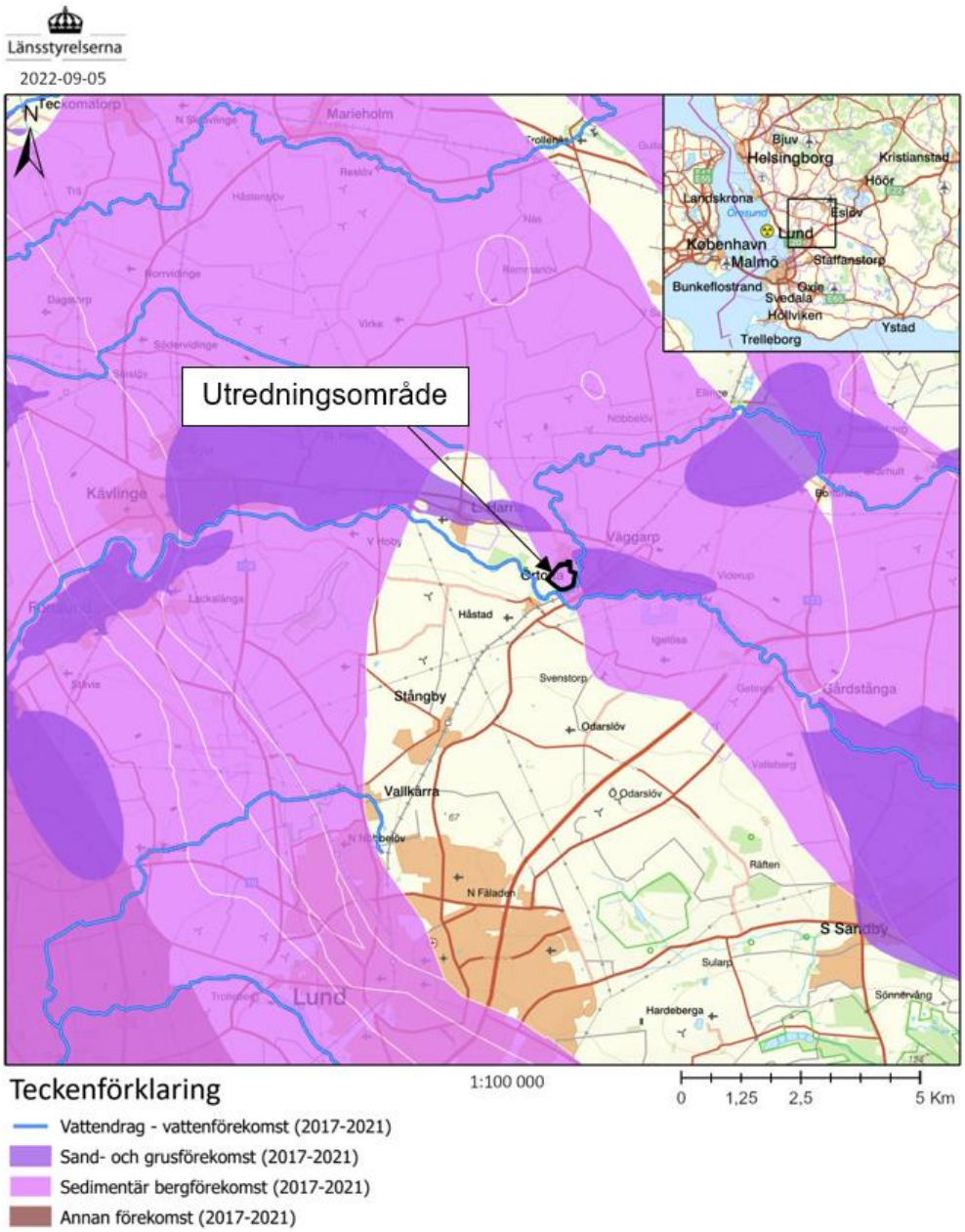

Figur 7. Utredningsområdet ligger till stor del ovan en grundvattenförekomst (VISS, 2022). Utredningsområdet är markerat med svart linje.

3.5.3 Miljökvalitetsnormer

År 2000 trädde EUs gemensamma vattendirektiv i kraft vilket syftar till att säkerställa god vattenkvalitet i Europas yt- och grundvatten. Samtliga Sveriges ytvattenförekomster har klassats utifrån ekologisk och kemisk status. Grundvattenförekomsterna klassas utifrån kemisk status och kvantitativ status. Vattenförekomsterna har även fastställda miljökvalitetsnormer (MKN) vilka anger vilken status vattenförekomsten ska

uppnå samt till vilket år statusen ska vara uppnådd. Tabell 2 nedan visar MKN för aktuella recipienter.

Tabell 2. MKN för ytvattenrecipienterna Bråån och Kävlingeån (VISS, 2022).

Vatten-förekomst	Miljökvalitets-norm	Status förvaltnings-cykel 3 (2017-2021)	Utpekade miljö-problem	Utpekade påverkans-källor med koppling till dagvatten
Bråån: Kävlingeån-Damm i Rolfsberga (SE618470-396729)	God ekologisk status 2033	Måttlig ekologisk status	Övergödning, morfologiska förändringar och påverkan från särskilda förorenande ämnen.	Urban mark-användning, med risk för sänkt status avseende totalfosfor och benso(a)pyren. Dagvatten från vägtrafik (E22), med risk för sänkt status avseende flouranten, koppar, benso(a)pyren, PAHer och metaller.
	God kemisk ytvattenstatus	Uppnår ej god kemisk status	Höga halter bromerad difenyleter samt kvicksilver, som båda beror av atmosfärisk deposition.	
Kävlingeån: Havet-Bråån (SE618685-133000)	God ekologisk status 2033	Otillfreds-ställande ekologisk status	Övergödning, morfologiska förändringar och påverkan från särskilda förorenande ämnen.	Urban mark-användning, med risk för sänkt status avseende totalfosfor och benso(a)pyren. Dagvatten från vägtrafik (E6/E20), med risk för sänkt status avseende flouranten, koppar, benso(a)pyren, PAHer och metaller.
	God kemisk ytvattenstatus	Uppnår ej god kemisk status	Höga halter bromerad difenyleter samt kvicksilver, som båda beror av atmosfärisk deposition.	

3.6 Översvämningsrisker

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har gjort översvämningskarteringar för flera vattendrag i Sverige. Karteringarna ger en indikation kring vilka områden riskerar att översvämmas i samband med

extremt höga flöden i vattendragen. Ett av vattendragen som inkluderats i MSBs kartering är Kävlingeån. Figur 8 nedan visar områden kring utredningsområdet som riskerar att översvämmas vid framtida extremflöden (simulerat år 2100) med 200 års statistisk återkomsttid.

Figur 8. MSBs översvämningskartering för framtida 200-årsflöden i Kävlingeån.

MSBs översvämningskartering (Figur 8 ovan) visar inte någon risk för översvämning inom utredningsområdet vid 200-årsflöde i Kävlingeån. Dock framgår att det i anslutning till utredningsområdets södra del finns områden som riskerar att översvämmas vid framtida extrema flöden i Kävlingeån. Om marken inom utredningsområdet sänks i förhållande till befintliga nivåer, finns större risk att översvämningar till följd av höga flöden i Kävlingeån kan drabba även delar av utredningsområdet.

3.7 Skyddad natur

Utredningsområdet omfattas inte av något naturreservat eller vattenskyddsområde.

3.8 Reningskrav

Utredningsområdet omfattas inte av några särskilda reningskrav.

3.9 Markavvattningsföretag

I Kävlingeån söder om utredningsområdet finns ett markavvattningsföretag: Kävlingeåns vattenavledningsföretag, se Figur 9. Företaget är aktivt och omfattar Kävlingeån vid Bråån utlopp, men har inget båtnadsområde inom utredningsområdet. Om dagvattenflöden från utredningsområdet ökar, finns risk att markavvattningsföretaget påverkas. Därför är det viktigt att dagvattenhanteringen inom planprogramsområdet säkerställer att framtida flöden inte ökar gentemot befintliga förhållanden.

En dialog bör föras med berört markavvattningsföretag. För Kävlingeån finns dock ett vattenråd (Kävlingeåns vattenråd, 2022). I vattenrådet ingår bland annat dikningsföretagen i Kävlingeån, kommuner inom vilka Kävlingeån rinner samt markägare. Vattenrådet syftar till att samla arbetet med vattenvård och vattenkontroll för Kävlingeån och ett viktigt samråds- och remissorgan i dessa frågor. Eftersom vattenrådet är en aktiv organisation som samlar markavvattningsföretag m.fl. föreslås i första hand dialog med vattenrådet avseende planerad exploatering under planprocessen.

Bråån omfattas inte av något markavvattningsföretag i närheten av utredningsområdet.

Figur 9. Karta över markavvattningsföretag vid Väggarp (Länsstyrelsen Skåne, 2022). Utredningsområdet visas med svart linje.

3.10 Befintliga ledningar

Underlag angående befintliga ledningar har inhämtats via Ledningskollen samt erhållits från beställaren. Genom utredningsområdet går befintliga vatten- och spillvattenledningar såväl som tele-/fiberkablar, se Figur 10.

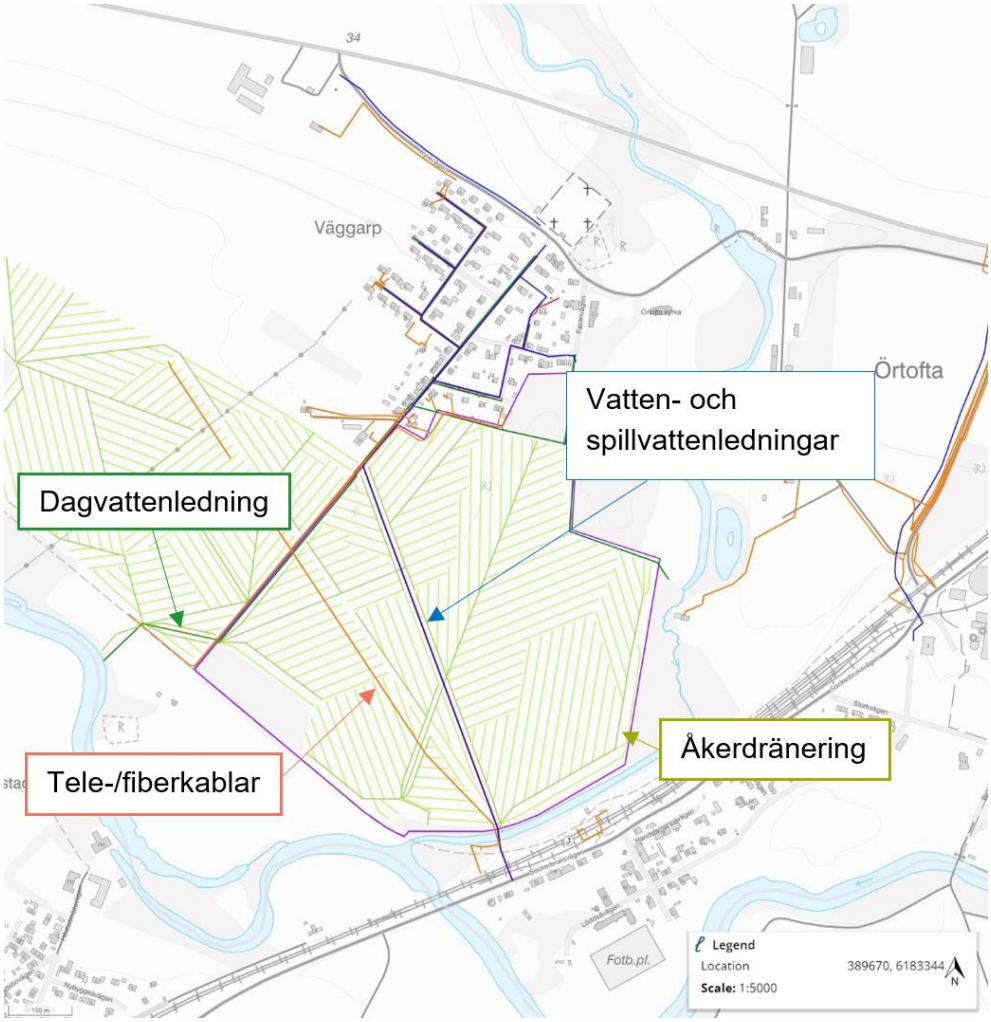

Figur 10. Befintliga ledningar i utredningsområdet, inklusive åkerdränering. Genom området går vatten- och spillvattenledningar såväl som tele-/fiberkablar.

4 Planerade förhållanden

Bebyggelsen som planeras inom utredningsområdet utgörs i huvudsak av bostäder i form av radhus och villor, men även flerbostadshus och skola/förskola kan förekomma. Inom föreslagna kvarter antas gårdarna till stor del vara gröna.

Inom området närmast Bråån, som omfattas av strandskydd, antas att befintlig åkermark i framtiden kommer användas som grönyta för odling, rekreation och dagvattenhantering.

Enligt uppgifter från beställaren antas planerat bostadsområde vara cirka 28 ha. Det trädbeväxta partiet i västra delen av området antas bevaras i framtiden.

5 Flödesberäkningar

För flödesberäkningar antas dimensionerande återkomsttider enligt rekommenderade minimikrav för dimensionering av ledningsnät i tät bostadsbebyggelse, som anges i Svenskt vatten P110. Därmed antas dimensionerande återkomsttid för fylld ledning till 5 år och återkomsttid för trycklinje i marknivå till 20 år.

5.1 Befintliga förhållanden

Vid dimensionerande regn under befintliga förhållanden antas en rinntid om 2 h. Rinntiden har antagits baserat på att vatten avrinner på markytan hela vägen till utloppspunkten vid recipienten. Antaganden och resulterande rinntid vid befintliga förhållanden visas i Tabell 3 nedan.

Tabell 3. Rinntid under befintliga förhållanden.

Parameter	Värde	Kommentar
Rinnsträcka mark	750 m	Uppskattad genom Scalgo Live
Rinnhastighet mark	0,1 m/s	Enligt förslag i Svenskt Vatten P110
Rinntid mark	125 min	Beräknad rinntid på mark
Antagen rinntid vid beräkning	**2 h**	Total antagen rinntid, som används vid beräkning av dimensionerande flöden.

Regnintensiteten vid regn med 2 timmars varaktighet under befintliga förhållanden är cirka:

- 35 l/s, ha vid 5-årsregn
- 54 l/s, ha vid 20-årsregn

I Tabell 4 nedan visas resulterande flöden från utredningsområdet under befintliga förhållanden.

Tabell 4. Dimensionerande flöden under befintliga förhållanden. Regnvaraktighet 2 timmar.

Markanvändning	Area (ha)	Avrinnings-koefficient	Flöde 5-års-regn (l/s)	Flöde 20-års-regn (l/s)
Jordbruksmark	30,5	0,1	106	164
Skog	2,4	0,1	8	13
Totalt	**32,8**	**0,1**	**114**	**177**

5.2 Planerade förhållanden

Vid planerade förhållanden används en klimatfaktor om 1,25 för att ta hänsyn till att kraftigare regn förväntas i framtiden. Planerat bostadsområde antas ha en sammanvägd avrinningskoefficient om 0,4 i enlighet med rekommendationer för bebyggelsetypen i Svenskt Vatten P110.

Beräkningar har gjorts för öppen avledning i dike respektive för konventionell avledning i ledningar, se redovisning i avsnitt 5.2.1 respektive 5.2.2 nedan.

5.2.1 Öppen avledning i dike

Under planerade förhållanden antas en rinntid om 30 min. Rinntiden har antagits baserat på att dagvatten antas hanteras genom öppen avledning i exploateringsområdet. Antaganden och resulterande rinntid vid planerade förhållanden visas i Tabell 5 nedan.

Tabell 5. Rinntid under planerade förhållanden, om öppen avledning i diken.

Parameter	Värde	Kommentar
Rinnsträcka mark	15 m	Uppskattning baserad på möjlig tomtutbredning
Rinnhastighet mark	0,1 m/s	Enligt förslag i Svenskt Vatten P110
Rinntid mark	2,5 min	Beräknad rinntid på mark
Rinnsträcka dike	780 m	Uppskattad genom Scalgo Live
Rinnhastighet dike	0,5 m/s	Enligt förslag i Svenskt Vatten P110
Rinntid dike	26 min	Beräknad rinntid i dike
Total rinntid	29 min	Beräknad total rinntid
Antagen rinntid vid beräkning	**30 min**	Total antagen rinntid, som används vid beräkning av dimensionerande flöden.

Regnintensiteten vid regn med 30 minuters varaktighet under planerade förhållanden är cirka:

- 115 l/s, ha vid 5-årsregn
- 182 l/s, ha vid 20-årsregn

I Tabell 6 nedan visas resulterande flöden från utredningsområdet vid befintliga förhållanden.

Tabell 6. Dimensionerande flöden vid planerade förhållanden, om avledning i diken. Regnvaraktighet 30 minuter. Klimatfaktor 1,25.

Markanvändning	Area (ha)	Avrinnings-koefficient	Flöde 5-års-regn (l/s)	Flöde 20-års-regn (l/s)
Bostadsområde	28	0,4	1292	2034
Grönyta	3,3	0,1	39	61
Skog	1,5	0,1	17	27
Totalt	**32,8**	**0,36**	**1348**	**2122**
Flödesökning			**1234**	**1945**

Resultatet visar att flöden under planerade förhållanden förväntas vara flera gånger större än under befintliga förhållanden. För att inte öka maxflöden gentemot befintliga flöden, krävs fördröjning.

5.2.2 Konventionell avledning i ledning

Om avledning löses med ledningar antas rinntiden till 10 min. Antaganden och resulterande rinntid vid planerade förhållanden visas i nedan.

Tabell 7. Rinntid under planerade förhållanden, om avledning i ledningar.

Parameter	Värde	Kommentar
Rinnsträcka mark	15 m	Uppskattning baserad på möjlig tomtutbredning
Rinnhastighet mark	0,1 m/s	Enligt förslag i Svenskt Vatten P110
Rinntid mark	2,5 min	Beräknad rinntid på mark
Rinnsträcka ledning	780 m	Uppskattad genom Scalgo Live
Rinnhastighet ledning	1,5 m/s	Enligt förslag i Svenskt Vatten P110
Rinntid ledning	8,7 min	Beräknad rinntid i ledning
Total rinntid	11 min	Beräknad total rinntid
Antagen rinntid vid beräkning	**10 min**	Total antagen rinntid, som används vid beräkning av dimensionerande flöden.

Regnintensiteten vid regn med 10 minuters varaktighet under planerade förhållanden är cirka:

- 181 l/s, ha vid 5-årsregn
- 287 l/s, ha vid 20-årsregn

I nedan visas resulterande flöden från utredningsområdet vid befintliga förhållanden.

Tabell 8. Dimensionerande flöden vid planerade förhållanden, om avledning i ledning. Regnvaraktighet 10 minuter. Klimatfaktor 1,25.

Markanvändning	Area (ha)	Avrinnings-koefficient	Flöde 5-års-regn (l/s)	Flöde 20-års-regn (l/s)
Bostadsområde	28	0,4	2539	4014
Grönyta	3,3	0,1	76	119
Skog	1,5	0,1	34	54
Totalt	**32,8**	**0,36**	**2649**	**4187**
Flödesökning			**2535**	**4010**

Resultatet visar att flöden under planerade förhållanden förväntas vara flera gånger större än under befintliga förhållanden. För att inte öka maxflöden gentemot befintliga flöden, krävs fördröjning.

5.3 Behov av fördröjning

Av flödesberäkningarna i föregående avsnitt framgår att dagvattenflöden från utredningsområdet förväntas öka i framtiden. För att inte öka flödet gentemot befintligt flöde behöver dagvatten fördröjas. Fördröjningsvolym har beräknats för två fall:

- 2-årsregn med antaget utflöde motsvarande 1,5 l/s, ha. Flödesreglering till 1,5 l/s, ha är vanligt förekommande vid utsläpp av dagvatten till markavvattningsföretag och bedöms vara relevant upp till 1-2 års återkomsttid.
- 20-årsregn med antaget utflöde motsvarande befintligt 20-årsregn med 2 timmars varaktighet.

5.3.1 2-årsregn

Beräknade erforderliga fördröjningsvolymer vid 2-årsregn redovisas i Tabell 9 nedan.

Tabell 9. Erforderlig fördröjningsvolym vid 2-årsregn och flödesreglering till 1,5 l/s, ha under planerade förhållanden. Klimatfaktor 1,25.

Avledning	Befintligt flöde som leds till recipient (l/s)	Fördröjningsvolym 2-årsregn (m^3)	Dimensionerande varaktighet
Öppna diken	49	2785	8 timmar
Slutna ledningar	49	2785	8 timmar

5.3.2 20-årsregn

Beräknade erforderliga fördröjningsvolymer vid 2-årsregn redovisas i Tabell 10 nedan.

Tabell 10. Erforderlig fördröjningsvolym vid 20-årsregn under planerade förhållanden. Klimatfaktor 1,25.

Avledning	Befintligt flöde som leds till recipient (l/s)	Fördröjningsvolym 20-årsregn (m^3)	Dimensionerande varaktighet
Öppna diken	177	4389	2 timmar
Slutna ledningar	177	4389	2 timmar

6 Föroreningsberäkningar

Föroreningsberäkningar för befintlig och planerad bebyggelse har gjorts i StormTac. Resultatet presenteras nedan som föroreningsmängd i kilogram per år. Beräkningarna grundar sig på schablonvärden för olika föroreningsbelastning utifrån markanvändning och ska därför bara tolkas som en indikation på vilka föroreningar som kan förekomma inom utredningsområdet. Beräkningarna visar orenat dagvatten. Samtliga beräkningsresultat återfinns i Bilaga 1.

Utgångpunkt i beräkningarna har varit en årlig nederbördsmängd om 750[1] mm vid både befintliga och framtida förhållanden. Respektive markanvändning har antagits motsvara ytanvändning i StormTac enligt Tabell 11.

Tabell 11. Antagna ytor för föroreningsberäkningar.

Markanvändning	**Antagen yta i StormTac**
Jordbruksmark	Jordbruksmark
Skog	Skogsmark
Bostadsområde	Radhusområde
Grönyta för odling, rekreation och dagvattenhantering	Parkmark

Vid planerade förhållanden förväntas föroreningsmängderna i området öka, se Tabell 12 nedan. Störst ökning (som andel av befintliga värden) förväntas för benso(a)pyren (BaP), metaller såsom nickel (Ni), krom (Cr) och Zink (Zn) samt fosfor (P). Presenterade föroreningsbelastningar bör

[1] Data från SMHIs Vattenwebb visar nederbördsmängd om 740-771 mm/år för aktuella avrinningsområden under perioden 1991-2020 (SMHI, 2022). Ingen prognos har gjorts för framtida årsnederbörd.

betraktas som relativt osäkra, då de är baserade på schabloner för olika markanvändning. Värdena bör endast användas som en indikation på vilka ämnen som kan förekomma och därmed vara prioriterade vid val av reningsmetoder.

Tabell 12. Föroreningsmängder (kg/år) för utredningsområdet utan rening vid befintlig och planerad markanvändning. Tabellen visar beräknad ökning i mängd och som andel. OBS! Värdena är baserade på schabloner och bör betraktas som osäkra.

Ämne	Befintliga för-hållanden (kg/år)	Planerade för-hållanden (kg/år)	Ökning (kg/år)	Ökning som andel
P	6,6	20	13,4	203%
N	180	180	0	0%
Pb	0,64	0,96	0,32	50%
Cu	0,97	2	1,03	106%
Zn	2,7	6,6	3,9	144%
Cd	0,028	0,043	0,015	54%
Cr	0,13	0,46	0,33	254%
Ni	0,084	0,63	0,546	650%
SS	3300	4500	1200	36%
BaP	0,0003	0,0037	0,0034	1133%

Benso(a)pyren är ett polyaromatiskt kolväte (PAH) och uppstår typiskt genom förbränningsprocesser. I Sverige är vedeldning och vägtrafik de huvudsakliga utsläppskällorna. Mängden BaP från personbilstrafik kan antas minska i framtiden, i takt med att mindre andel av fordonen drivs av förbränningsmotorer.

Nickel, krom och zink är relativt vanligt förekommande metaller byggmaterial och motorfordon. Den beräknade ökningen av metallerna är kopplad främst till förväntad biltrafik, men viss del kommer även av takytor och exempelvis lyktstolpar, hängrännor och räcken. Om förzinkade ytor undviks, bör mängden zink exempelvis inte öka i den utsträckning som beräkningarna visar.

Näringsämnet fosfor används till stor del som gödningsmedel. Huruvida fosfor ökar eller inte till följd av planerad förändring av markanvändningen bör betraktas som osäkert, eftersom beräkningarna grundar sig på schabloner utifrån markanvändningen. Den faktiska förändringen i fosforbelastning beror på mängden gödning som används inom

jordbruksmarken i dagsläget samt hur mycket gödning som kommer användas inom planerat bostadsområde.

För att minska mängden föroreningar i dagvatten som avrinner till recipient, kan olika reningsanläggningar användas. Rening av fosfor, tungmetaller och benso(a)pyren bör prioriteras vid val av reningsåtgärder. Tabell 13 nedan visar typiska reningseffekter per ämne för olika anläggningar enligt data från StormTac. Där framgår att effektiv reduktion av de flesta analyserade ämnen går att uppnå med hjälp av öppna dagvattenlösningar såsom diken, regnbäddar/biofilter och dammar. Presenterade reningseffekter är dock schablonmässiga och kan dock variera kraftigt beroende på exempelvis utformning, vilket behöver beaktas vid projektering av anläggningar.

Tabell 13. Typiska reningseffekter för olika anläggningar (StormTac AB, 2022). OBS! Reningseffekterna är schablonmässiga och kan variera stort beroende på anläggningars utformning och andra förutsättningar såsom storlek på flöden, föroreningshalter och föroreningarnas form (exempelvis lösta eller partikelbundna).

	Typisk reningseffekt i % för respektive ämne											
Anläggning	**P**	**N**	**Pb**	**Cu**	**Zn**	**Cd**	**Cr**	**Ni**	**Hg**	**SS**	**Olja**	**BaP**
Översilningsyta	40	30	55	55	50	55	45	45	20	70	80	70
Gräsdike, öppet dike, vägdike	30	20	40	20	55	35	35	50	10	65	85	15
Svackdike	35	35	65	50	65	65	50	50	15	70	85	60
Biofilter/ regnbädd	65	40	80	65	85	85	55	75	80	80	70	85
Torr damm	10	25	40	30	30	40	40	30	10	50	75	30
Våt damm	55	35	75	60	60	50	75	50	30	80	80	75
Våtmark	50	30	80	55	60	80	60	25	30	85	95	70

7 Skyfallsanalys

Vid skyfall antas alla ledningsnät för dagvatten fyllas och vatten rinner till största del ytledes. Därför analyseras bara ytliga rinnvägar.

Under ett skyfall med 100 års återkomsttid och 2 timmars varaktighet med klimatfaktor 1,3 faller cirka 85 mm regn enligt Dahlströms formel (för formel, se avsnitt 2.2). Eftersom bara ytledes avrinning analyseras i Scalgo Live, görs ett antagande om att en viss mängd vatten, motsvarande 10 mm regn, magasineras i ledningsnät eller infiltreras. Resterande 75 mm rinner ytledes. Regnmängden har därför satts till 75 mm i Scalgo Live. Samma regnmängd studeras vid både befintliga och framtida förhållanden.

7.1 Befintliga förhållanden

Utförd skyfallsanalys för befintliga förhållanden visas i Figur 11 nedan. Analysen visar risk för översvämningar med betydande vattendjup (över 50 cm) i västra delen av utredningsområdet. På ett par platser i norra delen av utredningsområdet visas risk för översvämningar över 10 cm och på flertalet platser inom åkermarken kan vatten bli stående med små djup (upp till cirka 10 cm). Ytliga rinnvägar genom området är i huvudsak från norr till söder.

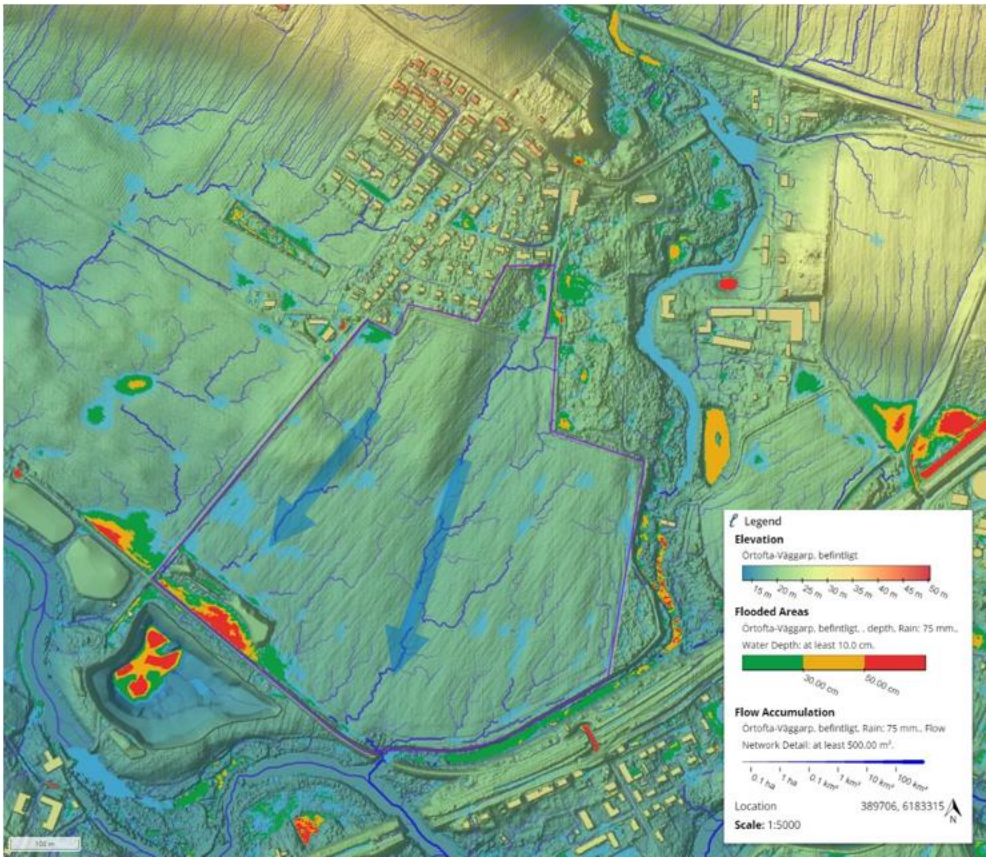

Figur 11. Skyfallsanalys vid befintliga förhållanden (Scalgo ApS, 2022). I västra delen av utredningsområdet finns risk för översvämningsdjup över 50 cm. På ett par platser i norra delen av utredningsområdet visar analysen översvämningar över 10 cm djup. Blå pilar visar riktning för ett par större rinnvägar.

Analys av rinnvägarna visar att vatten vid skyfall under befintliga förhållanden riskerar att rinna in i utredningsområdet från flera håll i norra och västra delarna av utredningsområdet, se Figur 12 nedan.

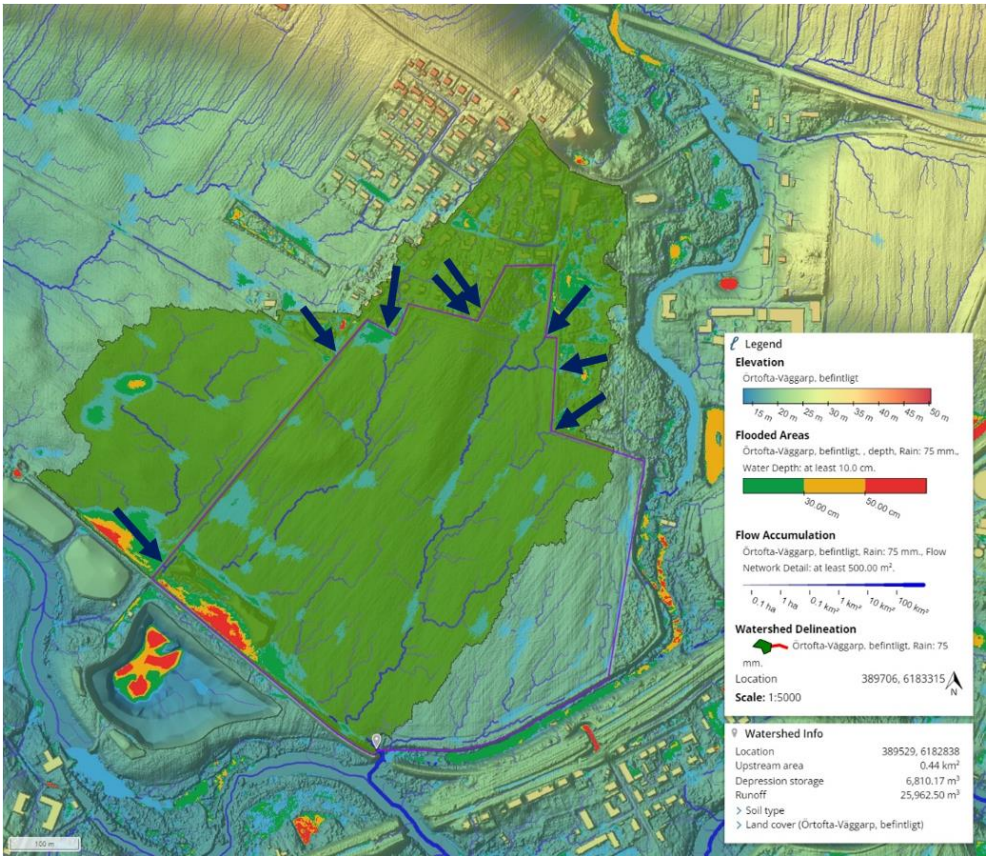

Figur 12. Pilar visar några platser där analysen visar att vatten utifrån riskerar att rinna in i utredningsområdet vid skyfall (Scalgo ApS, 2022). Grönmarkerat område är avrinningsområde till utloppspunkten vid Bråån. Avrinningsområdets utbredning visar från vilka ytor vatten kommer till utredningsområdet.

7.2 Planerade förhållanden

Bebyggelsestrukturen under planerade förhållanden är inte bestämd. Därmed har ingen analys gjorts utifrån planerad bebyggelse. Utifrån befintliga förhållanden, kan dock sammanfattas några rekommendationer och riktlinjer för planering av ny bebyggelse:

- Planera grönområden utifrån befintliga lågstråk, som representeras av de största rinnvägar i skyfallsanalysen. Se Figur 11 i föregående avsnitt.
- Planera avledning av inkommande skyfallsvatten (se Figur 12 i föregående avsnitt) genom diken i utredningsområdet. Det kan

också finnas alternativ att dirigera om skyfallsvägar utanför utredningsområdet, så att vatten tar andra vägar.

- Bevara åtminstone samma lågpunktsvolym som under befintliga förhållanden i utredningsområdet, för att inte förvärra situationen nedströms vid skyfall. Lågpunktsvolymen vid befintliga förhållanden beräknas till cirka 3 300 m^3, vilket är mindre än beräknad fördröjningsvolym vid dimensionerande 20-årsregn. Därmed bedöms att volymen i framtida fördröjningsanläggningarna räcker även för hantering av skyfall. Framtida lågpunktsvolymer, som ska kunna översvämmas vid skyfall, bör i första hand planeras i grönområden.

8 Föreslagen dagvatten- och skyfallshantering

8.1 Principlösningar för dagvatten

Att ta hand om, fördröja och rena dagvatten i helt eller delvis öppna system är det mest hållbara sättet att hantera dagvatten. Genom öppen avledning nyttjas processer som efterliknar naturens eget sätt att ta hand om regnvatten d.v.s. avrinning över vegetationsytor, avdunstning, infiltration och perkolation, transport i öppna vattendrag och fördröjning i våtmarker och dammar. Dessa processer och system ger ett mycket långsammare avrinningsförlopp vilket minskar toppflödena och dessutom kommer en större andel vatten att infiltrera och även avdunsta vilket innebär att den totala volymen som avrinner blir mindre. Mark och växter hjälper även till att rena dagvattnet genom olika bio- och geokemiska samt fysikaliska processer. Figur 13 visar en principskiss över hållbar dagvattenhantering i en sekvens med fyra kategorier.

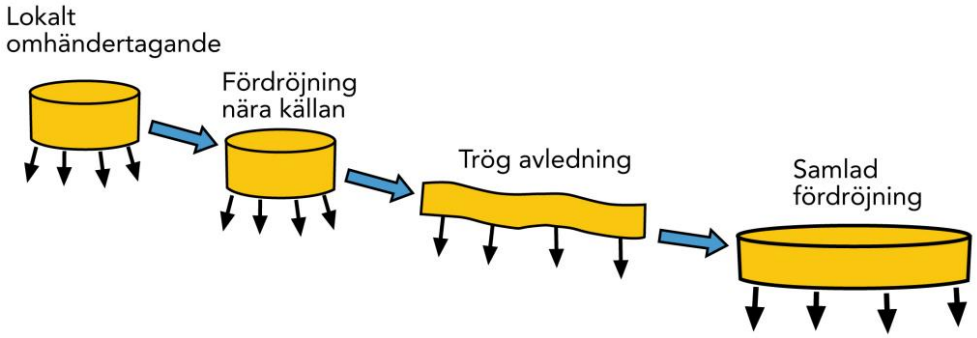

Figur 13. Öppna dagvattenlösningar kan delas in i fyra kategorier (Stahre, 2004).

I Tabell 14 ges exempel på lösningar som svarar mot de fyra kategorierna kopplade till en öppen, hållbar dagvattenhantering.

Tabell 14. Exempel på tekniska lösningar inom de fyra olika kategorierna av öppen dagvattenhantering.

	Lokalt omhänder-tagande på tomtmark	**Fördröjning nära källan**	**Trög avledning**	**Samlad fördröjning**
Ex.	Infiltration och fördröjning i gräs-, grus- och makadam-fyllningar Vattenutkastare och infiltration på gräsytor Genom-släppliga beläggningar Gröna tak Dammar	Infiltration och fördröjning i gräs-, grus- och makadam-fyllningar Infiltration på gräsytor Genom-släppliga beläggningar Översvämnings-ytor Diken, dammar, våtmarker	Svackdiken Kanaler Bäckar och diken Sekundära avrinnings-vägar i grönstråk, på gång- och cykelvägar och på gator	Dammar Våtmarks-områden Översvämnings-ytor i parker och i jordbruks-landskapet

Inom utredningsområdet föreslås dagvatten i största möjliga utsträckning ledas via öppna lösningar såsom diken i grönytor för samlad fördröjning och rening innan utsläpp till recipienten. Särskilt viktigt är det att vatten från trafikerade ytor renas, eftersom föroreningar såsom tungmetaller och olja typiskt når dagvattnet via trafikerade ytor. Gröna tak, regnbäddar och dammar kan användas för dagvattenhantering samtidigt som de med rätt utformning också kan bidra till biologisk mångfald och rekreation. Dagvatten från takytor kan med fördel ledas via utkastare till grönytor på kvartersmark och vidare till allmän plats, alternativ kan takvatten samlas i regntunnor för bevattning.

Infiltrationsmöjligheter i området bedöms vara begränsade. Därmed bör inte tekniska lösningar baseras på lokal infiltration.

Dräneringsvatten bör om möjligt ledas via självfall till den öppna dagvattenhanteringen. Alternativt kan dräneringsvatten pumpas till dagvattenanläggningen eller ledas i separata täta ledningar till recipienten. Eventuellt kan befintliga ledningar för åkerdränering användas för anslutning av dräneringsvatten. För detta skulle dock krävas att VA-huvudmannen övertar aktuella dräneringsledningar genom en överenskommelse med markägaren.

För att säkerställa dagvattenhanteringens funktion på sikt, behövs regelbundet underhåll. Exempelvis är det viktigt att alla anläggningar för sedimentering, såsom dammar, regelbundet töms på sediment så att detta tas om hand kontrollerat. Det är också viktigt att filteranläggningar, såsom regnbäddar, underhålls genom byte av filtermedia när materialet börjar bli igensatt.

8.1.1 Dimensionering av anläggningar

Flödesberäkningarna visar erforderliga fördröjningsvolymer upp till dimensionerande 20-årsregn. För att ordna en kostnadseffektiv dagvattenhantering, kan det vara fördel att anlägga dammar som är tillräckliga för regn med kortare återkomsttid (1-2 år) samt att vissa ytor (som i normalfallet används för något annat) tillåts översvämmas vid regn som är större än de som är dimensionerande för dammarna. Dessa översvämningsytor bör ha flacka slänter (gärna 1:6 eller flackare) samt gräs eller annan vegetation som kan tillåtas stå under vatten tillfälligt.

Reningsanläggningar bör dimensioneras för minst 1-årsregn. Genom att klara 1-årsregn räcker anläggningen för att rena större delen av årsnederbörden, eftersom den största delen av regnmängden faller i form av mindre regn.

Dammar kan ordnas med utlopp som begränsar utflödet till motsvarande 1,5 l/s, ha. Huruvida denna flödesbegränsning är relevant bör utredas genom dialog med Kävlingeåns vattenråd. Bräddutlopp bör ordnas för hantering av större regn än det 1- eller 2-årsregn som är dimensionerande för dammen.

8.2 Utformning

Fördröjning av dagvatten kan företrädesvis ske genom trög avledning och översvämningsytor på flera platser i föreslagna lågstråk genom området, se Figur 14. Stora fördröjnings- och översvämningsvolymer hanteras lämpligen i södra delen av utredningsområdet, där stora befintliga lågpunkter finns. Ur skötselsynpunkt är det önskvärt att minimera antalet anläggningar för samlad fördröjning och rening (dammar). Anslutning av dagvatten till recipient föreslås i huvudsak ske till Bråån i söder.

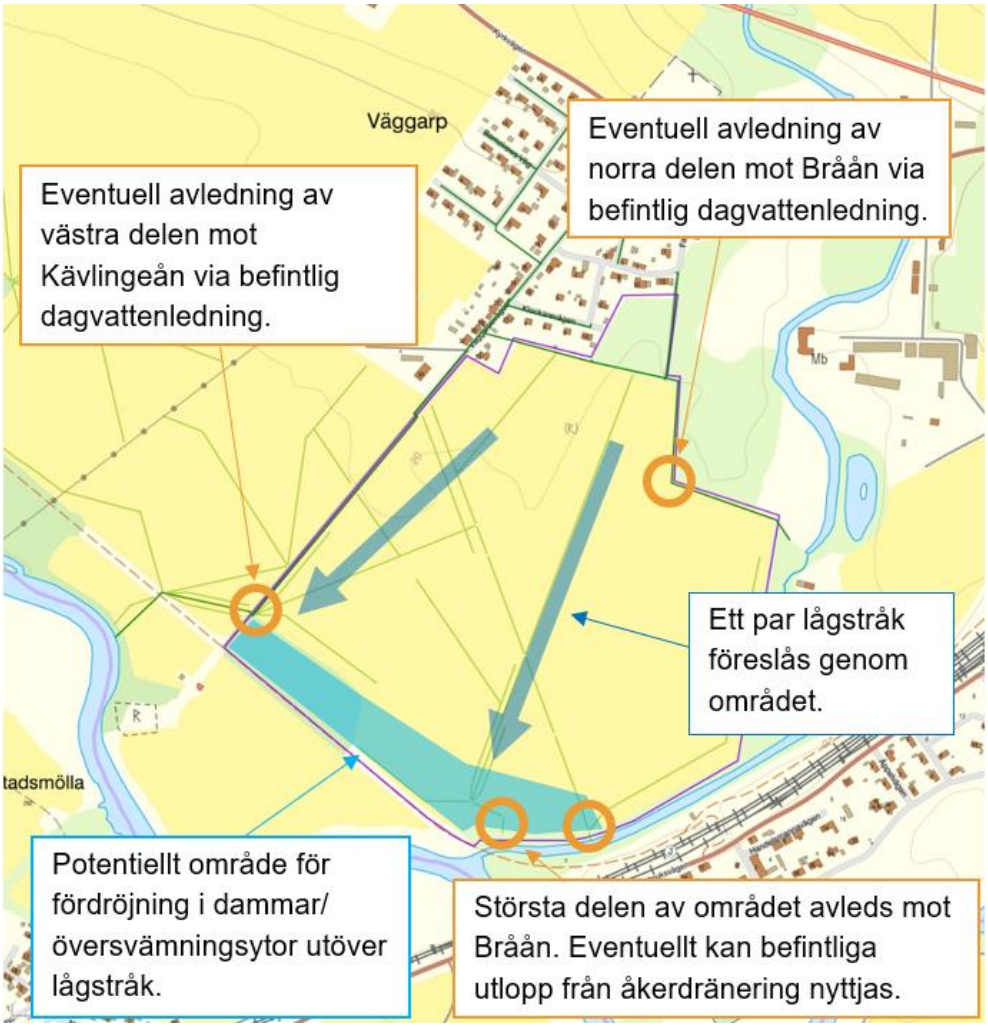

Figur 14. Föreslagen övergripande principutformning för dagvatten- och skyfallshantering. Ledningar som syns i figuren är dagvattenledningar och åkerdräneringens stammar (se även Figur 10, som visar befintliga ledningar).

Eventuellt kan det vara möjligt att ansluta delar av området i norr och i väster till befintliga dagvattenledningar som leder till Bråån i öster respektive Kävlingeån i väster. Det kan finnas fördel med att utsläpp sker till olika punkter och på olika nivåer för att uppehålla en bra vattennivå i ån. Exempelvis kan det vara bra med mindre utlopp på en låg nivå för att säkerställa att det kommer vatten till vattendraget om det kommer ett regn i en i övrigt torr period. Vid sådana tillfällen kan det vara bättre att dagvatten kontrollerat släpps till vattendraget så att djur och växter får vatten, snarare än att dagvattnet fördröjs inom området.

För att avgöra i vilken utsträckning befintliga ledningar kan användas, föreslås statusbedömningar och kapacitetsberäkningar. Detta gäller även utlopp från åkerdränering till Bråån i söder, som eventuellt kan utnyttjas som utlopp för dagvatten. Utnyttjande av dessa anläggningar skulle dock

kräva en överenskommelse mellan markägaren och VA-huvudmannen, som behöver överta anläggningen om den ska ingå i det allmänna VA-nätet.

Om kapaciteten i befintliga utloppsledningar inte räcker för det tillkommande dagvattnet behöver ett eller flera nya utlopp ordnas, vilket kräver anmälan om vattenverksamhet.

Figur 15 nedan visar principskiss för lågområde dit vatten leds från fastigheter och gator. Föreslagen princip bygger på huvudsakligen ytlig avrinning till svackdiken, som utgör del i den allmänna VA-anläggningen.

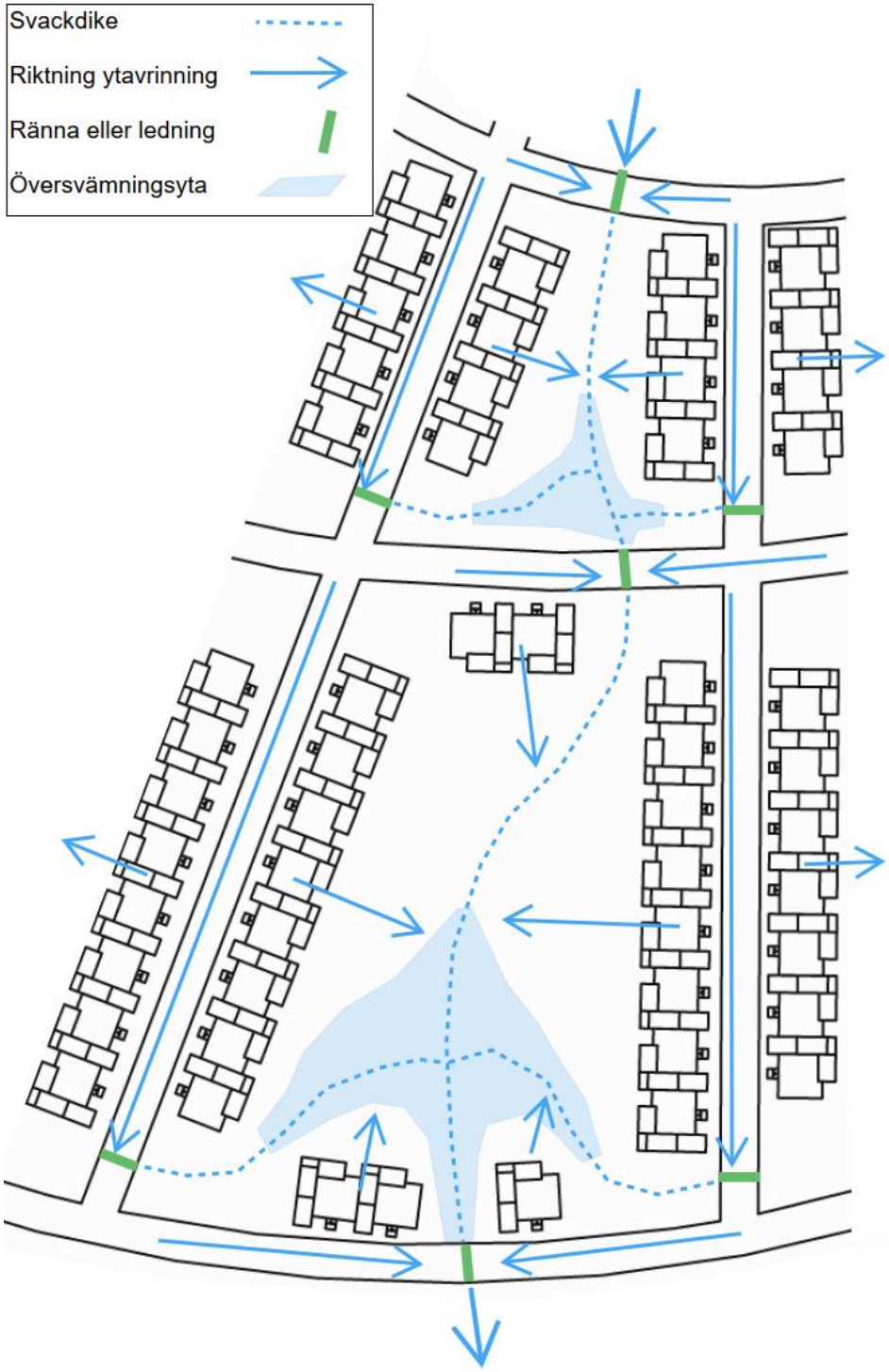

Figur 15. Principskiss för lågstråk i grönområde mellan nya byggnader. Fastigheter och gator avvattnas mot grönytor som inrymmer svackdiken och översvämningsytor.

8.3 Beskrivning av föreslagna åtgärder

8.3.1 Vegetationsklädda tak

Vegetationsklädda tak (gröna tak) kan vara aktuella för nya byggnader. För att bedöma huruvida det kan vara aktuellt för en viss takyta behöver hänsyn tas till flera aspekter såsom ekonomi och skötsel samt konstruktionens förmåga att hantera lasten som ett grönt tak kan innebära. Det ställer också krav på viss taklutning, eftersom gröna tak inte kan anläggas i för brant lutning. Mindre tillkommande byggnader, såsom komplementbyggnader inom kvartersmark, bör i huvudsak kunna förses med gröna tak.

Med hjälp av gröna tak kan takytor utnyttjas för att skapa gröna områden som gynnar biodiversitet, gynnar klimat i byggnader samt minskar dagvattenmängder tack vare vattenupptag av växter och ökad avdunstning.

Gröna tak kan anläggas med olika innehåll och olika tjocklek utifrån takets önskade funktion. Vanligast är de s.k. extensiva taken som kräver förhållandevis lite underhåll. Dessa är ofta tunna och har växtlighet i form av sedum- och eller örtväxter (Vinnova, 2021). Bäst effekt på minskad avrinning av dagvatten har de gröna taken vid lågintensiva regn. De lågintensiva regnen står för det största antalet regn som inträffar inom ett år, och extensiva gröna tak kan minska den årliga avrinningen upp till 50 % jämfört med ett konventionellt tak (Svenskt Vatten, 2016).

8.3.2 Diken och svackdiken

Svackdiken föreslås generellt som trög transportväg för dagvatten i grönytor. Placering av svackdiken är typiskt inom gröna lågstråk.

Med svackdike avses ett brett vegetationsklätt dike med svag sänktlutning, se Figur 16. Svackdiken är beklädda med vattentåligt gräs eller våtmarksväxter och karaktäriseras av en stor bredd och en svag längsgående lutning. Svackdiken bör ha en sänktlutning på 1:4 eller flackare med hänsyn till skötsel. Ett svackdike kan ses som ett alternativ till traditionella avloppsystem och används främst där man önskar ett öppet dagvattensystem. Meningen är att de skall fungera som transportsystem och för magasinering av dagvattnet. Svackdiken kan förses med strypt utlopp eller överfall i olika sektioner för att vidaregående flöde skall begränsas.

Figur 16. Exempel på svackdike (foto: Tyréns AB).

Ett svackdike för avledning av dagvatten ska inte beaktas som ett komplett reningssystem. Däremot är det en metod som är effektiv mot rening av kväve och även upp till 20 % av metaller. Det går inte heller att säkerhetsställa en konstant hög reningseffekt och gräset behöver klippas kontinuerligt för att kunna behålla flödet. Svackdiken med våtmarksväxter renar bättre än motsvarande diken med gräs. Eftersom svackdiken i princip är självgödslande på grund av alla näringsämnen som kommer med dagvattnet så krävs ingen ytterligare gödsling.

Vanliga diken har vanligtvis brantare sluttlutning än svackdiken, upp till en lutning på 1:2, och tar därför mindre plats än svackdiken.

8.3.3 Ytvattenrännor

Vid ytlig avledning avleds vattnet ofta i öppna rännor och dessa har oftast högre kapacitet än nedgräva ledningar. Rännor kan även förses med någon form av galler, så att de blir körbara, se Figur 17. Marken runt rännorna utformas så att en lutning ges till rännan och på så sätt kan vattnet avledas vidare till dagvattenanläggningar där fördröjning och rening

sker. Rännorna leder diken eller dammar för rening. Dock finns det ett visst driftbehov i form av att kontrollera så att inte sedimentering och ansamlande av skräp har skett, så att dagvattnet kan flöda fritt i lösningens in och utlopp.

Figur 17. Ytvattenrännor kan utföras så att de tål tung trafik (Foto: BG Byggros AB).

Ytvattenrännor föreslås användas där dagvatten från gator ska ledas till grönstråk för dagvattenhantering. Där höjdförhållandena är gynnsamma, föreslås ytvattenrännor också användas för att leda vatten över gator mellan lågstråk.

8.3.4 Dammar

Dammar föreslås för fördröjning i lågstråk samt för rening i slutet av dagvattensystemet. Samtidigt som dammar har förmåga att fördröja och rena stora volymer dagvatten kan de bidra med rekreativa och biologiska värden. Vanligtvis används dammar som lösningar i slutet av ett dagvattensystem. En dagvattendamm kan utföras både våt (se Figur 18) och torr. En torr damm har ingen permanent vattenyta och har därför större magasinsvolym än en våt damm, där det alltid står vatten. Det är i synnerhet våta dammar som kan bidra med biologisk mångfald och rekreationsvärden.

Figur 18. Exempel på våt damm (foto: Tyréns AB).

Vid platsspecifik utformning krävs kunskap om grundvattennivåerna i området då djupet och positioneringen är beroende av just dessa. En damm kan utformas så att den både kan ta emot normala flöden av dagvatten samt till viss del utjämna extrema flöden.

Om dammar som används för rening genom sedimentation utsätts för höga flöden, finns risk att sediment spolas med de höga flödena och leds ut ur dammen. Därför kan det vara fördel om inloppen till reningsdammar utformas för att begränsa hastigheten på inkommande vatten. I vissa fall kan det vara fördel att ordna ett strypt inflöde till dammen, så att större flöden än de dimensionerande leds exempelvis till en översvämningsyta istället för till dammen.

8.3.5 Översvämningsytor

Översvämningsytor är typiskt lågt belägna grönytor som har annan huvudsaklig användning men kan översvämmas vid kraftiga regn. Figur 23 visar exempel på en skålad gräsyta i ett grönområde, som skulle kunna översvämmas tillfälligt.

Figur 19. Exempel på grönyta som skulle kunna översvämmas vid kraftiga regn (foto: Tyréns AB).

Multifunktionella översvämningsytor föreslås placeras inom lågstråk på platser där det finns kapacitetsbrister (flaskhalsar) i dagvattensystemet. Exempelvis kan flaskhalsar vara där diken övergår i ledningar. Diken har generellt högre kapacitet än ledningar och kapaciteten kan lätt utökas genom att vattennivån stiger i diket.

Översvämningsytor föreslås också i södra delen av utredningsområdet, i slutet av dagvattensystemet. I denna del finns idag de största lågpunkterna, som utgör naturliga översvämningsytor. Syftet med översvämningsytor i slutet av systemet är delvis att säkerställa reningsdammars funktion samtidigt som områden nedströms skyddas från stora vattenflöden.

9 Höjdsättning

Höjdsättning bör göras så att byggnader är något upphöjda i relation till gator och omgivande mark. Följande riktlinjer rekommenderas:

- Marken närmast husfasader ska luta ut från byggnaden.
- Grönytor ska vara nedsänkta för att kunna ta emot dagvatten samt översvämmas vid extrema regn.
- Dagvatten ska ledas ytligt till allmän grönyta där så är möjligt.
- Där gröna lågstråk korsar gator är det särskilt viktigt att samtliga byggnader i närheten har golvnivåer på betryggande nivå över gatans lågpunkt, eftersom lågpunkten kan fungera som skyfallsväg vid extrema regn.

I samband med höjdsättning inom utredningsområdet, bör en ny skyfallsanalys göras för att säkerställa att rinnvägar vid skyfall samt potentiella översvämningar kan kontrolleras.

10 Recipientpåverkan

Den huvudsakliga recipienten för dagvatten från utredningsområdet är Kävlingeån. Ån har utpekade problem med övergödning till följd av näringsämnen från jordbruksmark och urban markanvändning. Dessutom finns risk att recipientens status med avseende på metaller och BaP försämras på grund av vägtrafik i recipientens avrinningsområde.

Föroreningsberäkningar antyder att föroreningsmängder för bland annat näringsämnen, metaller och BaP ökar under planerade förhållanden. Därmed krävs rening av dagvatten för att recipientens status inte ska påverkas till följd av planerad förändring av markanvändningen.

Föreslagna dagvattenlösningar, med fördröjning och rening i svackdiken och dammar, bedöms kunna ge effektiv avskiljning av aktuella föroreningar. Med rätt utformning och underhåll av dagvattenanläggningar, bedömer Tyréns att föreslagen förändring av markanvändningen är möjlig utan att recipientens status försämras.

11 Slutsatser

Möjligheter till infiltration av dagvatten bedöms vara begränsade, eftersom jordtypen är förhållandevis tät och grundvattennivån kan vara högt belägen. Därför rekommenderas lösningar för dagvattenhantering som inte förlitar sig på infiltration i marken.

Utredningsområdets huvudsakliga recipient är Kävlingeån. Recipienten är påverkad av övergödning och det finns risk för försämrad status med avseende på bland annat metaller och benso(a)pyren. Föroreningsberäkningar antyder att dessa ämnen kan öka under planerade förhållanden. Därmed krävs rening för att inte riskera att påverka recipientens status. Föreslagna lösningar med svackdiken och dammar kan effektivt rena aktuella föroreningar. Med rätt utformning och underhåll av dagvattenanläggningarna bedöms att planerad förändring av markanvändning är möjlig utan att påverka recipientens status.

För Kävlingeån finns ett vattenråd som syftar till att samla arbetet med vattenvård och vattenkontroll för Kävlingeån. Rådet, där bland annat

dikningsföretag, kommuner samt markägare ingår, utgör ett viktigt samråds- och remissorgan i dessa frågor.

Flödesberäkningar visar att större dagvattenflöden förväntas under planerade förhållanden. För att inte påverka omgivningen mer än under befintliga förhållanden, krävs fördröjning av dagvatten. Med fördröjning till flöden motsvarande flöden under befintliga förhållanden, bedöms att markavvattningsföretaget i Kävlingeån inte kommer påverkas. Beräknad fördröjningsvolym uppgår till cirka 4 400 m^3 vid dimensionering för 20 års statistisk återkomsttid. Fördröjningsvolymen föreslås hanteras genom flera anläggningar bestående av dammar och översvämningsytor. Dammar som används för rening och fördröjning bör dimensioneras för återkomsttider om 1-2 år. Översvämningsytorna kan med fördel vara multifunktionella ytor som har annan primär användning, men översvämmas vid extrema regn.

Utförd skyfallsanalys visar att den största lågpunkten inom utredningsområdet finns i västra delen, i skogsmarken som ska bevaras. Där kan vatten bli stående till nivåer över 50 cm vid skyfall. Det finns även ett par lågpunkter i norra delen av utredningsområdet där vatten kan bli stående över 10 cm. Sammanlagd lågpunktsvolym är enligt analysen cirka 3 300 m^3. Vid planering av framtida bebyggelse bör området behålla minst lika stor lågpunktsvolym, som kan översvämmas vid skyfall, för att inte påverka omgivningen mer än under befintliga förhållanden. Eftersom volymen är mindre än beräknad erforderlig fördröjningsvolym vid dimensionerande regn, bedöms att framtida fördröjningsanläggningar räcker för att hantera skyfall.

Skyfallsanalysen visar ett par större rinnvägar i riktning från norr till syd/syd-väst. Dessa rinnvägar föreslås vara vägledande för föreslagna lågstråk genom bebyggelsen. Inom lågstråken bör ytorna till stor del vara grönytor som inrymmer svackdiken, dammar och översvämningsytor. Hänsyn behöver också tas till potentiellt inkommande skyfallsvatten till utredningsområdet från områden norr om och väster om området.

För att minska risken att framtida dagvattenmängder ökar i betydligt större omfattning än antaget i denna utredning, föreslås att det i framtida detaljplaner skrivs in en planbestämmelse om maximal hårdgöringsgrad om 40 %.

12 Rekommendationer om fortsatt arbete

Tyréns rekommenderar:

- Dialog med Kävlingeåns vattenråd om föreslagen exploatering.

- Bedömning av kapacitet i befintliga dagvattenledningar och utloppsledningar från åkerdränering. Syftet är att avgöra om anslutning av dagvatten kan ske till dessa.
- Mer detaljerad dagvattenutredning för hela området som planprogrammet omfattar. Utförd dagvattenutredning är endast översiktlig. Den mer detaljerade utredningen bör utföras när det finns förslag till bebyggelsestruktur och senast i samband med framtagande av områdets första detaljplan .
- Geotekniska undersökningar med grundvattenmätning över minst 12 månader. Grundvattennivån är viktig att ta hänsyn till vid utformning av anläggningar och påverkan på grundvattennivåer kan utgöra tillståndspliktig vattenverksamhet.
- Skyfallsanalys i samband med höjdsättning inom området.
- Planbestämmelse om maximal hårdgöringsgrad om 40% inom kvartersmark i kommande detaljplaner i området.

13 Bilagor

Bilaga 1 – Beräkningsresultat från StormTac

14 Referenser

Google. (den 21 September 2022). Hämtat från Google Maps: https://www.google.com/maps/

Kävlingeåns vattenråd. (den 26 September 2022). *Vattenrådet*. Hämtat från Kävlingeåns vattenråd: http://www.xn--kvlingen-0zaq.se/vattenradet/

Länsstyrelsen. (den 15 December 2005). *Bevarandeplan för Natura 2000-området Emåns vattensystem i Kalmar län.* Hämtat från Naturvårdsverket.

Länsstyrelsen Skåne. (den 6 September 2022). *Vatten och Klimat*. Hämtat från Länsstyrelsens geoportal: https://ext-geoportal.lansstyrelsen.se/standard/?appid=d2372b43847c46a6b3ae89bdd2d8aeac

Naturvårdsverket. (den 18 Maj 2022). *Skyddad natur*. Hämtat från Naturvårdsverket: https://skyddadnatur.naturvardsverket.se/

Scalgo ApS. (den 14 Juli 2022). *Scalgo Live*. Hämtat från Scalgo: https://scalgo.com/live/

SGU. (den 15 Juli 2022). *Kartvisaren*. Hämtat från SGU: https://apps.sgu.se/kartvisare/

SMHI. (den 7 September 2022). *Modelldata per område*. Hämtat från SMHI Vattenwebb: https://vattenwebb.smhi.se/modelarea/

Stahre, P. (2004). *En långsiktigt hållbar dagvattenhantering.* Malmö: Svenskt vatten.

StormTac AB. (den 7 September 2022). *StormTac Databas v.2022-08-30*. Hämtat från StormTac Web: www.stormtac.com

Svenskt Vatten. (2016). *P110 Avledning av dag-, drän- och spillvatten.* Stockholm: Svenskt Vatten.

Vinnova. (2021). *Grönatakhandboken.* Stockholm: AB Svensk byggtjänst. Hämtat från Grönatakhandboken: https://www.gronatakhandboken.se/pdf/

VISS. (den 5 September 2022). Hämtat från VISS: https://viss.lansstyrelsen.se/

VISS. (den 5 September 2022). *Vattenkartan*. Hämtat från VISS - Vatteninformationssystem Sverige: https://ext-geoportal.lansstyrelsen.se/standard/?appid=1589fd5a099a4e309035beb900d12399

MUR (Markteknisk undersökningsrapport)/ Geoteknik

SLÄTTÄNG - VÄGGARP

Slutrapport

2023-05-25

Uppdrag:	325590 Slättäng - Väggarp
Titel på rapport:	MUR (Markteknisk undersökningsrapport) / Geoteknik, Slättäng – Väggarp
Status:	Slutrapport
Datum:	2023-05-26

Medverkande

Beställare:	Firma Jacob Bennet
Kontaktperson:	Jacob Bennet
Konsult:	Tyréns Sverige AB
Uppdragsansvarig:	Victor Edensand
Handläggare:	Jesper Härling
Kvalitetsgranskare:	Johan Striberger

Innehållsförteckning

1 Objekt **5**

2 Ändamål och syfte **6**

3 Underlag **6**

4 Styrande dokument **6**

5 Geoteknisk kategori **7**

6 Befintliga förhållanden **7**
6.1 Topografi och ytbeskaffenhet 7
6.2 Befintliga konstruktioner 7

7 Positionering **8**

8 Geotekniska fältundersökningar **8**
8.1 Utförda undersökningar 8
8.2 Undersökningsperiod 8
8.3 Fältingenjörer 8
8.4 Kalibrering och certifiering 8
8.5 Provhantering 9

9 Geotekniska laboratorieundersökningar **9**
9.1 Utförda undersökningar 9
9.2 Undersökningsperiod 9
9.3 Laboratorieingenjörer 9

10 Hydrogeologiska undersökningar **9**
10.1 Utförda undersökningar 9
10.2 Undersökningsperiod 10
10.3 Fältingenjörer 10

11 Härledda värden **10**
11.1 Jordartsbeskrivning 10
11.2 Hållfasthets- och deformationsegenskaper 10

11.3 Hydrogeologiska egenskaper 11

12 Värdering av undersökning 11

12.1 Generellt 11

12.2 Härledda värdens spridning och relevans 12

13 Övrigt 12

Bilagor

Beteckning	Datum
Bilaga 1 – Provtabell 1 sida	2023-05-25
Bilaga 2 – Härledda värden 4 sidor	2023-05-25

Ritningar

Beteckning	Typ, skala	Datum
G-11-1-001	Plan och enstaka borrhål, Angiven (A1)	2023-05-25

Inledning

En Markteknisk undersökningsrapport (MUR) är en faktabaserad handling som redovisar omfattning och resultat av utförda geotekniska undersökningar.

I föreliggande handling är samtliga nivåer angivna i höjdsystem RH 2000 om inget annat anges

1 Objekt

Tyréns Sverige AB har på uppdrag av Firma Jacob Bennet utfört en översiktlig geoteknisk undersökning i samband med planering av nytt bostadsområde inom delar av fastigheten Örtofta 21:1, Väggarp, Eslöv kommun, vilket redovisas i figur 1.

Jacob Bennet har varit beställarens kontaktperson. Viktor Edensand har varit uppdragsansvarig på Tyréns Sverige AB och Jesper Härling har varit geoteknisk handläggare. Intern granskning har utförts av Johan Striberger.

Figur 1. Översiktskarta med undersökningsområdet redovisas med röd polygon. Karta hämtad från Eniro 2023-05-08.

2 Ändamål och syfte

Utförd undersökning syftar till att översiktligt klargöra de geotekniska förutsättningarna inför detaljplanearbetet av nytt bostadsområde.

3 Underlag

Följande underlag har studerats inför upprättande av föreliggande rapport:

1. Jordarts-, berggrunds- och jorddjupskarta över området med tillhörande beskrivning från SGU.
2. Koordinatsatt grundkarta, erhållet av Eslöv Kommun, 2022-05-24.

Vid framtagande av undersökningsprogram och val av undersökningsmetoder inför nu utförd undersökning har [1] studerats i vilken det framgår att undersökningsområdet förväntas utgöras av lerig morän. Jorddjupet uppskattas enligt [1] till 10-30 m.

4 Styrande dokument

Denna rapport ansluter till SS-EN 1997-1:2005 med tillhörande nationell bilaga. I tabellerna nedan redovisas styrande dokument för undersökningen.

Tabell 1. Planering, redovisning och utvärdering

Undersökningsmetod	***Standard eller annat styrande dokument***
Fältplanering	SS-EN 1997-2:2007 (/AC:2010)
Fältutförande	SS-EN ISO 22475–1:2021 (eng), SGF Rapport 1:2013
Beteckningssystem	SGF/BGS beteckningssystem 2001:2 samt av SGF kompletterat beteckningsblad, 2016-11-01
Utvärdering	SS-EN 1997-2:2007 (/AC:2010) IEG 2:2008 R2 SGI I15:2007 CPT-sondering TKGeo 13 R2

Tabell 2. Fältundersökningar

Undersökningsmetod	***Standard eller annat styrande dokument***
CPT, CPTu/ Spetstrycksondering	SS-EN ISO 22476-1:2012 (eng)/ SGF Rapport 1:2013
Provtagningar	
Kategori B	SS-EN ISO 22475–1:2021 (eng)/ Geoteknisk fälthandbok SGF Rapport 1:2013

Tabell 3. Laboratorieundersökningar.

Metod	***Standard eller annat styrande dokument***
Klassificering	SS-EN ISO 14688-1:2017
Materialtyp	AMA Anläggning 20
Tjälfarlighet	AMA Anläggning 20
Vattenkvot	SS-EN ISO 17892-1:2014/A1:2022 (eng)

Tabell 4. Hydrogeologiska undersökningar.

Metod	***Standard eller annat styrande dokument***
Öppna system	SS-EN ISO 22475–1:2021
Fria vattenytor i borrhål	SGF Rapport 1:2013

5 Geoteknisk kategori

Utförda undersökningar är utförda i enlighet med Geoteknisk kategori 2 för konstruktion/grundläggning.

6 Befintliga förhållanden

6.1 Topografi och ytbeskaffenhet

Området består av en stor åkeryta som sluttar svagt åt söder och sydväst ned mot befintlig GC-väg och en mindre å. I den södra delen av området mot befintlig GC-väg bestod markytan av sumpmark och ytvatten påträffades vid undersökningspunkt 23T02 vid undersökningstillfället.

Inmätta nivåer vid utförda undersökningspunkter varierar mellan +17,6 och +19,7.

6.2 Befintliga konstruktioner

Inom undersökningsområdet påträffas inga konstruktioner ovan jord.

Vid tidpunkten för utförda undersökningar fanns inom undersökningsområdet markförlagda ledningar för VA, el och tele. Dräneringsledningar ligger utbrett över hela undersökningsområdet.

7 Positionering

Utsättning och inmätning av geotekniska undersökningspunkter har utförts av Lars Olsson, Tyréns Sverige AB, i mätklass B enligt SGF Rapport 1:2013.

- Koordinatsystem: SWEREF 99 13 30.
- Höjdsystem: RH 2000.

8 Geotekniska fältundersökningar

8.1 Utförda undersökningar

Aktuella undersökningar omfattar:

- CPT-sondering (CPT) i 4 st undersökningspunkter.
- Störd provtagning med skruvborr (Skr) i 4 st undersökningspunkter.

Utförda provtagningar redovisas i bilaga 1 samt i plan och sektion på ritning G-11-1-001.

8.2 Undersökningsperiod

Undersökningarna har utförts under 2:e maj 2023.

8.3 Fältingenjörer

Fältarbetet har utförts av Rickard Andersson och Lars Olsson, fältingenjörer på Tyréns Sverige AB.

8.4 Kalibrering och certifiering

Utförda undersökningar har utförts med borrbandvagn av modell 605FM. Kalibreringsprotokoll erhålls på begäran

Tabell 5. Utrustning och kalibrering

Utrustning	***Datum***	***Kalibrerad av***
Borrbandvagn 21600	2023-01-05	Thomas Andrén, Geofund AB
CPT 5565*	2023-01-02	Alexander Dahlin, Geotech AB

Areafaktorer a=0,847 b=0,004

8.5 Provhantering

De geotekniska jordproverna har hanterats i enlighet med SGF Rapport 1:2013. Störda prover har förvarats och transporterats i märkta plastpåsar.

9 Geotekniska laboratorieundersökningar

9.1 Utförda undersökningar

Aktuella laboratorieundersökningar omfattar:

- Jordartsbenämning av 16 st prover.
- Bestämning avseende materialtyp och tjälfarlighetsklass av 21 st prover.
- Bestämning av vattenkvot av 5 st prover.

Utförda laboratorieundersökningar redovisas i bilaga 1.

9.2 Undersökningsperiod

Laboratorieundersökningar har utförts under 17:e maj 2023.

9.3 Laboratorieingenjörer

Laboratorieundersökningar har utförts av Jonas Åkerman, laboratorieingenjör på Tyréns Sverige AB.

10 Hydrogeologiska undersökningar

10.1 Utförda undersökningar

Aktuella hydrogeologiska undersökningar omfattar:

- Installation av grundvattenrör (Rf) i 4 st undersökningspunkter. Installerade grundvattenrör utgörs av PEH-rör (Ø=50 mm) med 1,0 och 2,0 m filterlängd.

Utförda hydrogeologiska undersökningar redovisas i plan och sektion på ritning G-11-1-001.

10.2 Undersökningsperiod

Hydrogeologiska undersökningar har utförts under 2:e maj och 16:e maj 2023.

10.3 Fältingenjörer

Installation av grundvattenrören har utförts av Rickard Andersson och Lars Olsson, Tyréns Sverige AB. Lodning av grundvattennivåer efter installationstillfället har utförts av Jesper Härling, Tyréns Sverige AB.

11 Härledda värden

11.1 Jordartsbeskrivning

Området består av ett ytlager av fyllningsmaterial som underlagras av friktionsjord som sen underlagras av lermorän. I norra delen av området påträffas lermorän direkt under fyllningsmaterialet.

Fyllningsmaterialet utgörs av grus, sand, lera, lermorän och humusmaterial. Fyllning påträffas ned till mellan 0,2 och 0,8 m u my. Fyllning med organiskt innehåll förekommer ner till mellan 0,1 och 0,4 m u m my.

Friktionsjorden består av sand med inslag av grus och lera. Friktionsjorden varierar i mäktighet mellan 0,2 och 1,3 meter.

Lermorän som bedöms vara sandig påträffas ned till avslutad skruvprovtagning på mellan 3,0 och 4,0 m u my.

För fullständig redovisning av påträffade jordarter, materialtyp och tjälfarlighetsklass, se bilaga 1.

11.2 Hållfasthets- och deformationsegenskaper

Härledda värden för hållfasthetsegenskaper (inre friktionsvinkel ϕ' och odränerad skjuvhållfasthet c_u) samt deformationsegenskaper (E-modul) från utförda CPT-sonderingar redovisas i bilaga 2. Notera att fyllning med organiskt innehåll ej utvärderats.

Utvärderingarna har utförts med stöd av SS-EN 1997-1 (Eurokod 7) och SGI Information 3 och 15.

För fyllning har sonderingsmotståndet dividerats med 1,2 innan utvärdering av inre friktionsvinkel ϕ'.

E-modul för lermorän har utvärderats från härledda värden på c_u Vid utvärdering av E-modul under odränerade förhållanden har följande samband använts:

$$E = 250 * c_u.$$

Effektiva (dränerade) hållfasthetsparametrar för lermorän kan utvärderas empiriskt enligt:

$$c' = 0{,}1 * c_u$$

$$\phi' = 30°$$

11.3 Hydrogeologiska egenskaper

Vid utförda skruvprovtagningar har en fri vattenyta noterats i 3 borrhål på djup som varierar mellan 0,5 och 1,9 m u my, se ritning G-11-1-001.

I installerade grundvattenrör har grundvattennivån mätts vid 1 tillfälle efter installationstillfället, med noteringar om grundvatten på nivåer som anges i tabell 6, se även ritning G-11-1-001.

Tabell 6. Uppmätta grundvattennivåer i installerade grundvattenrör.

Undersöknings-punkt	***Marknivå***	***Spetsnivå***	***Uppmätt grundvattennivå***	
			2023-05-02	2023-05-16
23T01GW	+19,7	+15,7	+18,6	+18,6
23T02GW	+17,6	+14,6	+15,8	+17,3
23T03GW	+18,7	+15,1	+15,9	N/A*
23T04GW	+18,5	+16,1	+17,2	+17,1

* rör förstört vid lodning, för ytterligare information se kapitel 12.1

12 Värdering av undersökning

12.1 Generellt

Vid utförd undersökning har det inte framkommit resultat och/eller förändrade förutsättningar som föranlett avsteg från det förutbestämda undersökningsprogrammet.

Vid lodning 16/5 var grundvattenrör 23T03GW förstört och upplockat från marken. Rören kunde hittas i en slänt bredvid området och därav kunde ingen grundvattennivå mätas i detta rör.

12.2 Härledda värdens spridning och relevans

Genomförda utvärderingar av jordens hållfasthetsegenskaper baseras på empiriska samband, vilka är framtagna utifrån en specifik jordartssammansättning där homogena egenskaper föreligger. Naturligt avsatta jordarter uppvisar i regel en stor variation med avseende på sammansättning och lagringsstruktur, vilket är en konsekvens av geologiska bildningsprocesser. Förekommande lermorän är per definition en heterogen jordart. Därför ska utvärderingen av materialegenskaperna i dessa jordar göras med viss försiktighet. Extremvärden bör förkastas eftersom de inte antas representera den utvärderade jordens verkliga egenskaper.

Någon riktad undersökning med avseende på blockförekomst har inte utförts inom undersökningsområdet. Notera att förekommande morän per definition innehåller block.

Vid utförda CPT-sonderingar krävdes förborrning genom fyllningen från 1,2 ner till 2,0 m u my i undersökningspunkt 23T04. Därmed saknas information om förekommande jordars hållfasthets- och deformationsegenskaper mellan 1,2 och 2,0 m u my.

13 Övrigt

För förklaring till de geotekniska beteckningarna som redovisas i bifogade handlingar och ritningar, se SGF:s (Svenska Geotekniska Förening) hemsida: www.sgf.net.

TYRÉNS

Slättäng - Väggarp
Firma Jacob Bennet
Geoteknisk laboratorieundersökning

Littera: 325590
Utfört av: J.Åkerman
Datum: 2023-05-17

Provtabell
Provtagningsredskap: Skr

Borrhål ID	Djup (m)	Jordart Laboratorieklassning	Eurocode	Vatten-kvot w (%)	AMA-20 Mtrl.typ	AMA-20 Tjälfarl.	Anmärkning Fält	Anmärkning Lab
23T01	0,00 - 0,25	mörkbrun FYLLNING av SAND och HUMUSJORD	Mg[Sa, Hu]		5B	4		fältklassad
	0,25 - 0,80	brun/grå FYLLNING av LERMORÄN och SAND	Mg[ClTi, Sa]		4B	3	Tegel	fältklassad
	0,80 - 2,00	grå sandig LERMORÄN	saClTi		4B	3		fältklassad
	2,00 - 3,00	grå sandig LERMORÄN	saClTi		4B	3		fältklassad
	3,00 - 4,00	grå sandig LERMORÄN	saClTi		4B	3		fältklassad
23T02	0,00 - 0,20	mörkbrun FYLLNING av humushaltig sandig LERMORÄN	Mg[husaClTi]		5B	4		
	0,20 - 0,40	brun lerig SAND	clSa		3B	2		
	0,40 - 1,00	brun sandig LERMORÄN	saClTi		4B	3		
	1,00 - 2,00	brun sandig LERMORÄN	saClTi	10	4B	3		
	2,00 - 3,00	brun sandig LERMORÄN	saClTi	15	4B	3		
23T03	0,00 - 0,40	mörkbrun FYLLNING av humushaltig sandig LERMORÄN	Mg[husaClTi]		5B	4		
	0,40 - 1,50	brun lerig grusig SAND	clgrSa		3B	2		
	1,50 - 2,00	ljusbrun sandig LERMORÄN	saClTi	12	4B	3		
	2,00 - 3,00	ljusbrun sandig LERMORÄN	saClTi	12	4B	3		
	3,00 - 3,90	ljusbrun sandig LERMORÄN	saClTi	13	4B	3		
23T04	0,00 - 0,10	mörkbrun FYLLNING av humushaltig SAND	Mg[huSa]		5B	4		
	0,10 - 0,50	brun FYLLNING av grusig SAND	Mg[grSa]		2	1		
	0,50 - 0,70	brun FYLLNING av lerig grusig SAND	Mg[clgrSa]		3B	2		
	0,70 - 2,00	brun grusig SAND	grSa		2	1		
	2,00 - 3,00	grå sandig LERMORÄN	saClTi		4B	3		
	3,00 - 4,00	grå sandig LERMORÄN	saClTi		4B	3		

Uppdrag: Slättäng - Väggarp
Handläggare: Jesper Härling

Uppdragsnr: 325590
Datum: 2023-05-25

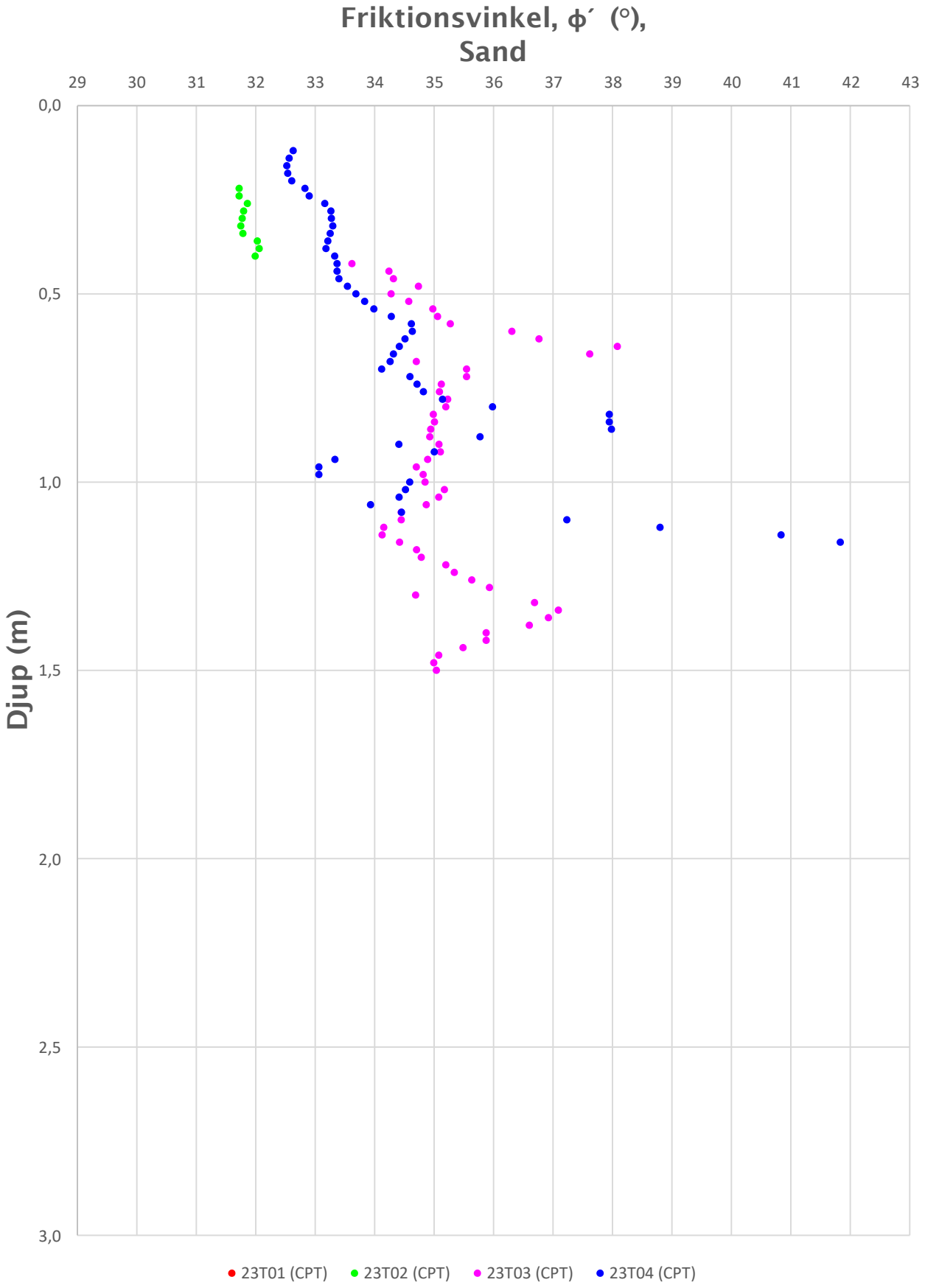

Uppdrag: Slättäng - Väggarp
Handläggare: Jesper Härling

Uppdragsnr: 325590
Datum: 2023-05-25

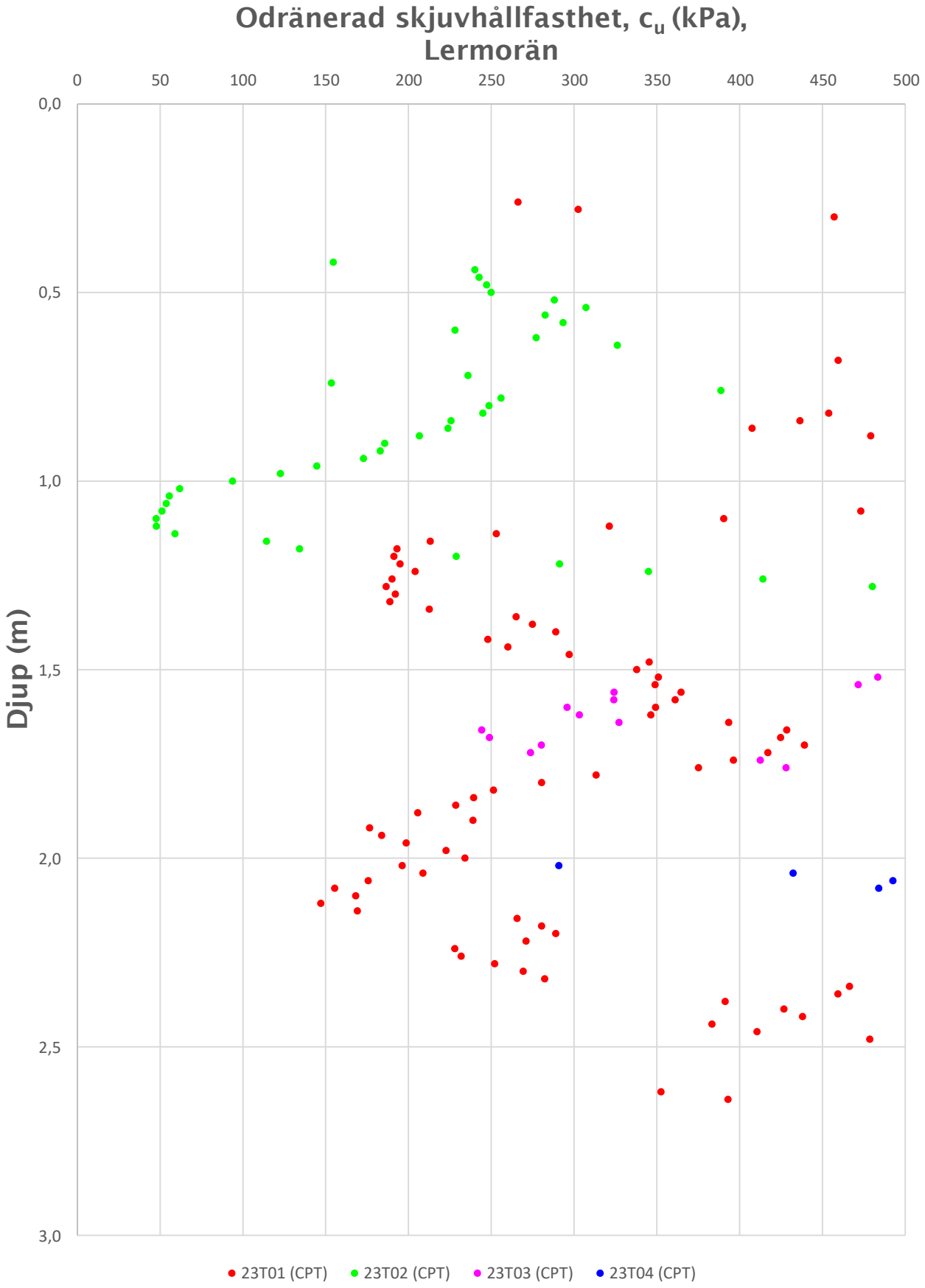

Uppdrag: Slättäng - Väggarp
Handläggare: Jesper Härling

Uppdragsnr: 325590
Datum: 2023-05-25

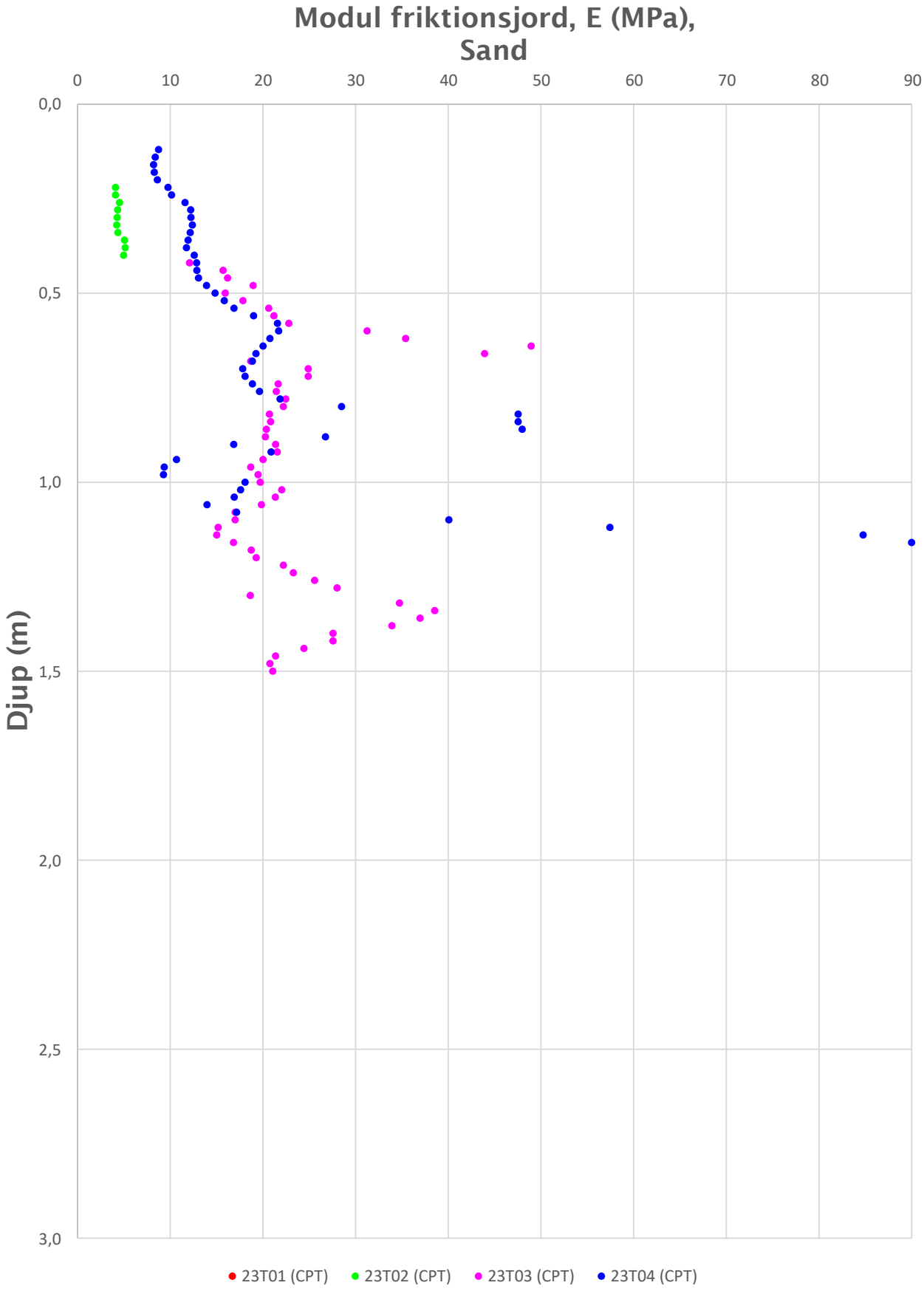

Uppdrag: Slättäng - Väggarp
Handläggare: Jesper Härling

Uppdragsnr: 325590
Datum: 2023-05-25

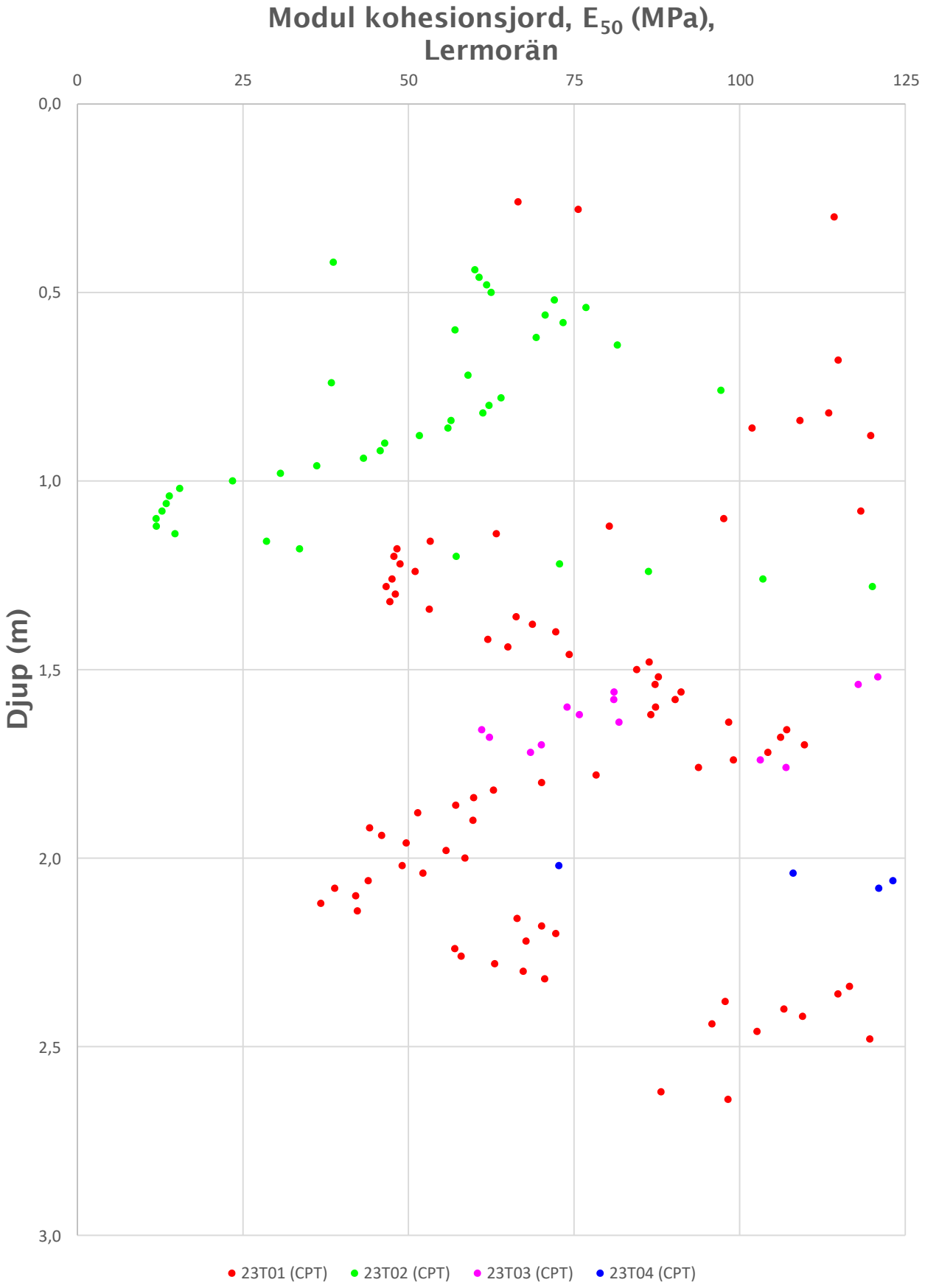

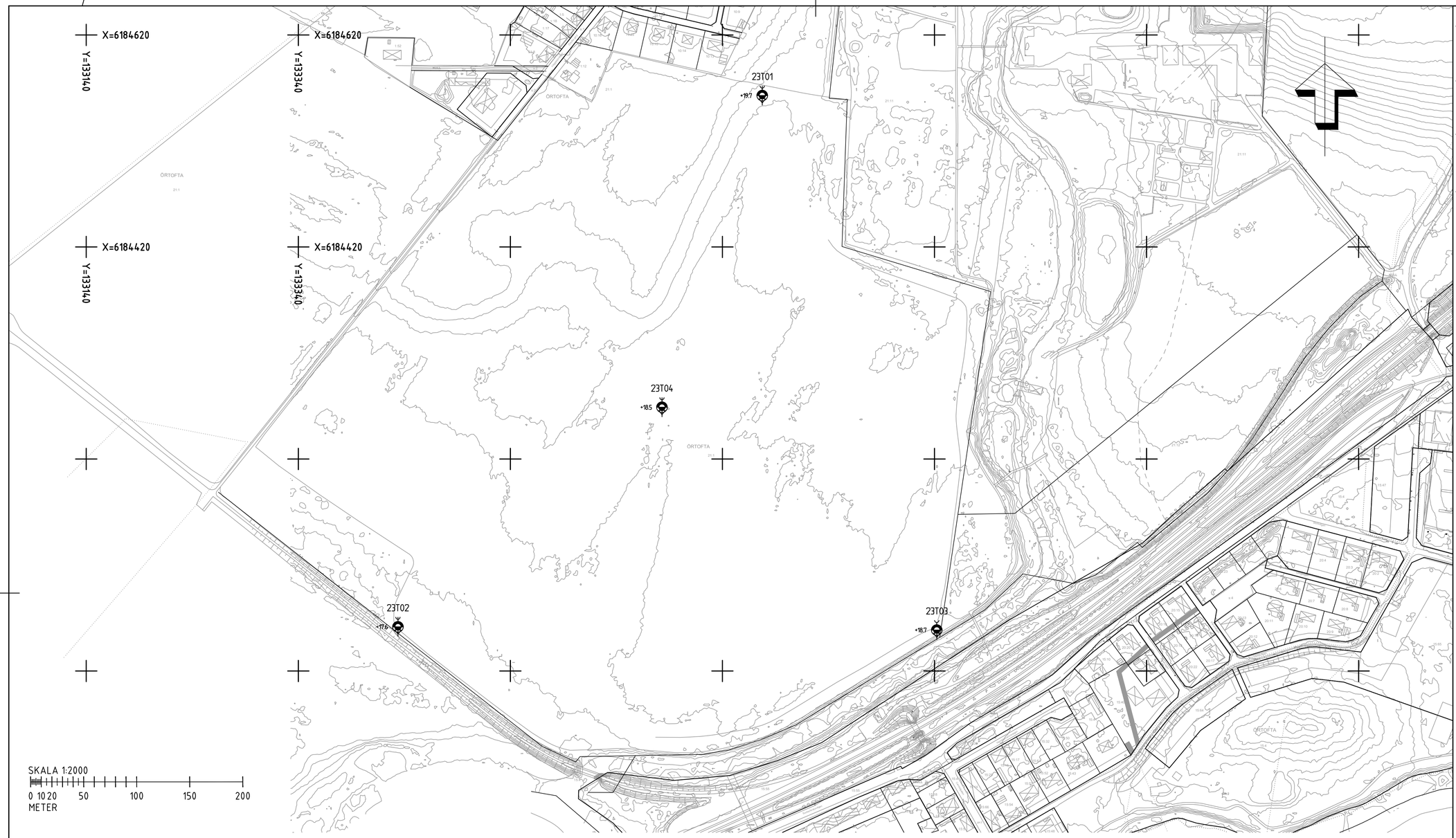

KOORDINATSYSTEM

PLANSYSTEM: SWEREF 99 13 30
HÖJDSYSTEM: RH 2000

FÖRKLARINGAR

SE SGF:S BETECKNINGSSYSTEM www.sgf.net SAMT AV SGF KOMPL. BETECKNINGSBLAD DATERAT 2016-11-01

UNDERSÖKNINGAR

23T01-23T04 ÄR UTFÖRDA AV TYRÉNS SVERIGE AB UNDER MAJ 2023

ANMÄRKNINGAR:

SE TILLHÖRANDE MARKTEKNISK UNDERSÖKNINGSRAPPORT (MUR) FÖR YTTERLIGARE DETALJER

RITNINGEN GÄLLER ENDAST GEOTEKNISK UNDERSÖKNING

ENSTAKA BORRHÅL

1: 100

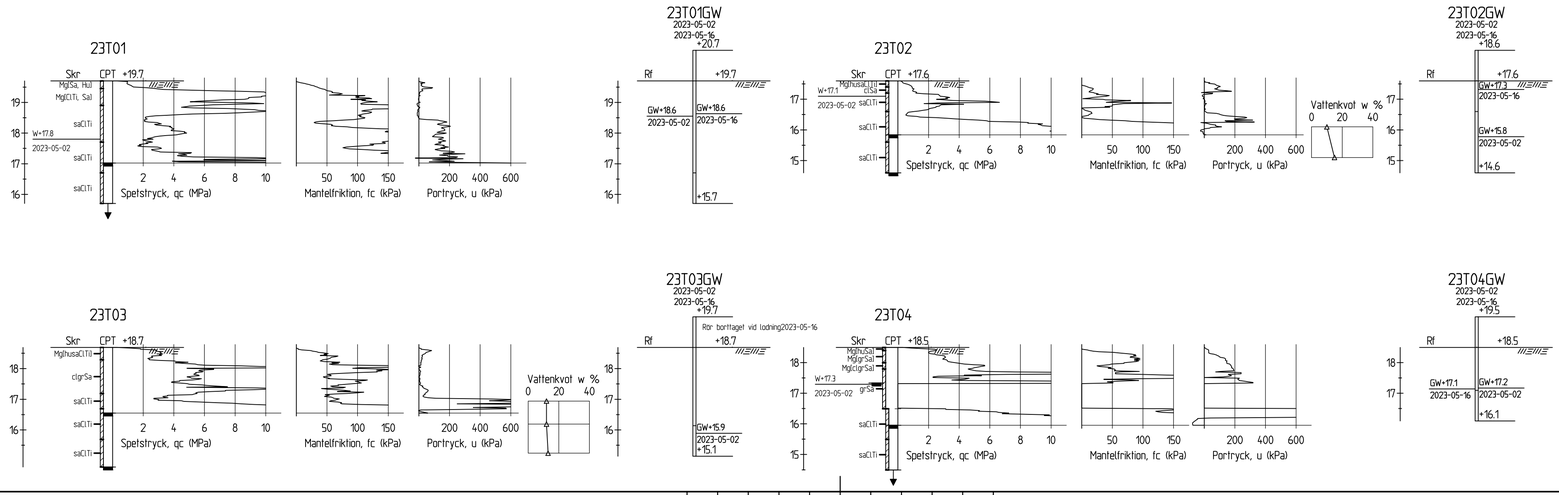

BET	ANT	ÄNDRINGEN AVSER	DATUM	SIGN

FIRMA JACOB BENNET

TYRÉNS

UPPDRAG NR	RITAD AV	HANDLÄGGARE
325590	J. HARLING	J. HARLING
DATUM 20230525	ANSVARIG VIKTOR EDENSAND	

SLÄTTÄNG - VÄGGARP
GEOTEKNISK UNDERSÖKNING
PLAN OCH ENSTAKA BORRHÅL

SKALA	NUMMER	BET
ANGIVEN (A1)	G-11-1-001	

Plottad 2023-05-23 10:41:50 av Jesper Harling
Sökväg Q:\MAL\325590\G\Ritder\G-11-1-001.dwg

ESLÖVS KOMMUN

VOO 2026/177

2026-05-06
Marieth Roos-Ekelund
+4641362984
marieth.roos-ekelund@eslov.se

Vård- och omsorgsnämnden

Tjänsteskrivelse. Kvalitetsberättelse för år 2025

Förslag till beslut

- Vård- och omsorgsnämnden beslutar att godkänna upprättad Kvalitetsberättelse för år 2025.

Ärendebeskrivning

Enligt Socialstyrelsens föreskrift SOSFS 2011:9 – ”Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete” – bör årligen en sammanhållen kvalitetsberättelse upprättas. I den ska det framgå hur arbetet har bedrivits under det gångna året, vilka åtgärder som vidtagits för att säkra verksamhetens kvalitet och vilka resultat som uppnåtts.

Enligt SOFS 2011:9 består ledningssystemets grundläggande uppbyggnad av processer och rutiner samt samverkan. Det systematiska förbättringsarbetet sker genom riskanalys, egenkontroll samt avvikelser. Det är förvaltningens arbete under 2025 med dessa områden som kvalitetsberättelsen konkret och kortfattat ska beskriva samt analysera. Vidare redogörs för en del av de mätningar och undersökningar förvaltningen deltar i samt domar, tillsynen från andra myndigheter och icke verkställda beslut. Avslutningsvis finns en sammanfattande bedömning med identifierade förbättringsområden samt en uppföljning av hur arbetet med föregående års identifierade förbättringsområden har gått.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse. Kvalitetsberättelse för år 2025
- Kvalitetsberättelse för år 2025

Beredning

Kvalitetsberättelsen har identifierat följande förbättringsområden:

- Säkerställa framtagandet av processer och rutiner samt göra dem lätta att hitta och använda i det dagliga arbetet.

- Utveckla arbetet med aggregerade analyser av avvikelsehanteringen. Översyn av arbetet med lex Sarah-rapporter och utredningar.
- Utveckla arbetet med planer för systematiskt kvalitetsarbete. Fokus på hur de ska dokumenteras samt att rutin och process behöver tas fram.
- Utveckla, förenkla och systematisera den sociala dokumentationen. Tester med AI-verktyg visar på gott resultat och kan vara ett sätt att förbättra kvaliteten.

Beslutet skickas till
Handläggare

Ingrid Westerlund
Tf Förvaltningschef

Marieth Roos Ekelund
Socialt ansvarig samordnare

ESLÖVS KOMMUN

KVALITETSBERÄTTELSE FÖR ÅR 2025

Upprättad kvalitetsberättelse för Vård och Omsorg, verksamhetsår 2025, redogör för hur det systematiska kvalitetsarbetet bedrivits under året samt vilka förbättringsområden som har identifierats.

Inledning

Enligt Socialstyrelsens föreskrift SOSFS 2011:9 – ”Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete” – bör en sammanhållen kvalitetsberättelse upprättas årligen. I den ska framgå hur arbetet med att systematiskt och fortlöpande utveckla och säkra verksamhetens kvalitet har bedrivits under det gångna året, vilka åtgärder som vidtagits för att säkra verksamhetens kvalitet och vilka resultat som uppnåtts. Kvalitetsberättelsen ska vara till nytta för verksamheten vad gäller att identifiera förbättringsområden, planera kommande arbete samt göra prioriteringar kring vad som är mest angeläget att göra.

Kvalitet definieras som när en verksamhet uppfyller de krav och mål som gäller för verksamheten enligt de lagar och föreskrifter som styr verksamheten (SOSFS 2011:9 2 kap. 1 §).

Enligt SOSFS 2011:9 består ledningssystemets grundläggande uppbyggnad av processer och rutiner samt samverkan. Vidare att det systematiska förbättringsarbetet sker genom riskanalys, egenkontroll samt avvikelser, klagomål och synpunkter. Det är förvaltningens arbete under 2025 med dessa områden som kvalitetsberättelsen konkret och kortfattat ska beskriva samt analysera.

Kvalitetsberättelsen fördelas på följande rubriker:

- Processer och rutiner
- Samverkan
- Riskanalys
- Egenkontroller
- Avvikelser, klagomål och synpunkter
- Mätningar och undersökningar
- Domar, tillsyn från andra myndigheter, icke verkställda beslut
- Sammanfattande bedömning och identifierade förbättringsområden

Processer och rutiner

Den som bedriver socialtjänst eller verksamhet enligt LSS ska identifiera, beskriva och fastställa de processer i verksamheten som behövs för att säkra verksamhetens kvalitet (SOSFS 2011:9). I varje process ska de aktiviteter som ingår dels identifieras, dels ska dess inbördes ordning tydliggöras. Därutöver ska rutiner upprättas där ett bestämt tillvägagångssätt beskrivs för hur aktiviteten ska utföras och vem som ansvarar för den.

Under 2025 har förvaltningens utvecklingsledare och kommunens lösningsarkitekt fortsatt planera inför vilket verktyg och metod som ska användas för processer samt rutiner i samband med nytt intranät. Det är viktigt att processer och rutiner blir lätt åtkomliga via arbetsmobiler. Ett arbetssätt som skulle kunna utökas är att sätta QR-koder på lämpliga platser så att medarbetare enkelt kan ta fram information vid behov.

Ett omfattande arbete har skett för att ta fram ny process och rutin för vårdplaneringsprocessen (samverkan vid utskrivning från sluten sjuk- och hälsovård (SVU) samt hemgångsstöd (HGT). Förväntas vara klart och i bruk våren 2026.

Rutinen för verksamhetssystemets funktioner vårdbegäran/delad journalanteckning och HSL-uppdrag har uppdaterats. Vårdbegäran har under 2025 införts fullt ut i verksamhet funktionsnedsättning samt äldreomsorgens särskilda boenden. Under 2026 planerar hemvården införa funktionen. Vårdbegäran innebär att omsorgspersonal kan anmäla behov av stöd från legitimerad personal i icke-akuta situationer. Införandet bedöms förbättra kvaliteten i kommunikationen mellan professionerna vilket gagnar den enskilde brukaren.

Rutin för behörighetsstyrning är upprättad och beskriver tydligt vilka funktioner som ska ha tillgång till vilka moduler i verksamhetssystemet. Rutinen lever upp till ökade krav på att säkerställa enskildas sekretess samtidigt som medarbetare ska ha tillgång till den information som krävs för att ett tryggt och säkert arbete runt den enskilde ska kunna utföras. Vidare har rutin för växelomsorg och för avvägning mellan socialtjänstlagen och arbetsmiljölagen inom hemvården arbetats fram under året.

Riktlinje för medboende samt ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete har tagits fram under året och antogs av nämnden tidigt år 2026.

Det sedvanliga arbetet med att uppdatera och justera rutiner har utförts.

Plan för systematiskt kvalitetsarbete, per enhet och verksamhet
Under 2025 har planer för systematiskt kvalitetsarbete tagits fram inom äldreomsorgens särskilda boenden, hemvården, enheten för ekonomiskt bistånd, myndighetsenheten samt socialtjänst över 18 år. Strukturen är i stort sett samma som kvalitetsberättelsens. Varje enhet beskriver sitt pågående och planerade kvalitetsarbete. Efter att varje enhet har gjort sin plan har en aggregerad plan per verksamhet framställts.

Samverkan

En del av de personer som kommer i kontakt med vård- och omsorgsnämnden har sammansatta behov som kräver samverkan och samarbete såväl internt inom och mellan nämnder som externt med andra myndigheter och aktörer. Samverkan är då en nödvändighet för att uppnå kvalitet för brukaren. Samverkansskyldigheten regleras i olika lagar och föreskrifter, exempelvis i förvaltningslagen, socialtjänstlagen och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade. Det ska finnas processer och rutiner som säkerställer hur samverkan ska bedrivas med andra verksamheter och inom förvaltningen.

Förvaltningens medarbetare samverkar dagligen med brukare, närstående och med kollegor. Inom äldreomsorgen finns en väl utvecklad team-samverkan mellan olika medarbetare som alla har brukarens behov i centrum. En annan form av intern samverkan är skattningar i BPSD-registret (BPSD = Beteendemässiga och Psykiska Symptom vid Demens) samt Senior Alert. Inom hemtjänsten är det sedan 2022 lag om att brukare ska erbjudas fast omsorgskontakt och denne har ett specifikt ansvar för samverkan. Från och med 2026-07-01 kommer motsvarande lag om fast omsorgskontakt gälla även inom särskilda boenden.

Förvaltningen samverkar med Barn- och Utbildningsförvaltningen avseende omställningsarbetet kring den nya socialtjänstlagen, samsjuklighet, stöd till föräldrar med kognitiva svårigheter och suicidprevention samt strategin ”Från försörjningsstöd till egen försörjning”. Under 2025 har sam-utredningar införts där förvaltningarna samarbetar gällande barn med funktionsnedsättning där familjer har behov av stöd.

Förvaltningens teknikgrupp som installerar trygghetslarm har påbörjat ett samarbete med Räddningstjänsten Syd. Detta innebär att även rökdetektor kopplas in. Om brandlarm utlöses kan hemtjänstpersonal möta upp räddningstjänsten och eventuellt låsa upp ytterdörr samt berätta viktig information om brukaren, exempelvis rörelseförmåga och var i bostaden brukaren sannolikt finns.

Systemadministratör och SAS (socialt ansvarig samordnare) ansvarar för att sammankalla dokumentationsombud till träffar där funktioner, nyheter och behov av förändringar inom verksamhetssystemet tas upp.

Förvaltningen samverkar med externa aktörer såsom Kriscentrum och Sociala jouren för att säkerställa tillgänglighet gentemot den enskilde.

Riskanalys

Den som bedriver socialtjänst ska fortlöpande bedöma om det finns risk för att händelser skulle kunna inträffa som kan medföra brister i verksamhetens kvalitet. Varje identifierad risk ska analyseras med en bedömning kring hur sannolikt det är att negativ händelse inträffar samt vilka konsekvenserna skulle kunna bli. Riskanalys innebär att verksamheten är framåtblickande och förebyggande.

Det sker kontinuerligt riskanalyser avseende exempelvis brukare, bemanning, boende, arbetsmiljö, organisationsförändringar, förändringar i arbetssätt/olika system med mera. En gång per år ansvarar ledningsgruppen för att göra en riskanalys som bildar underlag för intern kontroll. År 2025 lyftes bland annat följande risker fram i denna övergripande riskanalys:

- Loggningar i verksamhetssystem
- Risk för avbrott i verksamhetssystemets funktionalitet
- Basal omvårdnad
- Kunskapsbaserad socialtjänst

Ovan nämnda risker hanteras genom intern kontroll. Andra identifierade risker hanteras genom egenkontroll.

En riskanalys avseende risken för att inte nå kvalitet har utförts på enhetsnivå i samband med planerna för systematiskt kvalitetsarbete.

Egenkontroller

Enligt 5 kap. 2 § SOSFS 2011:9 ska egenkontroller göras med den frekvens och i den omfattning som krävs för att säkra verksamhetens kvalitet. Egenkontroll kan innebära jämförelser med andra verksamheter, jämförelser över tid av den egna verksamheten, målgruppsundersökningar, granskning av dokumentation, undersökning av medarbetares bemötande med mera.

Med start i juni 2022 upprättas årligen ”Plan för egenkontroll”. Under 2025 har följande egenkontroller genomförts:

- **Avvikelsehantering** – generellt hanteras avvikelser enligt socialtjänstlagen och LSS inom korrekt tidsspann. SAS söker upp de enhetschefer som inte hanterat avvikelser enligt rutin och det visar sig då att det stora flertalet avvikelser är hanterade i praktiken men detta har inte dokumenterats. Det finns en risk för att avvikelser inte hanteras och skärpt egenkontroll kommer införas under 2026 efter det att MAS (medicinskt ansvarig sjuksköterska) och MAR (medicinskt ansvarig för rehabilitering) har genomfört ett utvecklingsarbete avseende avvikelserna som rapporteras enligt HSL.

- **Skydds-åtgärder**: Det egenkontrollsarbete som infördes inom verksamhet funktionsnedsättning under 2024 har 2025 blivit del av ordinarie arbete och arbetsmodellen har justerats. Enheter kommer med ca 3-4 års mellanrum vara aktuell för egenkontroll. Kontrollerna tydliggör vikten av individuellt bemötande och individuellt utformade insatser.

  MAS/MAR/SAS har haft utbildnings/diskussionsmöten med främst kvalitetsledare inom särskilda boende, äldreomsorg. Detta drog ut på tiden så planerade egenkontroller genomförs först under 2026. Ett tydligt behov av mer kunskap och uppmärksamhet kring skyddsåtgärder noterades.

- **Genomförandeplaner:** Enligt rutin ska genomförandeplan påbörjas inom två veckor efter att insats inletts och vara slutförd inom en månad. Egenkontroller avseende tid mellan att insats inletts inom äldreomsorgen till dess genomförandeplan har upprättats har genomförts i samband med plan för systematiskt kvalitetsarbete. Generellt är det ett bra resultat och bättre än föregående granskning. Det finns en del resultat som visar på alldeles för lång tid för att upprätta en genomförandeplan alternativt att man gjort fel i verksamhetssystemet. Detta åtgärdas genom information på dokumentationsombudsträffar.

- **Loggning/behörighet:** Rutin är framtagen och antagen. Loggning är ett kontrollmoment inom intern kontroll för 2026. Vad gäller behörighet har systemförvaltare infört en systematisk gallring tre

månader efter sista inloggning. Stickprovskontroller avseende behörighet till verksamhetssystemet ska införas under 2026.

- **Fast omsorgskontakt: S**ocialstyrelsens enhetsundersökning visar att den som är fast omsorgskontakt i Eslöv är det för i genomsnitt 4.29 brukare. Ett riksgenomsnitt publiceras inte men tittar man vad övriga kommuner rapporterat in så är det ett stort spann men de flesta uppger mellan 4-6 brukare. De egenkontroller som planerades under 2025 har ej genomförts. Däremot har plan för systematiskt kvalitetsområde identifierat vilka frågeställningar som bör ingå i en egenkontroll. Verksamhetssystemet har bra funktioner för att stödja egenkontroll.

- **Kontinuiteten, hemvården:** Detta mått har ingått i KKiK (kommunens kvalitet i korthet) men togs bort under 2025. Regeringen har gett Socialstyrelsen i uppdrag att under 2026 ta fram en metod för att mäta kontinuiteten.

- **Icke verkställda beslut – risk för:** boendesamordnare och förste biståndsbedömare har månatliga genomgångar för att säkerställa att alla beslut verkställs. Inget att anmärka på har uppdagats under 2025.

- **Larmnyckelskåp, hemvården:** Välfärdstekniker kontrollerar varje vecka att alla larmnycklar finns på plats. Under 2025 var alla larmnycklar på plats vid kontrollen.

- **Dela genomförandeplan med handläggare:** Efter systemändringar ska utförare kryssa i att upprättad genomförandeplan delas med handläggare. Då kan handläggare ta del av den vilket är viktigt i samband med uppföljningar av beslut. Kontroll har gjorts vid tre tillfällen under 2025. Resultatet har varierat och är generellt sett inte bra. Åtgärder vidtas främst genom att dokumentationsombud och enhetschefer tar del av resultatet och hanterar det vidare.

- **Dokumentation:** I samband med plan för systematiskt kvalitetsarbete har flera mindre egenkontroller genomförts. Det har bland annat handlat om genomsnittligt antal journalanteckningar som skrivs per brukare inom särskilt boende, om avvikelser/lex Sarah-rapporter journalförs enligt rutin, vilken sorts information som delas i ”delad journalanteckning”, bruket av IBIC-rubriker. Det är svårt att värdera resultatet av dessa egenkontroller men de har varit underlag för intressanta diskussioner avseende dokumentation. En

del av de brister som finns kan komma att åtgärdas via AI-verktyg som testas under 2026.

- **Privata medel:** LSS-samordnare har fortsatt stödja enhetschefer och medarbetare med information och utbildning när brister upptäckts. Under året har verksamhet funktionsnedsättning infört ombudsroll för privata medel. Varje enhetschef har utsett medarbetare som genom denna roll har ett extra ansvar för hanteringen samt kontrollen av den.

Avvikelser, lex Sarah samt klagomål och synpunkter

Alla som utför uppdrag och arbetsuppgifter som regleras genom socialtjänstlagen eller LSS ska medverka till att den verksamhet som bedrivs och de insatser som genomförs är av god kvalitet. Att rapportera avvikelser är en del av det.

Lex Sarah kallas den skyldighet som alla anställda har att rapportera missförhållanden och brister. Det gäller också praktikanter, uppdragstagare och deltagare i arbetsmarknadspolitiska program.

Vidare ska den som bedriver socialtjänst eller verksamhet enligt LSS ta emot och utreda synpunkter och klagomål på verksamhetens kvalitet. Inkomna rapporter, klagomål och synpunkter ska sammanställas och analyseras i syfte att se mönster eller trender som indikerar brister i verksamhetens kvalitet samt åtgärda dessa.

Avvikelser enligt socialtjänstlagen, LSS och lex Sarah
År 2025 har **sammanlagt** 1 014 SoL/LSS-avvikelser inrapporteras vilket går att jämföra med de senaste årens 810, 711, 897 respektive 865 avvikelser.

Under året har **verksamhet funktionsnedsättning** inrapporterat 610 avvikelser jämfört med föregående års 475 avvikelser. **Verksamhet äldreomsorg** har rapporterat 358 avvikelser vilket går att jämföra med förra årets 221. **Verksamhet Hälsa och Bistånd** har minskat något, från 49 inrapporterade avvikelser 2024 till årets 46.

Avvikelserna rör främst brister i utförandet av insatser eller att insatser inte har utförts. Åtgärder som vidtagits handlar framför allt om samtal på APT,

samtal med enskilda medarbetare, ändringar i rutiner och genomförandeplaner. Detta avviker inte på något sätt ifrån tidigare år.

Under år 2025 har 40 lex Sarah-utredningar slutförts vilket går att jämföra med föregående års 27, 40, 53, 37 respektive 23 utredningar.

Två av utredningarna resulterade i anmälan till IVO då det bedömdes röra sig om allvarliga missförhållanden.

Av övriga utredningar bedömdes 22 som att missförhållande förelegat, 14 som ej missförhållande och 2 som risk för missförhållande.

Avvikelser suicid/suicidförsök
Avvikelsetypen har använts vid fem tillfällen under 2025 vilket är en ökning gentemot föregående års två avvikelser. Två avvikelser avsåg samma brukare. Inga uppenbara brister i arbetssätt eller utförande av insats har uppmärksammats, snarare tvärtom visar utredningarna på ett gott arbete kring aktuella brukare.

Åtgärder
Utifrån att antalet inrapporterade avvikelser ökat har även antalet registrerade åtgärder ökat från 292 under 2024 till sammanlagt 437 under 2025. Det är främst åtgärder avseende information och kommunikation samt riktlinjer, processer och rutiner som ökat kraftigt.

Åtgärderna fördelas i kategorier enligt nedan:

- Arbetsrättsliga åtgärder 6
- Händelsenära åtgärder 51
- Information och kommunikation 213
- Omgivning och organisation 24
- Riktlinjer, processer och rutiner 98
- Teknik, utrustning och apperatur 8
- Utbildning och kompetens 23
- Skickat externt 8

Klagomål och synpunkter
År 2025 har sammanlagt 68 klagomål och synpunkter inrapporterats vilket är snarlikt med 2024 års antal som var 66. Tidigare år har 47, 41 och 43 klagomål och synpunkter inrapporterats.

Av klagomålen/synpunkterna var det 28 som rörde Äldreomsorgen, 16 avsåg Funktionsnedsättning och 22 Hälsa och Bistånd. Två klagomål avsåg övergripande verksamhet.

Ett antal av rapporterna kommer ifrån samma personer. Resterande rör framför allt brister i utförande av insatser. Ansvariga enhetschefer har besvarat klagomålen och synpunkterna samt vid behov vidtagit åtgärder. Arbetsutskottet får vid två tillfällen per år en redogörelse för senaste halvårets rapporter.

Mätningar och undersökningar

”Så tycker de äldre om äldreomsorgen”
Helhetsbedömningen vad gäller särskilt boende för äldre visar ett något försämrat resultat jämfört med år 2025 – 73% jämfört med föregående års 75, 84 och 72%.

Helhetsbedömningen avseende hemvården visar ett förbättrat resultat med 87% jämfört med föregående års 84, 82, 84%.

Enhetscheferna inom äldreomsorgen har i uppdrag att analysera sitt resultat ihop med sina medarbetare och vid behov vidta åtgärder.

Brukarundersökningar, funktionsnedsättning
Verksamhet funktionsnedsättning har efter några års uppehåll genomfört de nationella brukarundersökningarna under året. Resultatet kommer analyseras under 2026.

Jämfört med rikets resultat sticker daglig verksamhet ut positivt på flera punkter. LSS-gruppbostad sticker ut negativt, framför allt avseende om man är rädd för någon på boendet.

Myndighetsenheterna inom Hälsa och Bistånd avser att under 2026 delta i brukarundersökningarna.

Domar, tillsyn från andra myndigheter, icke verkställda beslut

Domar
Det har under år 2025 inte inkommit domar som visar på brister i förvaltningens myndighetsutövning. Generellt fastställer domstolen det beslut nämnden fattat.

Tillsyn från andra myndigheter

- IVO har under 2025 genomfört sin författningsreglerade tillsyn av bostad med särskild service för barn eller ungdomar. Detta år var tillsynens fokus ifall barn/ungdom riskerar hot, våld och övergrepp från andra boende eller från personal. Tillsynen avslutades efter det att IVO angett som brist att kontrollera registerutdrag vid anställning på ett boende och brist på att sammanställa analys av inrapporterade avvikelser, synpunkter och klagomål på det andra boendet. IVO var nöjd med de åtgärder som hade eller planerades att vidtas.
- Justitieombudsmannen har framfört kritik avseende utredningstider inom LSS. Verksamheten har vidtagit förbättringsåtgärder och följer utredningstiderna noga.

Icke verkställda beslut
Varje kvartal rapporterar förvaltningen icke verkställda beslut till IVO.

Under år 2025 har IVO begärt information avseende ett beslut om LSS-bostad som under en längre tid ej verkställdes. Efter att begärd information kommit IVO tillhanda beslutade de att hos Förvaltningsrätten begära att utdömande av särskild avgift för detta dröjsmål sker.

Sammanfattande bedömning och identifierade förbättringsområden

Under år 2025 har systematiskt kvalitetsarbete enligt SOSFS 2011:9 bedrivits. Införandet av den nya socialtjänstlagen och de intentioner denna innebär har påverkat och kommer fortsatt påverka det systematiska kvalitetsarbetet. Lagen tydliggör kraven på att nämnden systematiskt och fortlöpande följer upp, utvecklar och säkrar kvaliteten i verksamheten samt att verksamheten ska bedrivas i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet.

Kvalitetsberättelsen har identifierat ett antal förbättringsområden där fortsatt arbete bör ske under 2026. Följande förbättringsområden finns:

- Säkerställa framtagandet av processer och rutiner samt göra dem lätta att hitta och använda i det dagliga arbetet.

- Utveckla arbetet med aggregerade analyser av avvikelsehanteringen. Översyn av arbetet med lex Sarah-rapporter och utredningar.

- Utveckla arbetet med planer för systematiskt kvalitetsarbete. Fokus på hur de ska dokumenteras samt att rutin och process behöver tas fram.

- Utveckla, förenkla och systematisera den sociala dokumentationen. Tester med AI-verktyg visar på gott resultat och kan vara ett sätt att förbättra kvaliteten.

Uppföljning av de förbättringsområden som identifierades i Kvalitetsberättelsen för år 2024

- Säkerställa framtagandet av processer och rutiner samt göra dem lätta att hitta och använda i det dagliga arbetet. *Visst arbete har pågått under 2025 och intensifieras under 2026 i och med införandet av ”nytt” intranät.*

- Översyn kring dokumentet ”Ledningssystemet för systematiskt kvalitetsarbete”. *Har utförts, nytt ”Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete” antogs av nämnden i januari 2026.*

- Fortsätta arbetet med planer för systematiskt kvalitetsarbete samt kvalitetsuppföljningar på enhetsnivå. Riskanalyser vad gäller risken för att inte nå kvalitet sker inom ramen för detta. *Har fortsatt och utökats till att även avse enheterna inom hemvården.*

- Avsaknad av ett system för systematiskt kvalitetsarbete efter det att Hypergene avvecklades. *Frågeställningen är lyft och sannolikt kan funktion inom Teams/Microsoft 365 bli aktuellt.*

- Översyn vad gäller om förvaltningen har de skriftliga avtal om samverkan med andra aktörer som krävs. *Har ej utförts. Ansvariga chefer säkerställer att nödvändiga avtal om samverkan finns.*

- Utvecklingsarbete avseende hanteringen av avvikelser och lex Sarah. *Har till viss del påbörjats men behöver fortsättas.*

- Säkerställa att aggregerad analys av avvikelser sker och dokumenteras. *Påbörjat och behöver vidareutvecklas.*

2026-05-12
Sofia Bärring
+4641362072
sofia.barring@eslov.se

Vård och omsorgsnämnden

Tjänsteskrivelse. Vårprognos 2026 vård- och omsorgsnämnden

Förslag till beslut

- Vård och omsorgsnämnden beslutar att anta Vårprognos 2026 och översända den till kommunstyrelsen.

Ärendebeskrivning

Förvaltningen har upprättat ett förslag till vårprognos för 2026. Beräkningarna baseras på redovisat resultat per 30 april 2026 samt den information som har framkommit vid ekonomiska uppföljningar med enhetschefer och avdelningschefer inom Vård och Omsorg.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse. Vårprognos 2026 vård- och omsorgsnämnden
- Vårprognos 2026 vård- och omsorgsnämnden

Beredning

Per den 30 april redovisar vård- och omsorgsnämnden en positiv avvikelse mot budget på 6,8 mnkr. Utfallet inkluderar statsbidrag som ännu inte betalats ut, men där bekräftelse om beviljande har erhållits.

Helårsprognosen för 2026 uppgår till en avvikelse på 0,0 mnkr. Nämnden erhåller liksom tidigare år statsbidrag för att säkerställa en god omsorg och hälso- och sjukvård för äldre personer, äldreomsorgslyftet samt omställning till god och nära vård. Dessa påverkar inte resultatet, men möjliggör riktade utvecklingsinsatser och omfattar ca 20 mnkr.

Intäkterna väntas överstiga budget eftersom statsbidrag inte budgeteras från början utan tillkommer under året. Hemvårdsområdenas resursfördelning budgeterats initialt som en central kostnad och fördelas ut till verksamheterna när antalet brukare är känt, vilket då redovisas som en intäkt.

Sammanfattning av helårsprognos för 2026 (0 mnkr):

Äldreomsorg	+2,2
Funktionsnedsättning	-4,5
Socialtjänst över 18	+0,2
Ekonomiskt bistånd	+0,0
Förvaltningsövergripande	+2,1

Beslutet skickas till
Kommunstyrelsen

Ingrid Westerlund
Förvaltningschef

Sofia Bärring o Camilla Nilsson
Controllers

ESLÖVS KOMMUN

Vård och omsorgsnämnden

Ordförande:	**Tony Hansson**
Förvaltningschef:	Ingrid Westerlund
Budgetavvikelse, prognos (mnkr)	0,0 mnkr

Händelser av väsentlig betydelse

Under början av 2026 har förvaltningen haft ett tydligt fokus på teknikutveckling och digitalisering. Arbetet har varit mer resurskrävande än planerat, bland annat till följd av skärpta säkerhetskrav. Detta har medfört ökade kostnader då samtliga medarbetare behövt utrustas med egna tjänstetelefoner.

Flera utvecklingsinsatser har försenats på grund av upphandlingsprocesser och utmaningar i införandefasen. Samtidigt pågår positiva satsningar, där pilotprojekt med AI-baserad transkribering redan visar lovande resultat i form av ökad produktivitet, förbättrad arbetsmiljö och högre dokumentationskvalitet.

Omställningen inför den nya socialtjänstlagen fortskrider enligt plan och har bidragit till stärkt samverkan mellan förvaltningar. Även förberedelserna inför aktivitetskravet visar på ett väl fungerande samarbete. Samtidigt innebär de reformer som presenterats under våren nya utmaningar, där konsekvenserna ännu är svåra att överblicka, vilket skapar osäkerhet i planering och resursbedömning.

Förvaltningen har även uppnått målet om 100 procent heltidsmått, vilket är en viktig milstolpe i arbetet med kompetensförsörjning och attraktiva arbetsvillkor. Omställningen till heltidstjänster har fungerat väl och bidrar till bättre kontinuitet och ökad aktivitet för brukarna, även om den innebär ekonomiska utmaningar.

God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning

UTFALL PER 30 APRIL

Per den 30 april redovisar vård- och omsorgsnämnden en positiv avvikelse mot budget på 6,8 mnkr. Utfallet inkluderar statsbidrag som ännu inte betalats ut, men där bekräftelse om beviljande har erhållits.

HELÅRSPROGNOS

Helårsprognosen för 2026 uppgår till en avvikelse på 0,0 mnkr. Nämnden erhåller liksom tidigare år statsbidrag för att säkerställa en god omsorg och hälso- och sjukvård för äldre personer, äldreomsorgslyftet samt omställning till god och nära

vård. Dessa påverkar inte resultatet, men möjliggör riktade utvecklingsinsatser och omfattar ca 20 mnkr.
Intäkterna väntas överstiga budget eftersom statsbidrag inte budgeteras från början utan tillkommer under året. Hemvårdsområdenas resursfördelning budgeterats initialt som en central kostnad och fördelas ut till verksamheterna när antalet brukare är känt, vilket då redovisas som en intäkt.

Äldreomsorg
Avvikelse per den 30 april 2026, 4,1 mnkr. Prognostiserad avvikelse på helår, 2,2 mnkr.

Antalet brukare inom hemvården är relativt stabilt, men vårdtyngden ökar i takt med att fler äldre bor kvar hemma trots omfattande vårdbehov. Detta medför fler komplexa insatser, ofta med återkommande besök dygnet runt och behov av dubbelbemanning. Den ökade komplexiteten påverkar både kompetenskrav och arbetsmiljö, särskilt kopplat till riskbedömningar i enskilda hem.

Utvecklingen ställer ökade krav på tvärprofessionellt samarbete mellan olika yrkesgrupper. Hemvårdsteamet arbetar även med hemgångsstöd från sjukhus, där vardagsrehabilitering är central för att stärka individens självständighet.

På vård- och omsorgsboenden har en hög omsättning av platser lett till viss överkapacitet. De flesta som flyttar in på samtliga boende har demenssjukdom och omfattande behov. Statsbidrag har gjort det möjligt att förstärka bemanningen vid särskilt belastade enheter.

Kompetensutveckling pågår genom utbildning av silviasystrar, som ska bidra till att stärka demenskompetensen i verksamheten.

Funktionsnedsättning
Avvikelse per den 30 april 2026, -3,4 mnkr. Prognostiserad avvikelse på helår, -4,5 mnkr.

Området visar ett försämrat ekonomiskt resultat under våren. Kostnadsökningar syns främst inom personlig assistans kopplat till ökat inflöde av brukare. Även daglig verksamhet har haft kostnadsökningar under inledningen av året vilket berott på investeringar i hjälpmedel samt kvarstående överbemanning.

Underskottet inom externa placeringar inom LSS kvarstår och prognostiseras till cirka -3,8 mnkr. Samtidigt ökar volymerna inom flera insatser, exempelvis boendestöd, kontaktpersoner och avlösarservice. Förändrade behov hos brukare innebär också att fler verksamheter behöver ställa om från journatt till vaken natt.

Socialtjänst över 18 år
Avvikelse per den 30 april 2026, 0,2 mnkr. Prognostiserad avvikelse på helår, 0,2 mnkr.

Antalet placeringsdygn inom HVB och skyddat boende har varit något högre under inledningen av året jämfört med 2025. En LVU-placering under våren påverkar resultatet och prognosen negativt. Trots detta prognostiseras ett mindre överskott, främst tack vare effektiv användning av statsbidrag och lägre personalkostnader.

Ekonomiskt bistånd
Avvikelse per den 30 april 2026, 3,0 mnkr. Prognostiserad avvikelse på helår, 0,0 mnkr.
Försörjningsstödet visar ett prognostiserat underskott på -2,5 mnkr. Detta kompenseras dock av högre intäkter från Migrationsverket, vilket gör att verksamheten totalt sett bedöms nå en ekonomi i balans för helåret. Intäkterna från Migrationsverket bedöms minska under hösten vilket påverkar prognosen, liksom personalförstärkningar som kommer att ske under sommaren och hösten för att hantera arbetsbelastningen utifrån nya reformer.

Förvaltningsgemensamt
Avvikelse per den 30 april 2026, 2,9 mnkr. Prognostiserad avvikelse på helår 2,1 mnkr.
Ett överskott redovisas, huvudsakligen kopplat till medel avsatta för kommande tekniksatsningar såsom trygghetslarm. Implementering pågår inom funktionsnedsättning och planeras inom äldreomsorgen i etapper under året, med tyngdpunkt efter sommaren.

OMFLYTTNING AV MEDEL – RAPPORT TILL KOMMUNSTYRELSEN

- Överflytt från kommunstyrelsen till vård och omsorgsnämnden avseende ökad hyra för Göingevägen i samband med att lokalerna är färdigställda efter renovering. För perioden april –december äskas 357 345kr. Helårseffekten är 476 460kr.
- Överflytt från kommunstyrelsen till vård och omsorgsnämnden avseende hyra Rudolf Jonassonsväg. Verksamhet inom dagligverksamhet har flyttat till nya lokaler och har därmed fått en ökad hyreskostnad om 294 983kr för perioden januari-december.
- Det generella statsbidraget för lagerhållning av sjukvårdsprodukter om 238 069kr önskas överflyttas från kommunstrylsen till vård och omsorgsnämnden.

PROGNOS AV INVESTERINGARNA

Investeringsbudgeten för året förväntas inte utnyttjas i sin helhet, då statsbidrag i stället finansierar flera satsningar, framför allt inom välfärdsteknik.

Driftredovisning

Mnkr

	Budget 2026-04	Utfall 2026-04	Avvikelse 2026	Budget 2026	Prognos 2026	Avvikelse 2026
Intäkter	45,1	84,8	39,7	135,3	254,1	118,8
Personalkostnader	-188,6	-217,5	-28,9	-589,0	-682,6	-93,6
Övriga kostnader	-127,3	-131,2	-3,9	-385,2	-410,3	-25,1
Kapitalkostnader	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,1	-0,1
Nettokostnad	**-270,8**	**-264,0**	**6,8**	**-838,9**	**-838,9**	**0,0**

Driftredovisning

Mnkr

	Budget 2026-04	Utfall 2026-04	Avvikelse 2026	Budget 2026	Prognos 2026	Avvikelse 2026
Politisk verksamhet	-0,5	-0,4	0,1	-1,4	-1,4	0,0
Förvaltningsövergripande	-12,3	-9,4	2,9	-37,0	-34,9	2,1
Alkoholtillsyn	0,1	0,0	0,0	0,2	0,2	0,0
Äldreomsorg	-137,0	-132,9	4,1	-428,0	-425,8	2,2
Funktionsnedsättning	-90,9	-94,3	-3,4	-281,5	-286,0	-4,5
Socialtjänst över 18	-11,0	-10,8	0,2	-33,3	-33,1	0,2
Ekonomiskt bistånd	-19,2	-16,2	3,0	-57,9	-57,9	0,0
Nettokostnad	**-270,8**	**-264,0**	**6,8**	**-838,9**	**-838,9**	**0,0**

Investeringsredovisning

Mnkr

Projekt	Projekt-nummer	Investeringsram enligt Kf	Redovisat till och med 2026-04	Prognos totalutgift	Budget 2026	Utfall 2026	Prognos 2026
Inventarier boendeenheter mm	93200	-1,0	0,0	0,0	-1,0	0,0	0,0
Ny teknik	93101	-1,0	0,0	0,0	-1,0	0,0	0,0
Summa		**-2,0**	**0,0**	**0,0**	**-2,0**	**0,0**	**0,0**

ESLÖVS KOMMUN

VOO 2026/56

2026-05-07
Marie Skott
+4641364218
marie.skott@eslov.se

Vård- och omsorgsnämnden

Tjänsteskrivelse. Revidering av riktlinjer för ekonomiskt bistånd

Förslag till beslut
- Vård- och omsorgsnämnden beslutar att anta förvaltningens förslag till reviderade Riktlinjer för ekonomiskt bistånd, enligt bilagt förslag.

Ärendebeskrivning
Enheten för ekonomiskt biståndsriktlinjer syftar till att fungera som ett stöd för socialsekreterarna i det dagliga arbetet vid bedömningen om rätt till bistånd och för att skapa tydlighet gentemot medborgarna.

Arbetet med ekonomiskt bistånd innebär både att stödja människor i att finna en egen hållbar försörjning och komma till rätta med sin försörjningsproblematik samtidigt som rätten till bistånd ska prövas. Vid alla beslut ska en individuell bedömning göras som tar hänsyn till omständigheterna i det specifika ärendet.

Beslutsunderlag
- Tjänsteskrivelse. Revidering av riktlinjer för ekonomiskt bistånd
- Riktlinjer för ekonomiskt bistånd, antagna 2026-02-25
- Förslag på reviderade riktlinjer för ekonomiskt bistånd

Beredning
Riktlinjerna har som syfte att tillförsäkra rättssäkerhet och en så hög grad av likabehandling som möjligt. Riktlinjerna ska ge stöd i det dagliga arbetet med utredningar, bedömningar och beslut avseende ekonomiskt bistånd. De ska även ge stöd i att tolka lagstiftningen vid de individuella behovsbedömningar som görs i varje enskilt ärende.

Riktlinjerna, för Enheten för ekonomiskt bistånd i Eslövs kommun, utgör ett komplement till gällande lagstiftning, prejudicerande domar, förordningar, föreskrifter och allmänna råd. Lagen är överordnad riktlinjerna.

I de reviderade riktlinjer föreslås att göra förtydligande tillägg om att erhålla ekonomiskt bistånd vid viss form av studier i tydligt avgränsade fall.

Vuxna studerande ska i första hand försörja sig på de förmåner som ges inom ramen för studiestödssystemet. Den som studerar är därför normalt skyldig att söka studiestöd, såsom studiehjälp och studiemedel via CSN (Centrala studiestödsnämnden), för att försörja sig under sin studietid.

Den som inte klarar sig på studieförmåner är generellt skyldig att stå till arbetsmarknadens förfogande för att ha rätt till ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen (SoL).

För att följa efterfrågan och behoven på arbetsmarknaden samt skapa förutsättningar för de medborgare som har en lägre utbildningsbakgrund föreslås följande tillägg i våra riktlinjer:

- Att medborgare som uppbär ekonomiskt bistånd ges möjlighet att gå arbetsmarknadsutbildningar via Arbetsförmedlingen och samtidigt bibehålla rätten till ekonomiskt bistånd under en på förhand bestämd tidsperiod.
- Att medborgare som studerar SFI-studier får möjlighet att gå en kombinationsutbildning där de läser andra kurser på vuxenutbildningen parallellt med sin SFI-utbildning och samtidigt bibehålla rätten till ekonomiskt bistånd under en på förhand bestämd tidsperiod.

I förslaget i de reviderade riktlinjerna förslås även att följande tillägg görs.

Enligt 12 kap. 9 § SoL framgår det att vid bedömningen av rätten till ekonomiskt bistånd ska socialnämnden inte räkna in:

- hemmavarande barns inkomster av eget arbete, eller
- hemmavarande skolungdomars inkomster av eget arbete om skolungdomen är under 21 år

Till skolgång räknas studier i grundskolan eller gymnasieskolan eller annan jämförlig grundutbildning.

Det finns barn och skolungdomar under 21 år som lever i ensamhushåll och inte anses vara hemmavarande barn eller skolungdom enligt lagens mening. I dessa ärenden har det gjorts bedömning att det föreligger särskilda skäl för att barnet/skolungdomen att leva i ett eget hushåll. Exempel på sådana omständigheter är när det har gjorts en särskild bedömning av socialtjänsten att det utifrån den sociala situationen inte är lämpligt för barnet/skolungdomen att bo kvar hos sina vårdnadshavare. Eller när en ungdom kommer som ensamkommande till Sverige och inte har några vårdnadshavare i landet.

För att dessa barn och skolungdomar ska få samma förutsättningar som de som lever hemma i hushåll hos vårdnadshavare föreslås ett tillägg till riktlinjerna att de ska likställs med hemmavarande barn och skolungdomar och därmed omfattas av det som framgår i 12 kap. 9 § SoL.

Beslutet skickas till
Vård och Omsorg – enhetschef Ekonomisk bistånd

Ingrid Westerlund	Marie Skott
Förvaltningschef	Enhetschef

ESLÖVS KOMMUN

RIKTLINJER FÖR EKONOMISKT BISTÅND

OBS!! GRÖN TEXT ÄR TILLAGD TEXT, I ÖVRIGT ÄR INGET ÄNDRAT

Dokumentet är antaget av Vård- och omsorgsnämnden den 2026-02-25, senaste reviderat 2026-XX-XX. Ses över för revidering vid behov, senast mars 2028. Kontaktperson: Enhetschef / biträdande enhetschef, Enheten för ekonomiskt bistånd.

Innehåll

Allmänt om uppdraget **5**
Inledning 5
Riktlinjernas innehåll och syfte 5
Lagstiftning 6
Socialtjänstlagen **6**
Mål och principer 6
God kvalitet 7
Skyldighet att rapportera missförhållanden - Lex Sarah 7
Rätten till bistånd - 12 kap. 1 § SoL 7
Allmänt om studier och ekonomiskt bistånd 7
SFI kombinationsutbildning 8
Utbildningsbeslut via Arbetsförmedlingen 8
Barnrättsperspektiv vid ekonomiskt bistånd 9
Anmälningsskyldighet 9
Våld i nära relationer 9
Ekonomiskt bistånd **10**
Riksnorm 10
Beräkning av ekonomiskt bistånd 10
Tillgångar 10
Bostadsrätt eller villa 11
Bil 11
Fritidshus 11
Barns tillgångar och inkomst av kapital 11
Hemmavarande barns inkomster 12
Bankmedel, aktier och obligationer 12
Realiserbara tillgångar som inte sålts efter utsatt rådrumstid 12
Utgifter 13

Arbetsresor 13
Avgift till fackförening och arbetslöshetskassa....13
Hemförsäkring....13
Hyresgästförening....14
Internetuppkoppling 14
Hushållsel 14
Boendekostnad 14
Generellt 14
Skälig boendekostnad....15
Skäligt rådrum för att sänka boendekostnader 15
Bostadsrätt eller villa....15
Andrahandsboende 16
Inneboende 16
Hushållsgemenskap med bostadsinnehavaren....17
Delad bostad 17
Andra boendeformer....17
Akut boende....17
Dubbla boendekostnader 18
Avhysning....18
Flytt till dyrare boende 18
Deposition eller förskottshyra 19
Hyreskostnad kvarboende vuxet barn 19
Bistånd till levnadskostnader i övrigt....20
Köavgift kommunal bostadskö....20
Avgift vid sjukhusvård....20
Tandvård....20
Akut tandvård 21
Nödvändig tandvård 21
Återkommande tandvårdskontroll och tandvårdsförsäkring 21
Glasögon eller kontaktlinser....21

Kläder och skor utöver vad som ingår i det ekonomiska biståndet.....22
Barnomsorgsavgift – förskola, fritidshem.....22
Umgängeskostnader 22
Flyttkostnad 23
Saneringskostnader.....23
Magasineringskostnad 24
Hemutrustning 24
Enstaka köp 24
Hel hemutrustning 25
Begränsad hemutrustning 25
Hemutrustning för ungdomar 25
Spädbarnsutrustning 25
Resor.....26
Lokala resor som inte är arbetsresor.....26
Färdtjänst 26
Rekreationsresor 26
Resa till begravning.....26
Återföreningsresor.....27
Skulder.....27
Hyresskuld.....27
Elskuld.....27
Begravningskostnader 28
Felaktiga utbetalningar (FUT) 28

Allmänt om uppdraget

Inledning

Socialtjänsten ska på demokratins och solidaritetens grund främja människors ekonomiska och sociala trygghet, jämlikhet i levnadsvillkor och aktiva deltagande i samhällslivet. Socialtjänstens arbete ska inriktas på att frigöra och utveckla enskildas och gruppers egna resurser, under hänsynstagande till människors ansvar för sin och andras sociala situation.

Ekonomiskt bistånd ska i första hand fungera som ett yttersta skyddsnät för människor som har tillfälliga försörjningssvårigheter. Endast den som inte själv kan tillgodose sina behov, eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt, kan ha rätt till bistånd för sin försörjning och för sin livsföring i övrigt. Socialtjänstens arbete ska bygga på respekt för människors rätt till självbestämmande och integritet, men det innebär inte att det ska vara kravlöst. Den enskilde har i första hand ett ansvar för sitt liv och ska göra vad han eller hon kan för att bidra till sin egen försörjning. Det ingår även att ta ansvar för sin ekonomiska situation och planera för att undvika försörjningsproblem.

I Eslövs kommun är socialtjänstens funktioner uppdelade på två olika förvaltningar varav Vård- och omsorgsförvaltningen är en, där Enheten för ekonomiskt bistånd ingår. Socialtjänstens huvudsakliga uppgift inom ekonomiskt bistånd är att bidra till att hitta lösningar på människors försörjningsproblem med fokus på att den enskilde långsiktigt ska kunna försörja sig själv och leva ett självständigt liv. Under tiden prövas rätten till ekonomiskt bistånd. I utredningsarbetet ingår både en utredning om ekonomin och hela livssituationen. Den enskilde ska som huvudregel stå till arbetsmarknadens förfogande genom att vara aktivt arbetssökande samt följa uppgjord arbetsmarknadsplanering med till exempel Arbetsförmedlingen eller den kommunala arbetsmarknadsenheten.

Riktlinjernas innehåll och syfte

Riktlinjernas syfte är att säkerställa rättssäkerhet och en så hög grad av likabehandling som möjligt. Riktlinjerna ska ge stöd i det praktiska arbetet med utredningar, bedömningar och beslut. De ska ge stöd i de individuella behovsbedömningarna med utgångspunkt i aktuell lagstiftning.

Utifrån Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd ger riktlinjerna vägledning för handläggningen av ekonomiskt bistånd i Eslövs kommun. Riktlinjerna anger vad som anses som skälig levnadsnivå i normalfallet men

ska inte tolkas som absoluta regler. En individuell behovsprövning ska alltid göras och i de fall det bedöms finnas särskilda skäl kan bistånd beviljas utöver det som framgår i riktlinjerna.

Utgångspunkten vid den individuella behovsprövningen är vad som skiljer den enskilde från andra i samma situation – både i jämförelse med andra biståndssökande men också utifrån en kommuninvånare i allmänhet. Även de krav som ställs på den biståndssökande ska anpassas efter dennes individuella förmåga och förutsättningar.

Det är inte möjligt att i dessa riktlinjer beskriva alla olika sorters situationer och behov utan riktlinjerna beskriver vanligt förekommande situationer och behov. Avvikelser från riktlinjerna ska samrådas med arbetsledning och skälen för bedömningen ska dokumenteras.

För vidare vägledning i handläggning, se även Eslövs kommuns Rutinhandbok för ekonomiskt bistånd. Kommunens riktlinjer utgör ett komplement till lagstiftning, prejudicerande domar, förordningar, föreskrifter och Socialstyrelsens allmänna råd.

Lagstiftning

Socialtjänstens arbete med ekonomiskt bistånd regleras i huvudsak genom socialtjänstlagen (2025:400) SoL, förvaltningslagen (2017:900), offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) och kommunallagen (2017:725). Det dagliga arbetet regleras också genom en mängd ytterligare lagar, exempelvis äktenskapsbalken (1987:230), sambolagen (2003:376), föräldrabalken (1949:381), lagen om mottagande av asylsökande m.fl. (LMA), lagen om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare (2010:197), utlänningslagen (2005:716) samt socialförsäkringsbalken (2010:110).

Socialtjänstlagen

Mål och principer

Socialtjänstens mål och lagens syfte regleras i 2 kap. socialtjänstlagen (SoL). Målet är att den enskilde ska kunna leva ett självständigt liv. Syftet med socialtjänstens arbete ska vara att frigöra och utveckla individens egna resurser. Varje människa har själv ansvar för sitt liv och socialtjänsten ska inte ta över den enskildes ansvar. Frivillighet och självbestämmande ska

vara vägledande i kontakten med den enskilde.

God kvalitet

Socialtjänstens insatser ska vara av god kvalitet (5 kap. 1 § SoL). Kvalitet innebär att en verksamhet uppfyller de krav och mål som gäller för verksamheten i enlighet med de lagar och andra föreskrifter som styr verksamheten. Socialstyrelsen ger dessa exempel på vad som menas med god kvalitet:

- Att den enskilde anser sig bli bemött med respekt
- Att den enskilde får tillräckligt med information så att denne kan ta vara på sina rättigheter och att verksamheten bedrivs så att den enskildes rättssäkerhet garanteras
- Att insatserna utformas efter den enskildes behov och så långt det är möjligt i samråd med den enskilde
- Att insatserna utformas så att de inriktas på att frigöra och utveckla den enskildes resurser
- Att barnperspektivet särskilt beaktas i verksamheten

Skyldighet att rapportera missförhållanden - Lex Sarah

Lex Sarah är en del av det systematiska kvalitetsarbetet. Syftet med Lex Sarah är att verksamheten ska utvecklas och missförhållanden förebyggas, samt om de ändå uppstår, rättas till. All personal inom socialtjänsten ska medverka till att insatser genomförs med god kvalitet för att undvika missförhållanden. Enligt bestämmelserna om Lex Sarah ska anställda genast rapportera missförhållanden eller påtaglig risk för missförhållanden till den som bedriver verksamheten.

Rätten till bistånd - 12 kap. 1 § SoL

Ekonomiskt bistånd är samhällets yttersta skyddsnät för människor som inte själva kan tillgodose sina behov och är tänkt som en tillfällig lösning. Den enskilde har själv ett eget ansvar för sitt liv. Detta innebär att alla möjligheter som finns till egen försörjning ska nyttjas innan man har rätt till bistånd. Biståndets syfte är att ge den enskilde en skälig levnadsnivå.
Den enskilde ska få rätt insats som bidrar till att den enskilde blir självförsörjande.

Allmänt om studier och ekonomiskt bistånd

Vuxna studerande ska i första hand försörja sig på de förmåner som ges inom ramen för studiestödssystemet. Den som studerar är därför normalt

skyldig att söka studiestöd, såsom studiehjälp och studiemedel, för att försörja sig under studietiden.

Den som inte klarar sig på studieförmåner är normalt skyldig att stå till arbetsmarknadens förfogande för att ha rätt till ekonomiskt bistånd enligt SoL. Om det finns godtagbara skäl kan det finnas rätt till ekonomiskt bistånd även om man inte står till arbetsmarknadens förfogande.

Kravet om att stå till arbetsmarknadens förfogande bör inte ställas på ungdomar som går i gymnasiet, eftersom studier är en viktig förutsättning för arbete. Vidare bör inte heller kravet ställas på en vuxenstuderande att omedelbart avbryta sina studier för att stå till arbetsmarknadens förfogande om studierna är en förutsättning för framtida arbete. En individuell bedömning måste göras i varje enskilt fall.

SFI kombinationsutbildning
För att möjliggöra att vuxna, som är i behov av svenska för invandrade (SFI) samt även är i behov av yrkesutbildning, kan SFI kombinationsutbildning (till exempel 50 procent SFI och 50 procent Komvuxutbildning) anses vara en godkänd planering vid bedömning av rätt till ekonomiskt bistånd trots att den sökande inte står till arbetsmarknadens förfogande på 100 procent. Detta gäller under förutsättning att bedömning görs att SFI kombinationsutbildning anses vara den snabbaste vägen till självförsörjning för individen i fråga samt att den sökande ska ansöka om studiemedel (lånedel och bidragsdel) för de studier som är studiemedelsberättigade. Vid bedömningen huruvida det anses vara den snabbaste vägen till självförsörjning ska dialog föras med studie- och yrkesvägledare på den kommunala vuxenutbildningen.

Utbildningsbeslut via Arbetsförmedlingen
Vuxna personer som av Arbetsförmedlingen bedöms vara i behov av utbildning och därmed får ett beslut om studier via Arbetsförmedlingens arbetsmarknadspolitiska program, anses ha godkänd planering vid bedömning av rätt till ekonomiskt bistånd trots att den sökande inte står till arbetsmarknadens förfogande. Detta gäller under förutsättning att Arbetsförmedlingen har fattat ett beslut om utbildning för individen inom det arbetsmarknadspolitiska programmet. Studierna godkänns för maximalt tolv månader. Vid studier längre än tolv månader behöver en särskild bedömning göras i det individuella fallet tillsammans med Arbetsförmedlingen. Den sökande kan vid beslut om utbildning från Arbetsförmedlingen ha rätt till aktivitetsstöd, men det kan också vara så att

den sökande har förbrukat alla sina ersättningsdagar och därmed inte får ersättning för studierna. Vid båda fall godkänns Arbetsförmedlingens planering om studier, detta eftersom Arbetsförmedlingen har bedömt att individen är i behov av utbildning för att få ett arbete.

Barnrättsperspektiv vid ekonomiskt bistånd

I hushåll där det finns barn och ungdomar ska deras situation alltid uppmärksammas. I ärenden där det finns barn i familjen ska konsekvenserna för barnet alltid övervägas innan beslut fattas oavsett om beslutet rör de vuxna eller barnet/barnen. Barnets bästa ska alltid beaktas, utredas och dokumenteras även om det inte är avgörande för vilket beslut som fattas.

Att ha ett barnperspektiv innebär också att socialtjänsten möjliggör och underlättar för barnfamiljer. Socialtjänstens olika verksamheter ska samverka och ha ett helhetsperspektiv i ärenden som rör barnfamiljer och/eller vårdnadshavare med barn.

Anmälningsskyldighet

Personal inom socialtjänsten har en skyldighet att anmäla kännedom eller misstanke om att ett barn far illa enligt 19 kap. 1§ första stycket SoL.

Våld i nära relationer

Personer som är utsatta för våld i nära relationer finns inom alla socialtjänstens områden. Begreppet ”närstående” är enligt Socialstyrelsens definition könsneutralt och syftar på varje person som den våldsutsatta bedöms ha en nära och förtroendefull relation till. Det kan handla om såväl makar, sambor, pojk- eller flickvänner, som vårdnadshavare, syskon, barn eller andra släktingar. Det kan även gälla andra personer som den våldsutsatta har eller har haft en nära och förtroendefull relation till. Det är viktigt att beakta att våld kan förekomma i både heterosexuella och samkönade relationer samt att såväl män som kvinnor kan vara antingen våldsutsatta eller våldsutövare. Våldet kan ta sig många uttryck: fysiskt, psykiskt, sexuellt, ekonomiskt, materiellt eller i form av försummelse (det sistnämnda gäller särskilt äldre personer samt personer med funktionsnedsättning). Socialnämndens ansvar för våldsutsatta personer stadgas i framförallt 13 kap. 1 § SoL. Eslövs kommun samråder i alla våldsärende. För vidare information var god se:

- Eslövs kommuns handlingsplan mot våld i nära relation
- Riktlinjer för arbetet mot våld i nära relation.

Ekonomiskt bistånd

Ekonomiskt bistånd delas in i försörjningsstöd (regleras i 12 kap. 7 § SoL) och övrigt ekonomiskt bistånd. Ekonomiskt bistånd utgår till utgifter den enskilde har för att kunna klara sin vardag och delas in i ersättning enligt riksnormen och andra godtagbara kostnader.

Riksnorm

Riksnormen fastställs av regeringen varje år och den omfattar skäliga kostnader för livsmedel, kläder och skor, lek och fritid, förbrukningsvaror, hälsa och hygien samt dagstidning och telefon.

För personer som löpande får ekonomiskt bistånd utgår inte extra bistånd till ovanstående om inte mycket synnerliga skäl föreligger. Den enskilde kan utöver riksnormen beviljas ekonomiskt bistånd för andra levnadsomkostnader som är nödvändiga för att uppnå en skälig levnadsnivå.

Vård- och omsorgsnämnden fattar årligen beslut om hur riksnormen kan fördelas mellan de olika posterna i dokumentet ”Fördelning av behovsposter i riksnormen”.

Beräkning av ekonomiskt bistånd

Ekonomiskt bistånd utöver riksnorm kan lämnas för skäliga kostnader för boende, hushållsel, arbetsresor, hemförsäkring samt medlemskap i fackförening och arbetslöshetskassa enligt 12 kap. 7 § SoL.

I samma kapitel framgår även att Socialnämnden i enskilda fall ska beräkna dessa kostnader till en högre nivå om det finns särskilda skäl för det. Nämnden får också i enskilda fall beräkna kostnaderna till en lägre nivå, om det finns särskilda skäl för det. Reducerat ekonomiskt bistånd kan tillämpas när personer befinner sig i någon form av boende där vissa utgifter ingår i boendet. Beroende på vad som ingår i boendet reduceras där efter riksnormen. Ekonomiskt bistånd till personers ordinarie bostadskostnader till exempel hyra, hemförsäkring och el kan beviljas parallellt om vistelsen är under 6 månader.

Tillgångar

Alla realiserbara tillgångar ska användas för den enskildes försörjning innan personen har rätt till bistånd. Med realiserbara tillgångar menas bankmedel, aktier eller andra värdepapper, bil, båt, fastighet, dyrbara konst- eller samlarföremål, etc. Eventuella tillgångar framgår av slutskattsedel eller

hemförsäkringsbrev. Skäligt rådrum för att avyttra tillgången ska tillämpas avseende samtliga typer av realiserbara tillgångar. Avyttring ska ske enligt marknadsmässig nivå.

Bostadsrätt eller villa
Bostadsrätt eller villa är en realiserbar tillgång om den genom försäljning kan ge inkomster till försörjningen. Detta gäller även om bostadsrätten förvärvats genom ombildning från hyresrätt till bostadsrätt. Se mer information under ”Boendekostnad”.

Bil
Vid nyansökan lämnas skäligt rådrum om max två månader för avyttring av bil. Under pågående biståndsperiod godkänns ej nyanskaffning av bil. Vid ett långvarigt behov av bistånd (längre än tre månader) kan krav på försäljning ställas. Om bilen är en förutsättning för att den biståndssökande ska kunna ta sig till och från sitt arbete eller om den behövs i arbetet kan bilinnehav godtas. Behovet av bil ska omprövas kontinuerligt. Om innehav av bil godtagits kan bistånd till kostnader för milersättning gällande arbetsresor godkännas samt de omkostnader som finns kopplat till bilinnehavet.

Fritidshus
Ekonomiskt bistånd till personer som äger fritidshus eller andel av fritidshus, ska i princip inte beviljas annat än i akuta situationer eller under den tid som behövs för att sälja fastigheten, dock högst 3 månader. Fastigheten ska omgående lämnas till mäklare för försäljning. Om det finns särskilda skäl, till exempel tvist i samband med försäljning, kan rådrum för försäljning förlängas. Biståndet ges med villkor om återbetalning. Även del i fritidshus ska räknas som realiserbar tillgång såvida det inte finns ett skrivet förbehåll som förhindrar försäljning.

Barns tillgångar och inkomst av kapital
När det gäller barns tillgångar, måste först och främst fastslås att barn aldrig är försörjningsskyldiga gentemot sina föräldrar. Om barn har inkomster i form av exempelvis barnpension eller inkomst av kapital, som ränta och avkastning ska detta räknas av mot barnets del av familjens kostnader inklusive boendekostnader vid beräkning av ekonomiskt bistånd. Barns tillgångar som är satta under förmyndarspärr är inte i sig ett hinder för att ta i anspråk barnets tillgångar för barnets behov, men överförmyndare måste ge sitt samtycke. Barn får dock ha sparade medel upp till 15 procent av

prisbasbeloppet, se under avsnittet ”Bankmedel, aktier, obligationer”.

Hemmavarande barns inkomster
Enligt 12 kap. 9 § SoL framgår det att vid bedömningen av rätten till ekonomiskt bistånd ska socialnämnden inte räkna in
- hemmavarande barns inkomster av eget arbete, eller
- hemmavarande skolungdomars inkomster av eget arbete om skolungdomarna är under 21 år.

Till skolgång räknas studier i grundskolan eller gymnasieskolan eller annan jämförlig grundutbildning.

Hemmavarande barns och skolungdomars inkomster av eget arbete får dock räknas in vid bedömningen av den enskildes behov av ekonomiskt bistånd till den del dessa inkomster per kalenderår överstiger ett prisbasbelopp enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken.

Det finns barn och skolungdomar under 21 år som lever i ensamhushåll och inte anses vara hemmavarande barn eller skolungdom enligt lagens mening. Bedömning har gjorts i dessa ärenden att det finns särskilda skäl för barnet/skolungdomen att leva i ett eget hushåll. Exempel på sådana omständigheter är när barn kommer som ensamkommande till Sverige. För att dessa barn/skolungdomar ska få samma förutsättningar som de som lever hemma i hushåll hos vårdnadshavare ska de likställas med hemmavarande barn/skolungdomar och därmed omfattas av det som framgår i 12 kap. 9 §.

Bankmedel, aktier och obligationer
Huvudprincipen är att ekonomiskt bistånd inte ska beviljas sökande som har tillgångar i form av kontanta medel eller värdepapper. Barn får ha sparkapital på upp till 15 procent av prisbasbeloppet. Syftet är att detta ska kunna användas för större kostnader för barnets räkning som exempelvis cykel, idrottsutrustning eller lägerverksamhet.

Realiserbara tillgångar som inte sålts efter utsatt rådrumstid
Om den enskilde efter utsatt rådrumsperiod valt att inte sälja den aktuella tillgången ska ett avslagsbeslut fattas fram till dess att tillgången är såld och/eller värdet redovisat. Det är den enskilde som ansvarar för att redovisa det marknadsmässiga värdet på den aktuella tillgången. Det marknadsmässiga värdet medräknas som en inkomst i normberäkning.

Eventuellt framräknat normöverskott ska därefter räknas med vid nästkommande månadsansökan.

Utgifter

Arbetsresor
Begreppet arbetsresor avser även kostnad för resor för att kunna delta i studier eller andra aktiva åtgärder som kommunen eller Arbetsförmedlingen anordnar som regel inom kommunen eller i undantagsfall i regionen. Möjlighet till annan ersättning för kostnad för arbetsresor ska i första hand sökas hos Arbetsförmedlingen. Kostnad för egenavgift kan beviljas.

I första hand beviljas kostnad för arbetsresor med allmänna kommunikationsmedel. Först när sådana inte kan användas kan bistånd beviljas för resa med bil. Reskostnader med bil ska endast beviljas som en tillfällig lösning (då det förväntas att egen försörjning kan uppnås inom tre månader) och då avse bränslekostnaderna. I de fall den enskilde kan ha rätt till skattejämkning avseende arbetsresor förväntas den enskilde ansöka om detta hos Skatteverket. Eventuella reparationer eller merkostnader av bil kan omfattas av ekonomiskt bistånd om bedömning gjorts att den enskilde har rätt att ha bil.

Ekonomiskt bistånd till begagnad cykel om max 2 procent av prisbasbeloppet kan i vissa fall beviljas som alternativ för att möjliggöra resa till arbete eller studier. För resekostnader inom tätort krävs särskilda skäl.

Avgift till fackförening och arbetslöshetskassa
Bistånd för avgift till fackförening eller arbetslöshetskassa beviljas. Den enskilde ska till sin fackförening/arbetslöshetskassa meddela förändringar som kan påverka avgiftens storlek till exempel föräldraledighet/långvarig sjukdom/studier/arbetslöshet.

Hemförsäkring
Ekonomiskt bistånd utgår till den faktiska kostnaden för hemförsäkring under förutsättning att kostnaden är skälig. Skälig kostnad för hemförsäkring på basnivå utan tilläggsförsäkringar kan beviljas.

De personer som inte har en hemförsäkring uppmanas att teckna en.

Hyresgästförening
Ekonomiskt bistånd till kostnad för medlemskap i Hyresgästföreningen beviljas månadsvis för att möjliggöra att täcka ett behov av bostadsjuridisk vägledning.

Internetuppkoppling
Högsta förvaltningsdomstolen har bedömt att tillgång till internet i det egna hemmet numera är att betrakta som nödvändigt för att uppnå skälig levnadsnivå. Kostnad för internetuppkoppling ska därför medräknas som en godtagbar utgift vid beräkning av ekonomiskt bistånd. Maximalt beviljas 0,5 procent av prisbasbeloppet per månad.

Hushållsel
Bistånd till hushållsel ska beviljas om kostnaden bedöms skälig och sökande i övrigt är berättigad sökt bistånd. I fråga om skäliga kostnader måste det göras en individuell bedömning utifrån den sökandes situation. Inneboende ska bidra med sin andel till hushållets totala elkostnad. Vägledning kan ges av kommunens energirådgivare.

Då elpriserna varierar är den beräknade medelförbrukningen av hushållsel för olika hushållsstorlekar vägledande, men får inte ses som ett tak. Elförbrukningen kan variera kraftigt på grund av hushållssammansättningen, vitvarornas ålder och kvalitet, nyttjande av bostaden, matlagning mm. Dessutom varierar elförbrukningen under året. Vissa skillnader i elförbrukning mellan likvärdiga lägenheter utifrån storlek och standard kan inte alltid förklaras. Om förbrukningen väsentligen överstiger vad som bedöms vara en skälig elförbrukning bör orsaken till detta utredas vidare. Vid behov kan vägledning för billigare elkostnad erbjudas den enskilde av kommunens energirådgivare.

Boendekostnad

Generellt
För att vara berättigad ekonomiskt bistånd till boendekostnader ska den enskilde vara folkbokförd på boendets adress. En person ska enligt folkbokföringslagen (1991:481) vara skriven där personen har sin huvudsakliga dygnsvila. Vid misstanke om felaktig folkbokföringsadress har socialtjänsten en skyldighet att anmäla detta till Skatteverket.

Skälig boendekostnad
Utgångspunkten vid bedömning av skälig kostnad och boendestandard ska vara vad en låginkomsttagare i Eslövs kommun normalt har möjlighet att bekosta. Behovsprövningen ska omfatta både den enskildes faktiska kostnad, behov av boende och bostadsstorlek. Vid bedömning av vad som är skälig boendekostnad ska även hänsyn tas till barns behov av utrymme, även hos umgängesföräldern. För vidare vägledning se separat dokument avseende skälig boendekostnad för innevarande år.

Hushåll som uppbär ekonomiskt bistånd och som uttrycker behov av att flytta har ett ansvar att inte fördyra sina boendekostnader om inte särskilda skäl föreligger.

Unga vuxna som vill flytta hemifrån anses endast ha rätt till ekonomiskt bistånd till boendekostnad i undantagsfall. Utgångspunkten i sådana fall är att det finns starka sociala skäl till flytten.

I de ärende socialtjänsten förmedlat serviceboende eller beviljat sociala kontrakt till enskild bör den faktiska boendekostnaden godkännas.

Skäligt rådrum för att sänka boendekostnader
Vid ett kortvarigt behov av ekonomiskt bistånd dvs. maximalt tre månader, kan den faktiska boendekostnaden godkännas trots att den inte bedöms vara skälig. Om behovet av stöd bedöms bli långvarigt och den faktiska boendekostnaden inte bedöms vara skälig ska den enskilde från första ansökan om ekonomiskt bistånd ges ett skäligt rådrum för att sänka sin boendekostnad. Enligt praxis anses ett skäligt rådrum för att påverka sina boendekostnader vara fyra månader från att den enskilde fått ett beslut om rådrum.

När perioden för rådrummet löpt ut godkänns i regel boendekostnad utifrån gällande riktlinjer i Eslövs kommun. Dock bör en bedömning göras av om den enskilde aktivt medverkat till att finna ett billigare boende eller på annat sätt försöker sänka sina boendekostnader. I sådant fall kan en förlängning av rådrum med fyra månader i taget göras. Rådrum bör beviljas i maximalt 12 månader.

Bostadsrätt eller villa
En villa eller en bostadsrätt ska endast betraktas som en realiserbar tillgång om en försäljning bedöms kunna ge ett intäktsöverskott som motiverar åtgärden och det finns möjlighet att ordna annat boende. Vid beräkning av

intäktsöverskottet ska hänsyn tas till hushållets storlek, eventuellt ökad boendekostnad vid flytt och den enskildes möjlighet att bli självförsörjande på sikt. En individuell bedömning måste göras i varje enskilt fall. Även om ett intäktsöverskott talar för en försäljning kan en sådan vara olämplig av andra skäl. Vid ett långvarigt behov av bistånd (längre än tre månader) kan krav på försäljning ställas. Vid ett kortvarigt behov av ekonomiskt bistånd ska den faktiska kostnaden för bostaden godtas. Med kortvarigt avses en period av maximalt tre sammanhängande månader.

Vad gäller skälig boendekostnad för bostadsrätt eller villa gäller samma summor som för hyresrätt.

Vid faktisk kostnad medräknas aldrig amortering av lån då den utgör kapitalbildning. Enskild med lån på bostaden ska uppmanas söka skattejämkning för räntekostnaden. Den enskilde ska ges skäligt rådrum för byte av bostad. Med skäligt rådrum avses en period som inte understiger fyra månader från den tidpunkt då den enskilde fick information om nämndens bedömning.

Vid försäljning av bostadsrätt eller villa ska krav ställas på att bostaden lämnas till mäklare för försäljning. I övrigt gäller vad som sägs i riktlinjerna om hyreslägenheter beträffande skälig kostnad, krav på bostadsbyte och överväganden i samband med det.

Andrahandsboende
För andrahandskontrakt gäller samma regler beträffande skälig standard och kostnad samt krav på att minska boendekostnaden, om den inte anses skälig, som vid förstahandskontrakt.

Ett skriftligt andrahandskontrakt mellan den enskilde och förstahandshyresgästen/bostadsrättsinnehavaren ska alltid uppvisas. Detta ska innehålla överenskommelse om hyrestidens längd, ömsesidig uppsägningstid, hyrans storlek och vad som ingår i hyran. Lägenhetens adress ska framgå.

Underlag som visar att fastighetsägaren har godkänt andrahandsuthyrningen ska efterfrågas men kan inte krävas. Om detta inte uppvisas görs en bedömning om boendekostnaden kan anses vara skälig eller inte.

Inneboende
Nämnden ska vid beräkningen av den faktiska kostnaden för en inneboende

beakta vad bostadsinnehavaren och den inneboende avtalat om kostnaden är skälig. Hyran för inneboenderum ska bedömas utifrån vad den enskilde disponerar enligt uppvisat avtal med förstahandshyresgästen/bostadsägaren. Avtalet ska innehålla överenskommelse om hyrestidens längd, ömsesidig uppsägningstid, hyreskostnad och vad som ingår i hyran. Bostadsadressen ska framgå. Slitage och underhåll av bostaden omfattas inte av ekonomiskt bistånd vid inneboendeavtal. Den faktiska hyran ska beviljas om den är skälig.

De som lever i en hushållsgemenskap med bostadsinnehavaren ska inte räknas som inneboende.

Hushållsgemenskap med bostadsinnehavaren
Nämnden ska vid beräkningen av den faktiska boendekostnaden beakta hur stor andel bostaden den enskilde disponerar, om till exempel ett kvarboende vuxet barn eller en förälder lever i en hushållsgemenskap med bostadsinnehavaren utan att vara samboende. En hushållsgemenskap innebär att två eller flera personer stadigvarande bor i samma bostad så att de kan utnyttja flerpersonshushållets ekonomiska fördelar, till exempel köpa livsmedel och förbrukningsvaror gemensamt. Det behöver alltså inte vara en hushållsgemenskap där parterna har någon form av ekonomiskt ansvar för varandra.

Delad bostad
Nämnden ska vid beräkningen av den faktiska boendekostnaden beakta kostnaden delad med antalet boende (inklusive barn) i bostaden, om flera personer delar bostad men saknar eller har begränsad hushållsgemenskap.

Andra boendeformer
Nämnden ska för andra boendeformer (exempelvis husvagn eller kolonistuga) beräkna den faktiska boendekostnaden efter omständigheterna i varje enskilt fall. I vissa fall kan det vara motiverat att lägga till kostnader för sådant som ingår i ett vanligt boende, till exempel dusch och tvättmaskin. Bistånd till boendekostnader ska i dessa fall prövas mycket restriktivt och beviljas endast om den enskilde har mycket stora svårigheter att få annat boende.

Akut boende
Tillfällig akut boendelösning i form av hotell eller vandrarhem kan beviljas om särskilda skäl föreligger och ska bedömas mycket restriktivt samt med

hänsyn till barnperspektivet. Alla andra möjliga boendelösningar ska vara uttömda, såsom till exempel boende via individens sociala nätverk, om sådant bedöms som lämpligt. Om den enskilde bedöms vara berättigad akut boende åligger det den enskilde att söka lämpliga alternativ och inkomma med kostnadsförslag på boenden. Individen ska vid en ansökan om akut tillfälligt boende komma till Stadshuset och grundregeln är att vid bifall avseende tillfälligt boende så godkänns boenden inom Eslövs kommun.

Akut boende kan beviljas med maximalt 7 dagar åt gången innan en ny bedömning ska göras om eventuellt fortsatt behov. Det åligger den enskilde att under 7-dagarsperioden göra vad hen kan för att söka en mer permanent boendelösning. Vid beslut om eventuell ytterligare 7-dagarsperiod ska den enskildes boendesökande tas med i bedömningen, då en förutsättning för fortsatt bistånd till akut boende är att den sökande gör vad hen kan för att hitta en lösning på sin situation.

Dubbla boendekostnader
Eftersom det åligger den enskilde att planera så långt som möjligt för att undvika att onödiga kostnader uppstår bör dubbla boendekostnader endast godkännas i undantagsfall där den enskilde inte kan råda över omständigheterna, exempelvis vid flytt till äldreboende, anställning på annan ort eller flytt på grund av hot och våld i nära relationer. Om den sökande ändå har dubbla boendekostnader medräknas endast boendekostnaden för den bostad som den sökande faktiskt bor i.

Avhysning
Vid avhysning ansvarar Kronofogdemyndigheten för magasinering av bohaget under viss tid och debiterar den enskilde kostnaden för detta, liksom för övriga kostnader i samband med avhysningen. Ekonomiskt bistånd beviljas i normalfallet inte till sådan kostnad. Om den enskilde har behov av sitt magasinerade bohag kan han eller hon hämta det mot en avgift. Ekonomiskt bistånd kan beviljas till sådan avgift efter individuell prövning.

Flytt till dyrare boende
Om den enskilde har önskemål att flytta till en dyrare bostad, bör den nya boendekostnaden godkännas under förutsättning att flytten är nödvändig för att den enskilde ska uppnå en skälig levnadsnivå. Det kan till exempel gälla:

- Om det finns medicinska eller starka sociala skäl som styrker behovet av flyttning

- Om det finns svåra personliga motsättningar mellan hushållsmedlemmar
- Om bostadens storlek inte är skälig avseende fysisk miljö eller utrustning
- Om ett vuxet barn genom att bo i föräldrahemmet förhindras att leva ett normalt vuxenliv och bli självständig
- Om den enskilde varit utsatt för brott och till följd av detta måste flytta
- Vid trångboddhet.

För att ett hushåll inte ska anses trångbott bör det, utom för ensamstående utan barn, ha sovrum utöver vardagsrum och kök eller kokvrå. Två barn bör kunna dela sovrum. Med beaktande av stigande ålder och personlig integritet, bör barn emellertid inte behöva dela sovrum.

Deposition eller förskottshyra
Huvudregeln är att deposition eller förskottshyra inte beviljas men en individuell bedömning måste alltid göras. I första hand undersöks möjligheten till förskottshyra, det vill säga att den enskilde betalar exempelvis en månadshyra i förväg.

Vid särskilda skäl kan bistånd till depositionshyra beviljas, till exempel på grund av bostadslöshet och skulder. Bedömningen görs utifrån om biståndet behövs för att tillförsäkra den sökande en skälig levnadsnivå och vilka andra möjligheter personen har att ordna boende. I de fall bistånd till deposition beviljas är utgångspunkten att beloppet motsvarar kostnaden för en månadshyra. Av hyreskontraktet behöver framgå inom vilken tidsram depositionshyran återbetalas till hyresgästen från hyresvärden varpå bedömning om beslut om bistånd mot återbetalning med stöd av 33 kap. 2 § SoL.

Hyreskostnad kvarboende vuxet barn
Vårdnadshavare är underhållsskyldiga till dess att barnet fyller 18 år eller längst till dess barnet fyller 21 år om den unga vuxna efter 18-årsdagen fortfarande studerar på grundskole- eller gymnasienivå så länge studierna pågår. Huvudprincipen är att unga vuxna inte ska flytta från föräldrahemmet förrän de har egna inkomster som täcker en hyreskostnad.

Hyreskostnad till kvarboende vuxet barn hos självförsörjande föräldrar beviljas som huvudregel endast om vårdnadshavarna på grund av att ungdomen bor kvar hemma har en högre boendekostnad än de annars skulle

ha haft, antingen genom att tvingas behålla en stor bostad eller genom att helt eller delvis har mist rätten till bostadsbidrag. En förutsättning för att ungdomen kan ha rätt till bistånd till hyresdel utöver detta är att ungdomen innan behovet av bistånd uppstod regelbundet har betalat en hyreskostnad. Bistånd kan även utgå för ungdomens del av andra rörliga boendekostnader så som el- och vattenförbrukning.

Hyreskostnad till kvarboende vuxet barn hos föräldrar som uppbär ekonomiskt bistånd beviljas utifrån Riksförsäkringsverkets föreskrifter. Den framräknade hyresdelskostnaden för det kvarboende vuxna barnet medräknas som en inkomst i föräldrarnas inkomstberäkning av ekonomiskt bistånd.

Bistånd till levnadskostnader i övrigt

Ekonomiskt bistånd till levnadskostnader i övrigt ska tillgodose kostnader för behov som kan ingå i en skälig levnadsnivå och som uppstår då och då. En individuell bedömning måste göras av vad som är skäligt för den som söker. Utgångspunkten för bedömningen är vad en låginkomsttagare i Eslövs kommun i allmänhet kan kosta på sig.

Köavgift kommunal bostadskö

Kostnad avseende medlemsavgift till kommunal bostadskö bedöms som skäligt i enlighet med aktuell rättspraxis.

Avgift vid sjukhusvård

Den egenavgift som en patient betalar i samband med sjukhusvistelse utgör avgift för kost och logi, vilket ryms delvis inom normposten för livsmedel. Mellanskillnaden, patientavgiften reducerad med matpengar för samma antal dagar, kan beviljas. Möjlighet till nedsättning av avgift efter fem dygns sjukhusvistelse ska undersökas.

Tandvård

Ekonomiskt bistånd till tandvård utgår i första hand för akut tandvård. För annan tandvård ska kostnadsförslag från tandläkare inhämtas. För omfattande tandvårdsbehandling vars kostnadsförslag överstiger 15 procent av prisbasbeloppet ska förtroendetandläkare konsulteras. Finns tveksamhet om att föreslagen tandvård inte kan anses utgöra nödvändig tandvård, kan förtroendetandläkare konsulteras, även i fall där kostnaden beräknas

understiga 15 procent av prisbasbeloppet.

Akut tandvård
Med akut tandvård avses ofrånkomligt behov av behandling vid värk, infektiösa tillstånd och traumaskador. Exempel på behandling kan vara tandutdragning, akut rotbehandling, temporära fyllningar, enstaka fyllningar för att undanröja värk samt proteser. Detta är behandling som oftast måste utföras omedelbart. Den får utföras utan kostnadsförslag i de fall ett sådant inte kan inväntas. Det ska av tandvårdsräkning eller genom kontakt med behandlande tandläkare framgå att behovet av behandling var akut.

Nödvändig tandvård
Nödvändig tandvård kan beviljas om det är nödvändigt för att uppnå godtagbar tuggförmåga, förhindra väsentligt försämrad tandstatus och är en förutsättning för att fungera socialt och för att kunna arbeta.

Kostnaden för tandläkarundersökning i samband med kostnadsförslaget ska inkluderas i biståndet, men inte kostnad för eventuellt uteblivet besök.

Återkommande tandvårdskontroll och tandvårdsförsäkring
Ekonomiskt bistånd av icke akut karaktär, till exempel årligt tandvårdsbesök eller månatlig kostnad för frisktandvård premiegrupp 1 – 4, kan beviljas upp till 5 procent av prisbasbeloppet.

Glasögon eller kontaktlinser
Den sökande ska uppvisa ett kostnadsförslag som påvisar behovet av glasögon och ett eventuellt behov av nya glasögon ska styrkas med intyg av optiker. Bedöms kostnadsförslaget som oskäligt ska ytterligare kostnadsförslag uppvisas. Synundersökning bör ha gjorts i samband med kostnadsförslag så att angivet belopp stämmer.

Skälig kostnad för glasögon är lägsta paketpris som erbjuds av optiker. Om paketpris inte finns till rimlig kostnad beviljas glasögonbåge till en kostnad om högst 1,5 procent av rådande prisbasbelopp.

Bistånd till vanliga läsglasögon för brukare med avtagande synskärpa, till exempel nedsättning av syn på grund av ålder, beviljas ej. Behovet kan istället tillgodoses inom ramen för riksnormens post för hälsa och hygien. Bistånd till specialbåge, specialslipade eller specialbehandlade glas såsom färgade eller extra tunna glas beviljas ej, förutom i det avseendet behovet är

styrkt av läkare/optiker. Kostnaden för linser godtas endast om det är det enda alternativet och behovet är styrkt med läkarintyg.

Avseende borttappade eller förlorade glasögon får en individuell bedömning göras, dock ska den enskilde uppmanas att i första hand nyttja sin hemförsäkring.

Glasögon till barn kan i regel köpas till mycket låga priser eller kostnadsfritt hos vissa optiker. Bidrag till glasögon ska sökas hos Region Skåne för alla mellan 0-19 år.

Kläder och skor utöver vad som ingår i det ekonomiska biståndet

Vanligtvis beviljas inte extra bistånd till kläder och skor då det ingår i riksnormen och det är den sökandes ansvar att köpa kläder och skor efterhand som behovet uppstår. Om det föreligger starka medicinska eller andra tungt vägande sociala skäl kan extra bistånd till kläder och skor beviljas. Normalt kan i ovanstående situationer belopp upp till motsvarande en månads klädnorm beviljas, utifrån individuell bedömning.

Barnomsorgsavgift – förskola, fritidshem

Den sökande ska i första hand se över sina möjligheter till nedsättning av de kommunala avgifterna. Bistånd till avgift för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg och fritidsverksamhet upp till årskurs 6 godkänns. Vid växelvis boende ska föräldrar begära separata räkningar.
Familjer som har sina barn på fritidshem i friskoleregi kan ibland debiteras en avgift, och denna ska godtas. Alla barn oavsett föräldrarnas ekonomiska situation ska ha samma valmöjlighet.

Skuld för avgift för förskoleverksamhet behandlas normalt som andra skulder. Den biståndssökande ska undersöka möjligheten att göra upp en avbetalningsplan. Om barnet har behov av platsen av sociala skäl får den enligt skollagen inte sägas upp.

Umgängeskostnader

Umgängeskostnader är lika med riksnorm för barn som tillfälligt är medlemmar i hushållet. Vid bedömning av omfattningen av umgänget ska nämnden beakta vad som har reglerats genom dom eller beslut av domstol eller genom avtal om umgänge. Har barnet vårdinsatser genom socialtjänsten ska ekonomiskt bistånd till umgängeskostnader beviljas i enlighet med upprättad vårdplan.

Vid gemensam vårdnad när barnet bor växelvis hos båda föräldrarna ska normalt inkomster och utgifter som rör barnet delas lika mellan föräldrarna och halv månadsnorm räknas in i den biståndssökande förälderns beräkning.

Ekonomiskt bistånd ska beviljas till skäliga kostnader för att ett barn ska kunna umgås med sin förälder som bor på annan ort. Med annan ort kan även avses ort utanför Sverige. Avgörande för vad som är skälig kostnad för resor och hur ofta bistånd ska ges till kostnader för umgänge ska anpassas till vad en medelinkomsttagare på orten har råd med.

I vissa fall kan det också finnas skäl att bistånd utgår till resekostnader för att hämta eller lämna barn boende på annan ort. Resekostnader ersätts för faktiska kostnader med allmänna färdmedel utifrån det billigaste alternativet. Observera att båda föräldrarna är skyldiga att efter förmåga bidra till resekostnaderna avseende barn.

Flyttkostnad

Utgångspunkten är att de flesta människor själva organiserar sin flytt med hjälp av släkt och vänner.

Om flytten bedöms som nödvändig kan bistånd i första hand beviljas för hyra av släp eller lastbil inklusive kostnader för bensin och försäkring. Endast om särskilda skäl föreligger anlitas flyttfirma. Städ och packning ingår i regel inte i flyttkostnad, men i särskilda fall kan en individuell bedömning göras.

I de fall den enskilde av medicinska skäl eller andra starka skäl inte kan klara flytten själv ska den sökande inhämta minst två skriftliga kostnadsförslag från flyttfirmor och sedan göra en ansökan om bistånd till flyttkostnader. Läkarintyg måste styrka de medicinska skälen.

Bistånd till kostnad för flytt till utlandet beviljas inte.

I samband med att bistånd till flyttkostnad beviljas ska den sökande styrka att den gamla bostaden har sagts upp.

Saneringskostnader

Ekonomiskt bistånd kan utgå till saneringskostnader om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt eller om saneringen är en förutsättning för att den sökande ska kunna erhålla andra insatser. Exempel på situationer är vid risk för avhysning eller när hemtjänsten bedömer att hemmet är en sanitär

olägenhet för att de ska kunna utföra sitt arbete. Om det är möjligt ska den enskilde själv stå för del av kostnaden, och om den enskilde har egna inkomster, men inga sparade medel, kan hela eller delar av biståndet beviljas mot återkrav.

Magasineringskostnad

För personer som saknar permanent bostad kan ekonomiskt bistånd till kostnad för magasinering av egna tillhörigheter beviljas efter individuell prövning. Beslutet ska vara tidsbegränsat för att ge skäligt rådrum till alternativ lösning. Magasinering beviljas för maximalt 6 månader. Är bedömningen att den enskilde inte kan återfå en bostad och därmed återta sitt bohag inom 6 månader ska magasineringskostnad inte beviljas. Det är den enskilde som ska stå för kontraktet med magasineringsfirman.

Hemutrustning

Ekonomiskt bistånd kan ges till sådan hemutrustning som behövs för att ett hem ska fungera. Behovet bedöms utifrån den enskildes personliga förhållanden och framtida försörjningsmöjligheter. Procentsatsen är framräknad för att täcka begagnad utrustning med undantag för madrass och sängkläder. Prövning av behovet ska göras i förhållande till vad som kan anses vara skälig levnadsnivå och vad en låginkomsttagare i allmänhet har råd att kosta på sig. Detta ska bedömas restriktivt och efter det att andra möjligheter är uttömda. Vid ansökan om hemutrustning ska hembesök göras.

Bistånd beviljas med motsvarande upp till 14 procent av prisbasbeloppet för ensamhushåll, därutöver 5 procent av prisbasbeloppet för varje hushållsmedlem. Även radio och tv (motsvarande 4 procent av prisbasbeloppet) samt antingen dator, surfplatta, smarttelefon eller liknande teknisk utrustning (motsvarande 4,5 procent av prisbasbeloppet) bör ingå i en hemutrustning. Beslut om inköp av ovanstående ska föregås av individuell prövning.

Enstaka köp

- Säng (avser resårbotten med bäddmadrass och sängben): 3 procent av prisbasbeloppet
- Sängutrustning (avser täcke, kudde och sängkläder): 1 procent av prisbasbeloppet
- Soffa: 2,5 procent av prisbasbeloppet
- Soffbord: 0,25 procent av prisbasbeloppet
- TV-bänk: 0,35 procent av prisbasbeloppet

- Köksbord: 0,85 procent av prisbasbeloppet
- Stol: 0,25 procent av prisbasbeloppet
- Startpaket husgeråd (till exempel kastrull, stekpanna, ugnsform, köksredskap, visp, skalare, osthyvel, skärbräda, knivset, durkslag): 0,7 procent av prisbasbeloppet
- Startpaket bestick (16-delar): 0,2 procent av prisbasbeloppet
- Startpaket glas, djupa och flata tallrikar, assietter, koppar: 0,35 procent av prisbasbeloppet
- Lampa: 0,1 procent av prisbasbeloppet per lampa (beviljas max en lampa per rum, om lampa redan finns i rummet så är behovet tillgodosett)
- Dammsugare: 1,1 procent av prisbasbeloppet
- Mopp med skurhink: 0,35 procent av prisbasbeloppet

Beloppen avrundas upp till närmsta krona.

Hel hemutrustning
Avser en mer omfattande hemutrustning som ska användas under lång tid. Beviljas endast personer som inom överskådlig tid inte bedöms kunna förbättra sina inkomster och själva bekosta en hemutrustning.

Begränsad hemutrustning
Begränsad hemutrustning kan beviljas till personer som har tillfälligt behov av ekonomiskt bistånd och som för att få en fungerande boendesituation inte kan avvakta till att egna inkomster täcker behovet. För personer som tidigare beviljats ekonomiskt bistånd till hemutrustning prövas behovet restriktivt.

Hemutrustning för ungdomar
Unga människor som flyttar hemifrån ska normalt inte kunna få bistånd av samhället till grundutrustning utan flytten ska ha skett med planering som innebär att tillräcklig utrustning ska finnas. Men i vissa fall kan det finnas särskilda skäl, både ekonomiska och sociala, för att socialtjänsten ska ge bistånd till grundutrustning av ett hem. Det kan till exempel röra sig om en ungdom som inte kommer ha möjlighet att köpa nödvändig hemutrustning inom överskådlig tid, eller om en ung person som av sociala skäl inte kan bo kvar hemma.

Spädbarnsutrustning
Nämnden ska ge ekonomiskt bistånd till skäliga kostnader för nödvändig

spädbarnsutrustning med maximalt 10 procent av prisbasbeloppet (utjämnat till närmsta högre tiotal) i samband med förstfödda barnets födelse. Vid tvillingar utgår 20% av basbeloppet.

Resor

Lokala resor som inte är arbetsresor

Lokala resor som inte är arbetsresor kan i vissa fall beviljas av särskilda skäl. Behovet kan ha uppstått på grund av att den enskilde har regelbundna besök hos annan vårdgivare eller i samband med rehabiliteringsplanering eller öppenvårdsbehandling. I första hand ska utrymmet i normen utnyttjas och den enskilde ska undersöka möjligheten att få sjukreseersättning via Region Skåne. Om sjukreseersättning beviljas kan ekonomiskt bistånd utgå till egenavgiften. Det kan också finnas starka sociala skäl till behovet. Om bistånd i form av färdtjänst ej bedöms vara aktuellt kan ekonomiskt bistånd till kostnad för lokala resor beviljas. I övrigt gäller samma regler som vid arbetsresor.

Färdtjänst

För färdtjänst beviljas maximalt avgift som motsvarar kostnad för ett månadskort för lokaltrafik. Avgift för busskort beviljas inte samtidigt. Bistånd till avgift för riksfärdtjänst ska bedömas på samma sätt som kostnad för andra resor som inte är lokala. Kostnader för medresenär beviljas normalt inte.

Rekreationsresor

Huvudprincipen är att bistånd till rekreationsresor inte beviljas. Behovet av rekreation kan tillgodoses genom posten lek och fritid i riksnormen. Särskilt beaktande av barnperspektivet ska tas när det gäller hushåll med långvarigt biståndsbehov.

Resa till begravning

Bistånd kan beviljas för resa inom Sverige om den avlidne är nära anhörig eller annan närstående. Med nära anhörig menas make/maka eller motsvarande, förälder, barn, syskon, mor- och farförälder och barnbarn. Med annan närstående menas person som, utan att vara nära anhörig, stått den sökande mycket nära. Kostnaden ska vara i nivå med vad en låginkomsttagare har råd med.

Återföreningsresor
Bistånd till denna typ av resor beviljas endast avseende återförening av förälder och minderårigt barn som inte bor tillsammans med en av sina vårdnadshavare. Röda Korset kan i vissa fall bevilja hjälp till reskostnaden för barn som ska förenas med föräldrarna i Sverige. Om så skett kan bistånd beviljas till egenavgiften. I annat fall kan bistånd till hela reskostnaden beviljas.

Skulder
Ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen syftar till att avhjälpa ett framtida försörjningsbehov och bistånd till skulder ska enligt praxis beviljas restriktivt. Ekonomiskt bistånd till avbetalning på studie- eller banklån, kontokortsskulder, privata skulder, underhållsstöd, böter med mera beviljas inte.

Hyresskuld
Hyresvärdarna har en lagstadgad skyldighet att meddela uppsägning av hyreskontrakt till socialnämnden och avsikten med detta är att socialtjänsten tidigt ska kunna undersöka om det finns behov av stöd och insatser. Att socialtjänsten agerar snabbt är särskilt viktigt om det finns barn i en familj där hyresskuld uppstått och i biståndsbedömningen ska särskild hänsyn tas till barnens situation. Socialtjänsten ska aktivt verka för att undvika avhysning av barnfamiljer. Vid oro för barn ska det göras en orosanmälan till Barn och utbildning.

Bistånd för betalning av skuld för obetald hyra kan efter särskild prövning i vissa fall beviljas under förutsättning att den enskilde får bo kvar om skulden regleras. I första hand ska den enskildes eget ansvar beaktas och den enskilde ska efter egen förmåga bidra till att betala skulden genom att exempelvis upprätta en avbetalningsplan med sin hyresvärd. Bistånd till hyresskuld kan bland annat avslås om det finns alternativa boendelösningar. Vid upprepade hyresskulder ska en restriktivare bedömning göras. Bistånd till ny hyresskuld kan avslås om tidigare hyresskuld beviljats med erbjudande om andra insatser som ej accepterats, eller ställda krav som ej uppfyllts. För att undvika upprepning, ska hushåll som beviljats bistånd till hyresskuld, så långt det är möjligt följas upp. I samband med att en hyresskuld regleras ska en plan upprättas för hur uppföljningen ska ske. Detta ska göras tillsammans med den enskilde.

Elskuld
Bistånd kan beviljas till skuld för hushållsel efter särskild prövning i likhet

med vad som gäller för hyresskulder och där avstängning av eltillförseln kan medföra stora sociala konsekvenser. Om depositionsavgift krävs för hushåll som beviljas kostnad för elskuld, eller som har behov av nytt el abonnemang, ska även den beviljas. Depositionsavgiften betalas direkt till elleverantören och beslut om ekonomiskt bistånd mot återbetalning ska fattas av handläggare. I samband med att en elskuld regleras ska en plan upprättas för hur uppföljningen ska genomföras. Detta ska göras tillsammans med den enskilde.

Begravningskostnader

Begravningskostnader ska i första hand täckas av tillgångar i dödsboet eller genom försörjningsskyldigas (vårdnadshavare, efterlevande make/maka/partners) inkomster eller tillgångar. Observera att sammanboende enligt sambolag 2003:376 inte omfattas av denna skyldighet. Vid bedömning av försörjningsskyldigas betalningsförmåga prövas detta gentemot riksnormen.

Bistånd till begravningskostnader kan beviljas under förutsättning att dödsboanmälan upprättats och dödsboets tillgångar utretts. Begravningskostnader går före alla andra kostnader som kan belasta dödsboet, till exempel obetald hyra, hushållsel, telefon eller kostnader för utflytt och städning av bostaden. Rätten till bistånd bedöms utifrån dödsboets tillgångar och inte dödsbodelägarnas. Hänsyn ska även tas till tillgångar i form av försäkringar, skatteåterbäring etc. Beviljat bistånd kan återkrävas enligt 33 kap. 2 § SoL om dödsboet förväntas erhålla tillgångar längre fram.

Bistånd beviljas till en enkel men värdig begravning med respekt för den avlidnes och nära anhörigas önskemål. Bistånd kan beviljas med maximalt ett halvt prisbasbelopp för begravning samt gravsten, varav 35 % av basbeloppet för begravning/kremering och 15% av basbeloppet för gravsten. Samma belopp kan maximalt beviljas för begravning på annan ort eller utomlands inklusive transportkostnader. Bistånd till kostnad för begravning av minderårig eller ofullgånget foster prövas i förhållande till vårdnadshavarnas ekonomiska situation.

Felaktiga utbetalningar (FUT)

Socialtjänsten ska genom kontakt med den enskilde, individuella bedömningar och noggrannhet i handläggningen verka för att ekonomiskt bistånd utbetalas på rättssäkra och korrekta grunder. Om fel ändå uppstår

ska en utredning gällande felaktigt utbetalt bistånd inledas och beslut om återkrav fattas.

Rätt bistånd från rätt instans utgör grunden vid handläggning av ekonomiskt bistånd. Huvudprincipen är att bistånd enligt 12 kap. 1 § SoL beviljas utan återbetalningsplikt för den enskilde. Undantag från denna princip regleras i 107 kap. 5 § SFB (Socialförsäkringsbalken). Syftet med bestämmelserna i paragrafen är att en enskild som har mottagit ekonomiskt bistånd inte ska överkompenseras genom att även få en socialförsäkringsförmån utbetald samma tid som biståndet. Undantaget regleras även i 33 kap 1 och 2 §§ SoL avseende återkrav samt beslut om återbetalning.

ESLÖVS KOMMUN

RIKTLINJER FÖR EKONOMISKT BISTÅND

Dokumentet är antaget av Vård- och omsorgsnämnden 2026-02-25. Diarienummer: VoO 2026/5. Ses över för revidering vid behov, senast mars 2028. Kontaktperson: Enhetschef / biträdande enhetschef, Enheten för ekonomiskt bistånd.

Innehåll

Allmänt om uppdraget **5**
Inledning 5
Riktlinjernas innehåll och syfte 5
Lagstiftning 6
Socialtjänstlagen **6**
Mål och principer 6
God kvalitet 7
Skyldighet att rapportera missförhållanden - Lex Sarah 7
Rätten till bistånd - 12 kap. 1 § SoL 7
Barnrättsperspektiv vid ekonomiskt bistånd 7
Anmälningsskyldighet 8
Våld i nära relationer 8
Ekonomiskt bistånd **8**
Riksnorm 9
Beräkning av ekonomiskt bistånd 9
Tillgångar 9
Bostadsrätt eller villa 9
Bil 10
Fritidshus 10
Barns tillgångar och inkomst av kapital 10
Bankmedel, aktier och obligationer 10
Realiserbara tillgångar som inte sålts efter utsatt rådrumstid 11
Utgifter 11
Arbetsresor 11
Avgift till fackförening och arbetslöshetskassa 11
Hemförsäkring 12
Hyresgästförening 12

Internetuppkoppling 12
Hushållsel 12
Boendekostnad 13
Generellt 13
Skälig boendekostnad 13
Skäligt rådrum för att sänka boendekostnader 13
Bostadsrätt eller villa 14
Andrahandsboende 14
Inneboende 15
Hushållsgemenskap med bostadsinnehavaren 15
Delad bostad 15
Andra boendeformer 15
Akut boende 16
Dubbla boendekostnader 16
Avhysning 16
Flytt till dyrare boende 17
Deposition eller förskottshyra 17
Hyreskostnad kvarboende vuxet barn 17
Bistånd till levnadskostnader i övrigt 18
Köavgift kommunal bostadskö 18
Avgift vid sjukhusvård 18
Tandvård 19
Akut tandvård 19
Nödvändig tandvård 19
Återkommande tandvårdskontroll och tandvårdsförsäkring 19
Glasögon eller kontaktlinser 19
Kläder och skor utöver vad som ingår i det ekonomiska biståndet 20
Barnomsorgsavgift – förskola, fritidshem 20
Umgängeskostnader 21
Flyttkostnad 21

Saneringskostnader 22
Magasineringskostnad 22
Hemutrustning 22
Enstaka köp 23
Hel hemutrustning 23
Begränsad hemutrustning 23
Hemutrustning för ungdomar 23
Spädbarnsutrustning 24
Resor 24
Lokala resor som inte är arbetsresor 24
Färdtjänst 24
Rekreationsresor 24
Resa till begravning 25
Återföreningsresor 25
Skulder 25
Hyresskuld 25
Elskuld 26
Begravningskostnader 26
Felaktiga utbetalningar (FUT) 27

Allmänt om uppdraget

Inledning

Socialtjänsten ska på demokratins och solidaritetens grund främja människors ekonomiska och sociala trygghet, jämlikhet i levnadsvillkor och aktiva deltagande i samhällslivet. Socialtjänstens arbete ska inriktas på att frigöra och utveckla enskildas och gruppers egna resurser, under hänsynstagande till människors ansvar för sin och andras sociala situation.

Ekonomiskt bistånd ska i första hand fungera som ett yttersta skyddsnät för människor som har tillfälliga försörjningssvårigheter. Endast den som inte själv kan tillgodose sina behov, eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt, kan ha rätt till bistånd för sin försörjning och för sin livsföring i övrigt. Socialtjänstens arbete ska bygga på respekt för människors rätt till självbestämmande och integritet, men det innebär inte att det ska vara kravlöst. Den enskilde har i första hand ett ansvar för sitt liv och ska göra vad han eller hon kan för att bidra till sin egen försörjning. Det ingår även att ta ansvar för sin ekonomiska situation och planera för att undvika försörjningsproblem.

I Eslövs kommun är socialtjänstens funktioner uppdelade på två olika förvaltningar varav Vård- och omsorgsförvaltningen är en, där Enheten för ekonomiskt bistånd ingår. Socialtjänstens huvudsakliga uppgift inom ekonomiskt bistånd är att bidra till att hitta lösningar på människors försörjningsproblem med fokus på att den enskilde långsiktigt ska kunna försörja sig själv och leva ett självständigt liv. Under tiden prövas rätten till ekonomiskt bistånd. I utredningsarbetet ingår både en utredning om ekonomin och hela livssituationen. Den enskilde ska som huvudregel stå till arbetsmarknadens förfogande genom att vara aktivt arbetssökande samt följa uppgjord arbetsmarknadsplanering med till exempel Arbetsförmedlingen eller den kommunala arbetsmarknadsenheten.

Riktlinjernas innehåll och syfte

Riktlinjernas syfte är att säkerställa rättssäkerhet och en så hög grad av likabehandling som möjligt. Riktlinjerna ska ge stöd i det praktiska arbetet med utredningar, bedömningar och beslut. De ska ge stöd i de individuella behovsbedömningarna med utgångspunkt i aktuell lagstiftning.

Utifrån Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd ger riktlinjerna vägledning för handläggningen av ekonomiskt bistånd i Eslövs kommun. Riktlinjerna anger vad som anses som skälig levnadsnivå i normalfallet men

ska inte tolkas som absoluta regler. En individuell behovsprövning ska alltid göras och i de fall det bedöms finnas särskilda skäl kan bistånd beviljas utöver det som framgår i riktlinjerna.

Utgångspunkten vid den individuella behovsprövningen är vad som skiljer den enskilde från andra i samma situation – både i jämförelse med andra biståndssökande men också utifrån en kommuninvånare i allmänhet. Även de krav som ställs på den biståndssökande ska anpassas efter dennes individuella förmåga och förutsättningar.

Det är inte möjligt att i dessa riktlinjer beskriva alla olika sorters situationer och behov utan riktlinjerna beskriver vanligt förekommande situationer och behov. Avvikelser från riktlinjerna ska samrådas med arbetsledning och skälen för bedömningen ska dokumenteras.

För vidare vägledning i handläggning, se även Eslövs kommuns Rutinhandbok för ekonomiskt bistånd. Kommunens riktlinjer utgör ett komplement till lagstiftning, prejudicerande domar, förordningar, föreskrifter och Socialstyrelsens allmänna råd.

Lagstiftning

Socialtjänstens arbete med ekonomiskt bistånd regleras i huvudsak genom socialtjänstlagen (2025:400) SoL, förvaltningslagen (2017:900), offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) och kommunallagen (2017:725). Det dagliga arbetet regleras också genom en mängd ytterligare lagar, exempelvis äktenskapsbalken (1987:230), sambolagen (2003:376), föräldrabalken (1949:381), lagen om mottagande av asylsökande m.fl. (LMA), lagen om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare (2010:197), utlänningslagen (2005:716) samt socialförsäkringsbalken (2010:110).

Socialtjänstlagen

Mål och principer

Socialtjänstens mål och lagens syfte regleras i 2 kap. socialtjänstlagen (SoL). Målet är att den enskilde ska kunna leva ett självständigt liv. Syftet med socialtjänstens arbete ska vara att frigöra och utveckla individens egna resurser. Varje människa har själv ansvar för sitt liv och socialtjänsten ska inte ta över den enskildes ansvar. Frivillighet och självbestämmande ska

vara vägledande i kontakten med den enskilde.

God kvalitet

Socialtjänstens insatser ska vara av god kvalitet (5 kap. 1 § SoL). Kvalitet innebär att en verksamhet uppfyller de krav och mål som gäller för verksamheten i enlighet med de lagar och andra föreskrifter som styr verksamheten. Socialstyrelsen ger dessa exempel på vad som menas med god kvalitet:

- Att den enskilde anser sig bli bemött med respekt
- Att den enskilde får tillräckligt med information så att denne kan ta vara på sina rättigheter och att verksamheten bedrivs så att den enskildes rättssäkerhet garanteras
- Att insatserna utformas efter den enskildes behov och så långt det är möjligt i samråd med den enskilde
- Att insatserna utformas så att de inriktas på att frigöra och utveckla den enskildes resurser
- Att barnperspektivet särskilt beaktas i verksamheten

Skyldighet att rapportera missförhållanden - Lex Sarah

Lex Sarah är en del av det systematiska kvalitetsarbetet. Syftet med Lex Sarah är att verksamheten ska utvecklas och missförhållanden förebyggas, samt om de ändå uppstår, rättas till. All personal inom socialtjänsten ska medverka till att insatser genomförs med god kvalitet för att undvika missförhållanden. Enligt bestämmelserna om Lex Sarah ska anställda genast rapportera missförhållanden eller påtaglig risk för missförhållanden till den som bedriver verksamheten.

Rätten till bistånd - 12 kap. 1 § SoL

Ekonomiskt bistånd är samhällets yttersta skyddsnät för människor som inte själva kan tillgodose sina behov och är tänkt som en tillfällig lösning. Den enskilde har själv ett eget ansvar för sitt liv. Detta innebär att alla möjligheter som finns till egen försörjning ska nyttjas innan man har rätt till bistånd. Biståndets syfte är att ge den enskilde en skälig levnadsnivå.
Den enskilde ska få rätt insats som bidrar till att den enskilde blir självförsörjande.

Barnrättsperspektiv vid ekonomiskt bistånd

I hushåll där det finns barn och ungdomar ska deras situation alltid uppmärksammas. I ärenden där det finns barn i familjen ska konsekvenserna

för barnet alltid övervägas innan beslut fattas oavsett om beslutet rör de vuxna eller barnet/barnen. Barnets bästa ska alltid beaktas, utredas och dokumenteras även om det inte är avgörande för vilket beslut som fattas.

Att ha ett barnperspektiv innebär också att socialtjänsten möjliggör och underlättar för barnfamiljer. Socialtjänstens olika verksamheter ska samverka och ha ett helhetsperspektiv i ärenden som rör barnfamiljer och/eller vårdnadshavare med barn.

Anmälningsskyldighet

Personal inom socialtjänsten har en skyldighet att anmäla kännedom eller misstanke om att ett barn far illa enligt 19 kap. 1§ första stycket SoL.

Våld i nära relationer

Personer som är utsatta för våld i nära relationer finns inom alla socialtjänstens områden. Begreppet ”närstående” är enligt Socialstyrelsens definition könsneutralt och syftar på varje person som den våldsutsatta bedöms ha en nära och förtroendefull relation till. Det kan handla om såväl makar, sambor, pojk- eller flickvänner, som vårdnadshavare, syskon, barn eller andra släktingar. Det kan även gälla andra personer som den våldsutsatta har eller har haft en nära och förtroendefull relation till. Det är viktigt att beakta att våld kan förekomma i både heterosexuella och samkönade relationer samt att såväl män som kvinnor kan vara antingen våldsutsatta eller våldsutövare. Våldet kan ta sig många uttryck: fysiskt, psykiskt, sexuellt, ekonomiskt, materiellt eller i form av försummelse (det sistnämnda gäller särskilt äldre personer samt personer med funktionsnedsättning). Socialnämndens ansvar för våldsutsatta personer stadgas i framförallt 13 kap. 1 § SoL. Eslövs kommun samråder i alla våldsärende. För vidare information var god se:

- Eslövs kommuns handlingsplan mot våld i nära relation
- Riktlinjer för arbetet mot våld i nära relation.

Ekonomiskt bistånd

Ekonomiskt bistånd delas in i försörjningsstöd (regleras i 12 kap. 7 § SoL) och övrigt ekonomiskt bistånd. Ekonomiskt bistånd utgår till utgifter den enskilde har för att kunna klara sin vardag och delas in i ersättning enligt riksnormen och andra godtagbara kostnader.

Riksnorm

Riksnormen fastställs av regeringen varje år och den omfattar skäliga kostnader för livsmedel, kläder och skor, lek och fritid, förbrukningsvaror, hälsa och hygien samt dagstidning och telefon.

För personer som löpande får ekonomiskt bistånd utgår inte extra bistånd till ovanstående om inte mycket synnerliga skäl föreligger. Den enskilde kan utöver riksnormen beviljas ekonomiskt bistånd för andra levnadsomkostnader som är nödvändiga för att uppnå en skälig levnadsnivå.

Vård- och omsorgsnämnden fattar årligen beslut om hur riksnormen kan fördelas mellan de olika posterna i dokumentet ”Fördelning av behovsposter i riksnormen”.

Beräkning av ekonomiskt bistånd

Ekonomiskt bistånd utöver riksnorm kan lämnas för skäliga kostnader för boende, hushållsel, arbetsresor, hemförsäkring samt medlemskap i fackförening och arbetslöshetskassa enligt 12 kap. 7 § SoL.

I samma kapitel framgår även att Socialnämnden i enskilda fall ska beräkna dessa kostnader till en högre nivå om det finns särskilda skäl för det. Nämnden får också i enskilda fall beräkna kostnaderna till en lägre nivå, om det finns särskilda skäl för det. Reducerat ekonomiskt bistånd kan tillämpas när personer befinner sig i någon form av boende där vissa utgifter ingår i boendet. Beroende på vad som ingår i boendet reduceras där efter riksnormen. Ekonomiskt bistånd till personers ordinarie bostadskostnader till exempel hyra, hemförsäkring och el kan beviljas parallellt om vistelsen är under 6 månader.

Tillgångar

Alla realiserbara tillgångar ska användas för den enskildes försörjning innan personen har rätt till bistånd. Med realiserbara tillgångar menas bankmedel, aktier eller andra värdepapper, bil, båt, fastighet, dyrbara konst- eller samlarföremål, etc. Eventuella tillgångar framgår av slutskattsedel eller hemförsäkringsbrev. Skäligt rådrum för att avyttra tillgången ska tillämpas avseende samtliga typer av realiserbara tillgångar. Avyttring ska ske enligt marknadsmässig nivå.

Bostadsrätt eller villa

Bostadsrätt eller villa är en realiserbar tillgång om den genom försäljning kan ge inkomster till försörjningen. Detta gäller även om bostadsrätten

förvärvats genom ombildning från hyresrätt till bostadsrätt. Se mer information under ”Boendekostnad”.

Bil
Vid nyansökan lämnas skäligt rådrum om max två månader för avyttring av bil. Under pågående biståndsperiod godkänns ej nyanskaffning av bil. Vid ett långvarigt behov av bistånd (längre än tre månader) kan krav på försäljning ställas. Om bilen är en förutsättning för att den biståndssökande ska kunna ta sig till och från sitt arbete eller om den behövs i arbetet kan bilinnehav godtas. Behovet av bil ska omprövas kontinuerligt. Om innehav av bil godtagits kan bistånd till kostnader för milersättning gällande arbetsresor godkännas samt de omkostnader som finns kopplat till bilinnehavet.

Fritidshus
Ekonomiskt bistånd till personer som äger fritidshus eller andel av fritidshus, ska i princip inte beviljas annat än i akuta situationer eller under den tid som behövs för att sälja fastigheten, dock högst 3 månader. Fastigheten ska omgående lämnas till mäklare för försäljning. Om det finns särskilda skäl, till exempel tvist i samband med försäljning, kan rådrum för försäljning förlängas. Biståndet ges med villkor om återbetalning. Även del i fritidshus ska räknas som realiserbar tillgång såvida det inte finns ett skrivet förbehåll som förhindrar försäljning.

Barns tillgångar och inkomst av kapital
När det gäller barns tillgångar, måste först och främst fastslås att barn aldrig är försörjningsskyldiga gentemot sina föräldrar. Om barn har inkomster i form av exempelvis barnpension eller inkomst av kapital, som ränta och avkastning ska detta räknas av mot barnets del av familjens kostnader inklusive boendekostnader vid beräkning av ekonomiskt bistånd. Barns tillgångar som är satta under förmyndarspärr är inte i sig ett hinder för att ta i anspråk barnets tillgångar för barnets behov, men överförmyndare måste ge sitt samtycke. Barn får dock ha sparade medel upp till 15 procent av prisbasbeloppet, se under avsnittet ”Bankmedel, aktier, obligationer”.

Bankmedel, aktier och obligationer
Huvudprincipen är att ekonomiskt bistånd inte ska beviljas sökande som har tillgångar i form av kontanta medel eller värdepapper. Barn får ha sparkapital på upp till 15 procent av prisbasbeloppet. Syftet är att detta ska kunna användas för större kostnader för barnets räkning som exempelvis

cykel, idrottsutrustning eller lägerverksamhet.

Realiserbara tillgångar som inte sålts efter utsatt rådrumstid
Om den enskilde efter utsatt rådrumsperiod valt att inte sälja den aktuella tillgången ska ett avslagsbeslut fattas fram till dess att tillgången är såld och/eller värdet redovisat. Det är den enskilde som ansvarar för att redovisa det marknadsmässiga värdet på den aktuella tillgången. Det marknadsmässiga värdet medräknas som en inkomst i normberäkning. Eventuellt framräknat normöverskott ska därefter räknas med vid nästkommande månadsansökan.

Utgifter

Arbetsresor
Begreppet arbetsresor avser även kostnad för resor för att kunna delta i studier eller andra aktiva åtgärder som kommunen eller Arbetsförmedlingen anordnar som regel inom kommunen eller i undantagsfall i regionen. Möjlighet till annan ersättning för kostnad för arbetsresor ska i första hand sökas hos Arbetsförmedlingen. Kostnad för egenavgift kan beviljas.

I första hand beviljas kostnad för arbetsresor med allmänna kommunikationsmedel. Först när sådana inte kan användas kan bistånd beviljas för resa med bil. Reskostnader med bil ska endast beviljas som en tillfällig lösning (då det förväntas att egen försörjning kan uppnås inom tre månader) och då avse bränslekostnaderna. I de fall den enskilde kan ha rätt till skattejämkning avseende arbetsresor förväntas den enskilde ansöka om detta hos Skatteverket. Eventuella reparationer eller merkostnader av bil kan omfattas av ekonomiskt bistånd om bedömning gjorts att den enskilde har rätt att ha bil.

Ekonomiskt bistånd till begagnad cykel om max 2 procent av prisbasbeloppet kan i vissa fall beviljas som alternativ för att möjliggöra resa till arbete eller studier. För resekostnader inom tätort krävs särskilda skäl.

Avgift till fackförening och arbetslöshetskassa
Bistånd för avgift till fackförening eller arbetslöshetskassa beviljas. Den enskilde ska till sin fackförening/arbetslöshetskassa meddela förändringar som kan påverka avgiftens storlek till exempel föräldraledighet/långvarig sjukdom/studier/arbetslöshet.

Hemförsäkring
Ekonomiskt bistånd utgår till den faktiska kostnaden för hemförsäkring under förutsättning att kostnaden är skälig. Skälig kostnad för hemförsäkring på basnivå utan tilläggsförsäkringar kan beviljas.

De personer som inte har en hemförsäkring uppmanas att teckna en.

Hyresgästförening
Ekonomiskt bistånd till kostnad för medlemskap i Hyresgästföreningen beviljas månadsvis för att möjliggöra att täcka ett behov av bostadsjuridisk vägledning.

Internetuppkoppling
Högsta förvaltningsdomstolen har bedömt att tillgång till internet i det egna hemmet numera är att betrakta som nödvändigt för att uppnå skälig levnadsnivå. Kostnad för internetuppkoppling ska därför medräknas som en godtagbar utgift vid beräkning av ekonomiskt bistånd. Maximalt beviljas 0,5 procent av prisbasbeloppet per månad.

Hushållsel
Bistånd till hushållsel ska beviljas om kostnaden bedöms skälig och sökande i övrigt är berättigad sökt bistånd. I fråga om skäliga kostnader måste det göras en individuell bedömning utifrån den sökandes situation. Inneboende ska bidra med sin andel till hushållets totala elkostnad. Vägledning kan ges av kommunens energirådgivare.

Då elpriserna varierar är den beräknade medelförbrukningen av hushållsel för olika hushållsstorlekar vägledande, men får inte ses som ett tak. Elförbrukningen kan variera kraftigt på grund av hushållssammansättningen, vitvarornas ålder och kvalitet, nyttjande av bostaden, matlagning mm. Dessutom varierar elförbrukningen under året. Vissa skillnader i elförbrukning mellan likvärdiga lägenheter utifrån storlek och standard kan inte alltid förklaras. Om förbrukningen väsentligen överstiger vad som bedöms vara en skälig elförbrukning bör orsaken till detta utredas vidare. Vid behov kan vägledning för billigare elkostnad erbjudas den enskilde av kommunens energirådgivare.

Boendekostnad

Generellt

För att vara berättigad ekonomiskt bistånd till boendekostnader ska den enskilde vara folkbokförd på boendets adress. En person ska enligt folkbokföringslagen (1991:481) vara skriven där personen har sin huvudsakliga dygnsvila. Vid misstanke om felaktig folkbokföringsadress har socialtjänsten en skyldighet att anmäla detta till Skatteverket.

Skälig boendekostnad

Utgångspunkten vid bedömning av skälig kostnad och boendestandard ska vara vad en låginkomsttagare i Eslövs kommun normalt har möjlighet att bekosta. Behovsprövningen ska omfatta både den enskildes faktiska kostnad, behov av boende och bostadsstorlek. Vid bedömning av vad som är skälig boendekostnad ska även hänsyn tas till barns behov av utrymme, även hos umgängesföräldern. För vidare vägledning se separat dokument avseende skälig boendekostnad för innevarande år.

Hushåll som uppbär ekonomiskt bistånd och som uttrycker behov av att flytta har ett ansvar att inte fördyra sina boendekostnader om inte särskilda skäl föreligger.

Unga vuxna som vill flytta hemifrån anses endast ha rätt till ekonomiskt bistånd till boendekostnad i undantagsfall. Utgångspunkten i sådana fall är att det finns starka sociala skäl till flytten.

I de ärende socialtjänsten förmedlat serviceboende eller beviljat sociala kontrakt till enskild bör den faktiska boendekostnaden godkännas.

Skäligt rådrum för att sänka boendekostnader

Vid ett kortvarigt behov av ekonomiskt bistånd dvs. maximalt tre månader, kan den faktiska boendekostnaden godkännas trots att den inte bedöms vara skälig. Om behovet av stöd bedöms bli långvarigt och den faktiska boendekostnaden inte bedöms vara skälig ska den enskilde från första ansökan om ekonomiskt bistånd ges ett skäligt rådrum för att sänka sin boendekostnad. Enligt praxis anses ett skäligt rådrum för att påverka sina boendekostnader vara fyra månader från att den enskilde fått ett beslut om rådrum.

När perioden för rådrummet löpt ut godkänns i regel boendekostnad utifrån gällande riktlinjer i Eslövs kommun. Dock bör en bedömning göras av om den enskilde aktivt medverkat till att finna ett billigare boende eller på annat

sätt försöker sänka sina boendekostnader. I sådant fall kan en förlängning av rådrum med fyra månader i taget göras. Rådrum bör beviljas i maximalt 12 månader.

Bostadsrätt eller villa

En villa eller en bostadsrätt ska endast betraktas som en realiserbar tillgång om en försäljning bedöms kunna ge ett intäktsöverskott som motiverar åtgärden och det finns möjlighet att ordna annat boende. Vid beräkning av intäktsöverskottet ska hänsyn tas till hushållets storlek, eventuellt ökad boendekostnad vid flytt och den enskildes möjlighet att bli självförsörjande på sikt. En individuell bedömning måste göras i varje enskilt fall. Även om ett intäktsöverskott talar för en försäljning kan en sådan vara olämplig av andra skäl. Vid ett långvarigt behov av bistånd (längre än tre månader) kan krav på försäljning ställas. Vid ett kortvarigt behov av ekonomiskt bistånd ska den faktiska kostnaden för bostaden godtas. Med kortvarigt avses en period av maximalt tre sammanhängande månader.

Vad gäller skälig boendekostnad för bostadsrätt eller villa gäller samma summor som för hyresrätt.

Vid faktisk kostnad medräknas aldrig amortering av lån då den utgör kapitalbildning. Enskild med lån på bostaden ska uppmanas söka skattejämkning för räntekostnaden. Den enskilde ska ges skäligt rådrum för byte av bostad. Med skäligt rådrum avses en period som inte understiger fyra månader från den tidpunkt då den enskilde fick information om nämndens bedömning.

Vid försäljning av bostadsrätt eller villa ska krav ställas på att bostaden lämnas till mäklare för försäljning. I övrigt gäller vad som sägs i riktlinjerna om hyreslägenheter beträffande skälig kostnad, krav på bostadsbyte och överväganden i samband med det.

Andrahandsboende

För andrahandskontrakt gäller samma regler beträffande skälig standard och kostnad samt krav på att minska boendekostnaden, om den inte anses skälig, som vid förstahandskontrakt.

Ett skriftligt andrahandskontrakt mellan den enskilde och förstahandshyresgästen/bostadsrättsinnehavaren ska alltid uppvisas. Detta ska innehålla överenskommelse om hyrestidens längd, ömsesidig uppsägningstid, hyrans storlek och vad som ingår i hyran. Lägenhetens

adress ska framgå.

Underlag som visar att fastighetsägaren har godkänt andrahandsuthyrningen ska efterfrågas men kan inte krävas. Om detta inte uppvisas görs en bedömning om boendekostnaden kan anses vara skälig eller inte.

Inneboende
Nämnden ska vid beräkningen av den faktiska kostnaden för en inneboende beakta vad bostadsinnehavaren och den inneboende avtalat om kostnaden är skälig. Hyran för inneboenderum ska bedömas utifrån vad den enskilde disponerar enligt uppvisat avtal med förstahandshyresgästen/bostadsägaren. Avtalet ska innehålla överenskommelse om hyrestidens längd, ömsesidig uppsägningstid, hyreskostnad och vad som ingår i hyran. Bostadsadressen ska framgå. Slitage och underhåll av bostaden omfattas inte av ekonomiskt bistånd vid inneboendeavtal. Den faktiska hyran ska beviljas om den är skälig.

De som lever i en hushållsgemenskap med bostadsinnehavaren ska inte räknas som inneboende.

Hushållsgemenskap med bostadsinnehavaren
Nämnden ska vid beräkningen av den faktiska boendekostnaden beakta hur stor andel bostaden den enskilde disponerar, om till exempel ett kvarboende vuxet barn eller en förälder lever i en hushållsgemenskap med bostadsinnehavaren utan att vara samboende. En hushållsgemenskap innebär att två eller flera personer stadigvarande bor i samma bostad så att de kan utnyttja flerpersonshushållets ekonomiska fördelar, till exempel köpa livsmedel och förbrukningsvaror gemensamt. Det behöver alltså inte vara en hushållsgemenskap där parterna har någon form av ekonomiskt ansvar för varandra.

Delad bostad
Nämnden ska vid beräkningen av den faktiska boendekostnaden beakta kostnaden delad med antalet boende (inklusive barn) i bostaden, om flera personer delar bostad men saknar eller har begränsad hushållsgemenskap.

Andra boendeformer
Nämnden ska för andra boendeformer (exempelvis husvagn eller kolonistuga) beräkna den faktiska boendekostnaden efter omständigheterna i varje enskilt fall. I vissa fall kan det vara motiverat att lägga till kostnader

för sådant som ingår i ett vanligt boende, till exempel dusch och tvättmaskin. Bistånd till boendekostnader ska i dessa fall prövas mycket restriktivt och beviljas endast om den enskilde har mycket stora svårigheter att få annat boende.

Akut boende
Tillfällig akut boendelösning i form av hotell eller vandrarhem kan beviljas om särskilda skäl föreligger och ska bedömas mycket restriktivt samt med hänsyn till barnperspektivet. Alla andra möjliga boendelösningar ska vara uttömda, såsom till exempel boende via individens sociala nätverk, om sådant bedöms som lämpligt. Om den enskilde bedöms vara berättigad akut boende åligger det den enskilde att söka lämpliga alternativ och inkomma med kostnadsförslag på boenden. Individen ska vid en ansökan om akut tillfälligt boende komma till Stadshuset och grundregeln är att vid bifall avseende tillfälligt boende så godkänns boenden inom Eslövs kommun.

Akut boende kan beviljas med maximalt 7 dagar åt gången innan en ny bedömning ska göras om eventuellt fortsatt behov. Det åligger den enskilde att under 7-dagarsperioden göra vad hen kan för att söka en mer permanent boendelösning. Vid beslut om eventuell ytterligare 7-dagarsperiod ska den enskildes boendesökande tas med i bedömningen, då en förutsättning för fortsatt bistånd till akut boende är att den sökande gör vad hen kan för att hitta en lösning på sin situation.

Dubbla boendekostnader
Eftersom det åligger den enskilde att planera så långt som möjligt för att undvika att onödiga kostnader uppstår bör dubbla boendekostnader endast godkännas i undantagsfall där den enskilde inte kan råda över omständigheterna, exempelvis vid flytt till äldreboende, anställning på annan ort eller flytt på grund av hot och våld i nära relationer. Om den sökande ändå har dubbla boendekostnader medräknas endast boendekostnaden för den bostad som den sökande faktiskt bor i.

Avhysning
Vid avhysning ansvarar Kronofogdemyndigheten för magasinering av bohaget under viss tid och debiterar den enskilde kostnaden för detta, liksom för övriga kostnader i samband med avhysningen. Ekonomiskt bistånd beviljas i normalfallet inte till sådan kostnad. Om den enskilde har behov av sitt magasinerade bohag kan han eller hon hämta det mot en avgift. Ekonomiskt bistånd kan beviljas till sådan avgift efter individuell prövning.

Flytt till dyrare boende
Om den enskilde har önskemål att flytta till en dyrare bostad, bör den nya boendekostnaden godkännas under förutsättning att flytten är nödvändig för att den enskilde ska uppnå en skälig levnadsnivå. Det kan till exempel gälla:

- Om det finns medicinska eller starka sociala skäl som styrker behovet av flyttning
- Om det finns svåra personliga motsättningar mellan hushållsmedlemmar
- Om bostadens storlek inte är skälig avseende fysisk miljö eller utrustning
- Om ett vuxet barn genom att bo i föräldrahemmet förhindras att leva ett normalt vuxenliv och bli självständig
- Om den enskilde varit utsatt för brott och till följd av detta måste flytta
- Vid trångboddhet.

För att ett hushåll inte ska anses trångbott bör det, utom för ensamstående utan barn, ha sovrum utöver vardagsrum och kök eller kokvrå. Två barn bör kunna dela sovrum. Med beaktande av stigande ålder och personlig integritet, bör barn emellertid inte behöva dela sovrum.

Deposition eller förskottshyra
Huvudregeln är att deposition eller förskottshyra inte beviljas men en individuell bedömning måste alltid göras. I första hand undersöks möjligheten till förskottshyra, det vill säga att den enskilde betalar exempelvis en månadshyra i förväg.

Vid särskilda skäl kan bistånd till depositionshyra beviljas, till exempel på grund av bostadslöshet och skulder. Bedömningen görs utifrån om biståndet behövs för att tillförsäkra den sökande en skälig levnadsnivå och vilka andra möjligheter personen har att ordna boende. I de fall bistånd till deposition beviljas är utgångspunkten att beloppet motsvarar kostnaden för en månadshyra. Av hyreskontraktet behöver framgå inom vilken tidsram depositionshyran återbetalas till hyresgästen från hyresvärden varpå bedömning om beslut om bistånd mot återbetalning med stöd av 33 kap. 2 § SoL.

Hyreskostnad kvarboende vuxet barn
Vårdnadshavare är underhållsskyldiga till dess att barnet fyller 18 år eller längst till dess barnet fyller 21 år om den unga vuxna efter 18-årsdagen

fortfarande studerar på grundskole- eller gymnasienivå så länge studierna pågår. Huvudprincipen är att unga vuxna inte ska flytta från föräldrahemmet förrän de har egna inkomster som täcker en hyreskostnad.

Hyreskostnad till kvarboende vuxet barn hos självförsörjande föräldrar beviljas som huvudregel endast om vårdnadshavarna på grund av att ungdomen bor kvar hemma har en högre boendekostnad än de annars skulle ha haft, antingen genom att tvingas behålla en stor bostad eller genom att helt eller delvis har mist rätten till bostadsbidrag. En förutsättning för att ungdomen kan ha rätt till bistånd till hyresdel utöver detta är att ungdomen innan behovet av bistånd uppstod regelbundet har betalat en hyreskostnad. Bistånd kan även utgå för ungdomens del av andra rörliga boendekostnader så som el- och vattenförbrukning.

Hyreskostnad till kvarboende vuxet barn hos föräldrar som uppbär ekonomiskt bistånd beviljas utifrån Riksförsäkringsverkets föreskrifter. Den framräknade hyresdelskostnaden för det kvarboende vuxna barnet medräknas som en inkomst i föräldrarnas inkomstberäkning av ekonomiskt bistånd.

Bistånd till levnadskostnader i övrigt

Ekonomiskt bistånd till levnadskostnader i övrigt ska tillgodose kostnader för behov som kan ingå i en skälig levnadsnivå och som uppstår då och då. En individuell bedömning måste göras av vad som är skäligt för den som söker. Utgångspunkten för bedömningen är vad en låginkomsttagare i Eslövs kommun i allmänhet kan kosta på sig.

Köavgift kommunal bostadskö

Kostnad avseende medlemsavgift till kommunal bostadskö bedöms som skäligt i enlighet med aktuell rättspraxis.

Avgift vid sjukhusvård

Den egenavgift som en patient betalar i samband med sjukhusvistelse utgör avgift för kost och logi, vilket ryms delvis inom normposten för livsmedel. Mellanskillnaden, patientavgiften reducerad med matpengar för samma antal dagar, kan beviljas. Möjlighet till nedsättning av avgift efter fem dygns sjukhusvistelse ska undersökas.

Tandvård

Ekonomiskt bistånd till tandvård utgår i första hand för akut tandvård. För annan tandvård ska kostnadsförslag från tandläkare inhämtas. För omfattande tandvårdsbehandling vars kostnadsförslag överstiger 15 procent av prisbasbeloppet ska förtroendetandläkare konsulteras. Finns tveksamhet om att föreslagen tandvård inte kan anses utgöra nödvändig tandvård, kan förtroendetandläkare konsulteras, även i fall där kostnaden beräknas understiga 15 procent av prisbasbeloppet.

Akut tandvård

Med akut tandvård avses ofrånkomligt behov av behandling vid värk, infektiösa tillstånd och traumaskador. Exempel på behandling kan vara tandutdragning, akut rotbehandling, temporära fyllningar, enstaka fyllningar för att undanröja värk samt proteser. Detta är behandling som oftast måste utföras omedelbart. Den får utföras utan kostnadsförslag i de fall ett sådant inte kan inväntas. Det ska av tandvårdsräkning eller genom kontakt med behandlande tandläkare framgå att behovet av behandling var akut.

Nödvändig tandvård

Nödvändig tandvård kan beviljas om det är nödvändigt för att uppnå godtagbar tuggförmåga, förhindra väsentligt försämrad tandstatus och är en förutsättning för att fungera socialt och för att kunna arbeta.

Kostnaden för tandläkarundersökning i samband med kostnadsförslaget ska inkluderas i biståndet, men inte kostnad för eventuellt uteblivet besök.

Återkommande tandvårdskontroll och tandvårdsförsäkring

Ekonomiskt bistånd av icke akut karaktär, till exempel årligt tandvårdsbesök eller månatlig kostnad för frisktandvård premiegrupp 1 – 4, kan beviljas upp till 5 procent av prisbasbeloppet.

Glasögon eller kontaktlinser

Den sökande ska uppvisa ett kostnadsförslag som påvisar behovet av glasögon och ett eventuellt behov av nya glasögon ska styrkas med intyg av optiker. Bedöms kostnadsförslaget som oskäligt ska ytterligare kostnadsförslag uppvisas. Synundersökning bör ha gjorts i samband med kostnadsförslag så att angivet belopp stämmer.

Skälig kostnad för glasögon är lägsta paketpris som erbjuds av optiker. Om paketpris inte finns till rimlig kostnad beviljas glasögonbåge till en kostnad

om högst 1,5 procent av rådande prisbasbelopp.

Bistånd till vanliga läsglasögon för brukare med avtagande synskärpa, till exempel nedsättning av syn på grund av ålder, beviljas ej. Behovet kan istället tillgodoses inom ramen för riksnormens post för hälsa och hygien. Bistånd till specialbåge, specialslipade eller specialbehandlade glas såsom färgade eller extra tunna glas beviljas ej, förutom i det avseendet behovet är styrkt av läkare/optiker. Kostnaden för linser godtas endast om det är det enda alternativet och behovet är styrkt med läkarintyg.

Avseende borttappade eller förlorade glasögon får en individuell bedömning göras, dock ska den enskilde uppmanas att i första hand nyttja sin hemförsäkring.

Glasögon till barn kan i regel köpas till mycket låga priser eller kostnadsfritt hos vissa optiker. Bidrag till glasögon ska sökas hos Region Skåne för alla mellan 0-19 år.

Kläder och skor utöver vad som ingår i det ekonomiska biståndet

Vanligtvis beviljas inte extra bistånd till kläder och skor då det ingår i riksnormen och det är den sökandes ansvar att köpa kläder och skor efterhand som behovet uppstår. Om det föreligger starka medicinska eller andra tungt vägande sociala skäl kan extra bistånd till kläder och skor beviljas. Normalt kan i ovanstående situationer belopp upp till motsvarande en månads klädnorm beviljas, utifrån individuell bedömning.

Barnomsorgsavgift – förskola, fritidshem

Den sökande ska i första hand se över sina möjligheter till nedsättning av de kommunala avgifterna. Bistånd till avgift för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg och fritidsverksamhet upp till årskurs 6 godkänns. Vid växelvis boende ska föräldrar begära separata räkningar.
Familjer som har sina barn på fritidshem i friskoleregi kan ibland debiteras en avgift, och denna ska godtas. Alla barn oavsett föräldrarnas ekonomiska situation ska ha samma valmöjlighet.

Skuld för avgift för förskoleverksamhet behandlas normalt som andra skulder. Den biståndssökande ska undersöka möjligheten att göra upp en avbetalningsplan. Om barnet har behov av platsen av sociala skäl får den enligt skollagen inte sägas upp.

Umgängeskostnader

Umgängeskostnader är lika med riksnorm för barn som tillfälligt är medlemmar i hushållet. Vid bedömning av omfattningen av umgänget ska nämnden beakta vad som har reglerats genom dom eller beslut av domstol eller genom avtal om umgänge. Har barnet vårdinsatser genom socialtjänsten ska ekonomiskt bistånd till umgängeskostnader beviljas i enlighet med upprättad vårdplan.

Vid gemensam vårdnad när barnet bor växelvis hos båda föräldrarna ska normalt inkomster och utgifter som rör barnet delas lika mellan föräldrarna och halv månadsnorm räknas in i den biståndssökande förälderns beräkning.

Ekonomiskt bistånd ska beviljas till skäliga kostnader för att ett barn ska kunna umgås med sin förälder som bor på annan ort. Med annan ort kan även avses ort utanför Sverige. Avgörande för vad som är skälig kostnad för resor och hur ofta bistånd ska ges till kostnader för umgänge ska anpassas till vad en medelinkomsttagare på orten har råd med.

I vissa fall kan det också finnas skäl att bistånd utgår till resekostnader för att hämta eller lämna barn boende på annan ort. Resekostnader ersätts för faktiska kostnader med allmänna färdmedel utifrån det billigaste alternativet. Observera att båda föräldrarna är skyldiga att efter förmåga bidra till resekostnaderna avseende barn.

Flyttkostnad

Utgångspunkten är att de flesta människor själva organiserar sin flytt med hjälp av släkt och vänner.

Om flytten bedöms som nödvändig kan bistånd i första hand beviljas för hyra av släp eller lastbil inklusive kostnader för bensin och försäkring. Endast om särskilda skäl föreligger anlitas flyttfirma. Städ och packning ingår i regel inte i flyttkostnad, men i särskilda fall kan en individuell bedömning göras.

I de fall den enskilde av medicinska skäl eller andra starka skäl inte kan klara flytten själv ska den sökande inhämta minst två skriftliga kostnadsförslag från flyttfirmor och sedan göra en ansökan om bistånd till flyttkostnader. Läkarintyg måste styrka de medicinska skälen.

Bistånd till kostnad för flytt till utlandet beviljas inte.

I samband med att bistånd till flyttkostnad beviljas ska den sökande styrka

att den gamla bostaden har sagts upp.

Saneringskostnader

Ekonomiskt bistånd kan utgå till saneringskostnader om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt eller om saneringen är en förutsättning för att den sökande ska kunna erhålla andra insatser. Exempel på situationer är vid risk för avhysning eller när hemtjänsten bedömer att hemmet är en sanitär olägenhet för att de ska kunna utföra sitt arbete. Om det är möjligt ska den enskilde själv stå för del av kostnaden, och om den enskilde har egna inkomster, men inga sparade medel, kan hela eller delar av biståndet beviljas mot återkrav.

Magasineringskostnad

För personer som saknar permanent bostad kan ekonomiskt bistånd till kostnad för magasinering av egna tillhörigheter beviljas efter individuell prövning. Beslutet ska vara tidsbegränsat för att ge skäligt rådrum till alternativ lösning. Magasinering beviljas för maximalt 6 månader. Är bedömningen att den enskilde inte kan återfå en bostad och därmed återta sitt bohag inom 6 månader ska magasineringskostnad inte beviljas. Det är den enskilde som ska stå för kontraktet med magasineringsfirman.

Hemutrustning

Ekonomiskt bistånd kan ges till sådan hemutrustning som behövs för att ett hem ska fungera. Behovet bedöms utifrån den enskildes personliga förhållanden och framtida försörjningsmöjligheter. Procentsatsen är framräknad för att täcka begagnad utrustning med undantag för madrass och sängkläder. Prövning av behovet ska göras i förhållande till vad som kan anses vara skälig levnadsnivå och vad en låginkomsttagare i allmänhet har råd att kosta på sig. Detta ska bedömas restriktivt och efter det att andra möjligheter är uttömda. Vid ansökan om hemutrustning ska hembesök göras.

Bistånd beviljas med motsvarande upp till 14 procent av prisbasbeloppet för ensamhushåll, därutöver 5 procent av prisbasbeloppet för varje hushållsmedlem. Även radio och tv (motsvarande 4 procent av prisbasbeloppet) samt antingen dator, surfplatta, smarttelefon eller liknande teknisk utrustning (motsvarande 4,5 procent av prisbasbeloppet) bör ingå i en hemutrustning. Beslut om inköp av ovanstående ska föregås av individuell prövning.

Enstaka köp

- Säng (avser resårbotten med bäddmadrass och sängben): 3 procent av prisbasbeloppet
- Sängutrustning (avser täcke, kudde och sängkläder): 1 procent av prisbasbeloppet
- Soffa: 2,5 procent av prisbasbeloppet
- Soffbord: 0,25 procent av prisbasbeloppet
- TV-bänk: 0,35 procent av prisbasbeloppet
- Köksbord: 0,85 procent av prisbasbeloppet
- Stol: 0,25 procent av prisbasbeloppet
- Startpaket husgeråd (till exempel kastrull, stekpanna, ugnsform, köksredskap, visp, skalare, osthyvel, skärbräda, knivset, durkslag): 0,7 procent av prisbasbeloppet
- Startpaket bestick (16-delar): 0,2 procent av prisbasbeloppet
- Startpaket glas, djupa och flata tallrikar, assietter, koppar: 0,35 procent av prisbasbeloppet
- Lampa: 0,1 procent av prisbasbeloppet per lampa (beviljas max en lampa per rum, om lampa redan finns i rummet så är behovet tillgodosett)
- Dammsugare: 1,1 procent av prisbasbeloppet
- Mopp med skurhink: 0,35 procent av prisbasbeloppet

Beloppen avrundas upp till närmsta krona.

Hel hemutrustning

Avser en mer omfattande hemutrustning som ska användas under lång tid. Beviljas endast personer som inom överskådlig tid inte bedöms kunna förbättra sina inkomster och själva bekosta en hemutrustning.

Begränsad hemutrustning

Begränsad hemutrustning kan beviljas till personer som har tillfälligt behov av ekonomiskt bistånd och som för att få en fungerande boendesituation inte kan avvakta till att egna inkomster täcker behovet. För personer som tidigare beviljats ekonomiskt bistånd till hemutrustning prövas behovet restriktivt.

Hemutrustning för ungdomar

Unga människor som flyttar hemifrån ska normalt inte kunna få bistånd av samhället till grundutrustning utan flytten ska ha skett med planering som innebär att tillräcklig utrustning ska finnas. Men i vissa fall kan det finnas särskilda skäl, både ekonomiska och sociala, för att socialtjänsten ska ge

bistånd till grundutrustning av ett hem. Det kan till exempel röra sig om en ungdom som inte kommer ha möjlighet att köpa nödvändig hemutrustning inom överskådlig tid, eller om en ung person som av sociala skäl inte kan bo kvar hemma.

Spädbarnsutrustning

Nämnden ska ge ekonomiskt bistånd till skäliga kostnader för nödvändig spädbarnsutrustning med maximalt 10 procent av prisbasbeloppet (utjämnat till närmsta högre tiotal) i samband med förstfödda barnets födelse. Vid tvillingar utgår 20% av basbeloppet.

Resor

Lokala resor som inte är arbetsresor

Lokala resor som inte är arbetsresor kan i vissa fall beviljas av särskilda skäl. Behovet kan ha uppstått på grund av att den enskilde har regelbundna besök hos annan vårdgivare eller i samband med rehabiliteringsplanering eller öppenvårdsbehandling. I första hand ska utrymmet i normen utnyttjas och den enskilde ska undersöka möjligheten att få sjukreseersättning via Region Skåne. Om sjukreseersättning beviljas kan ekonomiskt bistånd utgå till egenavgiften. Det kan också finnas starka sociala skäl till behovet. Om bistånd i form av färdtjänst ej bedöms vara aktuellt kan ekonomiskt bistånd till kostnad för lokala resor beviljas. I övrigt gäller samma regler som vid arbetsresor.

Färdtjänst

För färdtjänst beviljas maximalt avgift som motsvarar kostnad för ett månadskort för lokaltrafik. Avgift för busskort beviljas inte samtidigt. Bistånd till avgift för riksfärdtjänst ska bedömas på samma sätt som kostnad för andra resor som inte är lokala. Kostnader för medresenär beviljas normalt inte.

Rekreationsresor

Huvudprincipen är att bistånd till rekreationsresor inte beviljas. Behovet av rekreation kan tillgodoses genom posten lek och fritid i riksnormen. Särskilt beaktande av barnperspektivet ska tas när det gäller hushåll med långvarigt biståndsbehov.

Resa till begravning
Bistånd kan beviljas för resa inom Sverige om den avlidne är nära anhörig eller annan närstående. Med nära anhörig menas make/maka eller motsvarande, förälder, barn, syskon, mor- och farförälder och barnbarn. Med annan närstående menas person som, utan att vara nära anhörig, stått den sökande mycket nära. Kostnaden ska vara i nivå med vad en låginkomsttagare har råd med.

Återföreningsresor
Bistånd till denna typ av resor beviljas endast avseende återförening av förälder och minderårigt barn som inte bor tillsammans med en av sina vårdnadshavare. Röda Korset kan i vissa fall bevilja hjälp till reskostnaden för barn som ska förenas med föräldrarna i Sverige. Om så skett kan bistånd beviljas till egenavgiften. I annat fall kan bistånd till hela reskostnaden beviljas.

Skulder
Ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen syftar till att avhjälpa ett framtida försörjningsbehov och bistånd till skulder ska enligt praxis beviljas restriktivt. Ekonomiskt bistånd till avbetalning på studie- eller banklån, kontokortsskulder, privata skulder, underhållsstöd, böter med mera beviljas inte.

Hyresskuld
Hyresvärdarna har en lagstadgad skyldighet att meddela uppsägning av hyreskontrakt till socialnämnden och avsikten med detta är att socialtjänsten tidigt ska kunna undersöka om det finns behov av stöd och insatser. Att socialtjänsten agerar snabbt är särskilt viktigt om det finns barn i en familj där hyresskuld uppstått och i biståndsbedömningen ska särskild hänsyn tas till barnens situation. Socialtjänsten ska aktivt verka för att undvika avhysning av barnfamiljer. Vid oro för barn ska det göras en orosanmälan till Barn och utbildning.

Bistånd för betalning av skuld för obetald hyra kan efter särskild prövning i vissa fall beviljas under förutsättning att den enskilde får bo kvar om skulden regleras. I första hand ska den enskildes eget ansvar beaktas och den enskilde ska efter egen förmåga bidra till att betala skulden genom att exempelvis upprätta en avbetalningsplan med sin hyresvärd. Bistånd till hyresskuld kan bland annat avslås om det finns alternativa boendelösningar. Vid upprepade hyresskulder ska en restriktivare bedömning göras. Bistånd till ny hyresskuld kan avslås om tidigare hyresskuld beviljats med

erbjudande om andra insatser som ej accepterats, eller ställda krav som ej uppfyllts. För att undvika upprepning, ska hushåll som beviljats bistånd till hyresskuld, så långt det är möjligt följas upp. I samband med att en hyresskuld regleras ska en plan upprättas för hur uppföljningen ska ske. Detta ska göras tillsammans med den enskilde.

Elskuld

Bistånd kan beviljas till skuld för hushållsel efter särskild prövning i likhet med vad som gäller för hyresskulder och där avstängning av eltillförseln kan medföra stora sociala konsekvenser. Om depositionsavgift krävs för hushåll som beviljas kostnad för elskuld, eller som har behov av nytt el abonnemang, ska även den beviljas. Depositionsavgiften betalas direkt till elleverantören och beslut om ekonomiskt bistånd mot återbetalning ska fattas av handläggare. I samband med att en elskuld regleras ska en plan upprättas för hur uppföljningen ska genomföras. Detta ska göras tillsammans med den enskilde.

Begravningskostnader

Begravningskostnader ska i första hand täckas av tillgångar i dödsboet eller genom försörjningsskyldigas (vårdnadshavare, efterlevande make/maka/partners) inkomster eller tillgångar. Observera att sammanboende enligt sambolag 2003:376 inte omfattas av denna skyldighet. Vid bedömning av försörjningsskyldigas betalningsförmåga prövas detta gentemot riksnormen.

Bistånd till begravningskostnader kan beviljas under förutsättning att dödsboanmälan upprättats och dödsboets tillgångar utretts. Begravningskostnader går före alla andra kostnader som kan belasta dödsboet, till exempel obetald hyra, hushållsel, telefon eller kostnader för utflytt och städning av bostaden. Rätten till bistånd bedöms utifrån dödsboets tillgångar och inte dödsbodelägarnas. Hänsyn ska även tas till tillgångar i form av försäkringar, skatteåterbäring etc. Beviljat bistånd kan återkrävas enligt 33 kap. 2 § SoL om dödsboet förväntas erhålla tillgångar längre fram.

Bistånd beviljas till en enkel men värdig begravning med respekt för den avlidnes och nära anhörigas önskemål. Bistånd kan beviljas med maximalt ett halvt prisbasbelopp för begravning samt gravsten, varav 35 % av basbeloppet för begravning/kremering och 15% av basbeloppet för gravsten. Samma belopp kan maximalt beviljas för begravning på annan ort eller utomlands inklusive transportkostnader. Bistånd till kostnad för begravning av minderårig eller ofullgånget foster prövas i förhållande till

vårdnadshavarnas ekonomiska situation.

Felaktiga utbetalningar (FUT)

Socialtjänsten ska genom kontakt med den enskilde, individuella bedömningar och noggrannhet i handläggningen verka för att ekonomiskt bistånd utbetalas på rättssäkra och korrekta grunder. Om fel ändå uppstår ska en utredning gällande felaktigt utbetalt bistånd inledas och beslut om återkrav fattas.

Rätt bistånd från rätt instans utgör grunden vid handläggning av ekonomiskt bistånd. Huvudprincipen är att bistånd enligt 12 kap. 1 § SoL beviljas utan återbetalningsplikt för den enskilde. Undantag från denna princip regleras i 107 kap. 5 § SFB (Socialförsäkringsbalken). Syftet med bestämmelserna i paragrafen är att en enskild som har mottagit ekonomiskt bistånd inte ska överkompenseras genom att även få en socialförsäkringsförmån utbetald samma tid som biståndet. Undantaget regleras även i 33 kap 1 och 2 §§ SoL avseende återkrav samt beslut om återbetalning.

2026-05-04
Marcus Lind
+4641362356
marcus.lind@eslov.se

Vård- och omsorgsnämnden

Tjänsteskrivelse. Yttrande över förslag till klimatanpassningsplan för Eslövs kommun

Förslag till beslut

- Vård- och omsorgsnämnden ställer sig positiv till förslaget till klimatanpassningsplan för Eslövs kommun samt antar förvaltningens förslag till yttrande och översänder detta till kommunstyrelsen.

Ärendebeskrivning

Kommunstyrelsen har beslutat att skicka förslag till klimatanpassningsplan för Eslövs kommun på remiss. Syftet med planen är att stärka kommunens förmåga att hantera klimatrelaterade risker och skapa ett långsiktigt hållbart och robust samhälle.

Klimatanpassningsplanen beskriver mål, arbetsområden och åtgärder samt tydliggör ansvar och uppföljning inom kommunkoncernen. Planen omfattar bland annat klimatrisker såsom värmeböljor, översvämningar och skyfall, vilka bedöms ha betydande påverkan på samhällsviktig verksamhet.

Vård- och omsorgsnämnden har beretts möjlighet att lämna synpunkter på förslaget.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse. Yttrande över förslag till klimatanpassningsplan för Eslövs kommun
- Följebrev och sändlista; remiss klimatanpassningsplan för Eslöv
- Klimatanpassningsplan för Eslövs kommun – remissversion
- Klimatanpassningsplan Bilaga 1 – Klimat- och sårbarhetsanalys
- Klimatanpassningsplan Bilaga 2 – Lagstiftning och kopplingar

Beredning

Yttrande

Vård- och omsorgsnämnden ser positivt på att en klimatanpassningsplan har tagits fram. Planen ger en tydlig struktur för ansvar, genomförande och

uppföljning samt utgör ett viktigt strategiskt underlag för kommunens fortsatta arbete med klimatanpassning.

Nämnden vill särskilt lyfta att de risker som beskrivs i planen, såsom värmeböljor och översvämningar, i hög grad berör vård- och omsorgsverksamheter. De målgrupper som nämnden ansvarar för är ofta särskilt sårbara vid klimatrelaterade händelser.

Nämnden ser därför positivt på att klimatanpassningsarbetet ska integreras i ordinarie verksamhet och att vård och omsorg lyfts som prioriterade verksamheter. I det fortsatta arbetet är det angeläget att detta perspektiv beaktas, särskilt avseende verksamheter och lokaler där sårbara grupper vistas.

Nämnden noterar vidare att åtgärder i stor utsträckning ska genomföras inom befintlig ram. Det är därför viktigt att de ekonomiska förutsättningarna följs i det fortsatta arbetet.

Sammanfattningsvis bedöms klimatanpassningsplanen utgöra en god grund för kommunens fortsatta arbete.

Beslutet skickas till
Kommunstyrelsen

Ingrid Westerlund
Förvaltningschef

Marcus Lind
Administrativ chef

§ 39 **KS 2024/537**

Remittering av klimatanpassningsplan

Beslut
- Kommunstyrelsen beslutar att skicka förslaget till klimatanpassningsplan på remiss under perioden 15 april 2026 – 31 augusti 2026.

Ärendebeskrivning
Kommunstyrelsen har uppdragit åt Kommunledningskontoret att ta fram en klimatanpassningsplan (kommunstyrelsens beslut § 127, 2024) och har angett att kommunstyrelsens arbetsutskott ska utgöra styrgrupp för arbetet (kommunstyrelsen beslut § 160, 2024).

Ett förslag till klimatanpassningsplan har tagits fram. Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutade den 10 mars 2026 (kommunstyrelsens arbetsutskotts beslut § 27, 2026) att föreslå kommunstyrelsen skicka klimatanpassningsplanen på remiss.

Beslutsunderlag
- Tjänsteskrivelse, Remiss av klimatanpassningsplan för Eslöv
- Klimatanpassningsplan för Eslövs kommun – remissversion
- Reviderad klimat- och sårbarhetsanalys för Eslövs kommun, bilaga 1 Klimatanpassningsplan
- Lagstiftning och kopplingar, bilaga 2 Klimatanpassningsplan
- Följebrev och sändlista; remiss klimatanpassningsplan för Eslöv
- Kommunstyrelsens beslut § 127, 2024
- Kommunstyrelsens beslut § 160, 2024
- Kommunstyrelsens beslut § 99, 2025
- Kommunstyrelsens beslut § 11, 2026
- Kommunstyrelsens arbetsutskotts beslut § 27, 2026
- Projektplan för framtagande av klimatanpassningsplan

Beredning
Ett förslag till klimatanpassningsplan har tagits fram. Förslaget består av en kort bakgrund till klimatanpassningsplanen, kommunens mål för klimatanpassning samt vilka åtgärder som planeras att genomföras. Till styrdokumentet finns en bilaga som innehåller en analys av klimatrisker i Eslövs kommun samt en genomgång av vilken lagstiftning och andra styrande dokument på nationell, regional och kommunal nivå som påverkar kommunens klimatanpassningsarbete.

Förslaget har tagits fram av Kommunledningskontoret i dialog med samtliga förvaltningar. Kommunstyrelsens arbetsutskott har fattat beslut om prioriteringar och arbetsområden (kommunstyrelsens arbetsutskotts beslut § 99, 2025) samt åtgärder för planen (kommunstyrelsens arbetsutskotts beslut § 11, 2026). Efter remissrundan ska ärendet beredas för att slutligen beslutas av kommunstyrelsen.

Beslutet skickas till
Enligt separat sändlista

ESLÖVS KOMMUN

FÖRSLAG TILL STYRGRUPP: KLIMATANPASSNINGSPLAN FÖR ESLÖV

Eslövs kommuns klimatanpassningsplan beskriver hur kommunen ska arbeta för att öka robustheten mot klimatförändringarnas effekter samt skapa ett samhälle anpassat till ett förändrat klimat. Att minska utsläppen av växthusgaser, och därmed begränsa den negativa effekten av klimatförändringarna, är avgörande för hur stora anpassningar som behöver göras. Klimatanpassningsplanen tydliggör hur kommunens ska förbereda sig för att skydda människors hälsa och livsmiljöer samt bevara ekonomiska värden.

Innehållsförteckning

Begrepp **3**

Bakgrund **4**

Klimatförändringar i Eslöv 4

Varför klimatanpassa? 4

Målsättning, syfte och avgränsningar **5**

Vision 5

Målsättningar 5

Syfte 6

Avgränsningar 6

Arbetsområden **7**

Klimatanpassade verksamheter 7

Klimatanpassade fastigheter och anläggningar 7

Klimatanpassad samhällsplanering 7

Klimatanpassad kommun 8

Genomförande och ansvar **8**

Lagstiftning 8

Ansvar 8

Ekonomi 8

Samverkan 9

Uppföljning och utvärdering 9

Åtgärder **10**

Klimatanpassade verksamheter 10

Klimatanpassade fastigheter och anläggningar 11

Klimatanpassad samhällsplanering 13

Klimatanpassad kommun 17

Bilagor **19**

REMISSVERSION

Begrepp

Dagvatten	Dagvatten är tillfälligt, avrinnande vatten på ytan, mark eller konstruktion till exempel regnvatten, smältvatten eller framträngande grundvatten.
Infiltrationsförmåga	Markens förmåga att släppa igenom vatten. Skiljer sig beroende på markens struktur. Hårda ytor har sämre genomsläpplighet än vegetationsytor.
Klimatanpassning	Åtgärder som syftar till att skydda miljön, människors liv och hälsa samt egendom genom att samhället anpassas till de konsekvenser som ett förändrat klimat kan medföra.
Ras	Enskilda delar, till exempel stenar eller grus, rör sig fritt i förhållande till varandra.
Skred	Skred är en sammanhängande jordmassa i rörelse. Skred förekommer framför allt i silt- och lerjordar
Skyfall	Stora mängder nederbörd på kort tid, som enligt SMHI definieras som minst 50 millimeter per timme eller minst 1 millimeter på en minut.
Spillvatten	Spillvatten är förorenat vatten från hushåll, industriell tillverkningsprocess, arbetsplats, serviceanläggning m.m.
Torka	Enligt SMHI definieras torka som avvikelsen från normala förhållanden, i form av underskott, för en vattenrelaterad variabel (nederbörd, markfukt, vattenföring, ytvattenmagasin, grundvattenmagasin) i ett givet område under en tidsperiod
Värmebölja	Beskriver en längre period av höga dagstemperaturer. Den klimatologiska definitionen i Sverige är: en sammanhängande period då dygnets högsta temperatur är minst 25°C minst fem dagar i sträck.
Vattenråd	Är organisationer för berörda aktörer inom respektive avrinningsområde som arbetar för bättre kemisk och ekologisk status i vattenförekomsterna inom området. Eslövs kommun sitter med i styrelserna i och bidrar till finansiering i Kävlingeån-, Rönne å-, Ringsjön och Saxån-Braåns vattenråd.

REMISSVERSION

Bakgrund

Klimatförändringar i Eslöv
Klimatförändringarna sedan den industriella revolutionen accelererat och atmosfären samt haven värms upp i snabb takt. Effekterna av klimatförändringarna har blivit tydliga i Eslövs kommun genom värmeböljor, torka och översvämningar. Sommaren 2018 drabbades kommunen av långvarig värme och mindre nederbörd än normalt, vilket ledde till omfattande torka. Detta påverkade bland annat livsmedelsproduktionen negativt med minskade skördar. Under åren har kommunen även upplevt flera översvämningar och kraftiga skyfall. Bland annat 2024 längs Kävlingeån och kring Ringsjön, vilket resulterade i att flera bostadsområden översvämmades. Även somrarna 2017 och 2006 präglades av stora skyfall som orsakade betydande problem för infrastruktur och fastighetsägare.

Varför klimatanpassa?
När klimatet förändras behöver våra samhällen anpassas för att minska sårbarheten och skydda människors livsmiljöer. Många klimatanpassningsåtgärder, som översvämningsskydd eller gröna stadsmiljöer, är inte bara viktiga för hälsa och biologisk mångfald de är också samhällsekonomiskt lönsamma då de kan förebygga skador och minska framtida kostnader.

Klimatförändringarna påverkar samtliga verksamheter i kommunkoncernen. Denna plan beskriver varför kommunen behöver arbeta med frågorna, vad som behöver genomföras och vilka åtgärder vi behöver vidta för att öka kommunens robusthet. Den är första hand till för att tydliggöra hur förvaltningarna ska arbeta med klimatanpassning av sina verksamheter. Planen tydliggör förvaltningarnas ansvarsfördelning och skapar en gemensam riktning för hur vi möter klimatförändringarnas utmaningar.

REMISSVERSION

Målsättning, syfte och avgränsningar

Vision

För att vi ska kunna ta tillvara på lokala resurser och förutsättningar är det viktigt att vi är förbereda på de utmaningar som klimatförändringarna medför. För att detta ska kunna ske behöver vi utvecklas i samspel med vår miljö, vilket kan ske genom klimatanpassningsåtgärder och minskad påverkan på miljön. På detta vis kan vi lämna bästa möjliga förutsättningar för kommande generationer. Ett anpassat samhälle genomsyrar även livskvaliteten, där trygghet och välmående främjas genom hållbara boendemiljöer, tillgång till svalka under värmeböljor och skydd mot översvämningar.

Målsättningar

Klimatanpassningsplanen ska bidra till att uppnå målet i den nationella strategin för klimatanpassning:

Med en samhällsekonomiskt effektiv, strategisk och åtgärdsinriktad klimatanpassning fungerar samhället väl i det förändrade klimatet. Naturmiljön har god förmåga att återhämta sig och ekosystemens resiliens har stärkts. Samhällets aktörer, inklusive privata och offentliga på alla administrativa nivåer, hanterar risker, sårbarheter och möjligheter i beslutsfattande. Klimatanpassning är integrerad i relevanta verksamheter och ansvarsområden.

Klimatanpassningsplanen bidrar också till att uppfylla målsättningar Översiktsplan 2030 och Miljöstrategi för Eslöv.
Utöver översiktsplan och miljöstrategin finns flera andra strategiska dokument som är kopplade till arbetet med klimatanpassning, se figur 2 och vidare beskrivningar i bilaga 2.
Planen bidrar också till mål 13 i *Agenda 2030 – Bekämpa klimatförändringarna*.

Figur 1. Mål 13 i Agenda 2030

REMISSVERSION

Figur 2 illustrerar exempel på andra strategiska dokument som behandlar frågor som rör klimatanpassning. Figuren illustrerar beroenden och gör inte anspråk på att visa en hierarki mellan styrdokumenten.

Syfte

Syftet med klimatanpassningsplanen är att skapa förutsättningar för att kommunen ska kunna stå bättre rustad inför konsekvenserna av klimatförändringarna. Klimatanpassning är ett verktyg för att säkerställa långsiktig trygghet och en hållbar utveckling.

Avgränsningar

Planens huvudfokus finns inom kommunorganisationens eget rådighetsområde. Planen inkluderar även åtgärder där kommunen ser att samhället behöver genomföra en förflyttning och pekar ut kommunens roll i det.

Planen omfattar inte mål och åtgärder för att minska utsläpp av växthusgaser. Mål för minskade utsläpp av växthusgaser hanteras i Miljöstrategi för Eslöv med tillhörande åtgärder Energi- och klimatplan för Eslöv.

Klimatanpassningsplanens avgränsningar, arbetsområden och majoriteten av föreslagna åtgärder tar sin utgångspunkt i kommunens klimat- och sårbarhetsanalys, bilaga 1, samt kunskapsrådets rekommendationer.

Det övergripande klimatanpassningsarbetet utgår från att skydda människors liv och hälsa. Klimatanpassningsplanen är avgränsad kring klimatriskerna: Värme, värmebölja och torka, översvämning i sjöar och

REMISSVERSION

vattendrag samt skyfall. Värme och värmebölja är den klimatrisk som har störst påverkan på människors liv och hälsa och anses som särskilt prioriterad.

Arbetsområden

Klimat- och sårbarhetsanalysen har pekat ut fyra områden där extra fokus behövs:

1. Klimatanpassade verksamheter
2. Klimatanpassade fastigheter och anläggningar
3. Klimatanpassad samhällsplanering
4. Klimatanpassad kommun

Klimatanpassade verksamheter

Arbetsområdet handlar bland annat om att säkerställa att kommunens personal kan utföra sitt arbete och att viktiga samhällsfunktioner ska kunna fungera i alla situationer. Verksamheterna inom vård, skola och omsorg är särskilt prioriterade verksamhetsutövare i och med sitt ansvar för många och sårbara grupper som små barn och äldre samt personer med särskilda behov.

Klimatanpassade fastigheter och anläggningar

Arbetsområdet inkluderar insatser för att klimatsäkra fastighetsbestånd samt fysiska och tekniska anläggningar, på lång och kort sikt. Det handlar om att framtidssäkra kommunens fastigheter för ett förändrat klimat så som exempelvis skolor, gator och parker.

Klimatanpassad samhällsplanering

För att säkerställa att utveckling av Eslövs kommun sker på ett klimatsäkert sätt är det viktigt att fortsatt arbeta med integrering av klimatanpassning i den fysiska planeringen. Det handlar om att främja blå-grön-gråa system och strukturer samt att ge verktyg för att stärka klimatanpassningsfrågor i planeringen.

I denna klimatanpassningsplan ligger fokus framför allt på kunskapsunderlag och kunskapshöjande åtgärder. Men det finns ett behov av att ta fram övergripande ställningstaganden om hur den fysiska planeringen ska bidra till klimatanpassat samhälle. Den frågan behöver hanteras vidare antingen i ett separat styrdokument eller inom ramen för översiktsplaneringen.

REMISSVERSION

Klimatanpassad kommun

Det är centralt för klimatanpassningsarbetet att samla aktörer för att finna lösningar på utmaningar vars ansvar delas av flera. Det handlar exempelvis om samarbeten med andra kommuner, ett utökat samarbete i vattenråden eller med andra organisationer utanför den kommunala verksamheten.

Genomförande och ansvar

Lagstiftning

Trots att kommuner idag inte har ett uttryckligt ansvar för klimatanpassning enligt lag, finns det ändå krav som berör området. För mer information om lagstiftning och kopplingar inom klimatanpassningsarbetet se bilaga 2.

Ansvar

Klimatanpassningsplanen medför ett uppdrag till respektive nämnd (och bolag) att genomföra utpekade åtgärder och arbeta utifrån planens intentioner. Klimatanpassningsarbete och av planen utpekade klimatanpassningsåtgärder ska integreras i ordinarie arbete och styrning, exempelvis i verksamhetsplaner, processer, riktlinjer och/eller rutiner med målet att successivt skapa ett strukturerat arbetssätt.

Ekonomi

För kommunen kan ett förändrat klimat innebära ökade utgifter. Det handlar exempelvis om kostnader för skador på vägar, byggnader och vatten- och avloppssystem, kostnader för kylning och ökat underhåll av byggnader och ett ökat personalbehov i vissa av kommunens verksamheter. Om klimatanpassning inte sker kan kostnaderna bli mycket höga. Detaljerade kostnadsberäkningar är inte inkluderade i planen. Flertalet åtgärder handlar om förändringar i ordinarie verksamhet och arbetssätt, vilket bedöms klaras av inom befintlig ram. Kostnader för anpassningar i kommunens fastigheter, där ytterligare utredningar krävs för att få mer tillförlitliga kostnadsuppskattningar, hanteras separat inom kommunens lokalförsörjningsprocess och behöver ingå i ordinarie etablerad process.

Möjlighet att söka extern finansiering för både utredningar och konkreta åtgärder ska undersökas innan en åtgärd planeras. Exempel är Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps ”Statsbidrag för naturolyckor”. Behöver investeringar lånefinansieras är det möjligt att göra inom Kommuninvests system för ”gröna lån” där kategorin ”Klimatanpassning” omfattar anpassningsåtgärder i byggnader, infrastruktur och känsliga miljöer.

REMISSVERSION

Samverkan

Effekter av klimatförändringar drabbar över organisations- och geografiska gränser vilket innebär att anpassningsåtgärder är beroende av breda samarbeten och att tänka nytt. En aktör kan sällan åstadkomma systemförändring på egen hand. Kommunens förvaltningar och bolag är en del av ett system vars samlade insatser skapar en förflyttning. Klimatanpassning är inte bara fysiska åtgärder som till exempel tekniska skydd mot höga vattennivåer, utan även åtgärder av mer informativ eller organisatorisk karaktär såsom exempelvis samarbetet i vattenråden. För att arbetet ska kunna växlas upp så krävs ett organiserat samarbete mellan alla parter, bortom administrativa ansvar och gränser, för att finna gemensamma lösningar. Till exempel har verksamhetsutövare rådighet att förändra beteenden, styrning och ledning för att anpassa verksamheten till ett förändrat klimat. Jämfört med fysiska eller tekniska åtgärder har verksamheten bättre förmåga att vara flexibel och kan genomföra åtgärder på kort sikt, vilket ses som en möjliggörare i klimatanpassningsarbetet. Dock måste verksamhetens uppdrag och behov få utrymme i diskussionen med fastighetsägare och i stadsplaneringen, speciellt där verksamheten är samhällskritisk eller vänder sig till utsatta grupper.

Kommunledningskontoret ansvarar för övergripande samordning och utveckling av nya samverkansformer i klimatanpassningsarbetet. Nya grupperingar för arbetet med prioriteringarna och för specifika frågeställningar kan behöva etableras. Samtliga förvaltningar och bolag förutsätts avsätta tid för att delta i samverkan.

Uppföljning och utvärdering

Planen ska aktualiseras varje mandatperiod. Uppföljning och rapportering av genomförandet av åtgärderna i klimatanpassningsplanen sker årligen och i samband med uppföljningen av planerna som tillhör kommunens miljöstrategi. Kommunledningskontoret har ansvaret för att samordna och stötta i åtgärdsarbetet samt att följa upp och rapportera åtgärderna i klimatanpassningsplanen.

REMISSVERSION

Åtgärder

Klimatanpassningsplanens åtgärder är formulerade för att förstärka det klimatanpassningsarbete som redan pågår och lägga en grund för att accelerera arbetet. Åtgärderna är framtagna i dialog med de verksamheter som berörs av dem.

Klimatanpassade verksamheter								
	Åtgärd	**Beskrivning**	**Ansvarig**	**Medverkande**	**Resurs**	**Prioritering**	**Uppföljning**	**När**
1.1	Klimatrisker i kommunens Risk- och sårbarhetsanalys.	Klimatrisker integreras i arbetet med att ta fram risk- och sårbarhetsanalys för kommunen	Kommunledningskontoret – Juridiska avdelningen	Kommunledningskontoret – Tillväxtavdelningen, Barn- och Utbildning – Administrativa enheten	Inom ram	Medel	Har klimatrisker integrerats i analysarbetet	2027
1.2	Verksamhetsrutiner i sårbara verksamheter	Klimatrisker (med prioritet på värme och värmebölja) integreras i kontinuitetsarbetet. Ta fram/se över/uppdatera verksamhetsrutiner.	Barn och Utbildning – Administrativa enheten	Kommunledningskontoret – Tillväxtavdelningen, Vård och Omsorg, Barn och Utbildning	Inom ram	Hög	Har klimatrisker integrerats i kontinuitetsarbetet	Löpande

REMISSVERSION

Klimatanpassade fastigheter och anläggningar

	Åtgärd	Beskrivning	Ansvarig	Medverkande	Resurs	Prioritering	Uppföljning	När
2.1	Kommunens lokaler	Genomföra en utredning om kommuners fastigheters robusthet utifrån ett klimatanpassningsperspektiv. Basutredning genomförd, följs upp med utredningsprojekt med fokus: Vatten - Teknik (system, invändigt vatten) - Ytvatten (Skyfall osv) - (Dag-/spillvattensystem (VA SYD) Värme - Innemiljö	Kommunledningskontoret – Tillväxtavdelningen	Styrgrupp för lokalförsörjning, Serviceförvaltningen - Fastighetsavdelningen	Genom förande och kostnader kopplas till lokalförsörjningsplanen.	Hög	Basutredning genomförd	2028
2.2	Utemiljöer i skola och förskola	Inventera skolgårdar och andra lekplatser med avseende på klimatfaktorer såsom beskuggning, infiltrationsförmåga mm. I åtgärden ingår att analysera och ta fram en plan för hur resultatet av inventeringen ska tas vidare.	Serviceförvaltningen - Fastighet	Kommunledningskontoret - Tillväxtavdelningen	Inom ram	Medel	Har inventering genomförts eller ej	2026
2.3	Riktlinje för klimatanpassning	Riktlinjer ska tas fram eller befintliga riktlinjer ska uppdateras med ställningstaganden för hur vi ska jobba med att inkludera klimatanpassningsperspektivet i lokalförsörjning. I riktlinjen ska	Kommunledningskontoret - Tillväxtavdelningen	Styrgrupp för lokalförsörjning, Serviceförvaltningen – fastighet, Ebo och berörda verksamheter	Inom ram	Hög	Har riktlinje tagits fram/uppdaterats	Förslag presenteras för styrgruppen för lokaler

REMISSVERSION

		värmefrågor inkluderas.						våren 2028
2.4	Klimatanpassning i ny- och ombyggnation	När kommunorganisationen bygger och anlägger ska det göras i enlighet med riktlinjer gällande klimatanpassning (se åtgärd 2.3). Åtgärden innebär en genomlysning av hur projektprocessen kan uppdateras från riktlinjer. Exempelvis uppdatera projektprocessen med skrivningar om hur klimatanpassningsåtgärder kan/bör/ska ingå i byggprojekt.	Serviceförvaltningen – Fastighet, Miljö och Samhällsbyggnad – Gata, trafik och park		Inom ram	Hög		Höst 2028
2.5	Krav i hyrda fastigheter	Ta fram metodstöd för upphandling av lokaler som inkluderar krav som beaktar klimatförändringar. Arbetet påbörjas inom de lokaler ebo tillhandahåller för att i nästa steg koppla på ytterligare fastighetsägare när metoden prövats.	Serviceförvaltningen – Fastighet, Ebo och berörda verksamheter	Styrgrupp för lokalförsörjning, Kommunledningskontoret – Tillväxtavdelningen	Inom ram	Medel	Har metod tagits fram och har krav ställts	Vår 2029

REMISSVERSION

Klimatanpassad samhällsplanering

	Åtgärd	Beskrivning	Ansvarig	Medverkande	Resurs	Prioritering	Uppföljning	När
3.1	Kvartersmark	Öka kunskapen om hållbar dagvatten- och skyfallshantering på kvartersmark	Kommunledningskontoret – Tillväxtavdelningen	Kommunledningskontoret – Tillväxtavdelningen	Inom ram	Låg	Årligen beskriva vilka insatser som genomförts.	Löpande
3.2	Upphävande av detaljplaner	Utred behov av upphävande av detaljplaner med avseende på klimatrisker	Kommunledningskontoret – Tillväxtavdelningen	Kommunledningskontoret – Tillväxtavdelningen	Inom ram	Medel	Har åtgärden genomförts eller inte	Under arbetet med ny Översikstplan, 2027
3.3	Klimatriskkarta	Tillgängliggör och utveckla stödmaterial för tolkning och tillämpning av befintligt analysmaterial för klimatriskfaktorer.	Kommunledningskontoret – Tillväxtavdelningen, Miljö och samhällsbyggnad – Kart- och bygglovsavdelningen	Miljö och samhällsbyggnad – Kart- och bygglovsavdelningen, Miljö och samhällsbyggnad – Stab och miljö, Kommunledningskontoret – Juridiska avdelningen, Kommunledningskontoret – Tillväxtavdelningen	Inom ram	Medel	Se när.	Grundkarta klar 2026, utveckling av kartan för utpekande av aktsamhetsområden 2027. Integrering i ÖP 2028
3.4	Klimatanpassning som drivkraft i stadsutveckling	Stadsutvecklingsprojekt östra Eslöv används som testbädd för innovativa klimatanpassningslösningar. Syftet är att skapa robusta och attraktiva miljöer som klarar framtida klimatutmaningar. Genom att	Kommunledningskontoret – Tillväxtavdelningen	Miljö och samhällsbyggnad – Gata, trafik och park	Projektering inom ram, övriga	Hög	Behöver utredas och inkluderas i exploateringsprojektet	Löpande i samband med utbyggnadsprojekt

REMISSVERSION

		integrera klimatanpassning i investerings- och exploateringsprojekt ska vi utveckla metoder som hanterar ökad nederbörd, torka och värmeböljor. Exempel på åtgärder är multifunktionella grönytor som kan ta hand om skyfall och samtidigt minska värmeöar, samt att bevara befintliga träd och plantera nya för att stärka ekosystemtjänster och förbättra mikroklimatet.			kostnader behöver utredas och integreras inom ramen för exploateringsprojektet			
3.5	Långsiktig bedömning av klimatrisker i planering och exploateringsprojekt	Ta fram en metod för långsiktig bedömning av klimatrisker inom planering och exploateringsprojekt i ex. planbeskrivningar och eller strategisk miljöbedömning. Äldre metod finns att utgå från, ställningstagande behövs kring hur kommunen väljer att tillämpa den.	Kommunledningskontoret – Tillväxtavdelningen	Kommunledningskontoret – Juridiska avdelningen	Inom ram	Medel	Har ställningstagande tagits fram om kommunen ska ta fram ett eget material eller tillämpa metod framtagen av Länsstyrelsen Västra Götaland	Ställningstagande 2027

REMISSVERSION

3.6	Värme i stadsplanering	Genomför kunskapshöjande insatser med perspektivet värme i stadsutvecklingen.	Kommunledningskontoret – Tillväxtavdelningen	Kommunledningskontoret – Tillväxtavdelningen, Miljö och samhällsbyggnad - Gata, trafik och park, Serviceförvaltningen - Fastighet Barn och Utbildning – Administrativa enheten Vård och Omsorg – Administrativa enheten	Inom ram	Låg	Har utbildningsinsats genomförts	2027
3.7	Värmeanalys i tätorter	Identifiera riskområden samt kartlägg områden som kan nyttjas för åtgärder som kan motverka värmeproblematik i stadsmiljön.	Miljö och samhällsbyggnad – Kart- och bygglovsavdelningen, Kommunledningskontoret - Tillväxtavdelningen	Miljö och samhällsbyggnad – Gata, trafik och park, Serviceförvaltningen - Fastighet	Inom ram	Medel	Har analys genomförts? Har områden identifierats	2028
3.8	Lutningsanalys	Identifiera områden och genomför analyser av riskområden för skred i finkorniga jordarter (lutningsanalys) för befintlig och	Miljö och samhällsbyggnad – Kart-	Kommunledningskontoret - Tillväxtavdelningen	Inom ram	Medel	Har analys genomförts	2027

REMISSVERSION

		framtida bebyggelse inom kommunen.	och bygglovsavdelningen					
3.9	Genomförande av skyfallsåtgärder	Workshop om hur vi ska gå vidare med genomförandet av åtgärdsplanen för skyfall	Kommunledningskontoret – Tillväxtavdelningen	Kommunledningskontoret – Tillväxtavdelningen, Miljö och samhällsbyggnad – Gata, trafik och park, Serviceförvaltningen - Fastighet	Inom ram	Medel	Har workshop eller liknande hållits? Har konkreta åtgärdsförslag tagits fram för beslut?	Workshop 2026. Åtgärdsförslag till nämnd 2027

REMISSVERSION

Klimatanpassad kommun

	Åtgärd	Beskrivning	Ansvarig	Medverkande	Resurs	Prioritering	Uppföljning	När
4.1	Kommunikationsplan	En kommunikationsplan tas fram i linje med syftet med klimatanpassningsplanen. Inkluderat i kommunikationsplanen tas det fram aktiviteter som syftar till att främja klimatanpassningsarbetet i kommunen. Målgrupper för aktiviteter är medborgare och fastighetsägare.	Kommunledningskontoret - Kommunikationsavdelningen	Kommunledningskontoret - Tillväxtavdelningen	Inom ram	Hög	Finns kommunikationsplan. Följs kommunikationsplanen (hur många aktiviteter har genomförts under året).	Kommunikationsplan framtagen vår 2027. Fyra aktiviteter årligen.
4.2	Vattenråd	Verka för att vattenråden ska jobba förebyggande med klimatanpassningsåtgärder. Åtgärden inkluderar att verka för att åtgärder som genomförs av vattenråden även beaktar klimatanpassningsperspektiv.	Miljö och samhällsbyggnad - Stab och miljö		Inom ram	Hög	Hur många samverkansavtal med skrivningar som syftar till att vattenrådens åtgärdsarbete som kan bidra till klimatanpassning. Hur många hektar mark (där vattenråden genomfört åtgärder) där åtgärder för	Löpande när samverkansavtal, åtgärdsprogram eller stadgar ska förändras. Löpande när åtgärder genomförs i vattenrådens regi.

REMISSVERSION

							klimatanpassning ingått	
4.3	Samhällsviktiga funktioner (både verksamhet och infrastruktur)	Gemensamt analysera sårbarheten hos samhällsviktiga infrastrukturer, ex. vägar, järnvägar, VA system, elförsörjning och avfallshanteringssystem, hur dessa påverkas av extrema väderhändelser.	Kommunledningskontoret – Tillväxtavdelningen, Kommunledningskontoret – Juridiska avdelningen	Miljö och samhällsbyggnad – Gata, trafik och park, MERAB, Elnätsbolag, VA SYD, Räddningstjänsten SYD	Inom ram	Mellan	Har analys genomförts, har berörda aktörer getts tillfälle att medverka/ta del av resultatet.	Åtgärden genomförd 2028
4.4	Nätverksträff med lantbruk	Klimatförändringar påverkar livsmedelsproduktionen. Som ett steg för att öka samverkan kring behov av klimatanpassning i landskapet genomförs en nätverksträff tillsammans med LRF angående vattenfrågor och torka. Informationsinsats med relevant information om höga flöden, torka och möjligheter till stöd kompletterar åtgärden.	Kommunledningskontoret – Tillväxtavdelningen	Vattenråd, Kommunledningskontoret – Kommunikationsavdelningen, Miljö och samhällsbyggnad – Stab och miljö	Inom ram	Mellan	Har nätverksträff genomförts eller inte	2026
4.5	Ökad infiltration i bebyggd miljö	Undersöka möjligheterna till att öka infiltrationsförmågan i den bebyggda miljön. Första steg är kommunens egen mark, nästa steg att kommunicera arbetet och få med fler fastighetsägare.	Kommunledningskontoret - Tillväxtavdelningen	Serviceförvaltningen – Fastighet, Miljö och samhällsbyggnad – Gata, trafik och park	Inom ram	Låg	Utred hur ett sådant projekt skulle kunna genomföras	2030

REMISSVERSION

Bilagor

Bilaga 1 Klimat- och sårbarhetsanalys för Eslövs kommun
Bilaga 2 Lagstiftning och kopplingar

REMISSVERSION

ESLÖVS KOMMUN

KLIMATANPASSNINGSPLAN FÖR ESLÖVS KOMMUN BILAGA 1 KLIMAT OCH SÅRBARHETSANALYS

Detta dokument är en nulägesanalys och kunskapsunderlag till Eslövs kommuns klimatanpassningsplan. Bilagan innehåller analyser av klimatrelaterade risker, beskrivningar av Eslövs klimatanpassningsarbete, samt förslag till fortsatt arbete.

Innehåll

1. Inledning 4
1.1 Klimatförändringar 4
1.2 Uppdrag 4
1.3 Syfte och mål 4
2. Metodik 5
2.1 Analysmetoder 5
Risk- och sårbarhetsanalys 5
Klimat- och sårbarhetsanalys 5
2.2 Genomförande 5
3. Kartläggning 7
3.1 Klimatförändringar i Sverige 7
3.2 Klimatförändringars påverkan på hälsan 8
3.3 Klimatrisker i Skåne 9
Skånes förutsättningar 9
Riskmatris för Skåne län 10
3.4 Klimatrisker i Eslövs kommun 10
Eslövs förutsättningar 10
Riskmatris för Eslövs kommun 14
Ras, skred och erosion 14
Översvämning av sjöar och vattendrag 18
Översvämning av skyfall 23
Värme och värmebölja 26
Torka 29
Stigande havsnivåer 31
Prioriterade risker 31
4. Analys av prioriterade klimatrisker 31
4.1 Översvämning på grund av höga vattenflöden i sjöar och vattendrag 31
4.2 Översvämning på grund av skyfall 33
4.3 Värme, värmebölja och torka 34
5. Analys 35
5.1 Allmän och samhällsviktig infrastruktur 36
Avlopp 36

Dricksvatten 38
Elförsörjning 39
Fjärrvärme 39
Vägar 40
Järnvägar 41
Avfall 41
Miljöfarlig verksamhet och förorenade områden 42
5.2 Natur och grönstruktur 43
5.3 Jordbruk 44
5.4 Fysisk planering 45
5.5 Kulturhistoriska byggnader och kulturminnen 47
5.5 Befintlig byggelse 47
Privata fastigheter 47
Kommunala fastigheter och anläggningar 48
Kommunen som hyresgäst 48
5.6 Verksamhet 49
6. Prioriterade arbetsområden 50
7. Rekommendation för framtida arbete med analys av klimatrisker 50
8. Tabeller, bilder mm. 52

1. Inledning

1.1 Klimatförändringar

Klimatet på jorden förändras beroende på faktorer såsom exempelvis jordklotets läge i förhållande till solen, solens instrålningsförmåga och kemiska samansättningar i atmosfären. Klimatet har både varit varmare och kallare än idag. Just nu pågår en uppvärmning som inte går att härleda till naturliga faktorer, och den går oerhört snabbt i jämförelse med tidigare klimatförändringar. Den globala uppvärmning som vi idag ser kan endast härledas till höga utsläpp av växthusgaser menar FN:s mellanstatliga klimatpanel, IPCC.[1]

Hastigheten i den fortsatta förändringen, och konsekvenserna av detta, påverkas av hur snabbt vi kan minska våra utsläpp av växthusgaser. För att kunna beräkna denna effekt har IPCC tagit fram fyra scenarier som exemplifierar hur klimatförändringarna kommer se ut beroende på hur mycket vi minskar eller ökar våra utsläpp av växthusgaser.[2] De fyra scenarierna varierar från RCP 2,6 som innebär en framtid med minskade utsläpp, till RCP 8,5 där koldioxidutsläppen är tre gånger dagens. Med hjälp av RCP kan vi skapa modeller som beskriver hur effekterna av klimatförändringarna, till exempel skyfall, påverkas av hur mycket vi minskar eller ökar våra utsläpp. Mer information om RCP:er finns i faktaruta på sida 19.

Parallellt med utsläppsminskningar behöver vi förbereda oss för de utmaningar som vi står inför och de vi kan se i framtiden. Redan under de senaste åren har vi sett dessa utmaningar konkretiserats genom värmeböljor, översvämningar och andra problem som vidare kommer förvärras av ett förändrat klimat. Alla dessa utmaningar har vi kunnat se i både Eslövs kommun och i Sverige mer generellt. Under 2018 påverkades hela Sverige av en allvarlig värmebölja som hade stora effekter på Skånes jordbruk bland annat. I Eslövs kommun kunde man se problematiken som till följd av översvämningar vintern mellan 2023 och 2024.

1.2 Uppdrag

Kommunstyrelsen i Eslövs kommun fattade den 3 september 2024 beslut att ta fram en Klimatanpassningsplan. Som en del i projektet ingår att genomföra en klimat- och sårbarhetsanalys för kommunen.

1.3 Syfte och mål

Syftet med klimat- och sårbarhetsanalysen är att ge en bild av potentiella risker som kan uppstå i kommunen kopplat till klimatförändringar. Analysen ska ge en översiktlig bild av kommunens sårbarhet för klimatförändringar och ska ligga till grund för det fortsatta klimatanpassningsarbetet och framtagandet av klimatanpassningsplanen.

---

[1] IPCC_AR6_SYR_SPM.pdf
[2] RCP scenarier — SMHI

2. Metodik

2.1 Analysmetoder

Två vanligt förekommande analysmetoder för att analysera konsekvenser som kan påverka människor, arter och samhället vi lever i är *risk- och sårbarhetsanalys* och *klimat- och sårbarhetsanalys.* Analysmetoderna har skillnader och likheter, både i metod, begrepp och innehåll.

Risk- och sårbarhetsanalys

Samtliga statliga myndigheter, kommuner och regioner ska göra risk- och sårbarhetsanalyser. Kommunen rapporterar vart fjärde år in risk- och sårbarhetsanalysen till Länsstyrelsen. Risk- och sårbarhetsanalysen kännetecknas (i jämförelse med klimat- och sårbarhetsanalysen) av kortare tidsperspektiv, tittar på extrema händelser, samhällskritiska effekter och har fokus på det skyddsvärda.[3]

Klimat- och sårbarhetsanalys

Vissa myndigheter som omfattas av Förordning (2018:1428) om myndigheters klimatanpassningsarbete ska ta fram en klimat- och sårbarhetsanalys. Kommuner omfattas inte av förordningen, men många kommuner väljer att göra en klimat- och sårbarhetsanalys i samband med att en klimatanpassningsplan eller liknande styrdokument tas fram. Klimat- och sårbarhetsanalysen kännetecknas (i jämförelse med risk- och sårbarhetsanalysen) av långa tidsperspektiv, snabba och långsamma förlopp, risker och möjligheter och har fokus på det klimatutsatta. [4]

De gemensamma nämnarna mellan metoderna är bland annat att:

- Syftet med analyserna är att skapa ett underlag för att arbeta med att minska risker och sårbarheter.
- Analyserna berör samma samhällssektorer – samhällsplanering, beredskapsplanering, livsmedelsförsörjning osv.
- Målgrupperna är till stor del desamma – både internt på och externt.
- I viss utsträckning analyseras samma slags händelser, exempelvis naturolyckor och extremväder.[5]

Kommunen har valt att ta fram en klimat- och sårbarhetsanalys. Detta då det är kommunens första klimatanpassningsplan och både kort- och långsiktiga konsekvenser behöver analyseras. Vidare så har kommunen redan en aktuell risk- och sårbarhetsananalys på plats så därför har fokus i projektet kunnat avgränsas kring konsekvenser av klimatförändringar.

2.2 Genomförande

Analysen har genomförts i två steg. Först har en riskmatris tagits fram för att skapa en översiktlig bild av de risker som klimatförändringar kan bidra

[3] Ett mer samlat grepp om risk och sårbarhetsanalyser och klimat och sårbarhetsanalyser
[4] Ett mer samlat grepp om risk och sårbarhetsanalyser och klimat och sårbarhetsanalyser
[5] Ett mer samlat grepp om risk och sårbarhetsanalyser och klimat och sårbarhetsanalyser

till i Eslövs kommun. Arbetet avgränsas sedan till att behandla de risker som anses ha störst påverkan på kommunen.

Steg 1: Riskmatris
Riskmatrisen utgår från de sju utmaningar som är särskilt prioriterade för Sverige och som pekats ut i Regeringens strategi för klimatanpassning[6] samt den risk- och sårbarhetsanalys[7] som Länsstyrelsen Skåne tagit fram i arbetet med den regionala handlingsplanen för klimatanpassning.
Riskmatrisen innehåller en sannolikhet- och konsekvensanalys av följande risker:

- **Ras, skred och erosion** som hotar samhällen, infrastruktur och företag**.**

- **Översvämningar** som hotar samhällen, infrastruktur och företag**.** Risker är att samhällsviktig verksamhet kan skadas och att översvämningar sprider föroreningar i mark och vatten.

- **Skyfall** är svåra att förutsäga och prognosticera var de drabbar och kan orsaka stora skador på jordbruksmark, bebyggelse, infrastruktur och i naturen.

- Höga temperaturer som innebär risker för hälsa och välbefinnande för människor och djur. **Värmebölja** har i den nationella strategin för klimatanpassning identifierats som en av de största hälsoriskerna i framtiden. Temperaturhöjningar påverkar arter och system på land och i vatten.

- **Torka** och brist i vattenförsörjningen för enskilda, jordbruk och industri. Risker är att vattenmängder och kvalitet påverkas negativt.

- **Stigande havsnivåer** leder till översvämningar, ökad erosion och saltvatteninträngning som påverkar de områden som är kustnära.

Steg 2: Klimat- och sårbarhetsanalys, utifrån risker som kan få stora konsekvenser i kommunen
De risker som pekas ut i riskmatrisen har behandlats var för sig enligt SMHI:s modell för klimat- och sårbarhetsanalyser.
Sannolikhet- och konsekvensbedömningen för Eslövs kommun utgår från bedömningsgrunderna i tabell 1 och har haft den kommunala verksamheten som utgångspunkt. Bedömningsgrunderna är samma som SMHI använder i sin modell.

---

[6] Skr. 2023/24:97 Nationell strategi och regeringens handlingsplan för klimatanpassning
[7] Regional handlingsplan för klimatanpassning för Länsstyrelsen Skåne, Bilaga 1: Klimat- och sårbarhetsanalys, 2020 Microsoft Word - ny KSA 2020. senaste (002).docx

Tabell 1 visar bedömningsgrunder för sannolikhet- och konsekvensanalysen

Konsekvensbedömning, skala		
Liten – 1 Liten och tillfällig skada på ekosystem och natur. Hälsoeffekter som drabbar några (få) personer. Kostnader som kan hanteras inom befintliga kostnadsramar.	Medelstor – 2 Måttlig skada på ekosystem och natur. Hälsoeffekter som drabbar ett flertal personer. Kostnader som kräver omprioriteringar för kommunen.	Stor – 3 Allvarlig och långsiktig skada på ekosystem och natur. Hälsoeffekter som drabbar många personer. Kostnader som är svåra att bära för kommunen ensam.
Sannolikhetsbedömning, skala		
Sällan – 1 Händelsen är ovanlig, men drabbar ändå de flesta någon enstaka gång. Motsvarar en händelse med ca 100 års återkomsttid.	Ibland – 2 Händelsen inträffar understundom, de flesta drabbas av det några gånger under sitt liv. Motsvarar en händelse med ca 20 års återkomsttid.	Ofta – 3 Händelsen inträffar regelbundet, de flesta drabbas av det regelbundet. Motsvarar en händelse med ca 5 års återkomsttid.

3. Kartläggning

Effekten av den globala uppvärmningen fördelas inte jämnt över jorden och Sverige är ett av de länder som kommer att påverkas i högre grad av medeltemperaturhöjning än mer sydligt belägna länder.[8]

3.1 Klimatförändringar i Sverige

Klimatförändringarna i Sverige kommer att resultera i mildare och blötare vintrar, stigande havsnivåer, ändrade flöden i vattendrag och längre växtsäsonger. Fler tillfällen med extremt väder såsom exempelvis värmeböljor och skyfall kommer att inträffa och det extrema vädret kommer att bli ännu mer intensivt.[9] Hur olika delar av Sverige påverkas kommer skilja sig åt beroende på var de är belägna. Effekter som fler och intensivare skyfall kommer vara gemensamt för hela landet men förändringar, som

[8] https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1636080/FULLTEXT01.pdf
[9] Varför klimatanpassa? — SMHI - Klimatanpassning

exempelvis havsnivåhöjningar, kommer ha större konsekvenser för specifika delar av landet.

3.2 Klimatförändringars påverkan på hälsan

Alla påverkas inte av klimatförändringarna på samma sätt, vissa grupper är mer sårbara. Äldre och barn anses vara extra sårbara. Figur 1 visar en översiktlig bild av de hälsorisker som Folkhälsomyndigheten har identifierat. Den mest betydande hälsorisken kopplat till ett förändrat klimat i Sverige är värmeböljor. Värmeböljor bedöms ha väldigt hög risknivå, med kritiska hälsokonsekvenser och hög sannolikhet för att de identifierade hälsokonsekvenserna inträffar. På hög risknivå, med hög sannolikhet för att inträffa och med måttliga konsekvenser, ligger sju hälsorisker: översvämningar, vattenburen smitta, pollenallergier, skogsbrand, luftföroreningar, fästingburna infektioner samt ras och skred. På medelhög risknivå med liten konsekvens för hälsa ligger livsmedelsburen smitta och torka. På samma risknivå ligger också dricksvattenpåverkan och varmare vintrar, dock med lägre förväntad sannolikhet att betydande hälsokonsekvenser inträffar inom fem år. På låg risknivå ligger mygg- och gnagarburna infektioner. Förekomsten av nya smittämnen bedöms osannolik i Sverige under den närmaste tiden och förväntas inte ge betydande hälsokonsekvenser.[10]

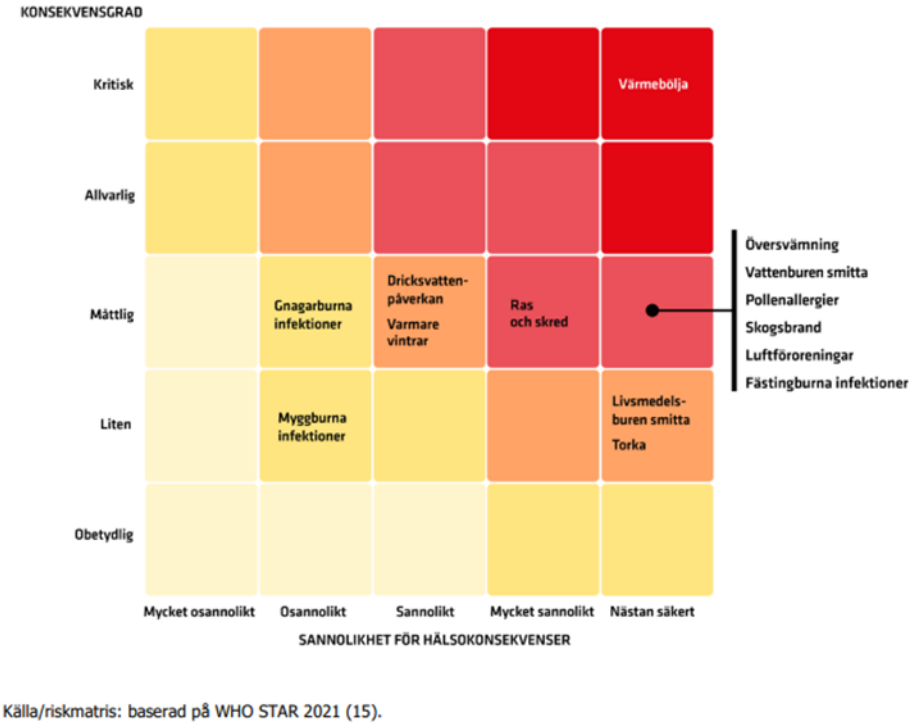

Figur 1 riskmatris över hälsorisker av ett förändrat klimat[11]

[10] halsokonsekvenser-klimatforandring-sverige.pdf
[11] halsokonsekvenser-klimatforandring-sverige.pdf

3.3 Klimatrisker i Skåne

Skånes förutsättningar

Befolkningstätheten är hög i Skåne jämfört med övriga Sverige, 124 invånare per kvadratkilometer jämfört med en täthet på 25 invånare per kvadratkilometer i riket.[12] Den höga befolkningstätheten innebär att marken på vissa håll är kraftigt exploaterad och nästan 1/10 av Skånes yta är bebyggd. Hårdgjorda ytor och kraftigt exploaterad mark begränsar genomsläppligheten i marken och påverkar markavvattningen. Hårdgjorda ytor bidrar också till att skapa urbana värmeöar vilket innebär att urbana miljöer kan vara flera grader varmare än omkringliggande områden. Detta beror på faktorer som att hårdgjorda ytor har en större värmelagringskapacitet. Hårdgjorda ytor är något som försämrar möjligheterna för infiltration av vatten men också för att hantera värmeböljor vilket kan ses illustrerat i figur 2.[13]

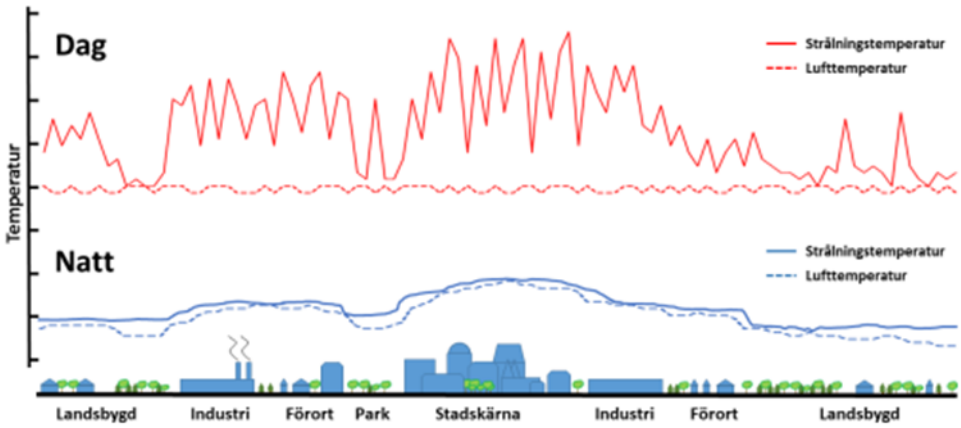

Figur 2 Schematisk rumslig variation av lufttemperatur och strålningstemperatur dagtid och nattetid i och runt en stad. (Källa: Värmestress i urbana utomhusmiljöer)

Skåne är en viktig region för livsmedelsproduktion och producerar runt 40 procent av Sveriges totalskörd och utgör 16 procent av Sveriges totala jordbruksareal. En jordbruksmark som tillhör de bästa i världen.[14] Under flera hundra år har intensiv dikning skett till fördel för en ökad avkastning från jordbruket. Idag återstår endast 10 procent av våtmarkerna i Skåne vilket ger en lägre buffringsförmåga i händelse av låga eller höga vattenflöden och att vattnet rör sig snabbt genom landskapet. För mycket vatten ställer till problem med översvämningar och brist på vatten leder till torka. I figur 3 ses en illustration av utvecklingen i Såxån- Braåns avrinningsområde vilket är ett bra exempel på hur markanvändningen förändrats i Skåne under de senaste 200 åren.

---

[12] Skåne 1 362 164 invånare enl. SCB 2: a halvår 2018, yta ca 11 027 km2 enl. Region Skåne, befolkningstäthet för riket år 2018, SCB

[13] https://catalog.lansstyrelsen.se/store/18/resource/1536

[14] Anspråk på jordbruksmark Region Skåne Anspråk på jordbruksmark

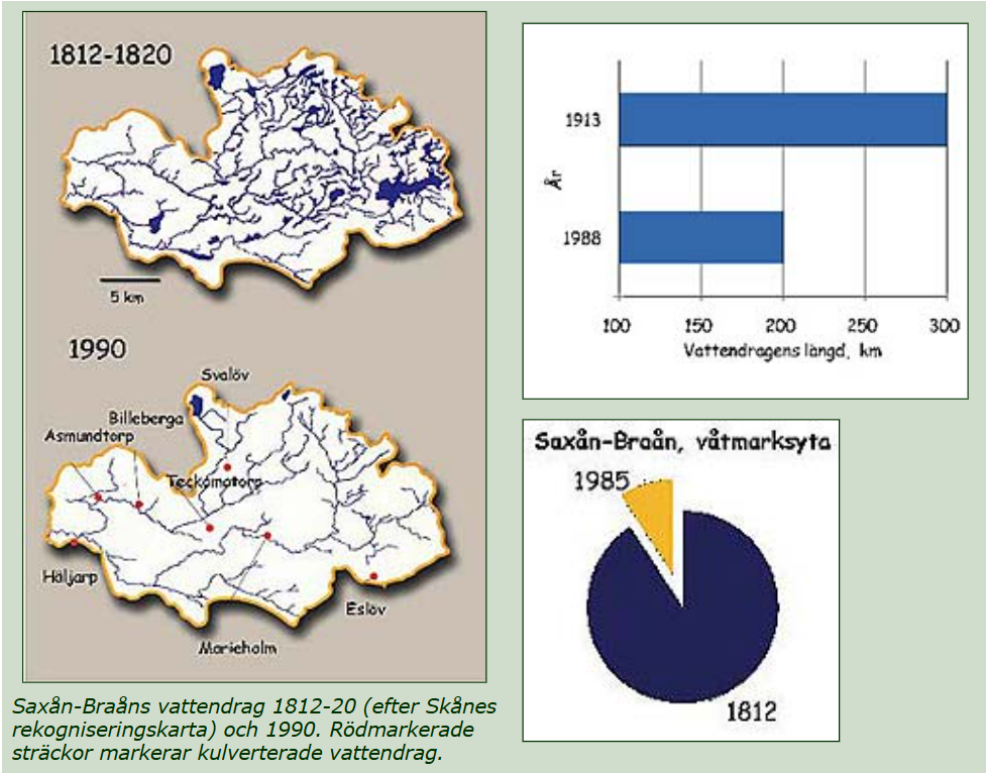

Saxån-Braåns vattendrag 1812-20 (efter Skånes rekogniseringskarta) och 1990. Rödmarkerade sträckor markerar kulverterade vattendrag.

Figur 3 Källa: https://saxan-braan.se/amans/htm/main.htm

I Skåne försörjs mer än hälften av befolkningen med dricksvatten via Bolmentunneln som ägs av det kommunalägda bolaget Sydvatten, vilket Eslövs kommun är en del av. Utöver Bolmentunneln äger Sydvatten två vattenverk, Ringsjöverket och Vombverket. En centraliserad dricksvattenförsörjning som till stor del tar vatten från samma källa gör att driftstörningar i kommunal vattenförsörjning skulle få omfattande effekter. Ungefär 10 procent av invånarna i Skåne har egen brunn och ungefär lika många har egen brunn i fritidsboende. [15]

Riskmatris för Skåne län

Länsstyrelsen Skåne tog i samband med sin klimat- och sårbarhetsanalys 2020 fram en riskmatris för Skåne län. I denna visas samhällsrisker, med konsekvensen och sannolikheten för händelse, beroende på olika klimatfaktorer och med utgångspunkt från dagens nivå. Riskmatrisen kan ses i tabell 4 i kapitel *8 Tabeller, bilder mm.*

3.4 Klimatrisker i Eslövs kommun

Eslövs förutsättningar

Förutsättningar för ras, skred och erosion utgår mycket från de geologiska förutsättningarna. Eslövs geologi är formad kring den avsmältning som påbörjades i Skåne för mer än 15 000 år sedan. Avsmältningen var

15 https://www.lansstyrelsen.se/download/18.7ef10b0318df2d313955047b/1710426233405/Bilaga%201%20%E2%80%93%20Klimat-%20och%20s%C3%A5rbarhetsanalys.pdf

komplicerad med flera nya isframstötar och länet präglas av en blandning av olika avlagringstyper. Jordarterna som bildades är av moränlera och vissa håll hittas sand, silt och lera som avsatts i issjöar. Svallsediment bildades vid stränder och bildas fortfarande idag utmed större vattendrag. Kärr och mossmark domineras utav torv. [16]

Eslövs kommun är placerad i Skånes inland och har ingen egen kust. Kommunen angränsar till två sjöar, Ringsjön och Vombsjön, som båda är reglerade. Vombsjön i sydöst utgör en vattentäkt och Ringsjön i nordost är reservvattentäkt om Bolmen inte skulle kunna leverera vatten. Genom kommunen löper tre större vattendrag: Kävlingeån, som avvattnar Vombsjön, Rönne å, som avvattnar Ringsjön, och Saxån, som är ett mindre vattendrag som senare blir Saxån-Braån och mynnar i havet på västkusten. Figur 4 visar kartbild över vattendragen.

Figur 4 visar karta över de avrinningsområden som ligger i Eslöv kommun (Källa: Vattenatlas)

Markanvändningen idag är jordbruksdominerad och består till 70 procent av åkermark, vilket kan ses i figur 6 och 7. Bebyggd mark utgör cirka 7

[16] SGI, mall för rapport

procent. En GIS-analys genomfördes på uppdrag av Länsstyrelsen Skåne under 2023 som visar att Eslövs tätort växer i ytterkanterna och att staden förtätas till viss del. Förtätningen sker främst genom hårdgörande av vegetationsytor, men även hårdgjorda ytor avsätts för vegetation vilket kan

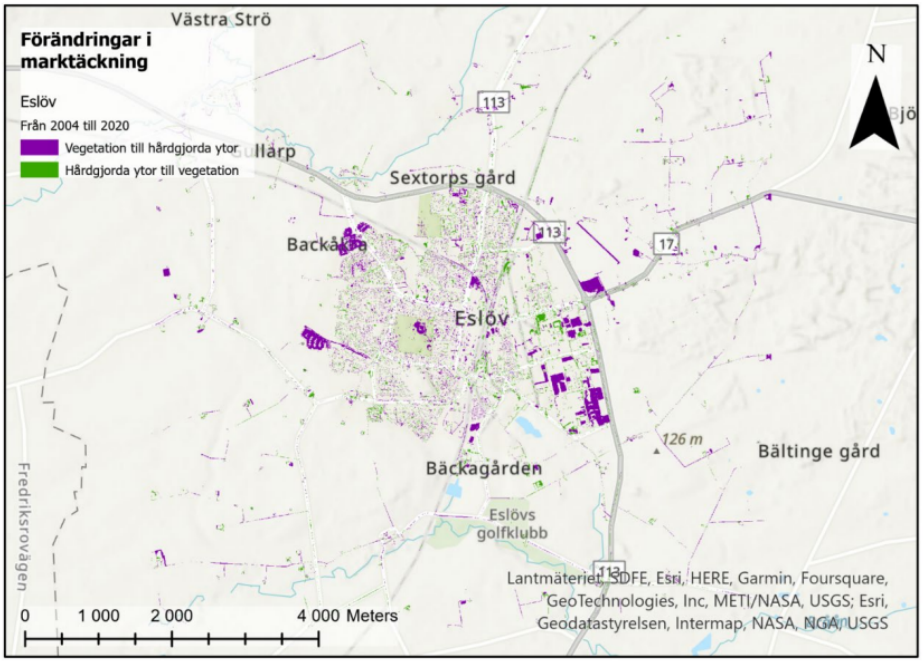

ses i figur 5.[17]

Figur 5 Förändringar mellan hårdgjorda ytor och grönområden från år 2004 till 2020 i Eslöv tätort. (Källa https://catalog.lansstyrelsen.se/store/18/resource/1536)

Sommaren 2025 hade Eslöv cirka 35 000 invånare. Eslöv befinner sig i expansiv tid och befolkningen har sedan 2014 ökat med nästan 1 procent om året. Ökningen sker både i byarna och i tätorten.

Eslövs kommun sticker ut genom att ha en befolkning som väljer att åka kollektivt i högre grad än Skånegenomsnittet. Enligt en resvaneundersökning från Region Skåne 2023 är Eslövs kommun en av de bästa när det gäller kollektivtrafikanvändning. Det har också skett en ökning av resor med buss och tåg från 21 procent 2018 till 28 procent 2023.[18] Kommunen har långsiktigt satsat på kollektivtrafikresandet och ligger strategiskt med goda pendlingsmöjligheter. Södra stambanan korsar kommunen och tätorterna Eslöv, Stehag och Örtofta. Behov av nationell och regional järnvägstrafik bedöms som stora, därför är kommunen av stort intresse för utökad spårkapacitet. Trafikverket utreder nu en två nya järnvägsspår mellan Hässleholm och Lund som skulle gå genom Eslövs kommun.[19]

[17] https://catalog.lansstyrelsen.se/store/18/resource/1536
[18] Resvaneundersökning 2023
[19] Trafikverket infoblad

Europaväg 22 mellan Malmö och Kalmar korsar kommunen från sydväst till nordost och väg 113, 17 och 104 är viktiga regionala pendlingsstråk. Detta möjliggör goda pendlingsmöjligheter med regionbuss.

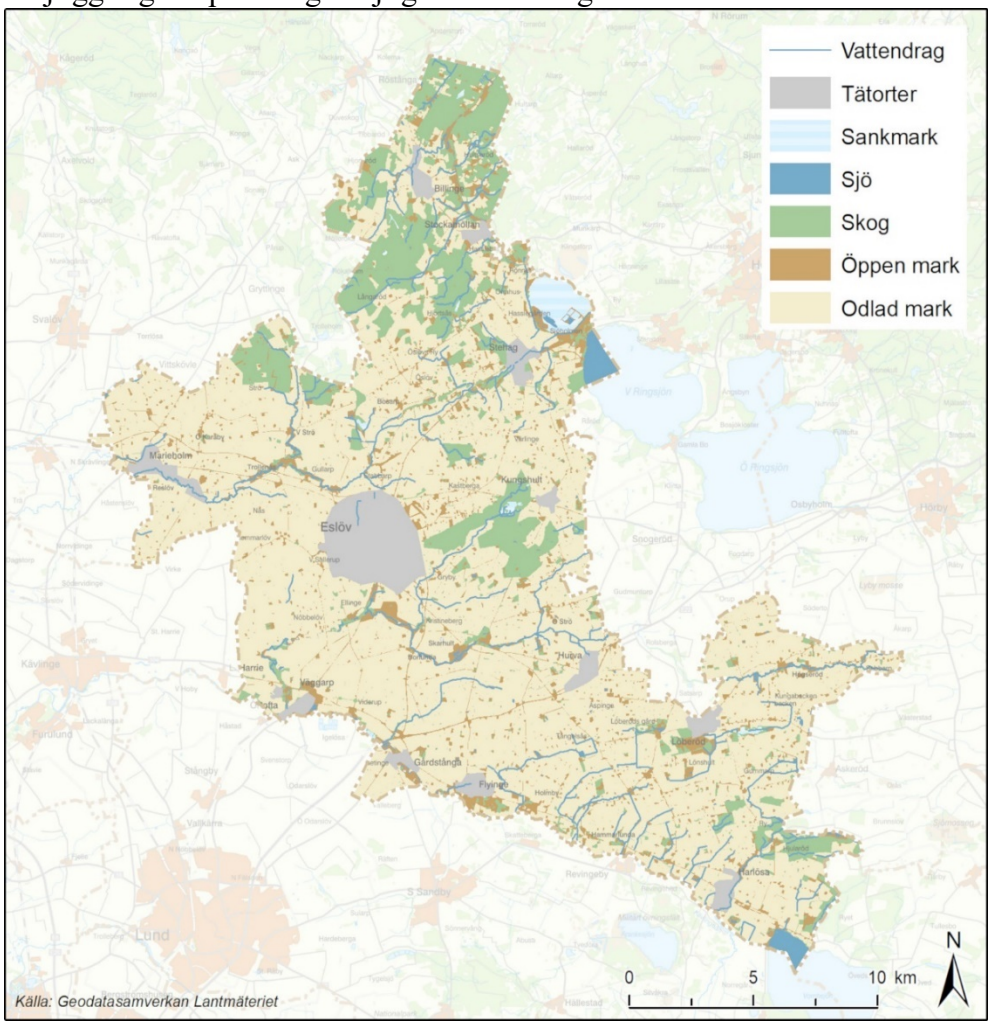

Figur 6. Karta över Eslövs kommun (Källa: Geodatasamverkan Lantmäteriet)

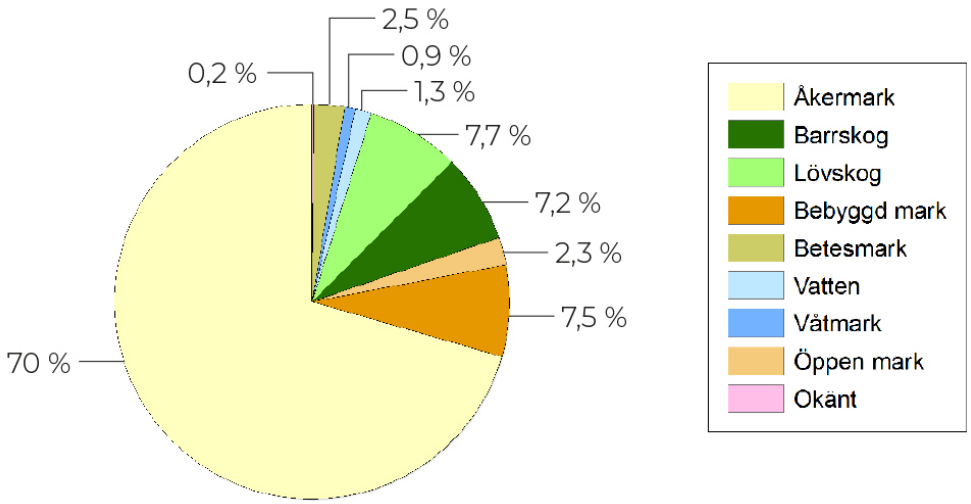

Figur 7. Markanvändningsfördelning i Eslövs kommun

Kommunen tillhör tre avrinningsområden: Rönne å avrinningsområde, Saxån-Braåns avrinningsområde och Kävlingeåns avrinningsområde vilket kan ses i kartan i figur 4.

Vattenförvaltningen i de tre avrinningsområdena sker genom arbetet i fyra vattenråd: Ringsjöns vattenråd, Rönne å vattenråd, Saxån-Braåns vattenråd och Kävlingeåns vattenråd. Tabell 2 visar hur stor andel av kommunen som ligger i avrinningsområdet, samt hur stor andel av ytan i avrinningsområdet som är kommunens. Vattenförvaltningen i Rönne å avrinningsområde är uppdelat i två vattenråd: Ringsjöns vattenråd och Rönne å vattenråd. Detta då förvaltningen av sjön respektive ån historiskt har skilt sig från varandra.

Tabell 2. Avrinningsområden i Eslövs kommun i andel av kommunens yta och kommunsnes andel av hela avrinningsområdet. (Källa: Vattenatlas)

	Andel av kommunens yta (% - km2)	**Kommunens andel av hela avrinningsområdet (% - km2)**
Kävlingeåns avrinningsområde (1 200 km2)	54 - 229	19 – 229
Rönne å avrinningsområde (1 900 km2)	18 - 78	4 – 78
Saxån – Braåns avrinningsområde (360 km2)	18 - 118	33 – 118
Källa: www.Vattenatlas.se		

Riskmatris för Eslövs kommun
En riskmatris har tagits fram för Eslövs kommun, likt den riskmatris som finns för Skåne län. Riskmatrisen utgår från de sju utmaningar som är särskilt prioriterade för Sverige och som pekats ut i Regeringens strategi för klimatanpassning. Se *Riskmatris för Eslöv,* tabell 5 i kapitel *8 Tabeller, bilder mm.*

Ras, skred och erosion
Klimatet påverkar flera faktorer av betydelse för skred och ras. Det kan handla om yttre faktorer som vattennivåer och erosion, men också inre faktorer som porvattentryck och jordens hållfasthet. Det kan också handla om temperaturfluktuationer, ändrade förutsättningar för vegetation (mindre eller mer rötter som stabiliserar) samt påverkan genom frostcykler. För svenska förhållanden utgör dock nederbördsförhållandena i de flesta fall den viktigaste klimatpåverkande faktorn för ras och skred.[20]
Att marken omformas är ett naturligt förlopp och inget problem i sig men sker det i ett bebyggt område kan det leda till stora konsekvenser. För

[20] Kartunderlag om ras, skred och erosion

områden där det planeras ny bebyggelse gäller att denna måste föregås av en ny detaljplan. I samband med att en sådan tas fram undersöks som regel markens beskaffenhet.[21]

Flera svenska myndigheter producerar kartunderlag för analys av förutsättningar för ras, skred och erosion. Underlagen har samlats i en kartvisningstjänst som Sveriges Geotekniska institut, SGI, tillhandahåller. Bedömningen om förutsättningar för ras, skred och erosion i Eslövs kommun grundar sig i SGI:s kartmaterial och ger en översiktlig bild av förutsättningarna i kommunen. Materialet består av ett antal kartanalyser och presenteras i tabell 3.

Tabell 3 Genomgång av kartmaterial och vägledningar från SGI med avseende på ras, skred och erosion

Kartlager/analys	**Information**	**Aktualitet för Eslöv**	**Bedömning Eslöv**
Nationellt riskområde för ras, skred eller erosion	Tio nationella riskområden har identifierats och rangordnats utifrån en sammanvägning av sannolikheten för och konsekvensen av att ras, skred, erosion som är klimatrelaterade inträffar.	Inga områden identifierade i kommunen	
Spår av jordskred i finkornig jordart (skredärr)	Spår av skred (rörelse av lösmaterial inverkan av gravitationen utan nämnvärd deformation i den utglidande massan under rörelseförloppets första fas) har identifierats med bildtolkning av Lantmäteriets GSD-Höjddata. Jordskredsärr med en linjelängd under 30-50 m har normalt ej kartlagts. I en del fall har spåren efter inträffade jordskred blivit otydliga genom schaktning och utfyllnader. Sådana spår har normalt inte kartlagts	Skred har förekommit på enstaka platser. Det finns två kända skredärr utmed Bråån slänter strax nordväst om Väggarp, Örtofta. Anledningen bedöms vara vattendragets meandrande rörelser som eroderat slänter som sedan gett vika.	Rekommenderar ökad aktsamhet kring vattendraget
Raviner	Spår av raviner (smal dalbildning med branta sidor uteroderad genom vattenerosion i lösa jordlager, företrädesvis i silt-finsand) har identifierats med bildtolkning av Lantmäteriets GSD-Höjddata. Raviner med ett djup understigande ca 3 m har normalt inte kartlagts, ej	Inga områden identifierade i kommunen	

[21] Utred ras och skred i jord

	heller raviner vars former utjämnats genom schaktning och utfyllnad.		
Kartlager/analys	**Information**	**Aktualitet för Eslöv**	**Bedömning Eslöv**
Skredriskkartering vattendrag		Eslövs kommun ej karterad	
Översiktlig stabilitetskartering i finkorniga jordarter		Eslövs kommun ej karterad	Inga slutsatser kan dras
Översiktlig stabilitetskartering i morän och grovkorniga jordarter		Inga områden identifierade i kommunen	
Förutsättningar för skred i finkornig jordart - lutningsanalys		Områden finns identifierade. Kartmaterialet ger en förenklad bild och områdena som pekas ut är ofta större än verklighetens förutsättningar för skred. Det geologiska sammanhanget, hur övergången mellan de olika jordarterna ter sig, hur stor ytan är och om lutningen påverkats genom utfyllnad (och därför ger utslag i analysen) påverkar bedömningen av områdets verkliga skredbenägenhet.[22]	Utpekade områden behöver analyseras ytterligare för att bedöma verklig skredbenägenhet.
Strandnära områden med finkorniga jordarter		Flera områden kring samtliga vattendrag i kommunen finns utpekade.	Rekommendationen från SGU är att kommunen inför aktsamhetsområde inom minst 50 m till närmaste strandlinje där jordarten inte är berg eller morän.[23]

[22] https://www.sgu.se/anvandarstod-for-geologiska-fragor/forutsattningar-for-skred-i-finkornig-jordart/anvand-kartan-sa-har/
[23] https://resource.sgu.se/dokument/produkter/produktblad/forutsattningar-for-skred-i-finkornig-jordart.pdf

Kartlager/analys	Information	Aktualitet för Eslöv	Bedömning Eslöv
Områden där skogsbruk och exploatering kan orsaka erosion, ras och slamströmmar – instabila slänter	Brant terräng kan vara särskilt känslig för erosion, ras och slamströmmar. Förändringar i vegetation liksom förändringar av vattenmängder, vattnets flödesvägar och rinnhastigheter, det vill säga påverkan som ofta uppstår vid skogsbruk och/eller exploatering kan påverka markens stabilitet.	Det finns flera områden med brant terräng. Flera platser ligger i nära anslutning till Rönne Å, Saxån och vid Borstbäcken.	Rekommenderar aktsamhet på flera platser kring Rönne Å (NV Stockamöllan, S om Norra Hultseröd och Dalen) och Borstbäcken (NO Hjälmaröd)
Områden där skogsbruk och exploatering kan orsaka erosion, ras och slamströmmar – angränsande slänter med kraftig lutning			Rekommenderar aktsamhet på flera platser kring Rönne Å (NV Stockamöllan, S om Norra Hultseröd och Dalen), Saxån (Mellan Farstorp och Trolleholm) och Borstbäcken (NO Hjälmaröd)
Områden där skogsbruk och exploatering kan orsaka erosion, ras och slamströmmar – slänter			Rekommenderar aktsamhet på flera platser kring Rönne Å (NV Stockamöllan, S om Norra Hultseröd och Dalen), Saxån (Mellan Farstorp och Trolleholm) och Borstbäcken (NO Hjälmaröd)
Ravininformation	Raviner är också områden med brant terräng och kan ligga både utanför och i anslutning till vattendrag.	I Eslövs kommun ligger ravinerna i huvudsak i närheten av eller i direkt anslutning till vattendrag.	Rekommenderar ökad aktsamhet kring relevanta vattendrag
Förutsättningar för kvicklera – områden under högsta kustlinjen	I huvudsak är kvickleror avsatta i salt vatten i anslutning till en avsmältande inlandsis. SGU har översiktligt identifierat områden i Sverige där den geologiska historien varit sådan att kvickleror kan förekomma. I södra delen av Sverige finns en liten förutsättning för kvicklera under högsta kustlinjen.	I Eslöv ligger följande områden under högsta kustlinjen: - Rönne Å upp till Stockamöllan området - Kävlingeån och Bråån upp till Ellinge - Saxån strax förbi Reslöv	Rekommenderar ökad aktsamhet kring relevanta vattendrag
Stränders eroderbarhet	I SGU:s kartmaterial för erosion så finns en klassificering på erosionsförhållandena kring alla de flesta typer av vattendrag i kommunen. Klassificeringen baseras på materialegenskapen och inte på strömningshastighet, morfologi eller vågpåverkan, vilka	Några områden anses ha potentiellt hög eroderbarhet, det gäller områden kring Kävlingeån, den del av Ringsjöns strand som ligger i kommunen, delar av sträckningen för Rönne Å och nedre delen av Bråån mot Väggarp.	

	är avgörande för de faktiska erosionsförhållandena.[24]		

Underlagen från SGU ger en grundläggande indikation om var det kan finnas förutsättningar för, eller sannolikhet för ras, skred och erosion. Underlagen indikerar områden där det finns fog för att göra ytterligare undersökningar. De kan inte anses vara tillräckligt exakta för att ge information om en specifik fastighet.

Kort sammanfattning av analysen avseende ras, skred och erosion:

- Genomgången av underlagen som SGU tagit fram visar ingen indikation att kommunen kan anses vara extra sårbart för ras, skred eller erosion.
- Analysen pekar på att det finns behov av att ytterligare utreda förutsättningarna för skred i finkornig jordart utifrån den lutningsanalys som SGI genomfört.
- I huvudsak ligger områden som kan vara känsliga i direkt eller nära anslutning till vattendrag.

Slutsatser:

- Områdena som visar på att det utifrån en initial lutningsanalys kan finnas förutsättningar för skred i finkornig jordart bör pekas ut som aktsamhetsområden tills utförligare analys kan genomföras.
- Aktsamhetsområden bör införas i direkt eller nära anslutning till vattendrag. Särskilt då klimatförändringar kommer att innebära ökade flöden i vattendrag som kan öka erosionen på slänter och bottnar. Sannolikheten för skred ökar då i och med att slänternas geometri förändras.
- Aktsamhetsområden bör pekas ut kring vattendragen där instabila slänter eller skredärr identifierats.
- Områden kring vattendragen där områden under högsta kustlinjen identifierats bör pekas ut som aktsamhetsområden.

I övrigt anses inte kommunen på ett generellt plan vara extra känsligt för ras, skred eller erosion.

Översvämning av sjöar och vattendrag

Klimatförändringarna leder till större variationer i nederbörd. Nederbörden kommer att öka i mängd hela landet. Tillfällena då nederbörden kommer samt med vilken intensitet den kommer också att förändras. Under hösten, vintern och våren förväntas nederbörden öka, medan sommaren kommer att bli varmare och torrare.[25] Utvecklingen i de olika klimatscenariorna, som kan ses i figur 8 och 9 visar att trenden går mot ett blötare klimat, men i det lägre utsläppsscenariot (RCP 4,5), där vi stävjar utsläppen vid 2040, kan

man se att trenden stabiliserar sig jämfört med scenario RCP 8,5 där den fortsätter uppåt.

Figur 8 och 9 visar beräknad förändring av nederbörd (mm/mån) i Skåne län under åren 1951–2100 jämfört med referensperioden (medelvärdet för 1971–2000) i klimatscenario RCP 4,5 och RCP 8,5.

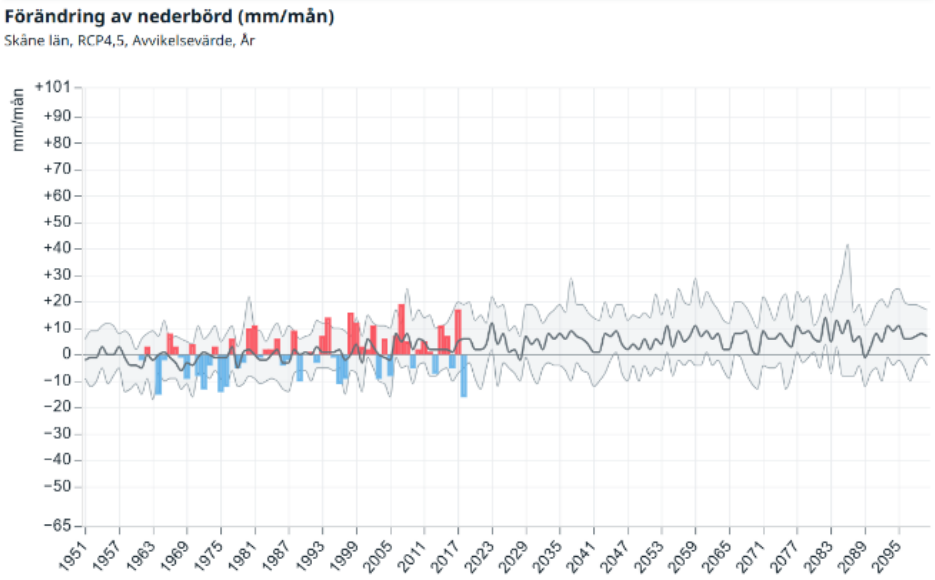

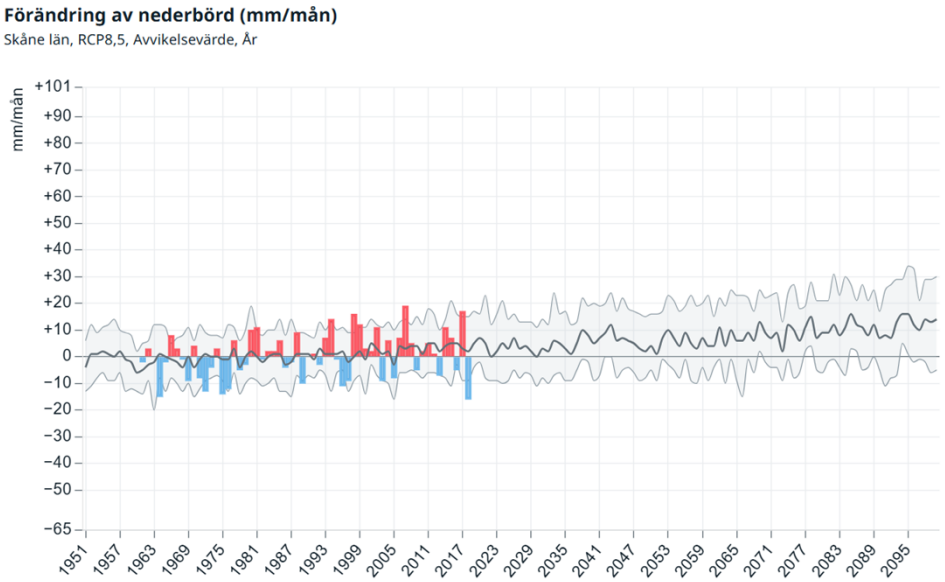

(Källa: SMHI:s fördjupade klimatscenariotjänst)

RCP

RCP 2.6

Detta scenario förutsätter en värld med mycket kraftfull och tidig klimatpolitik. Utsläppen av koldioxid når sin topp omkring år 2020 och blir negativa vid seklets slut, vilket innebär att mer koldioxid tas upp än släpps ut. Detta scenario innebär en kraftig minskning av oljeanvändning, låg

[24] https://resource.sgu.se/dokument/produkter/produktblad/strandernas-jordart-och-eroderbarhet.pdf

[25] Klimatförändringarnas effekter i Sverige

energiintensitet och omfattande åtgärder för att motverka klimatförändringar.

RCP 4,5

Utsläppsscenariot bygger på antagandet om en fortsatt men mindre ambitiös klimatpolitik jämfört med RCP 2,6. Koldioxidutsläppen kulminerar omkring år 2040 och stabiliseras därefter. Energiintensiteten minskar, vilket bidrar till en långsiktig begränsning av växthusgasutsläppen.

RCP 8,5

Detta scenario representerar en framtid utan ny klimatpolitik, där utsläppen av koldioxid tredubblas jämfört med dagens nivåer. Metanutsläppen ökar

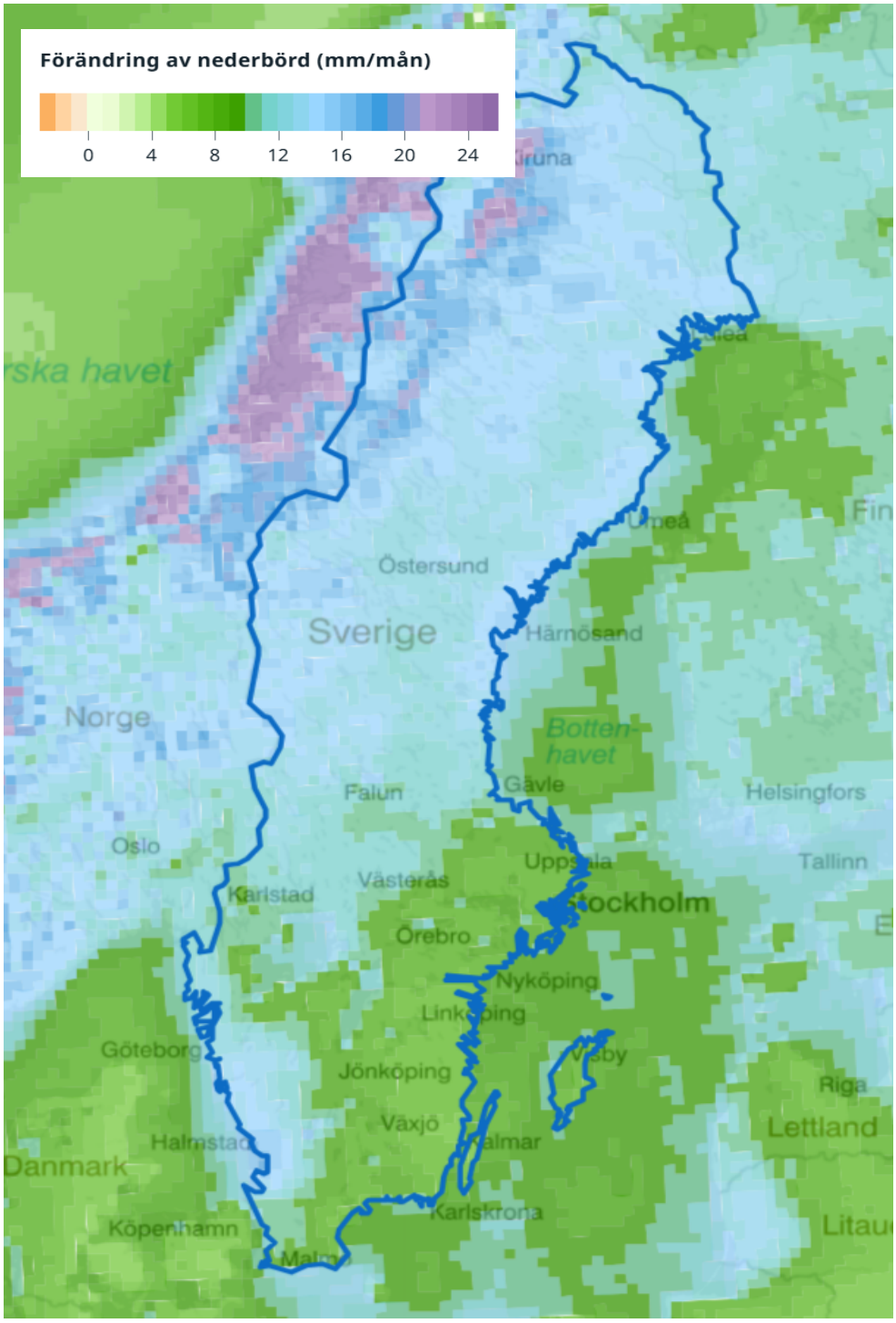

markant och beroendet av fossila bränslen förblir högt. RCP 8.5 betraktas som det värsta scenariot i IPCC:s modellering.

Figur 10 beräknad förändring av nederbörd (mm/mån) för perioden 2071-2100 jämfört med 1971–2000. Kartan baseras på ett medelvärde av ett antal klimatmodeller för utsläppsscenario RCP8,5. (Källa: SMHI:s fördjupade klimatscenariotjänst)

Nederbörden väntas öka mest i norra och västra Sverige, vilket kan ses i figur 10. För Skåne och Eslövs del visar analysen att det blir blötare, men inte lika blött som i norra Sverige. Olika utsläppsscenarior visar att ju högre koncentration av växthusgaser i atmosfären desto blötare blir det. Detta kan ses i figur 11.

Avrinningen förväntas att öka med risk för ökade flöden i vattendrag vilket kommer vara mer påtagligt i västra Sverige. En ökad översvämningsrisk drabbar framförallt bebyggelse, vägar, järnvägar och VA-system, men också dricksvattenförsörjning och jordbruket.[26]

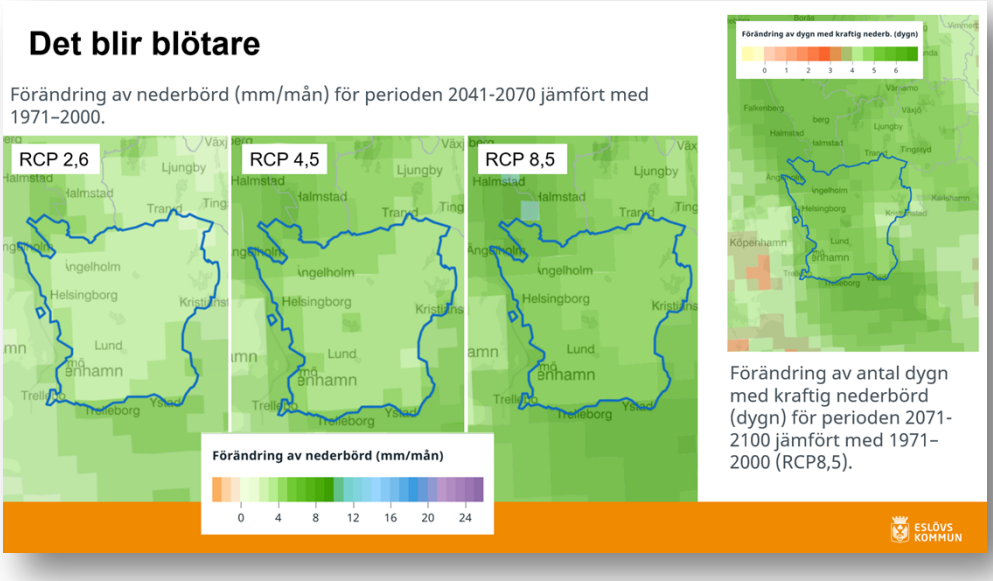

Figur 11 beräknad förändning av nederbörd för perioden 2041 - 2070 jämfört med 1971 - 2000 under tre olika utsläppsscenarior. Bilden visar också förändring av antal dygn med kraftig nederbörd för perioden 2071 - 2100.

[26] Klimatförändringarnas effekter i Sverige

I samtliga tre avrinningsområden i kommunen finns redan idag en översvämningsproblematik. Områden med bebyggelse som mer eller mindre regelbundet drabbas av översvämningar på grund av höga vattennivåer i sjöar och vattendrag är: Gårdstånga, Reslöv, Marieholm och områden kring Ringsjöns stränder såsom Ringsjöbaden och Sjöholmen. Översvämningarna har påverkan på jordbruk, bebyggelse samt enskilda- och allmänna intressen kring samtliga större vattendrag i kommunen.

Definitioner av intressen som denna analys utgår från
Enskilt intresse:
Ett enskilt intresse innefattar en enskild person eller aktörs intressen. De enskilda intressena är inte specificerade i lagen utan de uppkommer först när någon enskild blir berörd av kommunens planläggning eller lovbeslut.
Allmänt intresse:
Ett allmänt intresse innefattar de generella intressen som berör alla medborgare i kommunen, eller det som är till fördel för alla.
Samhällsviktiga intressen (Samhällsviktig verksamhet):
Verksamhet, tjänst eller infrastruktur som upprätthåller eller säkerställer samhällsfunktioner som är nödvändiga för samhällets grundläggande behov, värden eller säkerhet

MSB har pekat ut områden med betydande risk för översvämning från vattendrag och sjöar och tar fram riskhanteringsplaner för dessa områden. Inget av vattendragen i Eslövs kommun finns med på listan.[27]
MSB genomför även karteringar av särskilt översvämningsdrabbade vattendrag. Karteringar har gjorts för Kävlingeån, Rönne å och nedre delen av Saxån-Braån.

Översvämningskarteringarna av Kävlingeån och Rönne å visar att påverkan på enskilda- och allmänna intressen finns vid 100-års- och 200-års flöden. Karteringarna överensstämmer väl med den problematik som tidigare erfarits kring vattendragen.

100-års- och 200-års flöden.
Ett 100-årsflöde är ett begrepp som beskriver ett mycket högt vattenflöde i ett vattendrag som sker i genomsnitt en gång per hundra år, alternativt kan det beskrivas som att vattenflödet har 1 procent sannolikhet att inträffa under ett år. Det samma gäller 200-årsflöden förutom att de har en 0,5 procent sannolikhet att de inträffar per år. Denna typ av statistiska begrepp används ofta som riktvärde vid planering av till exempel broar eller dammar för att säkerställa att de kan hantera översvämningar.

[27] Översvämningsförordningens tre steg | MSB

Den del av Saxån som berör Eslövs kommun har inte kartlagts av MSB men det finns en återkommande problematik med översvämningar även där. Kommunstyrelsen beslutade den 4 mars 2025 att avsätta medel för att genomföra en översvämningskartering även för Saxån. En konsult förväntas leverera en översvämningskartering för Saxån-Braån avrinningsområde under våren 2026.

I Länsstyrelsen Skånes kunskapsunderlag avseende effekter av översvämning och stigande havsnivåer på kulturhistoriskt värdefull bebyggelse har en byggnad pekats ut i Eslöv. I riskanalysen har Bålamöllan i Stockamöllan klassats som riskklass 2 på en tregradig skala. Vid ett 100-årsflöde riskerar byggnaden påverkas med urlakat murbruk och att grundläggningen sätter sig[28].

Kort sammanfattning av analysen avseende översvämning av sjöar och vattendrag:

- Kommunen har vattendrag som pekats ut som sårbara av MSB.
- Det finns problem med översvämning av enskilda och allmänna intressen kring samtliga av kommunens tre största vattendrag.
- Klimatförändringarna förväntas bidra till ökad översvämningsproblematik i och kring vattendragen i kommunen.

Slutsatser:

- Översvämning av sjöar och vattendrag bör ses som en prioriterad klimatrisk.

Eftersom kommunen har vattendrag som utpekats som sårbara av MSB, upprepade förekomster av översvämningar som påverkar allmänna intressen och klimatförändringar som förväntas bidra till en ökad översvämningsproblematik bedöms översvämningar i vattendrag och sjöar vara en risk som särskilt bör beaktas i klimatanpassningsplanen.

Översvämning av skyfall

Skyfall, där de inträffar, påverkar jordbruk, enskilda-, allmänna- och samhällsviktiga intressen med skördebortfall, skador på infrastruktur och materiella skador som konsekvenser.
Till skillnad från översvämmade vattendrag till följd av långvariga regn är det svårare att förutsäga var skyfall kommer att inträffa. Skyfall är lokala väderfenomen som kan slå mycket olika på platser som är geografiskt relativt nära varandra. Sveriges Metereologiska och Hydrologiska institut, SMHI, genomför beräkningar av klimatets förändring utifrån tidigare

28 https://www.lansstyrelsen.se/download/18.68fbc90d193243b379e47eec/1732525907525/Riskutsatta%20byggnadsminnen%20och%20kyrkor%20vid%20stigande%20vattenniv%C3%A5er.pdf

observationer och prognosen är att antalet dygn med extrem nederbörd kommer att öka i Skåne.
Ökningen av de extrema regnen ligger på cirka 10–20 procent fram till 2050 oberoende av utsläppsscenario. Därefter ligger det lägre utsläppsscenariot

Relativa förändringar i medel över alla återkomsttider och över hela Sverige för olika varaktigheter.

Varaktighet	2011-2040 (%)		2041-2070 (%)		2071-2100 (%)	
(timmar)	RCP45	RCP85	RCP45	RCP85	RCP45	RCP85
1	9	11	14	20	21	36
2	9	11	15	20	22	38
3	9	11	17	20	21	40
6	7	12	17	21	19	41
12	9	10	15	20	18	38
Bedömning	10	10	15	20	20	40

(RCP 4,5) kvar kring 20 procents ökning, medan det högre utsläppsscenariot (RCP 8,5) går mot cirka 40 procents ökning. Dessa värden kan ses i figur 12 som bedömda förändringar för samtliga varaktigheter och återkomsttider i hela landet. [29]

Figur 12 Framtida relativ förändring av extrem korttidsnederbörd jämfört med nuvarande klimat (period 1971-2000). (Källa: SMHIs rapport "Extremregn i nuvarande och framtida klimat - Analyser av observationer och framtidsscenarier)

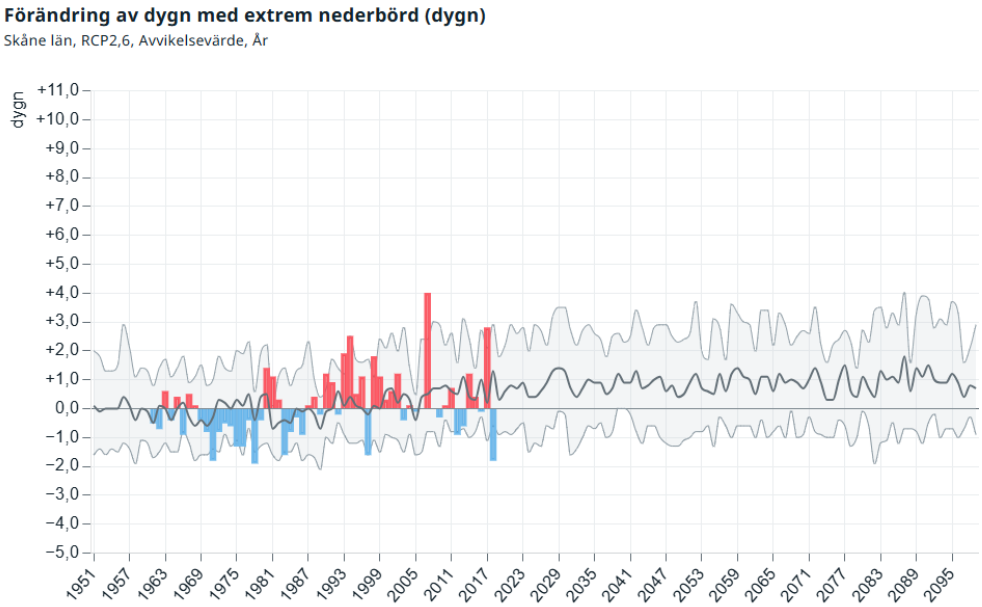

[29] https://www.smhi.se/kunskapsbanken/meteorologi/skyfall-och-hagel/statistik-for-extrema-korttidsregn---skyfall

Figur 13 visar antal dygn med extrem nederbörd, fram till 2017 uppmätt och beräknad efter 2017. Grafen är beräknad utifrån utsläpp i klimatscenario RCP 2,6. (Källa: SMHI:s fördjupade klimatscenariotjänst)

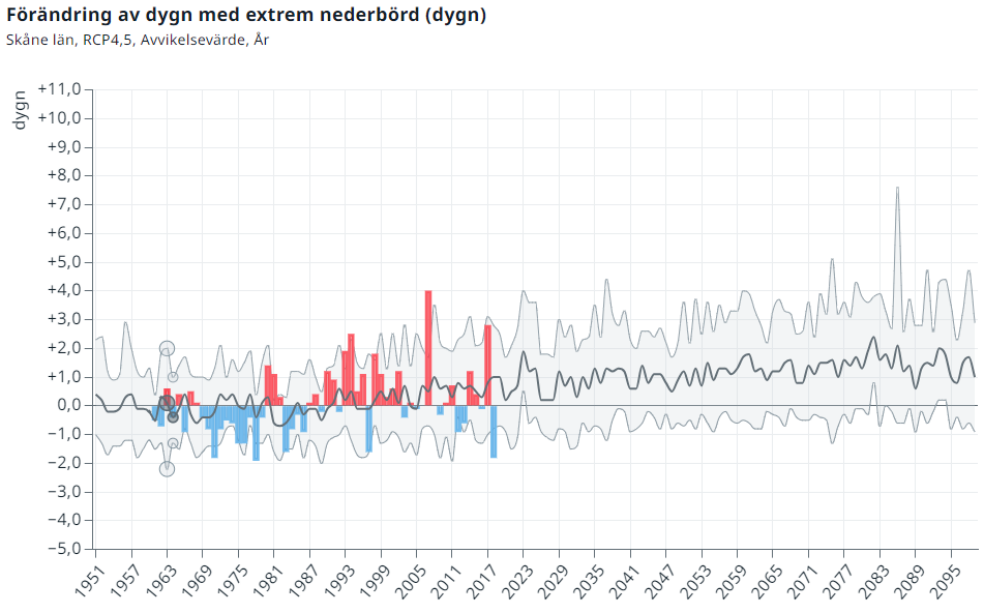

Figur 14 visar antal dygn med extrem nederbörd, fram till 2017 uppmätt och beräknad efter 2017. Grafen är beräknad utifrån utsläpp i klimatscenario RCP 4,5 (Källa: SMHI:s fördjupade klimatscenariotjänst)

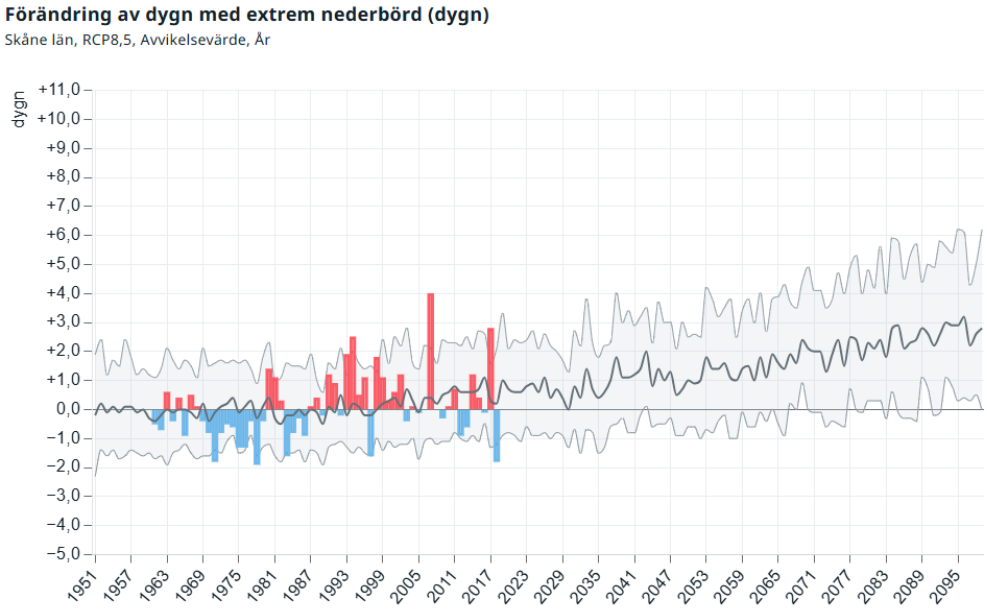

Figur 15 visar antal dygn med extrem nederbörd, fram till 2017 uppmätt och beräknad efter 2017. Grafen är beräknad utifrån utsläpp i klimatscenario RCP 8,5 (Källa: SMHI:s fördjupade klimatscenariotjänst)

MSB har också pekat ut områden med betydande risk för översvämning från skyfall och tar fram riskhanteringsplaner för dessa tätorter. Ingen tätort i Eslövs kommun finns med på den listan.[30]

Eslövs kommun drabbades under somrarna 2006 och 2017 av kraftiga regnoväder. Ovädren orsakade stora problem med mark- och källaröversvämningar. Under ovädret 2006 drabbades även tågtrafiken som fick stoppas under ett par timmar eftersom vatten stod över spåret.

Samtliga tätorter i Eslövs kommun är karterade med hänsyn till skyfall. Skyfallskarteringarna visar att det i alla tätorter finns infrastruktur och bebyggelse som kan bli drabbad i händelse av skyfall. I flera av orterna finns samhällsviktig verksamhet som kan påverkas.

Antalet dagar med extrem nederbörd förutspås öka i alla klimatscenarior, oavsett höga eller låga utsläpp av växthusgaser.

Kort sammanfattning av analysen avseende översvämning på grund av skyfall:

- Kommunen har låtit kartlägga samtliga tätorter i Eslövs kommun med avseende på skyfall.
- Skyfallskarteringarna och tidigare händelser visar att påverkan på samhällsviktiga, enskilda- och allmänna intressen kan ske.
- Klimatförändringarna förväntas bidra till ökad risk för skyfall i kommunen.

Slutsatser:

- Eftersom kommunen har samhällsviktig verksamhet och/eller allmänna intressen som kan påverkas bedöms skyfall vara en risk som bör beaktas i klimatanpassningsplanen.

Värme och värmebölja

Klimatförändringarna påverkar förekomsten av extrema väderhändelser och värmeböljor kommer att bli fler, vara längre och blir mer intensiva.

Värmebölja

Begreppet värmebölja används vanligtvis för att beskriva en längre period av höga temperaturer. Den klimatologiska definitionen i Sverige är dock att det ska vara en sammanhängande period där varje dygns högsta temperatur överstiger 25 °C minst fem dagar i rad.[31]

Ju mer uppvärmning vi ser desto högre förekomst av antal högsommardygn och högre påverkan på årsmedeltemperaturen, vilket kan ses i figur 16. Till

[30] Översvämningsförordningens tre steg | MSB
[31] Värmebölja — SMHI

skillnad från översvämningar, som koncentreras där vattnet tar sig fram, slår värmeböljor över en större geografisk region och alla människor, djur och natur påverkas.[32]

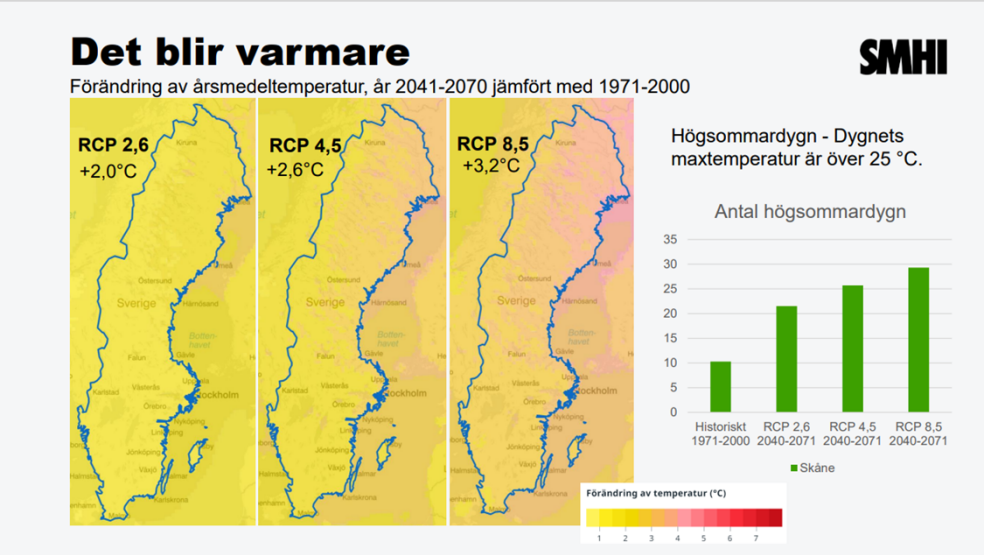

Figur 16. Utveckling av årsmedeltemperatur och förekomst av högsommardygn i olika klimatscenarior. (Källa: SMHI)

Värmeböljor är den klimateffekt som väntas få störst påverkan på hälsan, se avsnitt *3.2 Klimatförändringars påverkan på hälsan.* Negativa hälsorisker kan uppstå redan efter en till två varma dagar. Befolkningen i tätorter befaras slås hårdare av värmeböljor, särskilt i tätbebyggda områden med hög andel hårdgjorda ytor och brist på vegetation. I dessa områden riskerar både yttemperatur (är lufttemperatur ett tydligare begrepp här) och strålningstemperatur bli höga och värmeöar bildas.

Yttemperatur (lufttemperatur), strålningstemperatur och värmeöar
Strålningstemperatur är ett mått som beskriver hur människor upplever temperaturen genom en kombination av yttemperatur (lufttemperatur) och värmestrålning från omkringliggande ytor. Detta kan orsaka en stor skillnad då hårdgjorda ytor av exempelvis betong har en större värmelagningskapacitet och radierar värmestrålning långsamt under dygnet. Detta i kombination av en brist på vegetation kan leda till värmeöar där temperaturen kan vara flera grader högre än temperaturen utanför den hårdgjorda miljön.

Våren och sommaren 2018 blev en av de varmaste i modern tid i Skandinavien. Flera temperaturrekord sattes i Sverige och landet erfor bland annat långa värmeböljor. Folkhälsomyndigheten analyserar kontinuerligt dödligheten i landet och uppskattade ungefär fler än 700 fler dödsfall än normalt under sommaren 2018. Myndigheten har svårt att bekräfta hur många av dessa fall som var en direkt konsekvens av värmeböljan då

[32] Värmebölja — SMHI - Klimatanpassning

faktiska dödsorsaker ofta skiljer från fall till fall. Men studier publicerade i Läkartidningen menar att antalet värmerelaterade dödsfall under sommaren 2018 var över 600.[33]

MSB har tagit fram en nationell värmekartering som gäller i hela Eslövs kommun. Karteringen visar den högsta markytetemperaturen (maxtemperatur) och är uppmätt med satellit. Den uppdateras en gång per år med temperaturdata från senaste årets sommar. Analysen är ett grovt verktyg där ytor som är hårdgjorda, exempelvis industriområden, tätorter och flygplaster framstår som varma ytor och ytor med vegetation framstår som svalare.[34] Värmekarteringen ger en översiktlig bild över ytor som uppvisar höga temperaturer och som kan vara i behov av åtgärder. Likaså visar den på områden som har en svalkande effekt.[35]

Värmekarteringarna visar att det finns flera områden i Eslöv tätort och i byarna som blir mycket varma i samband med höga temperaturer. I flera fall gäller dessa områden där människor vistas på regelbunden basis som exempelvis Eslöv tätorts centrumkärna samt där såbara grupper vistas, exempelvis kring Marieskolan i Marieholm.

Exempel på analyser som är mer detaljerade är strålningsanalyser, som tar större hänsyn till ytors egenskaper. Inom ramen för ett stadsomvandlingsprojekt i Östra Eslöv har kommunen har låtit kartera den östra delen av Eslövs tätort med en strålningsanalys.

Antalet dagar med höga temperaturer förutspås öka i alla klimatscenarior, oavsett höga eller låga utsläpp av växthusgaser.

Kort sammanfattning av analysen avseende värme och värmebölja:

- Antalet dagar med höga temperaturer förutspås öka i alla klimatscenarior, oavsett höga eller låga utsläpp av växthusgaser.
- Värme och värmeböljor är den klimatisk som bedöms ha störst påverkan på människors hälsa.
- Kommunen har samhällsviktig verksamhet och allmänna intressen som påverkas vid höga temperaturer.
- Kommunen ansvarar för verksamhet för extra sårbara grupper, såsom särskilt boende eller förskolor.

Slutsatser:

- Eftersom kommunen har samhällsviktig verksamhet och allmänna intressen som påverkas bedöms värmeböljor vara en risk som bör beaktas i klimatanpassningsplanen.

---

[33] Ovanligt många dödsfall i Sverige sommaren 2018 – Läkartidningen
[34] Värmekartering
[35] Värmekartering

- Klimatriskerna värme och värmebölja är de klimatrisker som får störst påverkan på människors liv och hälsa och bör pekas ut som särskilt prioriterad i det fortsatta klimatanpassningsarbetet.

Torka

Torka är en längre period med brist på nederbörd och påverkar jordbruk, skogsbruk, ekosystem och vattenresurser. När man talar om torka handlar det vanligtvis om tre olika typer:

1. Meteorologisk torka. Innebär en långvarig brist av nederbörd.
2. Hydrologisk torka. Är effekterna av meteorologisk torka på grundvatten och ytvatten.
3. Markfuktighetstorka. Definieras som ett underskott av markvatten i rotzonen. Detta är något som kan leda till allvarlig vattenstress och ha en negativ effekt på växters tillväxt.

Perioder med torka förutspås bli vanligare med klimatförändringarna och leder ofta till en kedjereaktion som har effekter på andra områden, som jordbruk, skogsbruk och transportinfrastruktur. I samtliga klimatscenarion i SMHI:s klimatscenarioanalys kan man se en ökning av antal dagar med lägre markfuktighet. Detta kan ses i figur 17 och 18.

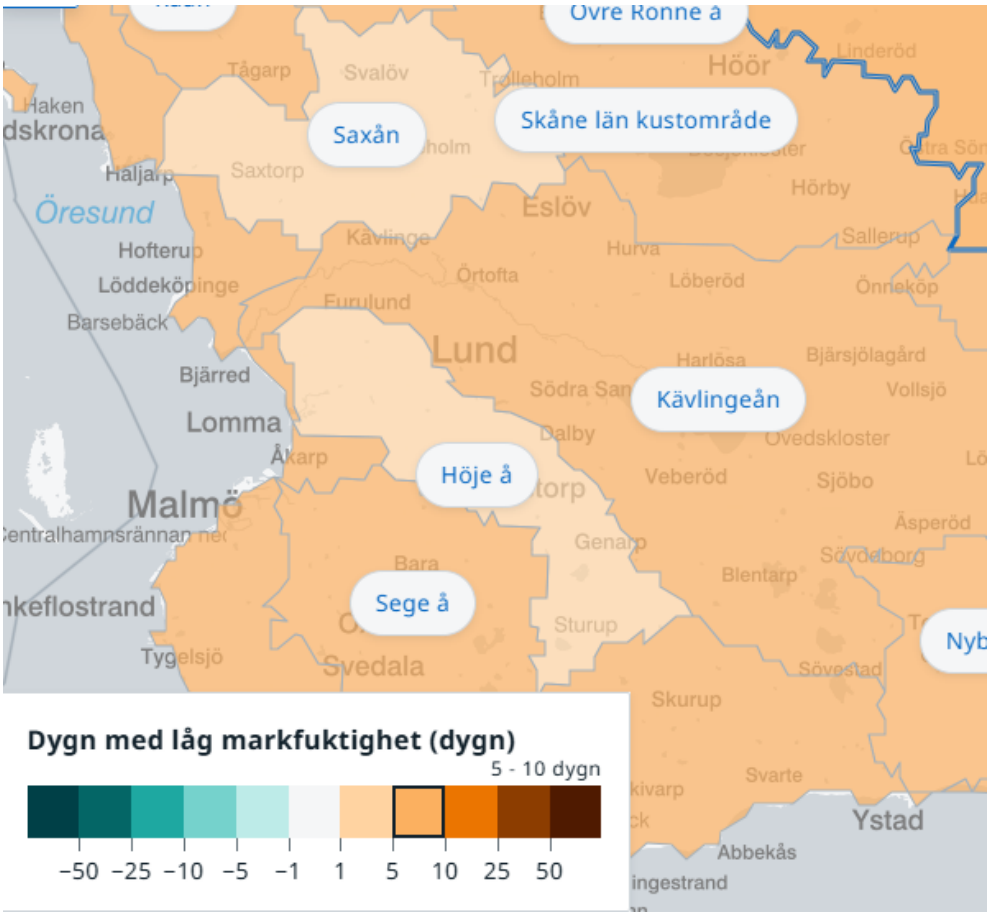

Figur 172 Förändring i markfuktighet i klimatscenario RCP 2,5 och RCP 4.5(Källa: SMHI:s fördjupade klimatscenariotjänst)

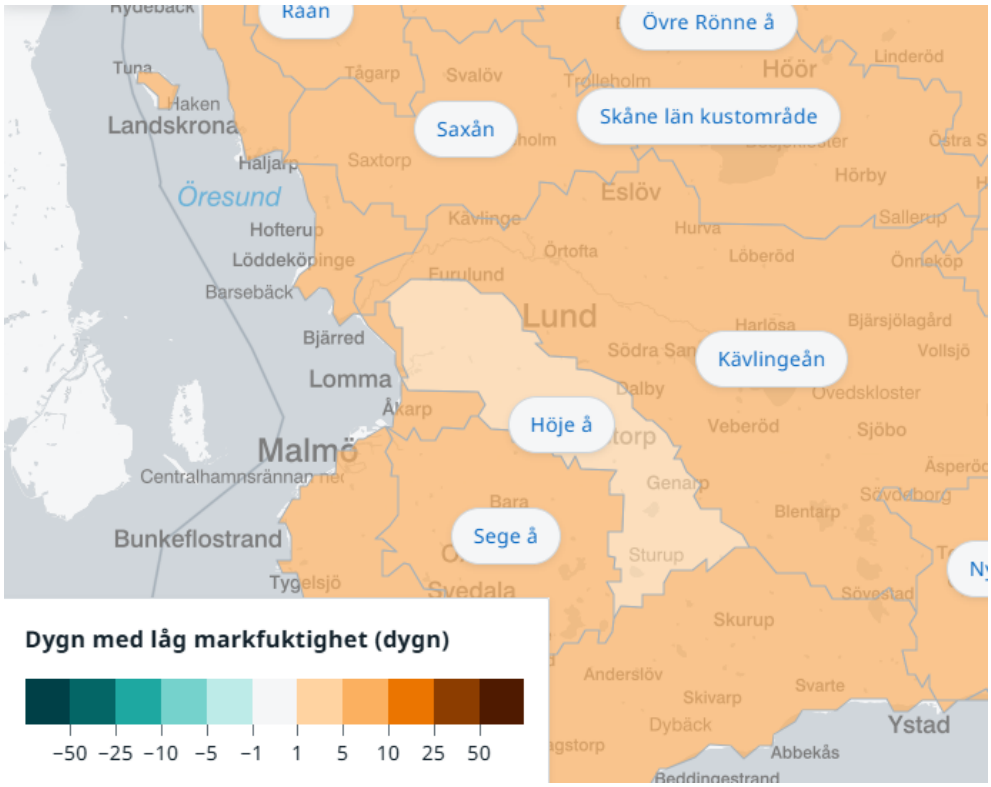

Figur 18 Förändring i markfuktighet i klimatscenario RCP 8.5(Källa: SMHI:s fördjupade klimatscenariotjänst)

Eslövs kommun är starkt jordbruksdominerad och livsmedelsproduktion är en av kommunens största näringar. Jordbruket är nästan helt regnförsörjt och saknar infrastruktur för bevattning. Det gör jordbruket väldigt sårbart i händelse av torka.[36]

Konsekvenserna av torka exemplifierades tydligt under sommaren 2018 i Eslövs kommun. Under denna period infördes förbud mot att ta vatten från åar, sjöar och bäckar för att bevattna jordbruksgrödor, med undantag för Ringsjön. Anledningen till förbudet var för att den långa torkan under våren och sommaren hade gjort så att vattenflödena i Skånes sjöar, åar och bäckar var nere på extremt låga nivåer. Torkan hade en stor effekt på jordbruket och för hela landet uppskattas skadorna från 2018 kosta runt 6–10 miljarder kronor.[37]

Kort sammanfattning avseende torka:

- Eslövs kommuns största näring är jordbruk och lantbruk, näringar som påverkas starkt i händelse av torka.
- Torka uppstår ofta i samband med långvarig värme eller värmeböljor men är främst en effekt av för lite nederbörd.

[36] [För mycket och för lite vatten i våra matlandskap | slu.se]
[37] [Långsiktiga effekter av torkan 2018 - Jordbruksverket]

Slutsats:

- Analysarbetet gällande konsekvenser av torka kan lämpligen utredas tillsammans med värme och värmebölja då klimathändelserna ofta är samverkar. Det skapar en tydligare helhetsbild av konsekvenser och behov.

Stigande havsnivåer
Eslövs kommun är en inlandskommun och anses inte påverkas av stigande havsnivåer.

Prioriterade risker
Utifrån rekommendationer kring klimatriskerna avgränsas klimatanpassningsplanen kring klimatriskerna:

- Värme och torka.
- Skyfall.
- Översvämning från höga vattennivåer i sjöar och vattendrag.

Klimatrisken ras, skred och erosion behöver fortsatt beaktas i planeringsarbetet.
Den klimatisk som har störst påverkan på människors hälsa och välmående är värme och värmeböljor där vi redan idag ser effekter i form av ökade antal dödsfall och sjukdom.

4. Analys av prioriterade klimatrisker

De risker som pekas ut som prioriterade har behandlats var för sig i en mer ingående analys enligt SMHI:s modell för klimat- och sårbarhetsanalys. Detta har gjorts med kommunens beredskapssamordnare tillsammans med klimatanpassningsstrateg i workshopform. Vid workshoppen har olika konsekvenser identifierats och bedömts utifrån sannolikhet att de inträffar.

4.1 Översvämning på grund av höga vattenflöden i sjöar och vattendrag

Resultatet av den fördjupade analysen har dokumenterats i en tabell (dokumentationstabeller finns sammanställda i kapitel 8 i slutet av dokumentet) och sedan illustrerats en riskmatris. Riskmatrisen som tagits fram över bedömda risker kopplat till översvämning på grund av höga vattenflöden i sjöar och vattendrag kan ses i figur 20.

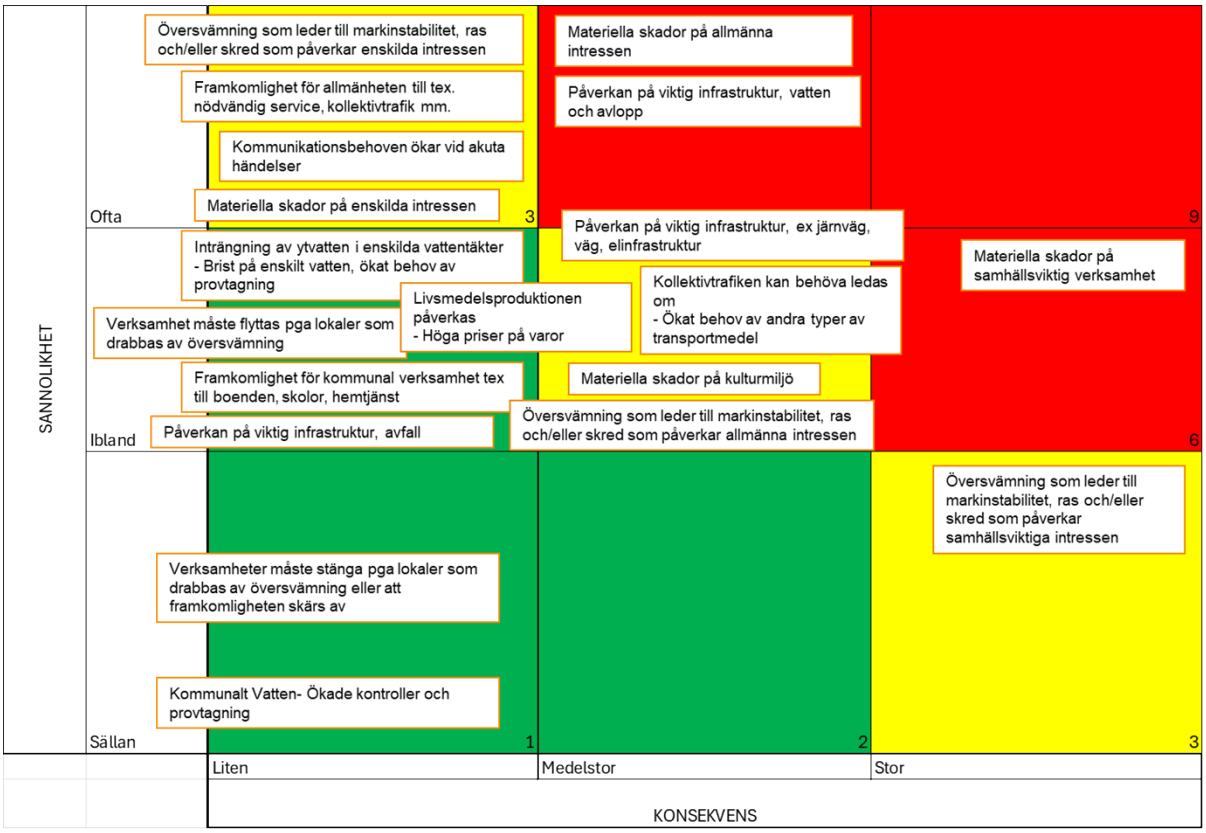

Figur 20 Riskmatris som tagits fram över bedömda risker kopplat till översvämning på grund av höga vattenflöden i sjöar

Klimat- och sårbarhetsanalysen pekar på följande risker utifrån klimataspekten översvämning på grund av höga vattennivåer i sjöar och vattendrag:

- Materiella skador på samhällsviktiga- och allmänna intressen. Intressen som är av samhällsviktig och allmän karaktär är till exempel teknisk infrastruktur, såsom vägar, elinfrastruktur eller VA-infrastruktur. Till samhällsviktiga och allmänna intressen som också kan påverkas hör exempelvis skolor, förskolor och sammanhållen bebyggelse.

Analysen visar att riskerna är begränsade till de geografiska områden där översvämningar inträffar. Här kan man med fördel ringa in framtida och befintliga riskområden för att arbeta med förslag till åtgärder utifrån ett geografiskt perspektiv.
Följande bör prioriteras utifrån klimataspekten översvämning på grund av höga flöden i sjöar och vattendrag:

- Utreda och åtgärda kommunala fastigheter som är sårbara på grund av sin geografiska position i närhet av sjöar eller vattendrag. Det gäller även framkomlighet till dessa fastigheter.
- Utreda påverkan av höga vattennivåer i sjöar och vattendrag på samhällsviktig verksamhet och infrastruktur såsom ex el, vägar och VA-anläggningar.

4.2 Översvämning på grund av skyfall

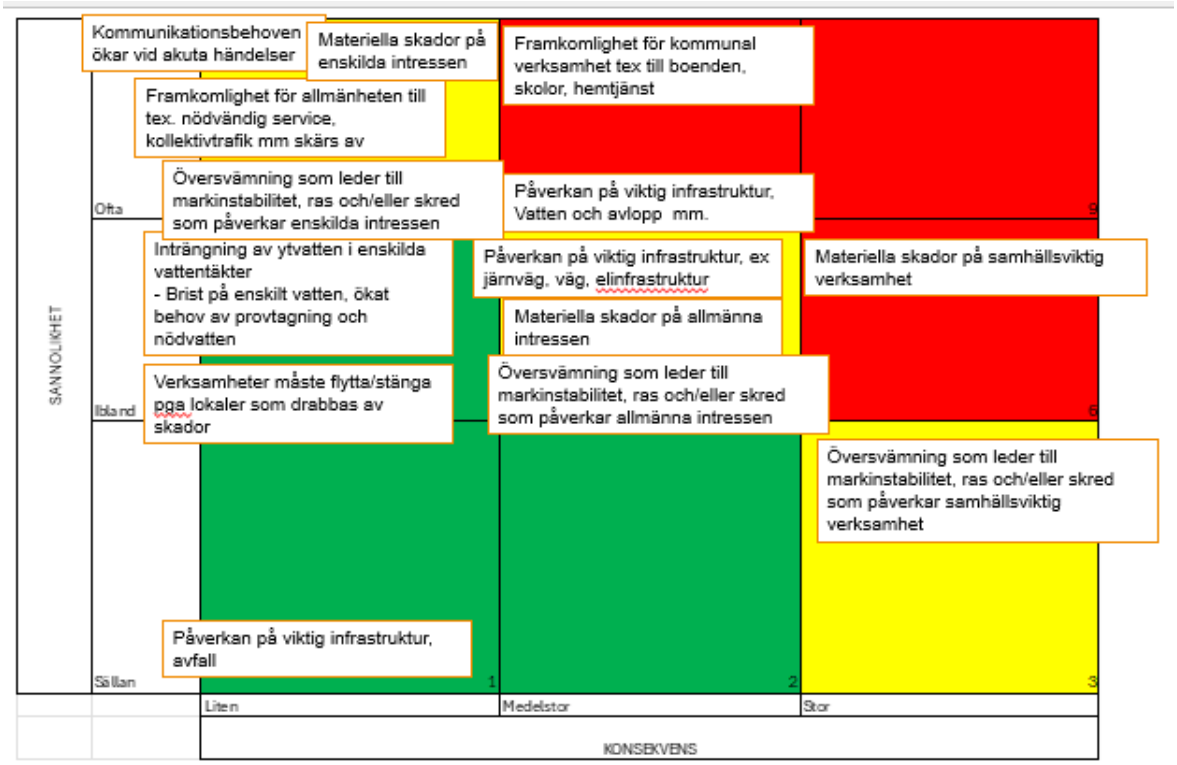

Figur 21 Riskmatrisen som tagits fram över bedömda risker kopplat till översvämning på grund av skyfall

Klimat- och sårbarhetsanalysen pekar på följande risker i den kommunala verksamheten utifrån klimataspekterna skyfall:

- Materiella skador på samhällsviktiga- och allmänna intressen. Intressen som är av samhällsviktig och allmän karaktär är till exempel teknisk infrastruktur, såsom vägar, elinfrastruktur eller VA-infrastruktur. Till samhällsviktiga och intressen som också kan påverkas hör exempelvis skolor och förskolor.
- Framkomlighet till kommunal verksamhet.

Vid ett kraftigt skyfall skulle delar av tätorterna kunna drabbas av översvämningar. Hur stora konsekvenser det skulle leda till är beroende av olika faktorer. Dels beror det på hur stor möjligheten är att leda bort vatten snabbt, dels beror det på vilken typ av bebyggelse och infrastruktur som skulle påverkas. En översvämning på en parkyta kan vara acceptabel medan en översvämning i en källare är ett större besvär. Värst är det om vattenmängderna blir så stora att viktiga kommunikationsvägar blir avskurna eller om samhällsviktig infrastruktur och verksamhet inte kan upprätthållas. För att kunna peka ut områden som är särskilt sårbara med avseende på skyfall behöver mer detaljerade analyser genomföras. Analysen behöver grunda sig på var viktig verksamhet och infrastruktur geografiskt är placerad utifrån skyfallskarteringarna.

Följande bör prioriteras utifrån klimataspekten skyfall:

- Utreda och åtgärda kommunala fastigheter som är sårbara ur ett skyfallsperspektiv.
- Framkomlighet för att kunna upprätthålla kommunal verksamhet under skyfallshändelser.
- Påverkan på samhällsviktig infrastruktur såsom ex el, vägar (framkomlighet) och VA-anläggningar.

4.3 Värme, värmebölja och torka

Resultatet av konsekvens- och sannolikhetsbedömningen har sammanställts i en riskmatris som kan ses i figur 22.

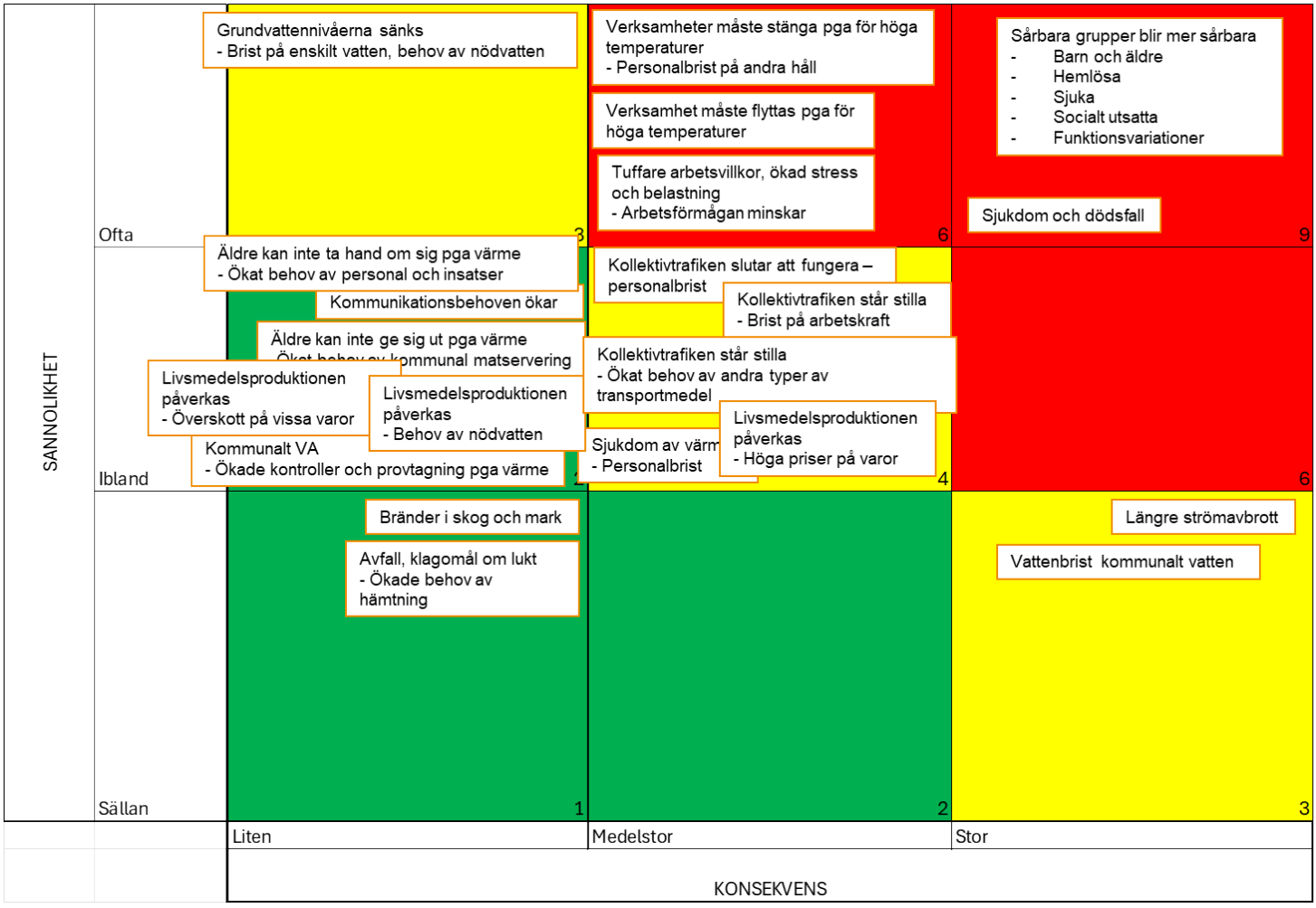

Figur 22 Riskmatris som tagits fram över bedömda risker kopplat till värme, värmebölja och torka

Följande risker i den kommunala verksamheten utifrån klimataspekterna värme, värmebölja och torka har identifierats:

- Höga temperaturer påverkar sårbara grupper mest och kan leda till konsekvenser som:
    - Verksamheter behöver flyttas eller stängas på grund av för höga temperaturer.
    - Arbetsmiljön kan påverkas med försämrad arbetsförmåga, sjukskrivningar och personalbrist.

- Vattenbrist i kommunalt och enskilt vatten.
- Påverkan på viktig infrastruktur såsom elförsörjning och transportsystem.

Värmekarteringarna visar att det finns flera områden i Eslöv tätort och i byarna som blir mycket varma i samband med höga temperaturer. Karteringarna ger en grov bild av potentiella problemområden men ger inte en heltäckande bild av var problemet är som störst. För att få en tydligare och mer tillförlitlig bild av vilka områden som är särskilt sårbara vid värmeböljor behöver strålningsanalysen av delar av Eslövs tätort kompletteras med strålningsanalyser för samtliga tätorter och den del av Eslöv som inte är karterad. Analysen behöver också kompletteras med information om var människor rör sig mest och var sårbara grupper i samhället befinner sig. Utifrån det materialet kan man mer tillförlitligt peka ut vilka geografiska områden som är mest problematiska. I ett initialt skede är det dock viktigt att arbetet med att anpassa samhället för höga temperaturer startas upp på bred front och på ett systematiskt sätt. Värmeböljor slår över hela samhället och kan inte åtgärdas enbart genom punktinsatser på enskilda platser. Här behövs åtgärder på flera nivåer och på bred front för att skapa miljöer som klarar av att ge svalka under varma perioder.

Följande bör prioriteras utifrån klimataspekten värme, värmebölja och torka:

- Utreda och åtgärda de fastigheter kommunen bedriver verksamhet i, både inne och utomhusmiljö, som har problem med värme vid värmeböljor.
- Arbeta med strategier på olika plan, exempelvis verksamhetsperspektiv, naturbaserade lösningar och tekniska åtgärder för att skapa svalare inomhusmiljöer. I befintligt och i ny-/ombyggnation.
- Arbeta systematiskt med att bevara, förvalta och utveckla grönstrukturen i kommunen. Strategier för detta finns redan på plats i kommunens grönplan.
- Fortsätta analysarbetet med strålningsanalyser och värmeutsatthet för att kartlägga vilka områden som är extra utsatta.

5. Analys

Kartläggningen av klimatrelaterade risker visar att klimatförändringarna påverkar hela samhället i Eslövs kommun samt alla verksamheter inom Eslövs kommunkoncern. Klimatanpassning behöver ingå i det ordinarie arbetet och tillämpas ur ett helhetsperspektiv för att säkerställa att rätt sak fångas upp på rätt ställe och i tid.

5.1 Allmän och samhällsviktig infrastruktur

Vägar, vatten, el och värme är infrastruktur och infrastruktursystem som avgörande för att samhället ska fungera. Klimatförändringarna påverkar stora delar av våra försörjningssystem och uppstår problem inom dessa områden kan det få stora konsekvenser för samhället. De problem som kan uppstå i samband med klimatförändringarna är inte nya utan är problem som kommunen är medveten om redan idag. Skillnaden är att dessa problem riskerar att förvärras både i omfattning och frekvens. De tekniska försörjningssystemen är komplicerade och kostsamma och förändringar och utbyggnader inom dessa områden tar tid och planeras långt i förväg. Det är därför av stor vikt att ta med klimatförändringarna och hur systemen påverkas i denna planering.

Avlopp

Avlopp innefattar både spillvatten, alltså vatten som kommer från disk, dusch och toalett, och dagvatten som är ytligt avrinnande vatten från markytan som kommer från regn och snö. Eslövs kommun har valt att ansluta sitt arbete med kommunalt vatten och avlopp i kommunförbundet VA SYD, som därmed är kommunens huvudman i dessa frågor.

Andelen kombinerade ledningssystem, alltså ledningar där både spillvatten och dagvatten leds till reningsverket är relativt liten i Eslövs kommun men en fortsatt separering av ledningsnätet är avgörande för om tätorten ska kunna fortsätta att expandera. I andra orter ligger fokus på att bygga ut dagvattennätet och att säkerställa att dagvatten inte leds till spillvattennätet. Kombinerade ledningssystem finns främst i Eslövs tätort där det utgör 16 procent av ledningsnätet. Mindre områden med kombinerat ledningsnät finns även i Löberöd och i Billinge.

Inom kommunen finns kommunala reningsverk, Ellinge avloppsreningsverk är det största och tar emot spillvatten från ett flertal tätorter, exempelvis Eslövs tätort och Marieholm. Även verksamheter som Orkla foods befinner sig inom upptagningsområdet och har en stor påverkan på Ellinge reningsverk. Utöver Ellinge finns det åtta mindre avloppsreningsverk som skiljer sig i storlek och de renade vattnet leds till vattendragen Eslövsbäcken, Bråån, Rönne å och Kävlingeån. I och med att det har tillkommit nya hårdare krav på rening och ökande belastning behöver Eslövs avloppsreningsverk byggas om. Detta arbete har redan påbörjats och Billinge ARV, Löberöds ARV samt Stockamöllans ARV har genomgått ombyggnation. I sydöstra kommundelen planeras alla avloppsreningsverk på sikt läggas ner. Spillvattnet ska istället föras över till Södra Sandbys avloppsreningsverk i Lunds kommun.

Ledningsnätet till verket är i behov av underhåll och årligen belastas kommunens avloppsreningsverk med stora mängder tillskottsvatten. VA SYD har en åtgärdsplan för ledningsnätet som uppdateras regelbundet. VA SYD ska fortsätta utreda och åtgärda tillskottsproblematiken i alla orter

utom Eslövs tätort. Det pågår också en förnyelse av spillvattennätet samt riktade kampanjer till fastighetsägare vilket är åtgärder som syftar till att minska tillskottsvattenproblematiken och risken för driftstörningar.

Kommunens befintliga dagvattensystem (ledningar och kulvertar) är ofta dimensionerade för regn med 5 eller 10-års återkomsttid, nya delar av anläggningen byggs däremot för att hantera regn med 10 till 30-års återkomsttid. Äldre delar kan också vara dimensionerade för ett 2-årsregn. I dagvattensystemen ingår också diken, vägtrummor, dagvattendammar, fördröjningsmagasin, pumpstationer samt bäckar och vattendrag. Även grundvattenavrinning kan ingå som en del i dagvattnets avrinning. Kommunens utmaningar gällande dagvattenhanteringen i ett framtida klimat är att områden som byggts ut eller etablerats har anslutits till äldre dagvattenledningar och då inte är dimensionerat för kommande förändringar.

Idag är ca 85 procent av kommunens invånare anslutna till kommunalt vatten och spillvatten, något färre är anslutna till kommunalt dagvatten. Det förändrade klimatet innebär en ökad risk för kortvariga, kraftiga regn, eller ökade regnmängder under säsonger med mättad eller frusen mark vilket i sin tur leder till att ledningsnätet blir överbelastat och riskerna ökar för bakåtströmmande vatten med källaröversvämningar, genomsköljning av oljeavskiljare, liksom bräddning av avloppsvatten med åtföljande hälsorisker och miljörisker.

En ökad nederbörd leder också till ökad risk för höga flöden i vattendrag, vilket kan leda till översvämning av bebyggelse genom att vatten trycks upp till marknivå i dagvattenledningar. Även spillvattenledningar kan påverkas genom att vatten leds in i ledningarna genom spillvattenbrunnar eller brunnar i källare.

Enligt nuvarande branschstandard dimensioneras ledningarna efter typ av område samt efter 10-, 20- eller 30-årsregn. Centrumbebyggelse ska till exempel dimensioneras efter 30-årsregn. I Eslöv dimensioneras dagvattensystem vanligen för ett så kallat 10-års regn med en klimatfaktor på +25 procent.

Det finns ett 40-tal öppna dagvattendammar och diken för fördröjning dit dagvatten från VA SYDs ledningsnät leds. Ägandeskap för en del av dessa är i vissa delar oklart. Strax under hälften är placerade i Eslövs tätort, resterande finns i byarna. Det finns ett stort behov av åtgärder i de öppna anläggningarna på grund av historiskt eftersatt underhållsarbete. Det arbetas löpande med underhållsarbete och prioritering sker av de största behoven, till exempel rensning av sediment, röjning/gallringsbehov på grund av igenväxning samt lagning av erosionsskador.

En hel del dagvatten i Eslövs kommun, i synnerhet från byarna, leds till recipienter via dikningsföretag. Status och ägandeskap för dessa dikningsföretag är inte alltid kartlagt. Även Bråån och Saxån är till viss del dikningsföretag, detta gäller även Kävlingeån fram till Håstad. Hur dikningsföretag ska hanteras behöver utredas, bland annat vad gäller kapacitet, ansvarsförhållanden och driftsfrågor.

I kommunen finns omkring 2500 små avloppsanläggningar i kommunen. De enskilda avloppslösningarna består av markbäddar, infiltrationsanläggningar, slutna tankar och minireningsverk. Det förändrade klimatet medför även risker för små avloppsanläggningar då förändringar i medeltemperatur och nederbörd kan påverka recipientflöden och grundvattenförhållanden. Detta kan påverka avloppsanläggningarnas funktion.

Dricksvatten

Kvaliteten på råvattnet kan komma att påverkas i och med klimatförändringarna. Sannolikt kommer kvaliteten försämras med ökade humushalter och ökad förorening av mikroorganismer. Det finns en sannolikhet för föroreningar av dricksvattentäkten i och med ökad nederbörd och ökad avrinning till vattentäkten. Merparten av dricksvattnet som VA SYD distribuerar i Eslövs kommun produceras av Sydvatten, vid Ringsjöverket. Bolmen är råvattentäkt för Ringsjöverket. Sydvatten har idag ett väl fungerande system för provtagning och håller sig väl uppdaterade med klimatförändringarnas påverkan på vattentäkten. Detta gör att risken för smitta och dåligt dricksvatten är relativt liten.

VA SYD förser kunder i Eslövs kommun med knappt 3 miljoner kubikmeter dricksvatten årligen. Ungefär hälften av vattnet förbrukas av hushåll och hälften av verksamheter. Mängden dricksvatten som går åt kommer att öka i ett varmare klimat. Det innebär att vatten kommer användas i större utsträckning för bevattning, för konsumtion till människor och djur och för nedkylning såsom användning av pooler i större omfattning än vad det är idag. Kommunens behov av dricksvatten har, trots trenden på många håll i landet, inte ökat på senare tid. Det är viktigt, trots ökande befolkningsmängd, att kommunen fortsätter att hushålla med vattenresurserna.

Hurva har ett eget vattenverk som hämtar råvatten från en brunn belägen i tätorten. Brunnen kan i nuläget inte försörja samhället under sommartid om inte bevattningsförbud införs. I övrigt är dricksvattenförsörjningen i Eslövs kommun tillfredsställande.

Vid omfattande och långvarigt avbrott på dricksvattenförsörjningen så aktiveras kommunens nödvattenplan. Nödvattenplanen bygger på utsättning av vattentankar.

Även om nederbörden totalt sett kommer att öka så kommer vi uppleva längre perioder under sommaren med värmeböljor och torka. Detta kan innebära problem med enskilda brunnar. Enskilda brunnar har lägre kapacitet vid torrperioder och risken finns att dessa sinar. Brunnarna är även mer känsliga för olika kvalitetsförsämringar vid torka som följs av extrem nederbörd och ökad påverkan från ytvatten. Hur stor risken är styrs helt av brunnarnas konstruktion, läge och hydrogeologi.

Det finns behov att utreda och klargöra ansvarsförhållanden om enskilda brunnar sinar eller om de får problem med vattenkvaliteten. En större svårighet uppstår om jordbrukens brunnar får problem och att lantbrukarens djur plötsligt står utan vatten vilket innebär att även detta behöver ingå i utredningen.

Elförsörjning
Elavbrott får stora konsekvenser för samhället och medför bland annat driftstörningar i tjänster så som värme- och vattenförsörjning, avloppssystem, telefoni och internet. Det är Kraftringen som ansvarar för huvuddelen av lokalnätet kommunen men även Skånska Energi Nät och E.ON är lokalnätsägare i kommunen.

Vad gäller klimatrisker så kan både översvämningar och höga temperaturer påverka elinfrastrukturen.

Framtida arbete bör fokusera på att:

- Lokala elnätsägare uppmanas vara delaktiga i arbetet med att analysera samhällsviktig infrastruktur då kommunen är beroende av att den verksamheten kan bedrivas även under extrema väderhändelser.

Fjärrvärme
Kraftringen ansvarar för fjärrvärmenätet i kommunen och det påverkas inte direkt av klimatförändringarna. De svårigheter som nätet eventuellt kan bli påverkade av är ledningsbrott orsakat av antingen markförskjutningar via ras eller skred eller att grenar med mera vid översvämningar samlas på platser där ledningar korsar vattendrag. Ledningarna kan då i värsta fall förskjutas eller utsättas för slitage utifrån. Inträffar detta så kan delar av fjärrvärmen slås ut.

Andra förändringar som fjärrvärmen står inför på sikt är det förändrade värmebehovet. I och med klimatförändringarna förväntas värmebehovet att minska medan kylbehovet väntas öka. Kommunen har idag enbart fjärrvärme och ingen fjärrkyla. Möjligheten finns att utveckla fjärrkyla i kommunen. Behovet av detta är något som behöver utredas närmare.

Vägar
Ansvaret för gator och vägar är fördelat mellan staten, kommunen och enskilda vägsamfälligheter. Kommunala vägar finns främst inom tätorterna Eslöv, Hurva och Löberöd. I övriga tätorter är det enskilda vägsamfälligheter som är huvudman för vägarna. Utanför tätorten är Trafikverket huvudman för de större allmänna vägarna.

Längs det kommunala vägnätet ansvarar kommunen för nyproduktion, drift och underhåll såsom sopning, vinterväghållning och beläggningsunderhåll. Konsekvenser som klimatförändringarna kan innebära för vägnätet har delvis analyserats av kommunen och gäller främst ökade problem i samband med skyfall.

Runt om i kommunen och under vägar ligger dagvattenledningar och kulvertar som bland annat VA SYD ansvarar för. Dessa leder vatten från tillrinningsområden ut till olika vattendrag. Vid större flöden kan det uppstå problem med översvämning om kulverten är igensatt eller har för låg kapacitet. En genomtänkt dagvattenhantering behövs till exempel för att minska risken för översvämning, underminering samt bortspolning av vägar.

Framtida arbete bör fokusera på att:

- VA SYD och gata/trafik/park uppmanas vara delaktiga i arbetet med att analysera samhällsviktig infrastruktur då konsekvenser och behov av åtgärder behöver analyseras och utredas i samverkan.

Ökade temperaturer kan ge upphov till ökad spårbildning i vägbanan samt ”blödande asfalt”. Blödande asfalt innebär att bindemedlet i asfalten mjukas upp och lägger sig på ytan. Vägen upplevs då som hal, liknande ishalka under vintern. Detta inträffar vanligen när ny asfalt eller beläggning läggs, gärna i samband med rondeller, skarpa kurvor eller ramper där bilar både bromsar och svänger. När en värmebölja då uppstår så svalnar inte vägen ner under nätterna och risken för blödande asfalt ökar. Detta leder naturligtvis till att risken för olyckor ökar samt att framkomligheten begränsas.

Överlag innebär klimatförändringarna att kostnader för drift och underhåll gällande vägnätet kommer att öka. Dock kan olika vinterrelaterade underhållskostnader minska.

Framtida arbete bör fokusera på att:

- Analysera hur samhällsviktig infrastruktur (kommunal och annan aktör) påverkas av klimatförändringar. Analysen bör genomföras i samverkan med berörda aktörer för en ökad samordning samt analysera effekter av ”kombinerade klimatrisker”.
- VA SYD är delaktig i arbetet med att analysera samhällsviktig infrastruktur då kommunen är beroende av att verksamheten kan

bedrivas även under extrema väderhändelser samt att infrastrukturen anpassas för att minska följdverkningar.

Järnvägar
Trafikverket ansvarar för Stambanan som går genom kommunen och sträcker sig från Malmö till Stockholm. Sträckan är kraftigt trafikerad av både person- och av godståg samt utsedd till ett riksintresse gällande kommunikation. Ett stopp kan ställa till omfattande problem för flera kommuner då många resenärer blir strandsatta och tvingas hitta andra färdmedel. Det blir en ökad belastning på övrig kollektivtrafik och ersättningsbussar behöver sättas in. Gällande godstrafiken kan godset behöva lastas och ledas om från järnväg till lastbilstransporter. Även om de största transportvolymerna till industrin går sjövägen, kommer ändå en hel del transporter via järnväg. Ett längre avbrott här kan ställa till det för industrin som har ett flertal processer som påverkas av ett avbrott.

De problem som kan uppstå i samband med klimatförändringarna är i stort sett samma för järnvägen som det är för vägen gällande översvämning och underminering i kombination med skyfall. Dock så kan framkomligheten begränsas i samband med värmeböljor då de kan orsaka en hel del olika tekniska problem samt solkurvor på järnvägen. Redan vid en identifierad ökad risk för solkurvor på ett visst avsnitt sänks hastigheten i trafiken, bland annat för att undvika urspårningar. Dessutom kan passagerartåg komma att ställas in vid risk för solkurvor. Detta för att förhindra att tågen med passagerare blir stående längs järnvägen i höga temperaturer.[38]

Avfall
Det kommunägda avfallsbolaget MERAB sköter insamling och transport av avfall från hushåll genom fastighetsnära insamling i fraktionerna matavfall, restavfall, tidningar och förpackningar. Merab samlar även in avfall från vissa verksamheter i kommunerna.

Insamling sker framför allt i kärl vid varje fastighet, men det finns även underjordsbehållare och storbehållare vid en del flerbostadshus och större verksamheter. Även slamsugning av enskilda avlopp och tömning av fettavskiljare hos verksamheter sköts av MERAB. Grovavfall och farligt avfall samlas in på återvinningscentralerna i kommunen. Det mesta av avfallet som samlas in omlastas på Rönneholms avfallsanläggning och där sker även en del behandling av avfall. Den största delen av avfallsbehandlingen sker dock inte lokalt utan körs till andra anläggningar utanför kommunen.

Då avfallshanteringen sköts via vägtransporter är den relativt flexibel och därmed mindre sårbar för olika klimatförändringar. Den största sårbarheten

[38] Rapport - Regeringsuppdrag om Trafikverkets klimatanpassningsarbete

är framkomlighet på vägarna orsakade av översvämningar. I flertalet av fallen kan avfallstransporterna lösas i alla fall då de kan ta sig fram via andra vägar. Vid en översvämning så kan avfallstransporterna eventuellt bli fördröjda med någon dag men detta bedöms inte som en samhällsstörning. Vid längre blockering av vägarna kan avfallskärlen i de flesta fall flyttas till en plats dit avfallsbilarna kan köra och på så vis kan avfallstransporterna lösas.

Vid värmeböljor riskerar dålig lukt från avfall och matavfall att uppstå. Detta kan bli en olägenhet för allmänheten. Vid längre värmeböljor kan det bli nödvändigt att öka antalet hämtningar av matavfall från restauranger och storkök, vilket leder till fler transporter och ökade kostnader.

Avfallsanläggningen i Rönneholm är belägen i ett översvämningskänsligt område. Vid förhöjd grundvattennivå och långvarig nederbörd kan det finnas risk för att delar av anläggningen står under vatten vilket hade påverkat möjligheter att hantera avfall på anläggningen. Det kan också bidra till ökade utsläpp från verksamheten.

Framtida arbete bör fokusera på att:

- MERAB bjuds in att medverka/ta del av arbetet med att analysera samhällsviktig infrastruktur då deras verksamhet i hög grad är beroende av att den infrastrukturen är robust för klimatförändringar.

Miljöfarlig verksamhet och förorenade områden

Enligt den nationella Klimat- och sårbarhetsutredningen innebär den ökade risken för översvämningar och särskilt för ras och skred att kemiska ämnen och smittämnen kan spridas från förorenad mark och gamla deponier.

Kommunen och Länsstyrelsen har genomfört inventeringar av potentiellt förorenade områden enligt MIFO-klassningen. En åtgärdsplan för efterbehandling av förorenade områden finns men ingen analys har genomförts om de MIFO-klassade områdena ligger på mark som riskerar att bli översvämmad.

MIFO-klassning

Naturvårdsverkets metodik för inventering av förorenade områden förkortas vanligen till MIFO och är en riskklassning av förorenade områden. Risken kan delas in i fyra klasser där klass 1 innebär mycket stor risk och riskklass 4 för liten risk.

Utöver hanteringen av potentiellt och befintligt förorenade områden behöver kommunen ta hänsyn till riskerna gällande lokalisering av miljöfarliga verksamheter vid prövning och tillsyn. Det gäller både för risker för översvämning av vattendrag samt ras och skred.

Arbete med att ta fram kartmaterial som tydliggör var klimatrelaterade risker finns påbörjades under hösten 2025. En ”klimatriskkarta” är under framtagande där ett GIS-lager med förorenade områden skulle kunna byggas på.

Framtida arbete bör fokusera på att:

- Analysera var det finns förorenade områden som riskerar att översvämmas i ett framtida klimat.

5.2 Natur och grönstruktur

Pågående klimatförändringar, med långvariga regn, värmeböljor och torka, kommer påverka naturmiljön. Livsmiljöerna för flera arter försvinner eller krymper medan andra kan få utökade utbredningsområden. Dessa förändringar påverkar samspelet mellan arter till exempel tillgången på föda eller hur utsatta organismer är för predation. Negativa effekter av klimatförändringar och förlust av biologisk mångfald är två parallella kriser som är starkt sammankopplade och som har en tydlig koppling till mänskliga aktiviteter.

Ett varmare klimat och förlängd växtsäsong kan innebära ökade möjligheter för nya arter att etablera sig, men det kan också innebära att det ursprungliga ekosystemet sätts ur balans. En förändrad växtsäsong kan exempelvis innebära en ökad igenväxning av värdefulla naturmiljöer och att tidigblommande växtarters blomning inte sammanfaller med övervintrande insekters födosök tidigt på våren.

Kommunens naturplan beskriver åtgärder för att skydda, bevara och utveckla den biologiska mångfalden i kommunen. Åtgärder som även är viktiga ur ett klimatanpassningsperspektiv. Rik biologisk mångfald och robusta ekosystem är en viktig förutsättning för att hantera extrema väderhändelser och klimatförändringar då människan är beroende av naturens ekosystemtjänster för att överleva.

Framtida arbete bör fokusera på:

- Genomförande av åtgärder i kommunens Naturplan.

Viktiga åtgärder i klimatanpassningsarbetet är också att kunna uppehålla och fördröja vatten i miljön för att förhindra stora läckage av näringsämnen och föroreningar vid långvariga regn och skyfall. Det kan också bidra till att öka grundvattenbildning och bidra till vattenföringen i vattendrag som annars riskerar att torka ut vid ett varmare klimat och perioder av torka. Planering av ytor för att uppehålla vatten, återskapande och restaurering av våtmarker och diken i kommunen är viktiga åtgärder. Viktiga åtgärder som syftar till att utveckla vattenmiljön återfinns också i kommunens Naturplan men under 2025 presenterade Kunskapsrådet sina förslag på vattenrelaterade klimatanpassningsåtgärder. Efter översvämningshändelserna under vintern 2023/2024 tillsatte kommunen ett

kunskapsråd med experter och aktörer i sjö- och vattendragsfrågor. Kunskapsrådet genomförde en genomlysning och kom med rekommendationer för det fortsatta arbetet. Analys och förslag till fortsatt arbete med sjö- och vattendragsrelaterade klimatanpassningsåtgärder hänvisas till kunskapsrådets förslag.

Grön infrastruktur är en del i samhällsplaneringen som också bidrar till klimatanpassning. Den gröna strukturen bidrar med naturbaserade lösningar som hjälper att minska risken för exempelvis översvämning, ras, erosion eller att lindra effekten av höga temperaturer. Kommunens grönplan innehåller bland annat åtgärder som syftar till att analysera ekologiskt funktionella nätverk, hur jordbrukslandskapet kan göras mer tillgängligt för rekreation samt hur grönskan kan utvecklas. Exempel på grönstruktur som bidrar i klimatanpassningsarbetet är träd. Nyligen genomförda undersökningar i stadsmiljö visar på att strategisk trädplanering kan bidra med att minska den upplevda värmebelastningen med upp till 10 grader[39]. Därför är fortsatt skydd och bevarande av träd, framförallt i stadsmiljö, oerhört viktig ur ett klimatanpassningsperspektiv.

Framtida arbete bör fokusera på:

- Genomförande av åtgärder i kommunens Grönplan.
- Vidmakthålla kännedom om och följa kommunens riktlinjer för trädfällning.

5.3 Jordbruk

Jordbruket är en av de samhällssektorer som tydligast påverkas av ett förändrat klimat. Eslöv kommuns jordbrukslandskap kännetecknas av bördiga jordbruksarealer.

Skördarna av vissa grödor främst vall, majs och höstsådda grödor kan komma att öka. Ett förändrat klimat möjliggör också odling av nya grödor, men förväntas också medföra ökade risker, till exempel genom försämrade skördar på grund av förändringar i nederbördsmönster i form av ökad och minskad nederbörd, torka och översvämningar. Angrepp och spridning av sjukdomar på grödor blir vanligare och främmande invasiva arter kan gynnas. För jordbruket i Sverige finns på medellång sikt (några årtionden framåt) en potential för större skördar, förutsatt att jordbruket klarar en anpassning till klimatförändringarna. Vid värmeböljor och perioder av torka kan behovet av konstbevattning riskera att överstiga tillgången. Fodertillgången kan också bli kritisk. Åtgärder för återbildning av grundvatten samt begränsningar av vattenuttag kommer troligtvis att bli nödvändiga vid perioder av torka.

Eftersom jordbruk och livsmedel är en betydande näring i Eslövs kommun bör framtida arbete:

[39] Ny rapport visar att träd kan vara stadens bästa klimatskydd – Sweco Sweden

- Utforska möjligheterna till samarbete med lantbruk kring hantering av vatten i landskapet vid både låga och höga flöden. Förslagsvis genom en nätverksträff där berörda aktörer såsom exempelvis lantbruk, LRF, vattenråd och kommunen kopplas samman för att gemensamt prata om möjliga samarbeten.

5.4 Fysisk planering

Kommunen arbetar genom sitt ansvar för planering av mark- och vattenanvändning med att planering av framtida bebyggelse ska ske utifrån kända klimatrisker. Genom plan- och bygglagen (PBL) ställs krav om att byggnader ska lokaliseras på lämplig plats i förhållande till bland annat människors hälsa, säkerhet och översvämningsrisker.

I kommunens översiktsplan görs en bedömning av vilka områden som är lämpliga för viss typ av bebyggelse. Eslövs kommuns översiktsplan antogs 2018 och en fördjupad översiktsplan togs fram för Östra Eslöv 2022. Redan när planen antogs identifierades behovet att arbeta mer fokuserat med klimatanpassning. Uppdateringar i lagstiftning och utvecklingen på klimatområdet har gått fort sedan dess.

I Eslövs kommun finns idag 405 detaljplaner. Många av dem är äldre planer där kunskapen om ras, skred, översvämning och värmeböljor inte fanns vid prövningstillfället. Det ställdes dessutom inte krav i lagstiftning gällande utredning i samma omfattning som idag. Vid detaljplanering av ny bebyggelse har kommunen enligt PBL en utredningsskyldighet och ansvarar för att lämplig mark används utifrån risken för olyckor så som ras, skred, översvämning och erosion.

Många frågor relaterat till klimatanpassning är svåra att hantera fullt ut i översiktsplaneskedet men blir alltför problematiska att hantera inom ramen för detaljplanen. Översiktsplanen blir för översiktlig men frågan behöver lösas på ett mer övergripande plan än inom detaljplanearbetet. Det behöver därför finnas ett ”mellanrum” mellan översiktsplan och detaljplan.

Förslag för fortsatt arbete:

- Samla karteringar och andra riskanalyser i en gemensam karta som visar var bebyggelse är olämplig utifrån klimatrisker. Kartan kan i nästa steg kopplas ihop med att peka ut lämpliga platser för genomförande av åtgärder, åtgärdsförslag och analys av behov av mark för strategiska markinköp.
- Ta fram strategiska ställningstaganden för klimatanpassning i kommande översiktsplan. Dessa kan med fördel baseras på analyser utifrån kartan som föreslås ovan.
- Se över och utred vilka detaljplaner som är olämpliga med avseende på klimatrisker. Detta arbete kan med fördel utgå från det samlade kartmaterialet som föreslagits ovan.

- Fortsatt arbete med att hålla ajour med uppdateringar inom klimatanpassningsområdet. Specifikt inom området värme.

Utöver att arbeta med klimatanpassningsfrågor i mellanrummet mellan översiktsplan och detaljplan är det också viktigt att tidigt lyfta in klimatanpassningsaspekter i detaljplaneprocessen. Detta möjliggör att tidigt kunna identifiera behov av att lyfta in/bryta ut frågor som behöver hanteras i ett större perspektiv. Detta kan exempelvis göras vid planbesked. Kommunens planenhet har under hösten 2025 arbetat fram en modell för att vid planbesked samråda kring viktiga aspekter för en plan, där klimatanpassningsfrågor lyfts in. Detta arbetssätt är viktigt att vidmakthålla ur ett klimatanpassningsperspektiv.

Behovet av att exploatera och bygga fler bostäder kan bidra till problematik kopplat till klimatförändringarna gällande översvämningar och värmeböljor om dessa faktorer inte tas hänsyn till i prövningsprocessen. Mer bostäder innebär mer hårdgjorda ytor till följd av att fler grönytor i tätorterna försvinner. Grönytorna bidrar till flera viktiga ekosystemtjänster exempelvis genom att minska problemen med översvämningar och minska risken för att värmeöar uppstår i tätorterna. Grönytor bidrar i stället med svalka under sommaren och till att fördröja och rena dagvattnet. Vikten av att behålla grönytor i centrumområden är därför stor och det är av stor vikt att kommunens riktlinjer för trädfällning följs samt att åtgärderna i grönplanen genomförs.

Det är ofta svårt att genomföra åtgärder för att omhänderta vatten i befintlig bebyggelse. Brist på plats, begränsad rådighet över markanvändningen på grund av ägarförhållanden och konkurrens om plats kan vara några anledningar. Det är därför viktigt att arbeta inom de områden som man nyskapar, vid exploatering/nybyggnation/nyanläggning eller större ombyggnationer där mark och anläggningar för park eller gator kan avsättas i tidigt planeringsskede. Det pågår en stadsomvandlingsprocess i Eslöv tätorts östra del. En fördjupad översiktsplan finns för området och en kvalitets- och hållbarhetsplan med bland annat fokus på klimatanpassning är under framtagande.

Förslag för fortsatt arbete:

- Stadsomvandlingsprojektet i Östra Eslöv har en tydlig klimatanpassningsprofil och flertalet klimatanpassningsåtgärder genomförs i takt med att området omvandlas.

Parallellt med åtgärder i bebyggd miljö är att arbeta med den befintliga miljön. Under våren 2025 avsattes medel för att ta fram en åtgärdsplan för skyfallshantering. Åtgärdsplanen planeras vara färdig under våren 2026.

Förslag för fortsatt arbete:

- Relevanta förvaltningar och verksamheter i förvaltningsorganisationen samlas kring åtgärdsplanen för att tillsammans ta fram förslag på genomförande av åtgärder som föreslås i planen. Förslagsvis genom en workshop.

5.5 Kulturhistoriska byggnader och kulturminnen

Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse är ofta särskilt sårbar. Klimatförändringarna kan innebära att slitaget går snabbare, vilket medför att större underhåll krävs.

Det finns hundratals kultur- och fornminnen i kommunen. Ett har pekats ut av Länsstyrelsen som särskilt utsatt ur ett klimatanpassningsperspektiv och det är Bålamöllan, vilken nämns i kapitel 3.4 i *Översvämning av sjöar och vattendrag*.

5.5 Befintlig byggelse

Enligt den nationella Klimat- och sårbarhetsutredningen kan klimatförändringarna påverka befintliga och framtida byggnadskonstruktioner. Ökad nederbörd medför större påfrestning på tekniska funktioner och tätskikt och det yttre underhållsbehovet kan komma att öka. Den ökade temperaturen ger ett minskat uppvärmningsbehov, men samtidigt kommer kylbehovet att öka.

Grön infrastruktur som ekosystemtjänst kan till viss del lindra effekterna av klimatförändringen och bidrar till människors välbefinnande och social samvaro. Grönska och öppna vattenytor inom tättbebyggda områden bidrar till att sänka temperaturen och ge svalka vid värmeböljor samt dämpar de vattenmängder som uppkommer.

Privata fastigheter

Det är viktigt att fastighetsägare aktivt arbetar med att klimatsäkra sina fastigheter från översvämningar, värme, stormar med mera. Fastighetsägare har ett långtgående ansvar för att klimatsäkra sin fastighet och kommer behöva lägga mer tid och pengar på underhåll och renovering av sina byggnader i och med klimatförändringarna. Försäkringsbolagen beräknas inte ersätta skador som klimatförändringarna bidrar med när skadorna blir så pass vanliga att de är förväntade. Att arbeta med informationskampanjer riktade mot privata fastighetsägare kommer vara nödvändigt.

Det pågår ett arbete att ta fram en beredskapsplan för översvämning där ansvar och vem som gör vad klargörs i ett dokument. Samverkan kring beredskapsplanen sker med boende i översvämningsdrabbade områden och arbetet förväntas vara på plats innan sommaren 2026.

Framtida arbete bör också fokusera på att:

- Arbeta med kommunikationsåtgärder mot fastighetsägare för att öka förståelsen för klimatförändringarnas utmaningar och vem som ansvarar för vad gäller skydd av fastigheter.

Kommunala fastigheter och anläggningar
För de befintliga kommunala fastigheterna finns idag en översiktlig genomgång av hur klimatutsatta dessa är. Analysarbetet har bedrivits inom ramen för framtagandet av klimatanpassningsplanen. Nästa steg är att analysera vilket behov av åtgärder som föreligger för att klimatsäkra verksamheterna. En stor del av den verksamhet som bedrivs i kommunens fastigheter riktar sig till sårbara grupper eller är en del av den samhällsviktiga verksamheten. Att inventera och komma igång med åtgärdsarbetet i det kommunala fastighetsbeståndet bör ha hög prioritet i det fortsatta klimatanpassningsarbetet.

Framtida arbete bör fokusera på att:

- Utreda behov av åtgärder i kommunens fastigheter med avseende på klimatrisker. Utredningen utgår från den översiktliga utredningen som genomförts ock ska ligga till grund för förslag till genomförandeprojekt i kommande lokalförsörjningsplaner.
- Arbeta in skrivningar gällande klimatanpassning i befintliga styrdokument för lokalförsörjning hur klimatanpassning ska beaktas i lokalförsörjningen.
- Vid ny- och ombyggnation av bygg- och anläggningar behöver klimatanpassningsperspektivet arbetas in tidigt i processen för att dessa frågor ska följa med genom hela projekten. Projektprocessen och projektanvisningar behöver uppdateras så att skrivningar som beaktar klimatanpassningsåtgärder ingår.
- Inventera infiltrationsmöjligheter och beskuggning på skolgårdar och förskolegårdar.

Kommunen som hyresgäst
En del kommunal verksamhet bedrivs i fastigheter som kommunen inte själv äger eller förfogar över, detta gäller främst lokaler för boende. När kommunen är hyresgäst ska den kommunala verksamheten som brukar byggnaden ha specificerat de krav som ställs på byggnaden för att verksamheten ska fungera, både i vardag och vid samhällsstörningar. Det gäller även vid klimatrelaterade händelser såsom exempelvis värmeböljor och/eller översvämningar. Det finns andra kommuner, exempelvis Göteborg Stad, som utvecklat metodstöd för detta.

Framtida arbete bör fokusera på att:

- Ta fram stöd hur klimatanpassningskrav kan ställas när kommunen hyr in lokaler för verksamhet.

5.6 Verksamhet

Värmebölja orsakar varma inomhus- och utomhusmiljöer som kan ha en negativ påverkan på hälsan hos brukare, omsorgstagare och elever i skola och förskola. Hos riskgrupper som äldre och kroniskt sjuka finns vid kraftigare värmebölja en risk för ökad dödlighet, och vid mildare värmebölja en risk för hälsoproblem exempelvis till följd av uttorkning. Även de yngsta barnen är en riskgrupp vid värmebölja, framför allt om skuggiga miljöer saknas.

Brukargrupper och omsorgstagare kan på grund av värmebölja få behov av andra eller av fler insatser. Det kan handla om personer som inte kan bo kvar i eget boende utan behöver evakueras eller som kan behöva stanna inomhus och då inte får sina beviljade insatser genomförda. Konsekvenser för dessa personer blir sämre välbefinnande och minskad livskvalitet. Ökade behov kan leda till ökad efterfrågan av kommunens tjänster, vilket i sin tur kan ge längre väntetider inom handläggning, ökning av ej verkställda beslut samt medföra ekonomiska konsekvenser för kommunen.

Värmebölja leder till ökat krav på mathållning och livsmedelshygien. Otillräcklig hantering kan leda till matförgiftning och annan smittspridning, vilket kan få allvarliga konsekvenser för riskgrupper.
Intensiva skyfall, stora regnmängder som leder till översvämning samt stora snömängder kan ge temporära problem i framkomlighet för hemtjänst och socialtjänst. Detta kan i värsta fall leda till uteblivna insatser och risk för försämrad hälsa. Evakuering kan bli nödvändig.

Vissa grupper kommer delar av året att få det bättre vid ett varmare klimat, exempelvis personer som lider av kärlkramp, reumatiska besvär eller hjärt- och kärlsjukdomar. Mindre snö och is minskar risken för förfrysningsskador och halkolyckor.

Det sker arbete med och anpassning för värmeböljor ute i kommunens verksamheter på exempelvis särskilda boenden och inom måltidsverksamheten. Det finns rutiner framtagna för hur värme ska hanteras i verksamheter inom vård och omsorg och säsongsanpassningar görs av kosten. Trots att rutiner för värmebölja har tagits fram är bedömningen att arbetet behöver arbetas in mer systematiskt. Detta då värmeböljor är den risk som anses vara av högsta prioritet utifrån perspektivet människors liv och hälsa samt att många av kommunens verksamheter rör just de mest sårbara grupperna i samhället. I kommunens system för anmälningar vad gäller arbetsmiljö och fastigheter, KIA och Vitec, finns anmälningar på grund av för höga temperaturer och i analysarbetet har det framkommit att verksamheter har problem att hålla temperaturerna inom riktvärdena.

Framtida arbete bör fokusera på att:

- Arbeta in klimatrisker, framförallt värme och värmebölja, inom ramen för kontinuitetsarbetet inom vård och omsorg samt barn och utbildning.
- Verksamheter som Vård och Omsorg, Barn och Utbildning och Måltidsverksamheten behöver vara delaktiga när åtgärder för ny- och ombyggnation planeras så att verksamhetens perspektiv på föreslagna åtgärder kan inarbetas tidigt i projektprocessen.

Parallellt med det är det fortsatt viktigt att arbeta med klimatanpassning och framförallt värmefrågor från flera håll. Vid samhällsplanering, i riktlinjer för bygg- och anläggningsprocesser, med ökad grönska och minskad exploatering av grönområden som exempel.

6. Prioriterade arbetsområden

Kommunens klimatanpassningsplan föreslås huvudsakligen fokusera på kommunkoncernens ansvar och roll i det framtida klimatanpassningsarbetet. Klimat- och sårbarhetsanalysen med förslag till åtgärder sammanfattas här i följande prioriteringsområden:

- Klimatanpassad verksamhet
    - Verksamhetsanpassningar, med fokus inom sårbara grupper såsom vård, skola och omsorg
- Klimatanpassade fastigheter (lokaler och anläggningar)
    - Åtgärder för att anpassa och skydda kommunens lokaler (fastigheter för bostäder eller lokaler).
    - Åtgärder i anläggningar (gator, parker) för att förebygga och skydda allmänna intressen.
    - Säkerställa att det som hyrs in, byggs om eller byggs nytt anpassas utifrån ett förändrat klimat.
- Klimatanpassad samhällsplanering
    - Planering av bebyggelse utifrån klimatrisker.
- Klimatanpassad kommun
    - Inventera och ta fram åtgärdsplaner för att säkerställa att samhällsviktig verksamhet och samhällsviktig infrastruktur kan upprätthållas.
    - Strategiskt arbete med fokus på förebyggande åtgärder för klimatanpassning.

7. Rekommendation för framtida arbete med analys av klimatrisker

Klimat- och sårbarhetsanalysen är en del framtagandet av Eslövs kommuns första klimatanpassningsplan. Den ger en översiktlig bild av de klimatrisker som kan anses vara mest relevanta för kommunen och ger en första indikation av vilka geografiska områden och verksamhetsområden som kan anses vara mest sårbara i ett förändrat klimat. Klimat- och sårbarhetsanalysen pekar också på var det finns behov att djupare analysera

sårbarheten. Det handlar exempelvis om specifika geografiska områden med utgångspunkt i den verksamhet som bedrivs på platsen. Behovet av ytterligare analyser har antingen fångats upp som åtgärder i klimatanpassningsplanen eller har genomförts inom ramen för projektet att ta fram klimatanpassningsplanen.
För att effektivisera det fortsatta arbetet med riskanalyser är förslaget att framtida klimat- och sårbarhetsanalyser genomförs inom ramen för framtagandet av kommunens risk- och sårbarhetsanalys. Detta för att skapa en gemensam helhetsbild samt undvika process- och begreppsförvirring. Myndighetsnätverket för klimatanpassning har tagit fram ett metodstöd för hur dessa processer kan samordnas: Ett mer samlat grepp om risk och sårbarhetsanalyser och klimat och sårbarhetsanalyser.

8. Tabeller, bilder mm.

Tabell 4. Riskmatris för Skåne från Länsstyrelsen

Klimatfaktor	Samhällsrisk	Konsekvens för Skåne	Sannolikhet att händelsen inträffar	Tidsapekt för åtgärder
		Röd - Hög Gul - Kunskapsbrist Grön -Låg	Röd -Hög Gul - Kunskapsbrist Grön -Låg	Röd- Nu Grön <100 år
Ökad nederbörd och kraftigt regn	Dricksvattenförsörjning			
	Översvämning av tätort och infrastruktur			
	Spridning av smittor vid översvämning			
	Markinstabillitet - ras och skred som påverkar infrastruktur			
	Höga flöden - kontaminering av dricksvatten			
	Översvämning av jordbruksmark som ger negativa skördeeffekter			
	Ökad tillförsel av näringsämnen och humus till vattendragen			
	Invasiva främmande arter gynnas			
	Inhemsk flora och fauna kan missgynnas			
Stigande havsnivå	Smittspridning ex. från reningsverk			
	Erosion/översvämning - skador på bebyggelse			
	Erosion/översvämning - skador på infrastruktur			
	Erosion/översvämning - förlust av mark			
	Kontaminering av havet från föroreningar som frigörs p.g.a. stigande havsnivå			
	Saltvatteninträngning i grundvatten och vattentäkter			
	Saltvattenöversköljning på mark			
	Erosion - skador på kultrmiljö			
	Inhemsk flora och fauna kan missgynnas			
Torka	Vattenbrist - dricksvatten kommunala vattentäkter			
	Minskad produktion i jordbruk			
	Vattenbrist - dricksvatten enskilda brunnar			
	Brand - skada på natur, ekonomisk skada, fara för människor och hälsa			
	Inhemsk flora och fauna kan missgynnas			
Värme	Negativ påverkan på människors hälsa			
	Invasiva främmande arter gynnas			
	Varmare vatten i vattentäkter - ökad tillväxt av bakterier			
	Vektorer med smitta gynnas, ex mygg och fästing			
	Inhemsk flora och fauna kan missgynnas			
Havsförsurning	Inhemsk flora och fauna kan missgynnas			
	Minskat fiske			
Samhällsförändringar	Klimatanpassning genom ökad bevattning leder till intressekonflikter			
	Ökad elförbrukning (ex. kylning, samhällsomställning)			
	Ökad migration			
	Ökad produktion av biobränsle			
	Åtgärder för klimatanpassning vid kusten där man använder s k hårda skydd riskerar att orsaka problem för närboende och minskad attraktivitet för området			

Klimatfaktor	Risk	Konsekvens för Eslöv Röd - stor Gul - medelstor Grön - låg	Sannolikhet att händelsen inträffar i Eslöv Röd - ofta Gul - ibland Grön - sällan
Ras, skred och erosion	Ras och skred som påverkar byggnader		
	Ras och skred som påverkar infrastruktur		
	Ras och skred som påverkar allmänt intresse		
	Ras och skred som påverkar samhällsviktig verksamhet		
	Erosion av hög vattenföring i vattendrag - påverkan på byggnader och infrastruktur		
Översvämning	Översvämning av byggnader		
	Översvämning av infrastruktur		
	Översvämning som påverkar allmänt intresse, ex kulturmiljö		
	Översvämning som påverkar samhällsviktig verksamhet		
	Översvämning som leder till dödsfall		
	Höga flöden - kontaminering av dricksvatten		
	Översvämning av industrimark - spridning av föroreningar		
	Översvämning av jordbruksmark som ger negativa skördeeffekter		
	Markinstabilitet - ras och skred som påverkar byggnader och infrastruktur		

Stormar (vind, snö)	Stromar som leder till dödsfall		
	Stormar som leder till skador på infrastruktur		
Skyfall	Dricksvattenförsörjning		
	Översvämning av byggnader		
	Översvämning av infrastruktur		
	Översvämning som påverkar allmänt intresse		
	Översvämning som påverkar samhällsviktig verksamhet		
	Markinstabilitet - ras och skred som påverkar byggnader och infrastruktur		
	Översvämning av jordbruksmark som ger negativa skördeeffekter		
Värmebölja	Temperaturhöjningar påverkar arter och system på land och i vatten		
	Negativ påverkan på människors hälsa		
	Invasiva främmande arter gynnas		
	Varmare vatten i vattentäkter - ökad tillväxt av bakterier		
	Inhemsk flora och fauna missgynnas		
	Ökad förekomst av sjukdomar - ex gynnade av verktorer		
	Ökad elförbrukning		
	Avfallshantering - olägenhet och lukt		
Torka	Brist i vattenförsörjningen - dricksvatten kommunala vattentäkter		
	Brist i vattenförsörjningen - dricksvatten i enskilda brunnar		
	Brand - skador på natur, ekonomisk skada, fara för människor och hälsa (skador och luftkvalitet) samt livsmedel- och skogsproduktion		

	Ökad bevattning som leder till konflikter och tömmande av magasin som redan är låga		
	Förändrat eller försämrat utbud av livsmedel		
	Inhemsk flora och fauna missgynnas		
Stigande havsnivå	Smittspridning från ex. reningsverk		
	Erosion/översvämning - skador på bebyggelse		
	Erosion/översvämning - skador på infrastruktur		
	Erosion/översvämning - förlust av mark		
	Kontaminering från havet - frigörande av föroreningar		
	Saltvatteninträngning i grundvatten och vattentäkter		
	Saltvattenöversköljning på mark		
	Inhemsk flora och fauna missgynnas		
	Erosion - skador på kulturmiljö		

Tabell 6 Dokumentationstabell över konsekvenser av översvämning i sjöar och vattendrag

Dokumentationstabell konsekvenser av översvämning av sjöar och vattendrag				
Konsekvens	**Beskrivning**	**Konsekvensbedömning (1-3)**	**Sannolikhetsbedömning (1-3)**	**Övrigt**
Livsmedelsproduktionen påverkas	Höga priser på varor	1	2	
Kommunikations behoven ökar vid akuta händelser		1	3	
Framkomlighet för allmänheten till tex. nödvändig service, kollektivtrafik mm.		1	3	
Verksamhet måste flyttas pga lokaler som drabbas av översvämning		1	2	Analysen behöver genomföras utifrån det geografiska perspektivet
Framkomlighet för kommunal verksamhet tex till boenden, skolor, hemtjänst		1	2	Analysen behöver genomföras utifrån det geografiska perspektivet
Materiella skador på samhällsviktig verksamhet		3	2	Analysen behöver genomföras

				utifrån det geografiska perspektivet
Inträngning av ytvatten i enskilda vattentäkter	Brist på enskilt vatten, ökat behov av provtagning	1	2	
Kommunalt Vatten- Ökade kontroller och provtagning		1	1	
Materiella skador på enskilda intressen		1	3	
Materiella skador på allmänna intressen		2	3	
Materiella skador på kulturmiljö		2	2	
Verksamheter måste stänga pga lokaler som drabbas av översvämning eller att framkomligheten skärs av		1	1	Analysen behöver genomföras utifrån det geografiska perspektivet
Kollektivtrafiken kan behöva ledas om		2	2	

- Ökat behov av andra typer av transportmedel				
Översvämning som leder till markinstabilitet, ras och/eller skred, som påverkar enskilda intressen		1	3	
Översvämning som leder till markinstabilitet, ras och/eller skred, som påverkar allmänna intressen		2	2	
Översvämning som leder till markinstabilitet, ras och/eller skred, som påverkar samhällsviktig verksamhet		3	1	
Påverkan på viktig infrastruktur, ex järnväg, väg, elinfrastruktur,		2	2	Analysen behöver genomföras utifrån det geografiska perspektivet
Påverkan på viktig infrastruktur, Vatten och avlopp		2	3	Analysen behöver genomföras utifrån

				det geografiska perspektivet
Översvämning som påverkar avfallshanteringssystemet		1	2	

Tabell 7 Dokumentationstabell över konsekvenser av översvämning på grund av skyfall

Dokumentationstabell konsekvenser av skyfall				
Konsekvens	**Beskrivning**	**Konsekvensbedömning (1-3)**	**Sannolikhetsbedömning (1-3)**	**Övrigt**
Kommunikations behoven ökar vid akuta händelser		1	3	
Framkomlighet för allmänheten till tex. nödvändig service, kollektivtrafik mm. skärs av		1	3	
Verksamhet måste flyttas/stänga pga lokaler som drabbas av skador		1	2	Analysen behöver genomföras utifrån det geografiska perspektivet
Framkomlighet för kommunal verksamhet tex till boenden, skolor, hemtjänst		2	3	Analysen behöver genomföras utifrån det geografiska

				perspektivet
Inträngning av ytvatten i enskilda vattentäkter	Brist på enskilt vatten, ökat behov av provtagning och nödvatten	1	2	
Materiella skador på enskilda intressen		1	3	
Materiella skador på allmänna intressen		2	2	
Materiella skador på samhällsviktig verksamhet		3	2	Analysen behöver genomföras utifrån det geografiska perspektivet
Översvämning som leder till markinstabilitet, ras och/eller skred, som påverkar enskilda intressen		1	3	
Översvämning som leder till markinstabilitet, ras och/eller skred, som påverkar allmänna intressen		2	2	

Översvämning som leder till markinstabilitet, ras och/eller skred, som påverkar samhällsviktig verksamhet		3	1	
Påverkan på viktig infrastruktur, ex järnväg, väg, elinfrastruktur,		2	2	Analysen behöver genomföras utifrån det geografiska perspektivet
Påverkan på viktig infrastruktur, Vatten och avlopp		2	3	Analysen behöver genomföras utifrån det geografiska perspektivet
Översvämning som påverkar avfallshanteringssystemet		1	1	

Tabell 8 Dokumentationstabell över konsekvenser värme, värmebölja och torka

Dokumentationstabell konsekvenser värme och värmebölja				
Konsekvens	**Beskrivning**	**Konsekvensbedömning (1-3)**	**Sannolikhetsbedömning (1-3)**	**Övrigt**
Livsmedelsproduktionen påverkas	Höga priser på varor	2	2	
Kollektivtrafiken slutar att fungera	Personalbrist i kommunens verksamheter	2	2	
För höga temperaturer i vissa lokaler	Verksamhet eller brukare måsta flytta	2	3	
För höga temperaturer i vissa lokaler	Viss verksamhet måste stänga och personalbrist kan uppstå till följd av att personal får vara föräldralediga i stället	2	3	
Sjukdom av värmen	Personalbrist i kommunens verksamheter	2	2	
Bränder i skog och mark		1	1	
Längre strömavbrott		3	1	
Tuffare arbetsvillkor, ökad stress och belastning	Arbetsförmågan minskar, behovet av personal ökar	2	3	
Avfall, klagomål om lukt	Ökade behov av hämtning, tätare hämtningsintervall	1	1	
Äldre kan inte ge sig ut på grund av värmen	Ökat behov av service från hemtjänst, ökat behov av	1	2	

	"kommunala måltider"			
Kvaliteten i kommunalt dricksvatten påverkas	Ökat behov av provtagning	1	2	
Livsmedelsproduktionen påverkas	Behov av nödvatten till lantbruk med enskild brunn	1	2	
Sårbara grupper blir ytterligare sårbara pga värmen		3	3	
Kommunikations behoven ökar		1	2	
Äldre kan inte ta hand om sig längre	Ökat behov av personal och insatser	1	2	
Vattenbrist kommunalt vatten		3	1	
Kollektivtrafiken står stilla	Ökat behov av andra transportmedel, som i sin tur bidrar till ökade utsläpp	2	2	
Grundvattennivåerna sänks	Brist på enskilt vatten, behov av nödvatten	1	3	
Livsmedelsproduktionen påverkas	Överskott på vissa varor	1	2	
Ökad social utsatthet	Omsorgsverksamheten kan inte hålla i gång som vanligt pga personalbrist	1	1	

ESLÖVS KOMMUN

KLIMATANPASSNINGSPLAN FÖR ESLÖVS KOMMUN BILAGA 2: LAGSTIFTNING & KOPPLINGAR

REMISSVERSION

Internationella och nationella mål och strategier

Agenda 2030 & Parisavtalet

Agenda 2030 är en handlingsplan som består av 17 mål som är upprättade för att utrota fattigdom, stoppa klimatförändringar och skapa fredliga och trygga samhällen. Målen för social, ekonomisk och miljömässigt hållbar utveckling antogs av världens stats- och regeringschefer år 2015 och ska vara uppnådda till 2030. Det finns ett flertal mål som kan kopplas till klimatanpassning: Mål 11 – Hållbara städer och samhällen, Mål 15 – Ekosystem och biologisk mångfald. Det mest relevanta för klimatanpassningsarbetet är emellertid Mål 13 – Bekämpa klimatförändringarna.

Mål 13 i agenda 2030 handlar om att bekämpa klimatförändringarna och är uppdelade i tre delmål:

- 13.1 Stärk motståndskraften mot och anpassningsförmågan till klimatrelaterade katastrofer.
- 13.2 – Integrera åtgärder mot klimatförändringar i politik och planering
- 13.3 – Öka kunskap och kapacitet för att hantera klimatförändringar.

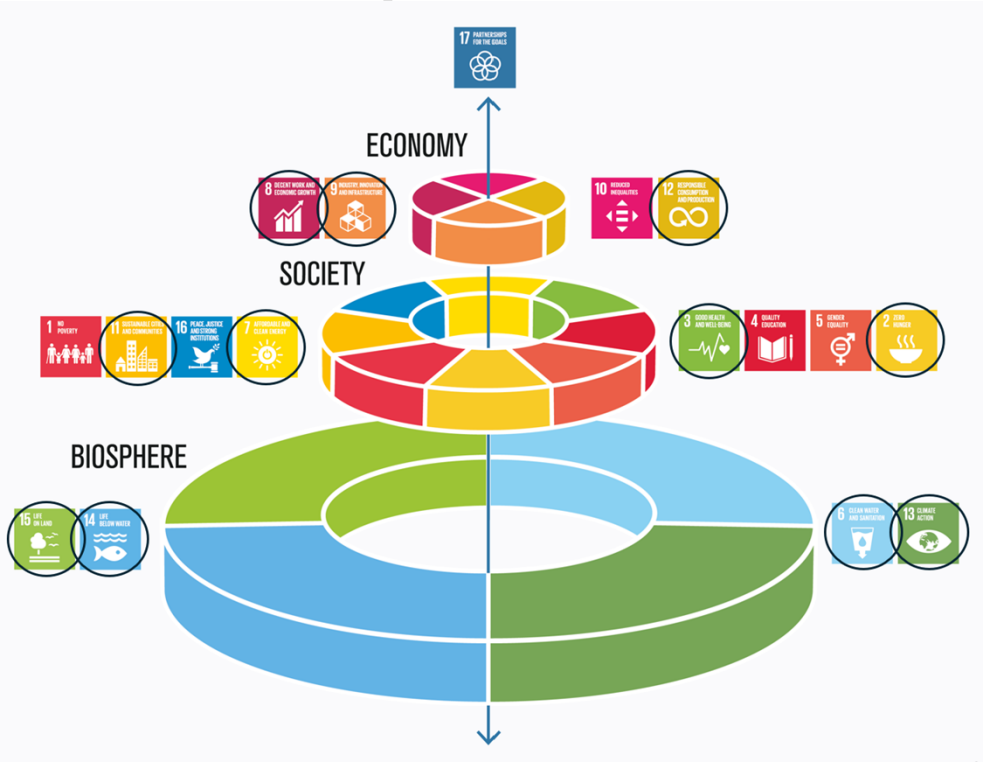

Figur 1. Mål i agenda 2030 med koppling till klimatanpassningsplanen

Mål 13 konkretiseras ytterligare på ett globalt plan i Klimatkonventionen och Parisavtalet. Klimatkonventionen är en global konvention med åtgärder för att stoppa klimatförändringarna som undertecknades i Rio 1992. Av de 197 länder som har anslutit sig till Klimatkonventionen har 194 skrivit under Parisavtalet, som antogs 2015.

Parisavtalet handlar om både utsläppsminskningar och klimatanpassning. Genom detta avtal åtar sig länder att bidra utifrån sin förmåga och sina nationella förutsättningar. Det innehåller tre övergripande långsiktiga mål. Det första är att minska utsläppen av växthusgaser för att begränsa den globala temperaturökningen till under två grader, med en strävan efter att begränsa den till 1,5 grader över preindustriella nivåer. Det andra målet är att bedöma varje lands engagemang och framsteg i att minska sina utsläpp och leva upp till avtalet. Det tredje målet är att bidra med finansiering och stöd från industrialiserade länder för att hjälpa utvecklingsländers arbete med klimatanpassning samt att motverka klimatförändringar.

Nationell strategi för klimatanpassning (2023/24:97)
Regeringen har tagit fram en strategi för det nationella arbetet med klimatanpassning (2023/24:97). Det övergripande målet med denna strategi är att Sverige ska vara klimatanpassat, motståndskraftigt och ta tillvara på de möjligheter som kommer med ett förändrat klimat. De lägger stort fokus på att samhällsviktig verksamhet ska vara klimatanpassad och robust för att vi ska ha en god beredskap inför de kommande klimatförändringarna. Strategins ambition är att klimatanpassning ska ske på ett ändamålsenligt och kostnadseffektivt sätt i samverkan mellan relevanta aktörer. Till den nationella strategin hör också en handlingsplan för hur regeringen ska arbeta de kommande fem åren för att skapa förutsättningar för att klimatanpassa samhället. De fokusområden som tas upp i handlingsplanen är delvis relaterat till regeringens inriktning till klimatanpassningsarbetet, rekommendationerna från Nationella expertrådet för klimatanpassningsarbetet samt de krav som ställs i EU:s klimatlag.

Enligt EU:s klimatlag ska medlemsstater öka sin anpassningsförmåga, stärka motståndskraften och minska sårbarheten gentemot klimatförändringarna. De ska också ta hänsyn till sårbarheter inom särskilt utsatta sektorer, exempelvis jordbrukssektorn. Fokus ska ligga på naturbaserade lösningar och ekosystemsbaserad anpassning. Enligt denna förordning ska medlemsstaterna säkerställa att anpassningspolitiken är enhetlig och ömsesidigt stödjande, det ska ge vinster för sektorspolitiken

REMISSVERSION

och bidra till att dessa åtgärder integreras inom alla politikområden. Det framkommer också i klimatlagen att klimatanapassningspolitiken särskilt ska inrikta sig på de mest sårbara och drabbade befolkningsgrupperna och sektorerna.

På ett regionalt plan har Länsstyrelsen uppdraget att samordna klimatanpassningsarbetet. Myndigheten ska initiera, stödja och utvärdera arbetet med klimatanpassning bland annat genom att stötta kommunernas klimatanpassningsarbete. Länsstyrelsen Skåne publicerar i detta syfte regionala handlingsplaner och Eslövs kommuns klimatanpassningsarbete ligger i linje med denna.

Kopplingar till lagstiftning

Klimatförändringar och behovet av klimatanpassning berör alla delar av samhället, från infrastruktur och byggnation till hälsa, miljö och ekonomi. För att hantera dessa utmaningar på ett effektivt sätt krävs en tydlig förståelse för hur ansvar för klimatanpassning är fördelat mellan olika aktörer. I en kommunal kontext är detta särskilt viktigt eftersom kommunerna har en central roll i samhällsplaneringen. Trots att kommuner idag inte har ett uttryckligt ansvar för klimatanpassning enligt lag, finns det ändå krav som indirekt berör området.

Plan- och bygglagen (2010:900)

I Plan- och bygglagen framkommer bestämmelser om planläggning av byggande samt av mark och vatten. Syftet med bestämmelserna är att, med hänsyn till människans frihet, bidra till en samhällsutveckling med jämlika och goda förhållanden och en långsiktig hållbar livsmiljö. Enligt plan- och bygglagen framkommer det att "kommuners syn på risken för skador på den byggda miljön som kan följa av översvämning, ras, skred och erosion som är klimatrelaterade samt på hur sådana risker kan minska eller upphöra" ska finnas med i översiktsplanen. Kommunen har därmed skyldighet att utföra riskkartläggningar av risker som kan påverka den fysiska planeringen samt ta fram en handlingsplan för hur dessa förebyggas eller minska.

I en den statliga utredningen Bättre förutsättningar för klimatanpassning (SOU 2025:51) föreslås ett tillägg i plan- och bygglagen (2010:900) som innebär att det ska framgå i kommuners översiktsplaner vilka intentioner de har för att minska riskerna. Det betyder alltså att kommunen ska i

REMISSVERSION

översiktsplanen redovisa vilka klimatanpassningsåtgärder de avser att initiera. Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 2027.

Fastighetsägare
Enligt svensk lag är en fastighetsägare ansvarig för underhåll och skydd av sina egendomar, inklusive potentiella skador på andras egendom som orsakas av otillräckligt underhåll av den egna fastigheten. Detta innebär att den enskilda fastighetsägaren besitter ett stort ansvar när det gäller klimatanpassning. Eftersom Eslövs kommun är en omfattande fastighetsägare är kommunen skyldig att vida förebyggande åtgärder för att skydda sin egendom. Detta omfattar även att skydda byggnader och verksamheter mot klimatförändringar.

Miljöbalken
Syftet med miljöbalken är att främja en hållbar utveckling i Sverige, vilket innebär att nuvarande och kommande generationer ska kunna leva i en hälsosam och god miljö. Detta bygger till stor del på insikten att naturen har ett skyddsvärde och att människans rätt att bruka och påverka naturen är kopplad med ett ansvar att förvalta naturen väl. Klimatanpassning i miljöbalken regleras främst genom allmänna hänsynsregler, planeringsprinciper och miljöbedömningar. Genom miljöbalken säkerställs att klimatanpassningsåtgärder genomförs för att undvika negativa effekter på miljön, men också att dessa åtgärder inte får genomföras på ett sätt som har en negativ miljöpåverkan.

Lagen 2006:544 om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap
Lagen 2006:544 om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap reglerar kommunens skyldighet att utföra analyser om hur extraordinära händelser påverkar den egna verksamheten samt planera för hur dessa händelser ska hanteras. Enligt lagen ska kommuner "minska sårbarheter i sin verksamhet och ha en god förmåga att hantera krissituationer i fredstid". Detta innefattar bland annat att kommuner har ett ansvar att ta fram en risk- och sårbarhetsanalys. Baserat på analysen ska kommunen varje mandatperiod fastställa hur de extraordinära händelserna ska hanteras.

Klimatanpassning och krishantering är inte samma sak. Anpassningsarbetet handlar om att långsiktigt och succesivt hantera förändringar som inte är akuta insatser i kris och kräver därmed en annan typ av arbete, organisering och kompetens. Men anpassningsarbete och beredskapsplanering behöver

REMISSVERSION

gå hand i hand och stärker kommunens samlade förmåga att hantera klimatförändringarna på kort och lång sikt.

Lag (2003:778) om skydd mot olyckor
Enligt Lagen om skydd mot olyckor ska kommuner arbeta för att skydda människors liv och hälsa samt egendom och miljön. De ska också, utan att andras ansvar inskränks, verka för att åstadkomma skydd mot olyckor. Kommuner ska enligt LSO också samarbeta med andra kommuner genom att ta tillvara på möjligheterna att utnyttja varandras resurser för förebyggande verksamhet.

Kommunala mål och strategier

Det finns ett flertal styrande dokument inom Eslövs kommun som är relevanta för klimatanpassningsarbetet. Dessa dokument utgör grunden för kommunens strategiska och operativa arbete inom ämnet.

Översiktsplan 2035

- Översiktsplanen är kommunens avsiktsförklaring om hur den fysiska miljön bör användas, utvecklas och bevaras. Eslövs kommun har tre övergripande målbilder – regional stjärna, hållbara lägen och lätt att leva livet. Översiktsplanen beskriver hur den fysiska planeringen på olika sätt ska bidra till att uppnå dessa målbilder.

Fördjupad översiktsplan för östra Eslöv

- Syftet med arbetet är att ge en samlad strategi och målbild för utvecklingen i östra Eslöv. Den ska synliggöra områdets potential och även visa de utmaningar som finns. Planen ska både vara strategisk och vägledande för till exempel planläggning och lovgivning.

Miljöstrategi för Eslöv

- Miljöstrategin samlar det miljöarbete inom kommunorganisationen som handlar om miljö, natur, biologisk mångfald, att begränsa klimatpåverkan och avfallshantering. Eslövs kommunorganisation har ambitionen att ta sitt ansvar för att bidra till de 16 nationella miljömålen och därmed till stora delar till de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030.

Miljöstrategin är ett styrdokument som samlar ett flertal planer med åtgärder som bidrar till att uppfylla strategins målsättningar. Grönplan

REMISSVERSION

för Eslöv och Naturplan för Eslöv är styrdokument som lyder under miljöstrategins paraply som innehåller åtgärder som starkt bidrar till kommunens klimatanpassningsarbete.

Grönplan

- Grönplan för Eslövs kommun är en handlingsplan för kommunens arbete med planering, utveckling och förvaltning av grönstrukturen i Eslövs kommun.
- Grönplanen föreslår konkreta åtgärder för att utveckla, sammanlänka och öka tillgängligheten till parker, grönområden och natur i Eslövs kommun.

Naturplan

- Syftet med naturplanen är att på ett bättre sätt bidra till att skydda, värna och utveckla naturvärdena i Eslövs kommun som helhet. På så sätt bidrar planen till flera av de nationella miljömålen och till framför allt mål 14 och 15 i Agenda 2030.

Vattentjänstplan

- Vattentjänstplanens syfte är att tydliggöra utvecklingen av en långsiktig VA-försörjning och verka som underlag för kommunens planering.
- Eslövs vattentjänstplan pekar i huvudsak ut åtgärder som ska påbörjas inom vattentjänstplanens tidshorisont, det vill säga till 2037, men redovisar även förändringar som planeras på längre sikt.

Dagvatten- och översvämningsplan

- Syftet med den dagvatten- och översvämningsplanen är dubbelt. Det handlar om att på ett bättre sätt hantera regnvatten i såväl planering som genomförande. Detta för att minska risken för skador på mark, fastigheter och infrastruktur på grund av översvämningar och minska risken för ökad spridning av föroreningar.
- Planen syftar också till att uppnå en samsyn och tydlig ansvarsfördelning mellan VA SYD och Eslövs kommun om hur arbetet med dagvatten- och översvämningsfrågor ska hanteras.

Nödvattenplan

- Syftet med Nödvattenplan för Eslövs kommun är att klargöra ansvar och arbetsfördelning mellan framför allt Eslövs kommun och VA SYD avseende nödvatten. Den beskriver även övergripande

REMISSVERSION

principer för hur nödvatten distribueras och vem som nödvatten är avsett för.

Kvalitet- och hållbarhetsprogram för östra Eslöv

- Syftet med programmet är att möjliggöra en hög ambitionsnivå och innovationsgrad gällande kvalitet och hållbarhet för Östra Eslöv så att stadsdelen blir en testbed för hela Eslöv.
- Det ska också skapa tydlighet internt och externt kring vilka kvalitets- och hållbarhetsmål som gäller och är prioriterade för Östra Eslöv. Programmet ska fungera som ett processverktyg för internt samarbete och dialog med externa aktörer kring genomförande för att målen ska uppnås.

Risk- och sårbarhetsanalys

- En risk- och sårbarhetsanalys är det första styrdokumentet som ska tas fram i enlighet med *Lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap*, och analysen utgör således grunden i kommunens beredskapsarbete. Enligt lagen ska kommuner analysera vilka extraordinära händelser i fredstid som kan inträffa i kommuner och hur dessa händelser kan påverka den egna verksamheten. Resultatet av arbetet ska värderas och sammanställas i en risk- och sårbarhetsanalys.

Lokalförsörjningsplan

- Planen är långsiktig men ett levande dokument som revideras årligen för att följa budgetprocessen och förändrade lokalbehov. Den är också en gemensam planeringsförutsättning för kommunens nämnder och förvaltningar. Planen ska visa var det finns behov av nya lokaler, vilka lokaler som är i behov av större renoveringar och verksamhetsanpassningar samt vilka lokaler som inte längre används.

Riktlinjer för trädfällning

- Riktlinjerna har till syfte att få en samsyn rörande hantering av träd på mark som ägs av kommunen eller kommunalägt bolag. Att bidra till uppfyllnad av riksdagens miljökvalitetsmål; Frisk luft, God bebyggd miljö och Ett rikt växt-och djurliv, samt följande mål i Agenda 2030: Hållbara städer och samhällen, Bekämpa klimatförändringen och Ekosystem och biologisk mångfald. Även att

REMISSVERSION

skapa säkra trädmiljöer för människor, djur och egendom samtidigt som trädens biologiska, kulturhistoriska, sociala, estetiska och ekonomiska värden bibehålls och på sikt utvecklas.

Kunskapsrådets handlingsplan

- Som en följd av de översvämningar som drabbade områdena runt Ringsjön och längs med Kävlingeån under vintern 2024 beslutade kommunstyrelsen att inrätta ett kunskapsråd för åtgärder och hantering av översvämningsproblematik.
- Kunskapsrådets arbete mynnade ut i en handlingsplan med drygt 20 åtgärder som har stark bäring på klimatanpassningsarbetet.

Klimat- och sårbarhetsanalys

Eslövs kommun har tagit fram en klimat- och sårbarhetsanalys där en kartläggning av klimatrelaterade risker för kommunen presenteras. Syftet med klimat- och sårbarhetsanalysen är att den ska ge en översiktlig bild av kommunens sårbarheter för klimatförändringar och ligger till grund till klimatanpassningsplanen. Se bilaga 1 till klimatanpassningsplanen.

REMISSVERSION

ESLÖVS KOMMUN

VOO 2026/143

2026-04-22
Lennart Jönsson
+4641362154
lennart.jonsson@eslov.se

Vård- och omsorgsnämnden

Tjänsteskrivelse. Revidering av vård- och omsorgsnämndens upphandlings- och genomförandeplan för varor och tjänster 2026

Förslag till beslut
- Vård- och omsorgsnämnden beslutar att anta förvaltningens förslag till reviderad Upphandlings- och genomförandeplan för varor och tjänster 2026

Ärendebeskrivning
I reviderad upphandlings- och genomförandeplan 2025 den 11 december 2024, 101 § beslutade vård- och omsorgsnämnden om upphandling Mobila trygghetslarm, GPS-klockor till hemvården.
En upphandlings- och genomförandeplan för varor och tjänster 2026 antogs av vård- och omsorgsnämnden den 15 oktober 2025, 94 §. Behov som uppstår och upphör under året, utgör tillkommande och avgående upphandlingar.
Upphandling av Mobila trygghetslarm, GPS-klockor till hemvården, genomfördes inte 2025 utan läggs in i upphandlings- och genomförandeplan för 2026 tillsammans med en tillkommande upphandling av trygghetslarm till ordinärt boende.
Föreslagen revidering antas under förutsättning att medel till respektive upphandlingsprojekt är beviljade i kommunens budget.

Beslutsunderlag
- Tjänsteskrivelse; Reviderad upphandlings- och genomförandeplan för varor och tjänster 2026, daterad 22 april 2026
- Förslag till reviderad Upphandlings- och genomförandeplan för varor och tjänster 2026
- Reviderad upphandlings- och genomförandeplan för varor och tjänster 2025

Beredning
Den reviderade upphandlingsplanen för varor och tjänster 2026

följer kommunallagen 6 kap 38 §. Här framgår att ärenden och beslutanderätten som avser verksamhetens mål, inriktning, omfattning och kvalitet inte får delegeras. Vård- och omsorgsnämnden har alltid möjlighet att ta ställning till vilken ambitionsnivå nämnden önskar uppnå i sina upphandlingar och här besluta om att återrapportering till nämnden ska ske innan dessa upphandlingar annonseras. I reviderad upphandlingsplan 2026 bedömer förvaltningen ingen av upphandlingarna vara av sådan särskild vikt

Beslutet skickas till
Kommunstyrelsen
Kommunledningskontoret, inköps- och upphandlingsenheten

Ingrid Westerlund	Lennart Jönsson
Förvaltningschef	Redovisningsekonom

Bilaga. Reviderad upphandlings- och genomförandeplan för varor och tjänster 2026

vård- och omsorgsnämnden

Läsanvisning:

Tillkommande upphandlingar har fylld text

Avgående upphandlingar har ~~genomstruken text~~

*Upphandlingar som bedömts vara av särskild vikt

Upphandling/avtal	**Beskrivning av varan/tjänsten**	**Beräknat värde per år(SEK)**
Bemanningstjänster sjuksköterskor samt arbets- och fysioterapeuter	Bemanningstjänster sjuksköterskor samt arbets- och fysioterapeuter	8 200 000
Digitala besök	System för digitala besök inom äldreomsorg, inköp av Ipad, kameror m m	1 000 000
Hjälpmedel Madrasser	Hjälpmedel Madrasser	Tekniska hjälpmedel
Hjälpmedel Sitsar	Hjälpmedel Sitsar	uppgår sammantaget
		till 9 000 000
Trygghetslarm till ordinärt boende inkl mobila trygghetslarm	**Behovet ändras och utökas, inom antagen driftbudget**	**3 500 000**

Bilaga. Reviderad upphandlings- och genomförandeplan för varor och tjänster 2025

vård- och omsorgsnämnden

Läsanvisning:

Tillkommande upphandlingar har **fet text**

Avgående upphandlingar har ~~genomstruken text~~

*Upphandlingar som bedömts vara av särskild vikt

Upphandling/avtal	Beskrivning av varan/tjänsten	Beräknat värde per år(SEK)
Enteral nutrition och förbrukningsprodukter samt distribution	Enteral nutrition(sondmat) och förbrukningsprodukter samt distribution	600 000
Hjälpmedel Rullstolar	Hjälpmedel Rullstolar	Tekniska hjälpmedel
Hjälpmedel Sittdynor	Hjälpmedel Sittdynor	uppgår sammantaget
Hjälpmedel Vårdsängar	Hjälpmedel Vårdsängar	till 9 000 000
Medicinskåp/läkemedelsskåp	Medicinskåp inom äldreomsorg och LSS-boende	2 000 000
VO-LSS 9:10 Daglig verksamhet	Externa placeringar i Daglig verksamhet	700 000
VO-LSS 9:8/9:9	Externa placeringar i LSS-boende	9 000 000
Byggservice	Service och underhåll i verksamheternas lokaler	600 000
Säkerhetsskåp till nycklar	**Två säkerhetsskåp till nycklar inom äldreomsorg, Kvarngatan 7 och Kärråkra**	**1 000 000**
~~Mobila trygghetslarm~~	~~GPS-klockor till hemvården~~	~~1 000 000~~